Framtiden börjar här!

SAMRÅDSFÖRSLAG

ÖVERSIKTSPLAN 2050

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

VÄSTERVIKS KOMMUN

Innehåll

1. Inledning 4
Förord 4
Lämna synpunkter 5
Läsanvisning 5
Om översiktsplanen 7
Planprocessen 9
Tidigare översiktsplaner 10
2. Västervik inför 2050 11
Inledning 11
Vision 2030 för Västerviks kommun 11
Strategier i ÖP2050 12
Utgångspunkter 14
Mål, planer och program 24
3. Utvecklingsinriktning 26
Inledning 26
Bebyggelsestruktur 27
Grön- och blåstruktur 35
Kommunikationer 40
4. Markanvändning 49
Inledning 49
Västervik 53
Gamleby 111
Ankarsrum 128
Överum 139
Gunnebo 156
Loftahammar 170
Hjorted 186
Landsbygdsnoder 193
5. Riksintresse, MKN och LIS 195
Inledning 195
Riksintresse 195
Miljökvalitetsnormer 219
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) 223
6. Tematiska ställningstaganden 240

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Inledning 240
Bostäder och service 240
Gestaltning och arkitektur 248
Sociala värden 250
Kommunikationer 255
Näringsliv och besöksnäring 270
Landsbygd, kust och skärgård 277
Havsområdet 280
Natur och vatten 284
Friluftsliv, idrott och kultur 297
Kulturmiljöer 305
Energi 313
Klimatpåverkan 319
Klimatrelaterade risker 321
Miljö- och riskfaktorer 329
Teknisk försörjning 336
Beredskap och säkerhet 342
Regionala frågor 345
7. Fortsatt arbete 347
Inledning 347
Styrdokument som föreslås 347
Planprogram som föreslås 348
Utredningar som föreslås 348
Utbyggnadsordning 348
Uppföljning av översiktsplanen 348
8. Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning 349

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

1. Inledning

Förord

Urkraften i vår bygd kommer från alla fantastiska människor som funnits här före oss. Nu är det upp till oss att skapa bra förutsättningar för kommande generationer.

Västerviks kommun är stor, jämförelsevis till och med större än Blekinge län. Blekinge består av fem kommuner - vi är en. Inklusive vår fina skärgård är kommunen 3 600 kvadratkilometer stor. Två tredjedelar av kommunens landyta består av skog, men här finns också öppna marker med vackra jordbrukslandskap. Här finns över 5000 öar, 500 sjöar och en kuststräcka på över 50 mil. Räknar vi alla öar, stora som små, är våra Östersjöstränder sammanlagt cirka 185 mil långa.

Samspelet mellan land och hav, med djupa fjordar långt in i landet, är hänförande. Här har det bott människor i tusentals år och det påminns vi om dagligen. Hällristningar finns det gott om och både historiska romerska och arabiska mynt har hittats på flera ställen. Tillsammans har vi alltid visat mod, kreativitet och framtidstro - och det ska vi fortsätta med. Vi ska vara rädda om vår fina kommun och alla vackra miljöer som finns och vi ska skapa förutsättning för fortsatt utveckling.

En ny översiktsplan är till för just det! Den ska visa hur vi önskar använda och forma vår kommun i framtiden – till ett samhälle där människor vill leva och verka, som välkomnar besökare och som vi med stolthet kan lämna över till kommande generationer.

Översiktsplanen är därför ett av kommunens viktigaste strategiska dokument. Den visar hur mark och vatten ska användas, utvecklas och bevaras. Den skapar förutsättningar för goda bostäder för alla, nära service och ett växande näringsliv samt värnar natur- och kulturvärden. Samtidigt ger den vägledning för hur vi möter framtidens utmaningar, från klimatförändringar till säkerhetsfrågor, och bidrar till ett hållbart och tryggt samhälle för alla.

Arbetet med den nya översiktsplanen inleddes 2024/2025 med omfattande dialoger med invånare och verksamma i kommunen. Engagemanget och den mångfald av perspektiv från alla som har bidragit visar på den kraft som finns i Västervik. Genom dialogen har vi tillsammans identifierat de frågor som är avgörande för kommunens långsiktiga utveckling. Tack till alla er som hittills har bidragit i framtagandet av vår nya översiktsplan!

Nu finns ett första förslag på översiktsplanen, och vi välkomnar synpunkter från invånare och verksamma i Västervik. Tillsammans fortsätter vi att utveckla kommunen med framtidstro, ansvar och öppenhet inför nya möjligheter.

Västervik, september 2026

Harald Hjalmarsson
Kommunstyrelsens ordförande

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Lämna synpunkter

Vi tar fram en ny översiktsplan! Just nu pågår samråd för den nya översiktsplanen. Samrådet pågår mellan 21 september och 23 november 2026. Det betyder att du kan tycka till om det som översiktsplanen föreslår, genom att lämna dina synpunkter till kommunen. Missa inte att påverka framtidens Västervik!

Du kan läsa förslaget till översiktsplan i den digitala versionen (kartberättelse/StoryMaps) eller genom att ladda ner dokumentfilen (PDF). Båda innehåller samma information. Du kan även ta del av förslaget i Kommunhuset.

Synpunkter på förslaget ska ha kommit in skriftligen senast 23 november 2026. Du kan lämna synpunkter på tre olika sätt.

1. Genom webbformuläret – gå till formuläret här
2. Via e-post – kansli@vastervik.se och skriv Översiktsplan 2050 i ämnesraden
3. Via vanlig post – skicka brevet till Västerviks kommun, 593 80 Västervik och skriv Översiktsplan 2050 på kuvertet och i brevet

Träffa oss under samrådet

Under samrådet finns vi på olika platser, för att berätta mer om vad förslaget till ny översiktsplan innebär för framtidens Västervik. Information om datum för samrådsmötena finns på vastervik.se/framtiden.

Läsanvisning

ÖP2050 presenteras i det digitala verktyget StoryMaps samt i en PDF-version. Den digitala versionen i StoryMaps gör att du som läsare lätt kan ta del av kartor och bilder i samband med att du läser texten.

Översiktsplanen är indelad i nio kapitel. Kapitel 8 utgör en sammanställning av den till översiktsplanen tillhörande bilagan; hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning. Nedan följer en beskrivning av vad respektive kapitel i översiktsplanen innehåller.

Kapitel 1 – Inledning

I detta kapitel beskrivs bakgrunden till och behovet av en ny översiktsplan för Västerviks kommun tillsammans med annan information om arbetet. Här går det också att hitta information om hur översiktsplanen bör läsas. Processen för hur en översiktsplan tas fram beskrivs också i detta kapitel.

Kapitel 2 – Västervik inför 2050

I detta kapitel redovisas de övergripande strategier som genomsyrar hela översiktsplanen. Strategierna tar avstamp i relevanta styrdokument och mål från kommunen, regionen och riket i stort. Kapitlet innehåller även utgångspunkter för nuläget i kommunen, ur vissa valda perspektiv.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kapitel 3 – Utvecklingsinriktning

Utvecklingsinriktningen redovisar översiktsplanens huvuddrag i ett större övergripande sammanhang med en utblick mot viktiga regionala och mellankommunala samband. Det är breda penseldrag och i vissa fall generaliserat, men kapitlet ger samtidigt en helhetsbild över kommunens långsiktiga utveckling.

Kapitel 4 – Markanvändning

I detta omfattande kapitel fördjupas utvecklingsinriktningen genom en mer detaljerad bild för kommunen som helhet samt respektive ort. Kapitlet inleds med en beskrivning av hur markanvändningen är uppbyggd i översiktsplanen för att skapa förståelse. Efter det följer inzoomningar på kommunens sju noder som är utpekade i utvecklingsinriktningen som centralort, kommundelscentrum eller serviceorter samt markanvändning och ställningstaganden för dessa.

Kapitel 5 – Riksintresse, MKN och LIS

I detta kapitel redovisas de områden av riksintresse som finns inom kommunen och hur kommunen förhåller sig till dem i sin planering av mark- och vattenområden. Utöver de utpekade riksintressena finns det andra värden kopplade till mark- och vattenområden som kommunen ska ta hänsyn till när man vill bevara, förädla eller utveckla kommunen som listas här. Kapitlet avslutas med en del om utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, så kallade LIS-områden.

Kapitel 6 – Tematiska ställningstaganden

Översiktsplanen kan få påverkan på en mängd olika tematiska områden. I detta kapitel redogörs för olika teman med bäring på översiktsplaneringen och ställningstaganden för hur kommunen anser att dessa teman bör hanteras i kommande planering och lovgivning. De utpekade områdena i markanvändningskartan får fördjupad betydelse i det tematiska kapitlet och ställningstagandena bör läsas tillsammans med markanvändningskartan.

Kapitel 7 – Fortsatt arbete

I detta kapitel beskrivs hur arbetet avses fortsätta efter att översiktsplanen antagits. Det redovisar vilka styrdokument och planeringsunderlag som behöver tas fram samt beskriver hur kommunen avser arbeta med prioriteringsfrågor framåt i den fysiska planeringen. Kapitlet beskriver även hur kommunen avser följa upp översiktsplaneringsarbetet.

Kapitel 8 – Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning

I detta kapitel redovisas bedömda konsekvenser av översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen utgörs av en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken, kombinerat med beskrivning och bedömning av sociala och ekonomiska konsekvenser. Hållbarhetsbedömningen finns att läsa i sin helhet som ett eget PDF-dokument. I kapitel 8 finns en sammanfattning av hållbarhetsbedömningen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kapitel 9 – Utforska kartan

I den digitala versionen i StoryMaps finns möjligheten att tända och släcka lager i kapitlet som heter Utforska kartan. Här kan du tända samtliga kartlager i översiktsplanen (det vill säga utvecklingsinriktningen, markanvändningen, riksintresse och LIS), men även olika kartlager med förutsättningar som har legat till grund när översiktsplanen tagits fram.

Om översiktsplanen

Översiktsplanen gäller för hela kommunen. Den visar hur mark och vatten används idag och hur de bör användas i framtiden. Den beskriver också hur den byggda miljön ska bevaras och utvecklas samt hur kommunen tillgodoser riksintressen och följer miljökvalitetsnormer.

Syftet med översiktsplanen är att ta ett samlat och hållbart grepp om den framtida samhällsutvecklingen i kommunen och ge en tydlig vägledning i kommunens interna arbete och göra planeringen förutsägbar för kommun-invånare, myndigheter och näringsliv. Därmed ger en aktuell översiktsplan stöd och vägledning i beslut som rör markens och vattnets användning i ett långsiktigt perspektiv.

Planen ska bidra till en hållbar utveckling och därför görs en hållbarhets- och miljöbedömning, som även bör ta upp sociala och ekonomiska konsekvenser. Denna miljöbedömning och övriga konsekvenser går att läsa i kapitel 8, *Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning*.

Översiktsplanen är vägledande, men inte juridiskt bindande. Det betyder att detaljplaner, bygglov och andra beslut ska följa planen, och om man gör avsteg måste det motiveras särskilt. Översiktsplanen är också viktig inför beslut för andra myndigheter.

Översiktsplanen är en överenskommelse mellan kommunen och staten, där länsstyrelsen bevakar de statliga intressena.

Vid behov kan planen göras mer detaljerad genom en fördjupning eller ett tematiskt tillägg, som då gäller i stället för den övergripande planen i det aktuella området eller frågan.

Avgränsning

Ämnesmässig avgränsning: Mark- och vattenanvändning
Geografisk avgränsning: Västerviks kommun
Tidsmässig avgränsning: År 2028* – 2050

*Beräknat antagande

Projektorganisation

Kommunstyrelsen gav 2022 Enheten för samhällsbyggnad uppdraget att leda arbetet med att ta fram en ny översiktsplan för Västerviks kommun. Kommunstyrelsen fattar de politiska besluten kring översiktsplanen, förutom antagandet som sker i kommunfullmäktige.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Styrgrupp (mandatperioden 2022–2026)
En politisk styrgrupp bestående av samtliga partier representerade i kommunstyrelsen har väglett arbetet under framtagandet. I kommunstyrelsen (2023-06-05) beslutades att styrgruppens sammansättning skulle utgöras av kommunstyrelsens arbetsutskott plus en representant för Vänsterpartiet, det vill säga samtliga partier representerade i kommunstyrelsen.

- Harald Hjalmarsson (M)
- Ulf Nilsson (L)
- Reem Alhaddad (S)
- Fredrik Lindwall (C)
- Dan Larsen (SD)
- Jonas Jalkteg (WP) – från hösten 2025 ersatt av Sofia Kasselstrand (WP)
- Marcus Fridlund (S)
- Marianne Hennel (M)
- Maud Lindqvist (S) – från hösten 2025 ersatt av Klara Björkum (S)
- Maud Ärlebrant (KD)
- Leif Svensson (V)

Därtill har Västerviks kommuns koncernledningsgrupp fungerat som styrgrupp på tjänstepersonsnivå, dit löpande rapporteringar har skett.

Projektgrupp på tjänstepersonsnivå
Översiktsplanearbetet har handlagts av tjänstepersoner från Västerviks kommun med Maria Bolin och Anna Herge som projektledare. Projektgruppen på tjänstepersonsnivå har, förutom projektledarna, bestått av landsbygdsutvecklare, samhällsplanerare och hållbarhetsstrateg.

- Maria Bolin, planarkitekt (projektledare fram till maj 2026)
- Anna Herge, planarkitekt (projektledare från och med maj 2026)
- Malin Ohlsson, landsbygdsutvecklare
- Sebastian Wadenborg, samhällsplanerare
- Annika Söderholm, hållbarhetsstrateg

Till projektgruppen har det funnits projektstöd från funktioner inom GIS, kommunikation och kansli.

Referensgrupp på tjänstepersonsnivå
Det har även funnits en förvaltnings- och bolagsöverskridande referensgrupp som varit bollplank under processen. Referensgruppen, bestående av ett 20-tal tjänstepersoner, har bland annat granskat förslaget inför samrådet. Följande funktioner har ingått i referensgruppen: stadsarkitekt, mark- och exploateringsingenjör, trafikplanerare, bygglovhandläggare, vattensamordnare, kommunekolog, miljöinspektör, miljöchef, säkerhetssamordnare, brandingenjör, energirådgivare, näringslivsutvecklare, kulturhandläggare, kulturchef, fritidsstrateg samt representanter från socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, Bostadsbolaget, Västervik Miljö och Energi, Västervik Framåt och Västervik Resort.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Planprocessen

Processen för hur en översiktsplan ska tas fram regleras av plan- och bygglagens tredje kapitel. Där står att framtagandet ska ske i tre steg - samråd, granskning och antagande.

2022 tog kommunfullmäktige i Västerviks kommun beslut om att gällande översiktsplan (ÖP 2025), som antogs 2014, ansågs behöva ses över och gav uppdrag om att ta fram en ny översiktsplan.

Under 2025 genomfördes tidiga dialoger med invånare, organisationer, näringslivet och andra aktörer. Läs mer om dessa på vastervik.se/framtiden.

Steg 1: Samråd – här är vi nu!

Samrådsskedet är det första steget i planprocessen. Syftet är att samla in information, skapa insyn och ge möjlighet att påverka planförslaget. Kommunen presenterar då sitt förslag till ny översiktsplan och förklarar innehåll, motiv och konsekvenser. Samrådet är öppet för många: länsstyrelsen, regionen, andra kommuner, myndigheter, företag, föreningar och invånare får lämna synpunkter. När samrådet är klart sammanställs alla synpunkter i en samrådsredogörelse. Synpunkterna används för att revidera förslaget inför nästa steg.

Steg 2: Granskning

Granskningsskedet kommer efter att planförslaget har ändrats utifrån samrådet. Då ställs planen ut i minst två månader. Under denna tid kan invånare, myndigheter och andra berörda återigen lämna skriftliga synpunkter. Länsstyrelsen ger också ett särskilt yttrande. Efter granskningen sammanställs synpunkterna och eventuella ändringar i planen redovisas. Om förslaget ändras mycket måste det ställas ut för granskning igen.

Steg 3: Antagande

Efter granskningen kan bara mindre ändringar göras. Sedan är det kommunfullmäktige som beslutar om att anta översiktsplanen. Om ingen överklagar inom överklagandetiden börjar översiktsplanen gälla. En översiktsplan är inte juridiskt bindande. Därför kan ett överklagande bara gälla om kommunen inte följt den lagstadgade processen, inte själva innehållet i planen.

Planeringsstrategi

En översiktsplan är ett strategiskt dokument som måste hållas aktuell. Den följs därför upp och utvärderas löpande, så att den kan användas som stöd vid detaljplaner, bygglov och andra beslut. Samhället förändras snabbt. I stället för att göra om hela översiktsplanen kan kommunen komplettera den med tillägg eller fördjupningar.

Sedan april 2020 kräver lagen att varje kommun tar fram en planeringsstrategi senast två år efter varje ordinarie val. Strategin beslutas av kommunfullmäktige och beskriver vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen, samt om vissa delar av planen behöver ändras. Om strategin inte antas i tid blir översiktsplanen inaktuell.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Tidigare översiktsplaner

Västerviks kommuns tidigare översiktsplan, ÖP2025, upphör att gälla från och med den dag som den nya översiktsplanen, ÖP2050, antas. Aktuella tematiska tillägg till översiktsplanen och fördjupade översiktsplaner upphör också att gälla i samband med att den nya översiktsplanen antas och relevanta delar utifrån dessa har arbetats in i den nya översiktsplanen. Se nedan för komplett lista över tidigare gällande styrdokument i översiktsplanesammanhang.

Innehållet i de fördjupade översiktsplanerna samt de tematiska tilläggen kan fortsatt utgöra ett underlagsmaterial vad avser sådant som är allmän bakgrund eller generell information och inte utgör några riktlinjer eller ställningstaganden från kommunens sida.

Gällande översiktsplaner

Samtliga gällande översiktsplaner nedan utgår och arbetas in i ÖP2050.

- FÖP Hornslandet (2009)
- FÖP Södra Norrlandet (2010)
- FÖP Överum (2016)
- TÖP Strategi för klimatanpassning (2014)
- TÖP Trafikstrategi (2014)
- Fördjupade tätortsstudier (1990)

Inaktuella översiktsplaner

- TÖP VA-plan och VA-policy (2014) – inaktuell enligt beslut i KF 2023-11-17 (beslut om Vattentjänstplan)
- TÖP Bebyggelse på Landsbygd (2014) – inaktuell enligt beslut i KF 2018-06-18 (aktualitetsprövning ÖP2025)
- TÖP Vindbruksplan (2014) - inaktuell enligt beslut i KF 2022-10-24 (aktualitetsprövning ÖP)

Tidigare översiktsplaneuppdrag

Nedan tidigare givna planuppdrag om att ta fram följande fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg till översiktsplanen är avbrutna och inarbetade i ÖP2050.

- FÖP Gamleby
- FÖP Loftahammar
- FÖP Västervik
- FÖP kust och skärgård
- TÖP bebyggelse på landsbygd.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

2. Västervik inför 2050

Inledning

Tjustbygden är anrik, vacker och trivsam. Västerviks kommun tror på att en positiv framtid är möjlig, där vi kan utveckla våra styrkor och fortsätta attrahera nya kommuninvånare. Vi har våra stora värden och styrkor i form av attraktiva livsmiljöer, goda möjligheter till rekreation och friluftsliv, en framåtanda i näringslivet och många innovativa samarbetsinitiativ. Genom ÖP2050 gräver vi där vi står och förädlar de värden vi har för att skapa den utveckling som gynnar kommunens invånare.

Bland de många utvecklingssteg som kommunen avser att driva är några av de viktigaste en sydlig infart till centralorten, utvecklad infrastruktur i kommunen och i regionen samt en ökad samverkan med kringliggande kommuner, vilket sammantaget bidrar till att skapa en förstorad arbetsmarknadsregion. Olika förändringssteg som vi tar ger oss möjligheter till en ökad befolkning. Framför allt ger en förbättrad infrastruktur och kortare restider till omgivande kommuner och regioner oss en bättre möjlighet till kompetensförsörjning och arbetsmarknadsförstoring som är avgörande för en fortsatt tillväxt och ett attraktivt lokalsamhälle.

Vision 2030 för Västerviks kommun

”Vår vision om framtiden är ett samhälle där livskvalitet står i fokus varje dag. Ett samhälle där medborgarna, gamla som unga, känner glädje, tillhörighet och stolthet över att leva, arbeta och bo.”

Kommunfullmäktige tog i juni 2017 beslut om en vision för år 2030. Kommunens vision utgår från ledorden ”livskvalitet varje dag” och är nedbruten i åtta visionsmål för att skapa detta.

1. Samverkan och innovation – för en tryggad välfärd
2. Kommunikationer – närmare varandra och omvärlden
3. En attraktiv och trygg kommun där människor vill bo, jobba och leva
4. Vi visar vägen mot en hållbar miljöutveckling
5. Ett näringsliv i tillväxt i en hållbar kommun
6. Utbildning och kompetens i toppklass
7. En rik och varierad kultur och fritid
8. Alla är delaktiga och känner trygghet

Översiktsplanen bygger vidare på kommunens vision genom att förtydliga hur den blir verklighet genom den fysiska planeringen. I avsnittet ”Strategier i ÖP2050” i detta kapitel tydliggörs hur visionsmålen kopplar an till översiktsplanens övergripande strategier.

Ett hållbarhetsprogram för Västerviks kommun ska tas fram som ska harmoniera väl med kommunens mål och vision. Processen för framtagandet ska ske tvärpolitiskt och förvaltningsöverskridande. Hållbarhetsprogrammet ska baseras på de tre dimensionerna för hållbar utveckling; social, miljömässig och ekonomisk.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kommande hållbarhetsprogram är viktigt för att kunna förverkliga översiktsplanens intentioner.

Strategier i ÖP2050

Översiktsplanen pekar ut fem prioriterade strategier för Västerviks kommuns utveckling fram till år 2050. Utifrån kommunens önskade läge år 2050 har dessa utformats för att nå den utveckling som kommunen önskar. Dessa strategier är grunden för hur vi formar vår kommun och skapar en hållbar utveckling. De ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd för alla som utvecklar och bygger Västerviks kommun.

- Draglok för norra Kalmar län
- En sammanlänkad kommun
- Unika naturvärden kommer med ett ansvar
- Beredskap och robusthet för olika scenarier
- Hållbarhet för människan

Nedan följer en beskrivning av strategierna, som även kopplar an till kommunens åtta visionsmål i Vision 2030.

Draglok för norra Kalmar län

Västerviks kommun vill vara ett starkt draglok för hela norra Kalmar län. Kommunen vänder sig mot omvärlden åt alla håll och vi ser möjligheter i varje väderstreck. Genom att bygga vidare på våra egna, unika styrkor och samtidigt knyta oss tätare till våra närmaste kommuner, kringliggande regioner och världen omkring oss, skapar vi nya synergier som stärker både oss och andra. Vi satsar på starka stråk och en välutbyggd infrastruktur som binder samman våra orter och gör det enkelt att resa, leva och verka här. Västervik ska vara en plats där människor möts, idéer föds och där hela norra Kalmar län rör sig framåt tillsammans.

- Vi ser värden i alla riktningar
- Starka stråk förbinder oss med omvärlden och varandra
- Kommunen är ett naturligt nav i norra regionen

Koppling till målen i Vision 2030 för Västerviks kommun

- Kommunikationer – närmare varandra och omvärlden
- Ett näringsliv i tillväxt i en hållbar kommun
- Utbildning och kompetens i toppklass
- Samverkan och innovation – för en tryggad välfärd

En sammanlänkad kommun

Västerviks kommun är en sammanhållen helhet där stad, landsbygd och kust utvecklas i samspel. Våra kontraster skapar möjligheter, och varje del av kommunen bidrar med sina unika kvaliteter. Genom att värna och utveckla vår mångfald av boende-, natur- och kulturmiljöer skapar vi ett attraktivt, resilient och framtidsinriktat Västervik för boende och besökare. Vi stärker strategiska noder och förbättra stråken mellan dem. På så sätt säkerställer vi god service och hög livskvalitet oavsett bostadsort. När en ort växer får hela kommunen del av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

utvecklingen genom fler arbetstillfällen, starkare företagande och nya mötesplatser. Staden är en naturlig punkt för högre utbildning, kultur och arbetsliv, men dess utveckling sker i nära växelverkan med landsbygdens entreprenörskap och kustens attraktionskraft.

- Olika boendemiljöer ger plats till människors livsdrömmar
- Starka noder tillhandahåller service i glesare områden
- Staden växer i strategiska lägen och med hållbarhet i fokus

Koppling till målen i Vision 2030 för Västerviks kommun

- En attraktiv och trygg kommun där människor vill bo, jobba och leva
- En rik och varierad kultur och fritid
- Ett näringsliv i tillväxt i en hållbar kommun
- Utbildning och kompetens i toppklass
- Alla är delaktiga och känner trygghet

Unika naturvärden kommer med ett ansvar

Vi i Västervik lever mitt i en natur som är både storslagen och variationsrik. Inom våra kommungränser ryms djupa skogar och eklandskap, sjöar, långa havsvikar, skärgård med kobbar och skär, öppna landskap och våtmarker fulla av liv. Här finns en biologisk mångfald som är unik i Sverige. Vi har verkligen allt! Med den art- och naturrikedomen följer också ett ansvar. Vi ska vårda och utveckla våra naturvärden så att både dagens och framtidens generationer kan uppleva dem. Den gröna och blå strukturen ska vara en självklar del av vår samhällsplanering, en väv som binder samman ekosystem, människor och platser. Genom att lyfta fram naturen som en självklar resurs stärker vi både vår identitet och vår attraktionskraft som kommun.

- Vår natur är unik och utgörs av en mångfald av miljöer och karaktärer
- Vi bär ett ansvar att vårda naturen och värna dess utveckling
- De gröna och blå strukturerna ska ses som en resurs och en självklar del av vår samhällsplanering

Koppling till målen i Vision 2030 för Västerviks kommun

- Vi visar vägen mot en hållbar miljöutveckling
- En rik och varierad kultur och fritid

Beredskap och robusthet för olika scenarier

Vi i Västervik bygger ett samhälle som står stadigt, både i vardag och i kris. Vår jordbruksmark är en värdefull resurs som ger oss möjlighet att producera livsmedel lokalt och stärka vår självförsörjning. Vi satsar på hållbar energiproduktion och på ett transportsystem som fungerar även när samhället prövas. Klimatförändringarna kräver att vi agerar nu: vi klimatsäkrar våra miljöer, skyddar bebyggelse där det är möjligt och drar oss tillbaka där exempelvis havet tar mark. Vårt läge, både längs kusten och i starka stråk, gör oss till en viktig del i Sveriges beredskapsstruktur där vi är en nod i ett större band av robusta samhällen. Genom att planera långsiktigt, stärka vår infrastruktur och vara beredda på förändring skapar vi trygghet för människor, verksamheter och natur.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vi tar vara på de värden som är livsviktiga i kris
- Vi ställer om i takt med att klimatet och omvärlden förändras
- Kommunens strategiska läge i en föränderlig omvärld är en styrka

Koppling till målen i Vision 2030 för Västerviks kommun

- Vi visar vägen mot en hållbar miljöutveckling
- Samverkan och innovation – för en tryggad välfärd

Hållbarhet genom livskvalitet

I Västervik handlar hållbarhet om livskvalitet. Västervik är en plats där människor, gammal som ung, trivs, vill bo eller besöka. Detta är ett av våra största värden. Vi skapar platser där människor mår bra, där vardagen känns meningsfull och där det är lätt att ta del av både natur och kultur. Våra orter och landskap rymmer mötesplatser som uppmuntrar till gemenskap, aktivitet och kreativitet. Naturen är lättillgänglig för alla, och den gestaltade livsmiljön ger utrymme för både stillhet och puls. Genom att sätta människan i centrum och skapa miljöer som inspirerar, stärker vi både vår attraktionskraft och vår gemenskap.

- Attraktionskraften är ett av våra viktigaste värden
- Genom att utveckla kommunens miljöer skapar vi livskvalitet i vardagen

Koppling till målen i Vision 2030 för Västerviks kommun

- En attraktiv och trygg kommun där människor vill bo, jobba och leva
- Utbildning och kompetens i toppklass
- En rik och varierad kultur och fritid
- Alla är delaktiga och känner trygghet

Utgångspunkter

Kunskap om Västerviks kommuns lokala förutsättningar är avgörande för att planeringen ska vara balanserad och möta framtidens behov. Översiktsplanen är ett instrument för att planera för en osäker framtid, där det är svårt att förutse exakt vad som komma skall. Detta innebär att översiktsplanen behöver vara flexibel och ta höjd för oväntade scenarier. I detta avsnitt redogörs för fem lokala utgångspunkter som anger vad översiktsplanen tar avstamp i.

1. Förändrad befolkningsstruktur skapar nya bostadsbehov

Befolkningsfördelning i kommunen

Vid utgången av 2024 hade Västerviks kommun 36 447 invånare, med följande fördelning mellan kommunens orter* och landsbygder:

- Västervik 22 385 invånare
- Gamleby 2 778 invånare
- Ankarsrum 1 281 invånare
- Överum 1 088 invånare
- Gunnebo 991 invånare
- Loftahammar 432 invånare
- Hjorted 315 invånare
- Edsbruk 269 invånare

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Totebo 208 invånare
- Almvik 208 invånare
- Blankaholm 129 invånare
- Landsbygder 6 311 invånare, varav 108 i skärgårdarna

**Notera att det inte är den klassiska indelningen av tätorter enligt SCB:s definitioner som avgränsar orternas befolkning ovan. Ett något utökat område har införlivats i orternas gränser för att få till en mer representativ bild av ortens befolkning samt för att det ska gå att jämföra orternas storlekar bakåt i tiden på detta sätt. Därför kan siffrorna skilja sig från andra befolkningssiffror som baseras på tätortsgränser.*

Historisk befolkningsutveckling och framtida prognos
Befolkningen har under lång tid präglats av en svagt nedåtgående trend, men ökade under 2010-talet, främst till följd av inflyttning via invandring. Sedan början av 2000-talet har kommunen nära på uteslutande haft ett positivt totalt flyttnetto, dvs att fler invånare flyttat till kommunen än härifrån. Vid utgången av 2024 hade kommunen en ökning med 13 invånare jämfört med året innan.

Prognosen fram till 2035 pekar på en viss befolkningsminskning, främst till följd av kommunens åldersstruktur med fler äldre och relativt få i familjebildande åldrar. Samtidigt väntas en tydlig geografisk omfördelning, där fler väljer att bo i eller nära centralorten. Västervik centralort väntas öka med omkring 600 invånare fram till 2035, medan landsbygder och övriga orter ser ut att minska i befolkning. Detta innebär förändrade behov av bostäder, service och infrastruktur i hela kommunen.

Demografiskt kan prognosen innebära att det kan bli färre barn i grundskoleålder, en minskande andel invånare i yrkesaktiva åldrar samt en tydlig ökning av invånare över 80 år.

Förändring i bostadsbeståndet
Sammantaget ställer utvecklingen nya krav på bostadsutbudet. Efterfrågan väntas öka på tillgängliga bostäder, boenden för mindre hushåll och specialbostäder. Fram till 2035 bedöms behov finnas av cirka 100 nya lägenheter i flerbostadshus och hälften så många specialbostäder. I centralorten Västervik beräknas efterfrågan för samtliga bostadstyper öka.

Planberedskap och bostadsbyggnation
I kommunen finns år 2026 planberedskap för drygt 2 300 bostäder, varav mer än hälften i Västervik centralort. Även i Gunnebo och Överum finns en betydande andel, medan övriga bostäder är spridda över övriga tätorter och landsbygder. Delar av planberedskapen återfinns i äldre detaljplaner som kan behöva anpassas till dagens förutsättningar innan genomförande. Pågående detaljplaner fram till 2028 möjliggör knappt 750 bostäder, främst i centralorten, men flera planer saknar ännu laga kraft vilket innebär viss osäkerhet i genomförandet.

Byggtakten för bostäder har varit relativt jämn under senare år. I snitt färdigställs ett 20-tal småhus årligen samt några fritidshus. Gällande flerbostadshus är det

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

något mer variation; under senaste åren har cirka 25 lägenheter i flerbostadshus färdigställts totalt. Nuvarande bostadsbestånd i kommunen är överlag ålderstiget, särskilt i landsbygderna och tätorterna där majoriteten av bostäderna är byggda före 1960. Centralorten har dock en yngre bebyggelsestruktur.

Målsättning för bostadsbyggande
Översiktsplanens tidshorisont sträcker sig till år 2050. Den politiska viljeinriktningen för planperioden är att kommunen ska arbeta för att uppnå 45 000 invånare år 2050, vilket innebär en ökning på totalt cirka 8500 invånare från idag. Detta motsvarar en årlig befolkningsökning på cirka 0,8 procent.

I Handlingsplan för bostadsförsörjning (2025) anges målsättningen att det ska färdigställas 50–100 bostäder årligen, vilket innebär 1250–2500 bostäder till år 2050. Som ett riktvärde bor det idag cirka 2 personer per bostad i kommunen. Totalt innebär målsättningen i handlingsplan för bostadsförsörjning bostäder för 2500–5000 personer. Enligt handlingsplanen ska utvecklingen ske jämnt fördelat över kommunen.

Utpekad mark för bostäder i översiktsplanen
I översiktsplanen pekas planområden för utveckling av bostäder ut i kommunens centralort, kommundelscentrum samt serviceorter. Planområdena berör i vissa fall redan detaljplanelagda områden som inte är utbyggda ännu och i andra fall områden där nya detaljplaner behöver tas fram. Totalt möjliggör de utpekade utvecklingsområdena för bostäder för omkring 3 500 nya bostäder, där cirka 530 av dessa ingår i befintlig detaljplanerad mark. Därutöver tillkommer områden med funktionsblandad bebyggelse där antalet tillkommande bostäder kan variera utefter behov och efterfrågan.

Antal nya bostäder som möjliggörs i ÖP2050:

- Västervik – 2 400
- Gamleby - 400
- Ankarsrum - 190
- Överum - 160
- Gunnebo - 200
- Loftahammar - 180
- Hjorted - 65

Planområdena möjliggör fler bostäder än de 1250–2500 bostäder till 2050 som är målsättningen. Överkapaciteten syftar till beredskap och handlingsutrymme ifall ett eller flera utvecklingsområden i markanvändningskartan inte kan genomföras. Ett utpekande av planområdena ger också kommunen förbättrade möjligheter att genomföra strategiska markköp inför framtiden. Antalet beräknade bostäder inom utvecklingsområdena är ett uppskattat antal som bland annat påverkas av framtida exploateringsgrad och utformning av bebyggelsen. Planområdena möjliggör för bostadsområden av varierande täthet.

Slutsats
Det är viktigt att komma ihåg att befolkningsprognoser bygger på en rad antaganden och omvärldsfaktorer. Prognosen baseras på tillgängliga data vid prog-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

nosens framtagande. Den prognosticerade utvecklingen är dock inte självskriven. Trots att prognoser pekar på befolkningsminskning, finns ett fortsatt behov av bostadsutveckling i kommunen. Det finns möjligheter för kommunen att påverka befolkningsutvecklingen.

Kommunen vill åstadkomma en befolkningsökning genom en förstorad arbetsmarknadsregion, satsningar på infrastruktur samt fler etableringar av företag. Nya generationer ska dessutom etablera sig på bostadsmarknaden, storleken på hushållen tenderar att minska och en växande äldre befolkning efterfrågar andra boendeformer än vad som erbjuds på marknaden idag. Ett varierat och attraktivt bostadsutbud är därför en central förutsättning både för livskvalitet och för möjligheten att stärka kommunens framtida befolkningsutveckling.

Översiktsplanen skapar beredskap för denna omställning genom att möjliggöra utveckling där efterfrågan finns. Planeringen ska bidra till rätt bostäder, större variation i upplåtelseformer och förbättrade möjligheter till boende i olika skeden av livet. Översiktsplanen ska spegla en vision och förmedla den politiska viljan, vilket på sikt kan innebära förändringar i en förutspådd prognostisering. Att säkerställa ett attraktivt utbud av bostäder ökar möjligheten att locka till sig fler invånare och vända den prognostiserade negativa befolkningsutvecklingen.

2. Stor efterfrågan på mark för verksamheter

Innovativa verksamheter och ett starkt näringsliv är viktiga för kommunens utveckling och välstånd. Kommunen har därför en central roll i att säkerställa att det finns tillräckligt med mark för etablering och expansion av företag. Det skapar nya arbetstillfällen, ökar skatteintäkterna och stödjer kommunens fortsatta tillväxt, vilket är av stort allmänt intresse.

Tidigare försäljningar

Kommunens egen markreserv är mycket begränsad och har så varit under en period bakåt i tiden. Detta innefattar även mark för verksamheter.

Mellan år 2000 och 2010 sålde Västerviks kommun drygt 10 hektar planlagd industrimark, som huvudsakligen använts som verksamhetstomter och småindustri. Från 2010–2020 såldes drygt 15 hektar industrimark. Utöver industrimark har det sålts drygt 11 hektar mark för handelsändamål på Ljunghedenområdet. Totalt har det alltså sedan år 2000 sålts cirka 36 hektar verksamhetsmark inom kommunen.

Inom Ljunghedenområdet har det förekommit en hel del förfrågningar om etableringar de senaste åren. Kommunen har i de flesta fall inte kunnat erbjuda någon mark då de sista tomterna varit bokade.

Efterfrågan och lokalisering

Baserat på kommunens industrimarkförsäljningar de två senaste decennierna samt den efterfrågan som finns i nuläget, är det rimligt att planera för en efterfrågan på mer än 20 hektar ren industrimark under en tioårsperiod. Tillskapandet av ny industrimark bör ses i ett långsiktigt perspektiv med möjlighet till succesiv

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

exploatering 20–25 år framåt i tiden. Under planperioden innebär detta ett behov av att tillskapa 60 hektar ren industrimark.

Viktigt att notera är att 60 hektar ren industrimark enbart innefattar bebyggd yta. Det totala markanspråket för att tillskapa bebyggd yta i den omfattningen är betydligt större, på grund av kringliggande behov för exempelvis infrastruktur, teknisk försörjning, skyddsavstånd och grönytor. Enligt beräkningar kan dessa kringliggande behov uppgå till cirka 2/3 av den totala ytan i ett planområde. Detta innebär att det totala markanspråket som minst behöver tredubblas för att kunna tillskapa andelen bebyggd yta. För att uppnå målsättningen om 60 hektar bebyggd industrimark skulle i så fall cirka 180 hektar mark behöva tas i anspråk.

Behovet av verksamhetsmark är dock större än att enbart innefatta industrier. Att skapa möjlighet för handel, kontor och andra icke-störande verksamheter ingår också i behovet av verksamhetsmark. Det är i anslutning till centralorten Västervik som den största efterfrågan på verksamhetsmark finns.

Den begränsade tillgången på lämplig verksamhetsmark har i flera fall lett till att tätortsnära naturområden tagits i anspråk för exploatering, ofta på bekostnad av rekreations- och naturvärden. Om denna utveckling fortsätter riskerar stadens kvaliteter att försämras. Otillräcklig tillgång på mark kan också leda till etableringar i mindre lämpliga lägen, med konsekvenser som industribuller, oönskade trafikflöden och försämrad trafiksäkerhet. Samtidigt innebär förändrad markanvändning ökade krav på teknisk infrastruktur, särskilt avseende kapacitet i ledningsnät och hållbar dagvattenhantering. Nya och utvidgade verksamhetsområden behöver därför planeras för att undvika en fortsatt utveckling i samma riktning.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling är det avgörande att verksamheter lokaliseras i strategiska lägen. En genomtänkt lokalisering kan minska störningar, säkerställa god tillgänglighet till effektiva transportstråk och skapa förutsättningar för arbetspendling från angränsande kommuner. Genom att peka ut fler och mer varierade områden för verksamheter möjliggörs etableringar på mark som är bäst lämpad för ändamålet. Oaktat strategisk placering är det ofrånkomligt att en del av den utpekade marken för verksamheter inte är realiserbar i slutändan. Detta innebär ett behov av att ta höjd för oväntade scenarios.

Planberedskap
Genom att tillskapa en planberedskap för verksamhetsmark minskar risken att kommunen går miste om nyetableringar. Ett visst överskott av planlagd industrimark ger dessutom en ökad flexibilitet. Vid en brådskande etablering har kommunen större möjlighet att erbjuda mark i lämpligast läge, i stället för det kanske enda alternativ som står till hands. En annan fördel med en större buffert för verksamhetsmark är att kommunen får bättre förutsättningar att kunna erbjuda tomtmark vid större etableringar med ytbehov på flera hektar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utpekad mark för verksamheter i översiktsplanen
För att möjliggöra för näringslivets expansion i kommunen är tillgången till planerad mark för verksamhetsändamål en förutsättning. I översiktsplanen pekas planområden för utveckling av verksamheter ut i kommunens centralort, kommundelscentrum samt serviceorter. Totalt möjliggör de utpekade planområdena totalt för omkring 873 hektar ny mark för verksamheter. Av denna yta skulle cirka en tredjedel, det vill säga cirka 290 hektar, kunna vara möjlig att bebyggas, enligt tidigare resonemang.

Antal hektar ny verksamhetsmark i översiktsplanen:

- Västervik – 497 ha
- Gamleby – 128 ha
- Ankarsrum – 179 ha
- Överum – 14 ha
- Gunnebo – 49 ha
- Loftahammar – 6 ha
- Hjorted – 0 ha

Utöver detta pekas 191 ha ut inom Västervik, Gamleby och Loftahammar som utvecklade områden för verksamheter, det vill säga befintliga verksamhetsområden med möjlighet för utveckling. 55 hektar av dessa 191 hektar utgör utveckling för besöksnäring.

Även i områden som pekas ut som landsbygd finns det möjlighet att tillskapa nya eller utveckla befintliga verksamheter. Inom de definierade landsbygdsområdena är de areella näringarna ett självklart inslag. Även ytkrävande verksamheter eller verksamheter som är svåra att lokalisera i städer, tätorter eller befintliga verksamhetsområden kan bedrivas inom landsbygdsområdena. Även verksamheter kopplade till natur- och kulturupplevelser, turism och annan besöksnäring är utbredd inom markanvändningen landsbygd.

3. Bebyggelse på jordbruksmark

Ny bebyggelse ska enlig lag generellt undvikas på brukningsvärd jordbruksmark. Undantag kan göras för samhällsviktig infrastruktur och utvecklingsområden där nya arbetstillfällen eller bostadsförsörjning prioriteras som allmänt intresse före brukningsvärd jordbruksmark som allmänt intresse. Skälet för undantagen är att det råder brist på bostäder och tätortsnära mark för verksamheter i centralorten Västervik, samt att inom kommundelscentrum och serviceorter kunna skapa en sammanhållen bebyggelse som stärker orternas kärna och serviceutbud och möjliggöra för bebyggelse i attraktiva lägen.

Jordbruksmark omfattar både åkermark och betesmark. För att jordbruksmark ska klassas som brukningsvärd krävs att marken har brukats i närtid och att den ska ingå i ett sammanhängande jordbrukslandskap. Mark som inte brukas på grund av olönsamma förhållanden kan ändå vara brukningsvärd med hänsyn till framtida behov. Översiktsplanen använder sig av det så kallade jordbruksblocket där åkermark och ängs- och betesmark ingår vilka erhåller eller har erhållit EU-stöd. Jordbruksverket äger dessa data och det är upp till varje markägare att i dialog

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

med Länsstyrelsen meddela om ägorna brukas eller ej. Jordbruksverket kan dock anse att marken, även om den tas ur bruk, fortsatt är att betrakta som bruknings-värd jordbruksmark. Översiktsplanen gör ingen egen värdering av hur jordbruks-marken klassas.

Lokala förutsättningar
Jordbruksmarken i kommunen är till största delen koncentrerad till de norra delarna, där större sammanhängande områden med åkermark dominerar. I anslutning till dessa områden förekommer mindre skiften med betesmark och övrig jordbruksmark. Längs kusten finns även några sammanhängande partier med betesmark. I kommunens södra delar är jordbrukslandskapet mer uppdelat och fragmenterat, med mindre och spridda skiften där samtliga typer av jord-bruksmark förekommer.

Den totala jordbruksarealen uppgår till drygt 22 000 hektar, varav omkring 14 000 hektar är åkermark och cirka 8 000 hektar betesmark. Fördelningen mellan markslagen visar att åkermarken dominerar med ungefär 64 procent, medan betesmarken står för cirka 36 procent. Västervik har en betydande andel av länets jordbruksmark, med omkring 14 procent av den totala åkermarken och cirka 10 procent av betesmarken i Kalmar län.

Kriterier
En förutsättning för utpekandet av utvecklingsområden på brukningsvärd jordbruksmark är att nedan listade kriterier är uppfyllda:

1. Utvecklingsområdet är lokaliserat inom:
    a. Centralort, kommundelscentrum eller serviceort och en utveckling bidrar till att behålla ortens service.
    b. Ett område där det finns goda förutsättningar för permanent bostadsbebyggelse.
    c. En ort som omges av brukningsvärd jordbruksmark och där bostadsförsörjning eller näringslivsutveckling inte kan tillgodoses på annan plats på ett resurseffektivt sätt.
2. Bebyggelsen är tät i relation till ortens karaktär och föregås av detaljplaneläggning.
3. Exploateringen omfattar samhällsviktig infrastruktur som inte kan lokaliseras på annan plats på ett resurseffektivt sätt.

Utöver detta har översiktsplanen en restriktiv hållning kring ianspråktagande av jordbruksmark. När det kommer till exploatering i landsbygder är översiktsplanens hållning att tillkommande bebyggelse främst ska lokaliseras i anslutning till befintliga områden för bostäder eller andra funktioner.

Ianspråktagande av jordbruksmark i översiktsplanen
Inom följande orter finns utvecklingsområden där nya arbetstillfällen eller bostadsförsörjning prioriteras som allmänt intresse före jordbruk som allmänt intresse.

- Västervik (Mommehål, Flygplatsen, Droppen, Ljungbo, Södra Kvännaren, Södra infarten, Jenny, Nyhagen, Örserum Hornslandet, Piperskärr)

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Gamleby (Ullevi norra)
- Ankarsrum (Långsjön)
- Loftahammar (Bjursundsvägen)
- Hjorted (Gökgatan)

Jordbruksarealen inom de utpekade utvecklingsområdena uppgår till 104 ha. Detta innebär att cirka 0,5 procent av kommunens totala jordbruksmark pekas ut för bebyggelse fram till år 2050.

Utöver detta anger översiktsplanen även att skälet för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) kan användas i vissa områden. Några av dessa områden innehåller i dagsläget jordbruksmark. Läs mer under kapitel 5 Riksintresse, MKN och LIS, avsnitt LIS-områden.

Alternativa lokaliseringar
Utifrån översiktsplanens utgångspunkt gällande befolkningstillväxt krävs att nya ytor för verksamheter och bostäder tillskapas. Det innebär i vissa specifika fall att jordbruksmark behöver tas i anspråk. Ett ianspråktagande av jordbruksmark inom de utpekade utvecklingsområdena bedöms vara nödvändigt för att möjliggöra en långsiktigt hållbar och strukturellt effektiv stadsutveckling. Områdena har identifierats utifrån ovan nämnda kriterier. Detta innebär att alternativa lokaliseringar som inte berör jordbruksmark i många fall saknar motsvarande förutsättningar att bidra till en sammanhållen och resurseffektiv utveckling.

De utpekade utvecklingsområdena utgör naturliga expansions- och förtätningslägen där ny bebyggelse kan integreras med befintlig struktur. Genom att möjliggöra bostäder, verksamheter och samhällsservice i nära anslutning till varandra skapas förutsättningar för minskat transportbehov, effektivare nyttjande av infrastruktur samt ökad tillgänglighet till service och arbetsplatser. Detta är centrala aspekter i en hållbar samhällsplanering och svåra att uppnå i mer perifera eller fragmenterade lägen.

Flera av utvecklingsområdena, såsom Mommehål, Droppen samt området vid flygplatsen, har dessutom särskilt strategiska lägen i direkt anslutning till E22. Detta ger god regional tillgänglighet och stärker möjligheterna till näringslivsutveckling och robust logistik. Att avstå från dessa lägen skulle innebära att kommunen går miste om etableringsmöjligheter som kräver goda kommunikationslägen, vilket i sin tur kan leda till en mindre effektiv markanvändning i andra, mindre lämpliga lägen.

Att inte tillåta ianspråktagande av jordbruksmark i dessa strategiska områden skulle sannolikt medföra att exploatering i stället styrs mot tätortsnära grönområden och skogsmark. En sådan utveckling riskerar att medföra betydande negativa konsekvenser för ekosystemtjänster och livsmiljöer, exempelvis genom ökad risk för värmeöar, försämrad dagvattenhantering och minskade möjligheter till rekreation och friluftsliv. Det skulle även innebära förlust av biologisk mångfald och en försämring av tätorternas gröna strukturer, vilka är viktiga för både ekologiska och sociala värden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Vidare kan ett ianspråktagande av grönytor leda till en mer splittrad stadsutveckling med sämre funktionella samband, vilket försvårar planeringen av långsiktigt hållbara helhetslösningar. Genom att i stället använda delar av jordbruksmark i strategiska lägen möjliggörs en mer samlad och strukturellt sammanhängande utveckling.

Samtidigt betonas att ianspråktagandet av jordbruksmark ska ske med varsamhet. Inom utvecklingsområdena finns möjligheter att anpassa bebyggelsens lokalisering och utformning för att minimera intrången och i så stor utsträckning som möjligt möjliggöra fortsatt jordbruksverksamhet. Detta kan exempelvis ske genom att bebyggelse koncentreras till mindre brukningsvärda delar eller i direkt anslutning till befintlig bebyggelse.

Sammanfattningsvis bedöms de utpekade utvecklingsområdena utgöra de mest lämpliga lokaliseringarna för tätortsutveckling, trots att de delvis berör jordbruksmark. Alternativen innebär antingen större negativa konsekvenser för ekologiska, sociala och funktionella värden eller en mindre effektiv och mindre hållbar stadsstruktur. I detta sammanhang framstår ett begränsat och strategiskt ianspråktagande av jordbruksmark som ett motiverat och nödvändigt ställningstagande.

4. Klimat i förändring och samhället anpassas

Klimatförändringarna är en av vår tids viktigaste utmaningar och påverkar samhället på alla nivåer. Den samlade internationella forskarvärlden (IPCC*) visar att människans utsläpp av växthusgaser har orsakat klimatförändringarna, som fram till sekelskiftet kommer att få stora konsekvenser för klimatet. De IPCC-rapporter som kom under våren 2022 fastställer den mänskliga påverkan.

** IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change, är FN:s mellanstatliga klimatpanel som sammanställer det rådande vetenskapliga kunskapsläget kring klimatförändringen, konsekvenser, sårbarhet och möjliga lösningar.*

Lokala förändringar

För Västerviks kommuns del innebär detta att samhället behöver anpassas utifrån olika scenario. Som kustkommun behöver vi ta höjd för höjda havsnivåer och säkerställa att låglänta områden vid kusten skyddas alternativt inte innehåller bebyggelse eller infrastruktur som riskerar att skadas. Höjda havsnivåer ger även ökad risk för ras, skred och erosion. Vi behöver säkerställa att ny bebyggelse inte riskerar att hamna på instabil mark, och vi behöver vidta åtgärder för att säkra befintlig bebyggelse.

Det blir dessutom varmare i kommunen, vilket innebär att fler områden i tätbebyggda, hårdgjorda områden samt stora åkerarealer riskerar att uppmäta extrema temperaturer. Utsatta grupper och samhällsviktiga verksamheter behöver ett extra skydd mot detta. I och med ett varmare klimat med mindre markfuktighet, ökar även brandrisken mycket i våra delar av landet. Detta innebär att vi behöver planera för att säkra skog och mark och ha en god beredskap vid bränder.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Kraftigare och mer frekventa regn riskerar också att bli en konsekvens av klimatförändringarna, även om ökningen inte är lika hög för Västerviks kommun som för resten av landet. Det blir därför ännu viktigare att bibehålla områden för hantering av skyfall och dagvatten och skapa multifunktionella ytor i tätorterna.

ÖP2050 skapar förutsättningar
I översiktsplanen skapar kommunen förutsättningar för ett långsiktigt och strategiskt arbete med klimatanpassning genom att tydligt peka ut behovet av tillräckliga ytor för olika typer av åtgärder. Genom ställningstaganden möjliggörs en markanvändning som både hanterar klimatrelaterade risker och samtidigt stärker ekosystemens funktioner. Detta omfattar såväl utvecklingsområden som befintlig bebyggelse, där utrymme säkras för exempelvis dagvattenhantering, skyfallslösningar, temperaturutjämnande gröna miljöer samt förstärkning av biologisk mångfald.

Översiktsplanen tar även höjd för mer omfattande åtgärder såsom naturrestaurering och återställande av ekosystem, vilket möjliggör att landskapet bättre kan bidra till klimatanpassning genom exempelvis stigande havsnivåer, erosionsskydd och stärkt resiliens mot extrema väderhändelser.

För kustnära områden skapar planen handlingsutrymme för en långsiktig anpassning till stigande havsnivåer, bland annat genom att möjliggöra reträtt från särskilt utsatta lägen. Detta bidrar till att minska framtida skadekostnader och ökar flexibiliteten i markanvändningen över tid.

Genom markanvändningskartan tydliggörs dessutom vilka stadsnära grönytor och gröna stråk som är särskilt viktiga att värna och utveckla. Dessa områden möjliggör klimatanpassningsfunktioner såsom temperaturreglering vid värmeböljor, fördröjning och infiltration av dagvatten samt hantering av skyfall. Samtidigt skapas förutsättningar för sammanhängande ekologiska samband, vilket stärker den biologiska mångfalden och bidrar till robusta och funktionella grönstrukturer.

Sammantaget möjliggör översiktsplanen en integrerad syn på klimatanpassning där tekniska, ekologiska och rumsliga åtgärder samverkar och där markanvändningen aktivt bidrar till att minska sårbarheten i ett förändrat klimat.

5. Ökad samverkan i norra länet

Det är väl dokumenterat att norra Kalmar län står inför demografiska utmaningar, inklusive en åldrande befolkning och utflyttning av unga, samtidigt som företagens tillväxtpotential riskerar att hämmas av en splittrad arbetsmarknad, långa restider till tillväxtmotorer/residensstäder och kompetensbrist.

Kommunerna Hultsfred, Oskarshamn, Vimmerby och Västervik har i samverkan med Region Kalmar län skapat föreningen ”Samkraft nordöstra Småland”. Satsningen syftar långsiktigt till att norra Kalmar län senast år 2045 ska vara en sammanhållen arbetsmarknadsregion, som binder samman de fyra deltagande kommunerna. Visionen är en 45 minutersregion som positionerar norra länet och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

starkare dockar an till omlandet med en ökad attraktionskraft för såväl nya invånare som näringsliv.

ÖP2050 möjliggör för en ökad samverkan i norra länet genom att peka ut viktiga infrastruktursatsningar som knyter samman Västervik med grannkommunerna. Extra viktigt är att genomföra en södra infart mellan Västervik och E22 för kortare restider samt att verka för en fortsatt upprustning och möjligheter till högre hastigheter på E22, riksväg 40 och riksväg 35. Andra avgörande satsningar är sjöfarten till Visby och Baltikum som kan utvecklas mer, att satsa på flygplatsen som en mobilitetshubb samt att verka för snabbare kommunikationer via Tjustbanan. Ankarsrum ges en ökad roll för utvecklingen i sydvästra kommunen som knytpunkt för kollektivtrafik och kan i framtiden erbjuda fler attraktiva boendemiljöer. Att i stråket mellan Hultsfred-Vimmerby-Västervik och med nära kommunikationer söderut, välja att satsa på Ankarsrum ger fler personer möjlighet att bo, leva, arbetspendla eller utbilda sig i någon av de fyra nordliga kommunerna i Kalmar län. En ökande vilja att samarbeta i norra länet kring utbildning, kompetensförsörjning och attraktivitet syns även i kapitlet om mellankommunala frågor.

Mål, planer och program

Översiktsplanen skapar förutsättningar för att Västervik de kommande åren ska kunna växa hållbart. Västervik ska vara en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar kommun och en attraktiv plats att bo, besöka och verka i. Detta genomsyrar därför samtliga inriktningsmål, strategier, principer och ställningstagande i översiktsplanen. Vägledande för hållbarhetsarbetet är Agenda 2030: de globala målen för hållbar utveckling.

Av översiktsplanen ska det enligt plan- och bygglagen, 3 kap 5 § framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Den översiktliga planeringen bör även beakta kommunens egna mål, planer, program och liknande dokument. En viktig del i arbetet är därför att identifiera vilka de för översiktsplaneringen mest relevanta målen, planerna och programmen är, och analysera på vilket sätt de kan och bör påverka planeringen. Målen är både många och i många fall allmänt hållna. Därför måste de tolkas i samhällsbyggnadstermer och ges en mer hanterbar form för att den fysiska planeringen ska kunna svara upp mot dem.

Då målen, planerna och programmen förändras över tid ska denna sammanställning, liksom översiktsplanen, hållas aktuell och ses över i samband med framtagande av framtida planeringsstrategier.

Nationella mål, planer och program

En strävan mot klimatneutralitet, ökad hållbarhet, rättighetsbaserad planering och social inkludering präglar statens målstyrning inom fysisk planering. De nationella målen, planerna och programmen som Västerviks kommun ska förhålla sig till styr kommunens översiktliga planering mot en långsiktig hållbar samhällsutveckling med fokus på minskade klimatutsläpp, värnande av biologisk mångfald och en fortsatt utveckling av robusta livsmiljöer med människor behov i centrum.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kommunen måste bidra till klimatomställningen genom strukturella förändringar som minskar transportbehov, möjliggör ny energi och främjar en energieffektiv vardag. Ett socialt ansvarstagande och inkluderande planering måste vara en del av fysisk planering. Centralt för flera mål inom kulturmiljö är att värna identitetsskapande lokala miljöer för ökad trivsel och välmående. Den fysiska planeringen måste stärka samhällets motståndskraft och värna en fysisk miljö som klarar störningar, kriser och förändringar.

När det gäller infrastruktur behöver översiktsplanen vara strategiskt vägledande för att i möjligaste mån bidra till genomförandet av de begränsade statliga investeringarna och skapa möjligheter för långsiktigt hållbara transportlösningar. De nationella målen kräver framför allt att kommunen gör avvägningar och prioriteringar när olika intressen pekar åt olika håll.

Regionala mål, planer och program

Även de regionala målen fungerar som styrsignaler för den kommunala översiktsplaneringen. Kommunens översiktsplanering förhåller sig till regionala mål för att bidra till länets prioriteringar inom exempelvis hållbar utveckling, infrastruktur, klimat, landsbygds- och skärgårdsutveckling och vattenförsörjning.

Det främsta regionala styrdokumentet är regional utvecklingsstrategi. ÖP2050 införlivar den regionala utvecklingsstrategin genom viljan att stärka kollektivtrafiken och klimatsmart infrastruktur, fokus på att utveckla attraktiva och hållbara livsmiljöer, arbeta med ökad klimatanpassning och minskad miljöpåverkan, skapa bättre kopplingar till andra kommuner och regioner samt att stärka jämlika livsvillkor i hela kommunen.

Kommunala mål, planer och program

Översiktsplanen förhåller sig i hög grad till kommunens strategier, planer och policys. Översiktsplanen bidrar till att omsätta mål inom kommunens olika och breda ansvarsområden till konkret samhällsbyggnad som ökar invånarnas livskvalitet. På detta sätt blir översiktsplanen en samlande arena för kommunens ambitioner inom alla sakområden. Styrdokumenten som omsätts till fysisk planering handlar främst om hållbarhet, vatten, kultur, samhällsskydd och beredskap, tillväxt, fysisk planering och naturvård.

De viktigaste dokumenten är bland annat Vision 2030, planeringsstrategin, handlingsplan för bostadsförsörjning, dagvattenstrategi, energi- och klimatstrategi, folkhälsostrategi, integrationsstrategi, kulturmiljöprogram, policy för offentlig konst, risk- och sårbarhetsanalys, tillväxt- och näringslivsstrategi, vattenförsörjningsplan och vattentjänstplan.

Läs mer om vilken relevans ovan nämnda mål, planer och program har i den kompletta sammanställningen ”Mål, planer och program tillhörande ÖP2050”.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

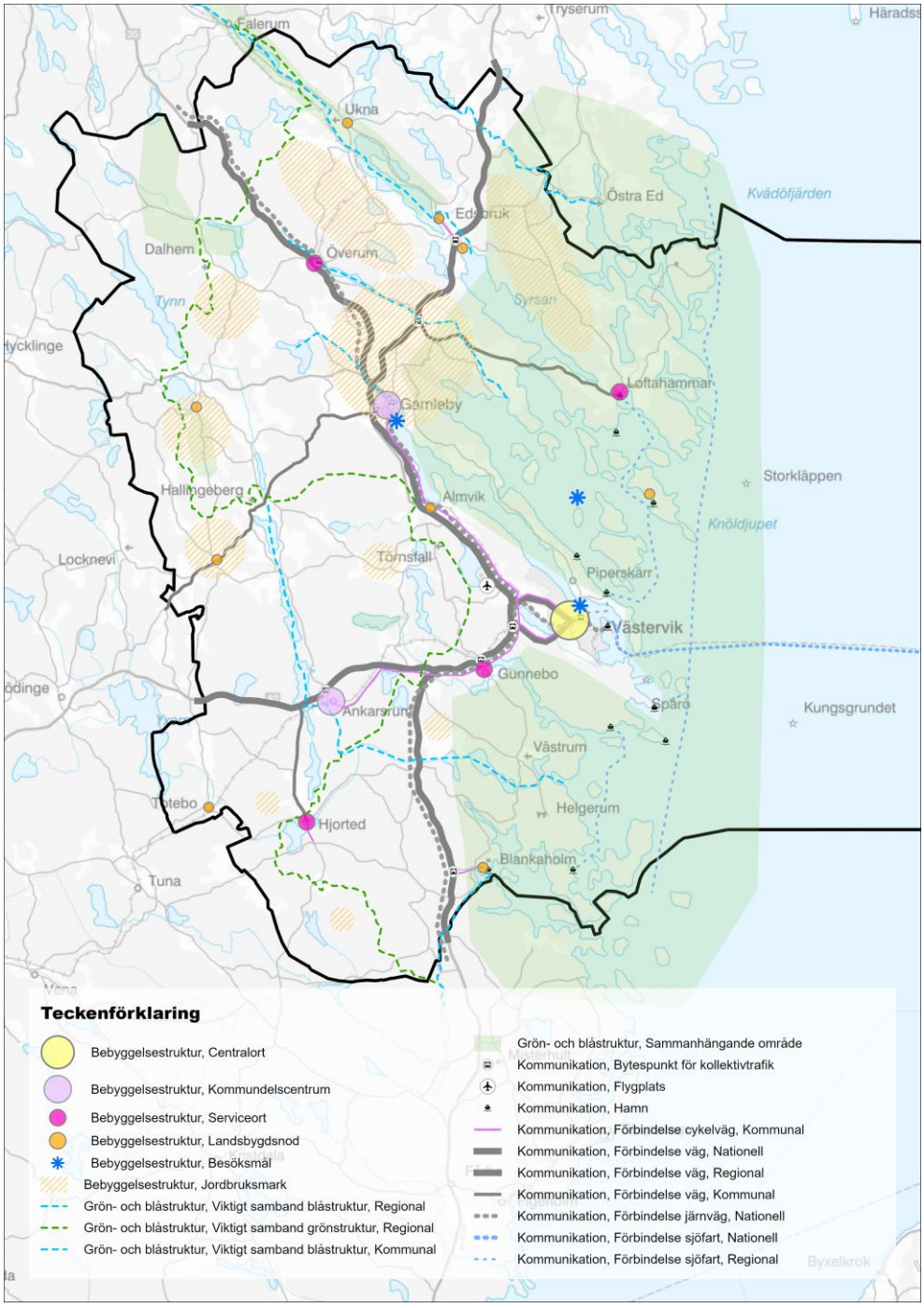
VÄSTERVIKS KOMMUN

3. Utvecklingsinriktning

Inledning

Utvecklingsinriktningen beskriver en framtidsbild av kommunen år 2050. Den visar hur bebyggelse, grönområden och kommunikationer bör ha utvecklats på lång sikt. Den redovisar kommunens långsiktiga intentioner i grova drag och lyfter fram utvecklingsinsatser som bedöms vara särskilt viktiga, även över kommun- och länsgränser. Framtidsbilden utgör ett viktigt underlag för kommande vägval, förhandlingar och prioriteringar på strategisk nivå, men också för den mark- och vattenanvändning som redovisas i översiktsplanen. Utvecklingsinriktningens texter ska läsas tillsammans med kartan, som illustrerar den önskade utvecklingen år 2050.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

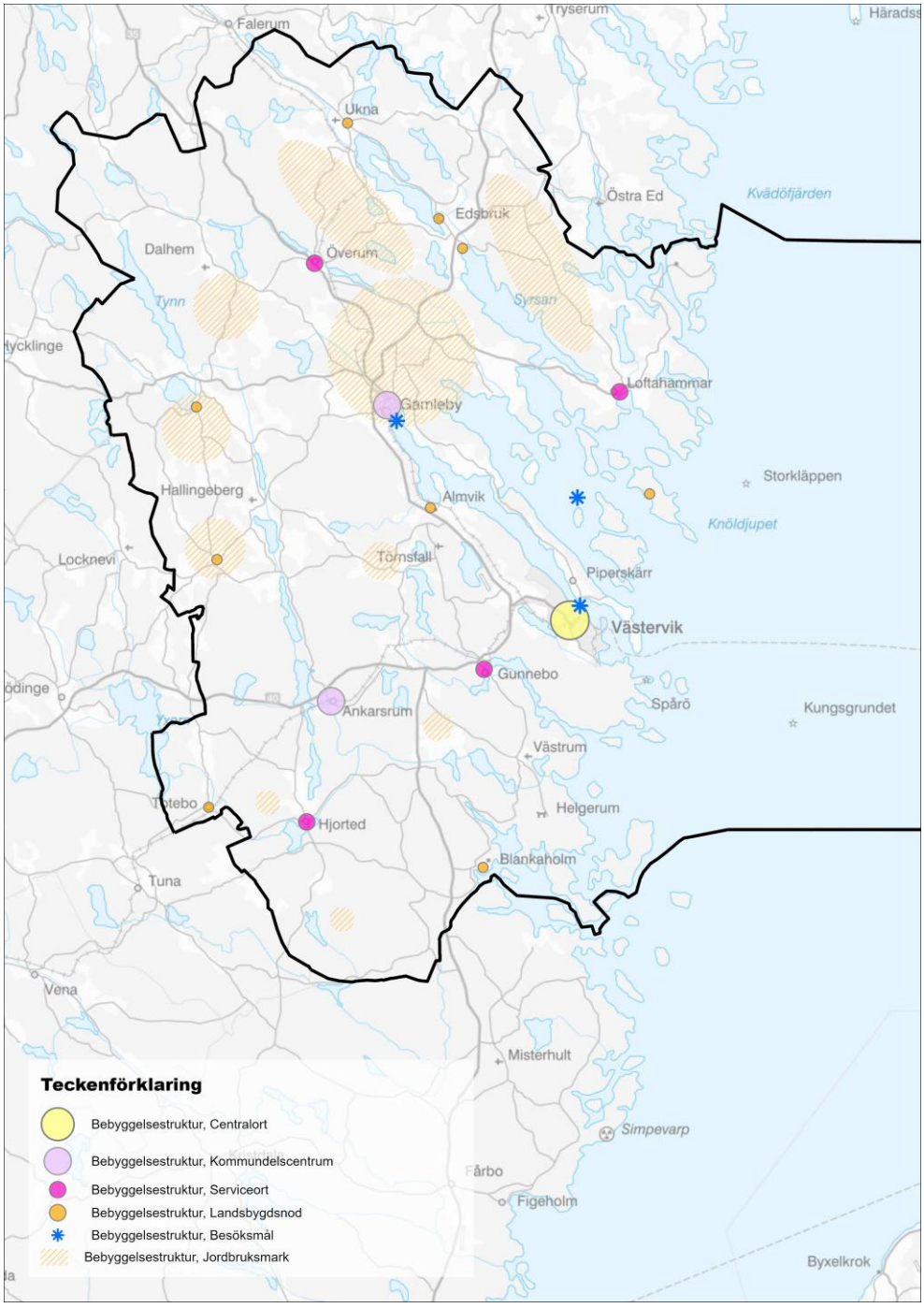

Figur 1 Västerviks kommuns utvecklingsinriktning

Bebyggelsestruktur

Utvecklingsinriktning för bebyggelse beskriver orternas utbyggnadsriktningar samt funktioner och samband på en övergripande nivå där kommunen vill prioritera utvecklingsinsatser. Här redovisas långsiktiga intentioner för bebyggelsen i grova drag.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 2 Utvecklingsinriktningens bebyggelsestruktur.

Centralort

Västerviks tätort är centralort i kommunen, den näst största staden i Kalmar län samt viktig nod i gränslandet mot Östergötland. Som centralort har Västervik en stor betydelse för ett stort område när det kommer till utbud av samhällsservice, arbetstillfällen samt kultur-, fritid- och nöjesliv. Centralorten är även ett naturligt draglok, kärna och katalysator i norra Kalmar län, vilken får allt större betydelse

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

för omkringliggande geografier i takt med att kommunerna knyts närmare varandra genom samverkan och förbättrade kommunikationer.

Majoriteten av kommunens invånare bor i Västerviks stad och stor del av nybyggnationen sker här. Förtätning och omvandling sker med hänsyn till Västerviks historiska och bitvis småskaliga karaktär. Västervik erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer och ett bostadsutbud som speglar invånarnas behov. Utveckling av centralorten sker i samklang med och anpassas så långt som möjligt efter befintliga kvaliteter i form av grönstrukturer, klimatanpassningar och kulturmiljöer.

Utbyggnadsriktning centralort
Utbyggnadsriktningen visar i vilken riktning centralorten främst förväntas växa, vilket får stor betydelse för hela kommunens utveckling. En viktig utbyggnadsriktning för centralorten är att möjliggöra omvandling i centrala lägen, exempelvis genom att låta stadens funktionsblandade bebyggelse växa där nuvarande renodlade verksamhetsområden finns. Detta möjliggörs genom att peka ut nya verksamhetsområden i strategiska lägen i starka stråk, dit befintliga verksamheter i centrala delar av staden kan flytta. Därtill är det viktigt att, där så är möjligt, tillåta förtätning och högre bebyggelse, utan att för den delens skull göra avkall på natur- och kulturvärden.

Möjliggörandet av en ny sydlig infart stärker kopplingen mellan centralorten och omgivande orter, främjar en mer sammanhängande och effektiv samhällsstruktur samt förbättrar tillgängligheten inom kommunen. För kommunen innebär det ökade möjligheter till bostadsbyggande, nya verksamhetsområden och förbättrade pendlingsmöjligheter, särskilt för orter som Gunnebo-Verkebäck och Ankarsrum. Regionalt stärker utbyggnaden av sydlig infart Västerviks roll som kärna i den nordöstra delen av länet, med bättre kopplingar till E22 och omgivande kommuner och regioner.

Med en ny sydlig infart möjliggörs utbyggnad i sydväst mot Gunnebo-Verkebäck och E22, samt sydöst på Hornslandet. Centralorten väntas även utvecklas i anslutning till befintliga bostadsområden längs med Gertrudsviks västra sida och vid Jenny-området i anslutning till befintlig trafikplats vid E22.

Kommundelscentrum

Gamleby och Ankarsrum pekas ut som kommundelscentrum för norra respektive södra kommundelen. Som kommundelscentrum innehåller orterna en del av centralortens funktioner och har betydelse för ett större kringliggande upptagningsområde, bestående av både serviceorter och landsbygder, när det kommer till serviceutbud, både kommersiellt och offentlig. Även ur ett regionalt perspektiv har Gamleby och Ankarsrum viss betydelse när det kommer till arbetspendling och serviceutbud för kringliggande geografier.

Bostadsutbudet i orterna är varierat och tillgodoser behovet hos en mångfald av invånare. Kommundelscentrumen är en viktig kärna för ett brett näringsliv samt visst kultur- och nöjesutbud. Möjligheten att transportera sig hållbart och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

trafiksäkert både inom kommundelscentrumen samt från andra orter i kommunen är avgörande.

Utbyggnadsriktning kommundelscentrum
Riktningen för utbyggnad i kommundelscentrumen sker både inåt, genom förtätning och omvandling av redan ianspråktagna områden, eller i områden lokaliserade nära befintlig bebyggelse. Förtätning, för att stärka befintliga servicefunktioner, bör ske utan att bygga bort viktiga värden i form av natur- och kulturmiljöer.

För ökad attraktivitet i kommundelscentrumen kan även bostadsbebyggelse tillkomma vid hav och sjö. I Gamlebys fall innebär detta en bostadsutveckling på östra sidan av Gamlebyviken, vilket kräver ny väganslutning. Gällande mark för verksamheter lokaliseras denna främst i strategiska lägen nära attraktiva stråk för gods, samt värnar befintliga värden i form av jordbruksarealer. Gamlebys besöksnäringar tillåts utvecklas i anslutning till befintliga lokaliseringar. Gamlebys närhet till vattnet stärks genom att höja rekreationsvärdena i vattennära lägen.

I Ankarsrums fall innebär attraktiva lägen att orten främst tar ny mark i anspråk i sydlig och västlig riktning när det kommer till bostadsbebyggelse och nordlig samt östlig riktning när det gäller mark för verksamheter. Även i Ankarsrum skapas möjligheter att stärka ortens närhet till vatten genom höjda rekreationsvärden.

Utveckling av torgytor och mötesplatser är viktigt för fortsatt stark gemenskap i kommundelscentrumen.

Serviceort

Serviceorterna i kommunen utgörs av Gunnebo-Verkebäck, Överum, Loftahammar-Källvik och Hjorted. Serviceorterna utgör mångfacetterade livsmiljöer med varierande karaktär och höga kvaliteter, där varje ort bär på unika egenskaper som bidrar till kommunens identitet. Utvecklingen inom serviceorterna ska bygga vidare på nuvarande kvaliteter genom att förädla det som redan fungerar väl. Särskilt viktiga är natur- och kulturmiljövärdena runt om och i orterna, vilka ska stärkas och ses som värdefulla tillgångar för orternas identitet. Serviceorterna ska förskönas och förgrönas för ökad trivsel, hälsa och attraktivitet. Utveckling av torgytor och mötesplatser är viktigt för fortsatt stark gemenskap.

Serviceorterna ska erbjuda tillgång till både offentlig och kommersiell service, vilket gör dem till centrala platser för vardagsliv, rekreation och samhällsservice. Flera av serviceorterna rymmer även större arbetsplatser och skolor, vilket innebär att tillgången till hållbara transportalternativ, som gång, cykel och kollektivtrafik, är avgörande för att främja ett klimatsmart resande.

För Gunnebo-Verkebäcks del innebär tillkomsten av en sydlig infart och centralortens expansion åt sydväst att serviceorten knyts närmare centralorten och avstånden minskar både geografiskt som funktionellt. Förbättrade kommunikationer för kollektivtrafik, cykel och bil samt nya arbetsplatser längs den sydliga infarten gör det enklare att pendla och ökar Gunnebo-Verkebäcks attraktionskraft

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

som bostadsort. Utvecklingen skapar nya möjligheter för både boende, arbete och service i Gunnebo-Verkebäck.

Serviceorterna som ligger närmare kommungränsen, som Hjorted och Överum, spelar en viktig roll för ett geografiskt omland som sträcker sig över flera kommuner och bidrar därmed till regional samverkan och utveckling. För att undvika en utarmning av service i gränsbygder är det ett mellankommunalt intresse att serviceorternas serviceutbud utvecklas. I serviceorterna (och i aktuella landsbygdsnoder) eftersträvar kommunen att bibehålla och stimulera utvecklad service genom att erbjuda kommunal service.

Utbyggnadsriktning serviceort
Riktningen för utbyggnad i serviceorterna sker i första hand inåt, genom förtätning och omvandling av redan ianspråktagna områden, eller i områden lokaliserade närmast orternas befintliga bebyggelser och kärnor. Detta för att stärka orternas serviceutbud samt att skapa bostäder lokaliserade med god tillgång till hållbart resande. För Loftahammars-Källviks del stärks de båda delarnas utbyte med varandra genom förbättrade kopplingar för oskyddade trafikanter och permanentboende möjliggörs i befintligt fritidshusområde i Källvik.

Landsbygdsnod

Landsbygdsnoderna i kommunen består av Ukna, Edsbruk-Helgenäs, Odensvi, Blackstad, Almvik, Hasselö, Blankaholm och Totebo.

Samtliga orter utgör noder innehållandes viktiga funktioner för ett kringliggande omland. Noderna kan erbjuda viss offentlig och kommersiell service. I kommunens noder finns en stor variation av attraktiva boendemiljöer som präglas av småskalighet, stor gemenskap och trygghet. Innovativa lösningar för hållbart resande, service, digitala tjänster, företagsamhet och entreprenörskap, ett aktivt civilsamhälle, delningstjänster och mötesplatser är viktiga för nodernas utveckling och uppmuntras av kommunen. Genom att stärka nodernas kvaliteter och möjligheter att utvecklas utifrån sin unika identitet skapas förutsättningar för livskraftiga och levande landsbygder i hela kommunen.

Utbyggnadsriktning landsbygdsnod
Tillkommande bebyggelse i noderna ska anpassas till landskapet och omgivningarnas natur- och kulturhistoria värden. Nodernas kärnor stärks genom att i första hand placera ny bebyggelse i luckor i den befintliga bebyggelsestrukturen och, vid detaljplanelagt område, se över planer för att möta dagens och framtida behov.

Landsbygderna

Den största delen av Västerviks kommuns yta består av rummet mellan olika orter och noder, både inom kommunen och mellan Västervik och kringliggande kommuner. För att utveckla dessa landsbygder, som ofta är glest befolkade, pekar ÖP2050 på att synliggöra dess värden och det mellankommunala utbytet i form av service, rekreation och arbetstillfällen.

Kommunens bygder har olika identitet, kopplingar till olika arbetsmarknader och erbjuder en mångfald av boendemiljöer. De utpekade landsbygdsnoderna utgör

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

plats för viss kommersiell och offentlig service samt arbetstillfällen som, tillsammans med de större orterna, stödjer utvecklingen av kommunens landsbygder.

I landsbygderna och skärgårdarna utvecklas kommunen tillsammans med krafter i civilsamhället utifrån de unika förutsättningarna på varje plats. Platsernas identitet bygger ofta på att de växt fram kring industrier, verksamheter, naturgivna förutsättningar som sjöar, jordbruksmark eller dalgångar samt i historiska transportstråk.

Den största delen av landsbygderna utgörs av produktiv skogsmark och jordbruksmark. Här finns även stora naturvärden, unika kulturmiljöer och värden för rekreation, friluftsliv och turism. Urbaniseringen påverkar hela samhället, där många bygder drabbats av utflyttning, samtidigt som digitaliseringen givit bättre förutsättningar än någonsin att bo och leva i landsbygderna.

Utbyggnadsriktning landsbygderna
Bebyggelse kan tillkomma som en förstärkning av byar och samhällen, med hänsyn till jordbrukslandskapet, kulturmiljön och naturvärden. Verksamheter som är ytkrävande, kräver speciella typer av anläggningar eller naturförutsättningar som svårligen kan förläggas till centralorten, serviceorterna eller andra verksamhetsområden ska kunna lokaliseras i landsbygderna. Areella näringar och skogsbruk lokaliseras till landsbygderna och prioriteras i sin utveckling.

Kustområdet och skärgårdarna ges prioritet att bevaras och utvecklas utifrån befintliga ekologiska och rekreativa värden samt unik boendemiljö. Några platser (centralort, kommundelscentrum, serviceorter och landsbygdsnoder) för utveckling av bebyggelse utmed kusten och i skärgården pekas ut i syfte att huvudsakligen koncentrera byggnation och service dit. För oexploaterade områden i kust och skärgårdar är restriktiviteten generellt sett hög. Utveckling i dessa områden sker varsamt inom områden där bebyggelse redan finns. Utvecklingen ska dock ske utan påtaglig skada på natur-, rekreation- och upplevelsevärdena och anpassning till landskapet eftersträvas för att stärka skärgårdarnas tillgänglighet och värden.

Större besöksmål

Västerviks kommun är en stark besöksnäringskommun med flertalet besöksmål som gynnar varandra. Besöksnäringen är till stora delar förknippad med skärgårdslivet och naturupplevelser samt kulturutbudet. Ur ett regionalt perspektiv samspelar kommuns besöksnäring med närliggande besöksmål i regionen, exempelvis Astrid Lindgrens värld i Vimmerby kommun.

Kommunen ska, tillsammans med andra aktörer, utveckla värden för friluftsliv, kulturliv och naturturism i miljöer med unika värden. Den fysiska planeringen ska bidra till att de kan utvecklas. Västervik är och ska fortsätta vara en året runt-destination och attraktivt besöksmål för turister från hela världen. Nedan anges vad som gäller för övergripande inriktningar för de prioriterade, oavsett befintliga eller framtida, större besöksmålen i kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Tjust skärgård
Tjust skärgård är en av kommunens mest unika och värdefulla miljöer, ett av våra viktigaste besöksmål samt utpekat som riksintresse utifrån flera perspektiv. Med sina tusentals öar, djupa vikar och levande kustsamhällen utgör skärgården en viktig del av både det lokala kulturarvet och det regionala landskapet. Skärgården är inte bara ett hem för bofasta och fritidsboende, utan också ett starkt besöksmål med stor potential att växa i betydelse fram till 2050.

I Tjust skärgård finns möjligheter för rekreation, naturturism, båtliv, friluftsliv och kulturella upplevelser som både stärker livskvaliteten för invånare och lockar besökare. Skärgårdens unika natur- och kulturvärden värnas, samtidigt som tillgängligheten med kommunikationer för besökare och bofasta ökar och service-utbudet stärks. Tjust skärgård är en av flera skärgårdar längs ostkusten, där samverkan i skärgårdsfrågor är stark från Bråviken till Kalmarsund. Kommun-gränser är oviktiga för besökaren och samarbetet underlättar för möjligheten att röra sig sömlöst mellan de olika skärgårdarna i norr och söder.

Tjust skärgård innehåller en mängd målpunkter och noder som lockar besökare. De största målpunkterna i skärgården utgörs bland annat av Hasselö, Idö, Rågö, Loftahammar och Blankaholm. Dessa ges möjlighet att fortsätta utvecklas ur ett besöksnäringsperspektiv.

Västervik stad
Västerviks stadskärna är hjärtat i kommunen och en plats där historia, kultur och stadsliv möts i en småskalig och charmig miljö. Den värdefulla kulturmiljön som möter skärgården gör stadskärnan till en unik resurs ur ett besöksnärings-perspektiv. Stadskärnan utvecklas som ett attraktivt och levande besöksmål, där det kulturhistoriska arvet inte bara bevaras, utan också lyfts fram som en del av upplevelsen. Genom att värna stadens karaktär och småskalighet samtidigt som modern gestaltning, service, handel, arbetsplatser och boende utvecklas, stärks Västerviks unika identitet även för oss som bor här. I stadskärnans besöksnärings-utbud ingår även flertalet kulturinstitutioner, exempelvis i form av de befintliga museerna Västerviks museum och naturum, samt det planerade Musikmuseet. Det är viktigt att deras utveckling främjas ur ett besöksnäringsperspektiv.

Gränsö är ett av Västerviks mest uppskattade och lättillgängliga naturområden, med sin unika kombination av skärgårdslandskap, strandängar, tallskogar och kulturmiljöer. Här finns plats för både stillhet och aktivitet, från vandring och bad till fågelskådning och naturpedagogik. Området lockar både invånare och långväga gäster som söker naturupplevelser nära staden. Genom varsam utveckling av leder, skyltning, tillgänglighet och information stärker naturreservatet Gränsö sin roll som en öppen och inspirerande plats för återhämtning, lärande och upptäckarglädje året om.

Bökensveds idrottsplats är en viktig mötesplats för rörelse, hälsa och gemenskap i staden och servar hela kommunen samt även regionalt. Med sitt centrala läge och sitt breda utbud av idrotts- och fritidsanläggningar är området en självklar knut-punkt för både elitidrott, organiserad föreningsidrott och spontan fritidsaktivitet. Mot 2050 utvecklas Bökensved vidare som ett modernt och tillgängligt centrum

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

för rekreation och evenemang, där människor möts. Området spelar en viktig roll för folkhälsan i hela kommunen. God tillgänglighet och hållbara kommunikationer är viktiga för att ge alla invånare tillgång till platsen.

Västervik Resort är en av Sveriges mest välbesökta semesteranläggningar och spelar en central roll för kommunens besöksnäring. Med sitt kustnära läge, sitt breda utbud av aktiviteter och sin närhet till både stad och skärgård är anläggningen en motor för rekreation och upplevelseturism. Västervik Resort är en viktig destination för både nationella och internationella gäster, samtidigt som området utvecklas för att fortsatt möta efterfrågan på hållbara, familjevänliga och naturnära semestermål. Anläggningens framtida status kräver god tillgänglighet till hållbara transporter och att kopplingen till stadskärnan och skärgården stärks.

Gotlandstrafiken. En etablerad färjeförbindelse mellan Västervik och Visby öppnar nya möjligheter för såväl Västervik och Gotland som för kringliggande regioner. Som en snabb och attraktiv länk mellan fastlandet och ön skapar den nya vägar för besöksnäring, handel och vardagsresande. Färjetrafiken mellan Västervik och Gotland utgör en självklar del av det hållbara resandet i Östersjöregionen. Med Västerviks goda järnvägsförbindelser skapas en effektiv resväg till Gotland från kringliggande regioner. Västerviks besöksnäring gynnas och synergier med andra besöksmål utvecklas.

Gamleby
KustCamp i Gamleby är ett viktigt besöksmål, både för besöksnäring och rekreation, i kommunens norra delar och som årligen lockar en mängd besökare. Besöksmålet innehåller i nuläget bland annat campingplatser, stuguthyrning samt Hammarsbadet. KustCamp har goda förutsättningar att vidareutvecklas som en attraktiv destination. Området ska långsiktigt stärkas genom hållbar utveckling av boendeformer, service, rekreationsmiljöer och tillgänglighet till natur- och vattennära upplevelser. KustCamp ska fortsatt fungera som en mötesplats för både invånare och besökare och stödja kommunens mål om ett växande och hållbart kustnära friluftsliv.

Jordbruksmark

Jordbruksmarken i Västerviks kommun är av stor vikt ur livsmedelsförsörjnings- och beredskapsperspektiv samt är av stor direkt och indirekt betydelse för en levande landsbygd och bevarande av kulturmiljöer. Att skydda den bruknings-värda jordbruksmarken från exploatering och igenväxning är därför prioriterat.

Cirka sex procent av kommunens totala mark- och vattenyta utgörs av jordbruksmark (både åkermark och betesmark). Räknar man enbart kommunens markyta uppgår ca 12 procent till jordbruksmark. Främst återfinns jordbruksmarkerna i norra delarna av kommunen, med tydlig prägel på landskapet via de öppna fälten, där flera av orterna och landsbygdsnoderna ligger inbäddade i jordbrukslandskapet. Jordbruksmarkens bevarande kan få påverkan på möjligheterna att utveckla bebyggelsen i vissa av kommunens serviceorter och landsbygdsnoder. Så långt det är möjligt ska jordbruksmarken inte fragmenteras i mindre enheter.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

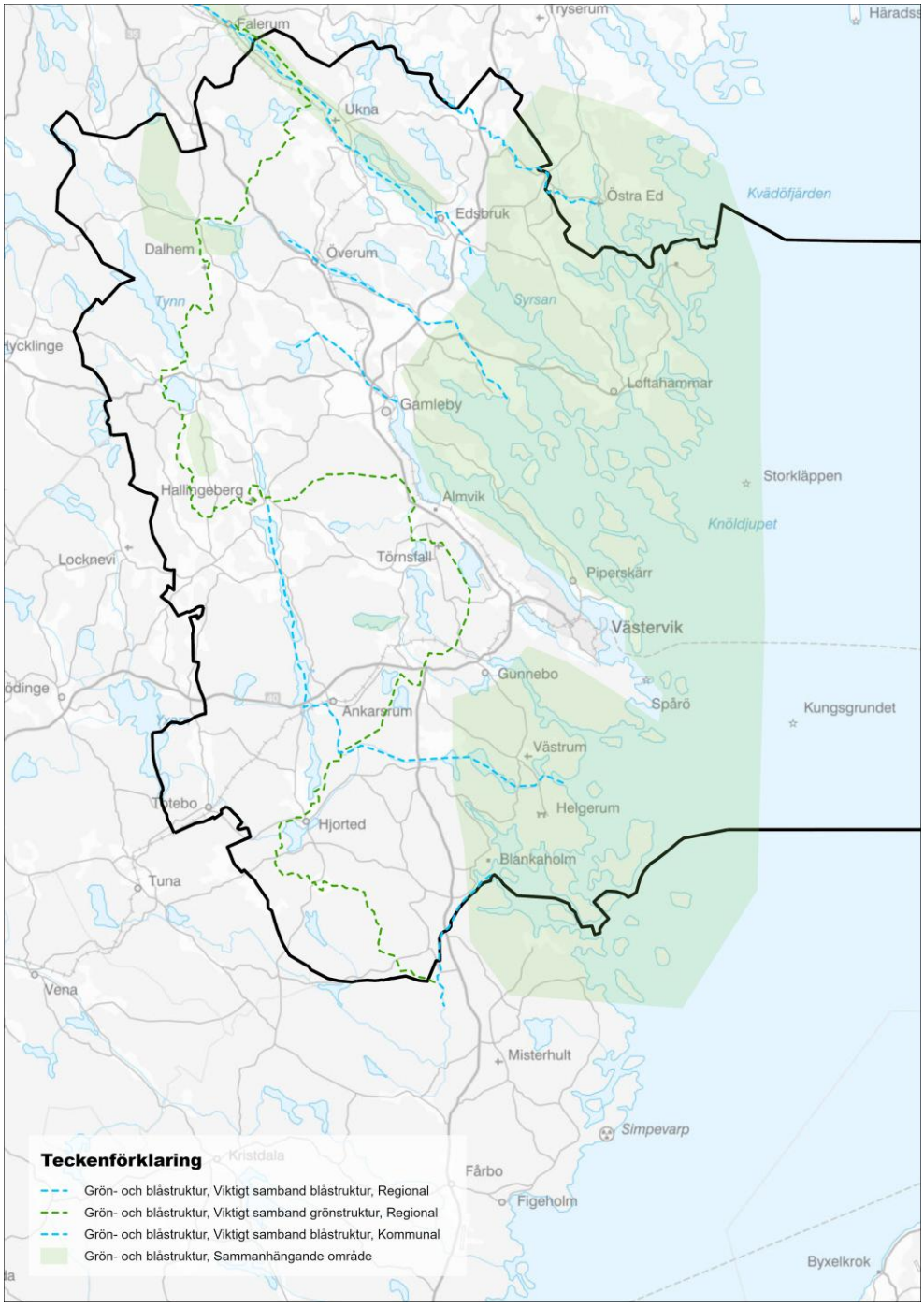
För utvecklingen av centralorten Västervik samt kommundelscentrumen Gamleby och Ankarsrum kan jordbruksmark behöva ianspråktas för så kallade väsentliga samhällsintressen, exempelvis skola, vård eller bostäder, såvida inga tillgängliga alternativa lokaliseringar finns. De områden som pekas ut i översiktsplanen för utbyggnad nära centralorten, kommundelscentrumen och serviceorterna är viktiga för samhället och kan inte lätt placeras någon annanstans.

Läs mer om bebyggelse på landsbygd under kapitel 2 Västervik inför 2050, utgångspunkter samt under kapitel 6 tematiska ställningstagande, landsbygd, kust och skärgård. Även under kapitel 6 tematiska ställningstagande, näringsliv och besöksnäring återfinns ställningstagande för areella näringar och jordbruksmark.

Grön- och blåstruktur

Utvecklingsinriktning för grön- och blåstruktur beskriver övergripande samband för natur och friluftsliv. Det handlar om viktiga funktioner och områden som är av värde för såväl rekreation och folkhälsa som för natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och flera andra ekosystemtjänster.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 3 Utvecklingsinriktningens grön- och blåstruktur

Västerviks kommun har en oerhört rik natur med kust- och skärgårdsmiljöer, sjöar, vattendrag och skogar som skapar höga ekologiska, rekreativa och kulturella värden. De gröna och blå strukturerna binder samman landskapet, stärker den biologiska mångfalden och bidrar till livskvalitet, klimatresiliens och attraktionskraft.

Grönområden och vattenmiljöer har stor betydelse för hälsa, friluftsliv och ekosystemtjänster som bland annat rening, pollinering och skydd mot över-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

svämningar. Gröna och blå områden med höga värden ska bevaras, stärkas och göras mer tillgängliga, särskilt nära tätorter. Särskilt för barn och äldre är tillgängliga och tätortsnära rekreationsområden av största vikt för ökad livskvalitet.

Kommunens förutsättningar för friluftsliv är mycket goda, med närhet till naturen, ett stort antal vandringsleder, badplatser, fiskevatten, kanotleder och cykelvägar. Friluftslivet utvecklas genom satsningar på leder, badplatser, fiske, paddling, klättring och cykling. Tjust skärgård, Tjustleden och Uknadalen är särskilt viktiga ur ett rekreationsperspektiv. Utbyggnad av cykelvägar, både mellan och inom de större orterna, prioriteras för att främja hållbara färdsätt och tillgång till naturupplevelser.

Sammanhängande område för natur och friluftsliv

I Västerviks kommun finns flera stora sammanhängande naturområden. De fem utpekade områdena för sammanhängande natur och friluftsliv i ÖP2050 utgör särskilt värdefulla områden i kommunen eftersom där finns många värden och kvaliteter som stärker varandra. Det innebär att de utpekade områdena bör värnas och en fortsatt utveckling i linje med de befintliga värden och kvaliteter som finns här bör möjliggöras. Nya större verksamheter och infrastruktur bör i första hand placeras i anslutning till redan ianspråktagna eller påverkade områden.

Tjust skärgård

Längs med Västerviks kommuns kuststräcka återfinns Tjust skärgård, som med sina över 5000 öar, holmar och skär samt flertalet havsvikar bildar en unik miljö för både rekreation och naturliv. De olika skydden överlappar varandra i skärgården. Hela området är utpekat som riksintresse för naturvård. Det beror bland annat på att det är ett väsentligt opåverkat naturområde, med många sällsynta naturtyper och med rik flora och fauna och stora värden både över och under vattenytan. I norra skärgården återfinns flera naturreservat och Natura 2000-områden.

Utöver detta är skärgården utpekad som riksintresse för friluftsliv. Det är bland annat på grund av att det ses som ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande av upplevelser och vattenknutna friluftsaktiviteter i natur- och kulturmiljöer eftersom landskapet har en särprägel och orördhet samt är omväxlande och intresseväckande. Skärgården är även riksintresse för rörligt friluftsliv och riksintresse för obruten kust. Exempel på friluftsaktiviteter i området är natur- och kulturupplevelser, bad, båtliv, kanot, kajak, vindsurfing, fritidsfiske, snorkling, dykning, fågelskådning, skid- och skridskoåkning, vandring, övernattning/tältning, cykling, ridning, klättring samt bär- och svampplockning.

Kusten och skärgården besöks av tiotusentals fritidsbåtar, särskilt utmed den mycket trafikerade farleden längs Östersjökusten. För att bevara områdets friluftsvärden krävs att stränder och attraktiva platser hålls tillgängliga, att fisket är hållbart och att vattenkvaliteten bibehålls. Skyddade områden ska respekteras och naturreservat skötas enligt plan. Olika anläggningar behöver underhållas, och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

skärgårdens natur- och kulturmiljöer bevaras genom betesdrift och varsam förvaltning.

Tjust skärgård ges prioritet att bevaras och utvecklas utifrån befintliga ekologiska och rekreativa värden. Tjust skärgård utvecklas i nära samarbete med grannkommuner och regioner från Bråviken till Kalmar sund. Ostkustens skärgårdar har liknande karaktär med en mångfald av skogbeklädda öar och är attraktiva för besöksnäring samt har höga natur- och kulturvärden. Målsättningen med kommunens deltagande i den regionala samverkan är att det i Tjust skärgård fortsatt ska finnas möjlighet att bo, leva och verka.

Uknadalen
Uknadalen är länets mest imponerande sprickdalgång, med branta sidor som ramar in landskapet, dit havet en gång i tiden nått. Området sträcker sig från andra sidan läns- och kommungränsen i nordvästra delen av kommunen, via Storsjön, Edsbruk och sydväst till Helgenäs. Större delen av dalen är uppodlad, och den äldre bebyggelsen ligger främst längs sluttningarna och på höjderna runt dalen. Extra värdefullt är de gamla ekarna och tallarna. Då området är brant har skogsbruk inte varit möjligt i någon större skala, vilket innebär att skogen på flera platser i området är så gott som opåverkad. Här finns också döda träd som är ovärderliga för en rad organismer. Uknadalen är bland annat utpekat som riksintresse för naturvård samt kulturmiljö och de höga värdena överlappar varandra med exempelvis fornlämningar, rödlistade arter och ett rikt djurliv både på land och i vatten. Landskapsbilden och dalens utblickar utgör ett stort värde, som bör undantas från negativ påverkan genom större förändringar i landskapet.

Risebo
Risebo är ett attraktivt område, med en mängd sjöar insprängda i ett skogbeklätt sprickdalslandskap med stora höjdskillnader. Området ligger i kommunens nordvästra del, strax söder om riksväg 35 mellan Gamleby och Åtvidaberg. Området är utpekat som riksintresse för friluftsliv, som även löper vidare in i Åtvidabergs kommun, och inom området ligger även ett naturreservat. Det är bland annat viktigt att säkerställa att vattenkvaliteten bibehålls i området, för att ge goda förutsättningar för friluftslivets fortlöpande. Möjligheterna för fritidsfiske och andra naturupplevelser bör stärkas.

Karrum-Odensvi
I trakten runt Odensvi och Karrum, i västra kommunen, finns ett område som utgörs av en sprickdalgång med barrskogsbevuxna grusavlagringar och ett representativt odlingslandskap med lång kontinuitet med ett stort inslag av naturbetesmarker. Området har även ett rikt inslag av ekmiljöer och är utpekat som riksintresse för naturvård. För ett större område runt Kyrksjön gäller landskapsbildskydd. För att området ska ges bästa förutsättningar är det viktigt att de öppna markerna bevaras, brukas och restaureras från igenväxning. Genom området löper även vandringsleden Tjustleden.

Fälgaren
Förutom de viktiga åarna i kommunen är sjön Fälgaren av särskild vikt. Sjön är en mycket djup sprickdalssjö och har ett begränsat avrinningsområde. Den är

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

utpekad som Natura 2000-område. Det förekommer arter som nissöga och flodkräfta samt fem ishavsreliker. Sjön är relativt opåverkad av mänsklig aktivitet och målsättningen är att på lång sikt bevara en naturlig och relativt opåverkad insjö.

Viktiga samband för natur och friluftsliv

Tjustleden
Tjustleden är en viktig vandringsled som sträcker sig genom Tjusts natursköna landskap och erbjuder både lokalbefolkning och besökare en unik möjlighet till rekreation och friluftsliv. Leden har en viktig betydelse för såväl fysisk som psykisk hälsa. Genom att bevara och utveckla Tjustleden som en attraktiv destination för vandring och naturupplevelser, kan den bidra till en hållbar turism och stärka regionens identitet. Det är viktigt att Tjustleden förblir lättillgänglig, med god möjlighet att ta sig till olika platser längs med leden med hållbara färdmedel. Den ansluter till Ostkustleden i söder och Östgötaleden i norr, och bildar där med ett viktigt samband för friluftsliv även regionalt. Flertalet andra vandringsleder finns i kommunen med varierat huvudmannaskap. Tjustleden är dock grunden till en attraktiv vandring i vår kommun.

Vindån
Vindån är en av kommunens nordligaste åar och sträcker sig mellan sjön Vindommen och Kaggebofjärden. Den omges av jordbrukslandskap och är viktig för bland annat havsöringspopulationen och ålpopulationen. För att Vindån fortsatt ska vara en viktig funktion för naturlivet krävs åtgärder i form av vandringsvägar för fisk, biotoprestaurering, anläggandet av skyddszoner och återskapande av våtmarker. Vindån är klassad som värdefullt vatten för fisk samt mycket värdefullt vatten ur naturvärdessynpunkt. Avrinningsområdet för Vindån sträcker sig in i Åtvidaberg och Valdemarsviks kommuner. Det är särskilt viktigt att samtliga kommuner inte försvårar möjligheterna till bevarande och utveckling av de kvaliteter och värden som Vindån och omkringliggande område besitter.

Storån
Storån är ett viktigt meandrande vattensystem för biologisk mångfald då den sällsynta arten tjockskalig målarmussla har sin livsmiljö här. Ån fungerar också som lekplats för havsöringen. Det finns ett relikt bestånd av havsöring i ån. Det finns också vissa rekreativa värden i form av paddelled, som bör utvecklas. De rekreativa värdena i Storån bör stärkas fram till år 2050. Eftersom Storån rinner genom både Åtvidabergs och Västerviks kommuner krävs en gemensam målbild för framtida insatser för att värna om och stärka åns natur- och rekreativa värden.

Loftaån
Loftaån är naturligt meandrande i det kuperade landskapet. Den har stora biologiska värden och är bland annat väldigt viktig för havsöringens fortplantning. Ån har också ett bestånd av den sällsynta (rödlistade) arten tjockskalig målarmussla. Stora insatser för att gynna havsöringsbeståndet har genomförts i Loftaån, bland annat har vandringshinder avlägsnats. Ån är utpekad av Havs- och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

vattenmyndigheten som särskilt värdefullt vatten. Landskapet där Loftaån rinner är mycket vackert och består av ett varierat skogs- och jordbrukslandskap.

I dagsläget finns det inte några vandringsleder eller liknande som möjliggör ett större tillgängliggörande av naturvärdena i och omkring ån, vilket är viktigt att utveckla. Det är även viktigt att möjliggöra vattentillgången i Loftaån året runt, för om ån torkar ut får det stora negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden.

Gamlebyån
Gamlebyån är ett vattendrag som inte är påverkat av någon kraftproduktion. Även denna å är viktig för havsöringsbeståndet och fungerar som lekplats för vandrande öring. Ån slingrar sig fram i det omväxlande landskapet. Synergieffekter mellan de ekologiska värdena och sociala värden i form av rekreation och friluftsliv kan tillskapas om vandringsleder eller intressanta fenomen och platser längs med ån pekas ut.

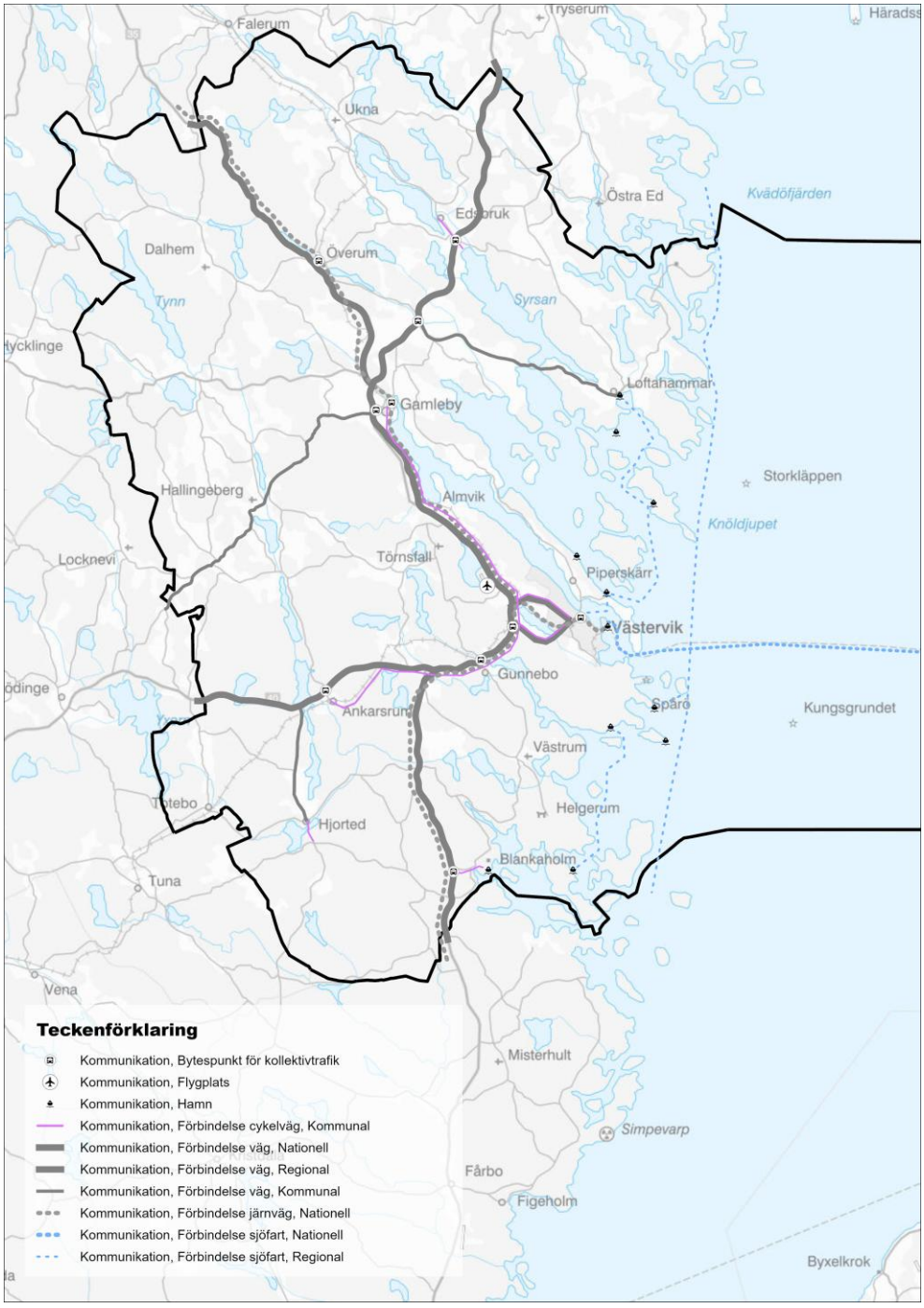
Botorpsströmmen
Botorpsströmmen är ett stort åsystem som har ett stort rekreativt värde. Med sina vackra vattenområden, omgivande skog och rika biologiska mångfald erbjuder sjö och vattendrag en oas för aktiviteter som fiske, paddling, bad och fågelskådning. Kanotleden som löper både genom Långsjön samt Botorpsströmmen sträcker sig från Hallingeberg i norr till Skaftet i sydöst. Åsystemet är påverkat av energiproduktion.

Marströmmen
Marströmmen är ett åsystem som har viktiga rekreativa och ekologiska värden och är tillsammans med Stora Ramm (belägen i Oskarshamns kommun) utpekad som Natura 2000-område. Marströmmen är lek- och uppväxtområde för havsvandrande öring och sik och. Den har en värdefull bottenfauna med högt artantal. Ån rinner ut i Gåsfjärden vid Solstadström och är påverkad av energiproduktion. Västra Marströmmen, från Bälö i norr till Bjurvik i söder är utpekat naturreservat. Naturreservatet består av artrika ädellövskogar, blandskogar, barrskogar, rinnande vattendrag och en del av sjön Maren längs med väg E22.

Kommunikationer

Utvecklingsinriktning för kommunikationer visar de viktigaste förbindelserna och bytespunkterna för människor eller gods såväl på land som i vatten. Det är inte en heltäckande kartering utan fokus ligger på de viktigaste transportsambanden. Redovisade linjer i kartan ska inte ses som exakta dragningar utan är illustrativa.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 4 Utvecklingsinriktningens viktigaste kommunikationsförbindelser

För Västerviks kommun är det avgörande att utveckla transportinfrastrukturen både inom kommunen och i dess omgivning. Målet är hållbara och attraktiva kommunikationer i alla riktningar, för invånare, näringsliv och besökare. Det ska vara enkelt, naturligt och tidseffektivt att resa hållbart – såväl lokalt som regionalt.

För att uppnå detta behöver ett hela-resan-perspektiv integreras i all planering av både person- och godstransporter. Genom att utgå från ett intermodalt synsätt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

kan transportsystemet göras mer effektivt. När olika trafikslag kopplas samman stärks tillgängligheten i både stad och landsbygd, samtidigt som kommunens resurser används mer hållbart.

Västervik har ett strategiskt läge i flera nationella stråk – både öst–västlig (från Gotland i öst vidare mot Vimmerby, Jönköping, Göteborg i väst) och nord–sydlig (från Norrköping/Linköping i norr och Kalmar, Karlskrona i söder). Tillgängligheten i dessa stråk behöver främjas genom satsningar på kollektivtrafik, cykelinfrastruktur samt ett robust och tillförlitligt väg- och järnvägsnät.

Särskild hänsyn ska tas till barns möjligheter att ta sig till skolan och fritidsaktiviteter själva. Trygga och säkra vägar för barn som går, cyklar och åker kollektivtrafik är avgörande, både för barns självständighet, rörelsefrihet, hälsa och framtida vanor. Barns rörelsemönster och behov sätter ramarna för när vi planerar för ökad tillgänglighet i Västerviks kommun.

Genom inriktningen för kommunikationer bibehålls och stärks kommunens roll som ett transportnav i norra Region Kalmar län och förbinder regionen med Östergötland och dess storstadsgeografier.

Förbindelse cykelväg

Västerviks kommun ska vara en plats där cykeln är ett enkelt, tryggt och attraktivt val för både vardagsresor och besöksupplevelser. Genom sammanhängande, säkra och gena cykelstråk som knyter ihop kommunens större orter skapar vi förutsättningar för hållbar mobilitet och ett transportsystem tillgängligt för alla, oavsett ålder och förutsättningar. Tillsammans bidrar satsningarna nedan till en kommun där cykeln stärker orternas livskraft, förbättrar folkhälsan och minskar beroendet av bilen.

Cykelvägar som binder samman Ankarsrum, Gamleby och centralorten ska stärka pendling och bidra till ett mer hållbart resande. Inom centralorten, kommundelscentrumen och serviceorterna ska cykelmöjligheterna vara prioriterade och integreras vid utveckling av den fysiska miljön.

Genom utvecklade cykelförbindelser längs länsväg 763 förbättras Blankaholm–Solstadströms koppling till kollektivtrafiken. En trygg och planskild cykelväg ska anordnas vid E22 mellan Helgenäs och Edsbruk så att orternas kompletterande service kan nås utan barriärer. I Hjorted ska en ny cykelförbindelse knyta samman samhället över sjön Hjorten och ge tillgänglighet till viktiga målpunkter, som exempelvis idrottsplatsen, på ett säkert och hållbart sätt.

Förbindelse järnväg

Västerviks kommun ser långsiktigt hållbara och effektiva järnvägsförbindelser som en avgörande förutsättning för kommunens framtida utveckling, bland annat när det kommer till kompetensförsörjning, arbetsmarknadsutveckling och hållbart resande.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Tjustbanan
Tjustbanan är avgörande för att binda samman kommunen och länet med Östergötland och vidare nationellt. Kommunen anser att Tjustbanans standard och sträckning behöver utvecklas, där ett framtida järnvägsreservat från Överum vidare mot Åtvidaberg följer sträckningen för riksväg 35. Vidare krävs andra kvalitetshöjande insatser, exempelvis säkerställd drift, uppdaterat signalsystem till ERTMS samt direkt anslutning i Linköping station.

I september 2022 fattade Trafikverket ett beslut om uppdaterade riksintresse-anspråk där Tjustbanan plockades bort som riksintresse. Kommunen kommer fortsatt verka för järnvägens betydelse för utveckling, så väl lokalt, regionalt som nationellt, då det enbart är genom järnväg en faktisk arbetsmarknadsintegrering kan ske med storstadsgeografin Linköping.

Kustjärnväg
Kommunen ställer sig, liksom kommunerna Oskarshamn, Mönsterås och Kalmar, långsiktigt positiv till en kustnära järnväg som förbinder Västervik med länets kustkommuner och vidare till Karlskrona. Kustjärnvägen skulle fungera som en förlängning av Tjustbanan och som en interregional satsning samordnas med övriga berörda kommuner och regioner.

Kustjärnvägen skulle möjliggöra en utvidgad arbetsmarknadsregion, där vägförbindelse inte har någon möjlighet att uppnå detta, genom att stärka möjligheterna till arbetspendling, rekrytering, högre utbildning och samarbeten över kommungränserna i sydöstra Sverige.

En mer preciserad sträckning för järnvägsreservatet behöver utredas närmare och kan ändras utifrån nuvarande utpekande i utvecklingsinriktningen.

Förbindelse väg

E22
E22 ska utgöra ett robust och modernt huvudstråk som stärker Västerviks kommuns tillgänglighet, utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft. Genom en väg med hög och jämn standard, förbättrad kapacitet och effektiva kopplingar till andra regionala stråk skapas förutsättningar för hållbar befolkningsutveckling, ett livskraftigt näringsliv och trygga transporter.

E22 ska bidra till att människor kan bo, leva och arbeta i hela kommunen, samtidigt som näringslivets godstransporter och arbetskraftsförsörjning underlättas. Genom att verka för successiva förbättringar längs hela stråket, inklusive viktiga knutpunkter mot väg 35 och väg 40 samt nya sträckningar där så krävs (exempelvis vid Gladhammar-Verkebäck), ska Västerviks kommun stärka sin roll i det sydöstra transportnätet och i regionen som helhet.

Riksväg 40
Riksväg 40 ska utvecklas som ett robust och effektivt regionalt stråk som stärker Västerviks kommuns kopplingar västerut och förbättrar tillgängligheten till Jönköping och Göteborg. Genom en modern och trafiksäker väg skapas goda

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

förutsättningar för pendling, näringslivets transporter och totalförsvarets behov. Utvecklingen av stråket ska bidra till ökad regional sammanhållning, stärkt konkurrenskraft och ett mer hållbart och långsiktigt fungerande transportsystem för kommunens invånare och verksamheter.

Sydlig och nordlig infart till centralorten
Västerviks kommun ska vara en tillgänglig, trygg och robust kommun där människor, verksamheter och besökare enkelt når Västerviks stads målpunkter. Transporterna ska ske effektivt, hållbart och robust. För att förbättra tillgängligheten till centralorten Västervik ser kommunen en sydlig infart från E22 som exceptionellt gynnsamt samt en förutsättning för centralortens, hela kommunens samt norra länets utveckling.

Genom att utveckla en ny sydlig infart från E22 skapar kommunen förutsättningar för en mer tillgänglig centralort, förbättrade regionala samband och ökad säkerhet vid kriser och störningar. Den sydliga infarten kompletterar den befintliga norra infarten och bidrar till ett resilient vägnät som ger snabbare resor, effektivare gods- och kollektivtrafikflöden samt bättre tillgänglighet för utryckningsfordon och samhällsviktiga transporter.

Projektet består av två etapper där dess fulla potential uppnås genom förverkligandet av dem båda. Mer ingående information finns under kapitel 6, Tematiska ställningstaganden, i avsnitt Kommunikationer.

Satsningen möjliggör fortsatt tillväxt i Västervik genom att tillgängliggöra nya områden för bostäder och verksamheter, stärka transporterna till och från hamnen och avlasta den centrala stadskärnan från tung trafik. På så sätt skapas goda förutsättningar för ett attraktivt, hållbart och konkurrenskraftigt Västervik.

Riksväg 35
Riksväg 35 utvecklas till ett tryggt, snabbt och hållbart transportstråk som knyter samman Västerviks kommun med Linköping och Östergötland. Genom en modern och trafiksäker väg skapas förutsättningar för ett stärkt pendlingsutbyte, en livskraftig besöksnäring och en konkurrenskraftig näringslivsutveckling i hela kommunen. Västerviks kommun verkar aktivt för att hela sträckan, från Gamleby till Linköping, får den standard som krävs för att förbättra trafiksäkerhet, minska restider och stärka kopplingen mellan länen.

Blackstadsvägen/Gamleby-Toverum (väg 843/782)
Blackstadsvägen är en viktig förbindelseväg genom kommunens inland, som knyter samman orter och landsbygder. Vägen passerar genom både Hallingeberg och Blackstad och utgör därmed en central länk för boende, service och verksamheter i dessa delar av kommunen. Den har även en strategisk funktion genom att koppla samman Gamleby, och därmed E22, med Vimmerby och vidare mot riksväg 40, vilket stärker tillgängligheten för hela norra kommundelen. På samma sätt är Blackstadsvägen viktig för förbindelser från väg 40 mot Edsbruk och till skärgården via Loftahammar. För många pendlare är vägen en vardaglig transportled, och den är även viktig för godstransporter och näringslivets behov.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Loftahammarsvägen (väg 213)
Väg 213 ska vara en trygg, tillgänglig och framtidssäkrad landsväg som stärker Loftahammar som serviceort och port till Tjust skärgård. Genom en standardhöjd väg, anpassad för både vardagsresor och säsongstrafik, skapas förutsättningar för ett levande näringsliv, attraktiva boendemiljöer och en hållbar utveckling av skärgårdsturismen. Vägen ska utvecklas med respekt för det öppna jordbrukslandskapet och bidra till att knyta samman människor, verksamheter och naturens upplevelsevärden.

Hjortedsvägen (väg 783)
Väg 783 ska vara en säker och tillgänglig länk som stärker Hjorted som serviceort och förbättrar kopplingen till riksväg 40 via Ankarsrum samt söderut för koppling mot E22. Genom att identifiera brister på vägen och genomföra riktade åtgärder skapas goda förutsättningar för boende, verksamheter och service i hela området. Vägen ska utvecklas för att underlätta vardagsresor, bidra till regional sammanhållning och stödja en långsiktigt hållbar ortsutveckling.

Förbindelse sjöfart

Farleder
Västerviks kommun ska vara en stark, hållbar och strategiskt betydelsefull sjöfartsnod i Östersjöregionen. De nord–sydliga och öst–västliga sjöfarlederna är viktiga strukturer som kommunen aktivt värnar och vill utveckla för att stärka tillgänglighet, robusthet och regional integration.

Den öst–västliga farleden mellan Västervik och Gotland utgör en särskilt central länk. Som den kortaste sjövägen mellan fastlandet och Visby skapar den betydande miljömässiga och ekonomiska fördelar genom effektivare transporter, kortare restider och minskat behov av höga hastigheter på havet. Farleden binder dessutom samman två anläggningar av riksintresse – Västerviks hamn och Visby hamn – och utgör därmed en viktig del av den nationella infrastrukturen.

Västerviks hamn kan redan idag ha funktionen som en välfungerande reservhamn för Oskarshamnslinjen, vilket bidrar till en resilient och trygg Gotlandstrafik. Kommunens långsiktiga ambition är dock att utvecklas från ett robust komplement till att bli en året-runt-hamn för både gods- och persontrafik.

På längre sikt är återupptagen och utvecklad säsongsbetonad persontrafik mellan Västervik och Visby ett viktigt mål. Den korta överfarten skapar attraktiva förutsättningar för turism, näringsliv, arbetsmarknad och vardagsresande på båda sidor av Östersjön. Farledens strategiska läge möjliggöra dessutom effektiva förbindelser mot Baltikum och andra delar av Östersjöregionen.

Västerviks kommun ska, genom ett långsiktigt hållbart sjöfartssystem, stärka sin roll som en öppen, sammanlänkad och framtidsinriktad kustkommun, där sjöfarten utgör en motor för regional utveckling.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Sjöfarled kustleden
Längre in i kustbandet utgörs sjöfarleden av en nord-sydlig sträckning. Att värna och utveckla sjöfarleden är ett långsiktigt intresse för kommunen. En trygg, säker och tillgänglig farled stärker Västerviks position som en attraktiv kust- och skärgårdskommun, till gagn för såväl boende, näringsliv som besökare.

Sjöfarleden längs Västerviks kustband är av avgörande betydelse för kommunens attraktivitet och utveckling. Den möjliggör tillgänglighet till en av Sveriges mest unika skärgårdar och skapar förutsättningar för rekreation, turism och fritidsbåtsliv. Genom en väl fungerande farled stärks möjligheterna för boende och besökare att på ett tryggt och säkert sätt nå skärgårdens öar, hamnar och serviceutbud.

Farleden är inte enbart viktig för det rörliga friluftslivet och turismen, utan även för näringslivet och den lokala servicen i skärgårdsområdena. Ett levande kustband bygger på att transporter, tillgång till varor och tjänster samt kommunikationer fungerar på ett tillförlitligt sätt. För företag inom besöksnäring och maritima verksamheter är en väl underhållen och tillgänglig sjöväg en förutsättning för långsiktig utveckling.

För fritidsbåtar och säsongsboende är farleden en central länk som binder samman kustens olika delar och gör det möjligt att ta del av den unika naturen och kulturmiljön. Samtidigt skapar den förutsättningar för fler att bosätta sig permanent i skärgården, då tillgängligheten till service och kommunikation är avgörande för livskvalitet.

Regional skärgårdstrafik
En unik tillgång för Västerviks kommun är skärgården, till vilken fler invånare och besökare ska ges tillträde. Tjust skärgård är av regionalt intresse då den lockar långväga besökare som vill uppleva det genuina skärgårdslivet i Kalmar län. Regional kollektivtrafik finns året runt och utgår från skärgårdsbefolkningen och verksamheternas behov. Kommunen ska verka för att kollektivtrafiken på vattnet kopplas samman med destinationer i andra kommuner. Sommartid förstärks trafiken då fler invånare och besökare vill få tillgång till skärgården.

Viktiga stråk i den regionala kollektivtrafiken är:

- *Västervik (Skeppsbrokajen, Gränsö kanal) - Hasselö* (med hållplatslägen exempelvis på Sladö, Norra och södra Malmö, Smågö, Solidö, Björkö)
- *Hasselö-Loftahammar* (via exempelvis Rågö-Smågö)
- *Hornsudde-Idö* samt
- *Åldersbäck-Östra Skälö* (via exempelvis Marsö, Nävelsö, Flatholmen, Järsö, Ö och V Eknö).

Skeppsbrokajen förbinder centrala Västervik med skärgården. Skeppsbrokajen ska vara tillgänglig för skärgårdens transportbehov. Vid snabba transporter blir utgångspunkten Gränsö kanal, som till år 2050 har breddats för att rymma större båtar. Sommartid är Skeppsbrokajen navet för trafik mot både Hasselö och Idö, med stopp vid större destinationer i Västerviks stad så som Gränsö slott och Västerviks resort.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Bytespunkt för kollektivtrafik/stationsläge järnväg

Västerviks kommun ska erbjuda ett sammanhållet, tillgängligt och framtidssäkrat kollektivtrafiksystem som knyter samman kommunens orter och stärker människors möjligheter att resa hållbart i vardagen. Kollektivtrafiken ska vara ett effektivt, tryggt och attraktivt förstahandsval för resor inom kommunen och över länsgränser, oavsett ålder eller behov.

Kommunens pendlingsstråk ska präglas av kortare restider, högre turtäthet och god koppling till viktiga målpunkter såsom arbetsplatser, skolor och service. Genom fortsatt och fördjupad samverkan med Trafikverket, Kalmar Länstrafik och Östgötatrafiken ska kommunen stärka regionförbindelserna och öka tillgängligheten för både nuvarande och framtida invånare. I takt med en åldrande befolkning kan kollektivtrafiken spela en allt viktigare roll som ett inkluderande transportsystem som ger äldre möjlighet att behålla sin rörlighet och självständighet. Även för barn och unga är rörligheten och självständigheten av stor vikt där kollektivtrafiken kan möjliggöra trygga och tillgängliga vägar till skola, fritid och sociala sammanhang.

Kommunen vill främja ett smidigt och intermodalt resande där byten mellan gång, cykel, kollektivtrafik, båt och bil sker enkelt och naturligt. Genom strategiskt placerade pendlarparkeringar, utvecklade bytespunkter och ett hela-resan-perspektiv ska fler korta bilresor upp till 5 kilometer ersättas av cykel eller kollektivtrafik. Samtliga bytespunkter i kommunen – från Västerviks resecentrum till nodpunkter i Ankarsrum, Överum, Gamleby och längs E22 – ska vara väl gestaltade, trafiksäkra och trivsamma miljöer med god kringservice, tydlig orientering och trygga gång- och cykelstråk till angränsande bebyggelse.

Västerviks resecentrum ska fortsätta utvecklas som kommunens viktigaste knutpunkt för kollektivtrafiken. Det finns tydliga brister med dagens utformning av resecentrumet enligt Kalmar länstrafiks hållplatshandbok, likaså är flöden till och inom stationen ej tillfredsställande. En upprustning krävs och kommunen vill under planperioden för ÖP 2050 utreda behovet av alternativ lokalisering för resecentrum eller möjliga justeringar som förbättrar trafikflöden. I detta kunskapshöjande arbete kan brister och utvecklingsmöjligheter identifieras och den samlade bedömningen bör beakta bland annat nya flöden, resvanor och bebyggelseutveckling.

På landsbygden ska det utvecklas innovativa lösningar. Inom planperioden kommer autonoma fordon, anropsstyrda resor, delningstjänster och kombinerade mobilitetstjänster bidra till att minska bilberoendet och säkerställa god tillgänglighet även i glesare områden. Kollektivtrafiken ska vara flexibel, smart och utvecklad utifrån lokala behov – och därmed bli ett hållbart komplement för alla som bor och verkar i kommunen.

I Västerviks kommun ska det genom ett modernt, inkluderande och innovativt kollektivtrafiksystem läggas grunden för ett samhälle där hållbart resande är enkelt, attraktivt och tillgängligt för alla.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Hamnar

Industrihamnen Lucerna
Industrihamnen Lucerna utgör år 2050 en strategiskt viktig resurs för Västerviks kommun och för östra Sverige som helhet. Hamnen utgör en central nod för gods- och persontransporter och är av särskild betydelse ur ett beredskapsperspektiv, då den kan fungera som en robust och flexibel hamn vid kris eller störningar i andra delar av transportsystemet.

Lucerna är också en förutsättning för att utveckla framtida havsbaserade näringar, exempelvis energiutvinning och marina tjänster. Genom att värna och utveckla hamnens kapacitet stärks både kommunens näringsliv och Sveriges långsiktiga resiliens och tillgänglighet.

Kajer, småbåtshamnar och gästhamnar
För en levande skärgård måste flera intressen samexistera. För invånarna i skärgården måste arbetspendling, skolskjuts, sjuktransporter och resor till fritidsaktiviteter vara funktionella. För att bibehålla skärgårdsbefolkningen och skärgårdens värden är platser för småbåtshamnar av strategisk vikt i utvecklingsinriktningen. Ägandeskapet varierar mellan kommunen, samfälligheter och privata aktörer.

För att skärgårdsnäringarna ska kunna verka i kommunen krävs kapacitetsstarka kajer där gods kan transporteras från och till skärgården via utpekade godsnoder.

Gästhamnarna ägs främst av näringsidkare men fungerar som viktig service för båtburna transporter. Ett levande båtliv under sommartid stärker en levande skärgård året runt.

Mindre hamnar av stor vikt för att möjliggöra utveckling av skärgårdarna fram till 2050 är Hasselö sand, Skorven, Högötorp, Gränsö kanal, Horns udde, Åldersbäck, Östra Skälö, Händelöp fiskehamn samt funktionerna kring flera hamnar i skärgårdsnoderna Loftahammar, Blankaholm och Västervik. De större hamnanläggningarna vid Skeppsbrokajen och Lucerna i Västervik har också viktiga funktioner för utvecklingen av skärgårdsnäringar.

Att kajer, småbåtshamnar och kollektivtrafiknoder i skärgården förblir tillgängliga och i gott skick är nödvändigt för skärgårdens utvecklingsmöjligheter. Skärgården har en småskalig struktur och det avspeglas även för kajer och hamnar. Det behövs fortsatt ett stort utbud av mindre anläggningar längs hela kusten för att förbinda kust och skärgård.

Flygplats

Flygplatsverksamhet
Västerviks flygplats utgör en strategisk plattform för framtidens luftburna mobilitet. Genom att kombinera sin roll som nationell testbädd för drönarteknik med framtida utveckling av reguljär trafik med elflyg skapas möjligheter för ett samlat kompetens- och innovationskluster inom klimatsmart luftfart. Flygplatsens

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

läge, tillgång till etablerad infrastruktur och närhet till både stad och skärgård gör den särskilt lämpad för utveckling och testning av kortdistans elflyg, inklusive regionala person- och godstransporter. För att möjliggöra denna utveckling krävs god tillgänglighet, där kollektivtrafik och gång- och cykelvägar till flygplatsen förstärks.

Flygplatsområdet samt markområdet ut mot E22 bör värnas och bedöms vara lämpligt för logistikföretag och andra verksamheter med koppling till flygplatsens verksamheter. Kommunen verkar för att Västerviks flygplats fortsatt utvecklas i linje med nationella mål för fossilfri luftfart och bidrar till ökad tillgänglighet, innovation och beredskap i regionen.

UAS och drönarverksamhet
År 2050 är UAS/drönarteknik en integrerad del av samhällsutvecklingen, och Västerviks roll som testbädd och nationellt UAS-centrum har bidragit till att kommunen etablerat sig som ett nav för forskning, utbildning och tillämpning av obemannade flygsystem. Genom strategisk luftrumsplanering, etablerade UAS-zoner och nära samverkan med myndigheter, näringsliv, civilsamhälle och akademi har kommunen skapat förutsättningar för utveckling av tjänster som exempelvis miljöövervakning, logistik, samhällsservice och räddningsinsatser. Det är särskilt viktigt för Västerviks geografiska förutsättningar med mycket gles landsbygd och skärgård.

ÖP2050 tar höjd för att luftrummet är en planeringsresurs som kräver struktur, tillgång till digital infrastruktur och hänsyn till både säkerhet och miljö. Kommunen ska fortsatt verka för att UAS-perspektivet vävs in i fysisk planering, kompetensförsörjning och beredskap, och därmed bidra till ett mer robust, tekniskt förberett och hållbart samhälle, både ur ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.

4. Markanvändning

Inledning

Enligt plan- och bygglagen ska en översiktsplan redovisa grunddragen av den avsedda användningen av mark- och vattenområden i kommunen. I detta kapitel beskrivs hur mark- och vattenområden i kommunen ska användas, utvecklas och bevaras.

Förslaget till mark- och vattenanvändning utgår från den övergripande utvecklingsinriktningen och redovisar grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen, med tyngdpunkt på utveckling av och förändringar som föreslås i förhållande till dagens mark- och vattenanvändning.

Mark- och vattenanvändningskartan ska underlätta för efterföljande planering, markanvisning och lovprövning i syfte att uppnå övergripande mål och strategier i ÖP2050. Mark- och vattenanvändningen är vägledande för kommande planering.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Mark- och vattenanvändningskartans uppbyggnad

Mark- och vattenanvändningen i översiktsplanen utgår från Boverkets ÖP-katalog 1.0. Användningen läggs ut som geografiska ytor eller linjer och för varje yta eller linje definieras en användning som sedan kan preciseras med hjälp av underkategorier vid behov. Hela kommunens yta ska omfattas av mark- och vattenanvändning.

Det är viktigt att ha förståelse för att gränsdragningen för områdena inte är precisa, även om den digitala utvecklingen inte möjliggör för översiktsplanen att vara annat än exakt. Detta innebär att fortsatt planering och utveckling ska utgå från områdena, men att gränserna behöver ses som ett förslag och kan komma att justeras i senare planeringsskeden, även efter att översiktsplanen har vunnit laga kraft.

Användningstyper i kartan

I Boverkets ÖP-katalog finns 21 förbestämda användningstyper. Av dessa har de 16 som listas nedan bedömts relevanta i Västerviks kommuns fall. De som inte har använts är fiske, renskötsel, skogsbruk, vattenbruk samt annan användning.

- **Bostadsbebyggelse** (gul yta) – område för bostäder. Kategorin kan även innehålla enstaka eller ett fåtal servicefunktioner, mindre grönområden, förskolor, parkeringsytor med mera som är förenliga med bostäder.
- **Energiproduktion** (röd yta) – område för energiproduktion som exempelvis värmeverk, vindkraft, solcellsanläggning och vågkraft.
- **Friluftsliv och rekreation** (ljusgrön yta eller gul linje) – område för rörligt friluftsliv och rekreation med tillhörande anläggningar. Friluftsliv och rekreation innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv och rekreation är prioriterade och förvaltas med hänsyn till dessa. Områdena ska vara allmänt tillgängliga och kan innehålla övernattningsmöjlighet för det rörliga friluftslivet, skidspår, vandringsleder, motionsslingor mm. Områden kan ha olika karaktär och användning beroende på årstid.
- **Funktionsblandad bebyggelse** (gråbrun yta) – område för en blandning av exempelvis bostäder, service, grönområden och verksamheter. Områden för funktionsblandad bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder. Funktionsblandad bebyggelse är bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Den här användningen kan också användas för mindre orter eller för delar av tätorter som har eller planeras få ett varierat utbud av offentlig och kommersiell service och servar ett större omland.
- **Grönområde** (grön yta) – område med olika värden och funktioner för exempelvis lek och rekreation, hantering av dagvatten och temperaturreglering samt biologisk mångfald. Anger sammanhängande system av gröna områden som parker, naturmark och vatten i anslutning till bebyggda miljöer. Områden som bidrar med ekologiska, sociala och kulturella värden såsom rekreationsområde, kulturmiljö och livsmiljö för djur och växter.
- **Jordbruk** (beige yta) – område för jordbruk och djurhållning. Markområden för jordbruk ska särskiljas om markområdet har ett

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

speciellt värde för näringen och ska ha företräde framför andra användningar. Det kan till exempel handla om att ett område för jordbruk behöver vara av en viss storlek för att det ska vara rimligt att bedriva jordbruk.

- **Järnväg** (svart linje) – område för person- och godstrafik på järn- eller spårväg inklusive tillhörande anläggningar samt spårreservat.
- **Landsbygd** (ljusbeige yta) – område med mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse där landskapet präglas av till exempel jordbruk, skogsbruk och/eller fiske.
- **Luftfart** (grå yta) – område för luftfart med tillhörande anläggningar, både militär och civil flygplats inklusive kringanläggningar och inflygningszoner.
- **Natur- och kulturlandskap** (rosaprickig yta) – område med höga natur- och/eller kulturmiljövärden.
- **Service** (dovt röd yta) – område för samhällsservice, används för områden med såväl offentlig som kommersiell samhällsservice, exempelvis vård, skola, handel, räddningstjänst.
- **Sjöfart** (blå yta) – farleder och hamnar för gods- och persontrafik med tillhörande anläggningar.
- **Teknisk infrastruktur** (ljusgrå yta) – område för teknisk infrastruktur som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten, elektronisk kommunikation samt skyddsåtgärder. Här kan även åtgärder som skyddsbarriärer mot översvämning, olyckor och störningar ingå.
- **Vatten** (ljusblå yta) – öppet vatten där inslag av verksamheter och anläggningar kan förekomma.
- **Verksamheter** (lila yta) – område för verksamheter och/eller industrier. Här avses verksamheter med stor variation i omgivningspåverkan. Exempel på verksamheter är täkter, avfallshantering, kontor och besöksanläggningar.
- **Vägtrafik** (grå eller lila linje) – område för person- och godstrafik på väg med tillhörande anläggningar samt vägreservat. Här avses olika typer av vägtrafik så som bil, gång och cykel.

Förutom ovan nämnda användningstyper finns även följande eller sekundära användningstyper att använda vid behov: *Avloppshantering, Badplats, Begravningsplats, Besöksanläggning, Cykelväg, Dagvattenhantering, Djurhållning, Energiförsörjning, Farled, Företagsområde, Gång- och cykelväg, Hamn, Handel, Idrotts- och sportanläggning, IT och telekommunikation, Kontor, Kulturmiljö, Kärnkraft, Materialutvinning, Materialåtervinning, Naturmiljö, Park, Parkering, Resecentrum, Samhällsviktig verksamhet, Skola, Skydd, Småbåtshamn, Solcellsanläggning, Spår och leder, Spårväg, Stadsodling och koloniområden, Tillfällig vistelse, Vattenförsörjning, Verksamhet med hög omgivningspåverkan, Vindkraft, Vågkraft, Vård, Värmeverk.* Dessa kan kombineras med en användningstyp som kommunen bedömer lämplig.

Status för användningen

Användningen delas antingen in som *pågående*, *utvecklad* eller *ändrad användning,* beroende på vilken status den har.

- *Pågående användning* avser områden där inga större förändringar planeras utan nuvarande markanvändning gäller. Symboliseras i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

markanvändningskartan av heltäckande färgytor eller heldragna linjer (förutom för användningen natur- och kulturlandskap som är prickig).

- *Utvecklad användning* avser områden där nuvarande mark- och vattenanvändning bibehålls, men utvecklas och förstärks. Det kan till exempel vara att ett kvarter förtätas med fler bostäder eller får ett större utbud av servicefunktioner. Utvecklad användning gäller även för områden som är detaljplanelagda men inte blivit bebyggda men där ställningstagandet fortsatt är att marken ska utvecklas i linje med detaljplanens markanvändning. Symboliseras i markanvändningskartan med skrafferade färgytor eller streckade linjer.
- *Ändrad användning* avser områden som ska ändras från en mark- och vattenanvändning till en annan, till exempel från natur till bostäder. Symboliseras i markanvändningskartan med skrafferade ytor eller streckade linjer.

Läsning av kartan och kapitlet

I mark- och vattenanvändningskartan zoomar översiktsplanen in på kommunens sju noder som är utpekade som antingen centralort, kommundelscentrum eller serviceort under bebyggelsestruktur i utvecklingsinriktningen (kapitel 3). Dessa sju noder är Västervik, Gamleby, Ankarsrum, Gunnebo, Överum, Loftahammar samt Hjorted.

Varje nod beskrivs övergripande, både historiskt och visionärt, samt delas in i olika användningstyper i mark- och vattenanvändningskartan. För varje planområde i mark- och vattenanvändningskartan beskrivs övergripande förutsättningar och ställningstaganden som gäller för området och bör tas hänsyn till i efterföljande planering.

Vid beskrivning av förutsättningarna för planområdena har ett antal kategorier studerats (se nedan), utifrån relevanta planeringsunderlag och kartläggningar som funnits tillgängliga. Kartläggningen ämnar ge en inblick i planområdets förutsättningar, men är på inget sätt heltäckande för det som kan behöva studeras i kommande planeringsprocesser. Samtliga faktorer har studerats för varje planområde. För ett fåtal användningskategorier i ÖP-modellen (vägtrafik, järnväg och teknisk infrastruktur) har två av kategorierna (kommunikationer och service) ej bedömts relevanta att redovisa.

Kategorierna som studerats på en övergripande nivå är lokalisering inom orten, areal, pågående markanvändning eller tidigare känd markanvändning, status för nuvarande planläggning eller strategisk planering, markägoförhållanden, teknisk försörjning (VA, el, dagvatten), riksintressen, naturvärden och andra skyddade områden, kulturmiljövärden (fornlämningar och kulturmiljöprogram), vattenfrågor (vattenskyddsområde, värdefulla vatten, strandskydd, avrinningsområde), klimatförändringar (översvämningsrisk, värmeöar, skyfallskartering), geotekniska förhållanden (risk för ras, skred, erosion samt markens beskaffenhet), markföroreningar och säkerhetsfaktorer (radon, föroreningar, bullersituation, luftkvalitet, verksamheter med omgivningspåverkan, farligt godsleder, djurhållning), kommunikationer (avstånd till busshållplatser) samt service (avstånd till förskola, skola och övrigt kommersiellt serviceutbud).

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Resterande del av kommunens yta faller i mark- och vattenanvändningskartan under någon av användningstyperna landsbygd, vatten, vägtrafik, järnväg, sjöfart eller energiproduktion.

Observera! I detta kapitel (kapitel 4) återfinns specifika ställningstaganden för de utpekade noderna samt landsbygden. Utöver de ortsspecifika ställningstagandena återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

Västervik

Västervik är kommunens centralort och största ort med cirka 21 000 invånare, vilket utgör cirka 60 procent av kommunens totala invånarantal. Västervik är ett viktigt regionalt centrum för norra Kalmar län. Staden är belägen vid Östersjökusten och omges av den vidsträckta och variationsrika Tjust skärgård som är en av Smålands mest utpräglade natur- och besöksmiljöer. Västervik har goda kommunikationer med omvärlden via E22 mellan Malmö och Norrköping, riksväg 40 mot Jönköping-Göteborg samt riksväg 35 mot Linköping. Järnvägsförbindelse finns genom Tjustbanan som knyter staden till Linköping och det nationella järnvägsnätet. I Västervik finns Gotlands närmaste fastlandshamn.

Som centralort har Västervik ett mycket brett utbud av offentlig, kommersiell och kulturell service. Här finns bland annat sjukhus, gymnasieskolor, vuxenutbildning, kommunal och statlig förvaltning, omfattande handel, kulturinstitutioner samt ett varierat utbud av idrotts- och fritidsanläggningar. Staden är även en viktig arbetsmarknadsnod med verksamheter inom industri, vård, utbildning, offentlig service, besöksnäring och sjöfartsrelaterade näringar.

Västervik har en lång och rik historia som stad och hamn. Orten uppstod ursprungligen vid Gamleby men flyttades under medeltiden närmare kusten för att få bättre tillgång till öppet hav. Västervik utvecklades tidigt till en betydelsefull handels- och sjöfartsstad, och den maritima prägeln är fortfarande tydlig genom hamnmiljöer, varvsverksamhet och stadens starka koppling till skärgården. Den historiska stadskärnan, tillsammans med vattenrummen och närheten till naturen, utgör viktiga kvaliteter för stadens identitet.

Framtida utveckling

Övergripande

Västervik är och förblir kommunens tydliga centralort och ett starkt tillväxtcentrum i norra Kalmar län. Staden spelar en avgörande roll för regionens möjligheter till utbildning, handel, service, kultur och arbetstillfällen, med ett brett och varierat utbud som stärker både kommunens och regionens attraktionskraft. Utvecklingen av Campus Västervik är särskilt viktig för kompetensförsörjningen och för att möta näringslivets och offentlig sektors långsiktiga behov. Västervik stad ska fortsatt utvecklas med en stark stadskärna

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

med tydlig identitet, god vattenkontakt och välutvecklade rekreationsstråk, där även besöksnäringens perspektiv stärks i strategiska lägen.

Stadens framtida utveckling koncentreras i hög grad längs den nya sydliga infarten, som utgör ett av översiktsplanens viktigaste strategiska grepp. Den möjliggör såväl bostads- och verksamhetsutveckling i attraktiva lägen som robusthet, förbättrad tillgänglighet till stadens sydöstra delar och snabba transporter vidare ut i regionen. Samtidigt avlastas befintliga infarter och nya utvecklingsmöjligheter skapas även längs dessa stråk.

Bostadsutveckling
Bebyggelseutvecklingen för bostäder sker främst på Hornslandet, och i Gertrudsviks Sjöstad samt i omvandlingsområden som Allén där tidigare verksamhetspräglade miljöer successivt utvecklas till funktionsblandade stadsdelar. Befintlig bostadsbebyggelse vid Jenny kan utökas för att skapa attraktiva boendemiljöer vid Kvännarens norra sida, och på den södra sidan av Kvännaren möjliggör den nya sydliga infarten ytterligare bostäder och andra funktioner. Även Tistedalen i Piperskärr pekas ut för bostadsutveckling, där en ny broförbindelse över Gamlebyviken är en förutsättning för fortsatt utbyggnad i det senare fallet.

I centrala lägen tillåts viss förtätning för att stärka stadslivet och vidareutveckla den levande stadskärnan, samtidigt som hänsyn tas till Västerviks värdefulla och unika kulturmiljöer. Områden som Stenhamra, Resedan, Notviksplan och området kring resecentrum omvandlas för att införliva mer stadsliv i utkanten av stadens kärna. Tätare bebyggelse samt byggnation på höjden tillåts i utvalda lägen, såsom i Skeppsbrostaden och längs Allén. I befintliga bostadsområden möjliggörs enstaka kompletteringar, men huvudprincipen är att bevara grönytor och den rådande exploateringsgraden. Sammantaget skapas förutsättningar för cirka 2 400 nya bostäder i utpekade utvecklingsområden för bostäder i staden. Utöver dessa tillkommer bostadsbyggnation även i funktionsblandade områden där antal tillkommande bostäder kan variera utifrån behov och efterfrågan.

Verksamhetsutveckling
Behovet av tillkommande verksamhetsmark i anslutning till staden är stort både idag och i framtiden. Nya områden för verksamheter med varierat innehåll möjliggörs framför allt i strategiska lägen söder om den sydliga infarten samt längs E22 vid Mommehål, Droppen och Hörtingerum. Här finns förutsättningar för såväl störande industri som mer renodlade företagsområden med god exponering och tillgång till transportinfrastruktur. Lucerna behåller sin viktiga roll som hamnområde och plats för verksamheter med behov av vattennära lägen. Hamnen får även en mer betydelsefull roll i en orolig omvärld samt för att stärka kontakten med andra destinationer i Östersjön.

Samtidigt ställs vissa centrala verksamhetsområden, såsom Allén och Skeppsbrostaden, om till blandad stadsbebyggelse, vilket medför att verksamheter med hög omgivningspåverkan successivt flyttas till mer ändamålsenliga lägen. Mindre störande verksamheter, med mer fokus på handel, service och företagsparker, kan lokaliseras vid bland annat Ljungheden, Fridkulla

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

och Karstorp. I samtliga exponerade verksamhetsområden prioriteras hög arkitektonisk kvalitet och en gestaltning som samspelar och smälter väl in med stadens landskaps- och stadsbild. Totalt uppgår utvecklingsområden för verksamheter med industrikoppling, som idag är icke anspråkstagen mark, till cirka 500 hektar.

Mötesplatser och service
Västerviks stadskärna utvecklas som en trygg, attraktiv och levande mötesplats, där stadens unika värden tas tillvara. Spötorget stärks som en kulturell nod, Fiskaretorget utvecklas vidare som plats för restauranger och folkliv, och Storgatan samt Stora Torget utgör främsta kärnan för handel och service. Stadens starka vattenkontakt bevaras och förstärks genom väl gestaltade utblickar, kajer och vistelseytor mot vattnet. Stadslivet ska vara aktivt året om, där sommarens rika utbud kompletteras med satsningar som även aktiverar stadskärnan under höst och vinter.

Västervik Resort vid Lysingsbadet tillåts utvecklas, med nya ytor både för att skapa möjligheter för tillväxt samt klimatsäkring, samt genom förbättrade trafiklösningar. Sydlig infart, både etapp 1 men även i en vidare etapp 2, skapar ett nytt, tydligt flöde mer direkt till Resorten. Utöver detta stärks stråken mellan Lysingsbadet, stadskärnan och andra besöksmål i staden för fotgängare och cyklister, något som gagnar både besökare som invånare. Stadens museer och besöksmål, såsom naturum, Västerviks Museum och det planerade musikmuseet, integreras tydligt i staden och dess stråk.

Gränsö förblir ett viktigt område för rekreation och naturturism, där värdefulla naturmiljöer bevaras och fritidsmöjligheter utvecklas. Bökensved utvecklas till ett sammanhållet center för motion, hälsa och upplevelser, med god tillgänglighet från hela staden och starka kopplingar till Karstorps och Vassbäck-Örserums friluftsområden. Stadens koppling till skärgården stärks genom tydliga och väl integrerade noder för skärgårdstrafik.

Kommunikationer
Den sydliga infarten är den enskilt viktigaste åtgärden för att stärka stadens tillgänglighet och robusthet. Den förbättrar transporterna inom kommunen och till regionen, möjliggör nya utvecklingsområden och avlastar befintliga trafikstråk. Tjustbanan är fortsatt en central länk till omvärlden och ska rustas upp och utvecklas för både person- och godstrafik. Det är viktigt att utveckla järnvägen även till hamnen.

Resecentrum behöver utvecklas och integreras bättre med kringliggande områden för att stärka järnvägens och kollektivtrafikens status. Översiktsplanen pekar ut förbättrade, gena och sammanhållande cykelstråk genom staden för att möjliggöra hållbara transporter. Skärgårdstrafiken integreras tydligare med vidare resor med cykel, buss eller tåg. Ambitionen är även att utveckla linjetrafik till Gotland och andra destinationer i Östersjön, där vidare transporter i landet är möjliggjorda.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Grönstruktur och rekreation
Grönstruktur och tillgång till natur är grundläggande för Västerviks framtida utveckling. Grönytor, stora träd och gröna kilar in mot stadskärnan bevaras och utvecklas för att stärka ekologiska värden, klimatanpassning och tätortsnära rekreation. Sammanhängande grönstråk binder ihop stadsdelar och bidrar till att dämpa värmeöar, skapa skuggade vistelsemiljöer och trivsamma passager genom staden. Stadens omfattande vattenkontakt tas tillvara genom ambitionen att skapa sammanhängande strandpromenader längs strandlinjen, där det är möjligt. Kommunala badplatser stärks och en ny badplats vid Lögarebergen kan tillkomma.

För att möta framtida havsnivåhöjningar pekas kustskydd över Blockholmssundet ut som en långsiktig åtgärd som behöver studeras vidare. För att skydda befintlig och tillkommande bebyggelse i strandnära och låglänta områden krävs någon form av åtgärd, men exakt placering och utformning behöver studeras vidare.

Friluftsområdet vid Karstorp utvecklas och förlängs mot Vassbäck, Örserum och Hästhagssjön, vilket stärker både rekreationsvärden och ekologiska samband. Detta är en viktig utveckling i händelse av att etapp 1 av sydlig infart påverkar befintligt friluftsområde, samt i och med att staden växer och fler invånare behöver större rekreativa ytor att vistas på. Dock behöver etapp 2 av sydlig infart beaktas i området och utgör en viktig länk in i staden. Västerviks läge och betydelse för besöksnäringen gör även att naturturism är en viktig inriktning för översiktsplanen att utveckla och möjliggöra, där staden oftast är utgångspunkten för vidare upptäckande i kommunen och regionen.

Jordbruksmark
Ianspråktagande av jordbruksmark görs enbart för väsentliga samhällsintressen, där bostäder bedöms utgöra ett sådant. I kapitel 2, Västervik inför 2050, redovisas den lokaliseringsbedömning som föregått förslagen till ianspråktagande av jordbruksmark. För att skapa en sammanhållen stad krävs att mindre områden ianspråktas för dessa syften, exempelvis vid Jenny, Hornslandet, Södra Kvännaren samt vid Nyhagen. Ambitionen är att befintliga jordbruksblock ska bevaras så långt det är möjligt utifrån områdenas framtida strukturer och bidra med öppna landskap, utblickar, vattenfördröjning och rekreativa värden eller bilda naturliga avgränsningar mellan olika områden. Sammantaget kan cirka 50–60 hektar jordbruksmark komma att påverkas i stadens närhet. Huvuddelen av omgivande jordbrukslandskap förblir fortsatt obebyggt.

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan för Västervik, återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

- Skapa ett attraktivt och varierat bostadsutbud i Västervik stad, med fokus på småhus för familjer, prisvärda bostäder för unga, familjer och äldre.
- Förtätning inom staden bör i första hand ske genom omvandling av redan tidigare ianspråktagna områden. Grönområden ska bibehållas i största

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

möjliga utsträckning och endast exploateras om det är nödvändigt för att tillgodose intressen som inte kan ske på annan plats.

- Utveckling av bostäder som medverkar till förtätning med närhet till servicefunktioner och/eller som stärker Västerviks stadskärna uppmuntras och stöds. Förtätning ska ske med hänsyn till och utifrån befintliga värdebärande egenskaper och uttryck i kulturmiljön. Dialog med antikvarisk kompetens tas i ett tidigt skede för att säkerställa kulturmiljövärden vid eventuell förtätning av stadskärnan. För varje nytt förtätningsförslag i stadskärnan ska ny kulturmiljöanalys och konsekvensbedömning tas fram.
- Bevara Västervik stad som en integrerad stad med minskande segregation, även i områden för nybyggnation. Säkerställ att områden som tillskapas möjliggör en variation gällande bland annat upplåtelseform, bostadsstorlek, omgivningsgestaltning och prisnivåer för att skapa områden som tilltalar flera målgrupper.
- Verka för att minska de fysiska såväl som upplevda barriärerna i stadsmiljön, som utgör ett hinder för individer att röra sig fritt inom staden. Detta kan exempelvis utgöras av större transportleder och järnvägar, vattenområden eller stora verksamhets- och grönområden som upplevs otrygga. Exempelvis genom god gestaltning, belysning, fria siktlinjer och lägre hastigheter i vägtrafiken och andra trafiksäkerhetsåtgärder minskar barriäreffekterna.
- Utveckla centrala funktioner och mötesplatser, som Spötorget och Fiskaretorget, till att skapa förutsättningar för fler aktiviteter och ett större kulturellt utbud. Planera för att skapa kulturella knutpunkter såsom kulturkvarteret Bryggaren/Mejeriet, Stadsparken och Kulbacken, samt möjliggör för offentliga mötesplatser, så som utomhusscener och ytor för aktiviteter och kulturyttringar av olika slag.
- Överväg tillkommande etableringar i externhandelsområden noggrant så att stadskärnan inte riskerar att utkonkurreras och därmed urholkas som plats för service, handel och sociala möten.
- Möjliggör för offentlig konst, både permanent och tillfällig.
- Samverka med Trafikverket för att säkerställa stadens goda kommunikationer till kringliggande regioner och andra delar av landet.
- Prioritera planläggning av nya områden för verksamheter och industri längs E22 och sydlig infart.
- Säkerställ att tillkommande exploateringar längs med E22 och sydlig infart utformas med varsamhet med kringliggande landskap och utgör ett välkomnande intryck för staden.
- Ta fram planprogram eller liknande för utveckling av bostäder och verksamheter i anslutning till byggnation av sydlig infart.
- Ta fram planprogram eller liknande för utveckling av bostäder och tillhörande service för Hornslandet.
- Stärk industrihamnen Lucerna genom förbättrade transportflöden, både för gods och människor. Säkerställ effektiv markanvändning och lokalisera verksamheter med behov av närhet till denna strategiska resurs.
- Skapa pendlarparkering i strategiskt läge och i nära anslutning till E22 för att möjliggöra för samåkning eller transporter med kombinerade färdmedel från staden till övriga kommun- och regiondelar.

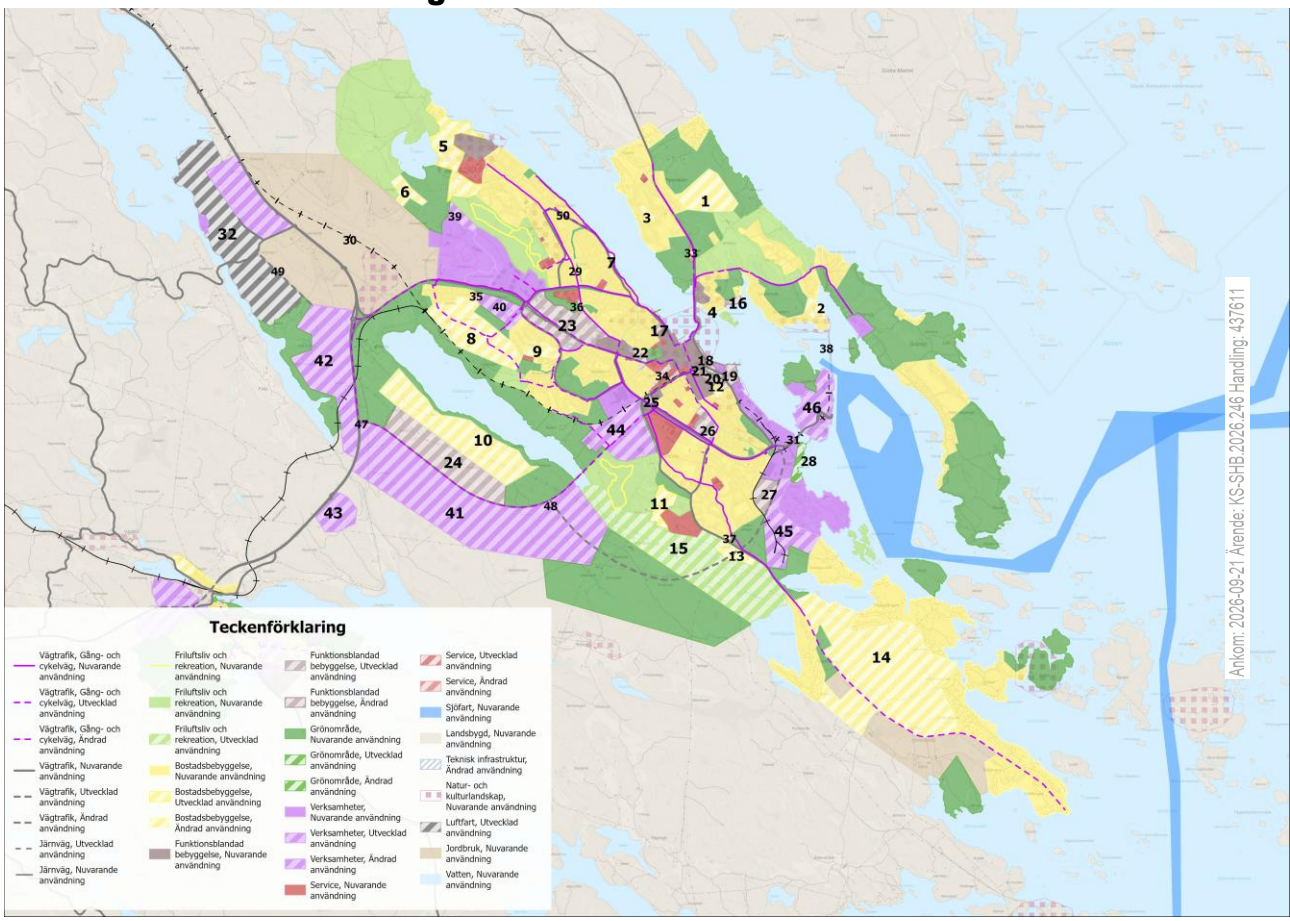
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Utveckla ett sammanhängande och tryggt gång- och cykelvägnät för stadens viktigaste stadsdelar, länkar och noder, exempelvis genom separat gång- och cykelväg, belysning eller andra cykelfrämjande åtgärder.
- Säkerställ att resecentrum är väl integrerad i staden, med goda flöden och omgivande gestaltning. Utred behovet av alternativ lokalisering för resecentrum alternativt verka för att rusta upp befintligt stationsområde.
- Utgå från resenärens behov och samordna olika kollektivtrafikslag för att underlätta byten i strategiska lägen. Komplettera med samhällsservice samt god belysning kring bytespunkter.
- Vid ianspråktagande av jordbruksmark för väsentliga samhällsintressen ska blocken bevaras så långt som det är möjligt att bidra med naturliga avgränsningar, historisk avläsning av landskapet och rekreativa värden för området.
- Omöjliggör inte en etablering av en större arena för nationella arrangemang för idrott, kultur och andra evenemang.
- Bibehåll och utveckla stadens gröna områden, stråk och spridningskorridorer som resurs för rekreation, biologisk mångfald och ekosystemtjänster för staden och dess invånare.
- Utveckla trivsamma och gröna stråk genom staden som är tillgängliga och trygga och binder samman stadens olika delar med funktioner som campusområdet, gymnasiet, Karstorps motionsområde, stadskärnan, Bökensved, Lysingsbadet samt Ljungheden.
- Utveckla multifunktionella ytor som minskar risk för översvämningar, tillfälligt kan magasinera vatten och samtidigt bidra till rekreation och mångfald. Exempelvis områdena Johannesberg, Bökensved, Fågelbäret, Karstorp, Brevik och Skogshaga.
- Kustskydd behöver utredas och studeras vidare för att säkerställa att befintliga och eventuella tillkommande bebyggelsemiljöer inte riskerar att hamna under vatten vid höjda havsnivåer.
- Säkerställ samhällsviktiga funktioner inför förväntade stigande havsnivåer genom att anpassa miljöerna till ett förändrat klimat.
- Säkerställ minskad risk för höga temperaturer genom att undvika stora hårdgjorda ytor, som parkeringar och tak, utan växtlighet. Detta gäller stora delar av den centrala staden med fokus på Ekenäs, Karstorp, Västerviks gymnasium, Alléns verksamhetsområde, Ljungheden samt Fridkulla. Även flygplatsen riskerar att uppmäta höga temperaturer. Verka för att tillföra åtgärder, exempelvis plantering av fler träd, tillskapa grönytor och anlägga våtmarker eller öppna vattenytor där det är lämpligt.
- Vid tillkommande exploatering bör gröna områden och våtmarker skyddas så långt det är möjligt. Områdena är viktiga för möjligheten att fördröja vatten, vilket minskar problem vid kraftiga regn och mer varierad nederbörd.
- Säkerställ att frilufts- och rekreationsvärdena kompenseras vid eventuellt ianspråktagande av delar av Karstorpsområdet i samband med ny sträckning av sydlig infart.
- Genomför en förstudie för föroreningssituationen i Kvännaren och verka för att sanera densamma utefter behov.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Restaurera Vassbäcksån för att skapa fria vandringsvägar för fisk från Örserumsviken, via Hästhagssjön till Kvännaren.
- Gång- och cykelväg ska tillskapas vid eller på Jennybron för att möjliggöra för oskyddade trafikanter att på ett säkert sätt ta sig ut ur och in i Västervik stad.
- Stärk tillgängligheten till Hornslandet genom gen och trygg cykelväg.
- Utred kapaciteten för befintlig broanläggning över Stora strömmen och studera alternativ vid eventuell boendeutveckling på norra sidan Gamlebyviken.

Planområden för utveckling

Figur 5 Karta över föreslagen markanvändning i Västervik.

1. Tistedalen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet är cirka 36 hektar stort och ligger på Norrlandet i tätorten Västervik, i nära anslutning till befintlig bebyggelse i Piperskärr samt golfbanan. Läget är attraktivt med natursköna omgivningar och närhet till havet. Nuvarande markanvändning utgörs främst av skogsmark med huvudsakligen tallskog samt inslag av gran- och lövskog. Terrängen är övervägande relativt flackt. Större delen av området är i den fördjupade översiktsplanen för Södra Norrlandet utpekat som föreslagen bostadsbebyggelse. Området saknar idag detaljplan och ägs av privat markägare.

Området omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv samt obruten kust. Utvecklingsområdet innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden men områdets södra del tangerar gränsen till det blivande naturreservatet för Lögarebergen. Inte heller finns kända kulturmiljövärden eller områden som bedömts kulturhistoriskt skyddsvärda.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp. Dagvattnet avrinner från en höjdrygg i områdets mitt i två riktningar, mot Gudingen i öster och Yttre Gamlebyviken i väster. Områdets västra spets omfattas av strandskydd från Gröndalsmosse, övrigt område berörs inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs främst av svallsediment och sandig morän, och delar av området berör Västerviksåsen. Genomsläppligheten bedöms vara medelhög till hög. Inga kända risker kopplade till ras, skred eller erosion har identifierats. De västra delarna av området är utpekade som riskområde för lokal förekomst av högradonmark.

Busshållplats finns cirka 200 meter bort på Norrlandsvägen, förskola och skola ligger inom 500 meter och stadskärnan i Västervik ligger cirka 2 kilometer från området där stort serviceutbud återfinns.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 200 bostäder.
- Området bedöms främst kunna exploateras med småhus i form av friliggande villor och rad/parhus.
- Området bör utvecklas som en fortsättning av kringliggande bostadsbebyggelse i söder samt västerut. Det är viktigt att knyta an till både bostäder och golfbana för att skapa attraktiva flöden och sammankopplade områden.
- I nordvästra delen av utvecklingsområdet föreslås en utglesning och mer lantlig bebyggelsestruktur, där varsamhet ska tas till natur- och friluftsvärden.
- Hänsyn ska tas till riksintressenas värden vid utveckling av området.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en tillgång för den tillkommande bebyggelsen och rekreationsstråk bör bevaras så långt det är möjligt. Bebyggelsen förläggs väster om befintlig väg för att begränsa påverkan på riksintresse och strandskydd.
- Vid utveckling av området kommer nuvarande trafikanslutning via Slottsholmsvägen belastas ytterligare. Brons kapacitet behöver studeras närmare och en utveckling av området är beroende av att förbättringsåtgärder i trafikmiljön genomförs.
- Huvudinfart till området bedöms som lämplig via Ekhagsvägen och en ny gata parallellt med golfbanans driving range.
- Vid en full utbyggnad bör det utredas att dra en busslinje genom området för att tillgodose närheten till kollektivtrafik. Attraktiva och gena gång- och cykelvägar bör anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelvägnätet.
- Skyddsavstånd till närliggande hästanläggningar och golfbanan ska beaktas i det fortsatta arbetet.
- Hänsyn ska tas till stenmurar och höjdpartier med berg i dagen. Utblickar mot Gudingen ska tas tillvara och förstärkas.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.

2. Vitudden (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 5,5 hektar och är beläget på Norrlandet i Västerviks tätort, i direkt anslutning till havet och nära Gränsö kanal. Området används idag främst för verksamheter kopplade till båtliv, såsom båt- och kanotvarv, bryggplatser och båtupplag, samt innehåller ett mindre antal bostäder. I den fördjupade översiktsplanen för Södra Norrlandet är området utpekat som befintlig bebyggelse men omfattas i dagsläget inte av någon detaljplan. Markägandet är huvudsakligen privat, medan kommunen äger angränsande mark.

Området omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inom området och i närheten finns förekomst av smålandsbjörnbär. Arten är inte formellt skyddad men rödlistad som CR och förekommer i landet enbart på några lokaler i Västervik. Det finns inga skyddade naturområden men enstaka fornlämningar förekommer och området ingår i huvudområdet Västerviks stad i kommunens kulturmiljöprogram.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avrinner mot Lusärnafjärden. Utvecklingsområdet omfattas till större delen av strandskydd. Marken utgörs främst av berg i dagen och sandig morän, med inslag av lera i den norra delen där strandzonen är utpekad som riskområde för erosion. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög.

Delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer samt instängda områden som potentiellt svämmas över vid skyfall. Området är utpekat som riskområde för lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns också två potentiellt förorenade områden som ej riskklassats och som kopplas till varvs-m, båttuppläggnings- och småbåtshamnsverksamheten.

Busshållplats finns cirka 400 meter bort längs Gränsövägen. Avståndet till Västerviks stadskärna och Ekbackens förskola är omkring två kilometer, vilket ger god tillgång till service och vardagsfunktioner.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 5 bostäder i form av villor.
- En renodling av området till att innehålla enbart bostäder innebär att befintlig verksamhet behöver omlokaliseras.
- I och med sitt nära läge till omgivande natur och rekreationsmöjligheter finns stor potential till ett attraktivt naturnära bostadsområde.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Bebyggelsen ska lokaliseras till de västra och södra delarna av utvecklingsområdet för att undvika risk för framtida översvämning kopplat till havsnivåstigning och skyfall.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Hänsyn ska tas till riksintressenas värden vid utveckling av området.
- Vid utveckling av området kommer nuvarande trafikanslutning via Slottsholmsvägen belastas ytterligare. Brons kapacitet behöver studeras närmare och en utveckling av området är beroende av att förbättringsåtgärder i trafikmiljön genomförs.
  Arkeologisk förundersökning, naturvärdesinventering samt undersökning om avloppsnätets kapacitet krävs i samband med detaljplaneläggning.

3. Sommarhemsvägen (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet vid Sommarhemsvägen omfattar cirka 1,6 hektar och är beläget på Norrlandet i Västervik, inom det befintliga bostadsområdet Piperskärr väster om Norrlandsvägen. Området utgörs av en varierad naturmiljö med inslag av skog, öppna partier och berg i dagen, omgiven av befintlig bostadsbebyggelse. En äldre byggnadsplan gäller för delar av utvecklingsområdet. Området pekas ut för bostadsutveckling i den fördjupade översiktsplanen för Södra Norrlandet och omfattas av pågående detaljplanearbete med syfte att möjliggöra nya bostäder. Marken är i privat ägo.

Området har visst naturvärde enligt en tidigare naturvärdesinventering, främst kopplat till hällmarkstallskog, men ligger inte inom något skyddat naturområde. Det ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde för Västerviks stad, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturvärden.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena består av berg i dagen och sandig morän, utan kända risker för ras, skred eller erosion. Eftersom stora delar av utvecklingsområdet består av berg som har en begränsad infiltrationsförmåga finns det risk för översvämning vid skyfallsliknande regn inom och i anslutning till området. Området är utpekat som riskområde för lokal förekomst av högradonmark.

Utvecklingsområdet har god tillgänglighet till service och kommunikationer, med busshållplats cirka 300 meter norrut, förskola inom cirka 800 meter, skola inom cirka 400 meter och ungefär 2 kilometer till Västerviks stadskärna.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna förtätas med ytterligare ca 20 bostäder
- Området föreslås bebyggas med friliggande villor och parhus.
- I samband med exploatering ska lämplig dagvatten- och skyfallshantering säkerställas.
- I samband med planläggning av området behöver kapacitet i ledningsnät och möjlighet att utvidga verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp utredas.
- Utveckling av området kan leda till behov av förbättringsåtgärder i trafikmiljön genomföras.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.

4. Tändstickan (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet Tändstickan omfattar strax under 1 hektar och ligger kustnära på Norrlandet i Västerviks tätort. Området är bebyggt med en tidigare gästhamnsservicebyggnad och är i gällande detaljplan avsett för handel och service. Det pekas ut som befintlig bebyggelse i den fördjupade översiktsplanen för Södra Norrlandet och omfattas av ett pågående detaljplanearbete för Tändstickan 7 med syfte att möjliggöra bostäder. Marken är i privat ägo.

En del av området berörs av riksintresse för yrkesfiske. Det finns inga identifierade naturvärden och området ligger inte inom något skyddat naturområde. Det ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde för Västerviks stad, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljövärden.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds till Skeppsbrofjärden och strandskydd gäller i den östra delen, öster om Notholmsvägen. Markförhållandena utgörs av sandig morän och den södra delen är utpekad som aktsamhetsområde för skred. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög. Området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer och innehåller instängda områden som riskerar att översvämmas vid skyfall.

Området är utpekat som riskområde för lokal förekomst av högradonmark. Inom utvecklingsområdet finns det en pumpstation som kräver skyddsavstånd. Enligt genomförd mark- och sedimentprovtagning finns det inom området konstaterade PAH-halter som överskrider riktvärdet för känslig markanvändning. Befintlig småbåtshamn i sydväst är utpekat som potentiellt förorenat område men ingen förstudie har inletts. För småbåtshamnen inom Notviken, nordost om aktuellt område, har identifiering av förorenade områden avslutats och ingen åtgärd har genomförts.

Utredningsområdet har god tillgänglighet till service och kollektivtrafik, med busshållplats cirka 400 meter västerut vid Slottsholmsvägen, stadskärnan cirka 600 meter bort och förskola inom ungefär 900 meter.

Ställningstagande
- Utredningsområdet bedöms kunna rymma cirka 60 bostäder.
- Området lämpar sig för 3-4 stycken flerbostadshus i max 4-5 våningar.
- Åtgärder för att minska risken för översvämning på grund av höjda havsnivåer behöver utredas i detaljplaneskedet.
- Utrymme för framtida kustskydd inom allmän platsmark ska säkerställas i detaljplaneskedet.
- Vid utveckling av området kommer nuvarande trafikanslutning via Slottsholmsvägen belastas ytterligare. Brons kapacitet behöver studeras närmare och en utveckling av området är beroende av att förbättringsåtgärder i trafikmiljön genomförs.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- I samband med exploateringen ska lämplig dagvatten- och skyfallshantering säkerställas.
- Riksintresset för yrkesfisket bedöms inte påverkas i och med exploateringen.

5. Gertrudsviks sjöstad (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet Gertrudsviks sjöstad omfattar cirka 40 hektar och ligger i den nordvästra delen av Västerviks tätort, i övergången mellan bebyggelse och natur- och rekreationsområden. Läget är havsnära och attraktivt, med närhet till bland annat kriminalvårdsanstalt, förskola och annan service. Området består huvudsakligen av lövskog med inslag av öppna gräsmarker och åkermark i de sydvästra delarna, medan området kring Solvändan delvis redan är utbyggt med bostäder. Stora delar av området är planlagda för andelslägenheter, och det finns även ytor avsedda för bostäder, handel, hotell och golfbana. Marken är i privat ägo.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Det omfattar inga skyddade naturområden, men utförda naturvärdesinventeringar – senast 2006 – visar på naturvärdesklass 2 och 3, vilket innebär påtagliga naturvärden. Området är delvis utpekat som kärnområde klass 1 i kulturmiljöprogrammet för Västerviks kommun, kopplat till St. Gertruds sjukhusområde, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljövärden.

Utvecklingsområdet ingår delvis i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot Yttre Gamlebyviken. Strandskyddet är upphävt inom vissa delar enligt gällande detaljplan, men gäller i övrigt vid Maren och Gamlebyviken. Markförhållandena domineras av sandig morän, med inslag av lera vid Maren där området även är utpekat som aktsamhetsområde för skred och erosion. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög. Delar av området mot Gamlebyviken omfattas av översvämningsrisk till följd av stigande havsnivåer. Inom utvecklingsområdet finns också instängda områden som riskerar att översvämmas vid skyfall.

Utvecklingsområdet har god tillgänglighet till kollektivtrafik och service, med närmaste busshållplats cirka 300 meter österut vid Östra Parkvägen. En privat förskola finns ungefär 200 meter bort i centrala Gertrudsvik, och vid Ljungheden, cirka 2 kilometer från området, finns ett större utbud av kommersiell service.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 200 bostäder, inklusive de redan avstyckade tomterna i norr och öst. I områdets centrala delar bedöms parhus, radhus, kedjehus i två våningar och flerbostadshus i max 4 våningar vara lämpliga.
- Det ska inom utvecklingsområdet finnas en blandning av bebyggelseformer, det vill säga villor, radhus, kedjehus, parhus blandat med flerbostadshus.
- Områdets karaktär ska utgöras av en trädgårdsstad.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- I området närmast Maren ska befintlig naturmark bibehållas och stärkas för att inte påtagligt skada riksintresse för friluftsliv och obruten kust. Naturmarken krävs även för att värna befintliga spridningskorridorer, strandängar samt allmänhetens tillträde till strandområdet. Området sammanfaller även med aktsamhetsområde för skred och erosion.
- Vid utveckling behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Riksintresse för obruten kust och rörligt friluftsliv bedöms inte påtagligt skadas i och med den ändrade markanvändningen.
- I och med sitt nära läge till omgivande natur och rekreationsmöjligheter finns stor potential till ett attraktivt naturnära bostadsområde.
- Området kan förväntas bidra till både långsiktigt säkerställande av rekreationsmöjligheter och ekologiska spridningskorridorer.
- Storleken på utvecklingsområdet är väl tilltaget och inrymmer möjlighet att skapa park och naturmark.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Utbudet av service ska vid behov utvecklas och kompletteras inom området.

6. Ljungbo (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 10 hektar och ligger i den nordvästra delen av Västerviks tätort, några hundra meter söder om sjön Maren, i ett natursköntläge i tätortens utkant. Området består huvudsakligen av tallskog med inslag av lövskog samt ett mindre öppet parti kring gårdsbebyggelsen vid Ljungbo. Utvecklingsområdet är detaljplanelagt för andelslägenheter och golfbana. Markägandet är till största delen kommunalt, med undantag för två fastigheter i anslutning till Ljungbo gård.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust samt delvis inom riksintresse för kulturmiljövård kopplat till Källsåker. Inom området finns både en nyckelbiotop i väster och registrerade naturvärden i öster. Naturvärdesinventeringar, senast 2006, visar att området tillhör naturvärdesklass 2 och 3, vilket innebär påtagliga naturvärden. Området är delvis utpekat inom huvudområde Källsåker i kommunens kulturmiljöprogram och innehåller ett fåtal kända övriga kulturhistoriska lämningar.

Området är inte införlivat i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena består av sandig morän, sand och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Inom området finns lokal förekomst av högradonmark och det är delvis utpekat som riskområde med jordlager med isälvsmaterial. En begränsad del av området är låglänt och riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. Inom 200 meter från området ligger en skjutbana.

Tillgängligheten till kollektivtrafik är god, med busshållplats vid Jenny på Stora Infartsvägen cirka 1,7 kilometer bort, där både stads- och regionbussar trafikerar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Service finns inom rimligt avstånd, med privat förskola i centrala Gertrudsvik cirka 2,5 kilometer från området och ett större utbud av kommersiell service vid Ljungheden cirka 3 kilometer bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 7 bostäder.
- Området har en låg exploateringsgrad, ska karaktäriseras av en lantlig atmosfär och upplevas mer som gårdsmiljöer.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Arkeologisk utredning ska genomföras för utvecklingsområdet.
- Vid utveckling av området måste särskild hänsyn tas till allmänhetens fortsatta tillgänglighet till omkringliggande naturområden med anledning av att området berörs av riksintresse för rörligt friluftsliv.
- I och med att en del av området delvis omfattas av riksintresse för kulturmiljövård behöver särskild hänsyn tas till att inte skada riksintresset. Där så är möjligt och lämpligt bör åtgärder som kan stärka riksintresset göras.
- Riksintresset för obruten kust bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Genomfartsvägen runt Maren ska säkerställas för fortsatt passage och tillgänglighet för friluftsliv och fordonstrafik.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- Vid utveckling av området bör eventuella störningar från befintlig skjutbana undersökas.
- Naturliga lågpunkter ska nyttjas som en resurs för lokalt omhändertagande av dagvatten och skyfallshantering.
- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.

7. Malakiten (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet är beläget i stadsdelen Brevik i Västerviks tätort, med Gamlebyviken direkt österut och omgivande bostadsområden runt omkring. Läget är attraktivt med god utsikt över viken. Området används idag för en verksamhet inriktad på stenprodukter och består huvudsakligen av hårdgjorda ytor, med viss växtlighet i den västra delen. Gällande detaljplan medger industriändamål av sådan karaktär att närboende inte ska påverkas negativt av verksamheten. Marken ägs av en privat aktör.

En mindre del av området berörs av riksintresse för yrkesfiske. Det finns inga identifierade naturvärden och området ligger inte inom något skyddat naturområde. Det ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde för Västerviks stad, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljövärden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Området är införlivat i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot Yttre Gamlebyviken och strandskyddet är upphävt inom området enligt gällande detaljplan. Markförhållandena utgörs av sandig morän, utan identifierade risker för ras eller skred och med låg erosionsrisk. Vissa delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Det finns också ett instängt område som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn.

Utvecklingsområdet har god tillgänglighet till kollektivtrafik, med busshållplatser vid Bågvägen och Breviksvägen cirka 500 meter bort. Service finns inom nära avstånd, med stadskärnan cirka 1,7 kilometer bort, dagligvarubutik längs Allén cirka 1,4 kilometer bort och förskola inom ungefär 1–1,5 kilometers avstånd.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 10 bostäder.
- Området har på sikt en omvandlings- och förtätningspotential i och med det strategiska läget i staden.
- Utformning av tillkommande bebyggelse är viktig varför gestaltningsprinciper blir viktiga att ta fram.
- Lämpligt att utveckla området med ett flerfamiljshus, förslagsvis ett punkthus med cirka 3 våningar, alternativt ett par kedjehus med 2 våningar vardera.
- Säkerställ skydd mot höjda havsnivåer samt översvämningsproblematik på grund av skyfall.
- Riksintresse för yrkesfiske bedöms inte påverkas vid en utveckling av området.
- Vid utveckling av området är det av vikt att stärka grönstrukturen. Tillkommande grönytor kan med fördel vara multifunktionella och inhysa lösningar för skyfalls- och dagvattenhantering.
- Naturliga lågpunkter kan med fördel nyttjas som resurs för dagvatten- och skyfallshantering.
- I samband med omvandling av området återinträder strandskyddet. Strandskyddslagstiftningens syfte måste säkerställas i den efterföljande planeringen.
- Vid utveckling av området behöver kapacitet i allmänna ledningsnätet undersökas.

8. Jenny (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 73 hektar och ligger i den västra delen av Västerviks tätort, mellan befintliga bostadsområden vid infarten till staden i Jenny och sjön Kvännaren i söder. Området består huvudsakligen av tallskog och åkermark, med inslag av lövskog och gräsytor, samt enstaka bostadsbebyggelse längs Jennyvägen. I sydväst finns även järnvägsstation för den smalspåriga järnvägen. Området används idag främst för rekreation. För den norra delen finns ett beslutat planuppdrag för att möjliggöra bostäder som en vidareutveckling av Jennyområdet. Större delen av området saknar tidigare detaljplan, men norra delen omfattas av en äldre avstyckningsplan för villatomter som inte genomförts. I sydost, närmast Ljugbergaskolan och Kvännaren, finns gällande planer för natur- och idrottsområde. Markägandet är till största delen kommunalt, med undantag för ett fåtal fastigheter med befintlig bebyggelse.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. En naturvärdesinventering från 2014 visar att delar av området har naturvärdesklass 2 och 3, och vissa naturvärden är registrerade hos Skogsstyrelsen. Området är utpekat inom huvudområde Västerviks stad samt kärnområde Jenny station i kommunens kulturmiljöprogram och innehåller flera kända fornlämningar.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena domineras av postglacial sand med inslag av andra jordarter och området omfattar delvis Jennyåsens grusfyndighet. Den nordvästra delen är utpekad som aktsamhetsområde för skred. En begränsad del av området är låglänt och kan potentiellt svämmas över vid skyfallsliknande regn. Nordost om Jenny station finns ett mindre område som utgör riskområde för värmeöar. Inom utvecklingsområdet finns mark som är utpekat som riskområde för jordlager med isälvsmaterial, lokal förekomst av högradonmark samt högriskområde för radon. Delar av området nyttjas för växtodling och djurhållning. Motorsportbanor och en ridanläggning finns inom 250 respektive 400 meter från utvecklingsområdet. I områdets södra gräns löper Tjustbanan och Smalspårsjärnvägen. I gräns mot områdets nordöstra del finns en befintlig betongstation.

Utvecklingsområdet har god tillgång till kollektivtrafik, med busshållplatser vid Jenny och längs Folkparksvägen cirka 500–1000 meter bort. Service finns inom nära avstånd, med cirka 1,5 kilometer till Ljunghedens handelsområde, omkring 1 kilometer till närmaste dagligvarubutik samt förskola och skola.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 200 bostäder, inklusive bostäder som omfattas i nuvarande avstyckningsplan.
- Bostäder föreslås byggas ut etappvis med olika kvartersstrukturer, arkitektoniska uttryck och bostadsstorlekar.
- Området ska i första hand utvecklas som en trädgårdsstad med blandad, småskalig bebyggelse i befintliga gläntor, tydliga och gröna gaturum, närhet till service och kollektivtrafik. Området karaktäriseras också av större gröna kilar där befintlig vegetation bibehålls och utvecklas samt goda möjligheter för gena och säkra gång- och cykelområden.
- Det är viktigt att möjliggöra för trafikförbindelser till utvecklingsområdet från Kvännaren/Gåserums-hållet, för att inte skapa ett område som enbart trafikmatas från nordväst.
- Byggnader där människor vistas stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- I de sydvästra och centrala delarna av området ska den lantliga karaktär som finns i området bibehållas med hänsyn till bebyggeslseformer, fastighetsstorlekar och byggnadskaraktär.
- Avstånd och naturliga grönsläpp bör lämnas till befintliga bebyggda områden. Att tillskapa mer gröna områden är särskilt viktigt i de sydöstra delarna av området som pekas ut som särskilt utsatta som värmeöar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- En ny överföringsledning för spillvatten är nödvändig för att möjliggöra en utbyggnad. Kapacitet för dricksvattentillförsel behöver utredas i kommande planeringssteg.
- Det område i öster som bedöms vara aktsamhetsområde för skred bör undvikas att exploateras.
- De delar av utvecklingsområdet som bedöms vara instängda områden kan med fördel ses som en resurs för hantering av dagvatten- och skyfallsåtgärder.
- Inom utvecklingsområdet finns goda förutsättningar att fördröja dagvatten och innan dagvattnet når sjön Kvännaren finns även möjlighet att nedströms inom naturområdet anlägga dammar eller på annat sätt fördröja dagvattnet.
- Hela området från Jenny mot Kvännaren och Karstorp är ett viktigt och uppskattat rekreationsområde som nyttjas av många invånare. Det är därför viktigt att planläggningen tar nödvändig hänsyn till detta och förstärker och förbättrar rekreationsvärden.
- Riksintresse för obruten kust bedöms inte påverkas negativt i och med den ändrade markanvändningen.
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet bedöms påverkas vid en exploatering av området. Påtaglig skada på riksintresset bedöms dock undvikas genom att i möjligaste mån värna befintliga grönområden, stigar och rekreationsområden.
- I området kan service i form av livsmedelsbutik, förskola eller annan jämförbar verksamhet tillkomma.
- Ny bebyggelse får inte tillkomma inom 30 meter från järnvägsspåret.

9. Gåserum (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 9 hektar och ligger mellan stadsdelarna Västralund och Jenny, med sjön Kvännaren strax söderut, i den västra delen av Västerviks tätort. Området består huvudsakligen av kuperad tall- och lövskog, med befintlig bostadsbebyggelse i den östra delen. Området är detaljplanelagt för bostäder och har delat markägande mellan kommunen och privata fastighetsägare.

Det berörs inte av några riksintressen. Naturvärdesinventeringar från 2019 och 2023 visar att delar av området har naturvärdesklass 3, vilket innebär påtagliga naturvärden, men inga skyddade naturmiljöer finns inom utvecklingsområdet. Det ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde för Västerviks stad och rymmer flera kända övriga kulturhistoriska lämningar.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena består av postglacial sand, berg i dagen och sandig morän, och området utgör en del av Jennyåsen. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög till hög. Det finns inga identifierade risker för ras, skred eller erosion. Inom området finns flera låglänta områden som översvämmas vid skyfall och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

ligger med närhet till samhällsviktig bebyggelse. Området fungerar som en grön buffert som dämpar värmeöar genom skuggning och avdunstning. Genomsläppliga ytor tar upp och fördröjer dagvatten, vilket minskar belastningen på dagvattensystemet och risker för översvämningar. Området är delvis utpekat som riskområde med jordlager med isälvsmaterial samt lokal förekomst av högradonmark.

Utvecklingsområdet har god tillgänglighet till kollektivtrafik, med närmaste busshållplats vid Folkparksvägen cirka 400 meter bort. Service finns i direkt närhet, med både förskola och skola (F–6) i anslutning till området och en dagligvarubutik cirka 400 meter bort.

Ställningstagande

- Gällande detaljplan och dess ställningstaganden ska följas vid en utveckling av området.
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 200 bostäder i olika typologier (småhus/radhus och flerbostadshus) med varierande höjder upp till 8 våningar.
- I området närmast Folkparksvägen kan en blandning av bostäder och service uppföras.
- Diken samt dagvattendamm ska anläggas i samband med genomförandet av detaljplanen för skyfalls- och dagvattenhantering
- Integrera befintliga och nya gång- och cykelstråk för att säkerställa genomgående kopplingar i området.
- Bevara sammanhängande naturmark, gröna korridorer och vissa utpekade naturvärden.
- Boendeparkering ska lösas inom kvartersmark i enlighet med kommunala riktlinjer.

10. Södra Kvännaren (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 88 hektar och ligger söder om sjön Kvännaren, väster om tätorten Västervik och i nära anslutning till den föreslagna nya sydliga infarten mellan Västerviks centralort och E22. Området utgörs främst av tallskog med inslag av åkermark och mindre partier av lövskog. Genom den sydöstra delen löper en elledning och där finns även vattendrag. Inom området finns några gårdsbebyggelser. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken ägs av privata aktörer.

En mindre del av den norra delen berörs av riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. En översiktlig naturvärdesinventering från 2012 visar inga identifierade naturvärden och området omfattar inte några skyddade naturområden. I inventering av jätteträd längs Gamlebyviken från 2004 identifierades ett flertal hålträd i närheten av Rössle gård. Utvecklingsområdet är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram och saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljövärden.

Området ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot utloppet av Kvännaren. Inom området finns vattenförekomster som kan omfattas av strandskydd. Markförhållandena består av berg i dagen, sandig morän

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

och lera, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Flera låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn finns inom utvecklingsområdet. Det är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark.

Utvecklingsområdet ligger relativt långt från kollektivtrafik, med närmaste busshållplatser vid Rössle, Vassbäck eller Albert Tengers väg cirka 2,5 kilometer bort. Serviceutbudet nås på längre avstånd, med omkring 5 kilometer till närmaste förskola och dagligvaruhandel.

Ställningstagande

- En förutsättning för att utvecklingsområdet ska tillkomma är att den sydliga infarten till Västerviks stad färdigställs.
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 400 bostäder.
- Utvecklingsområdet ska karaktäriseras av trädgårdsstadens ideal med en blandning av småskalig bostadsbebyggelse, större grönsläpp och gröna gaturum, gena och tydliga cykel- och gångstråk och god kollektivtrafik. Området kan även innehålla olika typer av servicefunktioner som är förenliga med bostäder.
- Vid ett genomförande av utvecklingsområdet bör placering av förskola utredas inom området.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.
- Eklandskapet närmast Kvännaren är viktigt att bevara för att bibehålla den gröna korridoren och fortsatt möjliggöra för rekreation och friluftsliv.
- Närmast Rössle gård ska ett naturligt respektavstånd behållas och befintlig natur i så stor utsträckning som möjligt bevaras.
- Riksintresse för obruten kust bedöms inte påverkas vid en utveckling av området.
- Riksintresset för rörligt friluftsliv som berör utvecklingsområdets norra delar bedöms i och med respektavståndet till Rössle gård samt Kvännaren inte påtagligt skadas.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Vid efterföljande planering och utbyggnad som riskerar att påverka miljöer med förekomst av arter som omfattas av artskyddsförordningen och/eller rödlistade arter ska dessa utredas, beaktas och åtgärder vidtas för att i första hand bevara och skydda dessa miljöer.
- I samband med planläggning av området ska en arkeologisk förundersökning genomföras.
- Låglänta områden kan med fördel ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.

11. Nyhagen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 11 hektar och ligger sydväst om Västerviks tätort, i direkt anslutning till rekreationsområdet Karstorp. Området består

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

huvudsakligen av tallskog och åkermark, med inslag av mindre lövskogspartier. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare. Markägandet är till största delen kommunalt, med en mindre privatägd del i söder.

Det berörs inte av några riksintressen. Utvecklingsområdet ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde för Västerviks stad, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljövärden.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds dels mot utloppet av Kvännaren, dels mot Örserumsån, och området omfattar vattendrag. Strandskydd gäller inte. Markförhållandena domineras av postglacial sand och området har inga identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Inom området finns ett fåtal mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som högriskområde för radon i områdets närhet förekommer djurhållning och växtodling. Inom området finns också ett potentiellt förorenat område kopplat till plantskoleverksamhet som har status delåtgärd. Tillgängligheten till kollektivtrafik är god, med närmaste busshållplatser vid Skyttegatan eller Vassbäck cirka 1 kilometer bort. Service finns inom rimligt avstånd, med närmaste förskola cirka 700 meter från området och dagligvaruhandel omkring 1,7 kilometer bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 100 bostäder.
- Området kan utvecklas med en blandad bostadsbebyggelse; mindre flerbostadshus, enstaka villor samt rad- och parhus.
- Säkerställ skyddsavstånd om minst 50 meter mellan bebyggelse och jordbruksmark.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- Naturliga lågpunkter ska ses som en resurs för hantering av dagvatten- och skyfallsliknande regn.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Ett respektavstånd till befintlig bebyggelse samt kyrkogård ska hållas vid exploatering av området.

12. Gamla vattentornet (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 2 hektar och ligger centralt i Västerviks tätort, mellan befintliga bostadsområden och resecentrum. Området domineras av det äldre vattentornet, omgivet av öppen mark, medan den södra delen främst består av lövskog. Större delen av området är planlagt som allmän plats, med undantag för byggnaden i nordvästra hörnet som utgör kvartersmark. Ett pågående detaljplanearbete syftar till att möjliggöra omvandling av vattentornet till bostäder och kontor samt nya bostäder i de södra delarna. Marken ägs av kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Området berörs inte av riksintressen och saknar identifierade naturvärden. Norra delen av utvecklingsområdet ligger delvis inom kärnområde Centrala Västervik och delar av östra området ligger inom kärnområde Tannin – Södra förstaden enligt kulturmiljöprogrammet. Vattentornet bedöms ha kulturhistoriska värden, men inga andra kända fornlämningar eller skyddade kulturmiljöer finns i området.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avleds mot Skeppsbrofjärden och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena består av berg i dagen och isälvssediment, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Området är utpekat som högriskområde för radon och har konstaterade urankoncentrationer.

Tillgängligheten till kollektivtrafik och service är mycket god, med närmaste busshållplats cirka 300 meter bort vid Esplanaden. Förskola och skola finns inom 300–500 meter, dagligvaruhandel cirka 600 meter bort och stadskärnan ligger endast omkring 80 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 25 bostäder.
- Vid genomförande av utvecklingsområdet ska påverkan på identifierade kulturvärden utredas och tas hänsyn till.
- Byggnation ska uppföras radonsäkert och på sådant sätt att människor inte riskerar att utsättas för strålning från uran/gammastrålning.
- Befintligt grönområde i söder ska ses som en resurs i den fortsatta planeringen.
- Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand med öppna lösningar för att möjliggöra stärkta biologiska värden och ekosystemtjänster.

13. Örserum (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 12 hektar och är beläget i södra delen av Västerviks stad, längs Hornsvägen. Marken ägs av kommunen och är idag inte planlagd.

Området utgörs främst av jordbruksmark som i sydöstra delen övergår i skog. Dagvatten från området avrinner mot Örserumsån, och inom området förekommer vattendrag, men strandskydd gäller inte. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp, men den tekniska försörjningen behöver ses över med avseende på kapacitet och eventuella utbyggnadsbehov.

Marken består huvudsakligen av postglacial sand. Inga risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Området har hög genomsläpplighet i marken.

Ur klimatanpassningsperspektiv uppvisar området höga uppmätta maxtemperaturer och bedöms vara ett riskområde för värmeöar. Den sydöstra delen av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer, medan ingen känd problematik kopplad till skyfall föreligger. En mindre del av området är utpekat som högriskområde för radon. I närområdet förekommer

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

lantbruk och potentiell djurhållning. Delar av utvecklingsområdet har tidigare varit en skogsplantskola. Det finns därför föroreningar av bland annat DDT.

Närmaste busshållplats ligger cirka 100 meter norr om området, medan förskola, skola och dagligvarubutik finns på cirka 2 kilometers avstånd.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 50 bostäder.
- En utveckling av området möjliggör att Hornsvägen ges en mer stadsmässig karaktär och gestaltningsprinciper blir extra viktiga att ta fram. Det bedöms lämpligt att tillåta en tätare och något högre bebyggelse ut mot vägen, för att övergå i en glesare bebyggelse mot skogspartierna i söder och öster.
- En markmiljöundersökning och vid behov även saneringsåtgärder måste vidtas innan området kan ianspråktas för bebyggelse.
- Ett skyddsavstånd om minst 50 meter mellan bostäder och jordbruksmark krävs vid omvandling.
- En naturvärdesinventering ska föregå planläggning av området.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.
- Vid en omvandling bör hantering av översvämning på grund av höga vattennivåer beaktas och hanteras på ett lämpligt sätt.
- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.

14. Hornslandet (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 270 hektar och ligger sydöst om den befintliga tätortsgränsen för Västervik, på båda sidor om Hornsvägen, på halvön Hornslandet. Området domineras av tallskog men rymmer även blandad barrskog, granskog, lövskog och öppna partier, med vissa åkermarksområden i söder. Det används delvis för rekreation och innehåller även några gårdsbebyggelser. Genom den sydöstra delen löper en elledning och inom området finns vattendrag.

Hela Hornslandet omfattas av en fördjupad översiktsplan som pekar ut flera utvecklingsområden för bostäder samt föreslår lämplig infrastruktur och andra funktioner. Den befintliga bebyggelsen omfattas av moderna detaljplaner som möjliggör omvandling från fritidshus till permanentboende. Vissa äldre detaljplaner finns där tomter avstyckats men inte bebyggts, och för två av dessa pågår detaljplanearbete för att möjliggöra främst permanentbostäder men även vård och skoländamål. Större delen av utvecklingsområdet är inte planlagt sedan tidigare. Marken ägs av privata aktörer. Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust, och en mindre del i öster berörs även av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Det finns inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Inom området finns däremot flera kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar, även om området inte är utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Dagvattnet avleds mot flera olika

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

recipienter och området omfattas till viss de av strandskydd. Inom området förekommer lantbruk och djurhållning i vissa delar.

Befintliga bostadsområden ingår i verksamhetsområde för dricks- och spillvatten medan övriga området inte ingår i verksamhetsområde för allmänt vatten- och avlopp. Markförhållandena består huvudsakligen av svallsediment (grus), morän och postglacial sand och stora delar av området sammanfaller med Hornåsens grusfyndighet. I områdets norra del, väster om Hornsvägen finns klapperstensfältet Littorinas stenar. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög till hög. Området är till större delarna utpekat som riskområde för lokala förekomster av högradonmark samt högriskområde för radon. Vissa strandområden är utpekade som aktsamhetsområden för skred och erosion. Vissa vattennära lägen i nordöst riskerar att översvämmas vid stigande havsnivåer. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. Utvecklingsområdet ligger relativt långt från kollektivtrafik, med cirka 2 kilometer till närmaste busshållplats vid Pepparängen. Service nås på längre avstånd, med omkring 4–6 kilometer till närmaste förskola, skola och dagligvarubutik i dagsläget.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma mellan 700–1 000 bostäder.
- Fullt utbyggt kommer utvecklingsområdet utgöra en ny, egen stadsdel i Västervik. Det är viktigt att se till hela området vid utvecklingen och dess kopplingar till befintlig tätort. I och med tillskapande av den nya stadsdelen blir det kommunala ansvaret för allmän plats och teknisk infrastruktur viktigt. Ett kommunalt huvudmannaskap förordas.
- Så långt det är möjligt bör jordbruksmarken i området bevaras och undvika att fragmenteras. Det är viktigt att säkerställa skyddsavstånd om minst 50 meter mellan bebyggelse och jordbruksmark.
- På grund av områdets storlek ska ett planprogram tas fram som tydliggör övergripande struktur för utveckling av området. Planprogrammet behöver bland annat klargöra avgränsning och struktur för bebyggelse, infrastruktur, grönstruktur och övergripande dagvattenhantering.
- Storleken på utvecklingsområdet är väl tilltaget och inrymmer möjlighet att skapa park och bevara värdefull naturmark.
- Området ska inte formas som ett traditionellt villaområde, utan som ett modernt bostadsområde med ett allsidigt bostadsutbud och behövlig service. Målsättningen är därmed inte att fullt ut bevara befintlig karaktär utan att möjliggöra för en realistisk omvandling där viktiga faktorer i karaktären värnas.
- Utgångspunkten är en begränsad förtätning av strandområdet och att ny bebyggelse i huvudsak läggs i skogsområdena utmed Hornsvägen. Området bedöms tåla en något högre bebyggelse närmast Hornsvägen, medan skalan behöver anpassas ju närmare befintliga bostadsområden den nya bebyggelsen kommer.
- Mark bör reserveras för handel och förskoleverksamhet samt att förutsättningarna för en busslinjesträckning planeras in vid fullt utbyggt område. Lokalisering av eventuell butik och förskola som kan bli aktuella i framtiden föreslås till ett centralt läge i området.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Inom utvecklingsområdet bör en blandning av olika boendeformer eftersträvas, med småhus, radhus, parhus/kedjehus samt flerfamiljshus. Bostäder föreslås byggas ut etappvis med olika kvartersstrukturer, arkitektoniska uttryck och bostadsstorlekar.
- Gång- och cykelvägnätet bör utvecklas för att skapa gena och trygga passager och stråk för oskyddade trafikanter. Bland annat bör cykelväg förläggas längs med hela Hornsvägen, samt inom området längs med befintligt och tillkommande lokalvägnät i rimlig skala. Säkerställ god tillgänglighet med cykel till Västerviks centrum.
- Vid fullt utbyggt planområde bör det försörjas med kollektivtrafik, bedömningsvis hela vägen ut till Horns udde för koppling till skärgårdstrafik.
- Vid uppförande av nya bryggor bör dessa samlas till befintliga brygganläggningar och utgöra ett begränsat antal områden.
- I nya exploateringsområden bör tomterna närmast de befintliga anpassas till bebyggelsekaraktären, med släpp mellan tomterna för att värna om den vegetation som finns i området.
- Bebyggelsen ska karaktäriseras av en skärgårdsmiljö och strävansvärt är att tillskapa en stor del förgårdsmark.
- Allmänna platser bör regleras för att värna om områdets karaktär. Det är viktigt att vegetation och geologiska formationer bibehålls och de bör därför skyddas genom detaljplanernas bestämmelser.
- De utredningar som tagits fram i samband med arbete med fördjupad översiktsplan för Hornslandet kan fortsatt utgöra viktiga underlag i kommande planeringssteg.
- Hänsyn ska tas till riksintresse för naturvård och friluftsliv och dess utpekade värden inom området för att undvika påtaglig skada. Riksintresse för rörligt friluftsliv samt obruten kust bedöms inte ta påtaglig skada av utveckling inom området. I och med närheten till tätorten bedöms riksintressena vara underordnade en tätortsutveckling.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- De naturliga lågpunkterna ska vid omvandling ses som en resurs och nyttjas för skyfalls- och dagvattenhantering.

15. Vassbäck-Örserum (friluftsliv och rekreation)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 179 hektar och är beläget i de sydvästra delarna av orten, mellan Karstorp och Hornslandet samt i anslutning till Hästhagssjön. Området präglas av varierade naturmiljöer med inslag av jordbruksmark, löv- och barrskog, våtmarker och flera vattendrag, samt genomkorsas av kraftledningsgator. Området är inte planlagt sedan tidigare och består av såväl kommunalägd mark som mark i privat ägo.

En mindre del av den södra delen omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. En översiktlig naturvärdesinventering genomfördes 2012, vilken visar att flera nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt finns inom utvecklingsområdet. Inom området förekommer ett fåtal kända fornlämningar, men området är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Dagvatten från området avrinner mot Örserumsån och flera vattendrag finns inom utvecklingsområdet. Området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

havsnivåer. Låglänta områden återfinns inom utvecklingsområdet som riskerar att svämmas över pga. skyfall. Området är utpekat som högriskområde för radon.

Närmaste kollektivtrafik finns vid Hornsvägen i anslutning till den norra delen av området. Dagligvaruhandel nås cirka två kilometer från utvecklingsområdet och Västerviks stadskärna ligger på cirka fem kilometers avstånd.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt att utveckla som rekreations- och friluftsområde som en fortsättning på befintligt område vid Karstorp. Utvecklingsområdets utveckling som natur- och fritidsresurs kan exempelvis innehålla allt från naturliga vandringsleder till tillrättalagd rullskidbana.
- Utvecklingsområdet möjliggör att friluft- och rekreationsvärdena kompenseras vid eventuellt ianspråktagande av delar av Karstorpsområdet i samband med ny sträckning av sydlig infart.
- Etapp 2 av sydlig infart kommer ha påverkan på området och dess utbredning. Möjliggör för minsta möjliga intrång i området och säkerställ så långt som möjligt fria passager för natur och djur.
- En konsekvensutredning för påverkan på områdets vattendrag ska genomföras innan området ianspråktas.
- Vassbäcksån bör restaureras för att skapa fria vandringsvägar för fisk från Örserumsviken, via Hästhagssjön till Kvännaren.
- Hantering av översvämning vid höga vattennivåer måste beaktas och utredas innan ianspråktagande.
- Området kan förväntas bidra till både långsiktigt säkerställande av rekreationsmöjligheter och ekologiska spridningskorridorer.

16. Notviksplan (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2 hektar och är beläget på den norra sidan av Gamlebyviken, öster om Slottsholmen, med ett havsnära läge längs viken. Området utgörs idag huvudsakligen av en större hårdgjord yta som används för båtuppställning och bilparkering, med en mindre dunge av lövträd centralt i området. Inom området återfinns en båtramp och anslutning till området finns en småbåtshamn med 400 platser. I planprogrammet för Tändstickan är området utpekat för bostäder, handel, kontor och andra centrumändamål, men det omfattas inte av någon gällande detaljplan. Planprogrammet anger också att befintlig småbåtshamn som gränsar till området i öster ska fortsätta utvecklas samt att en aktivitetsyta och strandpromenad ska tillskapas inom området. Marken ägs av Västerviks kommun.

Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för yrkesfiske. En mindre del av området berör en nyckelbiotop med ädellövskog och i den norra delen gränsar utvecklingsområdet till naturreservatet Tändsticksberget. Inom utvecklingsområdet finns två jätteekar. Området ingår även i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända fornlämningar finns registrerade.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Skeppsbrofjärden och området omfattas av strandskydd. Marken består av sandig morän och fyllnadsmaterial, där de utfyllda delarna är utpekade som aktsamhetsområden för skred och erosion. Området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns även ett potentiellt förorenat område kopplat till hamn - fritidsbåtshamn, och båtuppställningsplats som inte har riskklassats. Inom området finns också en pumpstation som kräver skyddsavstånd.

Närmaste busshållplats finns cirka 500 meter från utvecklingsområdet vid Gränsövägen. Avståndet till Västerviks stadskärna är cirka 600 meter och närmaste förskola ligger omkring 900 meter norr om området.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma en begränsad mängd bostäder.
- I kommande planarbete krävs utredningar gällande bland annat geoteknik och markmiljöundersökning, hantering av höjda havsnivåer, trafik och parkeringar, särskilt skyddsvärda träd, brandvattenförsörjning samt buller.
- Vid utformning av bebyggelse behöver hänsyn tas till påverkan på angränsande naturreservat, nyckelbiotop och jätteträd.
- Inom området ska en aktivitetsyta tillskapas som uppmuntrar till spontanidrott och fungerar som en mötesplats.

17. Stenhamra (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1,8 hektar och är beläget centralt i tätorten med ett havsnära läge, direkt norr om Västerviks stadskärna. Området präglas i dag av blandade funktioner, där den östra delen huvudsakligen består av en större hårdgjord yta som används för bilparkering, medan den västra delen utgörs av en grönyta med främst lövträd. Inom området finns även enstaka byggnader för restaurangverksamhet, garage, kommunal verksamhet samt en återvinningsstation. Detaljplaneläggning pågår i syfte att möjliggöra en förtätning med bostäder och centrumverksamheter som ska samspela med den befintliga stadsmiljön. Marken är kommunalägd.

Utvecklingsområdet gränsar i söder till riksintresse för kulturmiljövård kopplat till Västervik och ingår både i huvudområdet Västerviks stad och i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Delar av området omfattas av ett fornlämningsområde i form av stadslager. En naturvärdesinventering genomförd 2023 visar att den sydvästra delen av området, motsvarande parkområdet, har visst naturvärde (klass 4).

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av postglacial silt och lera, där genomförda utredningar visar på tillfredställande stabilitet. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg. Området uppmäter något högre

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

maxtemperaturer, vilket kan innebära risk för värmeöar i området. Halva området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer.

Närmaste busshållplats finns cirka 400 meter från utvecklingsområdet vid Reginelund på Sankta Gertruds väg. Området angränsar till stadskärnan med ett brett serviceutbud, och närmaste förskola ligger cirka 900 meter nordväst om utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Omvandla befintliga parkeringsytor till kvartersmark för bostäder och centrumändamål.
- Tillskapa ca 110 nya bostäder i centralt läge.
- Bevara utpekade kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom området
- Bevara av en stor del av befintlig grönstruktur.
- Reglera ny bebyggelses volym, höjd och placering med hänsyn till stadsbild och kulturmiljö.
- Utveckling av allmänna platser i form av park, torg och gång- och cykelstråk.
- Säkerställa genomgående gång- och cykelkopplingar inom området.
- Säkerställa lösningar för dagvattenhantering och skyfall.
- Hänsyn till risker kopplade till havsnivåhöjning genom planbestämmelser och höjdsättning.
- Vid en exploatering ska befintliga parkeringsplatser som nyttjas av närboende ersättas.

18. Hamnplan (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och är beläget centralt i tätorten, i stadskärnans östra del med ett direkt havsnära läge mot öster. Området utgörs i dag huvudsakligen av en hårdgjord yta som används för parkering. Vid kajen finns möjlighet för större båtar och fartyg att lägga till och i den norra delen av området finns angöringsplats för skärgårdstrafiken. Parkeringen nyttjas även flexibelt och kan vid behov stängas av för att möjliggöra större evenemang i stadskärnan. Gällande detaljplaner anger hamn, parkering, allmän plats i form av gata samt vattenområde för utvecklingsområdet. Marken ägs av Västerviks kommun.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård avseende Västervik och gränsar i öster till riksintresse för yrkesfiske. Det är utpekat inom huvudområde Västerviks stad och delvis inom kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns ett fornlämningsområde i form av stadslager samt en känd fornlämning. Dagvatten från området avrinner mot Skeppsbrofjärden. Strandskyddet är upphävt i gällande detaljplan. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Marken består av fyllnadsmaterial och området är identifierat som ett aktsamhetsområde för skred med låg eroderbarhet. Området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Utvecklingsområdet är utpekat som riskområde för förekomst av jordlager av isälvsmaterial som kan innebära en förhöjd risk för radon.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Kollektivtrafik nås direkt vid utvecklingsområdet via busshållplats vid Skeppsbrokajen på Slottsholmsvägen, och Västerviks station med tåganslutning ligger cirka 300 meter bort. Utvecklingsområdet angränsar till stadskärnan med ett omfattande serviceutbud, och närmaste förskola ligger cirka 800 meter från området.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet ska komplettera befintligt centrum och stärka kopplingarna till bland annat skärgårdsterminalen.
- Planera för viss centrumverksamhet som stärker stadsliv och trygghet över dygnets alla timmar.
- Säkerställa hållbar dagvattenhantering med hänsyn till recipienten Skeppsbrofjärden.
- Beakta risk för översvämning till följd av höjda havsnivåer genom höjdsättning och robust utformning.
- Ta hänsyn till geotekniska förutsättningar och eventuell skredrisk vid exploatering.
- Beakta risk för markradon vid planering av bebyggelse.
  Säkerställa att utvecklingen inte påtagligt skadar riksintresset för yrkesfiske.
- Möjliggöra effektiv markanvändning i centralt läge genom minskat parkeringsutnyttjande och alternativa mobilitetslösningar.
- Säkerställa ersättning eller omlokalisering av befintliga parkeringsfunktioner vid exploatering.
- Utreda möjligheter till blågröna inslag som stärker områdets klimatanpassning och vistelsevärden.
- Ta hänsyn till och integrera kulturhistoriska värden, inklusive stadslager och fornlämningar, vid planering och exploatering.
- Utveckla attraktiva allmänna platser i form av kajpromenad, torg och mötesplatser med hög gestaltningskvalitet, gröna värden och flexibilitet.
- Säkerställa goda gång- och cykelkopplingar till stadskärnan, resecentrum och angränsande områden.
- Stärka kopplingen mellan stadskärnan och vattnet genom utveckling av kajstråk och vistelseytor.
- Säkerställa fortsatt tillgänglighet till kaj för skärgårdstrafik och tillfällig angöring för större fartyg.
- Området bedöms inte vara lämpligt för exploatering med verksamheter som har stor omgivningspåverkan med anledning av närhet till bostäder, terminal för skärgårdstrafik och strövområden.

19. Skeppsbrostaden (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 9 hektar och är beläget strax sydöst om Västerviks stadskärna, med havet i öster och Stationsgatan som västlig avgränsning. Området präglas i dag av hårdgjorda ytor med olika verksamheter, bland annat med marina kopplingar, samt en strandpromenad längs vattnet. I havet utanför utvecklingsområdet finns en småbåtshamn. Insprängt i utvecklingsområdet finns markanvändning för nuvarande verksamhet, som utgörs av pulverfärgstillverkning, och är planlagd sedan 1996 som småindustri av sådan beskaffenhet att närboende inte ska vållas olägenhet med hänsyn till sundhet,

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

brandsäkerhet och trevnad. Utvecklingsområdet i sig är planlagt sedan tidigare och i huvudsak utbyggt i enlighet med gällande detaljplaner. Markägandet är till största delen privat, med inslag av kommunalägd mark.

En mindre del av den norra delen av utvecklingsområdet omfattas av riksintresse för kulturmiljövård avseende Västervik och området gränsar i nordöst till riksintresse för yrkesfiske. Utvecklingsområdet ingår i huvudområdet Västerviks stad och delvis i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram, men utan att några utpekade kulturhistoriskt värdefulla miljöer eller skyddade kulturvärden finns registrerade inom området.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från utvecklingsområdet avrinner mot Skeppsbrofjärden och strandskyddet är upphävt i gällande detaljplan. Marken utgörs av sandig morän och fyllnadsmaterial, där utfyllda delar är utpekade som aktsamhetsområden för skred med låg eroderbarhet. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Delar av området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer.

Utvecklingsområdet är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området och i dess direkta närhet finns flera potentiellt förorenade områden kopplat till industri- och hamnverksamhet som inte har riskklassats. Delåtgärder har utförts inom fastigheten Magasinet 10. Inom Varvet 8 har inventering genomförts. Kopplat till hamnverksamheten är den potentiella risken endast identifierad och inte vidare hanterad. På Varvet 8 förekommer en Tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Södra Varvsgatan är utpekad primär farligt godsled.

Närmaste kollektivtrafik finns cirka 300 meter från utvecklingsområdet vid Västerviks station. Området angränsar till stadskärnan med ett brett serviceutbud, och närmaste förskola ligger cirka 800 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma en mindre andel bostäder, dock får inte befintlig industris (Axalta Coating Systems) möjligheter för utökning av verksamhet försämras.
- Gällande detaljplan behöver ses över och vid behov ändras eller ersättas.
- Åtgärder för att säkerställa skydd mot höjda havsnivåer behöver utredas i samband med planläggning.
- Områdets grön- och blåstruktur behöver utvecklas för att motverka effekten av värmeöar.
- Området bedöms inte vara lämpligt för exploatering med verksamheter som har stor omgivningspåverkan med anledning av närhet till bostäder.
- Befintlig småbåtshamn och hamnverksamhet bedöms vara möjlig att bibehålla inom utvecklingsområdet.

20. Strebel (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1,6 hektar och är centralt beläget i Västerviks stadskärna, i direkt anslutning till resecentrum och med utsikt över havet i öster. Området präglas av att stora delar av den tidigare bebyggelsen förstördes i en brand vintern 2013, vilket medförde att merparten av byggnaderna revs. Ett fåtal byggnader finns kvar och har sedan dess använts för olika typer av verksamheter. Detaljplaneläggning pågår i syfte att möjliggöra en förtätning med bostäder och centrumverksamheter. Marken inom utvecklingsområdet ägs av privat markägare.

Området omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Utvecklingsområdet ingår i huvudområdet Västerviks stad och delvis i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt skyddsvärda objekt finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Skeppsbrofjärden och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av isälvsmaterial och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög.

Området är utpekat som högriskområde för radon samt uranförekomst med större utbredning eller hög radioaktivitet. Inom området finns ett potentiellt förorenat område kopplat till tidigare verkstadsindustri där åtgärd utförts. Södra Varvsgatan är utpekad primär farligt godsled och järnvägen mot Lucerna passerar precis intill området. Väster om området ligger nuvarande stationsläge med tillhörande uppställningsspår för tågtrafik.

Närmaste kollektivtrafik finns cirka 400 meter från utvecklingsområdet vid Västerviks station. Avståndet till stadskärnans samlade serviceutbud är cirka 500 meter och närmaste förskola ligger omkring 600 meter från området.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 230 bostäder.
- Bostäderna ska utgöras av flerfamiljshus med flexibel användning av bottenvåningar.
- Utöver bostäder bedöms kontor, handel och service vara lämpliga komplement.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, radon, påverkan på kulturmiljö, geoteknisk utredning samt markmiljöundersökning genomföras.
- Vid utveckling av området ska hänsyn tas till närliggande verksamheters behov och påverkan.

21. Resecentrum (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 4 hektar och är beläget centralt i Västerviks tätort, med direkt anslutning till stadskärnan i norr. Inom området finns Västerviks station, som utgör en viktig knutpunkt för både tåg- och busstrafik. Stationshuset är placerat i den norra delen av området och i den sydöstra delen finns bebyggelse i privat ägo. Området är detaljplanelagt sedan tidigare i enlighet med

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

pågående markanvändning. Markägandet är till största delen privat, med kommunal mark längs Slottsholmsvägen samt Norra Bangatan.

Utvecklingsområdet ingår i huvudområdet Västerviks stad och i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns flera byggnadsminnen i form av stationshuset, den östra och västra paviljongen samt smalspåret.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten inom området avrinner mot Skeppsbrofjärden och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av isälvsmaterial och det finns inga identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Området är utpekat som högriskområde för radon samt uranförekomst med större utbredning eller hög radioaktivitet. Delar av området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar.

Utvecklingsområdet sammanfaller med Västerviks station och har därmed mycket god tillgång till kollektivtrafik. Området angränsar till stadskärnan med ett brett serviceutbud, och närmaste förskola ligger cirka 600 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstaganden

- Det är av vikt att utvecklingsområdet tydligare kopplas samman och integreras som en naturlig del i centrum.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.
- En utredning om omlokalisering av stationsläget ska föregå detaljplaneläggning i utvecklingsområdet.
- I samband med detaljplaneläggning behöver utredningar om bland annat risk, radon, påverkan på kulturmiljö, geoteknisk utredning samt markmiljöundersökning genomföras.
- Området har på sikt en omvandlings- och förtätningspotential i och med det strategiska och centrala läget i staden.
- En utveckling av området möjliggör att området ges en mer stadsmässig karaktär och gestaltningsprinciper blir extra viktiga att ta fram.

22. Resedan (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 5 hektar och är beläget centralt i Västerviks tätort, strax väster om stadskärnan och på båda sidor om huvudstråket Allén. Området rymmer en blandad stadsmiljö med bebyggelse för olika ändamål, där bostäder, skola, förskola, kommersiell service och kommunal verksamhet samsas med parkeringsytor och mindre grönytor. Området är till stora delar planlagt sedan tidigare. Kommunhuset och Marieborgsskolan är planlagda för allmänt ändamål, delar av kvarteret Resedan för garageändamål och bostäder samt kvarteret Hästen för bostads- och handelsändamål. Markägandet är fördelat mellan kommunen och privata fastighetsägare.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden men inom området finns biotopskyddade alléer. Det ingår i huvudområdet Västerviks stad och delvis i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns kommunhuset samt kvarteret Syrenen med byggnader som har identifierade kulturhistoriska värden, och Marieborgsskolan utgör en välkänd märkesbyggnad i stadsbilden.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken. Marken består av sandig morän och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns tre potentiellt förorenade områden. Inom Resedan 17 är det en verksamhets med tidigare verksamhet med drivmedelshantering där åtgärd utförts. Inom Syrenen 4 rör det sig också om tidigare verksamhet med drivmedelshantering, men där är risken endast identifierad utan efterföljande hantering. Inom Hästen 10 finns identifierade potentiella föroreningar knutna till tidigare verkstadsindustri. Området korsas av Allén som är en av Västerviks mest trafikerade gator.

Närmaste busshållplats finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet längs Allén. Stadskärnans breda serviceutbud nås inom cirka 400 meter och närmaste förskola ligger inom utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus.
- Den nya bebyggelsen kan innefatta bostäder eller andra funktioner som är förenliga med bostäder såsom kontor eller handelsverksamhet.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat buller, radon, påverkan på kulturmiljö samt markmiljöundersökning genomföras.
- En utveckling av området möjliggör att området ges en mer stadsmässig karaktär och gestaltningsprinciper blir extra viktiga att beakta.
- De biotopskyddade alléerna ska ses som en resurs i det fortsatta arbetet.

23. Allén (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 52 hektar och är beläget relativt centralt i Västerviks tätort, på båda sidor om Allén, som utgör en av stadens viktigaste trafikleder mellan stadskärnan och Ljunghedens handelsområde. Området präglas i huvudsak av handels- och verksamhetsändamål och rymmer service inom flera olika branscher. Markanvändningen domineras av hårdgjorda ytor, med inslag av grönstruktur främst i form av lövträdsområden. Större delen av området är planlagt sedan tidigare. År 2019 beslutade kommunstyrelsen att ta fram ett planprogram för området i syfte att utreda hur området kan utvecklas över tid utifrån nuvarande och framtida behov samt efterfrågan. Markägandet är till största delen privat, med inslag av kommunalägd mark, främst kopplat till infrastruktur längs Allén.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Området omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några särskilt utpekade kulturhistoriskt värdefulla objekt finns inom området. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från den norra delen av området avrinner mot Yttre Gamlebyviken, medan de södra delarna avrinner mot utloppet av Kvännaren. Området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av svallsediment, sandig morän samt berg i dagen, och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög. Området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar.

Inom området finns några låglänta områden som översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns en mängd potentiellt förorenade områden med olika klassningar och åtgärdsnivåer samt två gamla deponier. Området korsas av Allén som är en av Västerviks mest trafikerade gator som också utgör primär farligt godsled.

Kollektivtrafik nås via busshållplatser vid Vattentornet och Västralund längs Allén, belägna inom utvecklingsområdet. Inom området finns ett utbud av service, bland annat dagligvaruhandel. Avståndet till Västerviks stadskärna är cirka två kilometer och till närmaste förskola cirka en kilometer.

Ställningstagande

- Området möjliggör förtätning för att ge området kring Allén en mer stadsmässig karaktär.
- Området har på sikt en omvandlings- och förtätningspotential i och med det strategiska läget i staden.
- Den nya bebyggelsen kan innefatta bostäder eller andra funktioner som är förenliga med bostäder såsom kontor, handelsverksamhet eller andra typer av verksamheter som inte är störande för omgivningen.
- Bostadsbebyggelsen bedöms i första hand utgöras av flerbostadshus och rad, -kedje- och parhus.
- På grund av områdets storlek ska ett plan- eller strukturprogram tas fram som tydliggör övergripande struktur för utveckling av området. Programmet behöver bland annat klargöra avgränsning och struktur för bebyggelse, infrastruktur, grönstruktur, teknisk försörjning och övergripande dagvattenhantering.
- Området är omfattande och det finns goda möjligheter att skapa mer grön- och blåstruktur för att minska effekter av värmeöar och översvämningsrisk på grund av skyfall.
- För verksamheter och bostadsbebyggelse som etablerar sig närmast Allén bör hänsyn tas till utformning och gestaltning. Detta då området närmast Allén har ett så pass exponerat läge och därmed bör upplevas välkomnande och attraktivt.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, radon, buller samt markmiljöundersökning genomföras.

24. Bergbo (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattar cirka 81 hektar och är beläget sydväst om Västerviks tätort, söder om sjön Kvännaren och i anslutning till den föreslagna nya infartsvägen, den så kallade sydliga infarten. Området präglas i huvudsak av naturmark med tallskog som dominerande vegetation, kompletterad av inslag av åkermark, våtmarker och mindre vattendrag. En kraftledning löper genom området och det finns även enstaka gårdar inom utvecklingsområdets gränser. Området är inte planlagt sedan tidigare och ägs av privat markägare.

Det omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. En översiktlig naturvärdesinventering genomförd 2012 påvisade inga särskilda naturvärden inom utvecklingsområdet. Inte heller finns området utpekat i kommunens kulturmiljöprogram eller några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt registrerade.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Kvännaren och flera vattendrag ingår i områdets hydrologi. Området innehåller flera vattendrag som potentiellt omfattas av strandskydd. De geotekniska förhållandena består främst av berg i dagen, sandig morän och kärrtorv, och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom området finns några låglänta områden som översvämmas vid skyfall. Inom området finns några låglänta områden som översvämmas vid skyfall.

Närmaste befintliga kollektivtrafik finns cirka 2,5 kilometer från utvecklingsområdet, vid hållplatser längs E22 vid Rössle, i Vassbäck eller vid Albert Tengers väg. Avståndet till närmaste förskola och dagligvaruhandel är cirka 4,3 kilometer från utvecklingsområdets mitt.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 400 bostäder.
- Området kan utvecklas med varierande funktioner, däribland bostäder, kontor, handelsverksamhet och förskola.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Den elledning som löper genom utvecklingsområdet behöver beaktas vid utveckling av området och kan med fördel markförläggas.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- För verksamheter som etablerar sig närmast sydlig infart bör hänsyn tas till utformning och gestaltning. Detta då området närmast södra infarten har ett så pass exponerat läge och därmed bör upplevas välkomnande och attraktivt.

25. Kv. Skutan (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och är beläget i utkanten av de mest centrala delarna av Västerviks tätort, mellan Albert Tengers väg och Södra Järnvägsgatan. Området utgörs i dag av ett mindre bostadsområde med villabebyggelse och tillhörande trädgårdar. Området är detaljplanelagt för bostadsändamål enligt gällande plan. Markägandet är till största delen privat, med inslag av kommunalägd mark.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena består av svallsediment i form av grus samt sandig morän, och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög Området är delvis utpekat som riskområde utifrån förekomst av jordlager av isälvsmaterial relaterat till radon. Området omringas av vägar som utgör primär farligt godsled. Området ligger ca 250 meter från den tillståndspliktiga verksamheten på fastigheten Slipmaterial 10.

Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet via busshållplats vid Kroken. Området har nära till ett flertal servicefunktioner, bland annat dagligvaruhandel, och närmaste förskola ligger cirka 500 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet har på sikt en omvandlings- och förtätningspotential i och med det strategiska och centrala läget.
- Området kan utvecklas med varierande funktioner, däribland bostäder, kontor och handelsverksamhet.
- Bostadsbebyggelsen bör i första hand tillkomma i flerbostadshus med flexibel användning av bottenvåningarna. Detta för att minska bullerproblematik samt luftföroreningar från trafiken.
- Vid omvandling ska grönytor i form av parker eller naturmark vara en väl integrerad del av området.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Fördröjnings- och reningsåtgärder behöver införlivas i området. Dessa kan med fördel utformas som positiva inslag.

26. Bökensved (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 11 hektar och är beläget centralt i Västerviks tätort, strax söder om stadskärnan och i nära anslutning till Västerviks gymnasium och campus samt friluftsområdet Karstorp/Örbäcken. Området utgör Bökensved, som är stadens största idrottsplats och rymmer i dag bland annat fotbollsplaner, ishall, simhall och rackethall. Området är nyligen detaljplanelagt för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

besöksanläggningar, skola, centrumverksamheter och bostäder. Marken ägs av kommunkoncernen.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns utpekade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Skeppsbrofjärden och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena består av postglacial sand och sandig morän, och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Området ligger invid Östersjövägen som utgör primär farligt godsled och en av Västerviks mest trafikerade gator.

Kollektivtrafik nås i direkt anslutning till utvecklingsområdet via busshållplatser vid Ludvigsborgsskolan på Lektor Berlins väg samt vid Idrottsgatan. I angränsning till området finns skola för årskurs 7–9, förskola inom cirka 200–300 meter och dagligvarubutik på omkring 500 meters avstånd.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms inte kunna rymma några bostäder.
- Utvecklingen inom området avses för att skapa en trivsam mötes- och fritidsanläggning. Fokus är att utveckla fler idrotts- och fritidsfunktioner samt möjliggöra för olika evenemang. Det är viktigt att beakta flöden och stråk inom området samt stärka kopplingen mellan stadskärnan, Bökensved och friluftsområdet vid Karstorp.
- För att skapa trivsamma miljöer krävs en god gestaltning av området. Så väl byggnader som grönytor, torg och andra mötesplatser.
- Dagvattenhantering kan med fördel vara multifunktionell och öppen.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

27. Lysingsvägen (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 12 hektar och är beläget i den sydöstra delen av Västerviks tätort, med närhet till Lysingsbadet och campingen, industrihamnen Lucerna samt angränsande bostadsområden. Området domineras av skogsmark belägen på en höjd. I väster avgränsas utvecklingsområdet av järnvägsanslutning och i öster av den planerade etapp 2 av den sydliga infarten. Gällande detaljplan anger industriändamål av sådan karaktär att olägenheter eller störningar för närboende inte ska uppkomma. Marken inom området ägs av privat markägare.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns registrerade. En

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

naturvärdesinventering genomförd 2012 som berör delar av området påvisade inga särskilda naturvärden. Området ingår i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns utpekade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Lusärnafjärden och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän och berg i dagen, och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom området finns låglänta områden som översvämmas vid skyfall. Området gränsar till ett utpekat område med risk för CVOC-förorening i grundvattnet överstigande dricksvattenkriterium. Området avgränsas i väst av industrispåret som leder mot f.d. pappersbruket vid Örserumsviken. I öster ligger markreservat för en potentiell etapp 2 av Södra infarten. Det är cirka 400 meter till närmaste tillståndspliktiga verksamhet som ligger på Lucerna.

Närmaste busshållplats finns cirka 700 meter från utvecklingsområdet vid Johannesbergsvägen. Avståndet till närmaste dagligvaruhandel är cirka 1,3 kilometer och till förskola cirka 1,8 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 70 bostäder.
- Utvecklingsområdet bedöms rimligt att utveckla för en blandning av funktioner, med fokus på verksamheter som stöttar kringliggande besöksintensiva anläggning samt att skapa ytterligare upplevelser i området. Viss bostadsbebyggelse kan vara lämplig inom utvecklingsområdet, men en funktionsblandning förespråkas.
- Området bedöms inte vara lämpligt för exploatering med verksamheter som har omgivningspåverkan med anledning av närhet till bostäder, besöksanläggning och rekreationsytor.
- Området bör stötta och ta hänsyn till en framtida utveckling av sydlig infart. Därmed får utvecklingsområdet ett strategiskt viktigt läge utifrån välkomnande till staden.
- Tydligare samt attraktivare stråk och kopplingar, exempelvis för gång och cykel, behöver skapas mellan Lysingsbadet, öster om utvecklingsområdet, och stadens centrum, väster om utvecklingsområdet, där utvecklingsområdet kan vara en bidragande faktor och inhysa verksamheter och miljöer som gestaltningsmässigt drar människor till sig.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering
- Ny bebyggelse får inte tillkomma inom 30 meter från järnvägsspåret.

28. Lysingsberget (grönområde)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och är beläget i den sydöstra delen av Västerviks tätort, med Gamlebyviken, industrihamnen Lucerna och Lysingsbadet som närmaste grannar. Området har en tydlig havsnära prägel. I den södra delen finns i dag ett antal fritidshus, medan den norra delen rymmer en verksamhet för båthus och båtupplag med tillhörande kajplatser.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Områdets grönstruktur utgörs av våtmarker, gräsdominerade ytor samt mindre skogsdungar. Den norra delen av utvecklingsområdet är detaljplanelagd för industriändamål. Markägandet är huvudsakligen kommunalt, med privata fastighetsägare i den norra delen.

En mindre del av området omfattas av riksintresse för yrkesfiske. Utvecklingsområdet är delvis utpekat inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några särskilda kulturhistoriskt värdefulla objekt är kända inom området.

Dagvatten från utvecklingsområdet avrinner mot Lusärnafjärden. Strandskydd gäller för större delen av området, medan strandskyddet i den norra delen är upphävt genom gällande detaljplan. Området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Markföroreningar och säkerhetsfaktorer: Området omfattas av ett utpekat område med risk för CVOC-förorening i grundvattnet överstigande dricksvattenkriteria. Norr om området ligger flera industriverksamheter med identifierade potentiellt förorenade områden som inte har riskklassats.

Närmaste busshållplats finns cirka 700 meter från utvecklingsområdet vid Johannesbergsvägen. Avståndet till Västerviks stadskärna med ett brett serviceutbud är cirka 2,5 kilometer, och dagligvaruhandel nås inom cirka en kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet utgör ett reträttområde och bör omvandlas till ett grönområde med hänseende till framtida havsnivåhöjning.
- Grönområdet ska kunna agera som översvämningsyta vid kraftiga skyfall och höjd havsnivå och ses som en resurs och trivsamt inslag i tätortsmiljön.

29. Gröna stråk (grönområde)

Beskrivning

De utpekade planområdena är belägna i de mer centrala delarna av orten, längs större stråk med höga trafikflöden. Områdena präglas i dag av en kombination av grönstruktur, främst i form av gräsytor och trädplanteringar, samt hårdgjorda ytor kopplade till viktiga trafikleder. Många av områdena saknar tidigare planläggning. Där planläggning finns är markanvändningen i huvudsak reglerad som allmän plats eller natur-/parkmark i gällande detaljplaner och fördjupade översiktsplaner, med vissa mindre undantag.

Områdena omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. En stor del av stråken ingår däremot i huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram och vissa delsträckor omfattas även av utpekade kärnområden. Inom flera av stråken förekommer dessutom fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar.

Ställningstagande

- Planområdena bör kunna utgöra livsmiljöer och fungerande spridningsvägar för vilda växt- och djurarter. Områdena är utpekade för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

att kunna skapa sammankopplade miljöer och stråk som främjar biologisk mångfald samt ger ökad trivsel för människan.
- Områdena kan, där det är lämpligt, fungera som multifunktionella ytor för hantering av exempelvis skyfallsliknande regn.
- Vid återplantering av träd och buskar ska inhemska arter användas. Med rätt art på rätt plats kan exempelvis brandsäkerheten öka.
- Områdena fungerar som gröna lungor i stadsmiljön och är viktiga att värna och utveckla.
- Den befintliga grönstrukturen ska ses som en tillgång och ianspråktagande av områdena för bebyggelse ska ske mycket restriktivt.

30. Tjustbanan (järnväg)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 58 kilometer och sträcker sig genom stora delar av kommunen, från Västerviks station i öster via Almvik, Gamleby och Överum till kommungränsen mot Åtvidaberg i nordväst. Sträckan utgör del av Tjustbanan, en cirka 116 kilometer lång järnväg för persontrafik mellan Västervik och Linköping, med stationer i Gamleby, Överum, Falerum och Åtvidaberg. Järnvägen är i huvudsak inte detaljplanelagd, med undantag för vissa delar inom tätorter, och marken är statligt ägd.

Utvecklingsområdet berör ett flertal riksintressen, däribland naturvård, kulturmiljövård, värdefulla ämnen och material, kommunikationer, totalförsvar, rörligt friluftsliv och obruten kust. Längs sträckningen förekommer flera naturvärden, såsom nyckelbiotoper, biotopskydd och andra skogliga värden, samt omfattas järnvägen av utpekade huvud- och kärnområden i kommunens kulturmiljöprogram och berör även andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Utvecklingsområdets utbredning gör att det bitvis går genom partier med höga uppmätta maxtemperaturer som utgör risk för värmeöar.

Till största del riskerar inte utvecklingsområdets sträcka att översvämmas vid stigande havsnivåer, men på vissa sträckor ligger området under rekommenderade nivåer över havet. Exempelvis sträckan mellan Almvik till Gamleby och inne i Gamleby tätort. Området har ingen känd problematik avseende skyfall.

Järnvägen utgör i sig en anläggning som påverkar sin omgivning och förutsätter åtgärder för att minimera påverkan på människors säkerhet, miljö och hälsa. Järnvägen leder genom flera områden med utpekad risk för högradonmark och högriskområden för radon.

Ställningstagande
- Ställningstaganden för Tjustbanan finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

31. Spåranslutning till Lucerna (järnväg)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 kilometer och utgör en spåranslutning mellan Västerviks station och industrihamnen Lucerna i sydöstlig riktning. Spåret används i dag för godstrafik, även om nyttjandegraden är låg. Järnvägen är i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

huvudsak detaljplanelagd för järnvägsändamål. Markägandet är delat mellan statligt och kommunalt, där staten äger marken fram till sträckan mellan Högalidsgatan och Hagaholmsgatan, medan marken därefter fram till Lucerna är kommunalägd.

Utvecklingsområdet berör riksintresse för yrkesfiske samt för kommunikationer avseende väganslutning till Västerviks hamn och ligger inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet riskerar att svämmas över vid stigande havsnivåer vid del av sträckan som går vid Södra Varvsgatan. Utvecklingsområdet riskerar delvis att bilda värmeöar på grund av höga maxtemperaturer.

Järnvägen utgör i sig en anläggning som påverkar sin omgivning och förutsätter åtgärder för att minimera påverkan på människors säkerhet, miljö och hälsa. Järnvägen leder genom flera områden med utpekad risk för högradonmark och högriskområden för radon.

Ställningstagande

- Se ställningstaganden för spåranslutningen till Lucerna under kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet Kommunikationer.

32. Flygplatsen (luftfart)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 67 hektar och är beläget cirka sju kilometer nordväst om Västerviks tätort, några hundra meter väster om E22. Området inrymmer i dag Västerviks flygplats med tillhörande inflygningszoner samt en drönartestbädd. Flygplatsen är av mindre skala och används huvudsakligen för privatflyg, sjukhustransporter samt viss helikoptertrafik. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken ägs till största delen av kommunen.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård kopplat till Källsåker, samt inom riksintressen för totalförsvaret (militärt påverkansområde för väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. Området omfattas inte av kommunens kulturmiljöprogram, men innehåller en fornlämningsyta.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av sjön Hjorten. Utvecklingsområdet omfattas av strandskydd och ligger delvis inom det inre vattenskyddsområdet för ytvattentäkten Hjorten. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Del av utvecklingsområdet (landningsbanan) visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Det finns en potentiell förorening som inte är riskklassad identifierad i området kopplat till flygplatsverksamheten.

Närmaste kollektivtrafik nås via busshållplats vid Mommehål längs E22, cirka en kilometer från utvecklingsområdet. Avståndet till Västerviks stadskärna med ett

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

brett serviceutbud är cirka 8,5 kilometer och till Ljunghedens handelsområde cirka fem kilometer.

Ställningstagande

- Flygplatsens funktion och användning ska säkerställas och ges möjlighet att utvecklas eftersom den utgör en viktig del i kommunens transportinfrastruktur.
- Etablering och utveckling av verksamheter kopplade till UAS ska främjas, och samverkan mellan aktörer inom området ska stärkas.
- Inom utvecklingsområdet ska markanvändningen möjliggöra verksamheter som är förenliga med flygtrafik, inflygningar och flygplatsens drift samt UAS-testbäddens verksamhet.
- Ny bostadsbebyggelse ska inte tillåtas inom utvecklingsområdet. Verksamheter som inte motverkar flygplatsens funktion kan medges inom utvecklingsområdet.
- Planeringen ska vara restriktiv till exempelvis ny bostadsbebyggelse, vårdinrättningar och skolverksamheter även i flygplatsens omgivning, med hänsyn till buller och annan omgivningspåverkan.
- Etablering av höga objekt såsom master, vindkraftverk eller annan hinderbildande bebyggelse ska inte tillåtas inom utvecklingsområdet eller dess påverkansområde, om det riskerar att begränsa flygplatsens funktion eller utveckling.
- Skyddsföreskrifterna för vattenskyddsområdet Hjorten ska beaktas.
- Riksintresset för kulturmiljövården bedöms inte påverkas negativt av utvecklingsområdet.
- Riksintresset för totalförsvaret (militärt påverkansområde för väderradar) bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Riksintresset för obruten kust och rörligt friluftsliv bedöms påverkas i och med utvecklingsområdet. En utveckling av flygplatsen är viktig för Västerviks fortsatta tätortsutveckling och totalförsvarssynpunkt. Utvecklingen kan inte ske på en annan plats eftersom flygplatsen är etablerad och befintlig.

33. Piperskärr (service)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 0,7 hektar och är beläget på norra sidan av Gamlebyviken i stadsdelen Piperskärr, på västra sidan av Norrlandsvägen strax efter broanslutningen. Området består i dag av öppen åkermark med inslag av lövskog. I den fördjupade översiktsplanen för Södra Norrlandet är området utpekat som föreslaget centrumområde, men det omfattas inte av någon gällande detaljplan. Marken ägs av Västerviks kommun.

Utvecklingsområdet berörs inte av något riksintresse och omfattas inte av strandskydd. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken. En naturvärdesinventering genomförd 2017, som omfattade större delen av området, identifierade inga naturvärden inom utvecklingsområdet. Väster om området planeras dock ett framtida naturreservat, Lögarebergen med tillhörande parkering i anslutning till planområdet. Området är utpekat inom huvudområde Västerviks stad i kommunens kulturmiljöprogram, men inga kända kulturhistoriska

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

lämningar finns registrerade. Marken består av postglacial sand och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark.

Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet genom busshållplats vid Ekhagsvägen på Norrlandsvägen. Närmaste förskola ligger omedelbart öster om området på andra sidan vägen, och Västerviks stadskärna med ett brett serviceutbud nås på cirka 500 meters avstånd.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för dagligvaruhandel, som ska serva närområdet med ett basalt utbud. Den strategiska och centrala lokaliseringen gör att utvecklingsområdet bedöms som mest lämplig att placera denna typ av service på.
- Ianspråktagande av jordbruksmark i Piperskärr för dagligvaruhandel bedöms motiverat då åtgärden tillgodoser ett tydligt och långsiktigt samhällsintresse i form av lokal serviceförsörjning. Etableringen bidrar till minskat transportbehov, ökad social hållbarhet och stärker förutsättningarna för en sammanhållen bebyggelseutveckling. Alternativa lokaliseringar bedöms inte kunna tillgodose behovet lika effektivt. Intrånget i jordbruksmarken kan begränsas och bedöms sammantaget acceptabelt i förhållande till nyttan.

34. Sjukhuset (service)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 9 hektar och är centralt beläget i Västervik, strax sydväst om stadskärnan, med järnvägen och Södra Järnvägsgatan som sydlig avgränsning. Den dominerande markanvändningen utgörs av Västerviks sjukhus, som är ett akutsjukhus med förlossningsvård, BB och ett brett utbud av specialistvård med upptagningsområde i hela norra Kalmar län. Sjukhusområdet rymmer i dagsläget ett tjugotal byggnader av varierande ålder och storlek. I den nordöstra delen av utvecklingsområdet finns i dagsläget en högstadieskola. Sjukhusområdet är nyligen detaljplanelagt i syfte att möjliggöra fortsatt utveckling av sjukhusverksamheten. Marken är statligt ägd.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden, även om en grönstrukturstudie har genomförts i samband med detaljplanearbetet. Området är utpekat inom huvudområde Västerviks stad och ingår i kärnområde klass 1, Centrala Västervik, enligt kommunens kulturmiljöprogram. I den nordöstra delen finns en fornlämningsyta bestående av en begravningsplats.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd, men berör sjukhusets reservvattentäkt. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

ett riskområde för värmeöar. Inom området finns låglänta områden som översvämmas vid skyfall.

Kollektivtrafik nås via busshållplats i direkt anslutning till utvecklingsområdet längs Kvarngatan. Området angränsar till Västerviks stadskärna med ett stort utbud av service, och närmaste förskolor finns cirka 500 meter väster respektive öster om utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Möjliggör för utveckling av sjukhuset i enlighet med gällande detaljplan.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

35. Rullstensvägen (service)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1,6 hektar och är beläget i den nordvästra delen av Västerviks tätort, söder om Stora Infartsvägen och mellan stadsdelarna Jenny och Fridkulla. Området utgörs i dag i huvudsak av tall- och lövskog och präglas av ett sammanhängande skogsparti. Området omfattas av en äldre avstyckningsplan från 1930-talet och marken ägs av Västerviks kommun.

En mindre del av den västra delen av utvecklingsområdet berör riksintresse för rörligt friluftsliv samt obruten kust. I den norra gränsen ansluter Ljungåsens naturreservat. En naturvärdesinventering från 2014 visar att den sydligaste delen av utvecklingsområdet innehåller naturvärden av klass 2 i form av hällmarkskog. Utvecklingsområdet är utpekat inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av svallsediment i form av grus samt berg i dagen och området omfattas av Jennyåsens grusfyndighet. Inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög. Området är utpekat som riskområde med jordlager med isälvsmaterial och lokal förekomst av högradonmark. Ca 100 meter från området finns motorsportanläggningar.

Närmaste busshållplats finns cirka 700 meter från utvecklingsområdet vid Jenny. Ljunghedens handelsområde med ett stort utbud av kommersiell service ligger cirka 500 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms i första hand lämpligt för service i form av förskola. I andra hand kan mindre handel eller liknande också vara lämpligt.
- Identifierade naturvärden ska beaktas och ses som en tillgång vid utveckling av området. I möjligaste mån ska så mycket natur som möjligt sparas vid exploatering för att bibehålla områdets värmereglerande egenskaper.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- I samband med planläggning måste risk för buller och andra föroreningar från motorsportanläggning, vägar och befintligt industriområde i öster utredas.
- En buffertzon mot befintligt område för verksamheter och industri i öster ska säkerställas i kommande planprocesser.
- Allmänhetens tillträde till Ljungåsens naturreservat ska säkerställas.
- Riksintresset för obruten kust och rörligt friluftsliv bedöms inte påtagligt skadas. Utvecklingsområdet omgärdas av redan ianspråktagen mark och endast en mindre del av befintligt strövområde ianspråktas för serviceändamål.
- Vid utveckling av området ska gena och säkra gång- och cykelvägar tillskapas.

36. Stora Trädgårdsgatan (service)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 0,6 hektar och är beläget relativt centralt i Västerviks stad, längs Stora Trädgårdsgatan strax söder om Breviksvägen. Området utgörs i dag av ett mindre skogsparti med tallskog. Gällande detaljplan reglerar området som allmän plats i form av park och marken ägs av Västerviks kommun. Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår i huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av svallsediment i form av grus samt sandig morän, och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion har konstaterats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. En mindre del av områdets sydvästra del är låglänt och riskerar att svämmas över på grund av skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark.

Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet via busshållplats på Stora Trädgårdsgatan. Närmaste större serviceutbud återfinns längs Stora Infartsvägen och Allén, cirka 500 meter söder om området.

Ställningstagande
- Området bedöms lämpligt för vårdboende. Det första spadtaget har tagits under våren 2026.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

37. Trollstigen (service)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och är beläget i den södra delen av Västerviks stad, längs Hornsvägen. Området utgörs främst av en skogsdunge i anslutning till vägen och gränsar i norr till en brukshundsklubbs verksamhet. Området är inte planlagt sedan tidigare och marken ägs av kommunen. Det omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

eller skyddade naturområden. Inte heller finns området utpekat i kommunens kulturmiljöprogram eller några kända kulturhistoriska lämningar registrerade.

Utvecklingsområdet ingår delvis i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Örserumsån och det finns vattendrag inom utvecklingsområdet. Området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena består av postglacial sand, sandig morän samt berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Direkt invid områden går Hornsvägen som är utpekad primär farlig godsled.

Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet via busshållplats längs Hornsvägen. Avståndet till närmaste förskola, skola och dagligvarubutik är cirka två kilometer.

Ställningstagande

- Utveckling av kommersiell service i form av dagligvaruhandel bör främjas inom området för att tillgodose det lokala försörjningsbehovet. Etableringen ska i första hand stärka servicen för närboende, men även möta efterfrågan från besökare till Lysingsbadet samt den växande befolkningen på Hornslandet.
- En utbyggd dagligvaruhandel bedöms bidra till ökad tillgänglighet till daglig service, minskat transportbehov samt stärkt attraktivitet för såväl permanentboende som besöksnäring. Åtgärden kan även fungera som en nod för ytterligare serviceutveckling i området.
- Lokalisering och utformning bör ske med hänsyn till god tillgänglighet för gång-, cykel- och biltrafik samt samordning med befintlig och planerad bebyggelsestruktur.

38. Blockholmssundet (teknisk infrastruktur)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar en cirka 650 meter lång sträcka över Gamlebyviken och sträcker sig mellan ön Lusärna, där industrihamnen Lucerna är belägen, och södra Norrlandet vid Vitudden. Området utgörs i dag helt av öppet vatten. Den södra delen av området är detaljplanelagd som öppet vattenområde, medan övriga delar saknar planläggning. Markägandet är delvis kommunalt och delvis ännu inte fastställt.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för yrkesfiske, sjöfart och farled, rörligt friluftsliv samt obruten kust. Området är utpekat inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram samt delvis inom kärnområde klass 2 och det förekommer enstaka fornlämningar samt andra kulturhistoriska lämningar inom området.

Inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns. På Vitudden gäller strandskydd, medan strandskyddet vid hamnområdet på Lucerna är upphävt i gällande detaljplan. För havet (vattenområdet) gäller generellt 300 meters strandskydd. Geotekniskt består Lucernahamnen av utfylld mark som är

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

utpekad som aktsamhetsområde för skred, medan Vitudden utgörs av sandig morän i strandområdet. Eroderbarheten vid båda stränderna bedöms vara låg.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt att utvecklas som kustskydd för att skydda bebyggelse som ligger innanför mot stigande havsnivåer.
- I det fortsatta planarbetet krävs mer utredningar av kustskyddsfrågan. En kustskyddsutredning kommer att ge svar på frågor om vilken typ av kustskydd som kan bli aktuellt på vilka platser och hur skyddet kan utformas och fungera.

39. Ljungheden norra (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och är beläget i den nordvästra delen av Västerviks tätort, i direkt anslutning till verksamhetsområdet Ljungheden och söder om rekreationsområdet Skogshaga. Området utgörs i dag av blandbarrskog och har ännu inte tagits i anspråk för bebyggelse. Utvecklingsområdet är inte detaljplanelagt sedan tidigare, men har i planprogrammet för Ljungheden från 2007 pekats ut som ett utredningsområde för industri-, verksamhets- och handelsändamål. Marken ägs av Västerviks kommun.

En mindre del av den östra planområdesdelen berör riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Området ingår i huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriska värden finns registrerade. Inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns inom utvecklingsområdet.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Yttre Gamlebyviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän, svallsediment i form av grus samt berg i dagen, och delar av området berör Jennyåsens grusfyndighet. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Området är delvis utpekat som riskområde med jordlager med isälvsmaterial och lokal förekomst av högradonmark. I direkt anslutning till området, på andra sidan Lunnargatan ligger Målserums avfallsanläggning som också är en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Skogen inom aktuellt område utgör en del av ett större skogsområde som idag fungerar som skyddsbarriär mot störningarna från verksamheterna på Lunnargatan (buller, lukt) till förmån för stadsdelarna Gertrudsvik och Skogshaga. Inga övriga kända markföroreningar eller särskilda säkerhetsfaktorer finns att ta hänsyn till inom området.

Närmaste busshållplats ligger cirka 1,2 kilometer från utvecklingsområdet vid Ljunghedsvägen. Ljunghedens verksamhets- och handelsområde med ett stort kommersiellt serviceutbud nås inom cirka en kilometers avstånd.

Ställningstagande

- Området bedöms lämpligt att pröva för utveckling av verksamheter och industri, i förlängningen av befintligt verksamhetsområde.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Bevara en yta för natur längst i nordvästra delen av utvecklingsområdet, enligt förslag i beslutat planprogram.
- Utvecklingsområdet förutsätter detaljplaneläggning. I samband med planläggning behöver aspekter som lukt- och bullerstörningar till närliggande bostadsområden samt naturvärden utredas.
- Riksintresse för obruten kust och rörligt friluftsliv bedöms inte påverkas negativt av utvecklingsområdet. Utvecklingsområdet är en naturlig förlängning av befintligt industri- och verksamhetsområde där infrastruktur är utbyggd.

40. Fridkulla (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 18 hektar och är beläget i den norra delen av Västerviks tätort, strax söder om Stora Infartsvägen och i direkt anslutning till Ljungåsens naturreservat. Området utgörs i dag av ett etablerat verksamhets-område med pågående verksamheter, kompletterat av vissa ännu obebyggda ytor. Ett uppdrag gavs år 2018 om att ta fram en ny detaljplan i syfte att utöka befintliga byggrätter och möjliggöra fortsatt utveckling av området. Marken inom utvecklingsområdet ägs av privata markägare.

Området omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden, även om Ljungåsens naturreservat direkt angränsar till utvecklingsområdets norra gräns. Utvecklingsområdet är utpekat inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena består av svallsediment i form av grus, berg i dagen samt en mycket begränsad förekomst av kärrtorv. Området berör även Jennyåsens grusfyndighet och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög. Ett delområde utgör riskområde för värmeöar. Inom området finns låglänta områden som översvämmas vid skyfall. Området är delvis utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området förekommer flertalet identifierade, ej riskklassade, potentiellt förorenade områden knutna till verkstadsindustri och drivmedelshantering.

Närmaste busshållplats finns cirka 600 meter från utvecklingsområdet vid Rullstensrondellen på Stora Infartsvägen. Ett större kommersiellt serviceutbud nås inom cirka en kilometers avstånd, både vid Ljunghedens verksamhetsområde och längs Allén.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms vara lämpligt för industri och verksamheter.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

41. Södra infarten (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 309 hektar och är beläget söder om sjön Kvännaren, med utbredning från E22 i väster och österut i riktning mot tätorten, i anslutning till den föreslagna nya infarten. Området utgörs i huvudsak av sammanhängande skogsmark, dominerad av tallskog. Området är inte planlagt sedan tidigare men är utpekat som lämpligt för verksamheter och industri i kommunens lokaliseringsutredning för verksamhets- och industriområden från 2021. Marken inom utvecklingsområdet ägs av privata markägare.

I väster gränsar området till riksintresse för kommunikationer kopplat till E22. En översiktlig naturvärdesinventering som genomfördes 2012 i samband med projektering av sydlig infart identifierade inga naturvärden inom utvecklingsområdet. Utvecklingsområdet ligger delvis inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriska värden finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Kvännaren och flera vattendrag löper genom området. Området omfattas potentiellt av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen och sandig morän med inslag av andra jordarter, och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion har konstaterats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Området planeras ligga i direkt anslutning till Södra infarten.

Närmaste befintliga kollektivtrafik finns cirka 2,5 kilometer från utvecklingsområdet, vid hållplatser längs E22 vid Rössle, i Vassbäck eller vid Albert Tengers väg. Avståndet till närmaste dagligvaruhandel är cirka 3,5 kilometer från utvecklingsområdets mitt.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt att utveckla för verksamheter.
- På grund av områdets storlek ska ett planprogram tas fram som tydliggör övergripande struktur för utveckling av området. Planprogrammet behöver bland annat klargöra avgränsning och struktur för bebyggelse, infrastruktur, grönstruktur, teknisk försörjning och övergripande dagvattenhantering.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för kompensationsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Storleken på utvecklingsområdet är väl tilltaget och inrymmer möjlighet att skapa park och naturmark.
- Områdets utveckling bedöms ske i etapper över en längre tid.
- Utvecklingsområdet ansluter effektivt direkt till ny sydlig infart. Verksamheter med stort behov av tyngre transporter och störande verksamheter lokaliseras i första hand i södra och västra delarna av utvecklingsområdet. I området som gränsar mot utvecklingsområde

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Bergbo och området närmast Kvännaren bör verksamheter med låg omgivningspåverkan placeras.
- För verksamheter som etablerar sig närmast den sydliga infarten bör hänsyn tas till utformning och gestaltning. Detta då området närmast vägen har ett så pass exponerat läge och därmed bör upplevas välkomnande och attraktivt.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering. Dagvatten- och skyfallshanteringen kan med fördel utföras med multifunktionella ytor som bidrar till positiva inslag i bebyggelsestrukturen.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.

42. Droppen (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 116 hektar och är beläget väster om E22, väster om Västerviks tätort och öster om sjön Hjorten. Området utgörs till övervägande del av sammanhängande skogsmark och innehåller enstaka bostadsbyggnader. Utvecklingsområdet saknar idag detaljplan men är utpekat som utvecklingsområde för verksamheter och industri i kommunens lokaliseringsutredning från 2021. Marken ägs av privata markägare.

Området ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård kopplat till Källsåker samt inom riksintressen för rörligt friluftsliv och obruten kust, och gränsar till riksintresse för kommunikationer längs E22. Inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns inom utvecklingsområdet. Området ligger delvis inom huvudområde Källsåker enligt kommunens kulturmiljöprogram och innehåller fornlämningar samt andra kulturhistoriska lämningar.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utlopp av sjöarna Hjorten och Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena består främst av berg i dagen och sandig morän med inslag av andra jordarter, och inga kända risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. En begränsad del av området är låglänt och kan potentiellt översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns ett identifierat, potentiellt förorenat område knutet till plantskoleverksamhet.

Närmaste kollektivtrafik finns vid Rössle längs E22 i den norra delen av utvecklingsområdet. Avståndet till närmaste kommersiella serviceutbud är cirka 3,5 kilometer från utvecklingsområdets mitt.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms vara lämpligt för verksamheter och industrier med hög omgivningspåverkan i och med sitt strategiska läge utanför tätorten och med kopplingar till större vägnät. Området bedöms vara ett område som kan utvecklas i etapper och fungera som en långsiktig markreserv för verksamheter- och industriområde. Att

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

möjliggöra utvecklingsområdet ger flexibilitet för framtida behov och minskar behovet av nya intrång under planperioden.
- Området bedöms utgöra en sådan strategisk resurs för kommunens utveckling att ett begränsat ianspråktagande är motiverat ur hushållningssynpunkt.
- Ett exploaterat område bidrar till att knyta E22 närmare Västervik och känsla att Västervik ligger vid E22.
- Vid etappindelning är det den norra delen som föreslås att exploateras först.
- Utvecklingsområdet kräver detaljplaneläggning. I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat naturvärdesinventering, påverkan på kulturvärden, dagvatten- och skyfallshantering samt trafikutredning genomföras.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Säkerställ skyfallshantering vid låglänta delar, naturliga lågpunkter ska ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Utredningsområdet bedöms kunna generera 50 ha kvartersmark.
- Utredningsområdets storlek möjliggör för utbyggnad i flera etapper beroende på efterfrågan över tid. I framtiden kan det finnas möjlighet till flera utbyggnadsetapper även utanför utredningsområdet.
- Riksintresse för obruten kusts och rörligt friluftslivs kärnvärden bedöms inte påtagligt skadas. Området är påverkat av bland annat infrastruktur och buller redan idag. De mest värdefulla delarna som pekas ut inom riksintressen bibehålls även efter ianspråktagandet och kustens upplevelsevärden påverkas endast i mycket begränsad omfattning.
- Utvecklingsområdet är mycket viktigt för Västerviks tätortsutveckling och förmåga att tillgodose fler företagsetableringar. I dagsläget saknas större områden för verksamhetsetableringar inom Västerviks kommun vilket innebär att förfrågningar från företag måste nekas. På lång sikt kan utvecklingsområdet ge positiva konsekvenser för kommunens grad av sysselsättning, stärkt näringsliv och ökad attraktivitet. Utvecklingsområdet skulle också stärka inflyttningen till kommunen och på så sätt stärka serviceunderlag, tätortsutveckling och utveckling av det lokala näringslivet för Västerviks stad.
- Ett genomförande av utvecklingsområdet får inte medföra påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården runt Källsåker. Särskild hänsyn till riksintressets kärnvärden ska tas vid detaljplaneläggning och etablering inom området. Bebyggelsen ska i möjligaste mån anpassas till kända fornlämningar.

42. Mommehål (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 65 hektar och är beläget nordväst om Västerviks tätort, väster om E22 och i nära anslutning till flygplatsområdet. Området utgörs huvudsakligen av skogsmark, med inslag av bostadsbebyggelse främst i den södra delen. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare men är i kommunens lokaliseringsutredning för verksamheter och industri från 2021 utpekat som ett utvecklingsområde i strategiskt läge med koppling till flygplatsen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Markägandet är till största delen kommunalt, med undantag för en privatägd fastighet i den södra delen.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintressen för kulturmiljövård knutet till Källsåker samt för rörligt friluftsliv och obruten kust. En mindre del i den norra delen omfattas av riksintresse för totalförsvaret och området gränsar även till riksintresse för kommunikationer längs E22. Det finns inga identifierade naturvärden inom utvecklingsområdet men betesmarken i områdets norra del ingår i ängs- och betesmarksinventeringen. Området ligger delvis inom utpekat huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några särskilt kända kulturhistoriska värden finns registrerade.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppen av sjöarna Hjorten och Kvännaren. Området omfattas inte av strandskydd men angränsar till det inre vattenskyddsområdet för ytvattentäkten Hjorten. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Området ligger i direkt anslutning till flygplatsen samt E22 som också är utpekad primär farligt godsled.

Närmaste busshållplats finns vid den sydöstra delen av utvecklingsområdet vid Mommehål längs E22. Avståndet till ett större kommersiellt serviceutbud, i Ljunghedens handelsområde, är cirka fem kilometer.

Ställningstagande

- Inom utvecklingsområdet bedöms verksamheter som är förenliga med flygtrafik, inflygningar och flygplatsens drift vara lämpliga. Exempel på sådana verksamheter kan vara industrier med liten omgivningspåverkan, transport- och logistiskverksamheter, tekniska anläggningar och olika typer av flygrelaterade verksamheter.
- Trafiklösning till området föreslås lösas genom anslutning från verksamhetsområdet Droppen. För att höja vägstandard och framkomlighet på E22 föreslås befintlig infart vid E22 utreds för att tas bort.
- Vattenskyddsområdets föreskrifter ska beaktas vid exploatering inom området.
- Möjlighet till god kollektivtrafik, säkra och gena cykelstråk till centralorten ska säkerställas i den fortsatta planeringen.
- Sträva efter god gestaltning med intressanta arkitektoniska inslag vid utveckling samt i samklang med omgivande bebyggelse är viktigt. Stora anläggningar i framträdande lägen ska placeras med varsamhet i landskapet.
- Exploateringen bör göras så att siktlinjer och upplevelsen av riksintresseområdet kulturmiljövård Källsåker i stort inte störs. E22 ska hållas som absolut gräns för området mot riksintresset.
- Riksintresset för kommunikationer bedöms påverkas till det bättre i och med utvecklingsområdet. Detta eftersom en farlig korsningspunkt byggs bort och hastigheten på E22 genomgående kan bli 100 km/h.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Riksintresset för totalförsvaret bedöms inte påverkas men hänsyn till riksintressets kärnvärden behöver tas i den fortsatta planeringen och vid exploatering av området.
- Riksintresset för obruten kust och det rörliga friluftslivet bedöms inte påverkas negativt i och med omvandlingen. Området är sedan tidigare ianspråktaget och utsatt för störningar bland annat genom vägtrafiken och flygplatsverksamheten. Riksintressenas kärnvärden bibehålls.
- Hänsyn till områdets kulturhistoriska värden måste beaktas i den kommande planprocessen.

43. Hörtingerum (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 25 hektar och är beläget sydväst om Västerviks tätort, längs E22:s östra sida i riktning mot Gunnebo. Området präglas i dag av en aktiv bergtäkt samt omgivande kuperad skogsmark. Bergtäkten har gällande tillstånd för brytning fram till år 2049 och verksamheten omfattar även krossning och sortering av berg samt hantering av externa jordmassor. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare men är i kommunens lokaliseringsutredning för verksamheter och industri från 2021 utpekat som ett utvecklingsområde. Marken ägs av privat markägare.

Utvecklingsområdet berör inga riksintressen och är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram, även om ett fåtal kulturhistoriska lämningar förekommer. En naturvärdesinventering har genomförts inom ramen för täktverksamhetens tillståndsprövning.

Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området mynnar i Verkebäcksviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen med inslag av sandig morän och andra jordarter, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. utvecklingsområdet visar i dagsläget något högre uppmätta maxtemperaturer, vilket kan ge upphov till problematik med värmeöar. Inom området finns några låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Bergtäktverksamheten är en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Täkten ligger inom 100 meter från E22 som också är utpekad primär farligt godsled.

Närmaste kollektivtrafik finns cirka 2,5 kilometer från utvecklingsområdet vid Verkebäcksbron. Avståndet till tätorten Gunnebo, med viss service, är cirka 3,5 kilometer och till ett större kommersiellt serviceutbud i Västerviks tätort cirka 5,5 kilometer.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för ett fåtal verksamheter med stor omgivningspåverkan exempelvis buller- eller luktintensiv verksamhet. Området är strategiskt beläget i närheten av E22, ett fåtal allmänna intressen finns inom området och ett fåtal närboende.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Befintlig bergtäktsverksamhet bedöms vara lämplig att fortsättas bedrivas. I de områden där täktverksamheten avslutats bedöms annan störande verksamhet kunna etableras.
- Befintlig avfart från E22 behöver beaktas vid fortsatt etablering, en ny trafiklösning bedöms inte vara lämplig att tillskapa.
- Vid utveckling av området är det viktigt att beakta platsens grundvattenförhållanden.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering. Brandvatten måste också lösas inom utvecklingsområdet.

44. Karstorps verksamhetsområde (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 50 hektar och utgör Karstorps verksamhetsområde, belägen sydväst om Västerviks stadskärna. Området ligger i stadens utkant men får genom den planerade sydliga infarten en strategiskt viktig roll som ny entré till Västervik. Karstorps verksamhetsområde är delvis utbyggt och har utvecklats successivt med en blandning av verksamheter, från större produktionsindustri till mindre företag. Området är i dag detaljplanelagt för industriändamål, med tillägg av handel, kontor och skolverksamhet i en begränsad del i söder. År 2019 gav kommunstyrelsen uppdrag om att ta fram ett planprogram för området som en del av projektet för den sydliga infarten, med syfte att utreda områdets långsiktiga utveckling och gestaltning som stadsentré. Markägandet inom utvecklingsområdet är uppdelat mellan kommunala och privata fastighetsägare.

Området omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår dock i huvudområdet Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriska värden är registrerade.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena är komplexa och präglas av fyllnadsmaterial, lera, torv och sand, vilket innebär känd geoteknisk problematik. Markens genomsläpplighet varierar mycket inom området från låg till hög. Delar inom utvecklingsområdet visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Inom området finns flera låglänta områden som översvämmas vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark samt högriskområde för radon. Inom området finns flertalet potentiellt förorenade områden med olika riskklass och åtgärdsnivåer samt en motorsportanläggning. Dichmansgatan planeras bli ny entré och infart till Västervik via Södra infarten.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Närmaste busshållplats finns cirka 600 meter från området vid Kroken respektive Östersjövägen. Området har god närhet till service, med cirka 800 meter till dagligvaruhandel och omkring 1,5 kilometer till Västerviks stadskärna.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med både störande och icke störande karaktär.
- Störande verksamheter lokaliseras i första hand i områdets norra del.
- Längs med Dichmansgatan och i södra delarna som ansluter mot Karstorps motionsområde bedöms verksamheter med låg omgivningspåverkan mer lämpligt.
- Dichmansgatan kommer med södra infarten att bli en ny infart till Västerviks stad varför gestaltning och utformning av bebyggelsen blir extra viktigt. Gestaltningsprinciper blir viktiga att ta fram i det fortsatta arbetet.
- Exploatering i området kräver ny eller ändrad detaljplan. I samband med planarbetet måste bland annat geoteknisk utredning, markmiljöundersökning VA-utredning och gestaltningsprinciper för området tas fram.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

45. Lysingsbadet södra (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 48 hektar och är beläget i de sydöstra delarna av Västerviks tätort, i nära anslutning till befintlig verksamhet vid Lysingsbadet. Området består i dag av en korthålsbana, skogsmark dominerad av tallskog samt verksamheter i den södra delen med inriktning mot marinprodukter och återvinning. Nuvarande campingområde vid Lysingsbadet omfattas av områdesbestämmelser för camping, medan övriga delar av utvecklingsområdet inte är planlagda sedan tidigare. Markägandet är till största delen kommunalt, med undantag för ett fåtal fastigheter i den västra delen samt den södra delen där verksamheter bedrivs.

Utvecklingsområdet berör inga riksintressen och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Det ingår i huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram och i den sydöstra delen finns några övriga kulturhistoriska lämningar.

Utvecklingsområdet ingår devis i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området mynnar i Lusärnafjärden. Strandskydd gäller vid Marielundsviken, medan strandskyddet i övrigt är upphävt genom gällande områdesbestämmelser för Lysingsbadet. De geotekniska förhållandena utgörs

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

främst av sandig morän med inslag av berg i dagen och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Delar inom utvecklingsområdet visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Delar av området längst söderut omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Området är delvis utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark samt högriskområde för radon. Området ligger direkt invid markreservatet för en potentiell etapp 2 av Södra infarten. I områdets södra del finns tre potentiellt förorenade områden knutna till massa- och pappersindustri, annan industri samt deponi, där även en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet finns lokaliserad.

Närmaste busshållplats finns cirka 900 meter från utvecklingsområdet vid Örbäcken på Hornsvägen. Avståndet till närmaste dagligvaruhandel är cirka 1,7 kilometer och till Västerviks stadskärna cirka 2,8 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för att möjliggöra för utveckling av besöksnäring inom Västervik Resort.
- Området kan bland annat utgöra mark för omlokalisering av funktioner inom Resorten som på grund av höjda havsnivåer riskerar att svämmas över.
- Inom området är det viktigt att tillskapa grön- och blåstruktur för att motverka risk för värmeöar.
- Vid en omvandling bör hantering av översvämning vid skyfall och höga vattennivåer beaktas och hanteras på ett lämpligt sätt. Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.

46. Lucerna (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 40 hektar och är beläget i den östra delen av tätorten, på ön Lusärna som omges av havet. Området präglas av sin hamnnära och verksamhetsintensiva karaktär. I den östra delen finns en djuphamn med kajer, magasin och kranar. Hamnen har tidigare trafikerats av kommersiell färjetrafik till Gotland, vilken i dagsläget är pausad. Därutöver finns ett flertal etablerade verksamheter inom området, flera med direkt beroende av närhet till vatten, och mellan dessa förekommer partier av naturmark. Delar av utvecklingsområdet är i kommunens lokaliseringsutredning för verksamheter och industri från 2021 utpekade som ett strategiskt utvecklingsområde med fokus på hamnläget. Området är sedan tidigare planlagt för hamn-, industri-, natur- och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

vattenändamål. Markägandet är blandat mellan kommunala och privata fastighetsägare.

En mindre del av området berör riksintressen för yrkesfiske samt kommunikationer kopplade till väganslutning till Västerviks hamn. Havs- och vattenmyndigheten har föreslagit att den äldre fiskeriverksamheten inom Lucerna (Bjälken 17) ska pekas ut som riksintresse för yrkesfiske, hamn. Utvecklingsområdet ingår i huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram och inom området finns en övrig kulturhistorisk lämning. Området är inte skyddat som naturområde, men det finns uppgifter om betydande naturvärden. Norr om Lisaviksvägen finns en nyckelbiotop med lövskogslund och området omfattas av en skötselplan för naturmark på Lucerna. Det förekommer även ett stort antal artobservationer inom området, inklusive rödlistade arter.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Lusärnafjärden och Skeppsbrofjärden. Strandskyddet är upphävt inom kvartersmark enligt gällande detaljplaner. De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen och sandig morän, med fyllnadsmaterial inom delar av hamnområdet, vilka är utpekade som aktsamhetsområden för skred och erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög. Stora delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. På Lucerna finns tre miljöfarliga tillståndspliktiga verksamheter samt ett flertal identifierade och vissa klassade potentiellt förorenade områden knutna till diverse verksamheter, så som industri, hamn och deponi. Inom området går även järnväg samt primär farligt godsled.

Närmaste busshållplats finns cirka 1,5 kilometer från utvecklingsområdet vid Johannesbergsvägen. Avståndet till Västerviks stadskärna är omkring tre kilometer och närmaste dagligvarubutik ligger cirka 1,5 kilometer från området.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet utgör ett strategiskt viktigt område för verksamheter med behov av koppling till hamnen och bör vikas explicit åt verksamhet som är beroende av hamnens funktion.
- Behov finns av att tillskapa möjligheter för kaj för mindre godshantering/skärgårdstransporter.
- Eftersom behovet av mark i anslutning till hamn och vattenkontakt är stort är det prioriterat att utveckling av området så långt det är möjligt inte hindras av andra värden. Vid behov av ianspråktagande av mark där andra värden riskerar att skadas eller påverkas bör förlust kompenseras på andra platser i kommunen.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.
- Vid en fortsatt utveckling bör hantering av översvämning vid skyfall och höga vattennivåer beaktas och hanteras på ett lämpligt sätt.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering, i den mån det är möjligt.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Befintligt industrispår bedöms viktigt att bevara och utveckla för beredskaps- och verksamhetsutvecklingssynpunkt.

47. Sydlig infart etapp 1 (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka fyra kilometer och är beläget sydväst om tätorten. Det sträcker sig från E22 i väster och ansluter via Dichmansgatan till tätorten i öster. Området domineras av skogsmark, främst tallskog. Delar av skogsområdet, särskilt i anslutning till tätorten, används för rekreation. Genom området passerar elledningar i både de östra och västra delarna.

Utvecklingsområdet korsar sjön Kvännaren och löper vid infarten till tätorten genom fritidsområdet vid Karstorp. Merparten av området saknar tidigare planläggning, medan sträckan längs Dichmansgatan är planlagd för allmän plats, gata, högspänningsledning och industri. Marken är till största delen privatägd, men från Kvännaren och in mot staden är den kommunalägd.

Området berör inga riksintressen, men ansluter till riksintresset för kommunikationer avseende E22. Idag omfattas även kopplingen mellan E22 och Västerviks hamn av riksintresse genom det befintliga gatusystemet via Västerviks tätort. Genom utbyggnaden av sydlig infart, etapp 1, skapas en mer gen och tillgänglig förbindelse mellan hamnen och E22. Kommunens inriktning är att riksintresset för denna koppling på sikt ska omfatta den nya sträckningen via den sydliga infarten i stället för genom tätorten.

I linje med detta ser kommunen även att den rekommenderade leden för farligt gods bör flyttas från nuvarande sträckning längs den befintliga infarten till den nya sydliga infarten. En sådan omläggning bedöms bidra till en säkrare hantering av farligt gods samt minska belastningen och riskerna i den centrala stadsmiljön.

Dagvatten inom området avrinner mot Kvännarens utlopp, och flera mindre vattendrag finns som kan omfattas av strandskydd. Geotekniskt präglas området främst av berg i dagen, sandig morän och kärrtorv. Det finns inga kända risker för ras, skred eller erosion. Delar av utvecklingsområdet ligger inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram.

Ställningstagande

- Ställningstaganden för Sydlig infart etapp 1 finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

48. Sydlig infart etapp 2 (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 5 kilometer och sträcker sig från den föreslagna utbredningen av sydlig infart etapp 1 i norr, söder om Vassbäck, vidare mot befintlig tätort vid Örserum och passerar väster om Lysingsbadet till korsningen Östersjövägen/Lucernavägen. Området består huvudsakligen av skogsmark, främst tallskog, som delvis nyttjas för rekreation. Elledningar och järnväg i form av ett stickspår korsar utvecklingsområdet, som efter Hornsvägen övergår till mer bebyggda tätortsdelar. Etapp 2 är utpekad i gällande översiktsplan och i förstudier för Södra infarten. Området är inte detaljplanelagt, men

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

markreservat finns för sträckningen inom tätortsgränsen. Marken är både kommunal- och privatägd. Utvecklingsområdet berör inga riksintressen men ligger inom huvudområde Västerviks stad enligt kommunens kulturmiljöprogram. Dagvatten inom området avrinner mot Lusärnafjärden och Örserumsån, och inom området finns flera vattenförekomster som potentiellt kan omfattas av strandskydd. Geotekniskt utgörs området främst av berg i dagen, sandig morän och kärrtorv, utan kända risker för ras, skred eller erosion.

Sydlig etapp 2 antas medföra betydande vinster för att tillgängliggöra hamnen vid Lucerna för privat- som godstransporter.

Ställningstagande

- Påbörja utredningsarbetet av sydlig infart etapp två efter att etapp ett har genomförts.
- Sträckningen är i huvudsak i linje med gällande översiktsplan och tidigare förstudier, vilket ger goda planeringsmässiga förutsättningar för fortsatt prövning.
- Genomföra etapp två av den sydliga infarten som en skyddande barriär mot översvämningsrisker i de södra delarna av Västervik.
- Då marken är både kommunal och privat ska dialog med berörda fastighetsägare ske i ett tidigt skede för att möjliggöra genomförande.
- Kommunen bedömer att den samhällsnytta som erhålls genom förbättrad tillgänglighet till hamn och tätort väger tungt, men att genomförandet ska ske med hög hänsyn till natur-, vatten- och rekreationsvärden.

49. Väganslutning Droppen och Mommehål (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 kilometer och sträcker sig från det planerade verksamhetsområdet Droppen i söder till flygplatsen i norr. Området löper i utkanten av ett skogsparti som huvudsakligen består av blandskog och är inte planlagt sedan tidigare. Marken är privatägd. Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövård (Källsåker), rörligt friluftsliv och obruten kust samt delvis inom utpekat huvudområde Källsåker enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns ett flertal fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Dagvatten avrinner mot utloppet av Kvännaren och området omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena utgörs nästan uteslutande av sandig morän med mindre inslag av andra jordarter, utan kända risker för ras, skred eller erosion.

Ställningstagande

- Kommunen bedömer att en ny vägdragning inom det aktuella området kan prövas, under förutsättning att särskild hänsyn tas till områdets höga kultur- och naturvärden samt till riksintressena.
- Dagvatten från vägen ska hanteras så att negativ påverkan på Kvännaren undviks. Lokalt omhändertagande och fördröjning ska eftersträvas.
- Då marken är privatägd ska dialog föras med berörda markägare i ett tidigt skede.
- Den fortsatta prövningen bör ske inom ramen för detaljplan eller planprogram där alternativa sträckningar, miljökonsekvenser och intrång vägs mot nyttan av åtgärden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Kommunen bedömer att vägdragningen kan bidra till förbättrad tillgänglighet och utveckling, men att detta ska vägas mot bevarandeintressen enligt miljöbalken.

50. Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom orten pekas totalt cirka 29 kilometer utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna återfinns främst längs större trafikstråk såsom E22, sydlig infart, Stora infartsvägen, Folkparksvägen, Allén, Södra Järnvägsgatan, Esplanaden och Hornsvägen, samt genom kompletterande länkar för att skapa ett sammanhängande cykelvägnät. I flera av de stråk som klassas som utvecklad användning finns redan cykelväg, men med behov av standardhöjning eller breddning. Inom tätorten är cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning. Markägandet är i huvudsak kommunalt. De utpekade sträckningarna berör flera riksintressen, däribland kulturmiljövård, naturvård, kommunikationer, rörligt friluftsliv och obruten kust, och många ligger inom områden som omfattas av kommunens kulturmiljöprogram. Avrinningsförhållanden, vattenförekomster och strandskydd varierar längs sträckningarna, liksom de geotekniska förutsättningarna.

Ställningstagande
- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Gamleby

Gamleby är kommunens näst största ort med cirka 2800 invånare och fungerar som servicenav för de norra delarna av kommunen. Gamleby är beläget längst in i Gamlebyviken, en två mil lång havsvik som skär djupt in i landskapet. Gamleby förbinds till sin omvärld med vägarna E22 samt riksväg 35 (Linköping) samt av järnvägen Tjustbanan. Orten har en ovanligt stark roll som ”andraort”, med ett brett utbud av både offentlig och kommersiell service. Här finns bland annat hälsocentral, apotek, grundskolor, äldreomsorg, idrottsanläggningar, bibliotek och flera butiker, liksom större arbetsplatser som Saab Barracuda, folkhögskola och naturbruksgymnasium.

Gamleby har en lång historia som bebyggelseplats. Namnet betyder ”den gamla staden” och syftar på att orten ligger där Västervik en gång låg. Fram till 1433 fanns här nordöstra Smålands viktigaste hamn, innan den flyttades ut mot kusten till Västerviks nuvarande plats. Varvsverksamhet har haft betydelse i Gamleby under lång tid och vittnar om platsens maritima tradition.

Framtida utveckling

Övergripande
Gamleby är fortsatt kommunens näst största ort och utgör enligt utvecklingsinriktningen ett tydligt kommundelscentrum. Orten har en viktig roll för både närliggande serviceorter som för den kringliggande landsbygden och ska fortsatt utvecklas för att kunna bära ett bredare utbud av service, handel och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

verksamheter. Det attraktiva läget vid Gamlebyviken samt i skärningspunkten mellan flera viktiga kommunikationsstråk ger goda förutsättningar för både boende, företag och besöksnäring.

Bostadsutveckling
I bebyggelseutvecklingen tas hänsyn till ortens olika värden och fysiska förutsättningar, exempelvis när det kommer till jordbruksmark, fornlämningar, markstabilitetsproblem och stora barriärer. På den östra sidan av Gamlebyviken möjliggör översiktsplanen därför för ett större område för bostadsändamål i ett attraktivt och havsnära läge, som förutsätter stärkta förbindelser över viken. I de mer centrala delarna tillåts en högre och tätare bebyggelse för att skapa en mer funktionsblandad och levande ortskärna som ger upphov till ett utökat serviceutbud. När det gäller bebyggelseutveckling pekas områden ut som totalt kan rymma cirka 400 nya bostäder.

Verksamhetsutveckling
För verksamheter sker en omställning i hamnområdet, där befintliga industriella funktioner successivt avvecklas för att istället möta klimatutmaningar och skapa nya gröna och rekreativa miljöer. Vid Hammarsbadet tillåts utveckling av verksamheter kopplade till besöksnäring, med bibehållen allmän tillgång till området och dess rekreativa värden.

Ny industrimark planeras i goda lägen längs E22 för att undvika tung trafik genom centrum och stärka näringslivets tillgång till transportinfrastruktur. Även landsbygdsnoden Almvik ses som en kompletterande plats för verksamhetsutveckling kopplad till Gamleby, där planuppdrag finns för utveckling av verksamheter. Samtliga utvecklingsområden för verksamheter med industrikoppling uppgår enligt översiktsplanen till cirka 125 hektar.

Mötesplatser och service
Centrum ska utvecklas till att vara en attraktiv mötesplats med både Gamla torget och Gamleby centrum som viktiga noder. Trygghetsskapande och gestaltande åtgärder prioriteras, liksom utvecklingen av det grönblå rekreativa stråket från Unos park till den framtida hamnparken. Stråket mot målpunkterna Garpedansberget och Hammarsbadet från centrum ska också stärkas och göras tillgängligt för alla.

Kommunikationer
Kommunikativt har Gamleby ett mycket bra läge med E22, riksväg 35 och Tjustbanan. Stationsläget attraktivitet ska utvecklas och avfarterna från E22 säkerställas med god standard. Västra och östra sidan av Gamlebyviken knyts närmare i och med möjliggörandet av en ny broförbindelse. Dessutom föreslås två andra alternativa vägsträckningar i översiktsplanen för ökad framkomlighet. Den ena gäller för den norra infarten (vid Skramstad) mot centrum, där tidigare föreslagna tanke om att vägen dras om för att bättre tillgängliggöra centrum fortsatt möjliggörs. Den andra omdragningen som föreslås är vid Varvsgatan, där anslutningen från Loftagatan får ny sträckning för att skapa en bättre trafiksituation vid korsningen Loftagatan/Varvsgatan samt bättre trafikflöde från norra delarna av orten till Östra Ringvägen. Gång- och cykelvägnätet ska byggas

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

ut, särskilt längs Östra Ringvägen, över Gamlebyviken och mot idrotts- och rekreationsområdet vid Tjustvallen.

Grönstruktur och rekreation
Gamlebys natursköna läge vid havsviken, de öppna jordbruksmarkerna och höjdskillnaderna i terrängen skapar unika landskaps- och rekreationsvärden. Längs Gamlebyvikens strandlinje prioriteras grönstruktur och tillgängliga rekreativa miljöer. Frilufts-, idrotts- och kulturområdet vid Tjustvallen och Garpedansberget bevaras och utvecklas för att stärka ortens identitet och invånarnas tillgång till natur och friluftsliv.

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan för Gamleby återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

- Utveckla ett varierat och tillgängligt bostadsutbud i Gamleby, med fokus på att skapa fler anpassade bostäder för äldre, trygghetsboenden och gemenskapsboenden, samt prisvärda instegsbostäder för unga. Samtidigt ska attraktiva havsnära och centrumnära bostäder möjliggöras.
- Viktiga natur- och kulturmiljöer, såsom centrumnära grönområden, jordbruksmark, översvämningskänsliga områden och fornlämningar, ska så långt det är möjligt skyddas från exploatering och utgöra en del av ortens identitet och rekreativa värden.
- Underhåll och utveckling av det kommunala bostadsbeståndet ska prioriteras för att säkerställa långsiktigt hållbara och attraktiva boendemiljöer.
- Orten är kommunens centrum för gröna näringar. Det är viktigt att det på Gamlebygymnasiets område fortsatt går att bedriva skoljordbruk.
- Utveckla både Stationsområdet och centrummiljöerna för att skapa en tydligare kärna med levande stadsmiljö och god tillgång till service, handel och kollektivtrafik. Verka för att minska barriäreffekterna av upplevda stora barriärer, exempelvis järnväg och ringled.
- Verka för förbättrad kollektivtrafik inom och till Gamleby genom fler turer, bättre samordning mellan trafikbolag och mer integrerade hållplatslägen. Stationsområdet ska ges en mer central roll i ortens kollektivtrafiksystem.
- Utveckla ett sammanhängande gång- och cykelvägnät inom orten och till närliggande målpunkter som Garpedansberget, Gamlebygymnasiet, Hammarsbadet och Heda, men även utanför orten mot Västervik. Nätet ska vara säkert, belyst och tillgängligt för alla cykel- och gångtrafikanter.
- Riksväg 35, järnvägen och anslutningarna till E22 utgör viktiga delar av Gamlebys övergripande infrastruktur. Dessa ska stärkas för god framkomlighet och trafiksäkerhet.
- I samband med framtagande av planprogram för tillkommande bostäder på östra sidan om Gamlebyviken ska ny broanslutning utredas och ökad framkomlighet säkerställas.
- Verka för att stärka serviceutbudet i centrum genom samlokalisering av kommunal service och verksamheter, stöttning av näringsidkare och

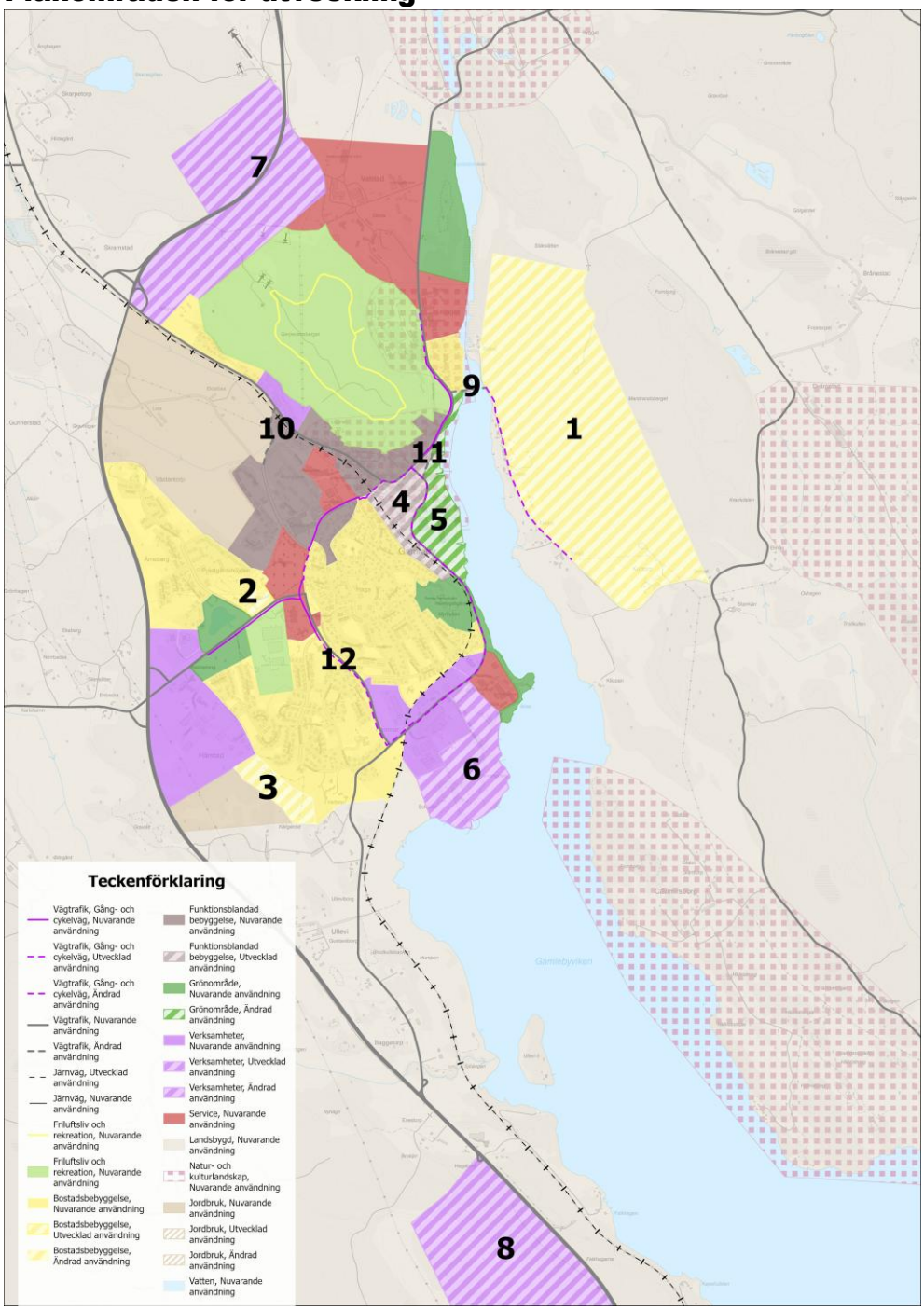
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

attraktivare miljöer. Utveckla och underhåll befintliga platser, exempelvis kring Gamla torget och Gamleby centrum, för att skapa en starkare och mer levande kärna.

- Den upplevda tryggheten i centrum och hamnområdet, särskilt under kvällstid, ska ges bättre förutsättningar genom belysning och utformning som främjar trygghet och aktivitet.
- Lokalisera större verksamhetsytor och störningskänsliga verksamheter främst i anslutning till E22 för att minimera störningspåverkan för boende och tillgodose närheten till goda kommunikationsmöjligheter och attraktiva skyltlägen för verksamheten.
- Utveckla hamnområdet med rekreativa inslag. En strandpromenad som knyter samman hamnen med Hammarsbadet bör tillkomma för att stärka ortens identitet och tillgänglighet till vattnet.
- De rekreativa samt besöksnäringsmässiga värdena som Hammarsbadet och dess verksamhet utgör bör knytas närmare centrumkärnan, med attraktiva stråk och tillgängliggjorda flöden för gång och cykel.
- Främja satsningar på fritidsaktiviteter för unga, även utanför den traditionella idrotten.
- Tillskapa elljusspår vid nuvarande motionsslinga vid Tjustvallen/Garpedansberget för att säkerställa tillgång till rekreation och motion även under mörkare perioder.
- Fortsätt utreda riskerna för skred och erosion i olika delar av Gamleby där den potentiella eroderbarheten är hög.
- Anpassa miljöerna till ett förändrat klimat, med höjd havsnivå och översvämningsrisker, bland annat genom reträtt vid Gamleby hamn samt att säkerställa att ytor närmast Gamlebyviken tillåts svämma över. Skydda Östra Ringvägen. Skapa multifunktionella ytor som tål översvämning vid Unos park, miljöerna runt Östra Ringskolan, centrumdelarna och Värmeverket.
- Säkerställ minskad risk för höga temperaturer genom att undvika stora hårdgjorda ytor, som parkeringar och tak, utan växtlighet. Detta gäller främst de centrala delarna av orten, samt befintliga verksamhets-områden. Jordbruksmarken i norra delarna av orten riskerar också att uppmäta höga temperaturer. Verka för att tillföra åtgärder, exempelvis plantering av fler träd, tillskapa grönytor och anlägga våtmarker eller öppna vattenytor där det är lämpligt. Vid tillkommande exploatering bör gröna områden och våtmarker skyddas så långt det är möjligt.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 6 Karta över föreslagen markanvändning i Gamleby.

1 Gamleby östra (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 110 hektar och ligger på östra sidan av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Gamlebyviken, ungefär 1,5 kilometer från centrala Gamleby. Området utgörs huvudsakligen av skogsmark med delvis öppna partier och ett starkt kuperat landskap präglat av bergsformationer, bland annat Marstrandsberget, samt platåer. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken ägs av privata aktörer. Det ligger inom flera riksintressen, bland annat för totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. I den nordvästra delen finns en nyckelbiotop och ett registrerat naturvärde enligt Skogsstyrelsen. Utvecklingsområdet ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Lofta–Gamleby, men saknar kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljöer.

Dagvattnet avleds mot Inre Gamlebyviken. Delar av utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten- och avlopp. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög. Strandskydd gäller i de delar som ligger närmast viken, och området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Markförhållandena består främst av berg i dagen och sandig morän, medan delar närmast Kuttorpsvägen utgörs av glacial lera och är utpekade som aktsamhetsområden för skred. Området är utpekat som högriskområde för radon. I anslutning till och till viss del inom utvecklingsområdet återfinns brukad jordbruksmark och eventuellt även djurhållning.

Närmaste kollektivtrafikanslutning finns vid Folkhögskolan, cirka 1,3 kilometer bort via en möjlig framtida förbindelse över Gamlebyviken. Serviceutbudet i centrala Gamleby nås på cirka 1,5 kilometers avstånd och omfattar bland annat vårdcentral, handel, skolor och bibliotek. I närområdet, cirka 500–700 meter från utvecklingsområdet, finns även återvinningsstation, lekplatser, motionsspår, folkhögskola och idrottsanläggning.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 300 bostäder fullt utbyggt. Områdets utveckling bedöms ske i etapper över en längre tid.
- Bostäder föreslås byggas med olika kvartersstrukturer, arkitektoniska uttryck och bostadsstorlekar för att skapa en ny tätortsdel som lockar olika målgrupper. Så väl friliggande villor, par/radhus som mindre flerbostadshus bedöms lämpligt att tillskapa inom området.
- För att bevara befintliga områden med stora värden i andra lägen inom orten möjliggörs för utveckling vid Gamleby östra, för att möjliggöra utveckling av kommundelscentrumet.
- Storleken på utvecklingsområdet är väl tilltaget och inrymmer möjlighet att skapa park och bevara naturmark.
- Området ligger inom högriskområde för radon. Tillkommande bebyggelse där människor stadigvarande vistas ska byggas radonsäkert.
- Säkerställ avstånd på minst 50 meter mellan bebyggelse och jordbruksmark.
- Ny broanslutning över Gamlebyviken förutsätts för att kunna utveckla området. Exploatering av området bör samordnas med utbyggnad av en ny förbindelse över Gamlebyviken och förbättrade kollektivtrafikförutsättningar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Cykelstråk bör utvecklas längs Kuttorpsvägen och kopplas mot centrala Gamleby.
- Mindre närservice bedöms inte behöva etableras inom området, men planeringen ska främja god tillgänglighet till service i centrum.
- Bebyggelse ska undvikas på slänter med skredrisk.
- Utvecklingen ska ske på ett sätt som inte påtagligt skadar riksintressena för totalförsvaret, rörligt friluftsliv eller obruten kust.
- Gällande riksintresset för obruten kust bedöms riksintresset vara underordnat tätortsutvecklingen.
- Särskild hänsyn ska tas till kulturmiljöområdet Lofta-Gamleby, vilket kan få följder för bebyggelsen avseende höjd, placering och omfattning.
- Ett planprogram eller liknande bör tas fram för att samlat pröva områdets utvecklingsförutsättningar och analysera lokalisering av bebyggelse, infrastruktur och grönstruktur. Därefter kan detaljplanearbete initieras etappvis i takt med att förbindelsen över Gamlebyviken och nödvändig teknisk infrastruktur planeras och etableras.
- Fördjupade geotekniska undersökningar, naturvärdesinventeringar, kulturmiljöutredning/arkeologisk utredning, dagvattenutredning samt riskbedömning för radon och skred krävs. Även trafikanalys samt kapacitetsutredning för VA och energiförsörjning ska genomföras.

2 Präststigen (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2 hektar och ligger relativt centralt i tätorten Gamleby, norr om Hallingebergsvägen och i nära anslutning till kyrkan och kyrkogården. Området rymmer idag ett nedlagt äldreboende, med viss växtlighet främst i den norra delen. Gällande detaljplan anger allmänt ändamål och parkering för området. Marken ägs av kommunen.

Utvecklingsområdet ligger inom flera riksintressen, bland annat för kulturmiljövård, totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. Det saknar identifierade naturvärden och omfattar inga skyddade naturområden. Området ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Gamleby stad och innehåller enstaka kända fornlämningar. Dagvattnet avleds mot Inre Gamlebyviken. Området omfattas inte av strandskydd men ingår i ett större område med värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer, och är del av ett markavvattnat område samt ett utpekat grundvattenmagasin. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Markförhållandena består av berg i dagen samt glacial och postglacial lera, och den västra delen är utpekad som aktsamhetsområde för skred. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög.

Området ligger inom utpekat område för lokal förekomst av högradonmark. Hallingebergsvägen direkt söder om området är primär farligt godsled. En del av området utgör riskområde för värmeöar. Närmaste busshållplatser finns cirka 400 meter bort vid Västerviksvägen eller vid Flisvägen. Service finns inom kort avstånd, med förskola cirka 200 meter från området och centrum med fullt serviceutbud ungefär 400 meter nordost.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 50 bostäder i flerbostadshus.
- Området bedöms kunna tåla en något högre och tätare bebyggelse.
- Rivning av befintliga byggnader krävs för en ändamålsenlig utveckling av området.
- Riksintressen för totalförsvaret, obruten kust samt rörligt friluftsliv bedöms inte påtagligt skadas av exploateringen.
- Riksintresset för kulturmiljövård bedöms inte påtagligt skadas, dock är det viktigt att kulturhistoriska värden som exempelvis fornlämningar värnas.
- Arkeologisk förundersökning krävs innan omvandling påbörjas.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- Då utvecklingsområdet är lokaliserat på en höjd krävs en god arkitektonisk utformning av bebyggelsen
- Den västra delen av området, som utgör risk för skred, ska om möjligt undvikas att bebyggas.
- I samband med planläggning behöver säkerhetsavstånd till Hallingebergsvägen som är primär farligt godsled säkerställas och vid behov åtgärder i bebyggelsen vidtas.

3 Ullevi norra (bostadsutveckling)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 6 hektar och ligger söder om tätorten Gamleby, där bebyggelsen övergår i jordbruksmarken kring Ullevi. Området är relativt kuperat och består främst av lövskog med inslag av gräsytor, medan åkermark ansluter direkt söderut. Området korsars av elledningar i sydväst och nordost. I anslutning till utvecklingsområdets södra delar brukas marken för växtodling. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare. Markägandet är till största delen privat, med en mindre kommunal del i norr.

Utvecklingsområdet ligger inom flera riksintressen, bland annat för kulturmiljövård, totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. Det saknar identifierade naturvärden men delar av området ingår i regional bevarandeplan för odlingslandskapet samt ängs- och betesinventeringen. Området är delvis utpekat inom kulturmiljöprogrammets huvudområde för Gamleby stad, men inga kända fornlämningar eller andra skyddade kulturmiljöer finns registrerade. Dagvattnet avleds mot Inre Gamlebyviken. Strandskydd gäller inte, men området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Markförhållandena består huvudsakligen av sandig morän med inslag av berg i dagen och lera, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Inom området finns lokal förekomst av högradonmark. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Delar av området omfattas av instängda områden som potentiellt översvämmas vid skyfallsliknande regn. Närmaste busshållplats finns vid Hagnäsvägen, cirka 500 meter bort. Service nås inom rimligt avstånd, med närmaste förskola omkring 1 kilometer från området

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

och dagligvaruhandel samt övrig service i Gamleby centrum cirka 1,4 kilometer norrut.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms rymma cirka 5 bostäder i form av friliggande villor.
- Gårdsmiljöer och bostäder av mer lantlig karaktär föreslås som lämpliga inom utvecklingsområdet för att skapa en mer harmonierande övergång från de traditionella bostadsområdena norr om området och gårdsmiljöerna söder om vid Ullevi.
- Vid utveckling av området bör den tidigare studerade anslutningen mellan Östra och Västra Ringvägens funktion utredas vidare. Anslutning till vägnätet bedöms även gå att göra via Linnéavägen/Härstadsvägen.
- Den elledning som går genom utvecklingsområdet behöver beaktas vid utveckling och kan med fördel markförläggas.
- Naturligt lågt liggande områden ska ses som en resurs och kan användas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid utveckling av området ska särskild hänsyn tas till möjligheten att fortsatt bedriva lantbruksverksamhet söder om utvecklingsområdet. Ett skyddsavstånd om minst 50 meter mellan bostäder och jordbruksmark ska säkerställas.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.
- Befintliga riksintressen bedöms inte påtaglig skadas i samband med den ändrade markanvändningen.

4 Stationsområdet (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 10 hektar och är beläget centralt i de östra delarna av Gamleby, mellan Gamleby hamn i öster och befintlig bostadsbebyggelse i väster. Inom området finns Gamleby station, som utgör en viktig knutpunkt för både tåg- och busstrafik, och genom området löper Tjustbanan samt Gamlebyån. I den södra delen förekommer bostadsbebyggelse, medan den norra delen omfattar Unos park och kringliggande funktionsblandad bebyggelse med huvudsakligt bostadsinslag. Området är sedan tidigare planlagt för järnvägsändamål, småindustri och bostäder. Markägandet är i huvudsak privat, med kommunal mark kring Gamla torget och Unos park.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för totalförsvaret (militärt påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv samt obruten kust. Utvecklingsområdet är utpekat inom huvudområde Gamleby stad och ingår delvis i kärnområde klass 1, Centrala Gamleby, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Delar av området omfattas även av fornlämningsyta i form av stadslager. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området mynnar i Inre Gamlebyviken. Strandskydd gäller i den södra delen av området, som även ingår i ett större område med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs främst av lera och sandig morän. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Områden närmast hamnen består delvis av lera och fyllnadsmaterial med kända bärighetsproblem, och delar av utvecklingsområdet är utpekade som aktsamhetsområden för skred. Området visar på höga uppmätta maxtemperaturer och utgör därmed ett riskområde för värmeöar. Delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns 7 kända potentiella markföroreningar med olika statusklassningar kopplat till bland annat spårområde och olika typer av verkstäder.

Området innefattar järnväg samt Östra Ringvägen som är utpekad primär farligt godsled. Utvecklingsområdet har mycket god tillgång till kollektivtrafik genom Gamleby station. Gamleby centrum med serviceutbud ligger cirka 600 meter från området, förskola cirka 1 kilometer bort och skola för årskurs F–6 är belägen strax nordväst om utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Stationsläget kan utvecklas med mer service- och handelsverksamheter samt kontor. Viss bostadsbebyggelse kan, efter en närmare utredning, vara lämpligt inom mindre delar av utvecklingsområdet.
- Utvecklingsområdet bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.
- God gestaltning av byggnader och grönytor kan leda till att platsen nyttjas mer som mötesplats.
- Det är viktigt att värna och utveckla etablerade flödesvägar till stationsområdet. Stråken behöver ges en god gestaltning, vara gena och säkra för så väl gångtrafikanter, cyklister som bilister.
- Det är viktigt att binda ihop Gamleby centrum med stationsområdet.
- Åtgärder för att minska risken för översvämning kopplat till stigande havsnivåer behöver vidtas innan omvandling av området.
- Områden med identifierade bärighetsproblem och risk för skred kan med fördel nyttjas som översvämningsyta vid översvämning på grund av höjda havsnivåer.
- Hänsyn till kulturmiljövärden krävs vid omvandling av området.
- I samband med planläggning krävs en markmiljöundersökning, riskutredning kopplat till farligt gods och tågtrafik samt konsekvensanalys för påverkan på kulturmiljön.
- Riksintresset för kulturmiljön bedöms inte påtagligt skadas.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av omvandlingen.
- Utvecklingsområdet är strategiskt viktigt för att stärka tätorten och är redan ianspråktaget för bebyggelse. Genom att förtäta och utveckla redan ianspråktagna områden undviks jungfrulig mark att bebyggas. En förtätning och utveckling av området bedöms inte påtagligt skada riksintresse för obruten kust och det rörliga friluftslivets kärnvärden.

5 Gamleby hamn (grönområde)

Utvecklingsområdet omfattar cirka 11 hektar och är beläget i den östra delen av Gamleby, med Gamlebyviken som närmaste granne i öster. Området har under lång tid använts för olika verksamheter, bland annat sågverk, varv, verkstäder och lagring i silo. I dag genomkorsas utvecklingsområdet av Gamlebyån, som har sitt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

utlopp inom området, och marken är till stor del hårdgjord med asfalt, medan de norra och södra delarna samt stråken längs ån till stora delar är gräsbevuxna.

Inom området finns flera verksamheter av skilda slag, enstaka bostäder samt verksamheter kopplade till fritidsbåtliv. Gamleby hamn används numera som fritidsbåtshamn med bryggor, båtramp och uppställningsytor för fritidsbåtar. Området är sedan tidigare detaljplanelagt och markanvändningen överensstämmer i huvudsak med gällande planer, som medger bland annat hamn-, magasins-, småindustri-, järnvägs- och bostadsändamål. Markägandet är till stor del kommunalt, med inslag av privata fastighetsägare.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för totalförsvaret, rörligt friluftsliv samt obruten kust. Det är utpekat inom huvudområde Gamleby stad och inom kärnområde klass 1, Centrala Gamleby, enligt kommunens kulturmiljöprogram, och delar av området omfattas av fornlämningsyta i form av stadslager. Dagvatten avrinner till Inre Gamlebyviken och strandskydd gäller i huvudsak nära vattnet, medan det är upphävt inom kvartersmark enligt gällande detaljplaner. Området ingår även i ett större sammanhang av utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

De geotekniska förhållandena utgörs främst av lera och fyllnadsmaterial med kända bärighetsproblem samt risk för skred och erosion. Området ligger låglänt och kommer att översvämmas när havsnivån stiger. Redan nu inträffar översvämningar vid höga flöden och/eller högt vattenstånd. Många byggnader och infrastrukturen i hamnområdet påverkas vid dessa tillfällen. En mindre del av utvecklingsområdet visar på höga uppmätta temperaturer och utgör därmed en risk för värmeöar. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark.

Inom området finns flera utpekade potentiellt förorenade områden med olika statusklassningar kopplat till varv, verkstäder och tidigare sågverk. Kollektivtrafik nås i direkt anslutning via Gamleby station, och avståndet till Gamleby centrum med kommersiell och offentlig service är cirka 700 meter.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bör omvandlas till ett grönområde, med rekreativa inslag och fokus på mötesplatser i trivsamma miljöer.
- Utformningen av området ska ta hänsyn till den medborgardialog, i form av en idéverkstad, som genomförts i projektet kring Gamleby hamn.
- Förstärkningsåtgärder ska genomföras för att minimera risken för ras och skred inom utvecklingsområdet.
- Grönområdet ska kunna agera som översvämningsyta vid kraftiga skyfall och höjd havsnivå och ses som en resurs och trivsamt inslag i tätortsmiljön. Utvecklingsområdet bör innehålla en multifunktionalitet och kunna anpassas efter olika scenarier. Vid behov, om skydd inte löses på annat sätt, kan området fungera som en naturlig barriär och på lämpligt sätt utgöra kustskydd mot höjda havsnivåer.
- Rivning av silon förutsätts för att möjliggöra en långsiktig utveckling av området.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Utvecklingsområdet bedöms fortsatt vara lämpligt för en mindre småbåtshamn.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.
- En omvandling av området förutsätter att befintliga verksamheter inom området omlokaliseras.
- Riksintresse för obruten kust och rörligt friluftslivs kärnvärden bedöms stärkas genom den ändrade användningen av området.
- Riksintresset för kulturmiljövården och totalförsvaret bedöms inte påverkas negativt.

6 Hammarsbadet (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 19 hektar och är beläget i den södra delen av Gamleby, söder om Östra Ringvägen och skolan, med Gamlebyviken som närmaste granne i söder. Området används i dag huvudsakligen för rekreation och friluftsliv och rymmer Hammarsbadet, som är tätortens största badplats, samt en större campingverksamhet. Området är planlagt för friluftsområde med inriktning mot camping. Markägandet är till största delen kommunalt, med inslag av privat mark. Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för totalförsvaret (militärt påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. Inom utvecklingsområdet finns en nyckelbiotop i form av lövskogslund. Området är utpekat inom huvudområde Gamleby stad enligt kommunens kulturmiljöprogram och innehåller flera fornlämningar samt andra kulturhistoriska lämningar. Utvecklingsområdet ingår delvis i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner till Inre Gamlebyviken. Strandskyddet är upphävt inom kvartersmark enligt gällande detaljplaner och området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen och sandig morän, med lera i de norra delarna. Delar av området är utpekade som aktsamhetsområden för skred och erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög. Delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havsnivåer. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Inom området finns en identifierad potentiell markförorening kopplat till sågverk. Närmaste busshållplats finns cirka 400 meter från utvecklingsområdet vid Östra Ringvägen. Avståndet till centrala Gamleby med ett brett serviceutbud är cirka 1,5 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för besöksanläggning och övriga rekreativa värden. Allmänhetens tillgång till området och badanläggningen ska säkerställas.
- Området gränsar i norr till ett utvecklat område för verksamheter. Det är av vikt att ta hänsyn till och tillskapa goda, säkra, gena och attraktiva trafikflöden till besöksanläggningen.
- Tillgång till säkra och gena gång- och cykelstråk till utvecklingsområdet, stationsområdet, centrum och andra strategiska punkter i Gamleby är viktigt att säkerställa.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Identifierad potentiell markförorening behöver undersökas och vid behov saneras innan utveckling av området sker.
- Delar av området riskerar att översvämmas på grund av höjda havsnivåer. Åtgärder för att mildra effekten av översvämning krävs vid en utveckling av området.
- Utvecklingsområdet bedöms inte påtagliga skada riksintresset för kulturmiljövård då riksintressets kärnvärden inte bedöms påverkas.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Riksintresset för rörligt friluftsliv bedöms inte påtagligt skadas utan snarare stärkas av utvecklingen av området. Förutsättningarna för turism och friluftsliv ökar i och med att området tillgängliggörs för tillfällig vistelse.
- Riksintresset för obruten kust bedöms kunna påverkas av utvecklingsområdet. Utvecklingsområdet kan möjliggöra att fler har möjlighet att upptäcka de unika natur- och kulturvärdena inom Tjust Skärgård. Befintlig verksamhets möjlighet till expansion stärker det lokala näringslivet och utvecklingen av Gamleby som tätort. Expansionen är inte möjlig att utföras utanför riksintresset eftersom befintlig verksamhet är befäst inom området sedan lång tid tillbaka. Möjlighet för allmänheten att vistas inom området är en förutsättning för utvecklingen.
- Den nyckelbiotop av lövskogslund ska ses som en tillgång vid utveckling av området och ska bevaras.
- Vid utveckling av området behöver hänsyn tas till kulturhistoriska värden och kända fornlämningar.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Områden som är identifierade som aktsamhetsområde för skred bör om möjligt undantas från bebyggelse.

7 Skramstad (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 52 hektar och är beläget norr om Gamleby tätort, med Valstad och Garpedansberget som närmaste grannar i öster. E22 löper genom området och utgör en tydlig strukturerande del av landskapet. Området består huvudsakligen av skogsmark i relativt kuperad terräng, dominerad av tallskog. Området är inte planlagt sedan tidigare och marken ägs av privata markägare.

Utvecklingsområdet berör flera riksintressen och ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård samt helt inom riksintressen för totalförsvaret, rörligt friluftsliv och obruten kust. Riksintresse för kommunikationer avseende väg E22 går genom området. I den nordöstra delen av utvecklingsområdet finns en nyckelbiotop i form av rasbrant samt ett biotopskydd. Området är utpekat inom huvudområde Lofta–Gamleby enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några ytterligare kända kulturhistoriska värden finns registrerade. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området mynnar i Inre Gamlebyviken. Området omfattas inte av strandskydd men ingår i ett större område med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen och sandig morän med inslag av lera, och delar av området är utpekade som aktsamhetsområden för skred. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark samt högriskområde för radon i de södra delarna. Området korsas av E22, som också är utpekad primär farligt godsled. Området angränsar till skjutbaneområden i sydöst och norr samt till Gamlebygymnasiet med tillhörande verksamheter i öster. Närmaste busshållplats finns vid Valstad längs E22 i utvecklingsområdets norra del. Avståndet till Gamleby centrum med ett större serviceutbud är cirka tre kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms både lämpligt för verksamheter och industri med hänsyn till verksamheter och exponering mot regionalt vägnät.
- Utvecklingen ska ske etappvis och samlat samt i anslutning till befintlig infrastruktur för att minimera fragmentering av landskapet.
- Områden som är utpekade som aktsamhetsområde för skred ska undvikas för exploatering.
- Gröna gång- och rekreationsstråk samt cykelvägar ska tillskapas inom området.
- Utpekat område med nyckelbiotop ska bevaras vid omvandling av området.
- Värna och utveckla Garpedansbergets friluft- och rekreationsområde som kompensation av intrånget samt säkerställa att tillgängligheten till friluftsområdet inte försämras.
- Riksintresset för rörligt friluftsliv bedöms påverkas men inte påtaglig skadas i och med den ändrade markanvändningen. Att tillskapa ny mark för verksamheter är viktigt för Gamlebys fortsatta utveckling och för utveckling av det lokala näringslivet. Få andra platser i och i närheten av Gamleby bedöms vara lämpliga att peka ut som utvecklingsområden för verksamheter. Genom att peka inom Skramstads-området undviks brukningsvärd jordbruksmark att exploateras.
- Riksintresse för obruten kust bedöms inte påtagligt skadas. Utvecklingsområdet har stor positiv påverkan för det lokala näringslivet och Gamlebys utveckling i och med möjligheten att tillskapa fler arbetstillfällen.
- Riksintresse för kommunikationer måste beaktas i det kommande planarbetet.
- Utvecklingsområdet får inte innebära negativ påverkan på verksamheten inom Gamlebygymnasiet.

8 Svarta kärr (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 76 hektar och är beläget söder om Gamleby tätort, längs E22:s västra sida. Området består av skogsmark i något kuperad terräng, dominerad av tallskog med inslag av andra trädslag, samt innehåller en mindre våtmark. Området är inte planlagt sedan tidigare och marken ägs av privata markägare.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar, och delvis inom riksintressen för rörligt friluftsliv och obruten kust. Riksintresse för kommunikationer avseende väg E22 löper längs utvecklingsområdets östra sida. Området är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram, men enstaka fornlämningar förekommer. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från utvecklingsområdet mynnar i Inre Gamlebyviken. Området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs huvudsakligen av berg i dagen och sandig morän med inslag av lera, samt kärrtorv i anslutning till våtmarken. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Ett fåtal mindre lågt liggande områden som riskerar att översvämmas finns inom utvecklingsområdet. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Området kantas i öster av E22 som är utpekad primär farligt godsled. Inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Närmaste busshållplats finns vid Nytorp längs E22 i utvecklingsområdets södra del. Avståndet till Gamleby centrum med ett större serviceutbud är cirka 4,2 kilometer och till orten Almvik cirka fem kilometer.

Ställningstagande

- Området bedöms vara lämpligt för verksamheter med hög omgivningspåverkan med tanke på det strategiska läget med närhet till E22 och de fåtal bostäderna i närheten.
- Riksintresse för obruten kust bedöms inte påtagligt skadas. För att möjliggöra den befolkningsutveckling som översiktsplanen utgår ifrån krävs att det tillskapas mark för verksamheter för att locka fler att bosätta sig i kommunen. Aktuellt område är en av få platser i närheten av Gamleby där det bedöms lämpligt att tillskapa ny mark för verksamheter och området är därmed mycket viktigt för såväl tätortens som det lokala näringslivets möjlighet att växa.
- Riksintresse för rörligt friluftsliv bedöms påverkas men inte påtagligt skadas. För att möjliggöra den befolkningsutveckling som översiktsplanen utgår ifrån krävs att det tillskapas mark för verksamheter för att locka fler att bosätta sig i kommunen. Aktuellt område är en av få platser i närheten av Gamleby där det bedöms lämpligt att tillskapa ny mark för verksamheter och området är därmed mycket viktigt för såväl tätortens som det lokala näringslivets möjlighet att växa.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Befintligt kärr ska ses som en resurs och kan fungera som fördröjningsmagasin vid skyfall och för dagvattenhantering.
- Vid omvandling av området måste befintliga fornlämningar beaktas.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, radon, påverkan på kulturmiljö, geoteknisk utredning samt trafikutredning genomföras.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av området ska i första hand befintlig av/påfart till E22 nyttjas.

9 Bro över Gamlebyviken (vägtrafik)
Utvecklingsområdet omfattar cirka 180 meter och är beläget i norra delen av Gamleby vid slutet av Gamlebyviken, där det sträcker sig från Loftagatan i väster till Kuttorpsvägen i öster. Området utgörs i dag av vattenyta inom Gamlebyviken samt ett bostadshus. Det aktuella broläget är planlagt i gällande detaljplan från 1970-talet och marken är privatägd.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresseanspråk för totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt inom utpekade huvudområden och kärnområde klass 2, Ekängen, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Dagvatten avrinner mot Inre Gamlebyviken och större delen av broläget berör ytvattenförekomsten Inre Gamlebyviken. Strandområdet på östra sidan omfattas av strandskydd, medan den västra sidan är planlagd med potentiellt upphävt strandskydd. Området ingår även i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Geotekniskt utgörs den östra sidan av berg i dagen, medan den västra sidan består av lera och är utpekad som aktsamhetsområde för skred och erosion.

Ställningstagande
- Området kan prövas för utveckling av broförbindelse mellan Loftagatan och Kuttorpsvägen i enlighet med gällande detaljplan, förutsatt att den utformas så att påverkan på hydrologi, sediment och vattenkvalitet minimeras.
- Hänsyn har tagits till riksintressena för totalförsvaret, rörligt friluftsliv och obruten kust. ÖP2050 bedömer att förslaget ej ger upphov till skada på riksintresseanspråken.
- Områdets koppling till värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer ska beaktas i planering och utformning.
- Att vid initierade planer för exploatering på östra sidan av Gamlebyviken genomföra erforderliga utredningar, inklusive miljöbedömning, geoteknik, naturvärden och vattenverksamhet för bron.

10 Förlängning Åbyvägen (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 300 meter och är beläget i norra delen av Gamleby, där det sträcker sig från Åbyvägen i söder till Odensvivägen i norr. Området inleds med ett mindre skogsparti och övergår därefter i åkermark, passerar Gamlebyån samt Tjustbanan innan anslutning till Odensvivägen. Den föreslagna vägsträckningen är planlagd i gällande detaljplan från 1980-talet med syfte att skapa en alternativ infart till centrala Gamleby och avlasta Gamla Torget. I tidigare pågående men ej antaget fördjupat översiktsplanearbete genomfördes en översiktlig bedömning av geoteknik och kostnader för sträckan.

Marken är i huvudsak kommunalägd, med undantag för passagen över järnvägen som är statligt ägd. Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresseanspråk för totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt inom huvudområde Gamleby stad enligt kommunens

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

kulturmiljöprogram. Dagvatten avrinner mot Inre Gamlebyviken och området ingår i ett större sammanhang av värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer samt inom område för markavvattning och grundvattenmagasin. Väganslutningen är planlagd och strandskyddet potentiellt upphävt. Geotekniskt utgörs marken av lera och delar av området är utpekade som aktsamhetsområde för skred.

Ställningstagande

- Området ska fortsatt prövas för en ny väg mellan Åbyvägen och Odensvivägen för att avlasta centrala Gamleby, med fokus på trafiksäkerhet, god funktion och minimal påverkan på omgivningen.
- Geoteknik (lera och skred) samt järnvägspassage ska utredas och hanteras i ett tidigt skede. Genomförandet ska baseras på fördjupade utredningar och samordning med berörda aktörer.
- Passagen över Gamlebyån och påverkan på Inre Gamlebyviken ska hanteras så att ekologiska samband, vattenkvalitet och landskapsbild bevaras, med särskild hänsyn till kulturmiljön i Gamleby stad.
- Planering och genomförande ska ske med hänsyn till riksintressen (totalförsvar, rörligt friluftsliv och obruten kust) samt säkerställa att natur-, vatten- och rekreationsvärden inte påtagligt skadas.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.

11 Ny anslutning Varvsgatan (vägtrafik)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 190 meter och är beläget i den nordöstra delen av Gamleby, där det sträcker sig från Varvsgatan i söder till Loftagatan i norr. Den föreslagna sträckan löper i dag nedför en mindre slänt, passerar över en tidigare husgrund och ansluter därefter till en lokalgata. Området är planlagt med en byggrätt i gällande detaljplan och marken är kommunalägd.
Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresseanspråk för kulturmiljövård, totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt inom huvudområde Gamleby stad och kärnområde klass 1, Centrala Gamleby, enligt kommunens kulturmiljöprogram.

Dagvatten avrinner mot Inre Gamlebyviken och området ingår i ett större sammanhang av utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Området är planlagt och strandskyddet är potentiellt upphävt. Geotekniskt utgörs marken av berg i dagen på den östra sidan av Gamlebyviken, medan den västra sidan består av lera och är utpekad som aktsamhetsområde för skred och erosion.

Ställningstagande

- Delvis ny dragning av Varvsgatan bedöms medföra stora vinster i form av bättre framkomlighet och trafiksäkerhet, främst för kollektivtrafiken.
- Vägen ska anpassas till geotekniska förutsättningar och får endast ske om stabilitet kan säkerställas och erosionsrisk elimineras.
- Avvattning av väganläggning ska ske med förutsättning av vattenmiljön i Gamlebyviken ej försämras.
- Hänsyn har översiktligt tagits till berörda riksintresseanspråk för totalförsvaret, rörligt friluftsliv, obruten kust och kulturmiljövård. ÖP2050

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

bedömer att förslaget ej ger upphov till skada på riksintresseanspråken men måste fastställas i kommande planeringsprocess.

12 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom Gamleby pekas totalt cirka 4 500 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna följer främst större trafikstråk såsom Östra Ringvägen och Västerviksvägen i syfte att skapa ett sammanhängande cykelvägnät, samt omfattar utvecklade eller nya länkar på östra sidan av Gamlebyviken och i riktning mot Folkhögskolan. I flera av de stråk som klassas som utvecklad användning finns redan cykelväg, men med behov av standardhöjning eller breddning. Inom tätorten är cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning. Markägandet är i huvudsak kommunalt.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintresse för totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust. En stor andel av sträckningarna berör utpekade områden i kommunens kulturmiljöprogram. Avvattningsförhållanden, strandskydd, vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs de utpekade cykelvägarna.

Ställningstagande
- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Ankarsrum

Ankarsrum är en historisk bruksort mellan två sjöar som utgör kommunens tredje största ort med cirka 1200 invånare. Här startade Ankarsrums bruk redan 1655. De tillverkade bland annat gjutjärnsgods som spisar och badkar. 1977 lades hanteringen av järn ner på orten, men ortens näringsliv har fortsatt att vara starkt och viktigt för kommunen.

Ankarsrums strategiska läge vid riksväg 40 mellan Västervik och Vimmerby gör att orten kan ta del av två arbetsmarknadsregioner. I samhället finns bland annat skola, förskola, livsmedelsbutik, drivmedelsstation, bibliotek, hälsocentral, folkets hus och idrottsplats. Servicefunktionerna är utspridda på båda sidor om järnvägen och orten saknar en koncentrerad centrumbildning. Orten ligger nära flera sjöar, vandringleder och andra naturupplevelser. Ankarsrum erbjuder de södra delarna av kommunen ett stort utbud av service.

Framtida utveckling

Övergripande
Ankarsrum pekas i översiktsplanens utvecklingsinriktning ut som kommundelscentrum och kommunen avser att aktivt stödja ortens utveckling. Ankarsrum förväntas växa och få en större upptagningsroll för det kringliggande omlandet, inte minst med betydelse för Hjorted och Totebo men också Gunnebo, dit fungerande och trygga kommunikationer är viktiga. Orten har fortsatt ett

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

strategiskt läge i en gemensam, större arbetsmarknadsregion med goda pendlingsmöjligheter till både Västervik och Vimmerby.

Bostadsutveckling
När det gäller bebyggelseutveckling pekas samlade områden ut som kan rymma cirka 190 nya bostäder. Vid Långsjön föreslås ett nytt bostadsområde i attraktivt sjönära läge med blandad bebyggelse som tar tillvara befintliga naturvärden samt knyter samman området med den befintliga orten. I södra Ankarsrum, söder om befintligt bostadsområde, föreslås ett större område utredas för att bygga vidare på befintlig bostadsstruktur i naturskönt läge. Mer centralt föreslås på sikt funktionsblandad bebyggelse genom förtätning, kompletterande flerbostadshus och omvandling av delar av befintliga verksamheter för att skapa ett centralt, levande område där service, handel, företag och människor samspelar med nära tillgång till rekreation vid Bruksparken. Vid omvandling är det viktigt att Ankarsrums identitet som bruksort och de kulturmiljövärden som finns tas omhand. I detta blir det även viktigt att tillgängliggöra vattensystemet och låta vattnet bli en ännu större del av Ankarsrums centrala identitet.

Verksamhetsutveckling
För verksamheter pekas ett strategiskt läge vid båda sidorna av riksväg 40 ut, med totalt cirka 40 hektar i ett exponerat och pendlingsvänligt läge som tillkommer till befintlig detaljplan som möjliggör för cirka 20 hektar. Därutöver möjliggörs etablering av verksamheter längs med väg 768 vid Falsterbo som stöd för pågående detaljplaneläggning, ett cirka 130 hektar stort område.

Mötesplatser och service
En fortsatt centrumutveckling är prioriterad för att skapa en tydlig mötesfunktion och öka attraktiviteten i ortens centrala delar, samt stärka stråken mellan olika centrala målpunkter. Bruksparken ska ges möjlighet att förskönas och förstärkas som mötesplats.

Kommunikationer
Kommunikativt är närheten till riksväg 40 avgörande för ortens utveckling. Tillgängliga och trygga stråk till hållplatser behöver säkerställas. Smalspåret och dess kulturvärden ska bevaras. Cykelvägnätet utvecklas, särskilt mot badplats, hållplatslägen och nya bebyggelseområden för att skapa gena, säkra och attraktiva stråk för oskyddade trafikanter.

Grönstruktur och rekreation
Grönstrukturen i och intill Ankarsrum är en viktig kvalitetsfaktor för ortens långsiktiga attraktivitet. Den tätortsnära naturen och stora friluftsområden ska värnas och fortsätta vara trygga och tillgängliga. Via Ankarsrumsslingan ansluter orten till Tjustleden, vilket utgör ett viktigt tillskott till ortens rekreativa kvaliteter.

Ställningstaganden för orten

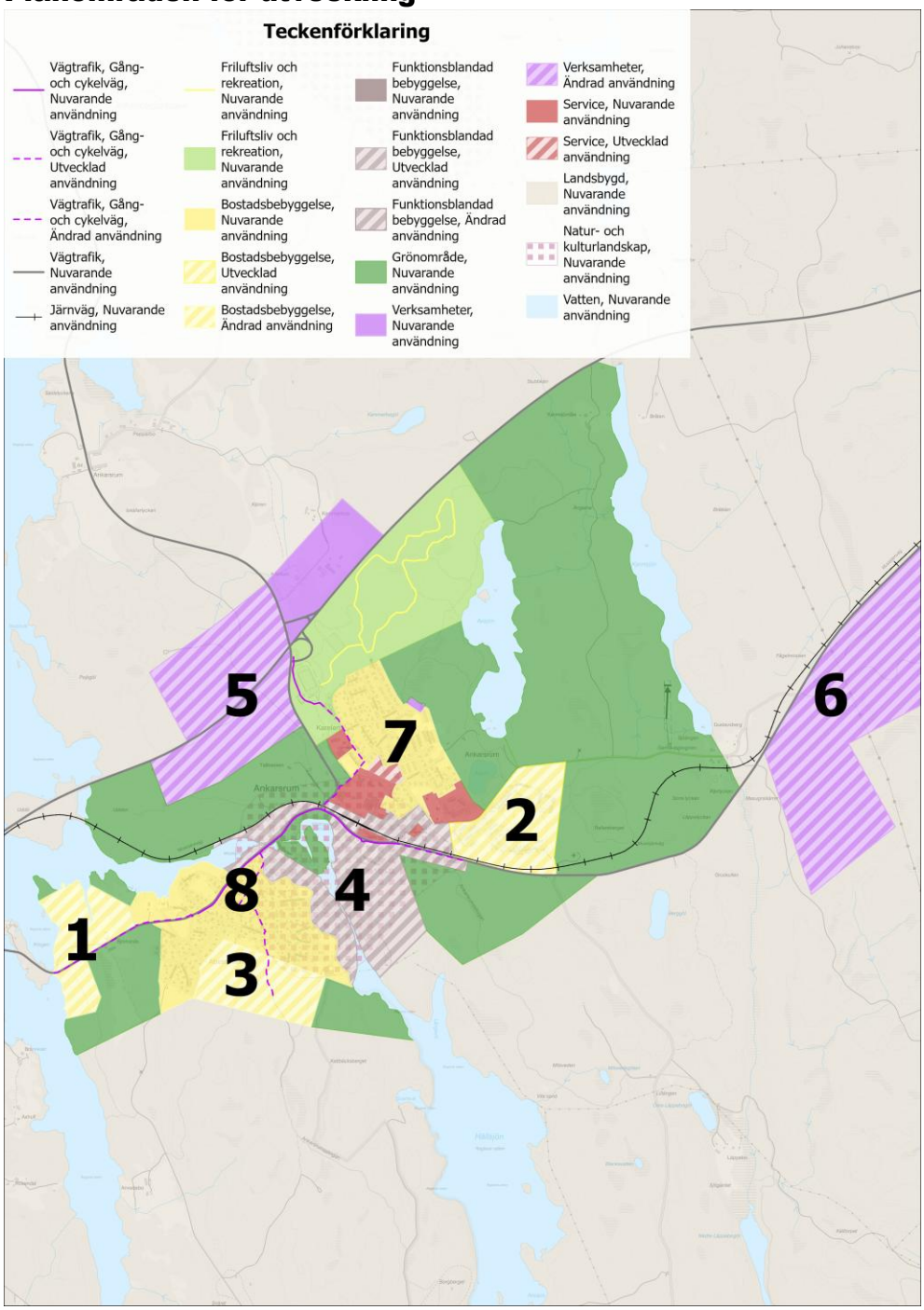
Utöver ställningstagandena nedan för Ankarsrum återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Bredda utbudet av ägandeformer och bostadsstorlekar för att tillskapa ett mer varierat bostadsutbud på orten. Verka exempelvis för flerbostadshus, trygghetsboende och mindre bostadsrätter.
- Nya bostäder bör främst placeras i trygga och lugna lägen med närhet till kollektivtrafik, grönområden och centrum. Bostadsområden bör främja rörelse och gemenskap.
- Verka för att bibehålla befintlig service samt utveckla möjligheterna för att skapa ett mer levande centrum. Utveckla centrumfunktionerna samt de centrala mötesplatserna, exempelvis genom att tillskapa en torgyta centralt. Utveckla stråken mellan centrala målpunkter, som butik och serviceinrättningar, stationen samt Bruksparken, så att de är attraktiva och tillgängliga för alla.
- Motverka befintliga upplevda och fysiska barriärer och arbeta för att skapa en mer sammanhängande ortstruktur.
- Stärk Ankarsrums roll som målpunkt i kommunikationsstråket mellan Vimmerby och Västervik.
- Verka för en mer tillgänglig kollektivtrafik till centrala Ankarsrum, exempelvis genom matarbussar till väg 40, hållplats centralt som trafikeras med vissa slingor samt trygga och belysta cykelvägar till hållplatsläget vid väg 40.
- Utveckla ett sammanhängande och tryggt gång- och cykelvägnät för Ankarsrums viktigaste länkar och noder, exempelvis genom separat gång- och cykelväg, belysning eller andra cykelfrämjande åtgärder. Viktiga målpunkter är exempelvis hållplatsläget vid väg 40, badplatsen och serviceutbudet i centralt i orten.
- Bevara ortens olika värden, där tillgängliga naturområden, frilufts- och idrottsområden samt kulturmiljöer, bland annat runt Bruksparken och idrottsplatsen Bruksliden, är avgörande för ortens attraktivitet och identitet.
- Säkerställ att tillkommande verksamheter längs med väg 40 samt väg 768 till orten utformas med varsamhet med kringliggande landskap och utgör ett välkomnande intryck för orten.
- Verka för att utveckla områden med risk för översvämning vid kraftiga regn, exempelvis skolgården och fotbollsplanen, till multifunktionella ytor med kapacitet att tillfälligt magasinera vatten och samtidigt bidra till rekreation och trygghet i vardagen.
- Genomför temperaturreglerande åtgärder för att motverka värmeöar inom bruksområdet, skolgården samt centrumområdet längs Kungsvägen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 7 Karta över föreslagen markanvändning i Ankarsrum.

1 Långsjön (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 17 hektar och ligger väster om tätorten, i nära anslutning till Långsjön. Den norra delen utgörs främst av beteshage med inslag av berghällar och lövträd, medan den yttersta udden består av delvis skogsklätt berg. Den södra delen domineras av tallskogsmark med vissa inslag av lövskog. Delar av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

området har tidigare pekats ut som LIS-område i den fördjupade översiktsplanen för landsbygdsutveckling (2014). Kommunstyrelsen beslutade 2018 om planuppdrag för att ta fram en ny detaljplan för del av området, och det finns både förstudie för bostäder och genomförd naturvärdesinventering.

Markägandet är delat: norr om Kungsvägen är marken kommunal, medan den södra delen är privatägd. En naturvärdesinventering för västra delen visar naturvärdesklass 2–4 och två nyckelbiotoper finns inom området. Det är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram och saknar kända kulturhistoriska värden. Dagvattnet avleds mot utloppet av Långsjön och strandskydd gäller inom 100 meter från strandlinjen. Området ingår även i ett större sammanhang med värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Markförhållandena består av morän ovan berg samt lera, och delar av området är utpekade som aktsamhetsområde för skred.

Tillgängligheten till kollektivtrafik är god, med närmaste busshållplats vid Björnsnäs på Kungsvägen cirka 200 meter bort. Service finns inom rimligt avstånd, med förskola, skola och dagligvaruhandel ungefär 1,7 kilometer från utvecklingsområdets centrala delar.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 40 bostäder.
- Kommunen anser att det är ett väsentligt samhällsintresse att utveckla och befästa Ankarsrum som kommundelscentrum för södra kommundelen. Det är av stor vikt att utveckla Ankarsrum i sjönära attraktiva lägen som ger ett större befolkningsunderlag för att kunna fortsätta bedriva handel och tillhandahålla kommunal service.
- Bostäder prioriteras i utvecklingsområdet över jordbruksvärdet. Bostadsförsörjning utgör ett väsentligt samhällsintresse och eftersom utvecklingsområdet bör kunna medge upp emot 40 bostadsfastigheter anser kommunen att området är lämpat att ta i anspråk för det utpekade syftet.
- Området ligger strategiskt och attraktivt, med närhet till service, teknisk infrastruktur och kollektivtrafik. Området bidrar till att stärka den regionala utvecklingen, eftersom det kan gynna bådadera Västerviks och Vimmerby kommuner.
- I fortsatt planarbete är det viktigt att värna de allmänna intressena och att exploateringsgraden inte överstiger områdets kapacitet. En något lägre exploateringsgrad för att värna befintliga värden förespråkas.
- I kommande planeringsskeden bör stor hänsyn tas till naturvärdena, även i ett tidigt stadium. Genom att låta hänsynen till naturvärdena genomsyra hela planeringen kan goda livsmiljöer för både människor, djur, växter och naturmiljöer erhållas.
- Tillgången till udden samt flödet av besökare till badplatsen ska bevaras och beaktas i kommande planprocess.
- Området lämpar sig för en blandad bebyggelse, där bostäder föreslås byggas ut med olika kvartersstrukturer, arkitektoniska uttryck och bostadsstorlekar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid planläggning av området bör möjligheten att tillskapa ett rekreativt stråk som binder samman utvecklingsområdet med badplatsen och Ankarsrums samhälle ses över.
- Möjligheten att anordna en gemensam brygganläggning vid Långsjön för de planerade bostäderna bör utredas samt tillskapandet av lekmiljö och miljöer för rörelse.
- Vissa utredningar kan behövas avseende exempelvis skyddsavstånd till nyckelbiotop, arkeologi och risk för översvämning.
- I samband med en VA-utredning för området bör även andra närliggande fastigheter som kan vara aktuella för anslutning till allmänt VA ses över så att utbyggnaden kan hanteras i lämpligt sammanhang.

2 Tallbacken (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 23 hektar och ligger i den nordöstra delen av tätorten, norr om genomfartsleden Läppebovägen. Området består av ett befintligt bostadsområde med omkring 90 bostäder. Grönytorna domineras av lövskog, med inslag av barrskog i norr och öster. Gällande detaljplan medger ytterligare cirka 13 friliggande villatomter, främst längs Rallarevägen i den norra delen. Kommunen äger de obebyggda fastigheterna samt marken i anslutning till befintlig bebyggelse.

Området berörs inte av några riksintressen och saknar identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Utvecklingsområdet ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Ankarsrum och rymmer någon enstaka känd fornlämning. Dagvattnet avleds mot två olika recipienter: Hällsjön i väster och Stora Flugen i övriga delar. Området omfattas inte av strandskydd, men angränsar till det sekundära skyddsområdet för ytvattentäkterna Axsjön och Kannsjön och ligger inom ett större område med värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Stora delar av utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Markförhållandena består av morän ovan berg, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög. Området utgör risk för värmeöar och vissa områden, främst i den tätortsnära naturmarken, riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. Närmaste busshållplatser finns cirka 800–1000 meter bort vid skolan eller Ankarsrum station. Serviceutbudet ligger inom god räckvidd: skola, förskola och centrumfunktioner som dagligvaruhandel finns cirka 1,3 kilometer från utvecklingsområdet.

Ställningstagande
- Inom utvecklingsområdet finns potential för att, utöver befintliga lucktomter, tillskapa cirka 4 ytterligare bostäder. Totalt bedöms utvecklingsområdet därför tillskapa 17 bostäder, inklusive befintliga lucktomter.
- Bostadsbebyggelsen ska i första hand kompletteras med friliggande småhus.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov av att se över detaljplanen för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och tomtstorlekar vara

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en resurs vid utveckling av området. Då risk för värmeöar föreligger ska grönstrukturen, vid en utveckling av området, stärkas.
- Naturliga lågpunkter kan med fördel ses som en resurs och nyttjas för skyfalls- och dagvattenhantering.

3 Södra Ankarsrum (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 18 hektar och ligger i den södra delen av tätorten, direkt söder om befintlig bostadsbebyggelse. Området utgör en övergångszon mellan tätorten och de rekreativa skogsområdena längre söderut. Terrängen är varierad och domineras av tallskog med inslag av lövskog samt några mindre våtmarker. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken ägs huvudsakligen av privata fastighetsägare, med en mindre kommunal del i norr.

Det berörs inte av några riksintressen. Inga naturvärden eller skyddade naturområden finns registrerade inom utvecklingsområdet, men österut gränsar det till naturreservatet Borgberget, som inrättades 2024. Utvecklingsområdet ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Ankarsrum, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade kulturmiljöer. Dagvattnet avleds mot inloppet i Stora Flugen. Området ingår inte i verksamhetsområde för vatten- och avlopp. Strandskydd gäller inte, men området ligger inom ett större sammanhang av utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Markförhållandena består av morän ovan berg, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom utvecklingsområdet finns områden som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. I de centrala delarna av området finns en äldre avfallsdeponi. Deponin är inventerad men inga åtgärder har vidtagits. Närmaste busshållplats finns vid Kungsvägen, cirka 700 meter bort. Service finns inom god räckvidd: förskola, skola och dagligvaruhandel ligger ungefär 1,5 kilometer från utvecklingsområdet.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 60 bostäder.
- Området föreslås exploateras med en relativt låg exploateringsgrad och främst friliggande villor, som knyter samman med befintligt bostadsområde i norr och väster. I anslutning till den befintliga bebyggelsen föreslås en något tätare bebyggelsestruktur som knyter an till områdets karaktär.
- I och med sitt nära läge till omgivande natur och rekreationsmöjligheter finns stor potential att skapa ett attraktivt och naturnära bostadsområde. Det är av stor vikt att säkerställa befintliga flöden och kopplingar till Ankarsrumsslingan och vidare till Tjustleden.
- I områdets östra del bör en buffertzon lämnas mot Borgbergets naturreservat.
- Storleken på utvecklingsområdet är väl tilltaget och inrymmer möjlighet att skapa park och naturmark.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Naturliga lågpunkter ska ses som en resurs och om möjligt nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Identifierad avfallsdeponi behöver undersökas ytterligare och vid behov saneras innan omvandling av området kan ske.

4 Ankarsrums centrum (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 48 hektar och innefattar en större del av Ankarsrums centrala tätort, belägen längs genomfartsleden och vidare söderut mot bruksområdet. Området rymmer både Övre och Nedre bruksområdet i den södra delen och präglas i övrigt av en funktionsblandad bebyggelse med bostäder, restaurang- och pizzeriaverksamhet, dagligvaruhandel, hälsocentral samt Ankarsrum station. Vid stationen angör busstrafik och museijärnvägen Smalspåret passerar genom utvecklingsområdet. Området är i huvudsak inte planlagt sedan tidigare, med undantag för järnvägsstationen som är planlagd för handels- och järnvägsändamål.

Markägandet är blandat och omfattar både privata fastighetsägare och kommunalägd mark. Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse men är utpekat enligt kommunens kulturmiljöprogram som huvudområde Ankarsrum samt delvis inom kärnområde klass 2, Ankarsrums brukssamhälle. Inom området finns dessutom flera övriga kulturhistoriska lämningar. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot inloppet till Stora Flugen. Strandskydd gäller inom 100 meter från strandlinjen, vilket på vissa sträckor kan vara upphävt genom befintliga detaljplaner. Området ingår även i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

De geotekniska förhållandena utgörs av morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Delar av området uppmäter något högre temperaturer, vilket kan innebära potentiell risk för värmeöar. I bruksområdets södra del, öster om vattnet, finns ett identifierat, potentiellt förorenat område knutet till sågverk som ej riskklassats. Väster om vattnet finns en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet med riskklass 2, kopplad till järn-, stål- och manufaktur som verkstadsindustri. Längs Skolvägen finns ett utpekat potentiellt förorenat område med riskklass 3 knutet till bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkeri.

Området korsas av Smalspårets järnväg. Kollektivtrafik finns inom utvecklingsområdet, främst längs Kungsvägen samt vid Ankarsrum station. Utvecklingsområdet utgör ortens centrala delar med tillgång till ett grundläggande serviceutbud, och förskola samt skola är belägna strax norr om området.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet har på sikt en omvandlings- och förtätningspotential i och med det strategiska och centrala läget i Ankarsrum. Utvecklingen bedöms ske under lång tid och nuvarande markanvändning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

(verksamheter, lätt industri) har möjlighet att utvecklas vid behov. Vid avveckling av nuvarande verksamheter är kommunens strategiska vilja att området utvecklas i en mer funktionsblandad riktning. Omvandlingen väntas ske först i slutet av planperioden.

- Området kan utvecklas med varierande funktioner, däribland bostäder, kontor, handelsverksamhet och service som apotek och vårdcentral vilka kan stärka centrumfunktionerna i orten och skapa naturliga mötesplatser.
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 70 bostäder.
- Bostadsbebyggelsen ska främst utgöras av flerbostadshus som möjliggör en högre och tätare bebyggelse än idag.
- Värna kulturmiljöerna och låt dessa ta plats som viktiga identitetsmarkörer för orten.
- Vattenkontakten viktig, möjliggör bryggor i området som har vattenkontakt med Långsjön där det idag är en småskalig småbåtshamn.
- Värna kopplingen till Tjustleden-Ankarsrumsslingan.
- Möjliggör stråk mot Bruksparken.
- Värna den mer oregelbundna bebyggelsen som präglar främst de sydvästliga delarna av befintligt bostadsområdet för att bibehålla områdets karaktär.
- Omvandlingen kräver att en ny detaljplan upprättas. I samband med detta behöver bland annat naturvärdesinventering, riskbedömning av farligt gods, markmiljöundersökning upprättas.

5 Riksväg 40 (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 52 hektar och är beläget i den norra delen av orten, väster om befintligt verksamhetsområde, med riksväg 40 som passerar genom området. Området består i huvudsak av skogsmark med både tall- och lövskog samt större partier av kalhyggen. Utvecklingsområdet är inte planlagt sedan tidigare och markägandet är huvudsakligen privat, med viss kommunal mark i den sydöstra delen.

Området ligger delvis inom riksintresse för totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar, och riksintresse för kommunikationer avseende riksväg 40. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Långsjön. Inom eller i direkt anslutning till området finns minst en vattenförekomst som potentiellt kan omfattas av strandskydd och delar av utvecklingsområdet ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs av morän ovan berg och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. Området korsas av riksväg 40 som också är utpekad primär led för farligt gods. Nordöst om området finns flera identifierade potentiellt förorenade områden kopplat till avfallsanläggningen, tank- och fatrengöring samt skrothantering och skrothandel. Kollektivtrafik nås via busshållplats vid riksväg 40 i utvecklingsområdets östra del. Avståndet till dagligvaruhandel och annan service i centrala tätorten är cirka 1,5 kilometer från utvecklingsområdets mitt.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Området ansluter effektivt direkt till riksväg 40 och kan med fördel utvecklas för verksamheter av störande karaktär. I områdets södra delar, mot grönområdet och mot de östra delarna bör verksamheter med mindre omgivningspåverkan lokaliseras.
- Vid utveckling av området behöver hänsyn tas till farligt godsled på riksväg 40 och riksintresse för kommunikationer.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, radon, påverkan på kulturmiljö, naturvärdesinventering samt markmiljöundersökning genomföras.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av den ändrade markanvändningen.
- Hänsyn till de vattenanknutna värdena i anslutning till utvecklingsområdet måste tas I det kommande planarbetet.

6 Falsterbo (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 127 hektar och är beläget omkring en kilometer öster om Ankarsrums tätort, på den västra sidan av Tjursbosjön, med anslutning till länsväg 786 (Läppebovägen) som i norr kopplar till riksväg 40. Området utgörs i dag till största delen av produktionsskog och kalhyggen i kuperad terräng med stora höjdvariationer. Detaljplanearbete pågår i syfte att möjliggöra markanvändning för växthus och solenergianläggningar, med inriktning på större etableringar med behov av omfattande byggnader och anläggningar. Marken ägs av privata markägare och området omfattas av riksintresse för totalförsvaret, civila delen, kopplat till eltransmissionsnätet.

En naturvärdesinventering genomförd 2023 visar att delar av utvecklingsområdet har påtagliga till höga naturvärden, även om inga nyckelbiotoper förekommer. Inom området finns flera fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar, trots att området inte är utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Tjursbosjön och flera vattenförekomster inom eller i direkt anslutning till området kan omfattas av strandskydd. Området ingår även i ett större sammanhang av utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs av morän ovan berg med inslag av torv, där grundläggning inom torvområden kräver särskilda åtgärder. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Ett fåtal områden inom utvecklingsområdet är låg belägna och riskerar att översvämmas vid skyfall. Området korsas i nordsydlig riktning av en större kraftledning samt avgränsas i norr av Smalspårets järnväg och väg 786. Norr om området pågår lantbruk och potentiell djurhållning. Närmaste kollektivtrafik finns vid busshållplats Gustavsberg i utvecklingsområdets södra del. Avståndet till närmaste dagligvaruhandel i Ankarsrums tätort är cirka 3,7 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms, med tanke på dess storlek, vara lämpat för en blandning av verksamheter med både störande och mindre störande

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

inslag. Området bedöms också lämpligt för energiproduktion som exempelvis solkraft.
- Mot områdets norra gräns ska ett buffertavstånd mot befintlig jordbruksmark hållas.
- Längs med väg 786 ska en trädridå sparas för att minska påverkan på smalspårets kulturmiljövärden.
- Hänsyn till kraftledningen som löper genom området behöver tas.
- Identifierade naturvärden ska tas hänsyn till enligt framtagna naturvärdes- och artskyddsutredningar.
- Särskild beaktan ska tas till grundläggningssätt inom områden med torv.
- Dagvatten ska fördröjas inom området och kan med fördel utformas som positiva inslag inom utvecklingsområdet.

7 Skolan (service)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och är beläget i den norra delen av Ankarsrum, med befintliga bostadsområden i norr och skolområdet i söder. Området är delvis bebyggt med ett tvåplanshus som tidigare använts för dagligvaruhandel och som i dag är delvis bebott. I övrigt består området av hårdgjorda ytor samt ett skogsparti med främst tallskog och inslag av lövskog. Området omfattas av en avstyckningsplan från 1940-talet där marken är utpekad som öppen plats och park. Markägandet är huvudsakligen kommunalt, med undantag för en fastighet i privat ägo.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse och innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden. Utvecklingsområdet är utpekat inom huvudområde Ankarsrum och ingår i kärnområde klass 2, Ankarsrums brukssamhälle, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inga övriga kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade inom området. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från utvecklingsområdet avrinner mot inloppet i Stora Flugen. Området omfattas inte av strandskydd men ligger inom ett område med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

De geotekniska förhållandena utgörs av morän ovan berg och inga identifierade risker för ras, skred eller erosion föreligger. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg. Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till utvecklingsområdet via busshållplats vid Axsjövägen. Området angränsar till skola för årskurs F–6 och avståndet till centrumfunktioner i tätorten är cirka 600 meter.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet ger möjlighet för skolverksamheten att utvecklas i takt med att orten växer som kommundelscentrum.
- Utvecklingsområdet förutsätter detaljplaneläggning.
- I samband med detaljplaneläggning behöver en naturvärdesinventering genomföras. I planarbetet krävs också att hänsyn till befintliga kulturvärden tas.

8 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Inom orten pekas totalt cirka 2 800 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna följer främst de större stråken, såsom Kungsvägen i öster och Läppebovägen i väster, i syfte att skapa ett sammanhängande cykelvägnät. Därtill föreslås utvecklade eller nya kopplingar till det nya utvecklingsområdet söder om orten samt stråk som knyter viktiga funktioner norr om orten till centrum. Planområdena omfattar i dag varierande markanvändning och inom flera sträckor finns befintliga cykelvägar med behov av standardhöjning eller breddning. Inom tätorten är gång- och cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning. Markägandet är i huvudsak kommunalt. De utpekade sträckningarna berör inga riksintressen, men en stor andel ligger inom områden som omfattas av kommunens kulturmiljöprogram. Avrinningsförhållanden, strandskydd, vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs cykelvägarnas sträckning.

Ställningstagande

- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Överum

Överum är kommunens fjärde största ort med omkring 1100 invånare och är belägen i den nordvästra delen av Västerviks kommun, strategiskt placerad längs väg 35 mellan Västervik (30 min) och Linköping (60 min). Orten har goda kommunikationer med både väg och järnväg.

Överum är en av kommunens historiska bruksorter, med anor tillbaka till 1300-talet. Bruket anlades 1655 och utvecklades till en av länets största industrier, med över tusen anställda på 1970-talet. Idag har Överum ett brett serviceutbud med skola, förskola, livsmedelsbutik, idrottsplats, fritidsgård, äldreboende och läkarfilial. Industrierna i orten är fortsatt betydelsefulla som viktiga arbetsgivare, genom tillverkning av bland annat plogar, gödsel- och såmaskiner samt slitdelar till jordbruksmaskiner.

Framtida utveckling

Övergripande

Överum pekas i översiktsplanens utvecklingsinriktning ut som serviceort och fungerar därmed som en viktig servicenod för det omgivande området med stora och aktiva landsbygder och areella näringar som grannar. Orten har ett strategiskt läge längs riksväg 35 och Tjustbanan, vilket ger goda förutsättningar för pendling och samverkan inom den större arbetsmarknadsregionen mot Linköping och Östergötland.

Bostadsutveckling

Bebyggelseutvecklingen i orten ska bidra till en sammanhållen ort med fokus på att rusta upp befintliga bostäder och tillvarata tomtreserver inom redan planlagda områden. Vid nya tillskott är det viktigt att bredda utbudet av bostadstyper och upplåtelseformer. Nya bostadsområden föreslås främst lokaliseras nära befintliga bostadsområden och bidrar därmed till en sammanhållen ort. Utvecklat område

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

för funktionsblandning i de mer centrala delarna av Överum gör att ett tillskott av flerbostadshus och servicefunktioner ger förutsättningar för en levande och stärkt centrumkärna. När det gäller bebyggelseutveckling pekas samlade områden ut som kan rymma cirka 160 nya bostäder.

Verksamhetsutveckling
Utvecklingen av nya verksamhetsområden föreslås främst i anslutning till befintliga verksamheter för att möjliggöra expansion och stärka logistiska samband. Ett nytt verksamhetsområde längs riksväg 35 bedöms ha särskilt goda förutsättningar för etableringar tack vare sitt kommunikativa läge. Totalt möjliggörs för tillkommande verksamheter om cirka 15 hektar inom orten.

Mötesplatser och service
Överums identitet som bruksort är en central tillgång och bör värnas genom att befintliga kulturvärden och deras karaktär bevaras. Detta säkerställer ortens särpräglade identitet och utgör en viktig grund för fortsatt utveckling. Centrumområdet behöver stärkas som en trivsam och attraktiv mötesplats där handel, service och offentliga funktioner samspelar. Att tillföra nya verksamheter och förbättra det offentliga rummet skapar möjligheter för ett mer levande centrum, där invånare i alla åldrar kan mötas. Trygghet och tillgänglighet ska prägla gestaltningen av både gator, torg och grönområden. Genom att utveckla befintliga, centrala mötesplatser kan den sociala sammanhållningen stärkas och ortens kärna bli mer attraktiv både för boende och besökare.

Kommunikationer
Överums roll som serviceort ställer krav på väl fungerande och tillgängliga kommunikationer. Genomfartsleden väg 35, med hög trafikering, utgör idag en utmaning då den upplevs som en barriär som delar samhället. Vägen behöver därför utvecklas med fokus på trafiksäkerhet, gestaltning och trygghet, särskilt för oskyddade trafikanter. Förbättrade gång- och cykelstråk kan bidra till att knyta samman ortens delar och skapa attraktiva och säkra förbindelser till skolor, service och rekreationsområden. Järnvägens sträckning i utkanten av orten innebär att den inte utgör en fysisk barriär, men stationsområdet behöver utvecklas för att bli mer tillgängligt och upplevas som tryggt och välkomnande. En stärkt kollektivtrafikförsörjning, i kombination med goda möjligheter till cykelparkering och samåkning, är avgörande för att underlätta hållbara resor inom och till orten.

Grönstruktur och rekreation
Överum präglas av sitt natursköna läge med närhet till sjöar, skog och kuperad terräng, vilket skapar stora möjligheter för friluftsliv och rekreation. Den omgivande naturen utgör en central del av ortens identitet och attraktivitet, och bör därför värnas och utvecklas på ett varsamt sätt. Befintliga rekreations-områden, idrottsplatser och motionsspår ska bevaras och tillgängliggöras för fler, samtidigt som kopplingarna mellan grönområdena inom orten kan stärkas.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan för Överum återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

- Verka för att befintliga bostäder och byggnader i strategiska lägen rustas upp och håller en god standard. Säkerställ god dialog med bostadsaktörer på orten som ett led i detta.
- Prioritera utbyggnad av planlagda lediga tomter inom orten. Vid behov bör detaljplanerna ses över för att bättre anpassas till dagens behov på bostadsmarknaden.
- Vid tillskott på bostadsmarknaden är det viktigt att bredda utbudet av ägandeformer och bostadsstorlekar, där exempelvis hyresrätter, tillgängliga bostäder för äldre samt mindre lägenheter för unga är prioriterat.
- Värna ortens identitet som bruksort och säkerställ att hela bruksbygdens karaktär och kulturvärden bevaras.
- Befintliga mötesplatser är viktigare att bevara och utveckla än att tillskapa nya. Exempel på sådana är området runt centrum, bruket, badplatsen, museet, Vallonen samt området runt Överumsån. Utveckla centrummiljön runt Piazzan med hänsyn till bevarandet av dess unika identitet och karaktär. Överväg att utveckla en generationspark i lämpligt läge som skapar nya möten för invånare som annars inte träffas.
- Arbeta för underhåll och försköning av kommunala ytor för att stärka ortens helhetsintryck och trivsel.
- Utveckla miljöerna runt stationsområdet, bruksområdet samt runt bostadsområden med mindre personrörelser så att de upplevs trygga även nattetid. Arbeta med siktskapande åtgärder och belysning som första insatser.
- Arbeta i samverkan med Trafikverket och Region Kalmar med genomfartsleden (väg 35) så att den inte upplevs som en barriär. Utveckla denna till att vara en attraktiv, trygg, trafiksäker väg med god tillgänglighet för oskyddade trafikanter, som såväl ska korsa vägen som färdas längs med den.
- Verka för att riksväg 35 i bådadera sträckningarna från orten har god standard gällande trafiksäkerhet samt framkomlighet.
- Utveckla det sammanhängande gång- och cykelvägnätet till Överums viktigaste noder, exempelvis genom separat gång- och cykelväg, belysning eller andra cykelfrämjande åtgärder. Detta för att skapa ett tryggt och sammanhängande gång- och cykelvägnät. Viktiga målpunkter är exempelvis mot badplatsen, längs med/över genomfartsleden väg 35 samt till friluft- och idrottsområden.
- Verka för en utvecklad kollektivtrafik där dess tillgänglighet och funktion behöver förbättras, både mot Östergötland och Gamleby-Västervik. Arbeta för tätare turer samt anpassning till arbets- och skolpendling.
- Verka för att persontrafiken på Tjustbanan bibehålls och utvecklas för att möjliggöra attraktivare pendling från och till orten.
- Bevara natur- och rekreationsmiljöer och -möjligheter i tätortsnära lägen. Arbeta för att tillgängliggöra dessa miljöer. Exempel på platser är

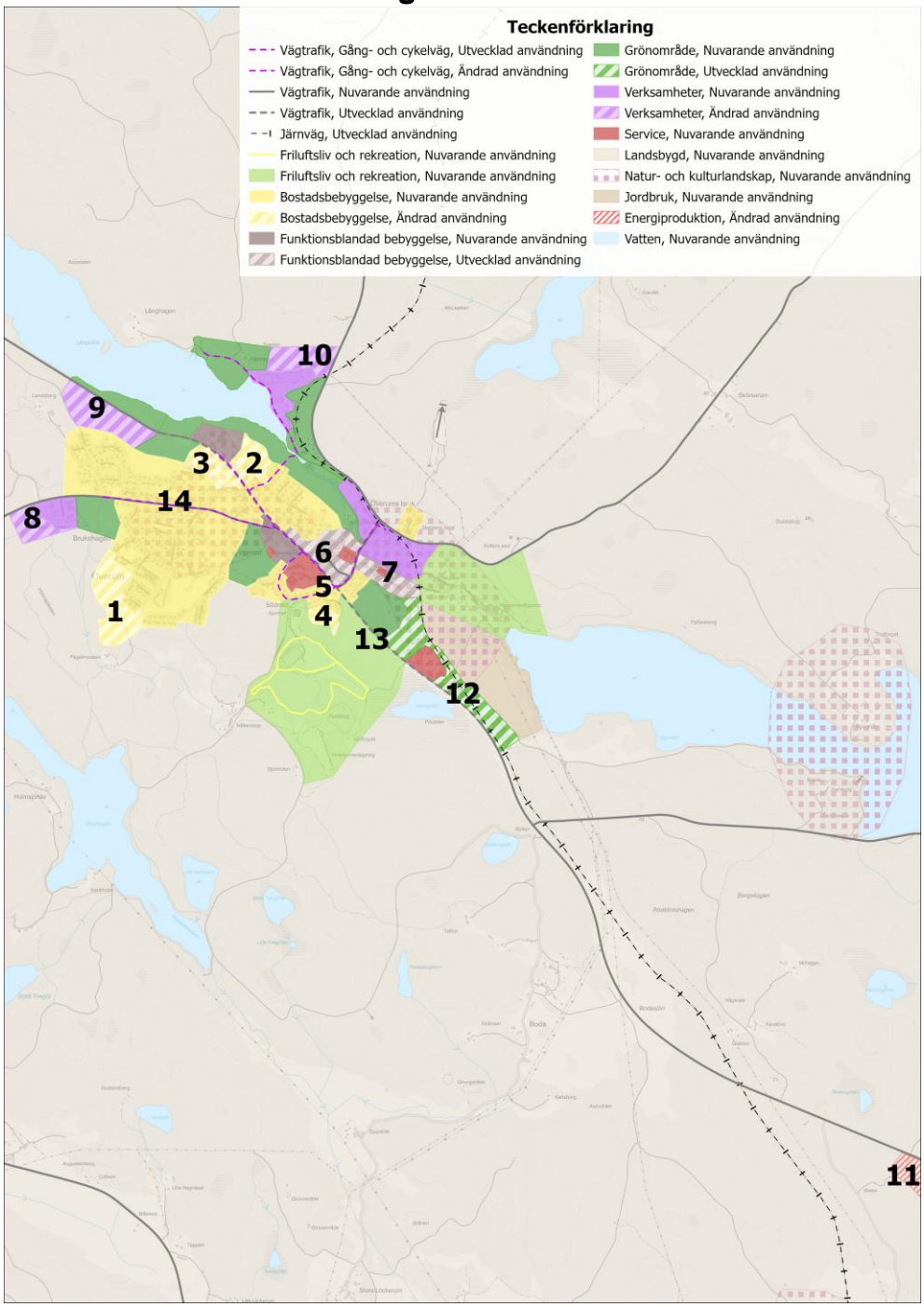
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

badplatserna Jonsäng och Ryvenäs, idrottsplats och skidbacke samt vandringsleder i tätortsnära skog. Utveckla närmiljön kring Överumsån för ökad biologisk mångfald, vattenfördröjning och rekreation och välbefinnande. En utredning om möjlig åtgärd för fri vandringsväg för fisk finns.

- Arbeta för att bibehålla grundläggande servicefunktioner för att säkerställa en attraktiv boende- och arbetsort.
- Säkerställ utpekade ytor för dagvattenhantering som fortsatt viktiga naturliga fördröjningsytor.
- Höga temperaturer kan uppstå vid befintligt verksamhetsområde nordväst om orten och behöver därför anpassas så att naturligt kylande eller temperaturreglerande funktioner tillförs, exempelvis genom trädplantering. Högst uppmätta temperaturer uppstår runt bruksmiljöerna och stationsområdet. Detta område bör prioriteras för temperaturreglerande åtgärder. Åtgärder kan exempelvis inkludera plantering av fler träd, tillskapa grönytor och anlägga våtmarker eller öppna vattenytor.
- Beakta risker för skred vid Överumsån och utred dessa vidare vid eventuell utveckling av området.
- Verka för att utveckla områden med risk för översvämning vid kraftiga regn, exempelvis Piazzan och idrottsplatsen, till multifunktionella ytor med kapacitet att tillfälligt magasinera vatten och samtidigt bidra till rekreation och trygghet i vardagen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 8 Karta över föreslagen markanvändning i Överum.

1 Ögrimsvägen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och ligger i den västra delen av tätorten, ungefär 1 kilometer från centrum. Terrängen är kuperad och domineras av barrskog. Området planlades under 1970-talet men har ännu inte byggts ut fullt ut enligt gällande detaljplan. I befintliga planer möjliggörs cirka 40 nya

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

bostäder, främst i form av friliggande villor eller radhus. I den fördjupade översiktsplanen för Överum (2016) är området utpekat som lämpligt för bostadsutveckling. Marken ägs av kommunen.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintresse för kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar). Det finns inga registrerade naturvärden inom området, men en nyckelbiotop finns sydöst om utvecklingsområdet. Området ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Överum, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot inloppet i Ryven. Strandskyddet är upphävt genom befintlig detaljplan. Området ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Markförhållandena består av sandig morän, berg i dagen och mindre inslag av lera, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området ligger inom högriskområde för radon. Närmaste busshållplats finns vid Dalhemsvägen, cirka 700 meter bort. Serviceutbudet i Överums centrum, inklusive förskola och skola, ligger ungefär 1,5 kilometer från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 40 bostäder.
- Vid en utveckling av området bör detaljplanen ses över och vid behov ändras eller ersättas för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning och exploatering av området.
- Ny bebyggelse bör uppföras som småhus men med en variation av friliggande villor, rad-, kedje-, eller parhus för att samverka med befintlig bebyggelse.
- Byggnader som människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden.
- Riksintresse för kommunikationer och riksintresse för totalförsvarets militära del bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Riksintresse för kulturmiljövården bedöms inte påtagligt skadas. De kulturhistoriska värdena ska beaktas och värnas i detaljplaneläggning och bygglovsprövning.

2 Östralid (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och ligger i den norra utkanten av tätorten, på norra sidan av genomfartsleden Linköpingsvägen/väg 35, mellan befintligt bostadsområde och samlingslokalen Vallonen. Området ligger ovanför en brantare sluttning ner mot sjön och består främst av tallskog med inslag av lövskog. Området är inte detaljplanelagt men är utpekat för bostadsändamål i FÖP Överum (2016). Marken ägs av kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård, kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar). Inga naturvärden är registrerade inom området, men norrut mot sjön Såduggen finns ett identifierat naturvärde enligt Skogsstyrelsen. Området med skogligt naturvärde nordost om utvecklingsområdet hör ihop med hela sträckan längs ån för vilket det finns en framtagen skötselplan från 2021.

Utvecklingsområdet ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Överum och delvis i kärnområde klass 2, Egnahemsområdet Brukshagen, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot inloppet i Ryven och utloppet av Såduggen. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller i de norra delarna mot Såduggen, och området ingår i ett större sammanhang av värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Markförhållandena består av sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Närmaste busshållplatser finns cirka 500 meter bort vid Dalhemsvägen eller Linköpingsvägen. Serviceutbudet i centrum ligger ungefär 1 kilometer från området, och avståndet till skola och förskola är cirka 1,2 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma 15 bostäder.
- Området bör utvecklas som en utvidgning av intilliggande bostadsbebyggelse med fokus på småhus.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Riksintresseområde för Försvarsmakten och kommunikationer bedöms inte påverkas av ett genomförande av utvecklingsområdet.
- Riksintresseområdet för kulturmiljövården bedöms inte påtaglig skadas vid utveckling av området. Området ska följa befintlig struktur och ta hänsyn till befintliga kulturhistoriska värden. Det är av vikt att möjliggöra ny bostadsbebyggelse i attraktiva lägen för att locka nya invånare till orten.

3 Norralid (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och ligger i den norra utkanten av tätorten, på södra sidan av genomfartsleden Linköpingsvägen/väg 35. Området ligger mellan Strömserumsvägen och Svensbackevägen, där tidigare flerfamiljshus revs under 1990-talet respektive 2014. Marken står idag obebyggd och består av lövskog i öster, tallskog i väster samt öppna ytor utan växtlighet. Gällande detaljplan från 1964 medger flerfamiljshusbebyggelse motsvarande cirka 50–70 bostäder. Området är även utpekat för bostadsändamål i FÖP Överum (2016). Marken ägs av kommunen.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård, kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvarets militära del (påverkansområde

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

väderradar). Inga naturvärden är registrerade inom området, men en nyckelbiotop finns strax väster om utvecklingsområdet. Området ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Överum och delvis i kärnområde klass 2, Egnahemsområdet Brukshagen, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot inloppet i Ryven. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inte, men området ingår i ett större sammanhang av värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Markförhållandena består av sandig morän, berg i dagen och mindre inslag av lera, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Områdets södra delar uppvisar några högre maxtemperaturer, vilket potentiellt kan leda till värmeöar. Inom området finns det en äldre deponi. Den östra delen av området har tidigare varit bebyggd med flerbostadshus, vilka revs 2014. Risk finns dock att rivningsmassor kan finnas kvar. Närmaste busshållplatser finns cirka 400–500 meter bort vid Dalhemsvägen eller Linköpingsvägen. Serviceutbudet i centrum ligger ungefär 1 kilometer från området, och avståndet till skola och förskola är cirka 1,2 kilometer.

Ställningstagande

- I ÖP2050 föreslås området bebyggas med en blandning av flerbostadshus och friliggande villor för att matcha behovet i orten. Totalt möjliggörs för ca 40 bostäder, varav ca 10 friliggande tomter.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov att se över detaljplanen för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och byggnadssätt vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden.
- Riksintresseområde för Försvarsmakten och kommunikationer bedöms inte påverkas av ett genomförande av utvecklingsområdet.
- Riksintresseområdet för kulturmiljövården bedöms inte påtaglig skadas vid utveckling av området. Området ska följa befintlig struktur och ta hänsyn till befintliga kulturhistoriska värden. Det är av vikt att möjliggöra ny bostadsbebyggelse i attraktiva lägen för att locka nya invånare till orten.
- För att undvika värmeöar är det viktigt att inkorporera grön- och blåstruktur i området. Dagvattenhantering kan med fördel tillskapas med öppna, multifunktionella ytor.
- Markmiljöundersökning ska genomföras och vid behov ska åtgärder vidtas innan exploatering sker.

4 Svedjevägen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och ligger i den sydöstra delen av orten, med nära läge till sporthall och rekreationsområden. Marken har tidigare rymt två flerbostadshus som revs under 1990-talet. Idag står ytorna tomma och består av gräsytor samt lövskog i öster och tallskog i väster, med vissa öppna

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

partier utan växtlighet. Gällande detaljplan från 1953 medger uppförande av flerbostadshus, och möjliggör cirka 30 bostäder i trevåningshus. Området är även utpekat för bostadsändamål i FÖP Överum (2016). Markägandet är till största delen kommunalt, med en mindre privatägd del.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård, kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar). Inga naturvärden är registrerade inom området, men en nyckelbiotop finns strax söder om det. Området ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Överum, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot inloppet i Ryven. Området är införlivat i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inte, men området ingår i ett större sammanhang av värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Markförhållandena består av sandig morän och berg i dagen, och enligt länsstyrelsens kartläggning finns en identifierad risk för skred inom området. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom området finns rivningsmassor som kan innehålla föroreningar. Det finns också risk för sättningar inom området. Närmaste busshållplats ligger cirka 400 meter bort vid Linköpingsvägen. Serviceutbudet i centrum nås inom cirka 1 kilometer, och avståndet till skola och förskola är omkring 650 meter.

Ställningstagande

- Området är lämpligt att bygga ut med radhus eller friliggande villatomter, ca 5 tomter föreslås.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden.
- Riksintresseområde för Försvarsmakten och kommunikationer bedöms inte påverkas av ett genomförande av utvecklingsområdet.
- Riksintresseområdet för kulturmiljövården bedöms inte påtaglig skadas vid utveckling av området. Området ska följa befintlig struktur och ta hänsyn till befintliga kulturhistoriska värden.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en resurs och kan tillföra stora kvaliteter i det bostadsområdet.
- Dagvattenhantering sker med fördel via multifunktionella och öppna lösningar.
- Markmiljöundersökning ska genomföras och vid behov ska åtgärder vidtas innan exploatering sker.

5 Tjustvägen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 0,4 hektar och ligger på västra sidan av genomfartsleden Linköpingsvägen/väg 35, med mycket nära avstånd till både skola, förskola och centrum. Inom området finns tre byggnader som tidigare använts bl.a. som HVB-hem, omgivna av viss växtlighet bestående främst av lövträd. Gällande detaljplan anger allmänt ändamål. Marken är privatägd.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård, kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvarets militära del (påverkansområde för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

väderradar). Inga naturvärden eller skyddade naturområden finns registrerade. Området ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Överum och delvis i kärnområde klass 1, Piazzan. Befintliga byggnader flyttades till platsen under 1950-talet och är ursprungligen den gamla prästgården. Byggnaderna är välbevarade och kulturhistoriskt värdefulla. Dagvattnet avleds mot inloppet i Ryven. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inte, men området ingår i ett större sammanhang av utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer.

Markförhållandena består av sandig morän och lera, och enligt länsstyrelsens kartläggning finns en identifierad risk för skred inom området. Markens genomsläpplighet bedöms vara låg till medelhög. Väg 35 är rekommenderad väg för farligt gods. Kollektivtrafik finns i direkt närhet, med busshållplats vid Linköpingsvägen. Serviceutbudet är mycket lättillgängligt: både centrumfunktioner och skola/förskola ligger cirka 100 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Området bedöms lämpligt för bostadsbebyggelse, där visst vårdbehov som stödboende, vårdboende eller behandlingsverksamheter också kan rymmas.
- Byggnadernas placering, skala, volym och uttryck ska bevaras och styra eventuell ny bebyggelse.
- Antikvarisk förundersökning och konsekvensbedömning ska föregå förändringar i bebyggelsen.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens och befintlig bebyggelsemiljös kulturhistoriska värden.
- Vid förändring i bebyggelsen ska risker kopplat till skred och farligt godsled utredas.
- Riksintresseområde för Försvarsmakten och kommunikationer bedöms inte påverkas av ett genomförande av utvecklingsområdet.
- Riksintresseområdet för kulturmiljövården bedöms inte påtaglig skadas vid utveckling av området. Området ska följa befintlig struktur och ta hänsyn till befintliga kulturhistoriska värden.

6 Piazzan (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 6 hektar och utgör de centrala delarna av Överum, belägna nordöst om genomfartsleden Linköpingsvägen. Området fungerar som tätortens centrum och rymmer merparten av serviceutbudet, såsom dagligvaruhandel, frisörsalong, pizzeria, gatukök, äldreboende och läkarfilial, samt bostadsbebyggelse och mindre grönytor. Området är detaljplanelagt sedan tidigare genom en äldre detaljplan från 1950-talet och är i den fördjupade översiktsplanen för Överum utpekat för centrumutveckling. Markägandet domineras av kommunägda fastigheter, med inslag av fastigheter i privat ägo.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård samt inom riksintressen för kommunikationer (luftfart, MSA-yta) och totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Det är utpekat som huvudområde Överum och ingår i kärnområde klass 1, Piazzan, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns även två nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt utpekade för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

ädellövträd. Planområdet berör också en mindre del av nyckelbiotopen i norr mot ån. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot inloppet i Ryven. Strandskydd gäller i den nordöstra delen av utvecklingsområdet, som även ingår i ett större område med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän, berg i dagen och lera, där delar av området är utpekade som aktsamhetsområde för skred. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög.

Området uppmäter något högre maxtemperaturer, vilket kan innebära potentiell risk för värmeöar. Området gränsar mot väg 35 i sydväst som också utgör rekommenderad primär led för farligt gods. I nordöstra delen av området finns ett potentiellt förorenat område knutet till drivmedelshantering som ej riskklassats. Kollektivtrafik finns inom utvecklingsområdet med busshållplatser vid Bruksgatan och Linköpingsvägen. Förskola och skola är belägna cirka 200 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Området kan utvecklas med varierande funktioner, däribland bostäder, kontor och handelsverksamhet.
- Utvecklingsområdet bedöms kunna utvecklas med cirka 40 bostäder.
- Bostäderna ska i första hand uppföras som flerbostadshus.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden. Kulturhistoriska värden ska lyftas fram som identitetsmarkörer för orten.
- Koppla området mot Vallongatans bruksmiljöer.
- Stärk centrumfunktioner som kollektivtrafik (nod för busstrafik till Linköping invid gatuköket), handel och service. Verka för att behålla funktionen vårdcentral/läkarfilial.
- Utveckla offentlig mötesplats, park- och torgfunktioner för att skapa en ökad känsla av stadsliv.
- Vid en utveckling av området måste särskild hänsyn tas till utformning och gestaltning med anledning av att området berörs av riksintresset för kulturmiljövården. Riksintresset bedöms inte påtagligt skadas. Riksintressets kärnvärden bör så långt som möjligt förstärkas vid omvandling.
- Riksintresse för totalförsvaret och kommunikationer luftfart bedöms inte påverkas vid en utveckling av området.

7 Vallongatan (funktionsblandad bebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och är beläget i den östra delen av Överum, med närhet till centrumfunktionerna och med bruksområdet som närmaste granne norr om området. Inom utvecklingsområdet har delar av tidigare bebyggelse rivits. Området präglas i dag av vegetation med främst lövträd. Gällande detaljplan möjliggör uppförande av flerbostadshus i två våningar med omkring 20 bostäder. Markägandet är delat mellan kommunen och privata fastighetsägare.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kulturmiljövård samt inom riksintressen för kommunikationer avseende luftfart (MSA-yta) och totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Området är utpekat inom huvudområde Överum och delvis inom kärnområde klass 1, Bruksområdet, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Enstaka kända kulturhistoriska lämningar finns inom området. Inga identifierade naturvärden finns inom utvecklingsområdet, men söder om området finns ett grönområde med nyckelbiotop och naturvärdesobjekt med ädellövträd.

Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot inloppet i Ryven och området ingår i ett sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Den östra delen av utvecklingsområdet ingår i ett större markavvattningsområde och gränsar till ett utpekat grundvattenmagasin. Marken består av sandig morän, fyllnadsmaterial och lera, och delar av området är utpekade som aktsamhets-område för skred. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög.

Området gränsar mot järnvägen i öster. Inom bruksområdet i norr finns ett par identifierade potentiellt förorenade områden knutna till brukets verksamhet, varav en har riskklass 2. Nuvarande verksamhet i brukslokalerna är en tillstånds-pliktig miljöfarlig verksamhet. I nordväst finns ett identifierat, ej riskklassat potentiellt förorenat område utifrån tidigare drivmedelshantering på platsen. Uppströms planområdet, vid Skolvägen, finns ytterligare en identifierad potentiell förorening rörande grafisk industri som ej riskklassats.

Närmaste busshållplats ligger cirka 300 meter från utvecklingsområdet vid Linköpingsvägen och tågstation finns vid Överums Bruk på motsvarande avstånd. Centrumservice, inklusive dagligvaruhandel, nås inom cirka 400 meter och förskola samt skola ligger omkring 600 meter från utvecklingsområdet. Inom utvecklingsområdet ligger Överums kyrka. Kyrkogården ligger utanför utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna utvecklas med en blandning av bostäder, service och handel. Området kan med fördel ses som en förlängning av Överums centrum.
- Tillägg i bebyggelsen ska utföras med hänsyn till ortens befintliga kulturhistoriska värden.
- Utveckling av området förutsätter att en ny detaljplan tas fram. I samband med planarbetet behöver fördjupade kunskapsunderlag om bland annat påverkan på kulturmiljön, fornlämningar och dagvattenhantering.
- Vid en utveckling av området måste särskild hänsyn tas till utformning och gestaltning med anledning av att området berörs av riksintresset för kulturmiljövården.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

8 Brukshagen (verksamheter)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och är beläget i den västra delen av orten, söder om Dalhemsvägen och i direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde i öster. Området består i dag av skogsmark och kalhyggen och gränsar till ett etablerat verksamhetsområde med bland annat återvinningscentral. Väster om utvecklingsområdet finns en mindre göl. Området är sedan 1960-talet detaljplanelagt för industriändamål samt utpekat för samma ändamål i gällande FÖP Överum (2016). Markägandet är delat mellan kommunala och privata fastighetsägare.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för luftfart (MSA-yta) samt totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Området innehåller inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden och är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår delvis i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot inloppet i Ryven och området ingår i ett större markavvattningsområde samt i ett utpekat grundvattenmagasin. I och i direkt anslutning till området finns vattenförekomster som potentiellt kan omfattas av strandskydd.

De geotekniska förhållandena varierar och utgörs av sandig morän, berg i dagen, lera och kärrtorv, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög. Öster om området finns två identifierade, potentiellt förorenade områden knutna till verkstadsindustri och ytbehandling av metaller. Närmaste busshållplats finns cirka 500 meter från utvecklingsområdet vid Pildammsvägen. Avståndet till Överums centrum och dess serviceutbud är cirka två kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för en blandning av verksamheter med både störande och mindre störande inslag.
- Nuvarande detaljplan kan behöva ses över för att anpassas efter dagens förutsättningar.
- Vid exploatering behöver sträckning för vandringsleden genom området ersättas.
- För marken som består av kärrtorv och våtmark i sydvästra utvecklingsområdet behöver lämpligheten utredas vidare. Nuvarande planläggning bör ses över för att säkerställa områdets lämplighet.
- Riksintresset för luftfart bedöms inte påverkas men behöver beaktas i den fortsatta planprocessen.
- Riksintresset för kulturmiljövården bedöms inte påtagligt skadas. Säkerställande av detta krävs i den fortsatta planeringen.
- Strandskyddet syften ska beaktas i den fortsatta planprocessen.

9 Dalbovägen (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och är beläget i den nordvästra delen av Överum, söder om genomfartsleden väg 35/Linköpingsvägen, med befintliga bostadsområden direkt söder om området. Området består i dag av skogsmark med främst tall och gran. I den fördjupade översiktsplanen för Överum från 2016

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

är området utpekat för bostadsändamål, men det saknar gällande detaljplan. Markägandet är fördelat mellan privata och kommunala fastighetsägare.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för luftfart (MSA-yta) samt totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Det är utpekat inom huvudområde Överum enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriska lämningar finns registrerade. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av sjön Såduggen. Generellt strandskydd gäller inom 100 meter från sjön, men utvecklingsområdet avskiljs från vattnet av väg 35/Linköpingsvägen.

De geotekniska förhållandena utgörs av sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området gränsar i norr mot väg 35 som utgör primär farligt godsled. Närmaste busshållplats finns cirka 1,2 kilometer från utvecklingsområdet längs Linköpingsvägen. Avståndet till centrum, skola och förskola är cirka 1,5 kilometer.

Ställningstagande

- Området ligger i ett strategiskt läge längs med riksväg 35 mellan Gamleby-Åtvidaberg och bedöms i första hand vara lämpligt för verksamheter med liten omgivningspåverkan. I områdets norra del mot väg 35 kan mer störande verksamhet vara möjligt. Mot bostadsbebyggelsen i söder bedöms även kontor eller handel vara lämpligt.
- En grön barriär mot bostadsområdet i söder ska bevaras.
- Med tanke på områdets topografi blir det viktigt att säkerställa att verksamheterna harmonierar med landskapet för att minska påverkan på riksintresset för kulturmiljövården. Gestaltningsprinciper ska därför tas fram för området.
- Utredningsområdet kräver detaljplaneläggning. I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, naturvärdesinventering, påverkan på kulturmiljö samt geoteknisk utredning genomföras.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.

10 Sjöhagen (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 4 hektar och är beläget i den norra delen av orten, i anslutning till befintligt verksamhetsområde och väster om Uknavägen. Området utgörs i dag av skogsmark med inslag av tall, gran och lövträd, och är relativt kuperat. Området är inte planlagt sedan tidigare och marken ägs av privata fastighetsägare.

Utvecklingsområdet ligger helt inom riksintresse för kommunikationer avseende luftfart (MSA-yta) samt inom riksintresse för totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns inom utvecklingsområdet och området är inte utpekat i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av Såduggen och området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena består av sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Området gränsar mot järnvägen i sydöst. Inom befintligt verksamhetsområde i söder finns ett par identifierade potentiellt förorenade områden knutna till sågverk samt verkstadsindustri, varav den förstnämnda endast är identifierad och den andra har riskklass 3. I norr, uppströms utvecklingsområdet, finns en gammal deponi som har inventerats och omfattas av riskklass 2. Närmaste tåganslutning finns cirka 1,4 kilometer från utvecklingsområdet vid Överums bruk och busshållplats finns vid Masungsgatan. Avståndet till centrumfunktioner är cirka 1,6 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med hög omgivningspåverkan.
- Befintlig trädridå mellan befintligt och tillkommande verksamhetsområde ska beaktas för att minska risken för värmeöar.
- Området bedöms lämpligt att angöra genom befintligt verksamhetsområde och inte direkt mot väg 882.
- Riksintresse för totalförsvaret får inte påtagligt skadas. Åtgärder för att minska risk för påverkan behöver beaktas i det kommande planarbetet.
- Riksintresse för kommunikationer får inte påtagligt skadas. Åtgärder för att minimera påverkan ska vidtas i den kommande planprocessen.
- I samband med planläggning behöver utredningar om bland annat risk, trafik, geoteknisk utredning, naturvärdesinventering samt markmiljöundersökning genomföras.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Ny bebyggelse får inte tillkomma inom 30 meter från järnvägsspåret.
- Hänsyn till befintlig elledning i områdets södra delar behöver tas i det kommande planarbetet.

11 Dråpstad biogasanläggning (energiproduktion)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 4 hektar och är beläget i anslutning till riksväg 35, cirka 4 kilometer söder om Överum. Cirka 400 meter väster om området löper Tjustbanan. Området utgörs av skogsmark och detaljplaneläggning av området pågår. Markägandet är i privat regi.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för obruten kust och rörligt friluftsliv samt inom riksintresse för totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. Cirka 800 meter västerut ligger riksintresse för värdefulla ämnen och material. Inga identifierade naturvärden eller skyddade naturområden finns inom utvecklingsområdet och området är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot sydöst och området ingår i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. Inom utvecklingsområdet finns ett flertal instängda områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. De geotekniska förhållandena består av sandig morän, glacial lera, torv och urberg utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

Närmsta tåganslutning finns cirka 4 kilometer norr om utvecklingsområdet vid Överums bruk och busshållplats finns vid Lapserum vägskäl, cirka 2,5 kilometer söder om utvecklingsområdet. Avstånd till centrumfunktioner är cirka 4 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med hög omgivningspåverkan, specifikt anläggningar för energiproduktion som exempelvis biogasanläggning.
- Naturliga lågpunkter ska om möjligt ses som en resurs och nyttjas som dagvatten- och skyfallshantering.
- Utvecklingsområdet kräver detaljplaneläggning. Under planarbetes gång behöver utredningar och undersökningar gällande bland annat naturvärden, dagvattenhantering, trafiksituation samt riskhantering genomföras.
- Riksintresse för totalförsvaret får inte påtagligt skadas. Åtgärder för att minska risk för påverkan behöver beaktas i det kommande planarbetet.
- Riksintresset för obruten kust och det rörliga friluftslivet bedöms inte påtagligt skadas i och med utvecklingsområdet.

12 Vallongatans grönområde (grönområde)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 12 hektar och är beläget i den södra delen av Överum, på den östra sidan av Linköpingsvägen. Området präglas av ett grönt och relativt öppet landskap med inslag av lövskog och gräsmarker. Genom utvecklingsområdet löper Tjustbanans järnvägsspår, där en tidigare station funnits men som numera är nedlagd. I den södra delen av området finns även en industrilokal. Området saknar detaljplan och är inte särskilt utpekat i den fördjupade översiktsplanen för Överum. Markägandet är i huvudsak privat, med en mindre andel kommunalägd mark i den norra delen.

Utvecklingsområdet ligger delvis inom riksintresse för kulturmiljövård och helt inom riksintressen för luftfart (MSA-yta) samt totalförsvaret, militärt påverkansområde för väderradar. En nyckelbiotop finns i den södra delen av utvecklingsområdet även i västra delen av området berörs ett objekt med naturvärde. Området är utpekat inom huvudområde Överum och ingår delvis i kärnområde klass 1, Järnvägsstationen, enligt kommunens kulturmiljöprogram.

Dagvatten från området avrinner till inloppet i Ryven och området ingår i ett större markavvattningsområde samt i ett utpekat grundvattenmagasin. Minst en vattenförekomst inom området kan omfattas av strandskydd och området ingår även i ett större sammanhang med utpekade värdefulla vattenanknutna natur-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

och kulturmiljöer. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög/hög. Närmaste kollektivtrafik finns cirka 700 meter från utvecklingsområdet vid busshållplats längs Linköpingsvägen. Avståndet till centrala delar av Överum med serviceutbud är cirka 900 meter. Området gränsar till Överums kyrkogård.

Ställningstagande

- Inom utvecklingsområdet ska befintliga natur-, kultur, - och vattenvärden värnas och stärkas.
- Tjustbanans utveckling är prioriterad och kan, vid vägning av allmänna intressen, väga tyngre än de rekreativa värdena på platsen.

13 Linköpingsvägen (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2,7 kilometer och sträcker sig genom hela orten i form av genomfartsleden Linköpingsvägen som även är en del av riksväg 35. Vägen upplevs i dag som barriärskapande och otrygg av boende och oskyddade trafikanter. Hastighetsbegränsningen är genomgående 40 km/h och på flera platser finns hastighetsdämpande åtgärder i form av avsmalningar, samtidigt som gångutrymmet utgörs av en relativt smal trottoar. Vägen är planlagd som allmän plats, gata och/eller gatuplantering i gällande detaljplaner och omfattas av statligt väghållaransvar.

Hela utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, kommunikationer (luftfart, MSA-yta) och totalförsvaret, militära delen (påverkansområde väderradar). Längs den sydöstra delen av sträckan finns nyckelbiotoper. Området ingår i huvudområde Överum enligt kommunens kulturmiljöprogram och omfattar även kärnområden av klass 1 och 2. Dagvatten avrinner mot inloppet i sjön Ryven och utloppet av sjön Såduggen, och området ingår i ett utpekat grundvattenmagasin. I anslutning till vägen finns vattenförekomster som potentiellt kan omfattas av strandskydd samt utpekade värdefulla vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De geotekniska förhållandena varierar längs sträckan.

Ställningstagande

- Linköpingsvägen ska utvecklas så att den i mindre grad upplevs som en barriär i samhället. Fokus ska ligga på ökad trafiksäkerhet och trygghet för gående och cyklister och ett stadsmässigt uttryck.
- Åtgärder ska prioriteras som breddade gångytor, säkra passager, övergångsställen och cykelöverfarter och tydlig separering mellan trafikslag.
- Planering och genomförande ska ske i samverkan och nära dialog med Trafikverket.
- Dagvattenhantering, påverkan på grundvatten, närliggande vattenmiljöer samt geotekniska variationer ska utredas och beaktas vid val av lösningar.

14 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom orten pekas totalt cirka 4 000 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna syftar framför allt till att stärka gång- och cykelmöjligheterna i centrala delar av orten samt längs de större stråken, med badplatsen som en

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

viktig målpunkt. Planområdena omfattar i dag varierande markanvändning och inom flera sträckor finns befintliga cykelvägar som behöver utvecklas, exempelvis genom höjd standard eller breddning. Inom tätorten är gång- och cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning.

Markägandet är i huvudsak kommunalt. Utvecklingsområdet berör delvis riksintresse för kulturmiljövård och ligger helt inom riksintresse för kommunikationer (luftfart, MSA-yta) samt totalförsvaret, militära delen (påverkansområde väderradar). En stor andel av de utpekade sträckningarna ligger inom områden som omfattas av kommunens kulturmiljöprogram. Avrinningsförhållanden, strandskydd, vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs cykelvägarnas sträckning.

Ställningstagande

- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Gunnebo

Gunnebo är kommunens femte största ort med cirka 1000 invånare och är belägen centralt i Västerviks kommun, strax söder om Verkebäcksviken och med närhet till väg E22. Orten har goda kommunikationer och når såväl centrala Västervik på 15 minuter som Ankarsrum på 12 minuter med bil.

Gunnebo har en lång historia som bruksort. Bruket grundades 1764 och utvecklades till en av Sveriges största fabriksanläggningar under 1900-talet. Än idag präglar industrin orten, med Gunnebo Industrier som en av kommunens största arbetsgivare. Samtidigt erbjuder orten en god service med skola, förskola, livsmedelsbutik, badplats, fritidsgård och ett aktivt föreningsliv.

Framtida utveckling

Övergripande

Gunnebo pekas i översiktsplanens utvecklingsinriktning ut som serviceort och bedöms få en stark och positiv utveckling i samband med utbyggnaden av ny sydlig infart till Västervik samt tillkommande områden för verksamheter och bebyggelse i dess närhet. Orten har ett strategiskt läge längs E22 och ges därmed goda förutsättningar för pendling och samverkan inom arbetsmarknadsregionen. Gunnebo tar del av serviceutbudet både i centralorten Västervik och i kommundelscentrat Ankarsrum. Verkebäck knyts närmare Gunnebo genom att stärka sambanden dem emellan, där orterna kan dra nytta av varandras utbud och kompletterande identiteter.

Bostadsutveckling

Bebyggelseutvecklingen i Gunnebo ska bidra till en sammanhållen och tydlig ortsstruktur. De centrala delarna föreslås utvecklas med fler centrumfunktioner i kombination med bostäder, vilket stärker centrumkärnan och skapar ett mer livfullt och sammanhängande stadsrum. Ny bebyggelse lokaliseras i huvudsak i nära anslutning till befintliga bebyggelsestrukturer, både söderut, norrut och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

österut, för att stärka ortens sammanhang och underlätta tillgången till service och kollektivtrafik. Samlade utbyggnadsområden för bostäder pekas ut som tillsammans kan rymma cirka 200 nya bostäder.

Verksamhetsutveckling
Utvecklingen av verksamhetsmark i Gunnebo koncentreras till strategiska lägen med god tillgänglighet, främst i anslutning till E22. Ett verksamhetsområde pekas ut inom orten, samtidigt som tillkommande verksamhetsområden vid E22 i anslutning till både sydlig och nordlig infart till Västervik bedöms få positiva spridningseffekter för Gunnebo. Läget ger goda förutsättningar för pendling till arbetsintensiva områden i närområdet. Befintliga verksamhetsområden, både inne i orten och i vattennära lägen, behöver anpassas med hänsyn till klimatförändringar och framtida havsnivåhöjningar samt till omkringliggande bostäder och offentliga miljöer. Genom medveten gestaltning kan verksamhetsområdena bidra till ortens attraktivitet. Totalt möjliggörs tillkommande verksamhetsmark om cirka 50 hektar i anslutning till Gunnebo.

Mötesplatser och service
Gunnebos identitet som bruksort är en viktig tillgång som bör värnas. Bygdens höga kulturvärden ska tas tillvara och fungera i nära samspel med handel, service och den offentliga miljön. Genom att utveckla levande och ändamålsenliga verksamheter stärks centrumområdet som en attraktiv och trivsam mötesplats där historiska kvaliteter och moderna funktioner kompletterar varandra. Genom att, i samverkan med fastighetsägare, tillföra nya verksamheter och förbättra det offentliga rummet skapas förutsättningar för ett mer levande centrum där invånare i olika åldrar kan mötas. Trygghet, tillgänglighet och god gestaltning ska genomsyra utformningen av gator, torg och grönområden.

Kommunikationer
Den nya sydliga infarten till Västervik är av stor betydelse för Gunnebos utveckling och bidrar till förbättrad tillgänglighet och kortare restider till centralorten. Detta stärker kopplingarna till Västerviks serviceutbud samtidigt som centralortens expansion vid den sydliga infarten får positiva effekter även för Gunnebo. Gång- och cykelvägar ska utvecklas inom serviceorten för att knyta samman dess olika delar samt skapa säkra och attraktiva stråk mot centralorten, längs E22 och den sydliga infarten. Kopplingen mellan Gunnebo och Verkebäck stärks genom förbättrade gång- och cykelstråk. En väl fungerande kollektivtrafik i det starka stråket vid E22 är avgörande för hållbart resande och för att stärka ortens roll som serviceort.

Grönstruktur och rekreation
Gunnebo omges av stora natur- och rekreationsområden som utgör en viktig del av ortens attraktivitet och livsmiljö. Dessa områden ska till stor del bevaras och fortsatt vara tillgängliga för friluftsliv och rekreation. Trots det havsnära läget upplevs idag vattenkontakten som begränsad från flera bostadsområden. Därför är det viktigt att skapa utblickar, stråk och mötesplatser som leder ner mot vattnet och gör Verkebäcksviken mer tillgänglig för allmänheten. Det befintliga badet, som idag är beläget öster om tätorten, utreds för en mer centrumnära lokalisering för att förbättra tillgänglighet och skapa naturliga flöden. Friluft-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

området sydväst om tätorten är en betydelsefull rekreativ resurs och ska ges möjlighet att utvecklas vid behov, med hänsyn till naturvärden och långsiktig hållbarhet. De mest låglänta områdena i Verkebäcksviken riskerar att svämmas över och behöver klimatsäkras för framtida användning.

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan för Gunnebo återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

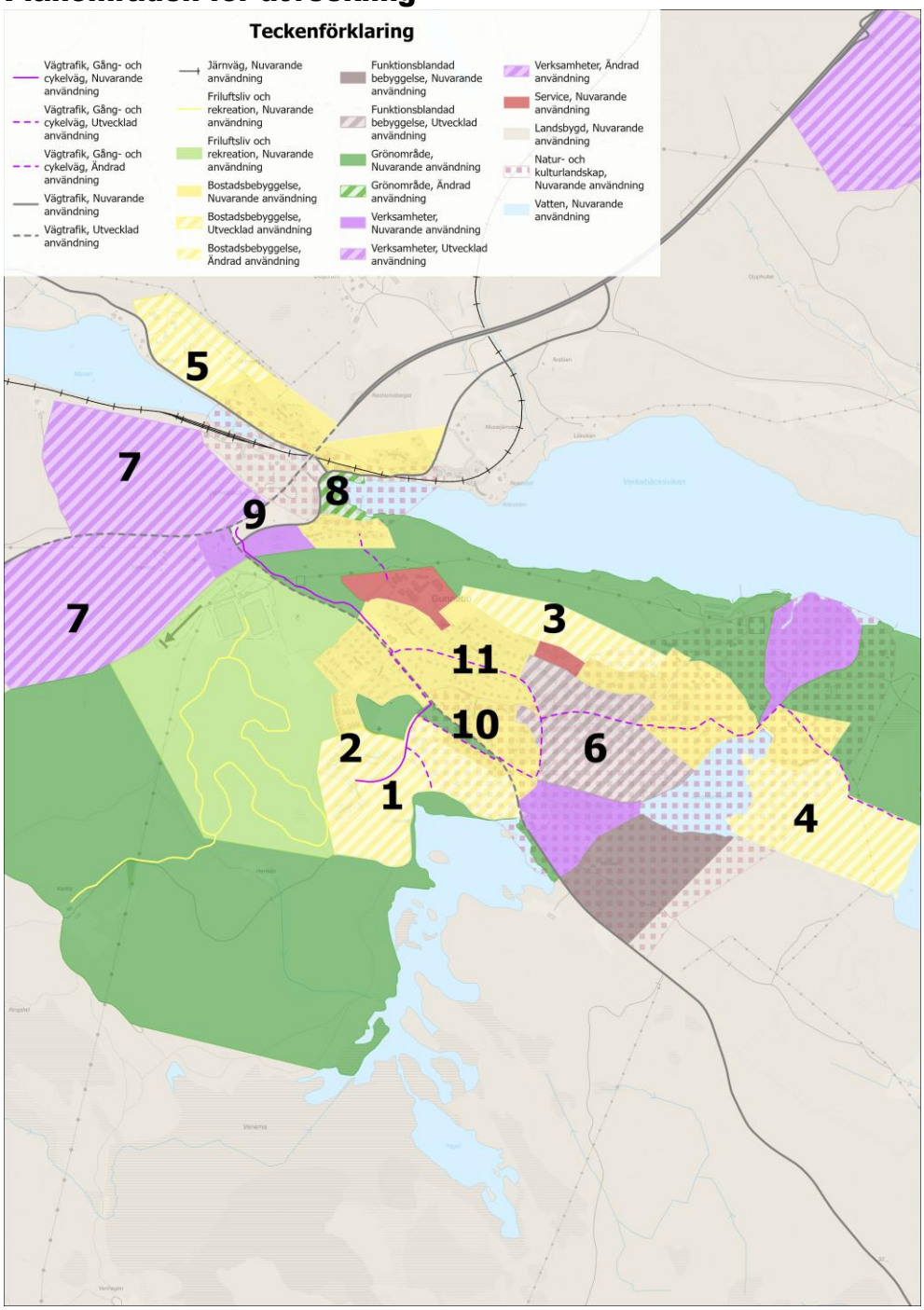
- Beakta efterfrågan på trygghetsboenden och senioranpassade bostäder för att äldre ska kunna bo kvar i orten, samt tillskapa nya villatomter i attraktiva lägen.
- Vid nya bostadstillskott är det viktigt att erbjuda en variation av bostadstyper och upplåtelseformer.
- Värna boendekvaliteter som närhet till kollektivtrafik, skog och en trygg miljö.
- Säkerställ bättre gång- och cykelinfrastruktur, särskilt belysningsmässigt, samt en gång- och cykelväg till Västervik via en södra infart.
- Tillskapa en pendlarparkering vid E22 för att möjliggöra samåkning eller kollektivt resande från orten.
- Stärk kollektivtrafiken i det starka stråket längs med E22 och möjliggör för kombinerade resor, exempelvis genom tillskapande av pendlarparkering och utvecklat gång- och cykelvägnät.
- Utveckla centrumfunktionen och torgbildningen för att skapa attraktivitet och en trivsam mötesplats. Verka tillsammans med fastighetsägare för att skapa en miljö som ortsborna vill vistas i och arbeta för mer upplevelser i ortskärnan.
- Arbeta för underhåll och försköning av kommunala ytor för att stärka ortens helhetsintryck och trivsel.
- Tillgängliggör områden för friluftsliv, som Gunnebo IP och skogarna kring bruksmiljöerna, exempelvis med fler viloplatser längs lederna.
- Invänta pågående utredning kring lokalisering av ny badplats. Verka för att befintlig och ev. tillkommande badplats har god tillgänglighet för oskyddade trafikanter.
- Samverka med Trafikverket och Region Kalmar län för att skapa en tryggare och trivsammare trafikmiljö längs med genomfartsvägen, väg 793.
- Prioritera ett gott underhåll av vägnätet.
- När Trafikverket bygger ny broanläggning över Verkebäcksviken ska kommunen verka för en god utformning som harmoniserar med landskapsbilden, en transparent process gentemot boende i Verkebäck samt att gång- och cykelmöjligheter ska finnas i stråket.
- Anpassa ytorna vid Gunnebo IP samt Gunnebo lekplats till multifunktionella ytor som kan hålla vatten vid skyfall och fördröja vattenmassorna.
- Säkerställ att befintlig bebyggelse vid Verkebäcksviken inte riskerar att svämma över vid havsnivåhöjning samt utred åtgärder för att klimatsäkra dessa.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Temperaturreglerande åtgärder behövs för att undvika extrema värmeöar i följande områden: verksamhetsområdena i samhället, äldreboendet Dalsgården samt Gunnebo skola och förskola.
- Utred stabilitetsförhållandena i instabila slänter med mycket kraftig lutning, exempelvis vid Marens nordvästra sida, vid smalspårstationen i Verkebäck samt vid bebyggelsen nere vid Verkebäcksvikens innersta del. Utred risker för ras och skred och undvik att planera för ny bebyggelse.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 9 Karta över föreslagen markanvändning i Gunnebo.

1 Hovgårdsområdet östra (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 12 hektar och ligger i den södra delen av orten, i direkt anslutning till befintliga bostadsområden och med närhet till både natur, rekreationsområden och vattenområdet Fågöl. Terrängen består huvudsakligen av tallskog med inslag av lövskog, mindre våtmarker och öppna

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

gräsytor. Inom området finns även ett par befintliga byggnader. Gällande detaljplan från 1974 medger en omfattande bostadsutveckling, med cirka 30 friliggande villor och omkring 60 bostäder i flerfamiljshus. Markägandet är huvudsakligen kommunalt, med undantag för de fastigheter där det redan finns bebyggelse, vilka är privatägda.

Utvecklingsområdet ligger inte inom något riksintresse, men angränsar till riksintresse för naturvård. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade inom området. Det ingår delvis i kulturmiljöprogrammets huvudområde Gunnebo–Verkebäck och delvis i kärnområde klass 2, Gunnebo brukssamhälle. Någon enstaka övrig kulturhistorisk lämning finns registrerad. Dagvattnet avleds mot Verkebäcksviken. Utvecklingsområdet ingår i en begränsad del i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskyddet är upphävt för kvartersmark eftersom området är planlagt.

Markförhållandena består av berg i dagen och morän, och inga risker för ras, skred eller erosion har identifierats. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området är utpekat som lokal förekomst av högradonmark. I det angränsade grönområdet i söder, närmast Venerna, finns en gammal avfallsdeponi i klass 2. I utvecklingsområdet västra del finns en äldre silvergruva. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall. Närmaste busshållplats finns vid Vattentornet på Västrumsvägen, cirka 500 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: förskola och skola ligger cirka 800 meter från området och dagligvaruhandel ungefär 700 meter bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 110 bostäder, inklusive nuvarande planlagda tomter i gällande detaljplan.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov att se över befintlig detaljplan för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.
- Riksintresse för naturvård, Venerna, bedöms inte påverkas negativt av exploateringen.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en resurs vid ändrad markanvändning.
- Byggnader där människor vistas stadigvarande ska uppföras radonsäkert.
- En markmiljöundersökning kan krävas inför exploatering av området, i synnerhet vid exploatering i närhet till befintlig silvergruva och äldre deponi.
- Låglänta områden bör ses som en resurs och nyttjas som dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Riskområdet för skred behöver beaktas inför exploatering.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Befintliga kulturhistoriska värden ska beaktas och värnas vid utveckling av området.

2 Hovgårdsområdet västra (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 6 hektar och ligger i den södra delen av orten, direkt angränsande till Hovgårdsområdet östra, med Sportvägen som avgränsning mellan områdena. Det utgör en delvis utbyggd bostadsmiljö där omkring tio tomter fortfarande är obebyggda. Grönstrukturen består av både löv- och barrträd och bidrar till en relativt grön karaktär trots befintlig bebyggelse. Gällande detaljplan från 1974 medger ytterligare bostadsutveckling. Marken är kommunägd. Området ligger inte inom något riksintresse och saknar registrerade naturvärden eller skyddade naturområden. Det är inte heller utpekat i kommunens kulturmiljöprogram och saknar kända kulturhistoriska värden.

Dagvattnet avleds mot Verkebäcksviken. Utvecklingsområdet ingår i en begränsad del i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inom 100 meter från Venerna. Markförhållandena består av berg i dagen och morän, och delar av området närmast Fågöl är utpekade som aktsamhetsområden för skred. Markens genomsläpplighet är generellt medelhög. I området finns lokal förekomst av högradonmark. På gränsen till området i öster finns några instängda områden som riskerar att svämmas över vid skyfallsliknande regn. Närmaste busshållplats finns vid Vattentornet på Västrumsvägen, cirka 500 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: förskola och skola ligger cirka 800 meter från området och dagligvarubutik ungefär 700 meter bort.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna utvecklas med cirka 10 bostäder i enlighet med befintlig detaljplan.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov att se över befintlig detaljplanen för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.
- Området bedöms lämpligt för småhusbebyggelse.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.
- Naturliga lågpunkter kan med fördel nyttjas som resurs för dagvatten- och skyfallshantering.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en resurs och bör stärka vid utveckling av området.

3 Del av Gunnebo 15:1 (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och ligger norr om befintliga bostadsområden i Gunnebo, endast några hundra meter från Verkebäcksviken.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Terrängen utgörs av en platå med svag lutning ned mot viken och domineras av barrskog med inslag av lövskogspartier. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken är privatägd. Det berörs inte av några riksintressen. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade inom utvecklingsområdet.

Utvecklingsområdet är delvis utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Gunnebo–Verkebäck och delvis inom kärnområde klass 2, Gunnebo brukssamhälle, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot Verkebäcksviken och området omfattas inte av strandskydd. Utvecklingsområdet igår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Markförhållandena består av berg i dagen och sandig morän, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Inom området finns några mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. Området ligger inom lokal förekomst av högradonmark. Närmaste busshållplats finns vid Centrumvägen, cirka 400 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: förskola och skola ligger cirka 600 meter från området och dagligvarubutik ungefär 400 meter bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 30 bostäder.
- Området kan utvecklas med en blandad bostadsbebyggelse med fokus på småhus och mindre flerbostadshus i max 3-4 våningar.
- Bostäder föreslås byggas ut etappvis med olika kvartersstrukturer, arkitektoniska uttryck och bostadsstorlekar.
- I anslutning till den befintliga bebyggelsen i sydost föreslås en mer lantlig bebyggelsestruktur som knyter an till områdets karaktär.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Befintlig grönstruktur ska ses som en tillgång och bevaras som grönsläpp i den tillkommande bebyggelsen.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Naturliga låglänta områden ska ses som en resurs och vid behov nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas i ska uppföras radonsäkert.
- Befintliga kulturhistoriska värden ska beaktas och värnas vid utveckling av området.

4 Tjutingevägen (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 15 hektar och ligger öster om tätorten, mellan vattenområdena Åängsdammen och Tjutingen. Terrängen är svagt kuperad och domineras av tallskog och lövskog, med inslag av mindre våtmarker. I söder avgränsas området av ett vattendrag, och i den norra delen finns ett nedlagt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

reningsverk. En elledning löper genom den östra delen av området. Området är inte detaljplanelagt sedan tidigare och marken är privatägd.

Det berörs inte av några riksintressen. Inom utvecklingsområdet finns dock en nyckelbiotop med ädellövnaturskog, belägen söder om Tjutingevägen mot Åängsdammen. Utvecklingsområdet är delvis utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Gunnebo–Verkebäck och delvis inom kärnområde klass 2, Gunnebo brukssamhälle, men saknar kända kulturhistoriska värden eller skyddade miljöer. Dagvattnet avleds mot Verkebäcksviken. Utvecklingsområdet är ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inom 100 meter från Åängsdammen, Tjutingen och eventuellt det sammanbindande vattendraget.

Markförhållandena består av berg i dagen, sandig morän och lera i området närmast Åängsdammen. Lerområdet är utpekat som aktsamhetsområde för skred och erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. I utvecklingsområdets norra delar finns ett större låglänt område som riskerar att översvämmas vid skyfall. I områdets södra delar finns en äldre industrideponi i klass 2. Inom området finns lokal förekomst av högradonmark. Närmaste busshållplats finns vid Centrumvägen, cirka 1,7 kilometer bort. Serviceutbudet är tillgängligt inom liknande avstånd: förskola och skola ligger cirka 1,7 kilometer från området och dagligvarubutik cirka 1,5 kilometer bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 10 bostäder.
- Området har en låg exploateringsgrad, ska karaktäriseras av en lantlig atmosfär och upplevas mer som gårdsmiljöer.
- Områdets kulturhistoriska värden ska beaktas och värnas vid utveckling av området.
- De naturvärden som finns i nordvästra delen av området, i form av en nyckelbiotop innehållande ädellövnaturskog ska ses som en tillgång vid utveckling av området.
- Naturliga lågpunkter ska ses som en resurs och kan med fördel nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Den elledning som korsar områdets östra delar behöver beaktas vid utveckling av området och kan med fördel markförläggas.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.
- Utpekat riskområde för skred vid Åängsdammen ska undantas exploatering.
- En fri passage ska lämnas närmast Åängsdammen och Tjutingen för att säkerställa allmänhetens tillträde till vattenförekomsterna.
- Vid utveckling av utvecklingsområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

5 Hallsjö (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och ligger i den nordvästra delen av Verkebäck, norr om Gunnebo, längs sjön Marens norra sida. Terrängen utgörs av en höjdrygg med brant sluttning ned mot Valstadsvägen och Maren. Området domineras av lövskog med inslag av öppna gräsytor. I västra delen finns befintlig bebyggelse, delvis med uthyrningsmöjligheter. Den södra delen av området är planlagd som park enligt gällande detaljplan, medan övriga delar saknar planläggning. Marken är privatägd.

Utvecklingsområdet ligger inte inom något riksintresse och saknar registrerade naturvärden eller skyddade naturområden. Området är inte utpekat i kommunens kulturmiljöprogram, men det finns enstaka fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Dagvattnet avleds mot Verkebäcksviken. Utvecklingsområdet är införlivat i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskydd gäller inom 100 meter från Maren. Markförhållandena består av berg i dagen och morän, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög.

I områdets östra del har det funnits en handelsträdgård. Området är inventerat men inga åtgärder har vidtagits. I östra delen finns även en hästverksamhet. Nordost om utvecklingsområdet finns flera elledningar. Inom området finns lokal förekomst av högradonmark. Närmaste busshållplats finns vid Verkebäcksbron, cirka 700 meter bort. Serviceutbudet nås inom rimligt avstånd: förskola och skola ligger cirka 1,2 kilometer från området i Gunnebo och dagligvarubutik ungefär 1,8 kilometer bort.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma 10-20 bostäder.
- Bebyggelsen bör placeras på höjdryggen och utgöras av småhus i form av enbostadshus eller parhus, radhus, kedjehus.
- Vid en utveckling av området bör befintlig detaljplan som berör de södra delarna ses över och vid behov ändras eller ersättas för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan användningssätt och byggrätt vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning och exploatering av området.
- Vid utveckling av området behöver särskild hänsyn tas till befintligt stall för att säkerställa att verksamheten fortsatt kan bedrivas utan att olägenheter uppkommer för den tillkommande bebyggelsen.
- Arkeologisk förundersökning, markteknisk undersökning och naturvärdesinventering ska föregå planläggning.
- Identifierade fornminnen ska i möjligaste mån värnas.
- Områdets sjönära läge med närhet till kollektivtrafik bedöms kunna stärka Gunnebo/Verkebäcks framtida utveckling.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.

6 Gunnebo centrum (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Utvecklingsområdet omfattar cirka 16 hektar och utgör en större del av de centrala delarna av Gunnebo, med utbredning österut från ortens centrum. Området rymmer i huvudsak bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus samt ett begränsat utbud av servicefunktioner lokaliserade kring en torgbildning. I den södra delen av utvecklingsområdet finns en sluttning med inslag av grönstruktur, främst bestående av åkermark och lövskog. Större delen av området är detaljplanelagt för bostadsändamål, med inslag av handelsändamål i särskilt avgränsade delar. Markägandet domineras av privata fastighetsägare, medan mark vid fastigheterna längs Kedjegatan och i början av Pionjärvägen ägs av kommunen.

Utvecklingsområdet omfattas inte av något riksintresse men är utpekat inom huvudområde Gunnebo-Verkebäck och ingår i kärnområde klass 2, Gunnebo brukssamhälle, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inga övriga kända kulturhistoriska värden finns registrerade inom området. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från utvecklingsområdet mynnar i Verkebäcksviken. Strandskydd gäller inom 100 meter från Åängsdammen. De geotekniska förhållandena utgörs av berg i dagen och morän, med inslag av lera närmast Bruksvägen, vilket även är utpekat som aktsamhetsområde för skred.

Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Området uppmäter något förhöjda maxtemperaturer, vilket kan indikera risk för värmeöar. Kollektivtrafik finns inom utvecklingsområdet vid busshållplats på Centrumvägen, medan Verkebäcksbron med fler regionala bussförbindelser ligger cirka 1,5 kilometer bort. Området utgör ortens centrala delar med tillgång till dagligvaruhandel och annat grundläggande serviceutbud. Närmaste förskola och skola ligger cirka 600 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna utvecklas med cirka 40 bostäder.
- Området lämpar sig för flerbostadshus, gärna centralt i området.
- Utöver bostadsbyggnader kan utvecklingsområdet innehålla kontor, handel och annan verksamhet som inte är störande för omgivningen.
- För att stärka centrummiljön och funktionen av ett centrum i Gunnebo är det viktigt att utvecklingsområdet ges en god gestaltning både vad gäller byggnader och de allmänna ytorna, att området blir en naturlig mötesplats. Inom området finns möjlighet att tillskapa både park- och torgfunktioner.
- Området bör inkludera åtgärder för en förbättrad grönstruktur för att minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer.

7 Mossebo (verksamheter)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 49 hektar och är beläget i den nordvästra delen av orten, på båda sidor om E22. Området präglas av skogsmark med både tall- och lövträd samt inslag av kalhyggen och öppna partier. E22 passerar genom utvecklingsområdet och ett utredningsarbete pågår avseende ny vägdragning. Den del av området som ligger söder om E22, väster om Västrumsvägen, är

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

utpekad i kommunens lokaliseringsutredning för verksamheter och industri från 2021. I anslutning till E22 pågår även planarbete för ny trafikplats och ny dragning av Verkebäcksbron. Området saknar i dagsläget detaljplan. Markägandet är varierat, med både kommunal och privat mark söder om E22 och privatägd mark norr om E22.

Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för kommunikationer kopplat till E22 och delar av området ingår i utpekat huvudområde enligt kommunens kulturmiljöprogram, utan att några kända kulturhistoriska värden finns registrerade. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området mynnar i Verkebäcksviken och området omfattas inte av strandskydd. De geotekniska förhållandena utgörs främst av berg i dagen och sandig morän, med en mindre del lera i öster som är utpekad som aktsamhetsområde för skred. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg/medelhög.

Inom utvecklingsområdet finns ett flertal låglänta områden som riskerar att svämma över vid skyfall. Området är utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark. I anslutning till området vid korsningen E22-Västrumsvägen finns ett identifierat, potentiellt förorenat område knutet till drivmedelshantering. Området korsas av E22 som också är utpekad primär rekommenderad led för farligt gods. Direkt söder om området ligger en skjutbana.

Närmaste busshållplats finns cirka 700 meter från utvecklingsområdet vid Verkebäcksbron. I direkt anslutning till utvecklingsområdet finns gatukök och handel. Avståndet till dagligvaruhandel i tätortens centrum är cirka 1,7 kilometer, till Västervik cirka 8 kilometer och till Ankarsrum cirka 12 kilometer.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms vara lämpligt för en blandning av verksamheter med större och mindre påverkan på omgivningen.
- Området förutsätter att beslut och byggnation av ny korsning vid E22/Väg 793 samt bro över Verkebäcksviken genomförs innan exploatering kan bli aktuellt.
- Områdets utveckling bedöms ske i etapper över en längre tid.
- Det är av vikt att säkerställa att området utformas med varsamhet, då det är i exponerat läge. Fasader och byggnader ska upplevas trivsamma och området ska utgöra ett inbjudande inslag till orten.
- Den framtida planskilda korsningen vid Gunneboinfarten ska nyttjas även för infart till norra delen av utvecklingsområdet.
- De naturvärden som finns i östra delen av området, i form av en nyckelbiotop innehållande lövskoglund med jätteträd och spärrgreniga grova träd, ska ses som en tillgång vid utveckling av området och I möjligaste mån bevaras.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för kompensationsåtgärder så ska dessa genomföras.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Fördröjnings- och reningsåtgärder behöver införlivas i området. Dessa kan med fördel utformas som positiva inslag.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Naturliga lågpunkter bör, i möjligaste mån, ses som en resurs och nyttjas för dagvatten- och skyfallshantering.
- Områden som pekats ut som aktsamhetsområde för skred ska undvika att bebyggas.
- Riksintresse för kommunikation bedöms inte påtagligt skadas i och med utvecklingsområdet men behöver beaktas i det fortsatta planarbetet.

8 Verkebäckssvängen (grönområde)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1 hektar och är beläget i Verkebäck, norra om Gunnebo, längst in i Verkebäcksviken. Området är ianspråktaget och består i dag av bebyggelse för både bostadsändamål och verksamhetslokaler. Gällande detaljplaner reglerar en blandad markanvändning med småindustri, parkering, park samt bostäder, kontor och småbåtshamn för fritidsbåtar. Markägandet är till största delen privat. En del av utvecklingsområdet omfattas av riksintresse för naturvård kopplat till Västerviks och Oskarshamns skärgårdar. Området är utpekat inom huvudområdet Gunnebo–Verkebäck och ingår i kärnområde klass 2, Verkebäck lastageplats, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inga ytterligare kända kulturhistoriskt värdefulla objekt finns registrerade inom området.

Dagvatten från området mynnar i Verkebäcksviken och strandskyddet är, helt eller delvis, upphävt genom gällande detaljplan. De geotekniska förhållandena utgörs i huvudsak av lera och området är utpekat som aktsamhetsområde för skred och erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg. Området är delvis utpekat som riskområde med lokal förekomst av högradonmark samt högriskområde för radon. Inom området finns två identifierade, potentiellt förorenade områden knutna till verkstadsindustri och behandling av trä. I norr, uppströms området, finns ett förorenat område med status delåtgärd och riskklass 4.

Området riskerar översvämning vid höjda havsnivåer. Närmaste busshållplats finns cirka 200 meter från utvecklingsområdet vid Verkebäcksbron. Förskola nås inom cirka 300 meter och dagligvarubutik finns i Gunnebo centrum, omkring 1 kilometer från området.

Ställningstagande
- Framtida havsnivåhöjning gör att utvecklingsområdet inte bedöms lämpligt för nuvarande användning. Befintliga bostäder och verksamheter behöver skyddas alternativt omlokaliseras.
- Vid en omlokalisering av bebyggelsen bedöms området lämpligt att utveckla till ett grönområde, som kan utgöra en naturlig barriär och kustskydd mot stigande havsnivåer. Bryggor och småbåtshamn kan vara lämpligt att bibehålla.
- Områdets framtida utformning bör ta hänsyn till kringliggande bebyggelse och så långt det är möjligt inte hindra nuvarande siktlinjer. Området bör

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

gestaltas som ett trivsamt rekreativt inslag i tätortsmiljön som bidrar med trygghet och säkerhet till invånarna.
- Kulturmiljön ska värnas i området.
- Fördröjningsåtgärder bör införlivas i området. Dessa kan med fördel utformas som positiva gestaltningsinslag.

9 E22 Gunnebo (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1,5 kilometer och är beläget väster om orten längs E22 vid passagen över Verkebäck. Verkebäcksbron dominerar området. Den befintliga bron över vattendraget färdigställdes 1956. Trafikverket presenterade 2018 en åtgärdsvalsstudie med syfte att pröva möjligheterna till en ny bro som uppfyller framtida bärighetskrav (BK4), förbättrar trafiksäkerhet och trygghet vid korsningen E22/väg 793 och närliggande hållplatslägen samt ökar framkomligheten på E22 genom höjd standard.

Trafikverket planerar att genomföra åtgärderna genom en ny vägplan. Området omfattas av statligt väghållaransvar och utgör riksintresse för kommunikationer avseende E22. På den västra sidan av utvecklingsområdet, strax innan Rälsgatan, finns en nyckelbiotop i form av en lövskogslund. Utvecklingsområdet ligger inom huvudområde Gunnebo–Verkebäck och delvis inom kärnområde klass 2, Verkebäck lastageplats, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Dagvatten avrinner mot Verkebäcksviken och området omfattas delvis av strandskydd. Geotekniskt berör sträckan varierande marktyper och i anslutning till avfarten mot Gunnebo samhälle finns ett område med lera som är utpekat som aktsamhetsområde för skred.

Ställningstagande
- Kommunen ska verka för gång- och cykelväg på den nya bron över Verkebäcksviken.
- Kommunen stöttar inriktningen från Trafikverket med målstandard 100 km/h genomgående i utvecklingsområdet samt planskild trafikplats mot Gunnebo och korsning med väg 793.
- Kommunen ska verka för att trafikplatsen kan hantera gods, i och med lokalisering av befintliga verksamheter i tätorten Gunnebo-Verkebäck samt vid tillkommande verksamhetsområde Mossebo.
- Kommunen ska verka för att medvetenhet kring suicidprevention används vid byggnation av den nya Verkebäcksbron.
- Kommunen ska verka för en gestaltning av bron som samspelar med landskapsbilden och skapar ett estetiskt tilltalande bidrag som höjer samhällets attraktivitet.

10 Västrumsvägen (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 1,4 kilometer och sträcker sig genom hela orten, från E22 i nordväst till bruksområdet i sydöst längs väg 793. Vägen inleds som en 50-sträcka men övergår vid tätortsgränsen i Gunnebo till 40 km/h. Vägen är relativt smal, med trottoarer på båda sidor i vissa avsnitt samt hastighetsdämpande avsmalningar, och omges av främst av bebyggelse och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

grönstruktur. Vägen är planlagd som allmän plats, gata och/eller gatuplantering i gällande detaljplaner och omfattas av statligt väghållaransvar.

Utvecklingsområdet ligger inom huvudområde Gunnebo–Verkebäck och delvis inom kärnområde klass 2, Gunnebo brukssamhälle, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Dagvatten avrinner mot Verkebäcksviken och i direkt anslutning till vägen finns vattenförekomst som potentiellt kan omfattas av strandskydd. Geotekniskt berör sträckan varierande marktyper och i anslutning till avfarten mot Gunnebo samhälle finns ett område med lera som är utpekat som aktsamhetsområde för skred.

Ställningstagande

- Sträckan ska utvecklas för att skapa en trygg och säker miljö för gående och cyklister, bland annat genom att se över trottoarernas bredd och utformning.
- Väg 793 ska utformas så att den både fungerar som genomfartsled och samtidigt stödjer Gunnebos lokala stadsmiljö och minskar barriäreffekter.
- Planering och genomförande ska ske i samverkan och nära dialog med Trafikverket.
- Dagvattenhantering, närhet till vattenförekomster och områden med skredrisk ska utredas och hanteras för att säkerställa långsiktigt hållbara lösningar.

11 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom orten pekas totalt cirka 3 000 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna återfinns främst i de centrala delarna av orten, men omfattar även kopplingar till nya bostadsområden i den östra och södra delen samt en sträcka som knyter samman Gunnebo med Verkebäck. Planområdena omfattar i dag varierande markanvändning och inom flera stråk finns befintliga cykelvägar som behöver utvecklas, exempelvis genom förbättrad standard eller breddning. Inom tätorten är gång- och cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning.

Markägandet är i huvudsak kommunalt. De utpekade sträckningarna berör inga riksintressen, men en stor andel ligger inom områden som omfattas av kommunens kulturmiljöprogram. Avrinningsförhållanden, strandskydd, berörda vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs cykelvägarnas sträckning.

Ställningstagande

- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Loftahammar

Loftahammar är ett kustsamhälle i kommunens nordöstra del, beläget som en utpost i Tjust skärgård. Orten ligger på en halvö med Bjursundsbron som sedan 1983 knyter samman samhället med fastlandet. Bilresan till Gamleby tar cirka 20 minuter och till Västervik omkring 40 minuter, medan sjövägen är betydligt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

kortare. Loftahammar är en strategisk nod för norra skärgården och erbjuder service för både bofasta och det kringliggande omlandets öar.

Loftahammar har en lång historia och utvecklades tidigt som kyrkby och blev under 1800-talet även en uppskattad kurort, där besökare sökte havsluft och rekreation vid Loftahammar och Källviks brunn. Idag har Loftahammar tätort omkring 430 invånare året runt, men under sommaren mångdubblas antalet genom fritidsboende, sommarturister och båtliv. Samhället erbjuder ett brett utbud av service och besöksnäring, med bland annat skola, förskola, livsmedelsbutik, restauranger, campingar, golfbana och gästhamnar.

Framtida utveckling

Övergripande
Loftahammar pekas i översiktsplanens utvecklingsinriktning ut som en servicenod i kommunens nordöstra delar samt för den norra skärgården. Orten har en viktig funktion för ett stort omland, både i inlandet och för skärgårdsöarna, och föreslås i framtiden kunna erbjuda en jämnare servicenivå över året, bland annat genom att stärka möjligheterna för fler permanentboende invånare. Loftahammar ska fortsatt vara en stark nod för besöksnäringen, där förbättrade kommunikationer inom och till orten är avgörande för utvecklingen.

Bostadsutveckling
Bebyggelseutvecklingen koncentreras främst till de centrala delarna för att skapa en mer sammanhållen ort med starkare serviceunderlag och minskat transportbehov. Loftahammar och Källvik knyts närmare varandra, vilket ger förutsättningar för fler permanenta bostäder i Källvik. Samtidigt som detta görs är det viktigt att bevara befintliga kulturmiljövärden. Två mindre områden i Källvik möjliggörs för ny bebyggelse. Totalt möjliggörs områden för cirka 180 nya bostäder i orten. Vid hamnen och marinorna stärks vattenkontakten genom möjligheter för nya mötesytor, rekreativa stråk och funktionsblandad bebyggelse där handel, hotell och bostäder samverkar.

Verksamhetsutveckling
Befintligt verksamhetsområde vid infarten från Bjursundsvägen ges möjlighet att växa och kompletteras med ytterligare cirka 8 hektar verksamhetsmark som lämpar sig för olika typer av verksamheter och mer skrymmande handel.

Mötesplatser och service
Loftahammars två centrala målpunkter – korsningen Bjursundsvägen och Trillinvägen samt hamnområdet/marinan – behöver utvecklas både var för sig och genom stärkt koppling dem emellan. Ett prioriterat mål är att öka ortens tillgång till vattnet genom nya stråk och utblickar. Bland annat föreslås ett framtida strandstråk som på sikt ska kunna binda samman hela vägen från Källvik till Tättö.

Kommunikationer
För att stödja ortens långsiktiga utveckling är förbättrade kommunikationer avgörande. Väg 213 mot E22 behöver höjd standard och trafiksäkerhet, kollektivtrafiken bör stärkas året om, och gång- och cykelvägnätet utvecklas inom

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

orten samt mot Källvik och längs med Bjursundsvägen hela vägen mot E22. Skärgårdstrafiken är viktig att utveckla för att stärka Loftahammars identitet och tillgänglighet.

Grönstruktur och rekreation
Loftahammars läge vid kusten ger höga natur- och kulturvärden som ska värnas och framhävas. Stora grönområden och rekreativa ytor som badplats, idrottsplats, elljusspår och golfbana bevaras. Genom att stärka vattenkontakten och den skärgårdspräglade identiteten ska Loftahammar fortsätta vara en attraktiv, levande och hållbar ort för både boende och besökare året runt.

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan för Loftahammar återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

- Verka för fler prisvärda och permanenta bostäder med ett varierat bostadsutbud, inklusive tomter för villor, större lägenheter för barnfamiljer samt bostäder anpassade för äldre och personer med funktionsnedsättning.
- Nya bostäder bör främst tillkomma inom befintlig bebyggelsestruktur och i lägen som stärker ortens kärna och främjar permanentboende. Förändringar ska bidra till att minska säsongsvariationer och motverka ett ensidigt fritidshusmönster.
- Verka för att stärka centrumkärnan och ortens samhällsservice med fokus på att bevara och utveckla såväl kommunal som kommersiella servicefunktioner.
- Arbeta för underhåll och försköning av kommunala ytor för att stärka ortens helhetsintryck och trivsel.
- Förbättra kollektivtrafikens turtäthet och tillgänglighet året runt, särskilt med fokus på pendlingsmöjligheter och barnfamiljers behov under sommarsäsongen.
- Utveckla ett sammanhängande och trafiksäkert gång- och cykelvägnät, med prioritet av stråk mot Källvik och Bjursundsbron. Vidta hastighetsdämpande åtgärder, anlägg trottoarer och säkra övergångsställen för att skydda oskyddade trafikanter.
- Verka för att utveckla skärgårdstrafiken som ett alternativ för pendling och tillgänglighet, både till Loftahammar från närliggande öar och vidare mot Västervik och södra skärgården.
- Arbeta för förbättrad standard och trafiksäkerhet längs väg 213, inklusive åtgärder för hastighetsövervakning och tryggare trafikmiljö.
- Samverka med Trafikverket och Region Kalmar för att skapa en tryggare och trivsammare trafikmiljö längs med genomfartsvägen (Bjursundsvägen).
- Skapa fler mötesplatser för allmänheten, med fokus på unga, till exempel genom att utveckla hamnområdet som en rekreativ plats med tillgänglighet, attraktivitet och aktivitet i fokus. Utforma området med klimatanpassning som riktning, med tanke på höjda havsnivåer och potential för eroderbarhet. Stärk centrumbildningen vid korsningen

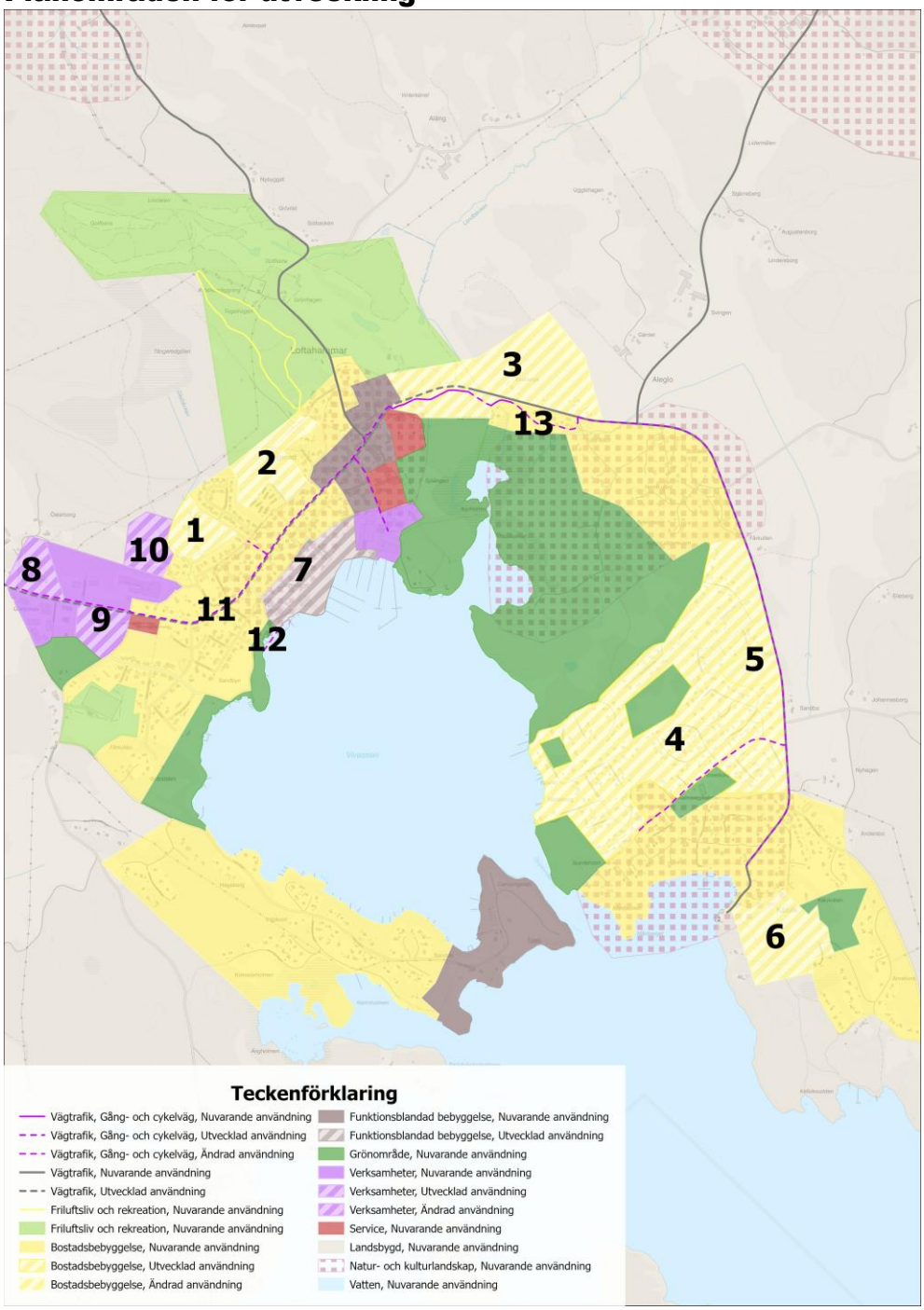
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Bjursundsvägen/Trillinvägen, genom att prioritera fotgängare i området och utveckla mötesplatser eller torgbildande funktioner.

- Bevara och utveckla fritids- och rekreationsmiljöer som strand, naturområden och golfbana. En strandpromenad mellan Tättö och Källvik bör prioriteras för att stärka vattenkontakten och tillgängligheten.
- Verka för att skapa samlade kluster av brygganläggningar, istället för att enskilda bryggor ska spridas ut över ett större område.
- Möjliggör ny industrimark genom översyn av äldre detaljplaner och tillkommande planläggning för verksamhetsändamål i strategiska lägen. Säkerställ att tillkommande verksamheter längs med Bjursundsvägen utformas med varsamhet med kringliggande landskap och utgör ett välkomnande intryck för orten. Ha vattenskyddsområdet i åtanke vid kommande planläggning.
- Beakta risk för skred vid utveckling av områden med hög potential för eroderbarhet. Flertalet områden längs med hela Vivassens strandkant innehar risk för skred och detta behöver särskilt beaktas vid utveckling av bland annat hamnområdet/marinan. Även runt Tättö sommarstuge-område och camping finns risk för skred.
- Anpassa miljöer till ett förändrat klimat, med höjd havsnivå och följande översvämningsrisker. Utred olika kustskyddsåtgärder för att skydda bebyggelse, kulturmiljöer och strandlinjer.
- Verka för att utveckla områden med risk för översvämning vid kraftiga regn till multifunktionella ytor med kapacitet att tillfälligt magasinera vatten och samtidigt bidra till rekreation och trygghet i vardagen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 10 Karta över föreslagen markanvändning i Loftahammar.

1 Fågelsångsområdet (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och ligger nordväst om genomfartsvägen Bjursundsvägen. Området rymmer tre befintliga bostäder, men enligt gällande detaljplan finns plats för ytterligare omkring tio bostäder. Marken

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

består huvudsakligen av lövskog. Detaljplanen från 1980 medger fristående bostadshus i två våningar. Marken är kommunägd.

Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar) samt riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade inom området. Det ingår i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men saknar kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot Vivassen. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Området omfattas inte av strandskydd, men ligger inom ett sekundärt vattenskyddsområde för grundvattentäkt.

Markförhållandena utgörs av isälvsmaterial på Loftahammarsåsen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms vara hög. Inom området finns ett fåtal låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfallsliknande regn. Utvecklingsområdet gränsar till ett högriskområde för radon. Närmaste busshållplats finns vid Bjursundsvägen, cirka 500 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: förskola, skola och dagligvaru-handel ligger ungefär 800 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Området bedöms kunna bebyggas med ytterligare 9 tomter för friliggande hus enligt befintlig detaljplan.
- I samband med utveckling av området kan befintlig detaljplan behöva uppdateras. Främst utifrån antalet tillåtna byggnader inom tomten men även bestämmelser som taklutning och byggnadshöjder kan behöva uppdateras för att anpassa detaljplanen till dagens byggnadsstandard.
- Byggnader där människor stadigvarande vistas ska uppföras radonsäkert.
- Utvecklingsområdet bedöms inte påverka riksintresset för totalförsvarets militära del, obruten kust eller rörligt friluftsliv.

2 Vattentornet (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 5 hektar och ligger i den västra delen av orten, på en höjd med utsikt över havsbukten Vivassen. Området omges av befintliga bostadsområden och utgörs av kuperad terräng som sluttar ned mot vattnet. Markvegetationen består främst av tallskog, med inslag av lövträd i nordöstra delen. Området används delvis som strövområde och rymmer även ett vattentorn centralt. Gällande detaljplan från 1961 anger att större delen av området ska utgöra allmän plats. Markägandet är huvudsakligen kommunalt, medan marken norr om bebyggelsen på Hammarvägen är privatägd.

Utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del (påverkansområde för väderradar) samt riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade. Området är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men saknar kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot Vivassen. Strandskydd gäller inte, men delar av området ligger inom sekundärt vattenskyddsområde för grundvattentäkt. Utvecklingsområdet ingår delvis i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Markförhållandena består av isälvsmaterial och berg i dagen på Loftahammarsåsen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet är generellt medelhög till hög. Inom utvecklingsområdet finns två mindre områden som ligger lågt och riskerar att översvämmas vid skyfall. Närmaste busshållplats finns vid Bjursundsvägen, cirka 500 meter bort. Serviceutbudet är mycket nära: förskola, skola och dagligvaruhandel ligger ungefär 500 meter från utvecklingsområdet.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 60 bostäder.
- Området bedöms lämpligt för att tillskapa både friliggande hus, par/kedjehus samt flerbostadshus i högre exploateringsgrad.
- Utvecklingsområdet möjliggör ett sammanhängande bostadsområde som knyter ihop befintliga bebyggelseområden. Det är av vikt att vid utveckling av området tillskapa en koppling mellan de västra och östra delarna från Gåsbäcksvägen i väster till Norra promenadvägen i öster.
- Riksintresse för civilt försvar bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet.
- Riksintresse för obruten kust och rörligt friluftsliv bedöms inte påtagligt skadas av utvecklingsområdet.
- Områdets närhet till befintligt rekreationsområde med elljusspår ska ses som en tillgång och sammanknytas med ytor för rekreation och rörelse inom bostadsområdet.
- I samband med planläggning av området ska en naturvärdesinventering, dagvattenutredning och VA-utredning genomföras.
- Det är av vikt att gena och säkra gång- och cykelvägar tillskapas inom utvecklingsområdet och binds ihop med befintliga GC-vägar.

3 Ekeberga (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 16 hektar och ligger i den nordöstra utkanten av Loftahammars tätort, på båda sidor om Bjursundsvägen i riktning mot Aleglo och Källvik. Det är ett varierat landskapsavsnitt där den östra delen utgörs av hagmark och en bergshöjd, medan den västra delen huvudsakligen används som golfbana. Inom området förekommer även lövskog, åkermark och en öppen våtmark. Delar av området är detaljplanelagda för golfbana, men större delen saknar planläggning. Markägandet är delat: söder om Bjursundsvägen är marken kommunal, medan den norra delen är privatägd.

En mindre del av den södra delen sammanfaller med riksintresse för naturvård och friluftsliv, och hela området ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. En naturvärdesinventering från 2014 visar att området har mycket höga naturvärden, där större delen klassats som naturvärdesklass 1. En nyckelbiotop med värdefull fauna finns på båda sidor om Bjursundsvägen. Östra delen av området ingår i regional bevarandeplan för odlingslandskapet samt ängs- och betesmarksinventeringen. Utvecklingsområdet är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men saknar kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Dagvattnet avleds mot Vivassen, och strandskydd gäller i områdena söder om Bjursundsvägen. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Markförhållandena består av isälvsmaterial, glacial silt, sandig morän och berg i dagen. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg till medelhög. En del av området söder om vägen är utpekat som aktsamhetsområde för skred. I områdets sydöstra samt sydvästra del finns potentiellt förorenade områden, ett äldre garveri i riskklass 3 samt en äldre smedja där inventering genomförts men ingen åtgärd vidtagits.

Delar av det centrala området riskerar att översvämmas på grund av höjda havsnivåer och i utvecklingsområdets västra delar finns ett mindre låglänt område som riskerar att översvämmas vid skyfall. Närmaste busshållplats finns vid Bjursundsvägen, cirka 700 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: förskola och skola ligger cirka 600 meter från utvecklingsområdet och dagligvaruhandel cirka 700 meter bort.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 30 bostäder.
- Trots de höga naturvärdena i området finns det inga alternativa lokaliseringar för att skapa sammanhängande bostadsområden med närhet till service i orten, utan att ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk. Området bedöms därför som lämpligt att utvärdera för vidare exploatering och planeringsskede.
- Området ska ha en låg exploateringsgrad och bör bebyggas med friliggande villor.
- De områden som riskerar att översvämmas och den naturliga lågpunkten i väster ska ses som en resurs för hantering av dagvatten och skyfall. Dessa områden ska inte bebyggas.
- Område med risk för skred i södra delarna av utvecklingsområdet ska undantas från bebyggelse.
- De områdena med högst naturvärde bör undvikas för bebyggelse och i stället utgöra en grön oas och spridningskorridor.
- I samband med planläggning ska en naturvärdesinventering och vid behov en artskyddsutredning genomföras. Även dagvattenutredning, VA-utredning, kulturhistorisk konsekvensbedömning samt geoteknisk utredning ska tas fram i samband med planarbetet.
- Riksintresse naturvård; *Västerviks och Oskarshamns skärgårdar* samt riksintresse för friluftsliv; *Norra Smålands skärgård* som berör utvecklingsområdets södra del bedöms ej påverkas negativt av bebyggelseutveckling.
- Riksintressena för det rörliga friluftslivet och obruten kust bedöms påverkas i och med exploatering av området. Intresset av utveckling av tätorten Loftahammar bedöms väga tyngre än riksintresseanspråken.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.

4 Källvik norra (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 46 hektar och ligger i den sydöstra delen av Loftahammar/Källvik. Det är ett stort och varierat område med över 200 fastigheter, där omkring 20 fortfarande är obebyggda så kallade lucktomter. Bebyggelsen utgörs främst av fritidshus, och grönstrukturen består av en blandning av barrskog, lövskog och mindre partier åkermark. Området regleras av två gällande detaljplaner som medger fristående bostäder med begränsad byggrätt anpassad för fritidshusbebyggelse. Markägandet är helt privat.

Den västra delen av området sammanfaller med riksintresse för naturvård, och hela utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inga registrerade naturvärden eller skyddade naturområden finns inom området. Det är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men saknar kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot Vivassen. Utvecklingsområdet ingår till största del i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Strandskyddet är upphävt för kvartersmark enligt gällande detaljplaner.

Markförhållandena består av glacial silt, lera, sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara låg till medelhög. Delar av området uppmäter något högre maxtemperaturer, med risk för värmeöar. Längs med Vivassens strand riskerar området att översvämmas på grund av höjda havsnivåer.

Jordbruksmarken i områdets norra del samt några mindre områden ligger lågt i förhållande till omgivande mark och riskeras att översvämmas vid skyfall. Kollektivtrafik finns i direkt anslutning till området, med busshållplats vid Mellangårdsvägen. Serviceutbudet ligger på rimligt avstånd: förskola och skola finns cirka 2,5 kilometer bort och dagligvaruhandel cirka 2,3 kilometer från utvecklingsområdet.

Ställningstagande
- Området kan utvecklas till att attrahera fler permanentboende i stället för fritidshusbebyggelse. Att möjliggöra för permanentboende är en viktig del i att skapa en starkare serviceort med en större befolkning året om.
- Syftet med den utvecklade användningen är inte att tillskapa fler tomter inom utvecklingsområdet utan att möjliggöra för anpassningar av befintliga bostäder till dagens standard.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov att se över detaljplanen för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt, antal tillåtna byggnader på tomten samt tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- I samband med utvecklingen bör befintliga 26 lucktomter ses över och marknadsföras.
- Hänsynsavstånd till befintlig jordbruksmark ska iakttas i förhållande till lucktomter.
- Vid omvandling av området är det av vikt att vägar och cykelvägar inom och till området utvecklas. En säker och gen gång- och cykelväg mellan Loftahammar och Källvik ska tillskapas.
- Den tekniska infrastrukturen i form av exempelvis vatten och avlopp behöver utredas för att säkerställa kapacitet i ledningsnät.
- Befintliga grön- och rekreationsområden är viktiga att bibehålla och utveckla för att tillskapa en förbättrad grönstruktur som kan minska värmeeffekterna vid kommande höga temperaturer. Grönstrukturen i Källvik har också ett stort kulturhistoriskt bevarandevärde.
- Riksintresse naturvård; *Västerviks och Oskarshamns skärgårdar* som berör utvecklingsområdets södra och västra delar bedöms ej påverkas negativt av bebyggelseutveckling.
- Riksintressena för det rörliga friluftslivet och obruten kust bedöms inte påverkas i och med utveckling av området eftersom inga nya ytor ianspråktas.
- Fördröjnings- och reningsåtgärder behöver införlivas i området. Dessa kan med fördel utformas som positiva, öppna och multifunktionella inslag i bebyggelsestrukturen och nyttja naturliga lågpunkter.

5 Haga (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2 hektar och ligger i Källvik, på västra sidan av väg 213, inbäddat mellan befintliga fritidshusfastigheter. Området utgör en del av det etablerade fritidshusområdet och består idag av skogsmark, främst barrskog, i delvis kuperad terräng. Gällande detaljplan anger att marken ska utgöra parkmark. Marken är privatägd.

Hela området ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade inom utvecklingsområdet. Området är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men det finns inga kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot Vivassen och området omfattas inte av strandskydd. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Markförhållandena består av sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Närmaste busshållplats finns vid Mellangårdsvägen, cirka 100 meter bort. Serviceutbudet ligger på längre avstånd: förskola och skola finns cirka 2,5 kilometer från området och dagligvaruhandel cirka 2,3 kilometer bort.

Ställningstagande
- Området föreslås utvecklas med cirka 8 bostäder i form av friliggande småhus.
- Utvecklingsområdet bildar en naturlig förtätning av befintlig bostadsbebyggelse.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Utvecklingen förutsätter en detaljplaneläggning.
- Befintlig vegetation i väster mot befintlig bebyggelse ska bevaras.
- Områdets karaktär ska bibehållas vad gäller tomtstorlek och byggnadstyper. En förlängning av Mattias väg föreslås för att skapa en ny kvartersstruktur.
- En buffertzon mot väg 213 ska bibehållas för att minska risken för bullerstörningar.
- Riksintresse för det rörliga friluftslivet och obruten kust bedöms inte påverkas nämnvärt av förtätningen. Möjligheten att utveckla orten väger tyngre än de utpekade riksintresseanspråken.

6 Källvik södra (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 8 hektar och ligger i den sydligaste delen av Loftahammar–Källvik, öster om Vivassen. Terrängen är relativt kuperad och större delen av området ligger på en platå. Området används idag delvis som strövområde för rekreation och domineras av tallskog. Den sydöstra delen av området är planlagd för bostadsändamål, medan resterande delar saknar detaljplan. Marken är privatägd.

Större delen av utvecklingsområdet sammanfaller med riksintresse för naturvård och friluftsliv, och hela området ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Inga naturvärden eller skyddade naturområden är registrerade inom området. Det är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Loftahammars tätort, men saknar kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot Rågödjupet. Området omfattas av utökat strandskydd om 200–300 meter från Rågödjupet. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp i begränsad del.

Markförhållandena består av sandig morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms vara medelhög. Närmaste busshållplats finns vid Mellangårdsvägen, cirka 1,4 kilometer bort. Serviceutbudet ligger på längre avstånd: förskola och skola finns cirka 3,3 kilometer från området och dagligvaruhandel cirka 3,1 kilometer bort.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 20 bostäder.
- Området lämpar sig för friliggande småhus.
- I stort sett hela området omfattas av riksintresse för naturvård och riksintresse för friluftsliv. Särskild hänsyn behöver tas till att inte skada riksintressena. Där så är möjligt och lämpligt bör åtgärder som kan stärka riksintressena göras. Vid ett genomförande av utvecklingsområdet tillgängliggörs området på ett annat sätt än idag vilket kan stärka områdets värden.
- Utvecklingsområdet är beläget inom riksintresse för obruten kust och rörligt friluftsliv. Genom att tillskapa fler områden för bostadsbebyggelse möjliggörs en tätortsutveckling i Loftahammar. Det allmänna intresset att utveckla orten väger tyngre än de utpekade riksintressena.
- Områdets tekniska infrastruktur behöver utredas i samband med planläggning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas, om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Vid en utveckling av området bör detaljplanen ses över och vid behov ändras eller ersättas för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggrätt och tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning och exploatering av området.

7 Västra marinan (funktionsblandad bebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 7 hektar och är centralt beläget i Loftahammar, med havsviken Vivassen som närmaste granne i öster. Området präglas av en tydlig koppling till hav och båtliv. I den södra delen utgår sommartid skärgårdstrafiken från Sandbyhovsbryggan och inom området finns verksamheter med koppling till hamnverksamhet och båtliv, inklusive större ytor för båtupplag. Därutöver ingår rekreativa stråk, grönstruktur samt bostadsbebyggelse. Gällande detaljplaner medger en varierad markanvändning inom området, såsom marina, båtuppläggning, bostäder, handel, småindustri och park. Markägandet är blandat och omfattar både kommunal och privat mark.

Utvecklingsområdet omfattas till viss del av riksintressen för yrkesfiske och naturvård och ligger helt inom riksintresse för rörligt friluftsliv samt obruten kust. Det är utpekat inom huvudområde Loftahammars tätort och delvis inom kärnområde klass 2 enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inom området finns flera kända fornlämningar. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Vivassen. Strandskyddet är upphävt inom kvartersmark enligt gällande detaljplaner. De geotekniska förhållandena består av isälvssediment och postglacial sand, och området är utpekat som aktsamhetsområde för skred och erosion. Markens genom-släpplighet bedöms generellt vara hög.

Stora delar av området omfattas av översvämningsrisk till följd av höjda havs-nivåer. Inom området finns ett identifierat, potentiellt förorenat område knutet till varvsverksamhet. Uppströms området i nordväst finns två förorenade områden. Ett område med riskklass 3 med status förstudie och ett knutet till plantskola som inventerats med riskklass 2. Närmaste busshållplats finns cirka 500 meter från utvecklingsområdet vid Bjursundsvägen. Området har ett centralt läge med god tillgång till service; förskola och skola ligger omkring 400 meter bort och dagligvaruhandel nås inom cirka 600 meter.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms kunna utvecklas med cirka 20 bostäder. Även områden för service, handel och skärgårdstrafik bedöms lämpligt att stärka inom området.
- Åtgärder för att hantera översvämning på grund av höjda havsnivåer krävs i området. En översvämningsyta kan vara multifunktionell, vid lägre

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

havsnivåer kan den fungera som rekreationsstråk som kan stärka allmänhetens tillgång till området.
- Området med hög eroderbarhet bör i möjligaste mån undvika att bebyggas.
- Vid en utveckling av området måste särskild hänsyn tas till områdets rekreations och friluftslivsmöjligheter med anledning av att området berörs av riksintresset för naturvård. Riksintresset bedöms inte påtagligt skadas.
- Ett gångstråk mellan de omgivande grönområdena ska tillskapas för att säkerställa allmänhetens tillträde till strandkanten.
- Bryggor och båtplatser ska i möjligaste mån samordnas och samnyttjas.
- Skärgårdstrafikens angöring är av vikt och ska fortsatt värnas.
- Eventuella markföroreningar behöver utredas och vid behov åtgärdas i samband med utveckling av området.

8 Västerborg (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och är beläget på norra sidan av Bjursundsvägen, där det utgör det första intrycket vid infarten till orten från väster. Området består huvudsakligen av skogsmark med inslag av tallskog, samt ett mindre parti gräsmark i den västra delen. Marken är kommunalägd. I östra delen av området gäller en befintlig detaljplan som medger verksamheter, medan övriga delar saknar planläggning.

Området ingår i riksintresseanspråk för totalförsvar (påverkansområde väder-radar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt är beläget inom huvudområde Loftahammar enligt kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvattnet avrinner mot havsviken Syrsan. Området ligger inom sekundärt skyddsområde för grund-vattentäkt och inom utpekat grundvattenmagasin, men omfattas inte av strandskydd. Markförhållandena utgörs av isälvssediment med inslag av berg i dagen och delar av Loftahammarsåsen, utan kända geotekniska risker. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög.

Området innefattar ett mindre låglänt område som riskerar att översvämmas vid skyfall. Området är utpekat högriskområde för radon. Norr om området ligger en nedlagd deponi med riskklass 1 med status förstudie. Därtill finns två ytterligare identifierade potentiellt förorenade områden. Ett strax väster om området med riskklass 3 och ett som endast är identifierat direkt norr om området. Närmaste busshållplats finns cirka 500 meter bort vid Bygdegården längs Bjursundsvägen och dagligvaruhandel nås på cirka 1,5 kilometers avstånd.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med stor omgivningspåverkan. Verksamheter som kan ha negativ påverkan på befintlig vattentäkt bedöms inte lämpliga att lokalisera inom utvecklingsområdet.
- En exploatering inom utvecklingsområdet förutsätter framtagande av ny detaljplan.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av området behöver befintligt vattenskyddsområde beaktas. Det är av vikt att säkerställa att bland annat dagvatten från verksamheten inte förorenar grundvattentäkten.
- Viktigt att säkerställa att området utformas med varsamhet, då det är i ett för orten exponerat läge. Fasader och byggnader ska upplevas trivsamma och området ska utgöra ett inbjudande inslag till orten.
- I områdets västra delar ska ett buffertavstånd till befintliga bostäder tillskapas.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Naturliga lågpunkter bör ses som en resurs och i möjligaste mån användas för skyfallshantering.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet. Riksintresset kärnvärden behöver beaktas i kommande planprocesser.
- Riksintresse för obruten kust och det rörliga friluftslivet bedöms inte påtagligt skadas. Mark för verksamheter är viktigt att tillskapa för att Loftahammar ska kunna växa och för att stärka det lokala näringslivet.

9 Granhultsvägen (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och är beläget söder om Bjursunds-vägen, några hundra meter efter att man anlänt till Loftahammar västerifrån. Området består av tallskogsmark och är kommunalägt. År 2022 lämnades ett positivt planbesked med syfte att i huvudsak pröva handelsändamål, men planarbetet är i dagsläget vilande då den aktuella etableringen i stället lokaliserats till annan plats.

Utvecklingsområdet ingår i riksintresse för totalförsvar (påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt ligger inom huvudområde Loftahammar i kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Vivassen. Området omfattas inte av strandskydd men ligger inom sekundärt skyddsområde för grundvattentäkt.

Markförhållandena utgörs av isälvssediment utan kända geotekniska risker. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Området är delvis utpekat som högriskområde för radon. Närmaste busshållplats finns cirka 200 meter bort vid Bygdegården längs Bjursundsvägen och dagligvaruhandel nås på cirka 1,4 kilometers avstånd.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med låg omgivningspåverkan.
- Vid utveckling av området behöver befintligt vattenskyddsområde beaktas. Det är av vikt att säkerställa att bland annat dagvatten från verksamheten inte förorenar grundvattentäkten.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet. Riksintresset kärnvärden behöver beaktas i kommande planprocesser.
- Riksintresse för obruten kust och det rörliga friluftslivet bedöms inte påtagligt skadas. Mark för verksamheter är viktigt att tillskapa för att Loftahammar ska kunna växa och för att stärka det lokala näringslivet.
- Det är av vikt att säkerställa att området utformas med varsamhet, då det är i ett för orten exponerat läge. Fasader och byggnader ska upplevas trivsamma och området ska utgöra ett inbjudande inslag till orten.

10 Stensnäs (verksamheter)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och är beläget i den västra delen av orten, norr om infartsvägen och angränsande verksamhetsområde. Området används i dag som upplag för grustäkt, utan pågående brytning, och omfattas av gällande detaljplan som medger industriändamål. Marken är privatägd.

Utvecklingsområdet ingår i riksintresseanspråk för totalförsvar (påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt är beläget inom huvud-område Loftahammar enligt kommunens kulturmiljöprogram. Utvecklingsområdet ingår inte i verksamhetsområde för vatten och avlopp. Dagvatten från området avrinner mot Vivassen. Området omfattas inte av strandskydd men ligger inom sekundärt skyddsområde för grundvattentäkt samt inom utpekat grundvatten-magasin.

Geotekniskt utgörs marken av isälvssediment och omfattas av Loftahammarsåsen, utan kända risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara hög. Större delarna av området ligger låglänt och översvämmas potentiellt vid skyfall. Området är utpekat högriskområde för radon. Närmaste busshållplats ligger cirka 500 meter från området vid Bygdegården längs Bjursundsvägen och dagligvaruhandel nås på cirka 1,2 kilometers avstånd.

Ställningstagande
- Utvecklingsområdet bedöms lämplig för verksamheter med icke-störande karaktär.
- I områdets sydöstra delar ska en buffert mot befintligt bostadsområde tillskapas.
- Utvecklingsområdet bedöms lämpligt för verksamheter med låg omgivningspåverkan.
- Vid utveckling av området behöver befintligt vattenskyddsområde beaktas. Det är av vikt att säkerställa att bland annat dagvatten från verksamheten inte förorenar grundvattentäkten.
- Vid utveckling av området bör djupare studier göras kring möjligheten att ansluta det till det allmänna VA-nätet genom en utvidgning av verksamhetsområdet.
- Vid exploatering av området krävs markberedning för att säkerställa områdets skyfallshantering.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Riksintresse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av utvecklingsområdet. Riksintresset kärnvärden behöver beaktas i kommande planprocesser.
- Riksintresse för obruten kust och det rörliga friluftslivet bedöms inte påtagligt skadas. Mark för verksamheter är viktigt att tillskapa för att Loftahammar ska kunna växa och för att stärka det lokala näringslivet.
- Det är av vikt att säkerställa att området utformas med varsamhet, då det är i ett för orten exponerat läge. Fasader och byggnader ska upplevas trivsamma och området ska utgöra ett inbjudande inslag till orten.

11 Bjursundsvägen (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2,1 kilometer och sträcker sig genom hela orten längs Bjursundsvägen. Vägen har i dag hastighetsbegränsningen 40 km/h och präglas av smala trottoarer, huvudsakligen på ena sidan men bitvis på båda sidor. Antalet övergångsställen är få och sträckan har många utfarter samt bebyggelse som inkluderar handel och servicefunktioner i nära anslutning till vägen.

Trafikbelastningen är särskilt hög under sommartid och några hastighets-dämpande åtgärder finns inte. Vägen är planlagd som allmän plats, gata och/eller gatuplantering i gällande detaljplaner och omfattas av statligt väghållaransvar. Delar av utvecklingsområdet ligger inom riksintresse för totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar) och hela sträckan ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Efter Loftahammars kyrka finns en nyckelbiotop inom utvecklingsområdet. Området ingår i huvudområde Loftahammar samt delvis i kärnområde klass 2, Centrala Loftahammar, enligt kommunens kulturmiljöprogram.

Dagvatten avrinner mot viken Vivassen och Syrsan. Området omfattas inte av strandskydd, men ligger delvis inom primärt och sekundärt skyddsområde för grundvattentäkt samt inom utpekat grundvattenmagasin.

Ställningstagande
- Den ökade sommartrafiken ska hanteras genom åtgärder som minskar trängsel och förbättrar framkomlighet och trygghet under högsäsong.
- Åtgärder ska genomföras för att förbättra säkerheten för oskyddade trafikanter, exempelvis genom fler säkra passager, breddade trottoarer och hastighetsdämpande insatser.
- Utformningen ska anpassas så att Bjursundsvägen stödjer ett levande centrum med god tillgänglighet till handel och service.
- Dagvattenhantering och åtgärder inom vägområdet ska utformas så att påverkan på grundvattentäkt, grundvattenmagasin och närliggande vattenmiljöer minimeras.

12 Gångbro mellan Sandbyhovsbryggan och Vassvägen (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 100 meter och är beläget centralt i orten, där det sträcker sig över Vivassens vattenyta från Sandbyhovsbryggan i norr till grönområdet vid Vassvägen i söder. Området går över vatten med endast ett kort

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

avstånd till privat bostadsbebyggelse. Utvecklingsområdet är inte planlagt sedan tidigare och markägandeförhållandena är i dagsläget outredda.

Hela området ligger inom riksintresse för naturvård, yrkesfiske, rörligt friluftsliv och obruten kust samt inom huvudområde Loftahammar och delvis inom kärnområde klass 2, Centrala Loftahammar, enligt kommunens kulturmiljö-program. Dagvatten avrinner mot Syrsan. Området omfattas inte av strandskydd men ligger inom sekundärt skyddsområde för grundvattentäkt och inom utpekat grundvattenmagasin. De geotekniska förhållandena varierar längs sträckningen.

Ställningstagande

- Förbindelsen mellan Sandbyhovsbryggan och Vassvägen ska utvecklas med en bro för att förbättra rörligheten för allmänheten längs strandlinjen.
- Utformning och placering ska ske med stor hänsyn till vattenmiljön i Vivassen, stigande havsnivåer och de riksintressen som berör området, inklusive naturvård och yrkesfiske.
- Bron ska utformas så att störningar för närliggande bostadsbebyggelse begränsas, exempelvis avseende insyn, buller och ljussättning.
- Undersök möjlighet att ersätta befintlig privat båtbrygga med alternativ lokalisering på lämplig plats inom rimligt avstånd från fastigheten.
- Detaljplanebehov, markägandeförhållanden och tillståndsfrågor ska utredas i ett tidigt skede för att säkerställa genomförbarhet.

13 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom orten pekas totalt cirka 2 000 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Den utvecklade sträckan följer främst genomfartsvägen Bjursundsvägen, inklusive vissa avstickare, och kompletteras med en ny gång- och cykelväg i riktning mot Källvik. Planområdena omfattar i dag varierande markanvändning och inom flera stråk finns befintliga cykelvägar som behöver utvecklas, exempelvis genom förbättrad standard eller breddning. Inom tätorten är gång- och cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning. Markägandet är i huvudsak kommunalt.

De utpekade sträckningarna berör helt eller delvis riksintressen för friluftsliv, totalförsvar (militära delen, påverkansområde väderradar), rörligt friluftsliv och obruten kust samt omfattar till stor del områden inom kommunens kulturmiljö-program. Avrinningsförhållanden, strandskydd, vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs cykelvägarnas sträckning.

Ställningstagande

- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Hjorted

Tätorten Hjorted, uppdelad på två sidor av sjön Hjorten, ligger i södra kommundelen. Från Hjorted tar det cirka 12 minuter till Ankarsrum i norr, till Västervik respektive Vimmerby 30 minuter med bil, samt cirka 13 minuter att nå E22an i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

öst. Det bor cirka 330 invånare i orten. Ortens serviceutbud består av bland annat av förskola, skola, äldreboenden, lanthandel, drivmedelsstation och idrottsplats.

Redan på medeltiden anlades en bro på platsen. Vid brons norra fäste växte en kyrkby fram. Den största delen av orten ligger fortsatt på norra sidan av sjön, medan söder om vattnet återfinns bland annat badplats, äldreboende och idrottsplats. En halvmil nordväst om Hjorted går smalspårsjärnvägen mellan Västervik och Hultsfred. Här byggdes Hjorteds station 1879, men den platsen utvecklades aldrig till något stationssamhälle, utan byn blev kvar där den låg.

Framtida utveckling

Övergripande
Hjorted pekas i översiktsplanens utvecklingsinriktning ut som kommunens minsta serviceort, med en viktig funktion för de södra delarna av kommunen och de kringliggande landsbygderna. Orten har ett nära utbyte med kommundelscentrumet Ankarsrum och fungerar samtidigt som en central servicepunkt för landsbygdsnoden Totebo, där en stark samverkan mellan noderna bidrar till ett fungerande vardagsliv. Hjorteds roll sträcker sig även till Blankaholm samt över kommungränserna, då ett stärkt serviceutbud kan gynna boende i angränsande delar av Vimmerby och Oskarshamns kommuner. Genom att värna och utveckla Hjorteds funktion som lokal serviceort stärks livskraften i de närliggande bygderna.

Bostadsutveckling
Bebyggelseutvecklingen i Hjorted ska ske i en varsam skala och i nära anslutning till befintliga bostadsområden för att bevara ortens småskaliga karaktär och naturnära kvaliteter. Totalt möjliggörs för cirka 65 nya bostäder. Nya bostäder kan tillkomma genom utbyggnad av befintlig, antagen men ännu ej utbyggd detaljplan vid Gökgatan. Därutöver möjliggörs ett nytt bostadsområde vid Nynäs strand, vilket ger möjlighet till attraktivt och sjönära boende i anslutning till befintlig bebyggelse. Utformningen ska ta hänsyn till landskapsbilden, tillgången till grönstruktur och möjligheten till utblickar över vatten och omgivande natur.

Verksamhetsutveckling
I Hjorted pekas ingen ny verksamhetsmark ut. I stället ska fokus ligga på att säkerställa goda förutsättningar för de areella näringarna och det småskaliga näringslivet som präglar orten och dess omgivande landsbygder. Ett fungerande lokalt serviceutbud, i kombination med goda transportmöjligheter, är avgörande för att dessa verksamheter ska kunna utvecklas långsiktigt. Den småskaliga näringsstrukturen bidrar till ortens identitet och till ett levande landsbygdslandskap.

Mötesplatser och service
Avsaknaden av en tydligt definierad centrumyta innebär idag att naturliga mötesplatser i Hjorted är begränsade. För att stärka ortens sociala sammanhang och attraktivitet behöver en tydlig mötesplats med torgfunktion utvecklas, med god gestaltning, orienterbarhet och informationsfunktioner som även kan gynna besöksnäringen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kommunikationer
Väg 783 utgör en viktig länk för Hjorted och knyter samman orten med service-utbudet i Ankarsrum samt med riksväg 40. Sträckan behöver utvecklas för att förbättra tillgänglighet och trafiksäkerhet. Hjorted genomkorsas av två statliga vägar i nord–sydlig respektive öst–västlig riktning, vilka i dag skapar barriär-effekter i orten. Dessa stråk behöver anpassas för att öka säkerheten för oskyddade trafikanter och bidra till en mer sammanhållen och trivsam ortsstruktur. Ett särskilt viktigt utvecklingsprojekt är att tillskapa ett cykelstråk över bron mot de viktiga funktionerna söder om sjön Hjorten, för att säkerställa inte minst barns och ungas tillgång till fritids- och idrottsverksamheter. För att stärka möjligheterna till hållbart resande behöver kollektivtrafikens närvaro i Hjorted utvecklas, särskilt under kvällar och helger.

Grönstruktur och rekreation
Hjorted har ett mycket naturnära och attraktivt läge mitt i en levande landsbygd med stark turismnärvaro. Grönstrukturen och närheten till natur- och rekreations-områden är en av ortens främsta tillgångar och ska värnas vid framtida utveckling. Tillgängligheten till vandringsleden Tjustleden ska förbättras för att fortsatt utgöra en viktig resurs för friluftsliv och rekreation. Badplatsen är ett betydelsefullt inslag för både boende och besökare och behöver göras mer tillgänglig. Vid all ny bebyggelse ska hänsyn tas till grönstruktur, naturvärden och landskapsbild för att säkerställa att Hjorteds unika kvaliteter bevaras och utvecklas långsiktigt. Hjorteds natursköna läge, med närhet till både öppna landskap och vatten, är en central del av ortens identitet och ska värnas och lyftas fram genom siktlinjer, vistelseytor och offentliga rum. Rekreationsmiljöerna är viktiga för både boende och besök-are. Ett elljusspår vid motionsslingan vid Himalaya ska utvecklas för att skapa ett tryggt och tillgängligt rekreationsstråk även under årets mörkare perioder.

Ställningstaganden för orten

Utöver ställningstagandena nedan återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

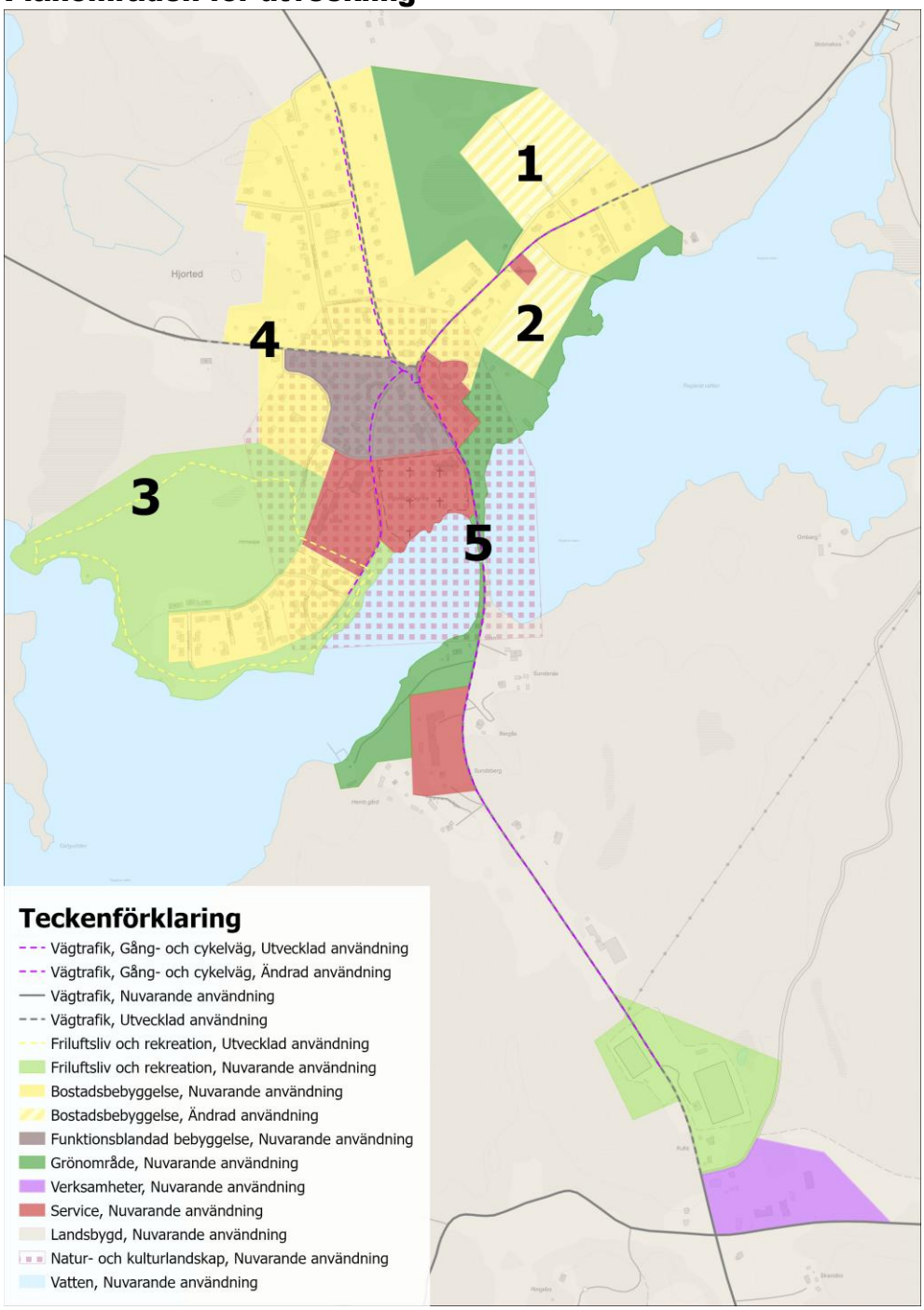
- Verka för att tillgodose behovet av ett varierat bostadsutbud, innehållandes tillgänglighetsanpassade bostäder i markplan för äldre, större hyresrätter och radhus samt mindre, prisvärda hyreslägenheter för unga.
- Utveckla ett sammanhängande och trafiksäkert gång- och cykelvägnät, med prioritet på stråk över Hjorten och längs med genomfartslederna för att knyta ihop målpunkter. Vidta hastighetsdämpande åtgärder, anlägg trottoarer och säkra övergångsställen för att skydda oskyddade trafikanter. Säkerställ vinterväghållning av dessa.
- Samverka med Trafikverket och Region Kalmar län för att skapa en tryggare och trivsammare trafikmiljö längs med genomfartsvägarna (Ankarsrumsvägen/Oskarshamnsvägen samt Falsterbovägen/Totebovägen).
- Samverka med Region Kalmar län för att utveckla utbudet av kollektivtrafik, särskilt på kvällar och helger.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Utveckla mötesplatser och funktioner för unga. Främja satsningar på fritidsaktiviteter för unga, även utanför den traditionella idrotten.
- Utveckla centrumfunktionen och torgbildningen för att skapa attraktivitet och en trivsam mötesplats.
- Utred brister och visa på åtgärder längs med väg 783 för att öka tillgängligheten för trafikanter.
- Utveckla tillgängligheten till Tjustleden för att säkerställa de rekreativa värdena för orten.
- Tillskapa elljusspår vid nuvarande motionsslinga vid Himalaya för att säkerställa tillgång till rekreation och motion även under mörkare perioder.
- Värna det småskaliga näringslivet genom att utveckla transportmöjligheter och säkerställa det lokala serviceutbudet.
- Utred lokalisering av ställplatser i anslutning till orten för att utveckla besöksnäringsperspektivet.
- Säkerställ minskad risk för höga temperaturer. De öppna jordbruksmarkerna norr om orten riskerar att uppmäta höga temperaturer. Verka för att tillföra åtgärder, exempelvis plantering av fler träd, anlägga våtmarker eller öppna vattenytor där det är lämpligt.
- Utred stabilitetsförhållandena i den instabila slänten vid kyrkogården ner mot Hjorten, bron och på andra sidan sjön. Kartlägg och utför åtgärder vid behov för att minska risken för ras och skred.
- Grönområdet bredvid det planerade utvecklingsområdet för bostäder på Gökgatan riskerar att svämmas över vid skyfall och höga vattenflöden. Säkerställ att ytan kan hålla vattenmassor och inte påverkar kringliggande befintlig eller tillkommande bebyggelse. Även befintligt bostadsområde i centrala delarna av orten, vid Sahultsvägen, riskerar att svämma över vid skyfall. Utred hur regnvatten kan omhändertas för att minska risken för skador på bebyggelse och infrastruktur. Slutligen riskerar även ned lägsta ytan vid miniarenan och lekplatsen att svämma över vid stora mängder regnvatten. Säkerställ ytans multifunktionalitet genom att kunna hålla vattnet i händelse av skyfall.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planområden för utveckling

Figur 11 Karta över föreslagen markanvändning i Hjorted.

1 Gökgatan (bostadsbebyggelse)

Beskrivning

Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 hektar och ligger i den nordöstra delen av orten. Markanvändningen utgörs främst av lövskog, öppna gräsytor och ett fåtal mindre våtmarksytor, vilket ger området en relativt varierad naturkaraktär. Gällande detaljplan medger utveckling av 26 tomter för friliggande bostäder samt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

möjlighet att uppföra antingen ett flerfamiljshus eller markbostäder. Marken ägs av kommunen.

Utvecklingsområdet ligger inte inom något riksintresse och saknar registrerade naturvärden eller skyddade naturområden. Området är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Hjorted, men det finns inga kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot utloppet av Hjorten. Strandskydd gäller inte, men området ligger inom det yttre vattenskyddsområdet för grundvattentäkt. Utvecklingsområdet ingår i verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Markförhållandena består av morän och berg i dagen, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Markens genomsläpplighet bedöms generellt vara medelhög. Ett fåtal områden inom utvecklingsområdet ligger lågt och riskerar att översvämmas vid skyfall. Närmaste busshållplats finns vid Falsterbovägen, cirka 600 meter bort. Serviceutbudet är mycket nära: inom cirka 500 meter finns låg- och mellanstadieskola, förskola, fritidshem, livsmedelsbutik med begränsat utbud samt drivmedelsstation.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 35 bostäder.
- Vid en utveckling av området kan det finnas behov att se över detaljplanen för att bättre möta dagens efterfrågan på bostadsmarknaden. Exempelvis kan byggnadssätt, byggrätt och tomtstorlekar vara aktuella att se över för att öka attraktiviteten för tomterna och därmed chansen för framtida markförsäljning i området.
- En utveckling av området förutsätter att tillräcklig kapacitet i vatten- och avloppsnätet säkerställs.
- Vid utveckling av området bör hantering av översvämning vid skyfall och höga vattennivåer beaktas och hanteras på ett lämpligt sätt.
- Vid utveckling av planområdet ska attraktiva och gena gång- och cykelvägar anläggas som kopplas ihop med det befintliga cykelnätet inom orten.
- Dagvatten- och skyfallslösningar måste tillskapas i området. Naturliga lågpunkter kan med fördel användas som multifunktionella ytor.

2 Nynäs strand (bostadsbebyggelse)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 2 hektar och ligger i den östra delen av orten, söder om Falsterbovägen. Det omges av befintlig bebyggelse och grönområden som sträcker sig längs Hjortens strandkant. Markanvändningen utgörs av naturmark med ung ekskog, berg i dagen och bitvis blockig terräng. Gällande detaljplan från 1967 reglerar området som allmän plats. Marken är kommunägd.

Utvecklingsområdet ligger inte inom något riksintresse och saknar registrerade naturvärden eller skyddade naturområden. Området är utpekat i kulturmiljöprogrammets huvudområde Hjorted, men det finns inga kända fornlämningar eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Dagvattnet avleds mot utloppet av Hjorten. Området ligger inom strandskydd för sjön Hjorten, som

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

är vattenreglerad och ingår i ett större sammanhängande vattensystem. Hänsyn behöver tas till vattenregleringen av Hjorten.

Markförhållandena består av berg i dagen med inslag av andra jordarter, utan identifierade risker för ras, skred eller erosion. Närmaste busshållplats finns vid Falsterbovägen, cirka 500 meter bort. Serviceutbudet är lättillgängligt: inom cirka 500 meter finns låg- och mellanstadieskola, förskola, fritidshem, livsmedelsbutik med begränsat utbud samt drivmedelsstation.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bedöms kunna rymma cirka 30 bostäder.
- Området föreslås bebyggas med en blandning av bebyggelseformer för att följa områdets karaktär.
- En utveckling av området kräver detaljplaneläggning. I samband med planläggning behöver bland annat en naturvärdesinventering, VA-utredning, dagvattenutredning samt geoteknisk undersökning genomföras för att säkerställa markens lämplighet för bostäder.
- Vid planläggning ska naturvärdena inom hela området inventeras och där lämpligt ska de bevaras och stärkas. Om det finns behov för skyddsåtgärder så ska dessa genomföras.
- Vid utveckling av området behöver strandskyddet beaktas för att säkerställa att dess syfte inte motverkas.
- Hänsynsavstånd till befintlig brandstation behöver beaktas i det kommande planarbetet.
- VA-nätets kapacitet behöver utredas i samband med planläggning.

3 Elljusspår Himalaya (friluftsliv och rekreation)
Beskrivning
Utvecklingsområdet är beläget i den västra delen av orten, i anslutning till sjön Hjorten samt skola, och omfattar idag ett grönområde med en befintlig motionsslinga som löper genom lövskogsdominerad mark. Området är inte planlagt sedan tidigare och marken ägs av privat markägare. Inom utvecklingsområdet förekommer en nyckelbiotop samt naturvärdesobjekt bestående av ädellövskog.

Området omfattas inte av något riksintresse, men är utpekat inom huvudområde Hjorted och delvis inom kärnområde klass 2 enligt kommunens kulturmiljöprogram. Inga kända fornlämningar finns i området. Dagvatten från området avrinner mot utloppet av sjön Hjorten. Utvecklingsområdet omfattas av strandskydd kopplat till sjön och berör delvis ett utpekat grundvattenmagasin.

Närmaste busshållplats finns cirka 400 meter från utvecklingsområdet vid Falsterbovägen. God närservice återfinns inom cirka 100–400 meter i form av skola för låg- och mellanstadiet, förskola, fritidshem, livsmedelsbutik med begränsat utbud samt drivmedelsstation.

Ställningstagande

- Utvecklingsområdet bör möjliggöras för att nyttjas även under vinterhalvår och kvällstid. Säkerställ detta genom god belysning och trygghetsskapande åtgärder.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

4 Genomfartsleder (vägtrafik)
Beskrivning
Utvecklingsområdet omfattar cirka 3 kilometer och sträcker sig genom hela orten i både nord–sydlig och öst–västlig riktning. Området utgörs av befintligt vägnät där hastighetsbegränsningen i nuläget är 40 km/h i tätorten. Vägarna är planlagda som allmän plats, gata och/eller gatuplantering i gällande detaljplaner och omfattas av statligt väghållaransvar.

Utvecklingsområdet berör inga riksintressen, men genomfartslederna ligger inom utpekade områden i Kulturmiljöprogram för Västerviks kommun. Dagvatten avrinner mot utloppet av sjön Hjorten och delar av vägsträckorna omfattas av strandskydd samt berör vattenskyddsområde för grundvattentäkt och utpekat grundvattenmagasin. De geotekniska förhållandena varierar längs sträckningen.

Ställningstagande
- Befintligt vägnät ska utvecklas för att skapa en trygg och säker miljö för gående och cyklister, exempelvis genom säkrare passager och tydligare prioritering av oskyddade trafikanter.

5 Cykelvägar (vägtrafik)
Beskrivning
Inom orten pekas totalt cirka 2 000 meter utvecklad eller ny gång- och cykelväg ut. Sträckningarna följer främst större stråk såsom Ankarsrumsvägen, Oskarshamnsvägen och Falsterbovägen för att skapa ett tryggt och sammanhängande cykelvägnät inom orten och till viktiga funktioner i de södra delarna. Därutöver föreslås en ny gång- och cykelväg längs Skolvägen. Planområdena omfattar i dag varierande markanvändning och inom flera stråk finns befintliga cykelvägar som behöver utvecklas, exempelvis genom förbättrad standard eller breddning. Inom tätorten är gång- och cykelvägarna till stor del planlagda som allmän plats, medan sträckningar utanför tätorten saknar planläggning. Markägandet är i huvudsak kommunalt.

De utpekade sträckningarna berör inga riksintressen, men en stor andel ligger inom områden som omfattas av kommunens kulturmiljöprogram. Avrinningsförhållanden, strandskydd, vattenförekomster och geotekniska förutsättningar varierar längs cykelvägarnas sträckning.

Ställningstagande
- Ställningstaganden för cykelvägar finns i kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet kommunikationer.

Landsbygdsnoder

Kommunens landsbygdsnoder, som pekats ut i översiktsplanens utvecklingsinriktning, består av följande åtta platser:

- Edsbruk-Helgenäs
- Totebo
- Blankaholm
- Almvik

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Ukna
- Odensvi
- Blackstad
- Hasselö

Vissa av noderna är tätorter och andra har en glesare struktur. Invånarantalet ligger (2025) mellan ca 30–400 invånare där Hasselö är minst och Edsbruk-Helgenäs är störst. I flera av noderna finns kommunal service i form av förskola, skola och särskilt boende. Här finns också ytterligare service i form av livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer, idrottsplatser, samlingslokaler samt större arbetsgivare. Tillgången till bostäder i olika ägandeformer varierar och tillgången till kollektivtrafik skiljer sig också åt. Noderna har gemensamt att de är viktiga för hela bygdens utveckling.

Framtida utveckling

I landsbygdsnoderna föreslås inga specifika planområden för utveckling. Markanvändningen är kategorin landsbygd, vilken tillåter nya bostäder om det bedöms lämpligt via lovgivning. Översiktsplanens ambition är att ca 850 nya bostäder kan möjliggöras i landsbygderna och med fördel i de utpekade landsbygdsnoderna, vilket motsvarar cirka 23 procent av alla nya föreslagna bostäder i kommunen. Kommunen är därmed positiv till vidare utveckling och vill framåt stödja och uppmuntra initiativ och förslag som medverkar till ökad attraktivitet och utveckling av landsbygdsnoderna.

Ställningstaganden för landsbygdsnoder

Utöver ställningstagandena nedan som gäller för landsbygdsnoder återfinns i kapitel 6 tematiska ställningstaganden för samtliga kategorier i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa olika ställningstaganden ska läsas tillsammans för att få en fullständig bild av de hänsyn som behöver beaktas i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen.

- Västerviks kommun ser positivt på initiativ till förstärkt service och fler bostäder i landsbygdsnoderna. Tillkommande bostäder bör vara av underrepresenterade sorter, exempelvis parhus, radhus eller flerbostadshus.
- Förstärkt service i landsbygdsnoderna ska komma den omgivande landsbygden och skärgården till del.
- Kommunen ska verka för förbättringar i kollektivtrafiken för landsbygdsnoderna med exempelvis fler avgångar.
- Landsbygdsnodernas roll för bygdernas identitet ska värnas via bevarade natur- och kulturmiljöer.
- Samarbeten med ideell och privat sektor eftersträvas för att driva utveckling i landsbygdsnoderna.

I övrigt gäller ställningstaganden som återfinns under kapitel 6, tematiska ställningstaganden under avsnittet ”Landsbygd, kust och skärgård”.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

5. Riksintresse, MKN och LIS

Inledning

I översiktsplanen ska det redovisas hur kommunen anser att riksintressen ska tillgodoses samt hur gällande miljökvalitetsnormer ska följas. Även kommunens utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) redovisas i översiktsplanen. I detta kapitel redovisas dessa tre sakområden och kommunens ställningstagande för dem.

Riksintresse

Riksintressen är geografiska områden som har pekats ut av nationella myndigheter för att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Det finns två olika typer av riksintresseområden - dels större geografiskt bestämda områden som riksdagen beslutat om i miljöbalkens fjärde kapitel, dels områden som är riksintressen enligt miljöbalkens tredje kapitel där den ansvariga nationella myndigheten har ett ansvar för att ange anspråk.

För att ett område ska klassas som riksintresse finns det kriterier som bör vara uppfyllda. Exempel på det är att området behövs ur ett nationellt perspektiv för att landet ska uppfylla internationella åtaganden eller att det behövs för att upprätthålla nationellt viktiga strukturer.

Enligt plan- och bygglagen ska riksintressen alltid redovisas i översiktsplanen och det ska framgå hur kommunen anser att de ska tillgodoses. Med det menas att utifrån en egen bedömning av intressena beskriva hur värdena ska bibehållas eller förstärkas, eller om kommunen i något avseende inte är överens med staten om den geografiska utbredningen eller värdebeskrivningen för riksintresset.

Att tillgodose ett riksintresse kan ibland innebära att olika riksintressen måste vägas mot varandra i översiktsplanen. Det enskilda riksintressets status prövas först vid anspråk om förändrad mark- och vattenanvändning. I de fall då flera motstående riksintressen berörs ska en sådan avvägning göras i varje enskilt ärende. Går det inte att förena två motstående riksintressen ska det ändamål som på lämpligast sätt främjar en långsiktig hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt ges företräde. Behövs området eller del av det för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde.

Inom kommunens gränser återfinns följande 11 riksintressekategorier samt Natura 2000-områden (som också betraktas som riksintresse enligt Miljöbalken):

- Yrkesfiske
- Naturvård
- Friluftsliv
- Kulturmiljövård
- Värdefulla ämnen och material
- Energiproduktion
- Kommunikationer
- Totalförsvar militära delen

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Totalförsvar civila delen
- Rörligt friluftsliv
- Obruten kust
- Natura 2000

Läs mer om dessa och kommunens ställningstagande för dem under rubrikerna som följer.

Övergripande ställningstagande

- Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som gör att riksintressets värde påtagligt skadas.
- Västerviks kommun anser att utpekade riksintressen är en värdefull resurs och delar i huvudsak statens uppfattning om de riksintressen som finns i kommunen. Kommunen kommer generellt att bevaka och tillgodose intressena i samband med detaljplanering och prövning.
- Ansvariga och berörda myndigheter och/eller expertis inom kommunen ska alltid kontaktas vid planer på förändring inom ett riksintresseområde.
- Kommunen ska löpande delta i samråd och remisser gällande översyn av riksintresseanspråken.

Yrkesfiske

Riksintresseanspråk för yrkesfisket enligt 3 kap 5 § miljöbalken avser områden i havet, insjöar, älvar samt hamnar. Områdena i havet omfattar såväl svenskt inre vatten, territorialhavet som den ekonomiska zonen. Det omfattar i första hand de viktigaste fångstområdena, men även viktiga vandringsstråk samt lek- och uppväxtområden för kommersiellt viktiga arter av fisk eller skaldjur. De viktigaste hemma- och landningshamnarna inom respektive län är också utpekade som riksintresse för yrkesfisket. Det är Havs- och vattenmyndigheten (HaV) som ansvarar för riksintresset för yrkesfisket.

Planeringen för användning av mark- och vattenområden ska säkerställa fiskesektorns tillgång till fångstområden i både havet och inlandsvatten. Det är också avgörande att planeringen säkerställer nödvändig infrastruktur av hamnar med service för fiskefartygen och som erbjuder lämpliga möjligheter för landning av fångsten.

Generellt kan man urskilja tre typer av fångstområden i Östersjön: kustfiskeområden där fisket baseras på fångster av ål i kombination med andra arter, områden som domineras av pelagiskt fiske (sill och skarpsill) samt områden där fisket efter torsk dominerar.

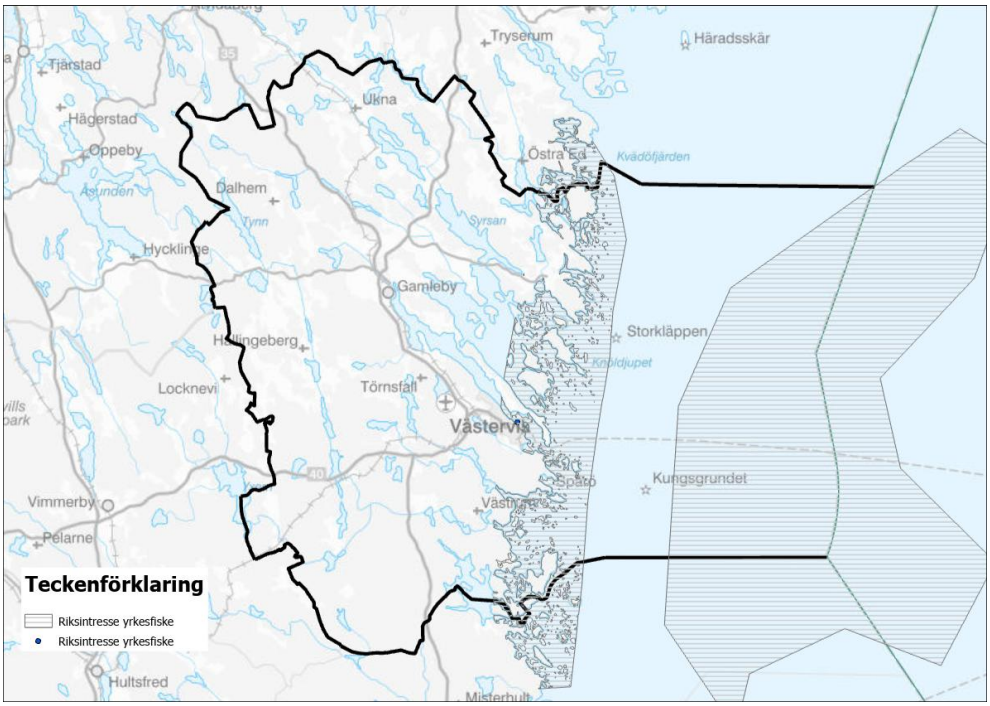
2019 beslutades nuvarande riksintresseanspråk i kommunen. HaV håller på att omarbeta dessa bland annat för att inkludera värdebeskrivning och geografisk avgränsning av hamnarna. Ett reviderat förslag remitterades kommunen under våren 2026.

Följande områden utgör riksintresseanspråk för yrkesfiske i kommunen:

- Västervik Utsjöområde (fångstområde)
- Kvädö Västerviks och Misterhults skärgårdar (fångstområde)

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Västerviks hamn (fiskehamn för landning, service och stillaliggande)

Figur 12 Karta över riksintresse för yrkesfiske

Ställningstagande

- Mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.
- I de strandområden och hamnområden, främst Lucerna och Händelöp hamn, som idag används av yrkesfisket för landning av fångst och hemmahamn för fiskefartyg ska fiskenäringen ges företräde framöver andra intressen för att säkerställa möjligheten att bedriva yrkesfiske.
- Östersjön ska skyddas mot åtgärder som kan påverka ekosystemets förmåga att reproducera fisk. Detta avser särskilt ingrepp i områden som är viktiga för reproduktion av fisk.
- Kommunens bedömning är att riksintresset kan samexistera med riksintresse för sjöövningsområde och utpekade farleder.
- Utöver riksintresse för yrkesfiske på öppet hav anser Västerviks kommun att det är av vikt att värna småskaligt kustnära fiske.
- Riksintresseanspråket för Västerviks hamn är enbart punktsatt och har ingen definierad yta. Kommunen ser positivt på riksintressemyndighetens samrådda detaljavgränsning, med vissa förtydliganden. Detta tydliggör anspråkets utbredning och därmed påverkan på den fysiska miljön och eventuella intressekonflikter.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdena negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för fiske och hav återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet Havsområdet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Naturvård

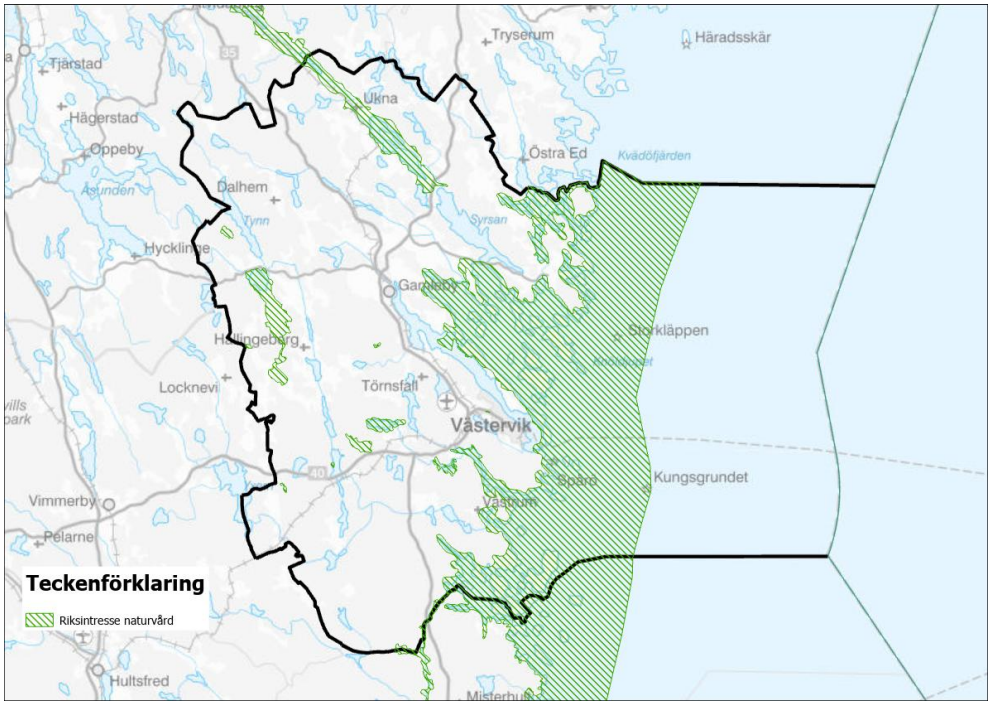
Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten är de myndigheter som fattar beslut om riksintresse för naturvård inom sina respektive ansvarsområden. Riksintressen för naturvård regleras i miljöbalken 3 kap 6 §.

Områden som pekas ut som riksintressen för naturvård innehåller naturvärden som är ovanliga för områdets region. Områdena ska tillsammans representera huvuddragen i svensk natur och fungera som exempel på de landskaps- eller naturtyper som förekommer i landet. De ska bestå av sin regions största och mest sammanhängande områden av respektive naturtyp. Riksintresset kan också bottna i att området särskilt väl belyser viktiga skeden i utvecklingen av natur- och kulturlandskapet, eller att det är ostört och rymmer en stor mångfald av naturtyper.

I Västerviks kommun finns 14 områden som är klassade som riksintresse för naturvård.

- Västerviks och Oskarshamns skärgårdar
- Uknadalen
- Allgjutten
- Karrum-Odensvi
- Ålhults urskog
- Anledebo
- Fälgaren
- Stormandebo
- Dynestad
- Malmmossen
- Venerna
- Stora Ramm och Marströmmen
- Ljungåsen
- Frisksjön

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 13 - Karta över riksintresse för naturvård

Ställningstagande

- Berörda riksintresseområdens kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Kommunen ska agera för att stärka eller bibehålla bevarande värden.
- Delar av de utpekade riksintresseanspråken består av naturreservat. Dessa ska skötas i enlighet med skötselplan för att bibehålla och utveckla naturvärden.
- I områden som inte ligger i direkt anslutning till befintlig infrastruktur krävs utredning av påverkan på värdetrakter, för att avgöra om det är möjligt med anläggning av ny infrastruktur och bebyggelse.
- I de fall exploatering eller ingrepp planeras i områden av riksintresse för naturvård ska detta ske med hänsyn till riksintressets värden och om möjligt stärka värdena. När sådana ingrepp eller åtgärder är aktuella som kan komma att påverka riksintresset ska dessa redovisas och vid behov utredas, för att på så sätt säkerställa att riksintressets värden inte påtagligt skadas.
- I flera fall överlappar riksintresseanspråken för naturvård med riksintresseanspråken för friluftsliv, kulturmiljövård, rörligt friluftsliv samt för obruten kust. Kommunens bedömning är att dessa stärker varandras värden.
- Riksintresseanspråket Västerviks och Oskarshamns skärgårdar överlappar med riksintresse för yrkesfiske. Enligt kommunens bedömning är det av stor vikt att yrkesfiskets värden inte får konsekvenser på naturvården i skärgården, genom att undvika bottentrålning eller andra åtgärder.
- Kommunen är intresserad av att samverka med myndigheter om att utreda den maritima avgränsningen för riksintresseanspråket Västerviks och Oskarshamns skärgårdar och varför anspråket slutar vid

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

baslinjen/enbart innefattar det inre vattnet i kommunen, för att skaffa mer kunskap om naturvärdena i havsmiljön i territorialhavet.
- Områden för utveckling som föreslås i översiktsplanen bedöms inte utgöra risk för påtaglig skada för riksintresse naturvård. Detta gäller i utpekade riksintresseanspråk Venerna (utveckling av bostäder i anslutning till riksintresseanspråket i Gunnebo) samt Västerviks och Oskarshamns skärgårdar (där bebyggelseutveckling i Västervik Hornslandet samt Loftahammar angränsar eller överlappar riksintresseanspråket). Översiktsplanen föreslår ingen annan ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdena negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för natur återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet natur och vatten.

Friluftsliv

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten samverkar om riksintressena. Naturvårdsverket är den myndighet som fattar beslut om landområden och Havs- och vattenmyndigheten fattar beslut om vattenområden i nya och reviderade riksintresseområden för friluftsliv. Riksintressen för friluftslivet regleras i miljöbalken 3 kap 6 §.

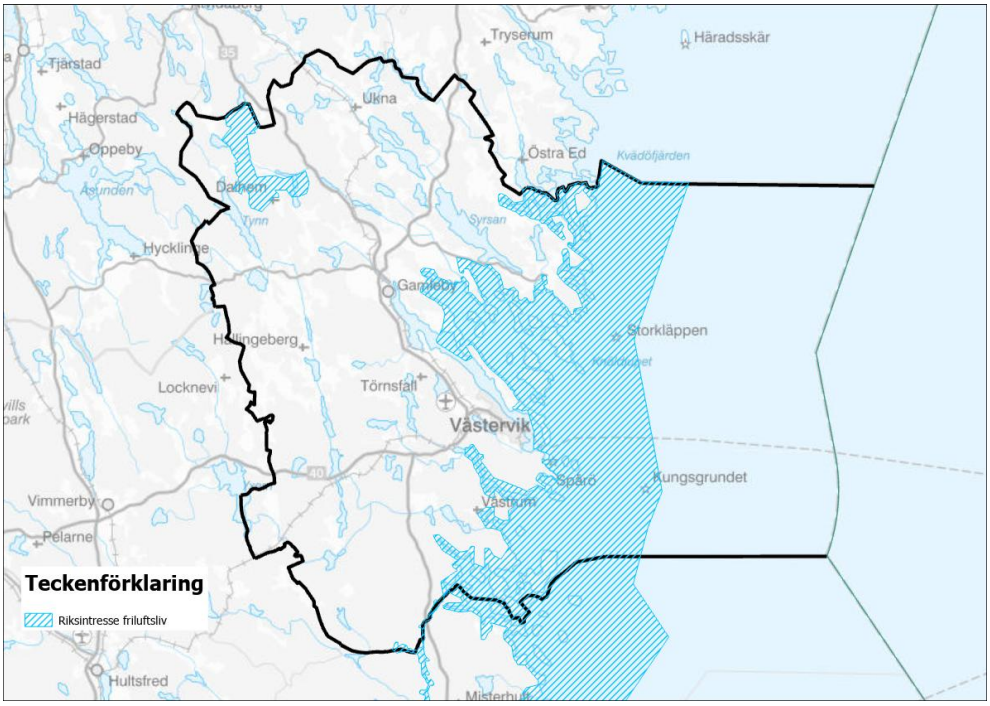
Områden av riksintresse för friluftsliv har så stora natur- och kulturkvaliteter att de är eller kan bli attraktiva för besökare från stora delar av landet eller från utlandet. I dessa områden spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsverksamhet, variation samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen påverkas av hur stort och ostört ett område är, samt om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik. Det sistnämnda kan exempelvis handla om att området har tilltalande utsiktspunkter och utflyktsmål. Områdenas tillgänglighet och åtkomlighet för en bred allmänhet beror bland annat på kommunikationer till området, övernattningsmöjligheter samt på olika anläggningar och anordningar i övrigt.

Under hösten 2025 var sektorsbeskrivningen för riksintresse friluftsliv på remiss, med syftet att göra en översyn av de utpekade områdena, dess aktualitet, avgränsningar och värdebeskrivningar. Västerviks kommun deltog inte i remissrundan, men eventuella ändringar i utpekandena i kommunen kan komma att påverka ställningstagandena. Senaste revideringen dessförinnan skedde 2016, då kommunen deltog i samrådet.

Följande riksintresseanspråk för friluftsliv återfinns i kommunen:

- Norra Smålands skärgård
- Risebo
- Stora Ramm-Marströmmen

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 14 Karta över riksintresse för friluftsliv

Ställningstagande

- Områden av riksintresse för friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada riksintresset. Med påtaglig skada menas skada på värden som har betydelse ur allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de förstörs. Med friluftsliv menas i detta sammanhang vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskap för välbefinnande eller naturupplevelser utan krav på tävling.
- Delar av de utpekade riksintresseanspråken består av naturreservat. Dessa sköts i enlighet med skötselplan för att bibehålla och utveckla naturvärden.
- Berörda riksintresseområdens kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning.
- I flera fall överlappar riksintresseanspråken för friluftsliv med riksintresseanspråken för naturvård, kulturmiljövård, rörligt friluftsliv samt för obruten kust. Kommunens bedömning är att dessa kan samexistera och stärka varandras värden.
- Områden för utveckling som föreslås i översiktsplanen bedöms inte utgöra risk för påtaglig skada för riksintresse friluftsliv. Detta gäller i utpekade riksintresseanspråket Norra Smålands skärgård, där områden för bostadsutveckling i Västervik Hornslandet samt Loftahammar ligger i anslutning till riksintresset. Översiktsplanen föreslår ingen annan ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdena negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för friluftsliv återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet friluftsliv, idrott och kultur.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kulturmiljövård

Ett område av riksintresse för kulturmiljövården är en kulturmiljö som har få eller inga motsvarigheter i regionen och landet. De utvalda miljöerna ska tillsammans representera hela landets historia från förhistorisk tid fram till nutid. Kulturmiljö är den miljö som finns omkring människan och som präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter genom hela historien. Kulturmiljön är en del av kulturarvet och ska bland annat visa hur människan utnyttjat tillgängliga naturresurser, utvecklingen av samhället, näringsliv, sociala villkor, byggnadsskick, olika estetiska ideal med mera.

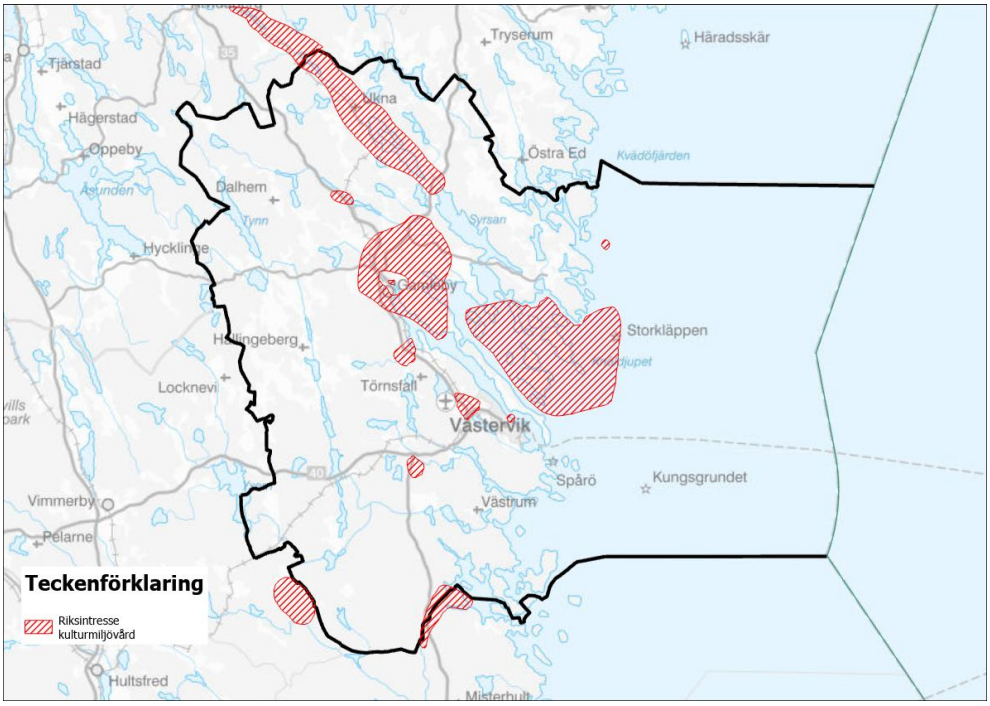
Även funktionella och visuella samband mellan miljöer och omgivande landskap som är av betydelse för upplevelsen av kulturmiljön spelar in. Detta övergripande landskapsperspektiv skiljer riksintressena från de lämningar och byggnader som skyddas av Kulturmiljölagen (Länsstyrelsen Kalmar län 2025).

Riksantikvarieämbetet är ansvarig myndighet för beslut om riksintressen för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Det gäller aktualitetsprövningar, revideringar och om nya områden ska komma till eller om områden ska utgå. Länsstyrelsen har den regionala uppsikten och tar även fram förslag till revideringar. Länsstyrelsen ansvarar också för riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken.

I Västerviks kommun finns elva riksintresseområden för kulturmiljövården. Samtliga områden tillkom 1987 och är reviderade 2015.

- Solstads Koppargruva (H87)
- Gladhammar (H89)
- Västervik (H90)
- Källsåker (H91)
- Almvik-Blekhem (H92)
- Tjust skärgård (H93)
- Väderskär (H94)
- Lofta (H95a)
- Gamleby (H95b)
- Överum (H96)
- Uknadalen (H97)

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 15 Karta över riksintresse för kulturmiljövård

Ställningstagande

- Områden av riksintresse för kulturmiljövård ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada riksintresset. Med påtaglig skada menas skada på värden som har betydelse ur allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de förstörs.
- Vid byggnation inom riksintresset ska bebyggelsen placeras och utformas med hänsyn till kulturvärdena och landskapsbilden. De värden som lyfts fram i Riksantikvarieämbetets värdebeskrivning av riksintresseområdena ska vara framträdande även efter exploatering.
- Vid åtgärder inom ett riksintresse för kulturmiljövården ska miljöns förutsättningar och möjligheter vara utgångspunkten för arbetet.
- I samband med bedömningar som rör något av de utpekade områdena ska Riksantikvarieämbetets intressebeskrivningar läsas i sin helhet.
- Fördjupade kulturmiljöutredningar och konsekvensanalyser ska tas fram inför planeringsprojekt inom ett område av riksintresse.
- Påverkan på riksintressena ska utredas i samband med planering, både utifrån enskilda och kumulativa aspekter. Summan av aktuell åtgärd, tidigare förändring och förväntade ändringar av riksintressets uttryck och värden ska beaktas.
- Planområden för utveckling som föreslås i översiktsplanen bedöms i huvudsak inte utgöra risk för påtaglig skada för riksintresse för kulturmiljövård. För de utpekade riksintresseanspråken Gladhammar (H89), Västervik (H90) samt Källsåker (H91) preciseras ställningstaganden nedan.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande Gladhammar

- Riksintresseanspråket för kulturmiljövård sammanfaller med riksintresse-anspråket för kommunikationer, trafikslagen (väg planerad). Det är kommunens vilja och ambition att verka för att säkerställa riksintresse-anspråket för kommunikationer och därmed en robust och mer fram-komlig väg. E22 utgör en, inte bara för kommunen, utan såväl för länet som riket, mycket betydelsefull transportled. Kommunikationsvärdena i området bör därmed prioriteras över kulturmiljövården och kommunens bedömning är att kommunikationsvärdena främjar en betydande utveckling och långsiktig hushållning av mark och vatten.
- Kommunens hållning är därtill att verka för att så långt som möjligt undvika påtaglig skada på den sammanhållna kulturmiljön, där sambandet mellan fornlämningsmiljöer, bymiljöer samt sockencentrum med medeltida anor fortsatt kan visa på en kontinuitet i odlingsbygden trots ingrepp i områdets nordvästra delar.

Ställningstagande Västervik

- Projekt som tillkommer inom och i anslutning till riksintresseområdet ska medvetet förhålla sig karaktären i det aktuella området. Ny bebyggelse bör lokaliseras med hänsyn till det historiska sammanhanget med utgångspunkt i det befintliga vägnätet, bebyggelsen och markslaget. Ny bebyggelse bör förhålla sig till den befintliga miljön vad gäller utformning, volym, skala, och placering. Olika utbyggnadsepokers historiska avläsbar-het och karaktär, från skalor och proportioner till form-, färg- och materialpalett samt detaljer ska värnas.
- Kulturmiljöerna i Västerviks stad är, utöver riksintresseutpekandet, delvis säkerställda genom utförda byggnads- och bebyggelseinventeringar, gällande detaljplaner, pågående detaljplanearbete samt genom ett antaget kulturmiljöprogram.
- Översiktsplanen möjliggör för viss förtätning inom innerstaden. Kommunen utreder även att innerstadens centrala funktioner och mötes-platser ska utvecklas. I utvecklingen av innerstadens miljöer ingår omdaningar av stadens gator och torg. Vidare avses en mer tillåtande bebyggelseutveckling i perifera områden inom riksintressets närhet, inklusive förtätning samt byggnation med högre höjd vid Stenhamra, Allén och i Skeppsbrostaden. Kommunens avsikt är att kommande utveckling av staden på ett varsamt och aktivt sätt ska förhålla sig till de värdebärande karaktärsdragen för riksintressets utpekande. Förtätning ska ske med hänsyn till och utifrån befintliga värdebärande egenskaper och uttryck i kulturmiljön.
- Eventuell exploatering i området behöver särskilt utredas för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt. Dialog med antikvarisk kompetens tas i ett tidigt skeende för att säkerställa kulturmiljövärden vid eventuell förtätning av stadskärnan. För varje nytt förtätningsförslag i stadskärnan ska ny kulturmiljöanalys och konsekvensbedömning tas fram. En analys av kumulativa effekter på stadsbilden är genomförd, vilken visar att den tål tillägg på höjden i viss utsträckning. Varje tillägg som bedöms kunna få en påverkan på riksintresset ska analyseras i antikvarisk volymstudie utifrån påverkan på riksintressets kärnvärden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande Källsåker

- Riksintresseanspråket för kulturmiljövård ligger inom planområdena Droppen samt Mommehål med tilltänkt utveckling. Exploateringen i områdena behöver särskilt utredas för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt. Det är kommunens ambition att anspråkets kärnvärden inte ska skadas påtagligt.
- Kommunen anser att kärnvärdena i form av monumentala bronsålders-rösen i områdets sydöstra del samt hällristningar i nordöstra del inte riskerar att skadas påtagligt vid ianspråktagande av mark för verksamheter i områdets västra delar. Det uppodlade och delvis öppna landskapet som bidrar till den visuella upplevelsen av riksintresseanspråket återfinns främst i östra och nordvästra delen av området, inte i de sydvästra delarna som är tänkta för den främsta exploateringen. Exploateringen bör göras så att siktlinjer och upplevelsen av området, främst ifrån Hermanstorp, i stort inte störs. E22 ska hållas som absolut gräns för området mot riksintresset.

Kommunens övriga ställningstagande för kulturmiljö återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet kulturmiljöer.

Värdefulla ämnen och material

Av miljöbalken (3 kap 7 §) framgår att områden som innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Inom sådana områden får kommuner och statliga myndigheter inte planera för eller lämna tillstånd till verksamheter som kan förhindra eller påtagligt försvåra ett utnyttjande av mineralresurserna. Sveriges geologiska undersökning (SGU) är ansvarig myndighet för att peka ut sådana områden (SGU 2025).

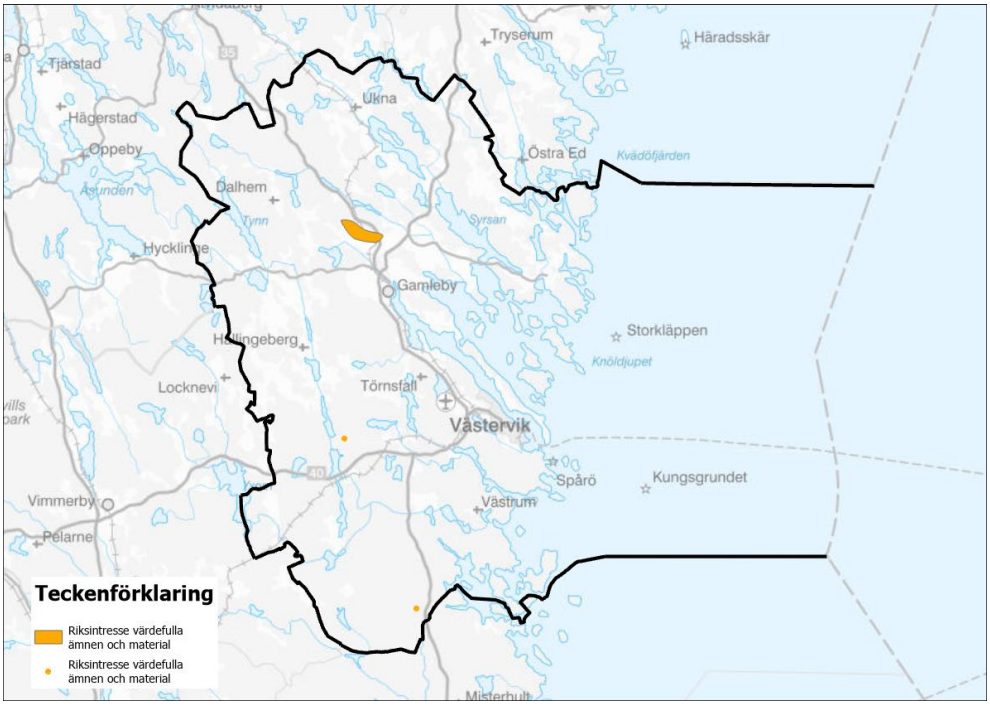
Riksintressen för värdefulla ämnen och/eller material pekas ut för att reservera fyndigheter som har specifika egenskaper och är viktiga för samhällets behov. Att området pekats ut som riksintresse innebär ett anspråk för framtida utvinning.

För denna typ av riksintressen betyder *påtaglig skada* alla former av åtgärder och förändrad mark- och vattenanvändning som försvårar eller förhindrar framtida utvinning. Exempel på sådan markanvändning är sammanhängande bebyggelse samt olika typer av naturskydd.

I Västerviks kommun finns tre områden utpekade som riksintressen för värdefulla ämnen och mineral.

- Tribbhult
- Stormandebo
- Olserum

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 16 Karta över riksintresse för värdefulla ämnen och material

Ställningstagande

- Kommunen ser positivt på att riksintressemyndigheten Sveriges geologiska undersökning utreder riksintresseanspråken i kommunen närmare, så att de anspråk som idag endast är punktsatta med en centrumkoordinat (Tribbhult och Stormandebo) får en detaljavgränsning istället. Detta för att tydliggöra anspråkets utbredning och därmed påverkan på den fysiska miljön och eventuella intressekonflikter. Vid en detaljavgränsning kan kommunens nuvarande ställningstagande behöva ses över och revideras utefter de nya förutsättningarna.
- Kommunen ser positivt på möjligheten att få delta i dialog med verksamhetsutövare för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.
- Inga föreslagna utvecklingsområden i översiktsplanen angränsar till riksintresseanspråken för värdefulla ämnen och material i Stomandebo och Tribbhult.
- Kommunen ska remittera SGU vid ärenden om bygglov, förhandsbesked eller planläggning inom och i anslutning till dessa riksintresseområden.
- Inom riksintresseanspråken ska kommunen upplysa eventuella intressenter (som exempelvis vill utveckla bostäder) om riksintressets värden och eventuell framtida påverkan i områdena.

Ställningstagande Olserum

- I Olserum sammanfaller en mindre del av riksintresseanspråket med riksintresse för kulturmiljövård (Lofta) samt ungefär halva riksintresse-anspråket med riksintresse för rörligt friluftsliv samt riksintresse för obruten kust. Dessa intressen är inte förenliga med varandra och eventuell brytning riskerar att påtagligt skada kulturmiljö- samt frilufts-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

livsvärdena. Kulturmiljö- och friluftslivsvärdena i detta område bör prioriteras, eftersom kommunen bedömer att de främjar en långsiktig hushållning av mark, vatten liksom samhällets och folkhälsans utveckling.

- Genom Olserum löper riksväg 35, som kommunen bedömt som viktig infrastruktur och stråk för att binda samman Kalmar län med Östergötlands län. Vid eventuell brytning i området ser kommunen positivt på att riksvägens status och framkomlighet inte försämras. Detta påpekade kommunen vid remitteringen av förslaget till utpekandet.
- Genom riksintresseanspråket går även järnvägen Tjustbanan, som kommunen bedömer som viktig infrastruktur ur flera hänseenden. Järnvägen är föreslagen som utvecklad användning i översiktsplanen och åtgärder på denna, som kommunen bedömer som ytterst viktiga, kan därmed komma att påverka riksintresseanspråket. Dock är kommunens bedömning att påtaglig skada bör kunna undvikas.
- Som Västerviks kommun även påpekade vid remitteringen av förslag till utpekandet finns det ett område väster om Djupedal, där det förekommer känsliga och hotade insekter, samt vid Dråpstad, där det finns bevarandevärda odlings- och betesmarker. Natur- och kulturvärdena i dessa områden bör undvika att påtagligt skadas vid eventuell brytning i området och beaktas vid den slutliga utformningen av ett eventuellt verksamhetsområde i samband med miljöprövningen enligt miljöbalken.

Kommunens övriga ställningstagande för gruvnäring och brytning återfinns under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet näringsliv och turism.

Energiproduktion

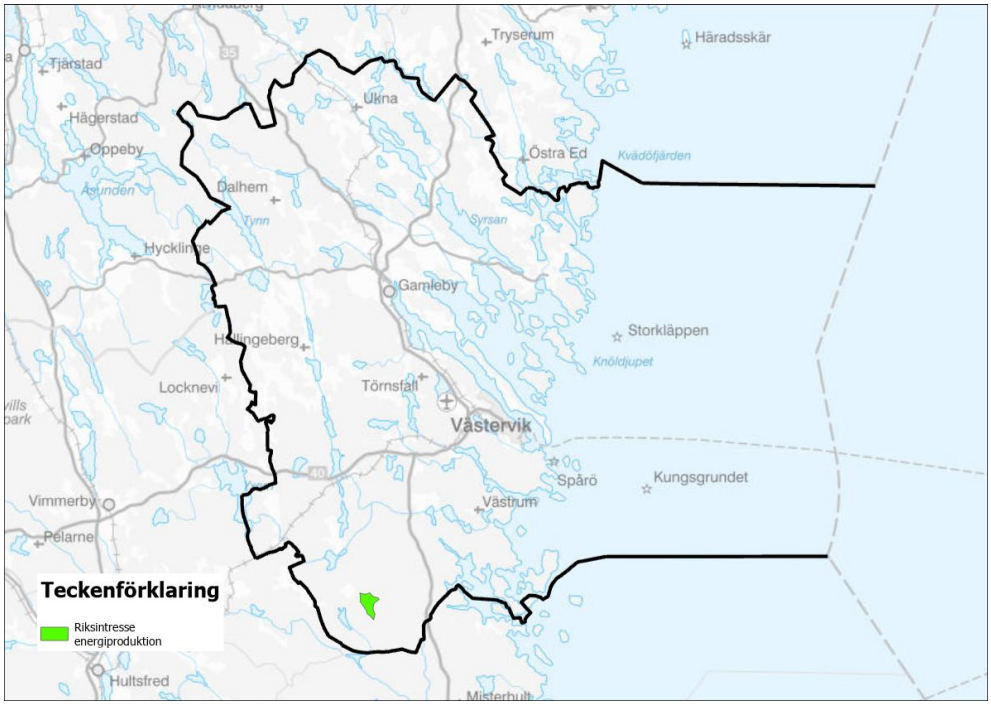
Riksintressen för energiproduktion vindbruk regleras i miljöbalken 3 kap 8 § och anges för att de har särskilt goda förutsättningar för vindbruk ur ett nationellt perspektiv, för att de behövs för viktiga eller nödvändiga funktioner i samhället och/eller för en landsdels behov av viss energiproduktion. Angivna riksintresse-anspråk är framtagna med hänsyn till försörjningstrygghet och ur ett energisystemperspektiv (Energimyndigheten 2025).

För tillfället ser Energimyndigheten över aktualiteten för sina riksintressen. Under hösten 2025 har ett samråd för översynen pågått och ska redovisas i mars 2026. Detta har gällt riksintresse energiproduktion, vindkraft (där Västerviks kommun har utpekanden) samt energidistribution, drivmedelsdepåer (där kommunen inte har utpekanden för närvarande, men föreslås komma att få i samrådsförslaget).

Kommunen har deltagit i samrådet genom att yttra sig. När det gäller riksintresse för energidistribution, drivmedelsdepåer är kommunen positiva till utpekandet och preciseringen. När det kommer till riksintresse energiproduktion, vindkraft har kommunen betydligt fler synpunkter. Kommunens bedömning är att använt respektavstånd till bostäder i analysen á 800 meter är för kort för att tillgodose andra allmänna intressen. Kommunen menar även att det finns utpekade områden som sammanfaller med riksintresse naturvård och att dessa intressen inte kan samexistera. Totalt sett menar kommunen att det kan finnas relevans att tre av de sju utpekade områdena från samrådsförslaget kan kvarstå, med justeringar efter avstånd till bostäder och andra skyddsvärda områden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

I Västerviks kommun finns ett (icke namngivet) riksintresseområde för energiproduktion vindbruk som pekades ut 2008 och uppdaterades 2013.

Figur 17 Karta över riksintresse för energiproduktion

Ställningstagande

- Området som är av riksintresse för energiproduktion ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Nyttan av åtgärden ska noga vägas mot de skador som åtgärden ska åsamka.
- Vandringsleden Tjustleden passerar i norra delarna av riksintresse-anspråket och utgör en viktig del för rekreation och friluftslivet i kommunen. Kommunen bedömer att en eventuell etablering inom riksintresset inte bör skada rekreationsvärdena som finns.
- Det har pågått en tillståndsprövning för vindbruk inom riksintresse-området tidigare. 2021 beslutade kommunen att avstyrka området, då kommunen använde sitt så kallade veto.
- Kring det utpekade riksintresseområdet finns utpekade kärnområden i kommunens kulturmiljöprogram (Getterum samt Gissebo-Österhult) med höga kulturmiljövärden. Vid en eventuell tillståndsprövning för vindbruk inom området behöver noggranna studier genomföras för hur kultur-miljövärdena riskerar att påverkas.
- Sedan riksintresseanspråket pekades ut har det uppförts två vindkrafts-parker i närområdet (Lervik och Lebo). Kommunen ser med försiktighet på fler tillkommande vindkraftparker i den södra kommundelen, då de kumulativa effekterna på landskapet och närboende kan vara svåra att förutse.
- Kommunen anser att 800 meter till bebyggelse, som använts vid riksintresseutpekandet, inte är tillräckligt. Som hänsynsavstånd till

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

bebyggelse bedömer kommunen att minst 1500 meter ska användas. De föreslagna avstånden är riktvärden. Kommunen bedömer de faktiska förhållandena samt den upplevda störningen av en vindkraftsetablering i varje enskilt fall.

- Kommunen följer noggrant revideringen av utpekade riksintresseanspråk för energiproduktion vindbruk. Skulle slutversionen innehålla samma avgränsningar som i samrådsversionen är kommunens hållning att inte acceptera riksintresseanspråkets avgränsning, med hänsyn till de allmänna intressena, att annan markanvändning bedöms som mer lämplig och främjande av en långsiktig hushållning med mark och vatten.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdet negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för vindkraft återfinns under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet energi.

Kommunikationer

Riksintresse för kommunikationer regleras i miljöbalken 3 kapitel 8 § och pekas ut av Trafikverket och Post- och telestyrelsen. Enligt vad som anges där ska mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för kommunikationer så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Trafikverket bedömer vilka områden som är av riksintresse för trafikslagens anläggningar och delar in dessa i väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Exploatering nära transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa anläggningar.

Post- och Telestyrelsen (PTS) ansvarar över riksintresse för elektronisk kommunikation. Någon publik information om riksintresseutpekanden finns inte att tillgå. Post- och telestyrelsen meddelar berörd länsstyrelse i de fall riksintressen kan påverka kommuner i plan- eller lovärenden.

Vid olika tillfällen under senare år har översyn av riksintresseanspråk för kommunikationer pågått. Vid tidigare översyn (2022) plockades några riksintresse för kommunikationer, trafikslagen bort som rör Västerviks kommun; nämligen riksväg 35, järnvägen Tjustbanan samt sjötrafikstråk mellan Västervik och Gotland.

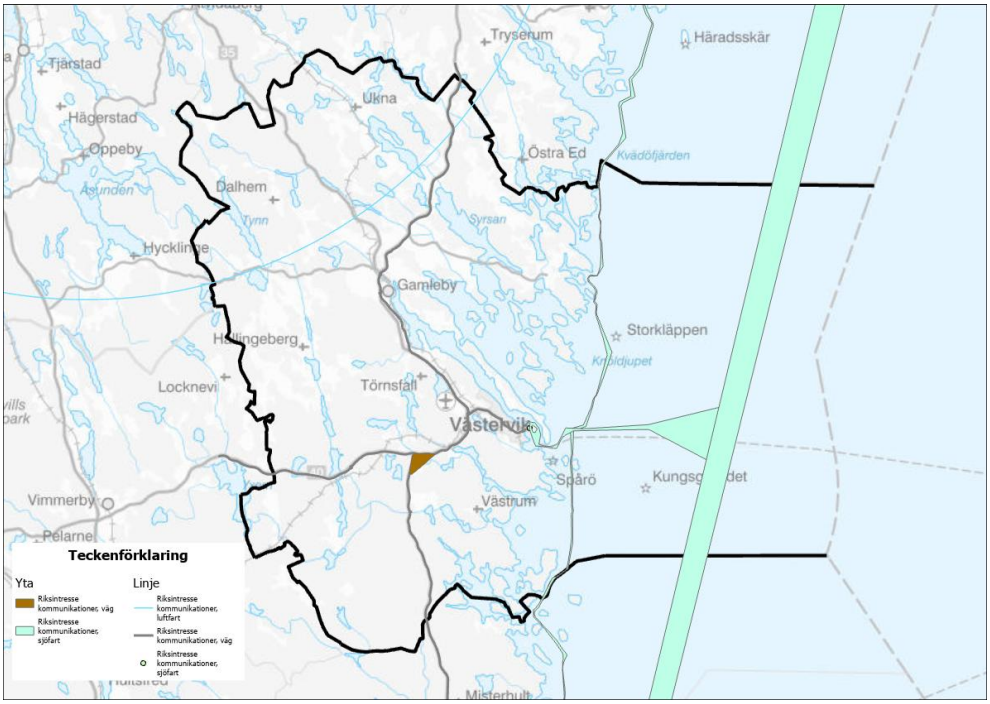
Under vintern 2026 har en ny översyn av Trafikverkets riksintresseanspråk för kommunikationer pågått. För Västerviks del har översynen rört riksintresseanspråk för sjöfart. Det ena är att riksintresse för hamn i förslaget ges en detaljavgränsad yta, från att tidigare enbart haft en punktsatt symbol. Det andra är att riksintresse kustled Kråkelund-Arkö föreslås tas bort som riksintresse, då kriteriet för att peka ut denna farled är borttaget.

Följande riksintresseanspråk finns utpekade i Västerviks kommun:

- Väg, befintlig, E22
- Väg, befintlig, väg 40
- Väg, befintlig, anslutning till hamnen

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Väg, planerad, Verkebäck-Gladhammar
- Sjöfart, farled, Västerviks angöring
- Sjöfart, farled, kusted Kråkelund-Arkö
- Sjöfart, farled, sjötrafikstråk Norra Kalmarsund-Svenska Björn
- Sjöfart, hamn, Västerviks hamn
- Flyg, MSA-yta, Linköping-SAAB

Figur 18 Karta över riksintresse för kommunikationer

Ställningstagande

- Kommunen bedömer att den regionala nyttan bör väga tyngre vid utpekanden av riksintresseanspråken, oaktat fullständig nationell nytta i enlighet med tidigare yttranden till Trafikverket.
- Kommunen anser att såväl Tjustbanan (inklusive anslutning till Västerviks hamn) som riksväg 35 bör återinföras som riksintressen. Dessa stråk är av strategisk betydelse för att binda samman riksintresseklassade funktioner såsom Linköpings flygplats (Saab) med Västerviks hamn och vidare mot Visby hamn och därigenom stärka robusthet, redundans och totalförsvars-förmåga i transportsystemet. Detsamma gäller för det bortplockade riksintresset för sjötrafikstråk till Gotland. Kommunens hållning är att fortsatt se dessa som likvärdiga andra riksintresseklassade objekt och att behandla dem så framgent.
- Västerviks kommun anser att en farled mellan Västervik och Visby hamn är av riksintresse. Farleden ska vara framkomlig och det ska inte finnas hinder för sjötrafik att framföras på sträckan.
- Kommunen ställer sig kritisk till förslaget att ta bort riksintresseanspråket för farled kustled Kråkelund–Arkö. Denna farled utgör en strategiskt viktig sträckning i Kalmar län och fyller en betydande funktion, inte enbart för besöksnäringen utan även för transporter i skärgården och till angräns-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

ande geografier. Farleden är av stor vikt för såväl persontransporter som godstransporter, samhällsservice, näringsliv och beredskap.

- Kommunen ser positivt på att riksintresset för hamn i förslag till ändringar gällande riksintresseanspråk har fått en tydligare geografisk avgränsning samt att denna även omfattar förslag om riksintresseutpekandet för energidepå. Den föreslagna avgränsningen skapar bättre förutsättningar för kommunens kommande planering och möjliggör hänsynstagande.
- Kommunen följer mycket noggrant myndighetens översyner av sina riksintressen.
- Kommunen ser som högsta prioritet att säkerställa en fortsatt koppling mellan Stångådals- och Tjustbanan samt Linköpings centralstation. För att säkerställa goda förutsättningar för att nå Södra stambanan, regional samverkan och hållbara transporter även i framtiden är det av stor vikt av att bevara en stark och funktionell koppling.
- Kommunen avser verka för att skapa målstandard 100 km/h längs med hela E22an. Detta innebär att brister som finns i dagsläget behöver utredas och åtgärdas för att skapa ett robust och framkomligt stråk.
- Kommunen vill verka för att ändra sträckningen för riksintresse kommunikationer, väganslutning till Västerviks hamn. I dagsläget går riksintresset via nuvarande infart, genom staden till industrihamnen. Kommunens långsiktiga planering utgår från att en framtida sydlig infart kommer att vara den mest funktionella och ändamålsenliga lösningen för hamnens tillgänglighet, snarare än dagens infart genom staden.
- Riksintresseanspråket för kulturmiljövård sammanfaller med riksintresse-anspråket för kommunikationer, trafikslagen (väg planerad). Det är kommunens vilja och ambition att verka för att säkerställa riksintresse-anspråket för kommunikationer och därmed en robust och mer fram-komlig väg. E22 utgör en, inte bara för kommunen, utan såväl för länet som riket, mycket betydelsefull transportled. Kommunikationsvärdena i området bör därmed prioriteras över kulturmiljövården och kommunens bedömning är att kommunikationsvärdena främjar en betydande utveckling och långsiktig hushållning av mark och vatten.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseanspråken negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för kommunikationer återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet kommunikationer.

Totalförsvar militära delen

Riksintressen för totalförsvarets militära del regleras i miljöbalken 3 kap 9 §. Utöver riksintressenas avgränsning kan det finnas påverkansområden där Försvarsmakten behöver kunna säkerställa att ny bebyggelse eller andra åtgärder inte innebär risk för påtaglig skada av riksintresset (Försvarsmakten 2025). I vissa fall ges riksintressen för totalförsvaret företräde vid avvägning mellan olika riksintresseanspråk. Företräde ska ges till försvarsintresset om området eller del av området behövs för en anläggning för totalförsvaret.

Hela landet utgör samrådsyta för höga objekt. Med höga objekt avses alla objekt över 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom

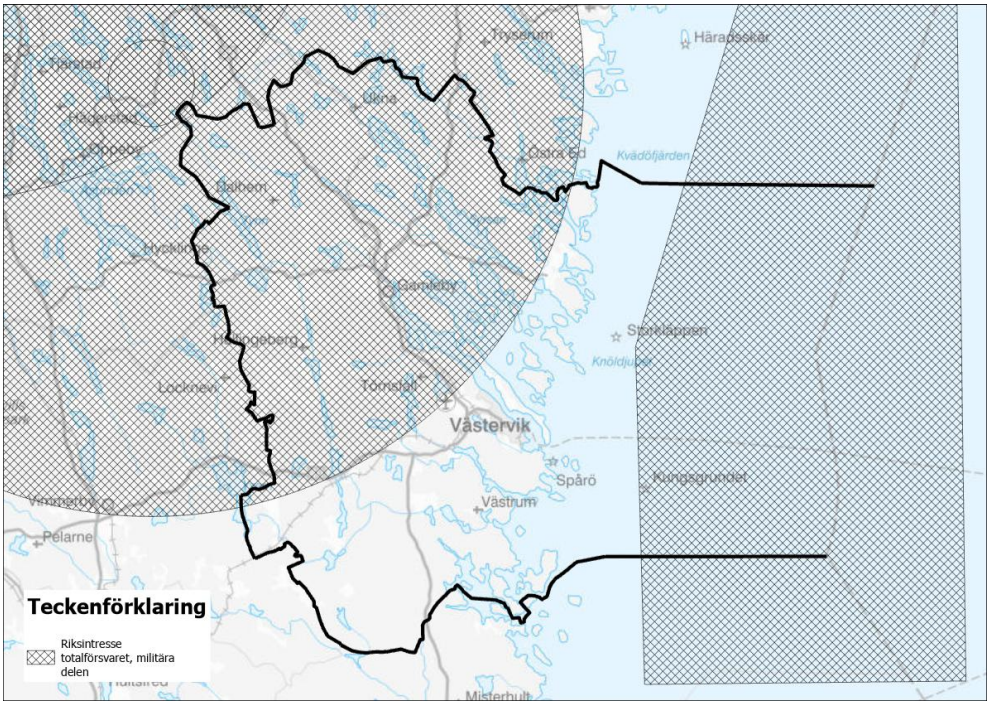
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

sammanhållen bebyggelse. I samband med framtida planering ska beredskaps-hänsyn tas till totalförsvaret, civil beredskap och extra ordinära händelser.

Öppet utpekade riksintressen och områden av betydelse
Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels riksintressen som med hänsyn till försvarssekretesskäl inte kan redovisas öppet (SFS 2009:400).

Västerviks kommun berörs av följande fyra öppet utpekade riksintressen för totalförsvarets militära del samt påverkansområden:

- Riksintresse i havet (sjöövningsområde Urban)
- Påverkansområde för väderradar (Vilebo)
- Stoppområde för vindkraftverk (Väderradar Vilebo)
- Påverkansområde MSA-områden (Linköping/Malmens flottiljflygplats)

Figur 19 Karta över riksintresse för totalförsvar - militära delen

Ställningstagande

- Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen eller som påtagligt kan försvåra tillkomst eller användning av anläggningarna.
- Om andra intressen överlappar riksintresse totalförsvaret ska företräde ges till försvarsintresset om området eller del av området behövs för en anläggning för totalförsvaret.
- Vid uppförande av höga objekt ska Luftfartsverket, Försvarsmakten, Trafikverket och MCF:s verksamhet för Rakel alltid remitteras i plan- och lovprocesser.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Exploatering inom påverkansområden som omger riksintressen för totalförsvaret ska alltid remitteras Försvarsmakten för bedömning i plan- och lovprocesser.
- Inga vindkraftverk ska uppföras inom riksintresseanspråket stoppområde för vindkraftverk Väderradar Vilebo.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdena negativt.

Kommunens övriga ställningstagande för totalförsvar återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet beredskap och säkerhet.

Ställningstagande sjöövningsområde Urban

- Inom skyddsområdet för sjöövningsområde Urban ska samverkan gällande mark- och vattenanvändning utvecklas mellan kommunen, Försvarsmakten och övriga relevanta myndigheter.
- Vid revidering av riksintresse för kommunikationer 2022 togs sjötrafikstråk mellan Västervik och Gotland bort. Västerviks kommun anser att en farled Västervik-Visby är av riksintresse att upprätthålla utan hinder för sjöfarten, vilket bedöms kunna samexistera med sjöövningsområdet. Detta för att binda samman de riksintresseklassade anläggningarna Västerviks hamn och Visby hamn.
- Kommunen gör en liknande bedömning som Försvarsmakten i att vindkraftverk inte är lämpliga inom sjöövningsområdet, däremot att många andra verksamheter är förenliga med värdet av sjöövnings-området. Kommunen anser att dessa viktiga värden, bland annat gällande yrkesfiske och rörligt friluftsliv, bör ha möjlighet att utövas och samexistera med sjöövningsområdet.
- Kommunen är intresserad av att samverka med myndigheter om att utreda den maritima avgränsningen för riksintresse för naturvård Västerviks och Oskarshamns skärgårdar och varför anspråket slutar vid baslinjen/enbart innefattar det inre vattnet i kommunen, för att skaffa mer kunskap om naturvärdena i havsmiljön i territorialhavet.
- Kunskapen om sjöövningsområde Urbans påverkan på rekreations-möjligheter samt natur- och kulturmiljöer i havet bör öka.
- Naturvärdena vid sjöövningsområde Urban ska införlivas i arbetet med grön- och blåstruktur.

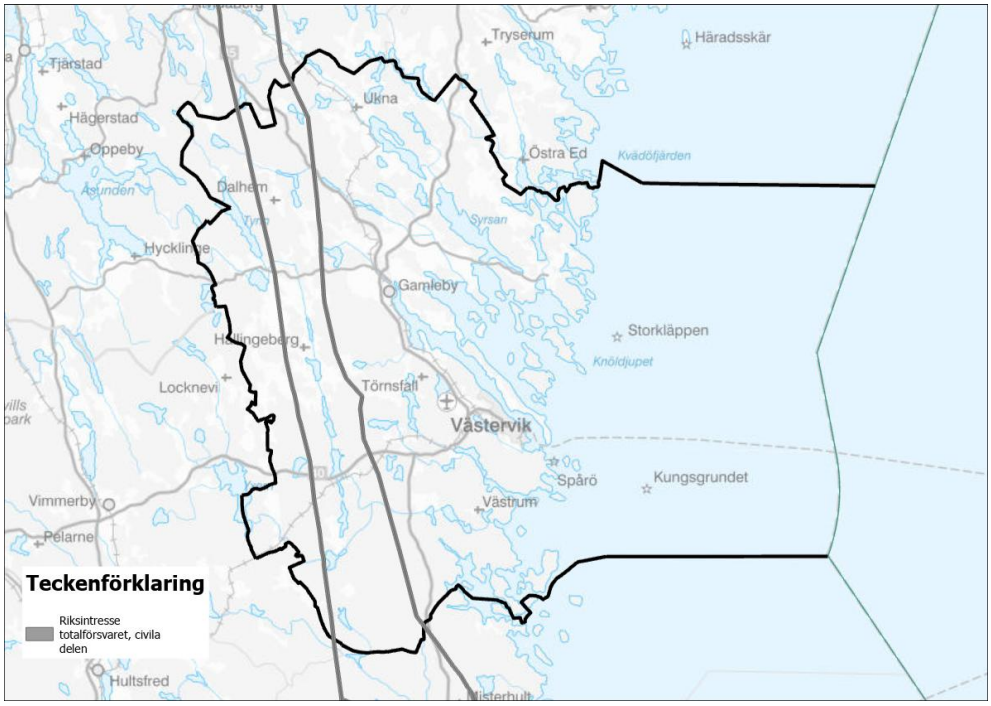
Totalförsvar civila delen

Myndigheten för civilt försvar (MCF, tidigare MSB) beslutar om områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, enligt miljöbalken 3 kap 9 §.

Inom kommunen återfinns ett riksintresseområde för totalförsvaret civila delen.

- TfC 0004–0024 (transmissionsnätet för el) samt påverkansområde

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 20 Karta över riksintresse för totalförsvar - civila delen

Ställningstagande

- Inom Västerviks kommun ska riksintresset säkerställas genom att åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna inte tillåts.
- I flera delar av kommunen sammanfaller riksintresseanspråket med riksintresse för friluftsliv, riksintresse för naturvård och riksintresse för kulturmiljövård. Kommunens bedömning är att dessa intressen kan samexistera. Så långt som det är möjligt anser kommunen att påtaglig skada på natur-, kultur-, och friluftsvärdena ska undvikas.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresseområdet negativt. Tvärtemot bidrar föreslagen markanvändning till att säkerställa ökad tillgänglighet till kommunen, dess orter, landsbygder och skärgårdar, vilket påverkar riksintresset positivt.

Kommunens övriga ställningstagande för totalförsvar återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet beredskap och säkerhet.

Rörligt friluftsliv

Riksintresse för rörligt friluftsliv regleras i miljöbalken 4 kap 2 §. I miljöbalkens fjärde kapitel har riksdagen pekat ut ett antal geografiska områden som i sin helhet är av riksintresse. Områdena, som i de flesta fall är stora, har pekats ut med hänsyn till de stora natur- och kulturvärden som finns i dem.

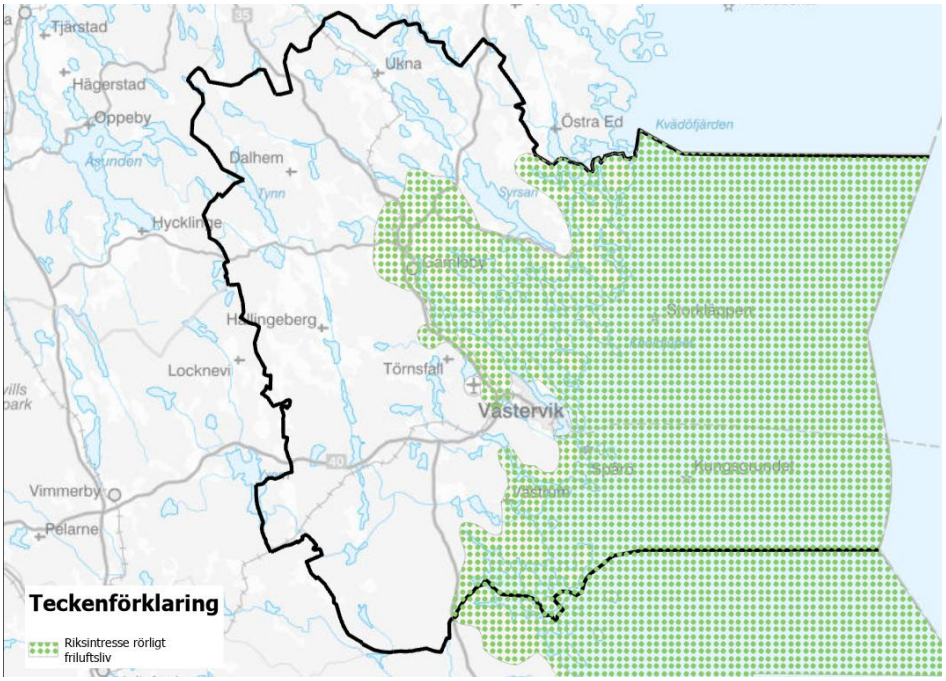
Västerviks kommun, med fokus på kust och skärgård, har stora värden för turism och rörligt friluftsliv och omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv. Rörligt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

friluftsliv avser friluftsaktiviteter som kan utövas med stöd av allemansrätten. Områden som pekas ut för rörligt friluftsliv ska således vara tillgängliga för alla och inte privatiserade för några få. Till det rörliga friluftslivet räknas aktiviteter som exempelvis bad, strövande, segling, paddling, bär- och svampplockning eller utflykter till naturområde. I områden för det rörliga friluftslivet ska turismen och det rörliga friluftslivet särskilt beaktas.

I kommunen är följande område utpekat som riksintresse för rörligt friluftsliv:

- Kustområdena och skärgårdarna i Småland och Östergötland.

Figur 21 Karta över riksintresse för rörligt friluftsliv

Ställningstagande

- Kommunens bedömning är att riksintresset för rörligt friluftslivs avgränsning behöver utredas, i och med överlappning med andra motstående intressen samt undermåliga beskrivningar av riksintressets värden. Kommunen gör tolkningen att det rörliga friluftslivet har lägre intressen ju längre ut i havsbandet/öppet hav man kommer. Längre ut i havet stärks snarare intressena för försvar, yrkesfiske och sjöfart, som i stort kan ha svårt att samexistera med rörligt friluftsliv. Detta behöver utredas vidare och kommunen samverkar gärna med berörda myndigheter för att fastställa mer precisa avgränsningar för de överlappande riksintressena och därmed bättre kunna ta hänsyn till dem i kommande planering.
- Kommunens bedömning är att det rörliga friluftslivet har stora intressen i det inre vattnet, skärgården och i kustnära områden. Inom området ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka riksintresset negativt. Tvärtemot bidrar föreslagen markanvändning till att säkerställa ökad tillgänglighet till alla delar av kommunen, dess orter, landsbygder och skärgårdar, vilket påverkar riksintresset positivt.

Kommunens övriga ställningstagande för friluftsliv återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet friluftsliv, idrott och kultur samt avsnittet näringsliv och turism.

Obruten kust

Riksintresse för obruten kust regleras i miljöbalken 4 kap 3 §. För de obrutna kustområdena finns skydd mot vissa industriella anläggningar som ska tillåtlighetsprövas av regeringen i enlighet med 17 kap. miljöbalken. Syftet med skyddet för de obrutna kustområdena är att bevara områdenas karaktär.

För samtliga riksintressen för obruten kust gäller dock inte förbudet mot påtaglig skada eller övriga krav på förbud och hänsyn om åtgärden avser utveckling av befintliga tätorter, utveckling av det lokala näringslivet, utförande av anläggningar som behövs för totalförsvaret, eller om det finns särskilda skäl.

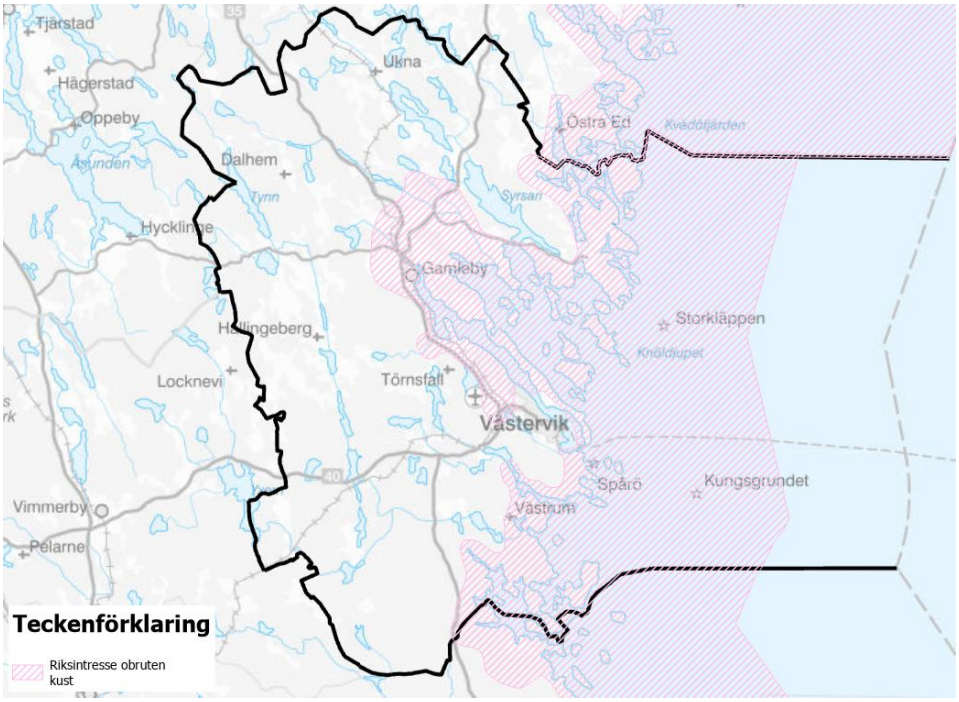
Regeringen har tagit fram promemorian ”Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten” som Västerviks kommun lämnade yttrande på under vintern 2025. De föreslagna ändringarna innebär att förbudet mot anläggningar för kärnteknisk verksamhet inom kustområdena och skärgårdarna på flera platser i Sverige, bland annat Västervik (Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund), ska tas bort. Ändringarna påverkar inte prövningen av kärntekniska anläggningar i övrigt. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Västerviks kommun ansåg enligt sitt yttrande att utbyggnad av kärnteknisk verksamhet i första hand bör ske på redan etablerade platser i landet som redan idag är utpekade för denna typ av verksamhet. Västerviks kommun ligger i nära anslutning till OKG:s kärnkraftsanläggning i Oskarshamns kommun och ser detta som en viktig regional resurs för stabil och fossilfri elproduktion. Västerviks kommun verkar för att stödja den fortsatta utvecklingen av anläggningar i Oskarshamn och motverkar inte de satsningar som görs på kärnkraft i närområdet. Samtidigt bedöms det inte finnas behov eller förutsättningar i nuläget för att etablera kärnkraft inom den egna kommunens gränser.

I kommunen är följande område utpekat som riksintresse för obruten kust:

- Smålands skärgård-Simpevarp samt Öland

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 22 Karta över riksintresse obruten kust

Ställningstagande

- Inom området för riksintresse får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11 inte komma till stånd, med undantag för tidigare nämnda faktorer.
- Kommunens yttrande för promemorian gäller fortsatt som ställnings-tagande. Kommunen avstyrker förslaget att kärnteknisk verksamhet inom kustområdet ska möjliggöras och värnar det obrutna landskapets värden.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning eller anläggningar som inte får komma till stånd som bedöms påverka riksintresset negativt. Kommunens hållning är att ifall utpekade utvecklingsområden för verksamheter (Droppen, Mommehål och Södra infarten) samt utvecklingsområde för luftfart inom riksintresset obruten kust skulle komma att innehålla sådana anläggningar som inte får komma till stånd enligt miljöbalken, träder undantaget kring utveckling av befintliga tätorter samt utveckling av det lokala näringslivet i kraft.

Natura 2000

Natura 2000-områden är också av riksintresse, men har en annan konstruktion lagtekniskt än de ovan beskrivna. Regler om dessa finns såväl i 4 kap 8 § som i 7 kap Miljöbalken. Naturvårdsverket samordnar arbetet med Natura 2000 i Sverige.

Natura 2000 är nätverk av områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt två EU-direktiv, fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet. Syftet med direktiven är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla länderna behöver ta ett ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Fåglar, skogar och annan biologisk

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

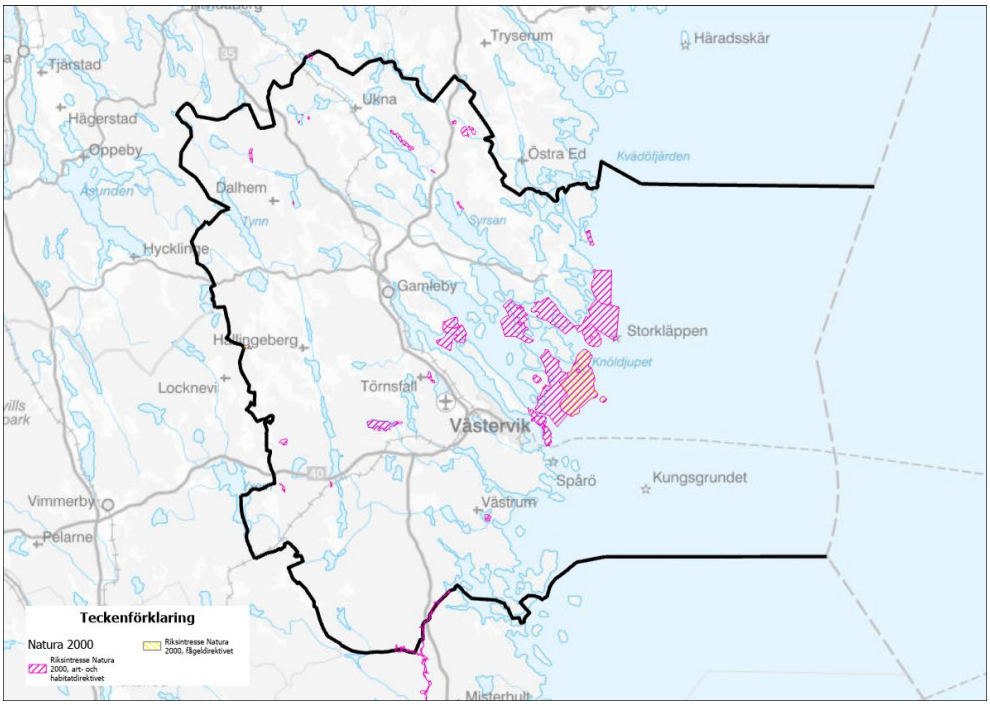
mångfald känner inga gränser mellan länder. För att säkra detta måste därför alla bidra.

Alla åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver ett särskilt Natura 2000-tillstånd. Tillstånd får endast lämnas om skada eller betydande störning inte uppkommer i en bedömning av åtgärden.

Fågeldirektivet SPA
Syftet med fågeldirektivet är att bibehålla eller återupprätta samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium på eller till en nivå som motsvarar ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov med beaktande även av ekonomiska krav och rekreationsbehov.

I Västerviks kommun finns två områden utpekade enligt fågeldirektivet:

- Sladö-Äskekär
- Ålhults urskog

Figur 23 Karta över Natura 2000-område för art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet

Art- och habitatdirektivet SCI
Det är inte enbart fåglar och deras livsmiljöer som är hotade. Syftet med art- och habitatdirektivet är att bidra till säkerställandet av den biologiska mångfalden genom bevarandet av livsmiljöer samt vilda djur och växter i EU. Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer och arter av växter och djur av gemenskapsintresse.

I Västerviks kommun finns 29 områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet:

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Vårum
- Ämtöholms biotopskyddsområde
- Storöns biotopskyddsområde
- Ukna-Botorps biotopskyddsområde
- Ukna-Melby biotopskyddsområde
- Vinäs
- Årestad-Hällebergs biotopskyddsområde
- Forsby
- Djursnäs kase
- Trässö
- Stora Grindö
- Städsholmen
- Jutskär
- Rågö
- Björkö
- Södra Malmö
- Sladö-Äskeskär
- Gränsö
- Segersgärde
- Kvarntorpet
- Törnsfall
- Fälgaren
- Hultserum
- Malmmossen
- Norrhults biotopskyddsområde
- Yxnevik
- Ålhults urskog
- Stora Ramm och Marströmmen
- Ekhultebergens naturreservat

Ställningstagande

- Tillstånd från Länsstyrelsen behövs för verksamhet eller åtgärder som kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt.
- Kommunen ska verka för att de unika naturtyper samt växt- och djurarter som ingår i Natura 2000-områdena värnas. Detta kräver varsamhet även i exploateringar utanför Natura 2000-området för att undvika indirekt påverkan.
- Översiktsplanen föreslår ingen ändrad eller utvecklad markanvändning som bedöms påverka Natura 2000-områdena negativt.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är juridiskt bindande styrmedel i miljölagstiftningen gällande kvaliteten på mark, vatten, luft, eller miljön i övrigt. De används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. De beskrivs närmare i miljöbalkens femte kapitel. MKN kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. MKN kan införas för hela landet eller för ett geografiskt område, till exempel ett län eller en kommun. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

sikt nå de nationella miljömålen. De flesta MKN baseras på krav i olika direktiv inom EU.

Nedan listas de miljökvalitetsnormer som finns. Inom parentes anges vilka som är aktuella för Västerviks kommun eller inte:

- Havsmiljö (aktuell för kommunen)
- Utomhusluft (aktuell för kommunen)
- Vatten (aktuell för kommunen)
- Fisk- och musselvatten (ej aktuell för kommunen)
- Omgivningsbuller (ej aktuell för kommunen, enbart för kommuner med ett invånarantal över 100 000)

Havsmiljö

Allt havsvatten från strandlinjen ut till den yttre gränsen för Sveriges ekonomiska zon berörs av miljökvalitetsnormer för havsmiljö. Syftet med dessa är att nå och upprätthålla god miljöstatus i havet. Miljökvalitetsnormerna behandlar fem huvudområden:

- Tillförsel av näringsämnen och organiskt material
- Tillförsel av farliga ämnen
- Biologisk störning
- Fysisk störning
- Skräp och buller

Ansvarig myndighet för uppföljning och framtagande av nationellt åtgärdsprogram är Havs- och vattenmyndigheten. Åtgärdsprogrammet för havsmiljö och åtgärdsprogrammet inom vattenförvaltning överlappar varandra geografiskt i kustvatten. De åtgärder som är beslutade som indikatorer för miljökvalitetsnormerna i gällande åtgärdsprogram sträcker sig fram till 2027. Åtgärdsprogrammet för havsvatten är uppdelad i 11 olika temaområden som sedan bryts ned till åtgärder. Två av åtgärderna är särskilt utpekade för kommuner. Det handlar om kommunens avfallsplan samt rapportering av åtgärder i enlighet med åtgärdsprogrammet.

Ställningstagande

- Genomför åtgärder i Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
- Fortsätt arbeta enligt handlingsplanen till kommunens avfallsplan.
- Fortsätt arbeta för att minska näringsutsläppen till havet.

Utomhusluft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft anger en viss halt av ett ämne som inte får överskridas. Luftföroreningar är skadliga ämnen som påverkar både miljön och människors hälsa negativt. De kommer från olika utsläppskällor som exempelvis trafik, industri- och energiproduktion samt skogs- och jordbruk. För människor kan luftföroreningar innebära olika former av sjukdomar och för miljön kan aspekter som klimatförändringar, försurning, övergödning och korrosion öka. För Västerviks kommun bedöms vägtrafiken vara den dominerade utsläppskällan av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

luftföroreningar. Mätningar av luftkvaliteten i Västervik har de senaste åren legat under den nedre utvärderingströskeln för partiklar och ämnen.

Ställningstagande

- Verka för goda möjligheter till hållbart resande.
- Säkerställa att främst förskolor, skolor, lekplatser och bostäder lokaliseras till områden med god luftkvalitet.

Vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten innebär att tillståndet i vatten inte får försämras och att allt grundvatten, sjöar och vattendrag ska uppnå god vattenkvalitet. De innebär också att det ska finnas god tillgång på vatten och att framtida generationer ska få uppleva god vattenkvalitet. Normerna formuleras på olika sätt beroende på vilken typ av vattenförekomst de berör. För grundvatten finns normer för kemisk och kvantitativ status. För ytvatten (sjöar, kustvatten och vattendrag) finns normer för ekologisk och kemisk status. Klassificeringen av ekologisk status i ytvatten utgår från tre grupper av kvalitetsfaktorer: biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska. Biologiska kvalitetsfaktorer ger ett mått på hur bra livet i vattnet är. Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer är till exempel vattnets pH och syrgasförhållande. Hydromorfologiska faktorer talar om vilka fysiska förutsättningar vattenförekomsten har för att växter och djur ska kunna leva där.

I vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 finns ett krav på att kommunernas fysiska planering behöver utvecklas så de medverkar till att miljökvalitetsnormerna uppnås. Västerviks kommun omfattas av Södra Östersjöns vattendistrikt. Inom kommunen finns ett 70-tal anlagda våtmarker och ca ett 40-tal dammar.

Grundvattenförekomster

Samtliga grundvattenförekomster i kommunen (10) uppnår god kemisk och kvantitativ status.

För den kemiska statusen ska halterna av en mängd ämnen klara Livsmedelverkets och Socialstyrelsens gränsvärden för dricksvatten. Vattenmyndigheterna tittar också på om något ämne verkar öka för att tidigt kunna sätta in åtgärder för att bromsa. Den kvantitativa statusen handlar om hur mycket grundvatten som används i förhållande till nybildning. Det syns enklast genom att mäta grundvattennivån. För god status krävs att uttaget inte är större än nybildningen eller åtminstone så pass litet att föroreningar inte kan tränga in i grundvattenmagasinet.

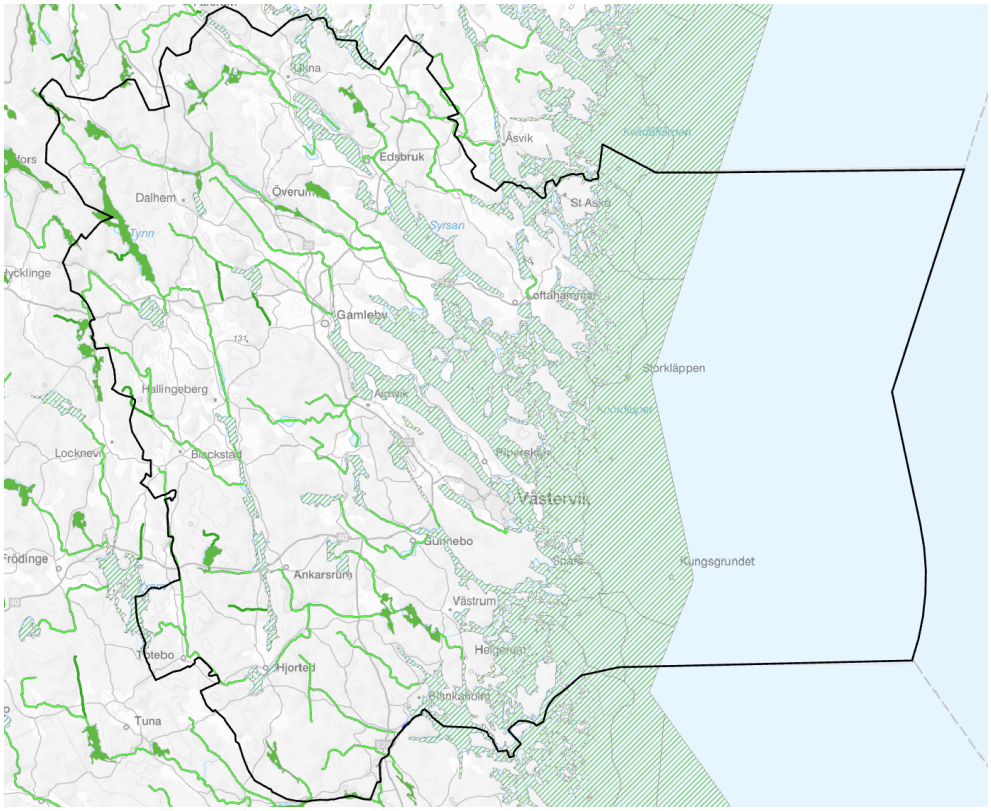
Ytvattenförekomster

Kvicksilver och polybromerade difenyletrar överstiger gränsvärdena i alla Sveriges ytvattenförekomster på grund av nedfall från atmosfären. Det innebär att ingen ytvattenförekomst i kommunen (vattendrag, sjöar och kustvatten) når god kemisk status.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

När det kommer till den ekologiska statusen för ytvattenförekomsterna (vattendrag, sjöar och kustvatten) är det främst måttlig status som genomsyrar klassificeringen. Resten klassificeras enligt nedan:

- 18 ytvattenförekomster uppnår god ekologisk status; Stora Ramm, Gissjön, Ålsjön, Maren, Försjöbäcken, Skinnsjön, Nedre Lisnen, Tynn, Allgjuttern, Stora Vrången, Borgsjön, Ryven, Malmingen, Lermon, Antvarden, Loftern, Stora Bjän, Tolången.
- 14 ytvattenförekomster uppnår otillfredsställande ekologisk status; nämligen sjön Vindommen samt vattendragen Storån, Melbyån, Tinderedbäcken, Kumlabäcken, Sedingssjöån, Tynnsån, Botorpsströmmen, Blekhemsån, Vassbäcksån, Gunneboån, Falsterboån, Bälöbäcken samt kustvattnet Gåsfjärden.
- Två ytvattenförekomster med tillhörande avrinningsområden klassas som dålig ekologisk status; vattendraget Holmån och sjön Tjursbosjön.

Figur 24 Karta över ytvattenförekomster i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Genomför åtgärderna i vattenmyndigheternas åtgärdsplan för att bibehålla god status och förbättra vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk status.
- Prioritera att arbeta för minskat näringsläckage till kustvattnet, både internt via kommunens egen påverkan samt via markägare och verksamheters påverkan.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Förbättra den ekologiska statusen i kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten.
- Minska mängden kombinerade ledningssystem i det allmänna ledningsnätet med fokus där kapacitets- och bräddproblematik är störst.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Västerviks kommun har mycket skog, sjöar och vattendrag som är viktiga för både invånare, turism, rekreation och friluftsliv. Det ger kommunen goda möjligheter att utveckla attraktiva bostäder nära sjöar, samtidigt som allmänheten kan fortsätta att röra sig längs stränderna och strandskyddets syfte bevaras.

Sedan 2010 kan kommuner i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen i landsbygderna, till exempel genom att bidra till ett ökat permanentboende, skapa långsiktiga arbetstillfällen eller möjliggöra för butiker och offentlig service i landsbygderna. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet.

För att ett område ska kunna bli LIS-område måste flera kriterier vara uppfyllda. Exempelvis måste platsen ligga vid en insjö och växt- och djurliv samt friluftsliv måste tillgodoses. De ska även öka och bevara underlaget för service på landsbygden. För att ett LIS-område ska kunna bebyggas krävs i ett senare skede också bygglov. Möjlig utveckling skulle exempelvis kunna vara bostäder, turismanläggningar eller diverse verksamheter.

I detta avsnitt presenteras de ställningstaganden och utpekade områden som har gjorts för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inom Västerviks kommun. Tidigare angavs kommunens LIS-områden i det tematiska tillägget till översiktsplanen (TÖP) Bebyggelse på landsbygd (2014). Detta tillägg beslutades dock inaktuellt av kommunfullmäktige 2022.

Övergripande ställningstagande

- Kommunen vill fortsätta att vara generös när det gäller byggnation i landsbygderna för att stärka en levande landsbygd och ser positivt på att skapa möjligheter för mer bebyggelse vid kommunens sjöar.
- Området ska inte ha särskild betydelse för friluftslivet eller påverka möjligheten att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden.
- Möjligheter att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet, på land och i vattnet, får inte äventyras.
- Utveckling i området ska bidra till att upprätthålla och stärka en eller flera servicetyper i landsbygderna så som skola, dagligvaruhandel, kollektivtrafik eller annan infrastruktur samt attrahera till permanentboende i området.
- Området bör kunna tillföra minst tio bostäder eller vara lämpligt för verksamheter som kan dra fördel av ett strandnära läge som skapar nya arbetstillfällen eller utvecklar besöksnäringen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

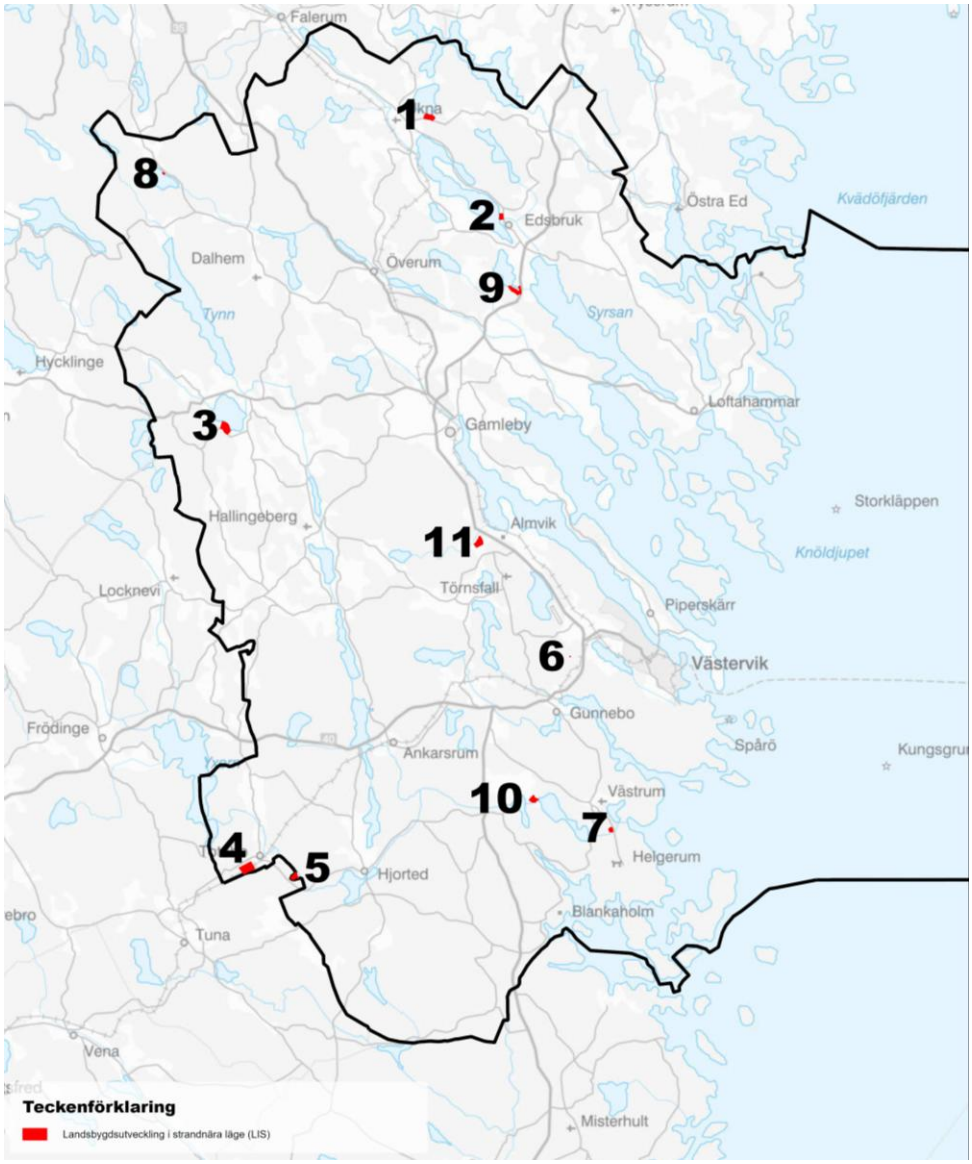
- Området ska ha möjlighet att ordna vatten- och avloppslösningar på ett tillfredställande sätt. Anslutning till allmänt vatten- och avloppsnät eller gemensamhetsanläggning förespråkas.
- Området bör ha goda förbindelser till närliggande kommunikationseffektiva stråk.
- Det ska säkerställas att en eventuell exploatering inte påverkar recipientens vattenstatus negativt.
- LIS-områden ska vid behov prövas med detaljplan och för enstaka bebyggelse genomgå dispensprövning enligt strandskyddslagstiftningen och bygglov, för att vidare säkerställa områdets lämplighet.
- Vid utveckling i LIS-områden ska naturvärden samt kulturmiljövärden beaktas och vid behov utredas. Kommunen ska verka för att LIS-områden kan bidra till utveckling och bättre tillgänglighet av naturmiljöer och kulturhistoriska miljöer.
- En fri passage för att allmänheten ska kunna passera samt för att främja djur- och växtliv ska säkerställas. Passagen bör utgöras av ett område om 50 meter från strandlinjen. Avståndet kan variera och ska anpassas efter landskapets karaktär, förutsättningar och befintlig bebyggelse. Undantag från kravet kan prövas i fall där passagen inte är fysiskt möjlig att säkerställa, exempelvis med hänsyn till byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

Utpekade LIS-områden

De följande föreslagna områdena bedöms uppfylla kommunens kriterier för LIS och ha förutsättningar att bidra till utveckling både på kommunövergripande nivå och för respektive lokal plats. Områdena bedöms ha potential att attrahera permanentboende eller främja turismanläggningar och kan därigenom bidra till att vidmakthålla och stärka befintlig service i landsbygdsområden och närliggande tätorter. Följande områden är utpekade som LIS-områden:

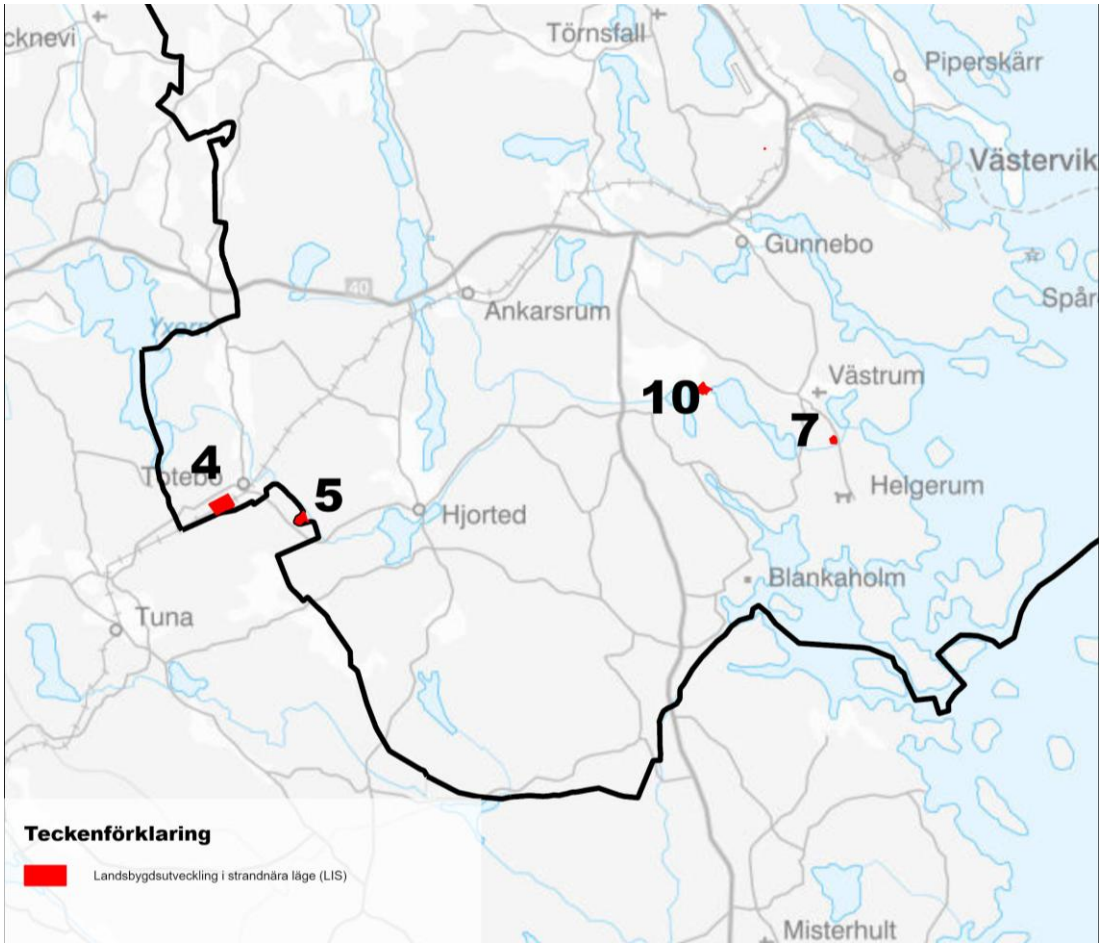
1. Ukna Fullbosjön
2. Edsbruk Storsjön
3. Odensvi Kyrksjön
4. Totebo Nässjön
5. Totebo Ytlången
6. Västervik Hjorten
7. Skaftet Hjältemaren
8. Tyllinge Loftern
9. Helgenäs Ommen
10. Västrum Ålsjön
11. Almvik Bleken

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

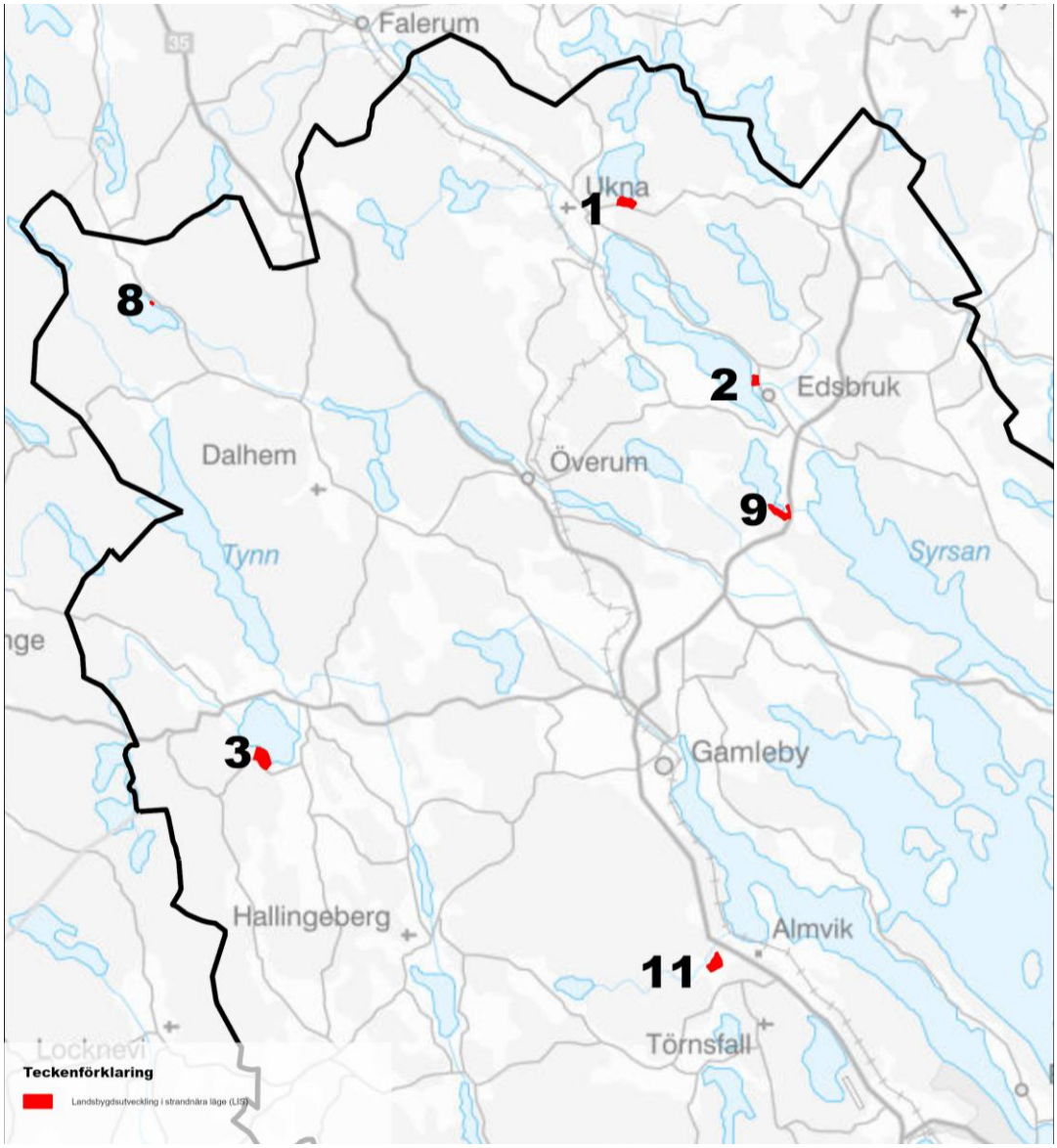
Figur 25. Utpekade LIS-områden i kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 26. Utpekade LIS-områden i södra kommundelen

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

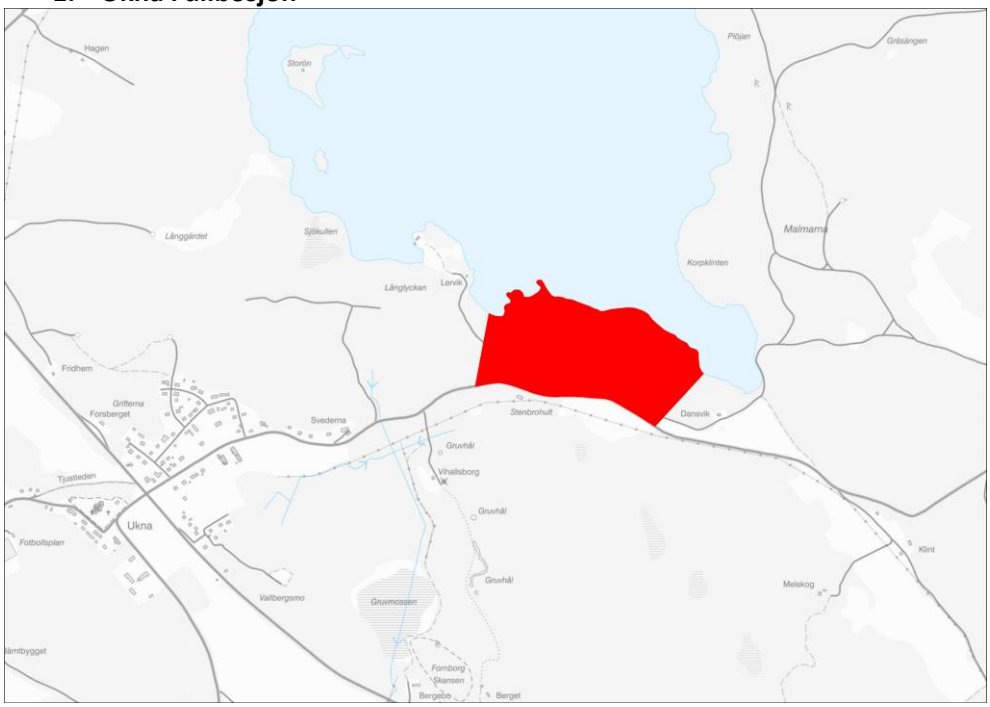

Figur 27. Utpekade LIS-områden i norra kommundelen.

Vid utpekandet har hänsyn tagits till identifierade värdekärnor, såsom riksintressen och andra kända natur-, kultur- och rekreationsvärden. För fortsatt utveckling inom de utpekade områdena kan det dock krävas fördjupade utredningar som underlag. De utpekade områdena sträcker sig oftast längre än området som ligger inom strandskydd. Kommunen är väl medveten om att det enbart är inom strandskyddet som ”LIS-dispensen” kan påkallas, men har genom den geografiska avgränsningen synliggjort utvecklingsområdets eventuella framtida utbredning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

1. Ukna Fullbosjön

Figur 28. Karta över LIS-område Ukna Fullbosjön

LIS-området är beläget söder om Fullbosjön i nära anslutning till småorten och landsbygdsnoden Ukna, i den nordvästra delen av Västerviks kommun. Området utgörs av kuperad terräng, främst skogsmark, som sluttar ner mot Fullbosjön. I söder gränsar området till åkermark. Ukna har tillgång till viss grundläggande service och kollektivtrafik, som exempelvis förskola, livsmedelsbutik och idrotts-hall. Småorten har goda pendlingsmöjligheter både till Åtvidaberg och Linköping i nordväst, samt Gamleby och Västervik sydöst. Markägoförhållandena i området är privata. Verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp finns inte i anslutning till området.

Värden och hänsyn

Området gränsar i väster till Uknadalen, en sprickdal som löper i nordsydlig riktning från Östergötland och genom Västerviks kommun. Uknadalen hyser många värden, och det utpekade området faller inom riksintresseanspråk för kulturmiljövård och är utpekat i kommunens kulturmiljöprogram som värdefulla kulturmiljöer. Inga kända fornlämningar finns påträffade inom området. Strax utanför området återfinns även riksintresseanspråket för naturvård, Uknadalen. Runt om området finns det även nyckelbiotoper samt naturvärden identifierade av Skogsstyrelsen. Genom Uknadalen löper även vandringsleden Tjustleden, till vilken det är nära att ansluta till från Fullbosjön. Generellt strandskydd råder för Fullbosjön.

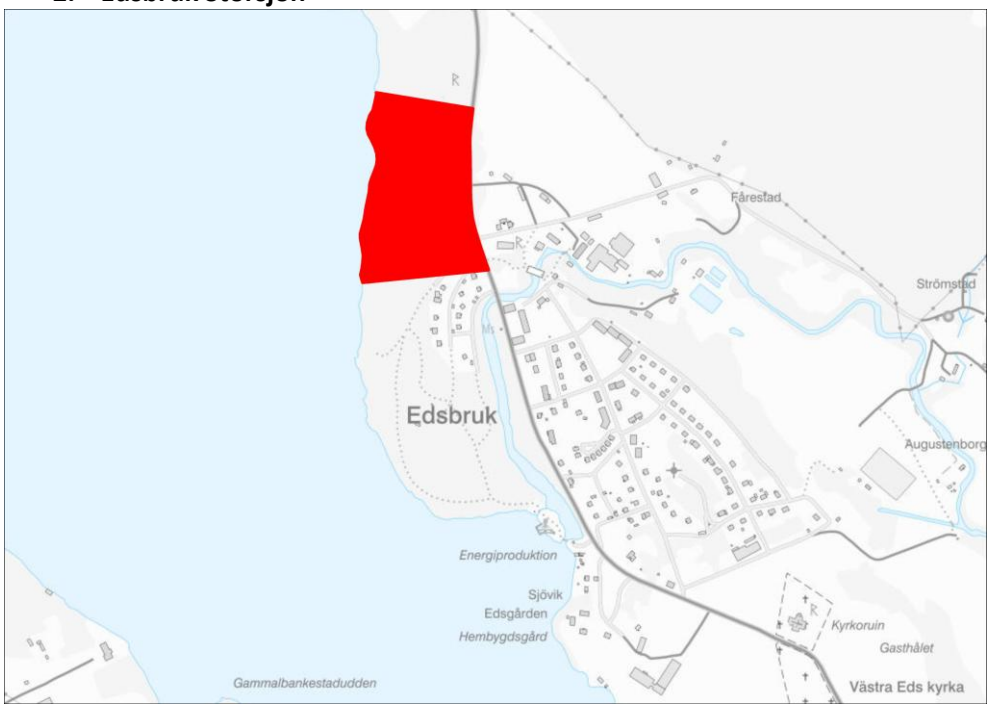
Motivering

Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för ett mindre tillskott av bostäder. Läget möjliggör ett attraktivt sjönära boende nära befintlig service, vilket kan bidra till stärkt landsbygdsutveckling och ökad inflyttning till Ukna med

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

omnejd. Genom varsam planering kan strandskyddets syften tillgodoses samtidigt som ny bebyggelse tillskapas. Utvecklingen bör ske med hänsyn till natur- och rekreationsvärden samt säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden. Vid utveckling av området ska tillkommande bebyggelse placeras på ett avstånd om minst 50 meter från brukningsvärd jordbruksmark. Vid fortsatt planering ska anslutning till vatten och avlopp utredas. Påverkan på värdena för kulturmiljö och naturvård bör utredas vidare vid eventuell utveckling.

2. Edsbruk Storsjön

Figur 29. Karta över LIS-område Ukna Storsjön

LIS-området är beläget vid Storsjön i anslutning till tätorten och landsbygdsnoden Edsbruk, i den norra delen av Västerviks kommun. Området utgörs av strandnära mark, där det tidigare har förekommit en grustäkt, med inslag av skog och öppna marker. Området omges av branta slänter efter täktverksamheten. Området finns utpekat i den tidigare LIS-planen från 2014. Edsbruk har tillgång till grundläggande service, infrastruktur och kollektivtrafik, med pendlingsavstånd till Västervik eller norrut över kommungränsen. Markägoförhållandena i området är kommunala. Verksamhetsområde för vatten och avlopp finns i direkt närhet till området. LIS-området ligger inom den synnerligen skyddsvärda grusformationen Edsåsen, vilken utreds som möjlig ny huvudvattentäkt för kommunen.

Värden och hänsyn

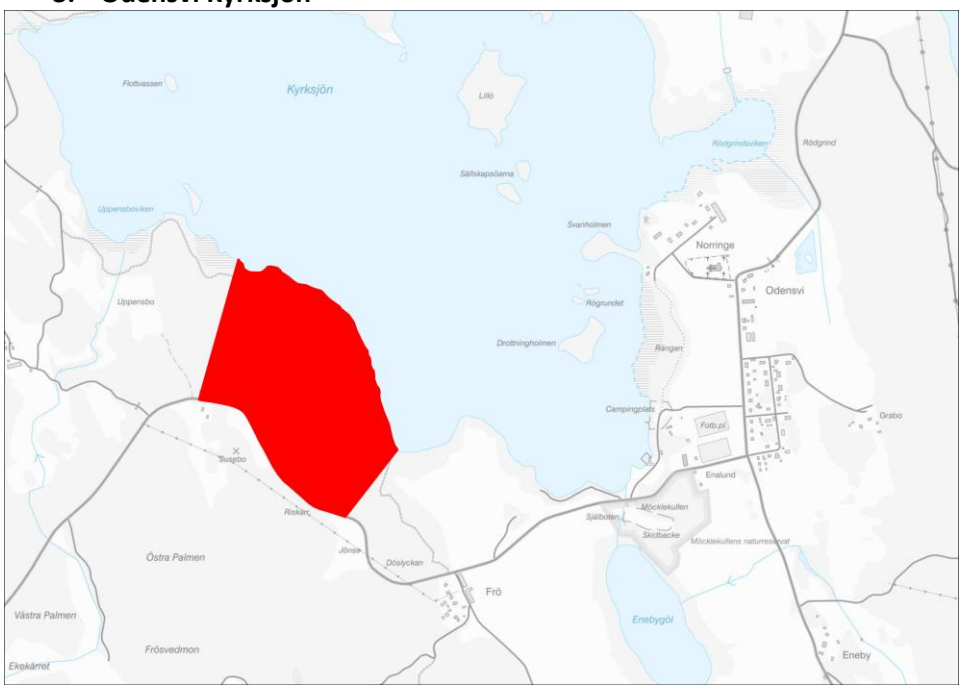
Storsjön har höga rekreativa värden och används för friluftsliv såsom bad, fiske och naturupplevelser. Området har ett lokalt naturvärde kopplat till sjö- och skogsmiljöer. Kulturmiljövärden finns i Edsbruks brukshistoria och den omgivande landsbygdsbebyggelsen. Även om det gäller utökat strandskydd längs med Storsjön, är det i området enbart 100 meter som råder. Storsjön och LIS-området ligger inom riksintresse för naturvård samt riksintresse för kulturmiljövård. Ett

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

fåtal fornlämningar finns registrerade i utkanten av området. Områdets historik som tidigare grustag bedöms ha inverkan på dess nyttjande för rekreativa syften i dagsläget.

Motivering
Ifall Edsåsen utses som ny huvudvattentäkt för kommunen utgår området som lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Innan frågan är fullt utredd kan området inte tas i anspråk för annat syfte som skulle hindra funktionen med ny vattentäkt. Området bedöms i annat fall vara lämpligt som LIS-område för mellan 20–40 bostäder då det möjliggör ett sjönära boende i nära anslutning till ett befintligt samhälle med tillgång service och kommunikationer. Området kan bidra till ökad attraktivitet, inflyttning och stärkt ortsutveckling i Edsbruk. Genom varsam planering kan strandskyddets syften tillgodoses samtidigt som nya bostäder tillskapas. Markförhållandena bedöms som över lag goda för bostads-bebyggelse, med möjlighet att anpassa byggnation till terräng och strandlinje. Riksintresse för naturvård samt för kulturmiljövård bedöms inte påverkas vid utveckling av området. Utveckling av området förutsätter anslutning till befintligt VA-nät i Edsbruk. Vid utveckling av området bör påverkan på vattenekosystemet, risker för ras och skred samt översvämningsrisk i samband med skyfall utredas.

3. Odensvi Kyrksjön

Figur 30. Karta över LIS-område Odensvi Kyrksjön

Kyrksjön är belägen i den nordvästra delen av Västerviks kommun, i anslutning till småorten och landsbygdsnoden Odensvi. Området har ett naturnära läge med närhet till befintlig service innehållandes bland annat förskola, livsmedelsbutik och badplats. Orterna Gamleby och Överum cirka 20 minuter bort innehåller ett stort kompletterande serviceutbud. Kollektivtrafiken är begränsad, men finns till viss del i form av bussförbindelse från Odensvi till Gamleby. Markanvändningen i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

det utpekade området domineras idag av skogsmark med något inslag av åkermark. Markägoförhållandena är privata. Verksamhetsområde för vatten och avlopp återfinns närmast i Odensvi, men kapaciteten behöver utredas vidare.

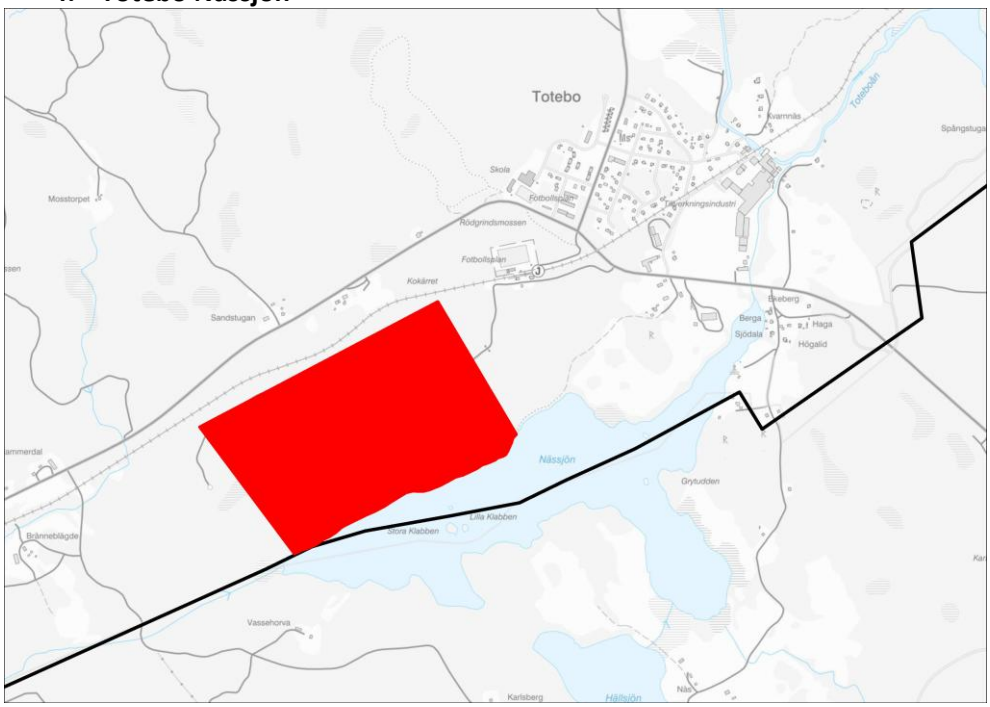
Värden och hänsyn
Det utpekade området ligger inom riksintresseanspråk för naturvård, Karrum-Odensvi, som i sin helhet utgörs av en representativ sprickdalgång med barrskogsbevuxna grusavlagringar och ett representativt odlingslandskap med lång kontinuitet med ett stort inslag av naturbetesmarker. Inom området förekommer naturvärden och nyckelbiotoper identifierade av Skogsstyrelsen. Vandringsleden Tjustleden löper längs med Kyrksjön i det utpekade LIS-området. Närliggande område direkt österut (Odensvi och Odensviholm) är utpekade som kärnområden i kommunens kulturmiljöprogram. Inga kända förekomster av fornlämningar finns inom området. Jordbruksmarken och dess öppna landskapsutblickar öster om det utpekade området är viktiga att bevara.

Motivering
Området vid Kyrksjön bedöms lämpligt för LIS-utveckling då det erbjuder goda förutsättningar för mindre skala av bostäder och/eller besöksrelaterad verksamhet i ett attraktivt sjönära läge. Det är av stor vikt att allmänhetens tillgång till Tjustleden inte försämras. LIS-området tillför rekreativa värden till platsen och förstärker besöksnäringsperspektivet för trakten. Strandremsan mot Kyrksjön bör bevaras intakt. Vid utveckling av området ska tillkommande bebyggelse placeras på ett avstånd om minst 50 meter från brukningsvärd jordbruksmark.

Riksintresseanspråket för naturvård bör vid eventuell utveckling tas stor hänsyn till för att undvika påtaglig skada. En varsam exploatering eller tillförande av bebyggelse bedöms kunna rymmas inom området utan att påtagligt skada riksintresseanspråket. Utveckling inom LIS-området bedöms även stärka Odensvi som landsbygdsnod, bidra till ökad inflyttning och skapa underlag för lokal service och föreningsliv. Genom en varsam och platsanpassad bebyggelseutveckling kan tillgängligheten till strandmiljöer utvecklas samtidigt som landsbygdens boende- och livsmiljöer långsiktigt stärks. Vid en utveckling av området förespråkas anslutning till verksamhetsområde för vatten och avlopp i Odensvi, alternativt gemensamhetsanläggning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

4. Totebo Nässjön

Figur 31. Karta över LIS-område Totebo Nässjön

LIS-området är beläget norr om Nässjön, precis sydväst om tätorten och landsbygdsnoden Totebo i sydvästra delen av kommunen. Det utpekade området gränsar i söder till Vimmerby kommun. Området är till viss del kuperat och utgörs främst av skogsmark, men med öppna partier där skogsbruket tidigare dominerat. De flackare partierna återfinns i mitten av området, likt en platå, med brantare sluttning mot vattnet. Norr om området löper museijärnvägen smalspåret, med station i Totebo. Inom området går skogsstigar. Totebo har viss grundläggande service, som livsmedelsbutik, sporthall, badplats och kollektivtrafik samt pendlingsavstånd till de närliggande serviceorterna Hjorted, Ankarsrum och Västervik. Markägoförhållandena i området är privata. Verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp finns vid närmaste bebyggelse i Totebo, cirka 400 meter bort.

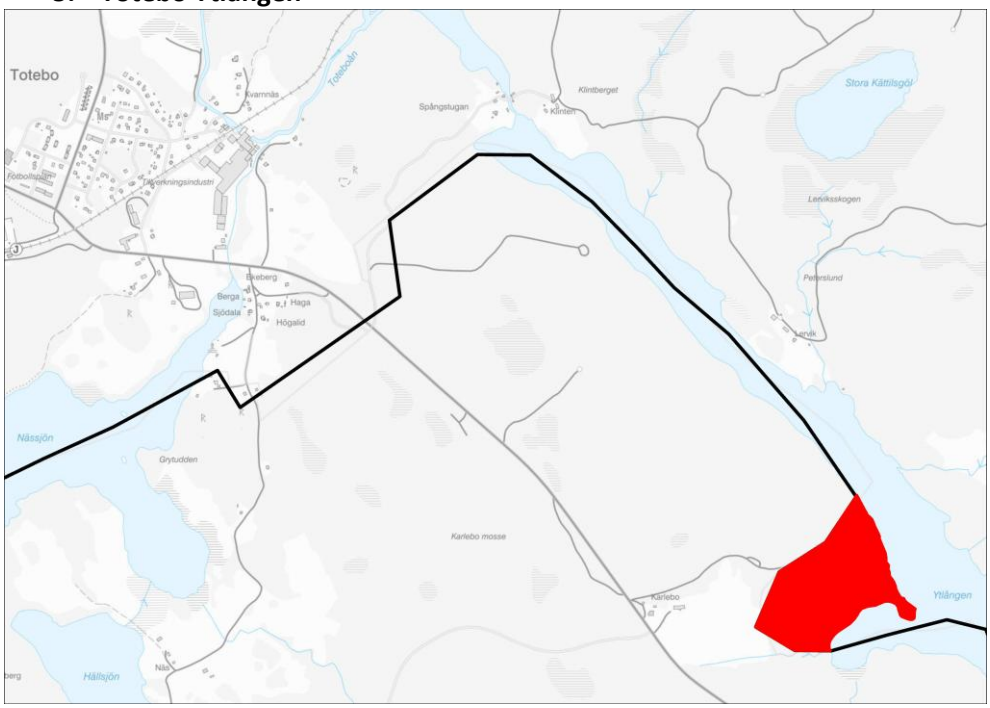
Värden och hänsyn
Området ligger inte inom något riksintresseanspråk. Öster om området, i anslutning till där befintlig bebyggelse börjar i samhället, finns ett område med biotopskydd, innehållandes äldre ädellövskog och med identifierade naturvärden. Inom det utpekade området har troligen föryngring skett och därför är det oklart vilka värden som finns kvar. Totebo är utpekat i kommunens kulturmiljöprogram och även om huvudområdet i programmet inte sträcker sig in i det utpekade LIS-området, kan det finnas objekt som kan ha värden för kulturmiljön även här. Inga kända fornlämningar återfinns dock inom området. För Nässjön råder generellt strandskydd.

Motivering
Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för ett mindre tillskott av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

bostäder med lantlig karaktär, eller gårdsmiljöer. Läget möjliggör ett attraktivt sjönära boende i närhet till Totebo, vilket kan bidra till ökad attraktivitet, inflyttning och stärkt landsbygdsutveckling i trakten. Genom varsam planering kan strandskyddets syften tillgodoses samtidigt som nya bostäder tillskapas. Utvecklingen bör ske med hänsyn till natur- och rekreationsvärden samt säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden. Anslutning till vatten och avlopp bedöms kunna göras i befintligt verksamhetsområde i Totebo.

5. Totebo Ytlången

Figur 32. Karta över LIS-område Totebo Ytlången

LIS-området är beläget vid Ytlången, sydöst om tätorten och landsbygdsnoden Totebo i den sydvästra delen av Västerviks kommun. Det utpekade området ligger på gränsen till Vimmerby kommun i alla väderstreck (förutom mot sjösidan). Området består av lövskogsmark, med öppna partier, samt innehållandes viss befintlig bebyggelse (Torpängen). Området är relativt flackt, med en svagare lutning mot sjön. Området har nära till viss grundläggande service i Totebo, som livsmedelsbutik, sporthall, badplats och kollektivtrafik samt till Hjorted med bland annat förskola och skola. Området har även pendlingsavstånd till stort serviceutbud i Ankarsrum och Västervik. Markägoförhållandena i området är privata. Anslutning till verksamhetsområde för vatten och avlopp finns inte att tillgå. Området är utpekat som LIS-område i den tidigare LIS-planen från 2014.

Värden och hänsyn

Ytlången tillhör ett större vattensystem som sträcker sig både norrut och sydöst. Längre österut passerar vandringsleden Tjustleden som bidrar med rekreationsmöjligheter. Inga kända identifierade natur- eller kulturmiljövärden återfinns inom området, som trots detta ligger i en natur- och kulturskön bygd.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Motivering
Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för turismverksamheter kopplade till friluftsliv och besöksnäring, såsom stuguthyrning och camping. Läget i nära anslutning till Totebo möjliggör utveckling av besöksverksamhet med god tillgänglighet till service och kommunikationer. En utveckling av området kan bidra till ökad lokal sysselsättning, stärkt besöksnäring och ökad attraktivitet för Totebo med omnejd. Den yttersta udden bör undantas från bebyggelse.

6. Västervik Hjorten

Figur 33. Karta över LIS-område Västervik Hjorten

LIS-området är beläget vid Hjortens sydvästra strand, i anslutning till en mindre hästgård. Området är beläget i jordbrukslandskapet, i sydöstra delarna av Falla. Markägoförhållandena i området är privata. Anslutning till verksamhetsområde för vatten och avlopp finns inte att tillgå.

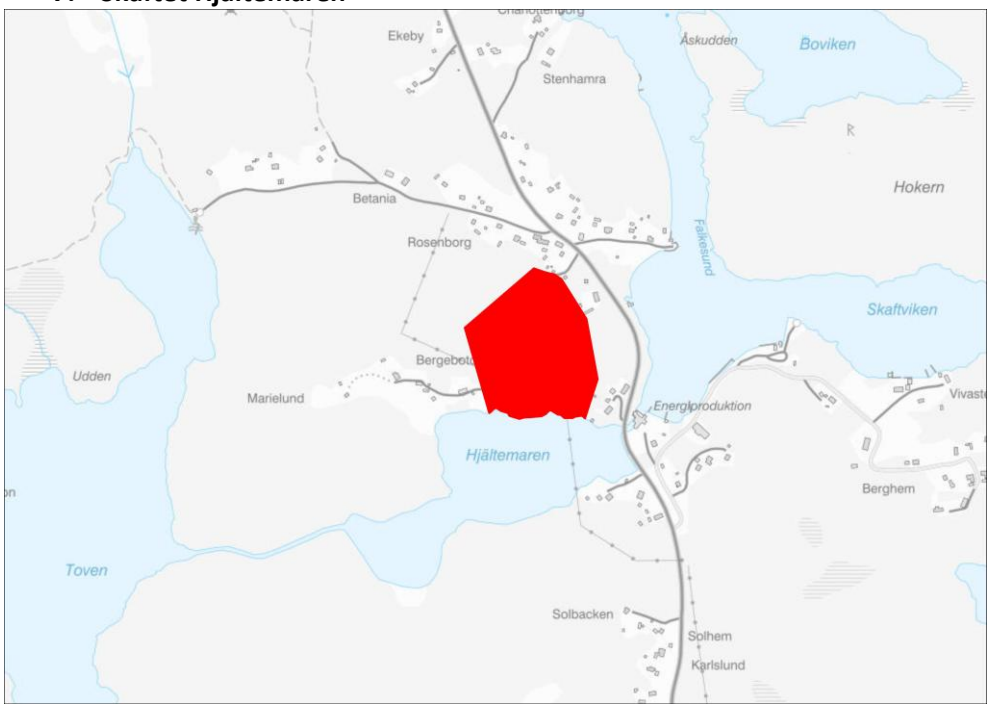
Värden och hänsyn
LIS-området består till största del av jordbruksmark som finns utpekad i regional bevarandeplan för jordbrukslandskapet. Inom fastigheten bedrivs hästhållning. Längs med strandkanten i öster finns tre registrerade jätteträd och länsstyrelsens kartläggning av nationella värdetrakter visar att området hyser värdefull tall- och barrskog. Väster om aktuell plats finns flera kända fornlämningar. Området är utpekat som riskområde för lokal förekomst av högradonmark. Strandområdet är utpekat som aktsamhetsområde för skred.

Motivering
Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för turismverksamhet kopplade till friluftsliv och besöksnäring, så som bastu- och hästverksamhet. Området kan bidra till en ökad attraktivitet för den tätortsnära landsbygden till Västerviks stad.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Vid utveckling av området ska tillkommande bebyggelse placeras på ett avstånd om minst 50 meter från brukningsvärd jordbruksmark. Befintliga jätteträd längs strandkanten är viktiga att bevara och hänsyn till värdetrakterna för barr- och tallskog ska tas vid utveckling av området. I aktsamhetsområdet för skred längs med Hjortens strandkant bör bebyggelse undvikas.

7. Skaftet Hjältemaren

Figur 34. Karta över LIS-område Skaftet Hjältemaren

LIS-området är beläget på en höjd i skogsmarken norr om sjön Hjältemaren. Området är beläget i södra delarna av byn Skaftet och en utveckling av LIS-området bedöms vara en naturlig utveckling av befintligt samhälle. Markägoförhållanden är privata. Området ligger precis utanför verksamhetsområde för vatten- och avlopp. Kollektivtrafik trafikerar väg 730, direkt öster om området. En luftledning korsar de sydvästra delarna av området. I Hjältemaren finns en kanotled.

Värden och hänsyn

LIS-området ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv och obruten kust. Det finns inte några kända natur- eller kulturvärden inom området men enligt nationella värdetrakter utgörs området av så väl ädellövskog, lövskog, barr- och tallskog. Området ingår i ett större utpekat område för värdefulla vatten. Det är utpekat som huvudområde och delvis inom kärnområde klass 2 i kommunens kulturmiljöprogram. Området ligger delvis inom högriskområde för radon. Inom området finns ett fåtal lågt liggande områden som riskerar att översvämmas vid skyfall.

Motivering

LIS-området bedöms lämpligt för permanentbostäder. LIS-området kan ha en

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

positiv effekt på befolkningsunderlaget i Skaftet. Det kan innebära att förutsättningarna för lokal service och kollektivtrafik ökar. Området kan också ha en positiv effekt på serviceutbudet i Gunnebo med omnejd. LIS-området är till viss del redan exploaterat och befintlig infrastruktur kan nyttjas även för den nya byggnationen och bebyggelsestrukturen kan kompletteras. Allmänhetens tillgång till stranden ska säkras genom fria passager och tydliga strandzoner utan privatisering.

8. Tyllinge Loftern

Figur 35. Karta över LIS-område Tyllinge Loftern

LIS-området är beläget på en udde vid sjön Loftern i nordvästra delen av Västerviks kommun. Området utgörs av skogsmark och några befintliga bostadshus. Markägoförhållandena är privata. Verksamhetsområde för vatten och avlopp finns inte i området. Kollektivtrafik finns i Tyllinge, 3,5 km söderut.

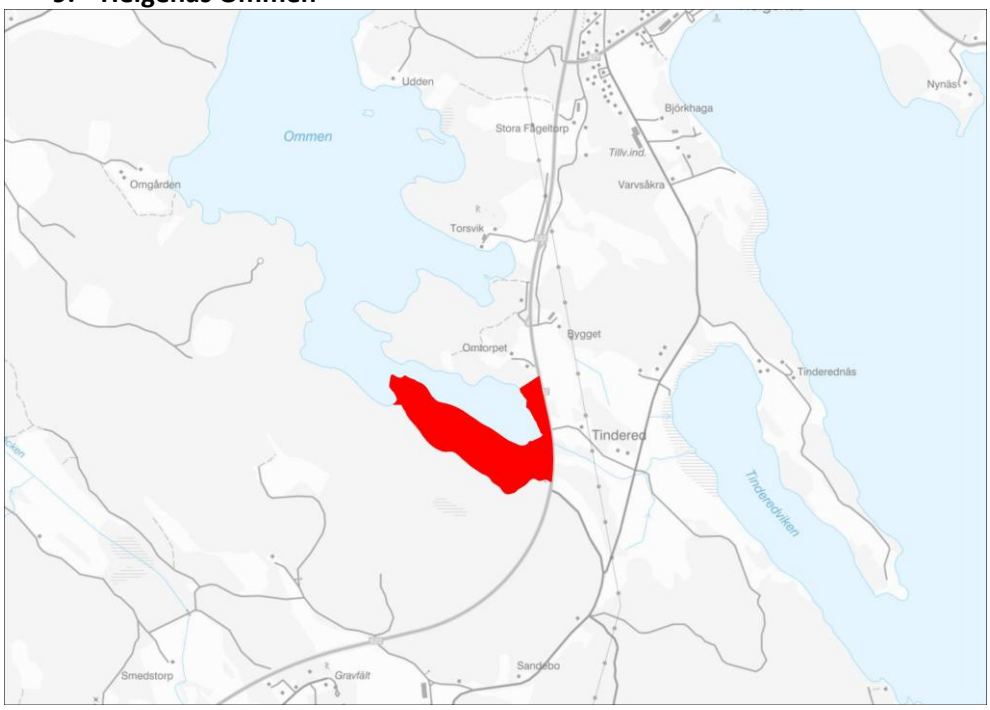
Värden och hänsyn
Det utpekade området ligger inom Riksintresse för totalförsvaret – militära delen (Påverkansområde väderradar) och är utpekad i ängs- och betesmarksinventeringen från Jordbruksverket. Inga kända fornlämningar eller naturvärden finns inom området. I Loftern finns markavvattningsföretag.

Motivering
Området vid Loftern bedöms lämpligt som LIS-område då det bidrar till turism och kan stärka allmänhetens tillträde till platsen. Inom området finns få motstående intressen och Lofterns vatten- och naturmiljö har höga rekreativa värden. Allmänhetens tillgång till strandområdet ska säkras genom att fri passage längs med strandlinjen säkerställs samt att bebyggelsen inte uppfattas som avskärmande för allmänheten. Området fungerar som ett tillskott till befintlig

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

landsbygdsbebyggelse. Exploateringen bör hållas småskalig och anpassad till landskapet. Dricks- och spillvatten löses med fördel via gemensamhets-anläggningar.

9. Helgenäs Ommen

Figur 36. Karta över LIS-område Helgenäs Ommen

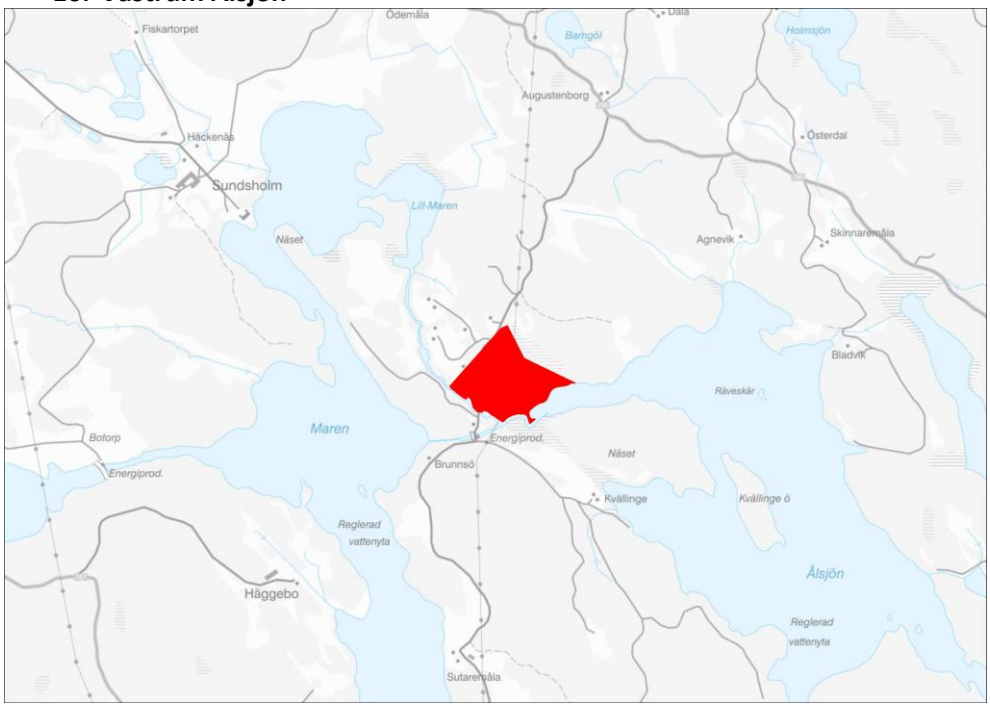
LIS-området är beläget på en höjd i anslutning till en naturstig som utgår från verksamheten Tindered Lantkök. Området består av skog- och hagmark och sluttar ned mot Ommen. Markägoförhållandena är privata. Området ligger utanför verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Värden och hänsyn
LIS-området ligger dikt an riksintresse för kommunikationer i form av E22. E22 är också rekommenderad väg för farligt gods. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets militära del. Området är klassat som högriskområde för radon. Inom området finns ett fåtal dokumenterade fornlämningar och det ligger delvis inom nationella värdetrakter för triviallövskog. Strandkanten längs med Ommen har pekats ut som aktsamhetsområde för skred.

Motivering
Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för turistverksamheter kopplade till friluftsliv och besöksnäring, såsom stuguthyrning. Området stärker den befintliga verksamheten och kan generera ytterligare satsningar inom området och locka en annan målgrupp än vad befintlig verksamhet gör. Området bedöms kunna bidra med ett fåtal arbetstillfällen. Allmänhetens tillträde till området ökar i och med LIS-området. Området närmast strandkanten bör undvikas för bebyggelse för att undvika risk för skred. Bebyggelsen ska ta hänsyn till befintliga fornlämningar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

10. Västrum Ålsjön

Figur 37. Karta över LIS-område Västrum Ålsjön

LIS-området ligger i jordbrukslandskapet vid sjön Ålsjön och längs med Rössle ström. Markägoförhållandena är privata. Området ligger utanför verksamhets-område för vatten- och avlopp. Inom området bedrivs idag en mindre turist-verksamhet med turridning, bastubad och övernattningsmöjligheter.

Värden och hänsyn

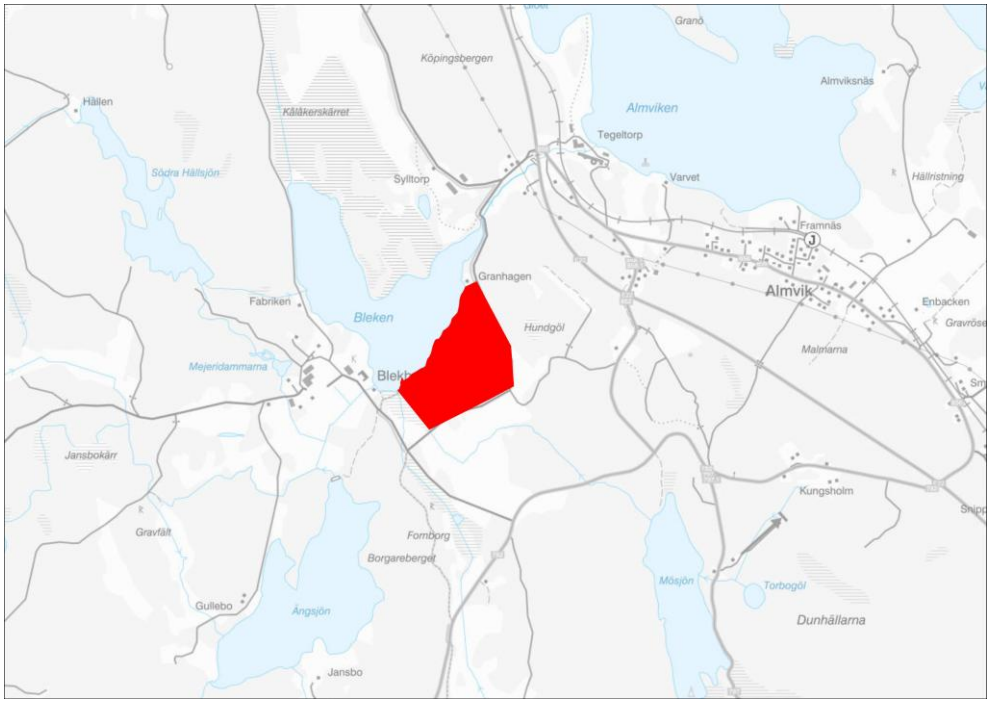
LIS-området berör inga områden för riksintressen. Det ligger inom regional bevarandeplan för odlingslandskapet och ängs- och betesmarksinventeringen. I Ålsjön sker markavvattning. Området ligger inom huvudområde för Västrum enligt kommunens kulturmiljöprogram men det finns inga kända fornlämningar eller särskilt utpekade värdefulla kulturmiljöer. Området tillhör ett större område med värdefulla vatten utifrån kulturvärden samt levande sjöar och vattendrag. Inom området finns korsande elledningar, vissa mindre låglänta områden som riskerar att översvämmas vid skyfall samt delar av området är riskområde för värmeöar.

Motivering

Området bedöms vara lämpligt som LIS-område för turistverksamheter kopplade till friluftsliv och besöksnäring med året runt-verksamhet med fokus på upplev-elser såsom bastubad, turridning och fiske. Även möjlighet till stuguthyrning och konferens kan möjliggöras. Vid exploatering behöver hänsyn till brukningsvärd jordbruksmark tas och tillkommande bebyggelse ska placeras på ett avstånd om minst 50 meter till sådan mark.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

11. Almvik Bleken

Figur 38. Karta över LIS-område Almvik Bleken

LIS-området är beläget inom Blekhems egendom, i en sluttning mot sjön Bleken, öster om befintligt gårdscentra. Marken är främst bevuxen med skog förutom i sydöstra delen som utgör jordbruksmark. Markägoförhållandena är privata. Almvik ligger inom pendlingsavstånd från så väl Gamleby som Västervik. Området ligger utanför verksamhetsområde för vatten- och avlopp.

Värden och hänsyn

LIS-området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, Försvarsmakten, rörligt friluftsliv och obruten kust. I områdets västra gräns löper Tjustleden. Det finns risk för lokal förekomst av högradonmark inom LIS-området och ett mindre område ligger lågt och riskerar att översvämmas vid skyfall. Området ligger inom huvudområde för Almvik och gränsar till kärnområde klass 3, Blekhem, enligt kommunens kulturmiljöprogram. Området är utpekad i regional bevarandeplan för odlingslandskapet och innefattar en mindre del jordbruksmark i områdets västra del. Strandkanten mot Bleken är utpekad som aktsamhetsområde för skred. LIS-området är beläget inom nationella värdetrakter för ädellövskog, inlandsvatten och lövskog. Det är också en del i Havs- och vattenmyndighetens utpekade värdefulla vatten kopplat till fisk och särskilt värdefulla vatten kopplat till kulturvärden.

Motivering

LIS-området bedöms vara lämpligt för permanentbostäder då det skapas en förtätning av bostäder inom området. Hänsyn måste dock tas till områdets riksintressen, natur- och kulturvärden samt närhet till jordbruksmark. Vid utveckling av området ska tillkommande bebyggelse placeras på ett avstånd om minst 50 meter från brukningsvärd jordbruksmark. Bebyggelse ska undvikas

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

närmast befintlig väg för att värna det rörliga friluftslivet och minska risken för skred. LIS-området kan stärka underlag för service och kollektivtrafik och bibehålla en levande landsbygd.

6. Tematiska ställningstaganden

Inledning

Översiktsplanen har inverkan på olika tematiska områden. I detta kapitel redogörs för 17 olika teman med bäring på översiktsplaneringen och ställningstaganden för hur kommunen anser att dessa teman bör hanteras i kommande planering och lovgivning. De utpekade områdena i markanvändningskartan får fördjupad betydelse i det tematiska kapitlet och ställningstagandena bör läsas tillsammans med markanvändningskartan i kap 4.

Bostäder och service

För att bibehålla och utveckla Västerviks kommun är bostadsförsörjning och serviceutbud viktiga faktorer. Det ger livskvalitet, en fungerande vardag, trivsel och trygghet till invånarna. I kommunen finns många tätorter och variationer i boendemiljöer mellan skärgård, kust och inland. Här finns närhet till service och stora natur- och rekreationsvärden som skapar det goda livet. I flera av de mindre tätorterna finns närhet till angränsande arbetsmarknadsregioner vilket ger invånarna fler valmöjligheter kring jobb. Västerviks kommun är till stor del en landsbygdskommun och har en stark landsbygdsidentitet.

Många kommuner i Sverige brottas med demografiutmaningar, exempelvis i form av låga födelsetal och perioder av låg inflyttning. Detta trots ett aktivt näringsliv med lediga jobb, hög ortsattraktivitet och strategiska lägen i landet. Det är utmaningar som även finns i Västervik. Att få människor att trivas, stanna kvar och engagera sig i sin plats, men också lockas att flytta hit är viktiga frågor för en långsiktigt hållbar utveckling av kommunen. Kommunens möjligheter till investeringar i utveckling bygger enligt dagens ekonomiska modell på en bibehållen eller ökande befolkning. Uteblir befolkningsökningen tappar kommunen i utvecklingskraft vilket kan kräva att kommunen gör anpassningar i form av vilken nivå av service som invånare erbjuds. Ett utvecklat resonemang kring befolkningsutvecklingens påverkan på framtida bostadsutbud finns i kapitel 2, Västervik inför 2050 under avsnittet om utgångspunkter.

I Västerviks kommun är knappt 60 procent av alla bostadsbyggnader byggda 1960 eller tidigare. Knappt 35 procent byggdes mellan 1961 och 2000 och endast sex procent av bostadsbeståndet är byggt efter 2001. Det finns omkring 20 000 bostäder i kommunen varav 10 000 är i småhus, 9 000 i flerbostadshus, 800 specialbostäder, varav 450 bostäder för äldre i kommunens regi och 200 övriga hus som inte är avsedda för bostadsändamål. Utöver kommunens 20 000 bostäder finns drygt 5 700 fritidshus i kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

VÄSTERVIKS KOMMUN

Bostadsförsörjning och utformning av bostadsområden

Fysisk planering påverkar människors livsvillkor direkt. En socialt hållbar bostadsförsörjning innebär att människor med olika bakgrund, ålder och ekonomi ges möjlighet att bo i alla delar av kommunen. Befolkningen i Västerviks kommun karaktäriseras av en relativt stor och växande andel äldre och en relativt liten andel unga vuxna. Denna åldersfördelning har en stor påverkan på bostadsbehovet.

Enligt handlingsplan för bostadsförsörjning, som togs fram 2025, råder det en obalans i var bostäderna finns och var invånare vill bo. Det råder ett visst underskott av bostäder i Västervik och ett överskott i övriga orter. Handlingsplanen konstaterar att nybyggnation av flerbostadshus bör prioriteras.

Ställningstagande

- Verka för att färdigställa 50–100 bostäder årligen i kommunen samt för att nå målet om cirka 4 000 nya bostäder under planperioden.
- Arbeta efter målen och åtgärderna i Handlingsplan för bostadsförsörjning för Västerviks kommun och håll handlingsplanen aktuell.
- Kommunen ska möjliggöra bostadsbyggnation i hela kommunen.
- Sträva efter att ha aktiva planarbeten även utanför centralorten.
- Fortsätt arbetet med strategiska markförvärv och god planberedskap som möjliggör för nybyggnation av såväl bostäder som verksamheter inom landsbygdsnoder, serviceorter, kommundelscentra och centralorten.
- Bidra till levande landsbygd genom en fortsatt positiv inställning till byggnation utanför tätorterna.
- Arbeta för ett mer varierat utbud av upplåtelseformer och bostadsstorlekar för att möjliggöra en ökad variation i bostadsbeståndet som bidrar till en mer attraktiv boendemiljö samt ett integrerat samhälle. Detta gäller såväl vid byggnation i nya bostadsområden som i befintliga bostadsområden där kompletteringar bedöms möjliga.
- Planera för att attraktiva bostadsmiljöer ska kunna erbjudas i alla geografier. Skötsel, underhåll och tydlig ansvarsfördelning är avgörande för att orterna ska ha hög trivsel och attraktivitet. Det kan handla om skötsel av parker, kommunala anläggningar, gator, vinterväghållning och fastigheter.
- Befintliga bostäder och nya bostadsområden ska ha god tillgång till mötesplatser, lekplatser, rekreation, hållplatser i kollektivtrafiken samt kommersiell och offentlig service för en ökad jämställdhet och samhällsgemenskap. Särskilt viktigt är att ta hänsyn till barns och äldres perspektiv vid planläggning.
- Grönstrukturen i bostadsområden, befintliga såväl som nybyggda, ska utgöra grund för ekologiska värden samt dagvattenhantering. Grönstrukturen i bostadsområdena ska värnas och utvecklas för att bidra med attraktivitet och ekosystemtjänster.
- Där det bedöms lämpligt bör kommunen undersöka möjlighet att köpa in för att renovera alternativt riva slitna bostäder och industrilokaler för att åstadkomma en mer attraktiv boendemiljö till kommuninvånarna.
- Samverka med grannkommuner och regionen för att gemensamt arbeta med frågor om attraktivitet, boende och inflyttning.

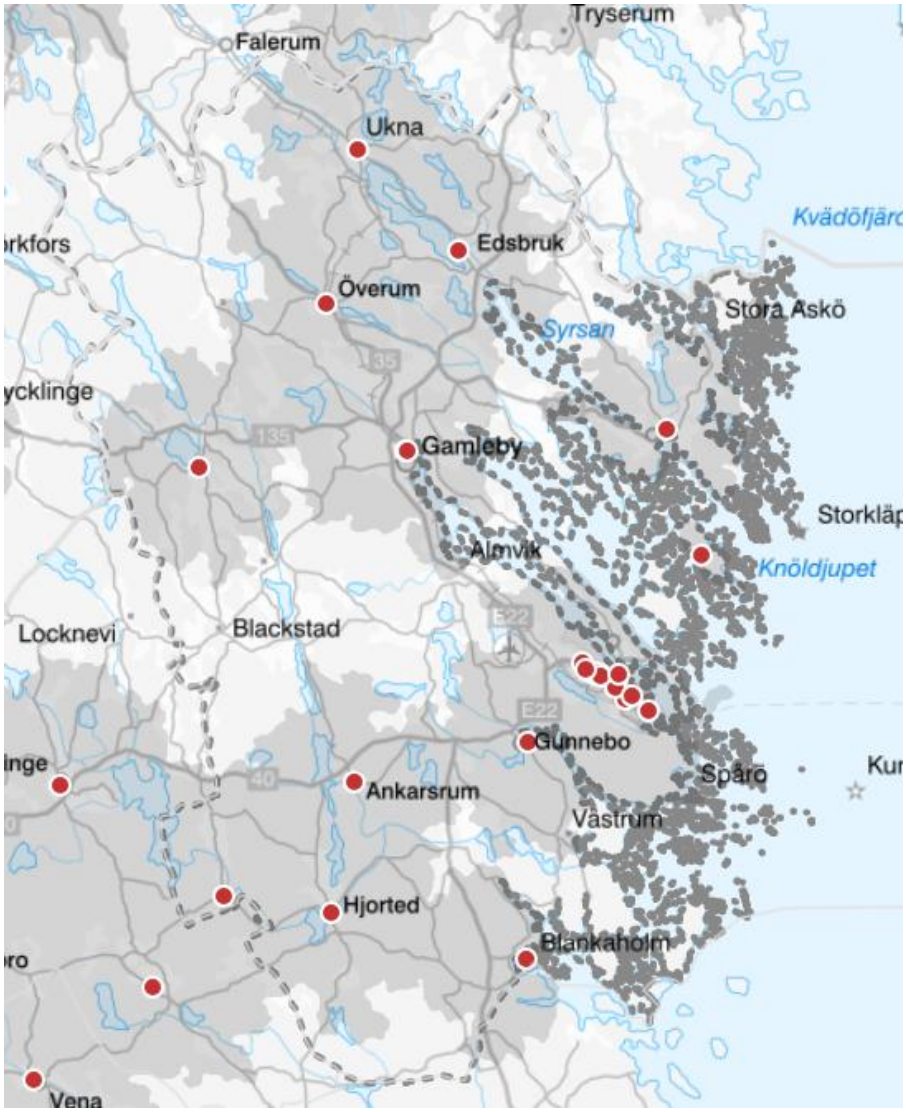
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Mindre och anpassade boendeformer ska möjliggöras i både centralorten och serviceorterna, exempelvis trygghetsboenden och bostäder för unga.
- Områden med socioekonomiska utmaningar ska prioriteras för investeringar i upprustning av den offentliga miljön.
- Möjliggör för byggnation i utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS-områden (se kap 5).

Offentlig och kommersiell service

Service i form av exempelvis livsmedelsbutik, paketombud och förskolor är avgörande för ett fungerande vardagsliv och för att kunna driva företag i hela kommunen. Utbudet av kommunal service och kommersiell service går hand i hand. Kommunen har rådighet över delar av den offentliga servicen, men för kommersiell service (livsmedelsbutik, drivmedelsstation, apotek, post- och paketombud samt bankomat/betaltjänster) styr främst företag var utbudet ska finnas. Här kan kommunen ta en aktiv roll som samverkanspart och förmedlare av information kring utvecklingsmöjligheter och ekonomiskt stöd samt i planläggning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 39 Utdrag ur Pipos serviceanalys (2026-01-20) som visar serviceglesa områden (vita i kartan). Röda markeringar är livsmedelsbutiker.

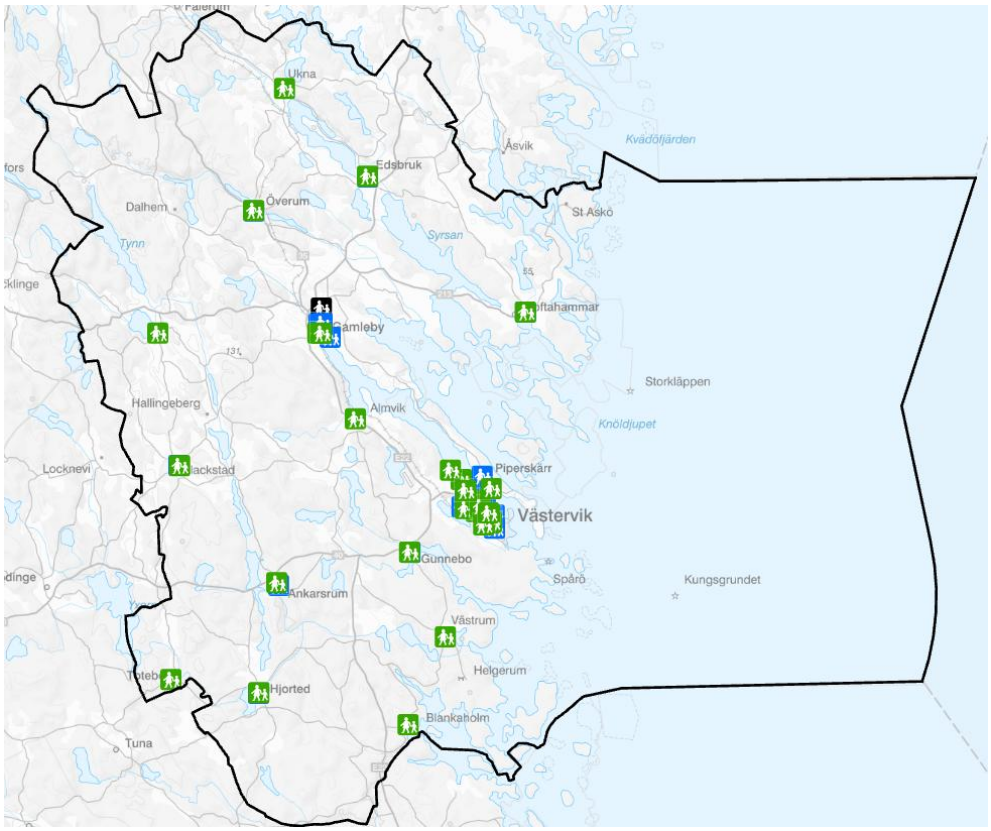
Arbetet med att stötta kommersiell service regleras i kommunens serviceplan från år 2025, som är framtagen i samverkan med Oskarshamns kommun. För en fungerande vardag i hela kommunen behövs den kommersiella servicen i närområdet. I dagsläget har ca 96 procent av invånarna tillgång till en livsmedelsbutik inom 10 km, vilket sett till riket är en positiv siffra. Det betyder dock att ca 1500 personer i kommunen har längre än 10 km till närmaste livsmedelsbutik. Utanför centralorten finns 12 livsmedelsbutiker runt om i kommunen i tätorter, småorter samt en butik i skärgården. Dessa är av stor vikt för landsbygdernas invånare. Att de mindre butikerna är så pass många till antalet beror troligtvis på kommunens långa avstånd och restider.

De områden med glesast service är norra och södra skärgården, området mellan Loftahammar och Edsbruk, Dalhem-Tyllinge, området från Blackstad till Almvik, området sydöst om Gunnebo samt den sydvästliga kommundelen mot

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Oskarshamns kommungräns. Det är också områden med gles befolkning. I serviceplanen pekas två orter ut där det är önskvärt med livsmedelsbutik och tillhörande ombudsfunktioner, Blackstad och Almvik.

Skolan är avgörande för invånares vardagsliv och är en del i skapandet av en lokal identitet för en ort eller stadsdel. Barn som har möjlighet att gå på förskola eller skola nära sitt hem får en god förankring i sitt närområde. Skollokalerna och dess idrottshallar används för föreningslivet, liksom skolgården för lek och spontan-idrott utanför skoltid, vilket bidrar till att skolan fungerar som en viktig mötesplats. En skola och förskola bidrar också till det flöde av människor som kan ge möjlighet till kommersiell service i orten eller stadsdelen. Då barnafödandet i kommunen minskat under senare år, minskar även antalet barn i kommunen enligt befolkningsprognoser (2025). Detta ger utmaningar för framtidens skola och barnomsorg, vilket också ger avtryck i hela lokalsamhället.

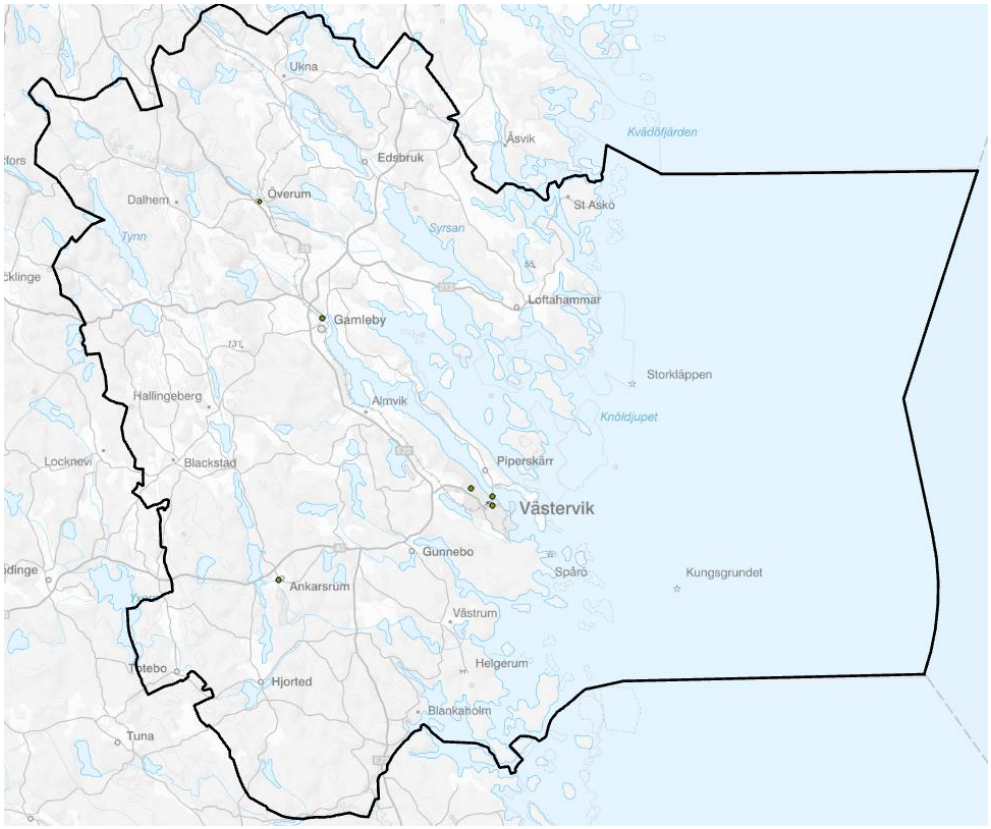

Figur 40 Karta över skolor i Västerviks kommun

Västerviks sjukhus är regionens näst största sjukhus och huvudman är Region Kalmar län. Sjukhuset är en av kommunens största arbetsplatser med strax över 1000 anställda. Sjukhuset tar emot ca 3500 patienter per dag och patienter kommer från norra Kalmar län, södra Östergötland och västra Jönköpings län. En detaljplan för utveckling av sjukhusområdet antogs 2025, då stora utvecklings-planer finns. 2025 färdigställdes även en ny psykiatribyggnad. Sjukhuset gränsar mot järnvägen och ligger i centrala Västervik. Då sjukhuset är en viktig samhällsservice samt en stor arbetsgivare är behovet av att kunna utveckla

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

området på ett ändamålsenligt sätt ett stort samhällsintresse. I kommunen finns förutom sjukhuset även vårdcentraler i orterna Ankarsrum, Gamleby, Västervik samt Överum.

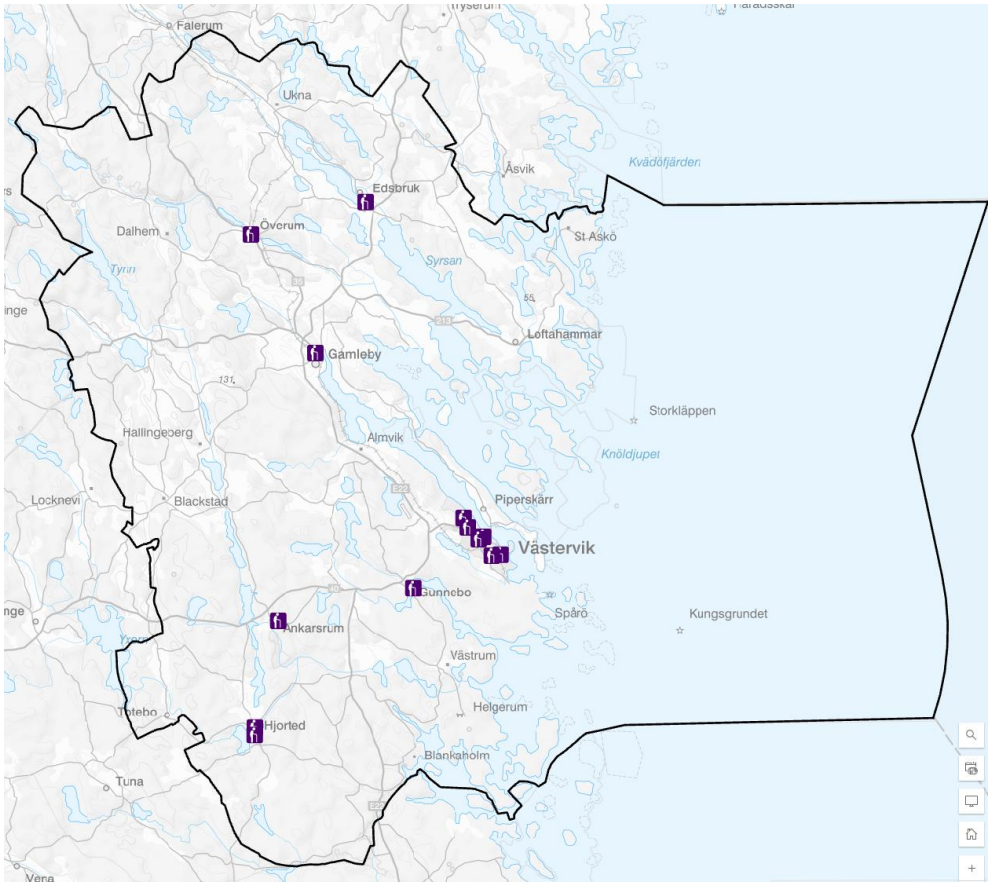

Figur 41 Karta över vårdcentraler och sjukhus i Västerviks kommun

Kommunen har som mål att alla äldre ska få en bra, trygg och värdig omsorg. Utgångspunkten är att invånarna ska kunna bo kvar i sina hem så länge som möjligt, med hjälp av olika vårdinsatser. I kommunen finns många olika verksamheter och insatser för äldre som skapar en god livssituation. Bland annat finns träffpunkter i Gamleby och Västervik, daglig verksamhet i Ankarsrum, Edsbruk och Västervik samt mobila aktivitetsteamet som ordnar meningsfulla aktiviteter för personer över 65 år.

I kommunen finns tre seniorboenden som drivs av det kommunala bostadsbolaget, platser där äldre utan biståndsbeslut kan bo i anpassade bostäder. Det finns även 14 särskilda boenden i kommunen; 7 i Västervik, två i Hjorted samt ett i varje ort i Gunnebo, Ankarsrum, Edsbruk, Gamleby och Överum. I Västervik finns även ett korttidsboende. Utöver det finns även gruppbostäder och servicebostäder för personer som omfattas av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 42 Karta över särskilda boenden i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Kommunen ska tillgängliggöra god vård, omsorg och skolgång utifrån invånares olika behov.
- Verka för en flexibel användning av lokaler för offentlig service där olika verksamheter drar nytta av samma lokaler. Särskilt när det kommer till de mindre orterna och i landsbygderna där de kan utgöra sociala nav.
- Alla barn ska ha möjlighet att leka utomhus i hälsosamma och inspirerande miljöer. Goda utemiljöer ska vara tillräckligt stora för att slitaget på vegetationen inte ska bli för stort och för att ge utrymme till en variation av aktiviteter. Vegetationen ger även skugga, skapar platser för lugn och återhämtning och är viktig för utforskande aktiviteter och lärande.
- Med stöd i Boverkets vägledning kring friytors storlek för skola och förskola, bör friytor för förskola inte understiga 40 kvadratmeter per barn. Friytor för grundskola bör inte understiga 30 kvadratmeter per barn. Friytans totala storlek bör överstiga 3 000 kvadratmeter. Friytornas faktiska storlek får avgöras från fall till fall, utifrån platsens givna förutsättningar.
- Det bör finnas förskola i alla delar av kommunens geografi, inom rimliga upptagningsområden.
- Kommunen ska säkerställa att antal skolor och förskolor anpassas efter antalet elever och behovet i kommunen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Kommunen ska sträva efter att barn som bor i tätorter har en förskola inom gång- och cykelavstånd från hemmet, med goda möjligheter för föräldrar att lämna och hämta sina barn på ett hållbart och trafiksäkert sätt.
- Alla skolor i kommunen ska ha god tillgänglighet med cykel och/eller kollektivtrafik, så att eleverna kan ta sig till och från skolan på egen hand på ett trafiksäkert sätt utifrån platsens förutsättningar.
- Skolskjuts ska planeras strategiskt så att skolskjutsreglernas mål om hur lång tid barn bör spendera på en buss kan nås.
- Det bör finnas skola för yngre grundskoleelever (F-6 eller F-3) i alla serviceorter, kommundelscentrum och i stadsdelar i centralorten.
- Skolor och förskolor i mindre tätorter ska värnas så långt som det är ekonomiskt och pedagogiskt möjligt, eftersom de är mycket viktiga för serviceorterna och en levande landsbygd.
- Skolor för äldre grundskoleelever (7–9) lokaliseras med fördel relativt centralt i centralorten, i kommundelscentrum eller på strategiska platser där skolans elever kommer från flera olika orter eller stadsdelar och har olika socioekonomisk bakgrund.
- Gymnasieskola och vuxenutbildning ska eftersträvas att samlokaliseras, samt ligga centralt och med god tillgänglighet med cykel och kollektivtrafik.
- I den fysiska planeringen ska kommunen ta hänsyn till eventuella framtida utvecklingsbehov för befintliga och nya skolor och förskolor, och undanta den marken från annan exploatering.
- Kommunen bör behålla förskole- och skolfastigheter i tätorterna i kommunkoncernens ägo för framtida handlingsfrihet.
- Västerviks sjukhus utgör ett viktigt samhällsintresse och dess utveckling och möjlighet att växa i centralorten är av stor vikt.
- För effektivare sjukvårdstransporter till Västerviks sjukhus från andra kommundelar och kringliggande kommuner är en ny sydlig infart till väg E22 av stor vikt.
- Transporter till länssjukhuset i Kalmar bör förenklas samt även kopplingar till den regionala sjukvårdsnoden Linköping, då region Östergötland är en viktig samarbetspartner i sjukvårdsfrågor.
- Samverka med grannkommuner och mellan olika kommunala funktioner för att gemensamt verka för ett upprätthållande av god kommersiell service i landsbygderna, med utgångspunkt i kommunens serviceplan.
- Kommunen ska verka för att det i serviceglesa kommundelar möjliggörs ett ökat utbud av kommersiell service. De områden med glesast service är norra och södra skärgården, område mellan Loftahammar och Edsbruk, Dalhem-Tyllinge, området från Blackstad till Almvik, området sydöst om Gunnebo samt den sydvästliga kommundelen mot Oskarshamns kommungräns.
- För ökad effektivitet och närhet kan kommunen initiera fler samarbeten med civilsamhället för att ge invånare god samhällsservice.
- Säkerställ fortsatt utbyggnad av trygghetsboenden och anpassningar av befintligt bostadsbestånd, så att så många som möjligt kan bo hemma utan hinder i den fysiska miljön.
- Säkerställ jämn fördelning av vårdboenden i kommunens orter genom att fokusera på attraktivitet i orter där sökandetrycket är lägre.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Verka för att avlasta behovet av fler äldreboendeplatser, bland annat genom anpassningar i hemmet, digitaliseringslösningar samt via andra hjälpmedel och förebyggande arbete.

Gestaltning och arkitektur

Gestaltad livsmiljö rör alla platser vi vistas i, både ny och befintlig bebyggelse, både hus och ytorna mellan husen, trafikmiljöer, verksamheter, gator och torg i såväl stadsmiljö som landsbygd. Kommuninvånarnas behov är utgångspunkten i utformning och planering av de gestaltade livsmiljöerna. Utformningen av miljöer påverkar människors dagliga liv och hur vi upplever närmiljön. Genom en omsorgsfullt utformad livsmiljö skapas förutsättningar för ökad trivsel. Gestaltade miljöer bidrar också till trygghet, sammanhållning och ortsattraktivitet. En god gestaltad livsmiljö utgår ifrån kommunens historiska utveckling kombinerad med de värden och kvaliteter som karaktäriserar kommunens orter idag.

Den nationella politiken för gestaltad livsmiljö tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör en nationell samlad arkitekturpolicy. Det politiska målet slår fast att arkitektur, form, design, konst och kulturarv har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag utifrån bland annat hälsa och välbefinnande. Gestaltad livsmiljö ses enligt den nationella politiken som ett sammanhållet område där alla dessa perspektiv samspelar och berikar varandra.

Västerviks kommuns fysiska identitet är starkt präglad av skärgårdslandskapet, Tjustbygdens långsträckta dalgångar och sjösystem, industrin med bruksorterna och Västerviks historiska stad. Kulturmiljöer och kulturarv gör platser unika och är viktiga grunder för utformningen av ny bebyggelse. Tjustbygdens kulturmiljöer har en stark attraktionskraft. En utmaning är att integrera det moderna samhällets behov och krav på till exempel förnybar energi, ökad tillgänglighet och ökad säkerhet i kulturarvet. Kulturmiljöer ger oss gemenskap och sammanhang genom att påminna oss om tidigare generationer och hjälpa oss att förstå hur samhället växt fram och kan på så vis vara en del i att skapa attraktiva och inkluderande samhällen. Läs mer om kulturmiljöer i kommunen och ställningstaganden för dessa under avsnittet ”Kulturmiljöer” i detta kapitel.

Hållbar gestaltning

Arkitektur och gestaltning är ett kraftfullt redskap som kan bidra till att styra utvecklingen i en hållbar riktning och skapa livsmiljöer med god kvalitet. Med en god och hållbar arkitektur och gestaltning kan livsmiljöer som uppfyller dagens, men också framtidens behov, skapas utan att äventyra miljö eller klimat. Miljömässig hållbarhet har därför en viktig funktion även inom gestaltning och byggnation. Läs mer om kommunens arbete med träbyggnation under avsnittet ”Klimatpåverkan” i detta kapitel.

Social hållbarhet är avgörande för sammanhållning och trivsel. Inom arkitektur handlar det om att skapa byggnader och miljöer som främjar välbefinnande, jämlikhet och gemenskap för alla invånare. Det handlar om att beakta människors behov, främja inkludering, tillgänglighet och trygghet i den byggda miljön.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Att tidigt investera i hållbart gestaltade lösningar av rätt kvalitet ger en ekonomisk långsiktighet. En välskött och omsorgsfullt gestaltad miljö skapar stolthet och uppmanar boende och fastighetsägare att sköta om sin närmiljö vilket leder till en ökad trygghet.

Det handlar om att göra avvägningar och prioritering i varje enskilt projekt genom att skapa en gemensam syn på åtaganden och ambitionsnivå. Omtanke om platsen är viktig för den hållbart gestaltade livsmiljön. En genomtänkt lösning är inte alltid dyr, utan kan ge en mer långlivad investering.

Ställningstagande

- Ta fram en arkitekturpolicy för Västerviks kommun.
- Kommunen ska föregå med gott exempel och ett engagemang som smittar av sig vid utbyggnad av allmän plats och kommunala anläggningar för att fler samhällsaktörer ska inspireras att bidra till en god gestaltad livsmiljö.
- Livsmiljöerna i Västerviks kommun ska gestaltas med omsorg och med fokus på att tillföra kvalitet till vardagliga upplevelser och bidra till ökad fysisk aktivitet hos invånare. Exempel på sådana miljöer är innergårdar, parkerings- och trafikmiljöer, gator, torg och parker samt mötet mellan dessa platser. Detta innebär att få till en passande täthet och skala, arbeta med färg, form, material, möblering, belysning och vegetation – i både stadsmiljöer, bostadsmiljöer, i tätorter och i naturnära miljöer.
- All bebyggd miljö i kommunen ska upplevas som inkluderande, trygg och välkomnande. Offentliga byggnader och platser ska utformas med stor tillgänglighet och öppenhet, både fysiskt och socialt.
- Kommunen ska formulera en arkitektonisk vision eller idé i inledningen av ett större samhällsbyggnadsprojekt. Gestaltningsprinciper ska tas fram för större etableringsprojekt för bostäder och/eller näringslivsutveckling. Gestaltningsprinciperna ska ge en övergripande inriktning och vägledning för gestaltning och utveckling av bebyggelse i befintliga miljöer och vid exploatering i nya områden och ska underlätta arbetet i planeringen för goda livsmiljöer.
- Nya tongivande, eller större, byggnader ska hålla en hög arkitektonisk nivå och kvalitet vad gäller utformning och materialval. Särskild omsorg ska läggas på gestaltning av byggnader som utmärker sig i storlek och som påverkar stadens eller orternas siluetter. Av vikt är även att förhålla sig respektfullt till värdebevarande karaktärsdrag, spegla nutiden och stärka kommunens identitet för framtiden. Utveckling ska bygga vidare på platsens befintliga karaktär och samtidigt skapa ny arkitekturhistoria som kommande generationer kan känna tillhörighet till.
- Kommunen ska fortsätta att utvecklas till en attraktiv kommun och ha tätortscentrum med starka identiteter. Bebyggelseutvecklingen ska ske utifrån stadens och orternas respektive karaktär och identitet. Ändringar och tillbyggnader ska utformas i harmoni med befintlig bebyggelse, anpassas till denna och vara avläsbar. Nya byggnader ska stärka orternas särdrag, men inte nödvändigtvis underordna sig den befintliga arkitekturen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Kommunen ska säkerställa att utvecklingen av en god bebyggd miljö och bevarandet av värdefulla kulturmiljöer sker i samverkan och förstärker varandra.
- Den rätvinkliga gatustrukturen (som brukar benämnas rutnätsstaden) och den oregelbundna strandkanten i Västerviks innerstad ska bevaras.
- Stor hänsyn bör tas till befintliga terrängförhållanden och vegetation. Vid placering av byggnader i slänter bör nivåskillnader tas upp av husgrunden istället för att marknivån förändras. Nylokaliseringar som förutsätter stora ingrepp i orörd natur ska undvikas.
- Det är viktigt att offentliga mötesplatser behålls, underhålls och vid behov tillskapas för att bidra till en attraktiv livsmiljö och för att stärka den sociala hållbarheten.
- Centrumkärnorna i Västervik och Gamleby bör möjliggöra för framtida och förändrade behov. Exempelvis kan de utformas till att inte bara traditionsenligt utgöra handelsplats, utan att innehålla fler kvaliteter som invånarnas förlängda vardagsrum, galleri och kulturbärare, mat och dryck, möjlighet till återhämtning i gröna miljöer, upplevelser, lek- och spelmiljöer samt kreativa hubbar.
- Använd bottenvåningar i centrumnära fastigheter främst till butiks- och cafélokaler för att stärka stadslivet.
- I den fortsatta planeringen ska det ställas krav på skuggande strukturer vid utformning av lekplatser, skolgårdar, parker, torg och andra vistelseytor och miljöer i kommunen. Även i privata bostadsområden, innergårdar och flerbostadshusområden bör skuggade miljöer säkerställas vid lovgivningen. Barn och äldres behov ska särskilt beaktas när det gäller skydd mot överhettning. I de fall det anses möjligt ska naturlig skugga i form av trädplantering föredras.
- Tekniska funktioner, som exempelvis dagvattenhantering eller solceller, ska integreras med den arkitektoniska idén och planeras för i tidigt skede.
- Planering och utformning av den bebyggda miljön ska föregås av dialog och samråd med berörda invånare för att stärka delaktigheten under hela samhällsbyggnadsprocessen.
- Kommunen ska uppmuntra till hållbara, innovativa lösningar i samhällsbyggandet och utformningen av de gestaltade miljöer, samt användning av ny forskning och teknik, för att skapa robusthet och attraktivitet i såväl nyproducerad som befintlig bebyggelse.
- Med utgångspunkt i människans behov och platsers olika identitet ska kommunen via arkitekturen verka för att utvecklingen av kommunen ska präglas av hållbarhet och trivsel – året runt.
- Arkitekturen i kommunen ska främja upplevelser på olika skalor; den nära upplevelsen i detaljen, aktiviteten längs gatan eller på platsen och för kommunen som helhet.

Sociala värden

Översiktsplanen ska bidra till att uppnå ökad social hållbarhet i hela kommunen. Genom en långsiktig och strategisk användning av marken kan vi skapa jämlika livsvillkor för våra invånare, stärka tryggheten, främja integration och tillgänglighet samt stödja delaktighet och gemenskap i samhället. Nedan följer

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

målområden med tillhörande ställningstagande som gör att den fysiska planeringen bidrar till ökad social hållbarhet.

Ett genomgående tema i ÖP2050 är mötesplatser. Att ha ett socialt utbyte är viktigt för folkhälsan, tryggheten, för kreativitet och för demokratin. Att möjliggöra möten i bostadsområden, orter och utifrån olika teman är avgörande för det goda livet.

Övergripande ställningstagande

- Kulturmiljöer och lokala identitetsskapande värden ska bevaras och lyftas fram i planeringen för att ge ökad trivsel och stolthet.
- Vid större planeringsprojekt ska kommunen arbeta med tidig och inkluderande dialog med lokala aktörer.
- Kommunen ska aktivt planera för lokala centrum med närservice, samlingslokaler och utrymme för föreningsliv.
- Skolor, fritidsgårdar och andra offentliga byggnader ska planeras som lokala nav med möjlighet till samutnyttjande.
- Kommunen behöver identifiera platser där civilsamhällets initiativ (exempelvis odling, kultur eller idrott) kan ges plats i den fysiska strukturen.
- Flerbostadshus och boendeformer för äldre ska möjliggöras i centrala lägen även i mindre samhällen.
- Den fysiska planeringen ska stärka lokala knutpunkter och mötesplatser i stadsdelar, tätorter, småorter och byar.
- Kommunen ska främja flexibel markanvändning för lokala initiativ, småskalig service och nya boendeformer på landsbygden. Det är avgörande för att utveckla det goda livet i hela kommunen.
- Offentlig konst ska ges utrymme i bostadsområden och i det offentliga rummet.

Folkhälsa

Den byggda miljön ska stödja invånarnas hälsa, välbefinnande och fysiska aktivitet. Natur, rörelse och rekreation ska vara integrerade delar i all markanvändning. Kommunen strävar efter att invånarna ges möjlighet att förbättra sina levnadsvanor till en så hälsosam livsstil som möjligt. Den fysiska miljön påverkar människors psykiska hälsa och kan även förebygga brott. Genom strategisk placering av service, aktiv miljöutformning och tillgång till mötesplatser kan kommunen minska riskfaktorer för ohälsa. Den fysiska planeringen ska vara en aktiv del av kommunens förebyggande arbete.

En av inriktningarna i kommunens folkhälsostrategi är *Goda levnadsmiljöer och en hälsofrämjande samhällsplanering*. De många områden som en översiktsplan kan påverka är avgörande för att skapa goda levnadsmiljöer. Det kan handla om att planera för livslång lärande, möjliggöra för lokal livsmedelsproduktion, fler arbetstillfällen, tillgängliga lokaler för fritidsaktiviteter, bevarade tätortsnära naturvärden, god vattenkvalitet, god boendemiljö och möjliggöra social sammanhållning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Den andra inriktningen i folkhälsostrategin är G*oda levnadsvanor med fokus på fysisk aktivitet*. Goda levnadsvanor skapas genom att fokusera på skyddsfaktorer tidigt i livet. Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Tidiga åtgärder främjar barns och ungas hälsa och minskar skillnader uppväxtvillkor. I Västervik läggs extra fokus på att, på olika sätt, stimulera till fysisk aktivitet för alla invånare.

Ställningstagande

- Kommunen ska främja investeringar i den fysiska miljön för att förebygga ohälsa hos barn och unga, vilket är en långsiktigt lönsam investering både för den enskilda individen och för samhället.
- Miljön kring skolor och förskolor ska främja fysisk aktivitet, trygghet och social interaktion.
- Nya bostadsområden ska planeras med tillgång till gång- och cykelvägar, parker, idrottsytor och natur.
- Aktivitetsytor för olika åldrar, exempelvis lek, kultur, träning och spontanidrott, ska integreras i nya och befintliga områden.
- Kommunen ska säkerställa närhet till gröna miljöer i alla stadsdelar och tätorter.
- Sammanhängande gröna korridorer ska planeras som en del av kommunens grönstruktur.
- Ta hänsyn till invånarnas fysiska tillgång till vårdinrättningar, med exempelvis goda gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik.

Jämställdhet och jämlikhet

Den fysiska miljön påverkar kvinnor, män och icke-binära på olika sätt. En jämställd kommun planeras med insikt om att trygghet, tillgång till service, rörelsemönster och tillgång till offentliga rum skiljer sig åt beroende på exempelvis kön och livssituation. Översiktsplanen ska främja en jämnare resursfördelning och tillgänglighet i det offentliga rummet.

Ställningstagande

- Offentliga rum och grönområden ska utformas så att kvinnor, män och icke-binära känner sig välkomna, trygga och representerade.
- Belysning, siktlinjer och aktivitetszoner ska utformas med särskilt fokus på kvinnors upplevelse av trygghet.
- Fysisk planering bör utgå från genusanalyser av hur olika grupper använder och upplever den byggda miljön.
- Idrottsytor och rekreationsmiljöer ska planeras för att vara tillgängliga och relevanta för ett brett spektrum av aktiviteter och användargrupper. Särskilt viktigt är att stärka möjligheterna för grupper som historiskt haft begränsad tillgång eller representation i sådana miljöer, exempelvis flickor, unga, äldre och personer med olika funktionsförutsättningar, så att alla ges likvärdiga möjligheter till rörelse, gemenskap och delaktighet.
- Gång- och cykelinfrastruktur ska främja vardagsrörelse för kvinnor, män och icke-binära, inklusive med barnvagn eller hjälpmedel som exempelvis rollator.
- Kommunen ska säkerställa att trygg kollektivtrafik och service finns nära bostäder, särskilt i områden där invånare har begränsad tillgång till bil.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Den fysiska planeringen ska säkerställa att alla invånare, kvinnor, män och icke-binära, har nära till naturupplevelser, oavsett bostadsort eller socioekonomisk situation.

Trygghet och säkerhet

Trygga och välkomnande miljöer där människor känner tillhörighet är grunden för social hållbarhet. Den fysiska miljön kan bidra till att stärka människors upplevelse av trygghet och inkludering. Social hållbarhet och klimatanpassning kan samverka i fysisk planering. Grönstruktur ska bidra till hälsa, trygghet, rekreation och jämlik tillgång till naturvärden, samtidigt som de stärker klimatresiliens.

Ställningstagande

- Offentliga miljöer ska utformas enligt principer för trygg platsdesign, exempelvis genom god belysning, minska skymd sikt samt verka för rörelse och aktivitet.
- Den fysiska miljön ska utformas för att minska isolering och öka synlighet, trygghet och social kontroll.
- Kommunen ska inventera och åtgärda otrygga platser.
- Platser som riskerar att bli ensliga, farliga eller avskilda ska omformas eller undvikas i ny planläggning.
- Kommunen ska samverka med vårdgivare, civilsamhälle och polis i utformningen av särskilt utsatta platser.
- Offentliga miljöer ska erbjuda trygga och tillgängliga mötesplatser för olika grupper i samhället.
- Kommunen ska planera för sammanhängande gröna korridorer i tätorterna som kombinerar ekosystemtjänster med tillgänglighet och rekreation.
- Blågröna lösningar, som regnbäddar och dammar, ska utformas som attraktiva offentliga miljöer i stadsbilden.
- Klimatskyddsåtgärder (som skyddsvallar eller skyfallshantering) ska integreras i stadsutvecklingen med fokus på trygghet och vistelsekvaliteter.
- Grönområden i socialt utsatta områden ska prioriteras för upprustning och ökad tillgänglighet.
- Suicidspreventiva åtgärder (exempelvis hinder vid broar, stationsområden och höga höjder) ska beaktas i planering och projektering.
- Socialt aktiverande miljöer, såsom tryggt gestaltade gångstråk, grannskapsparker, platser för spontanidrott och samlingslokaler, ska integreras i befintliga och nya bostadsområden.

Barnet i fokus

En socialt hållbar kommun planeras med barnens behov i fokus. Barn och unga ska ha tillgång till trygga, stimulerande och hälsosamma miljöer där de kan utvecklas och delta aktivt i samhället. I Västerviks kommun finns cirka 6650 personer under 18 år, vilket innebär att 18 procent av kommunens befolkning utgörs av barn. Av dessa är cirka 48 procent tjejer och 52 procent killar.

Det är av största vikt att Västerviks kommun kan erbjuda bra platser att växa upp på. Centralt för barns behov i den fysiska planeringen är främst rörelsefrihet,

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

säkerhet och tillgänglighet. Insatser för barn kan handla om att bygga nya gång- och cykelvägar som gör det möjligt att ta sig mellan olika målpunkter på ett säkert sätt, eller att avsätta ytor för rörelse och spontanlek.

I planeringsfrågor är det viktigt att se samhället ur barns synvinkel. Den offentliga miljön kan på flera sätt främja barns och ungas hälsa och utveckling, vilket miljön ska nyttjas till. Det innebär exempelvis att miljöer planeras där barn kan röra sig fritt och säkert, ha nära till grönområden, service och lekplatser, få utlopp för sin kreativitet, ge hälsofördelar och känna sig trygga i sin vardag. Det innebär också att beakta barns rätt att komma till tals i frågor som rör deras lokalsamhälle – i enlighet med barnkonventionen.

Ställningstagande

- Barnrättsperspektivet ska beaktas i all samhällsplanering och en bedömning göras om barn påverkas till följd av föreslagen utveckling. Om påverkan bedöms bli stor ska en särskild prövning genom barnkonsekvensanalys göras.
- Barn och unga ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen.
- Nya bostadsområden och offentliga miljöer ska planeras så att barn har tillgång till lekmiljöer, grönytor och trygga vägar till skola och fritidsaktiviteter.
- Skolmiljöer och förskolegårdar ska integreras i stadsbilden och vara tillgängliga som allmänna ytor utanför skoltid.
- Utemiljöer för barn ska prioriteras i förtätning och ombyggnad av befintliga bostadsområden.
- Den fysiska planeringen ska möjliggöra utveckling av ungas egna initiativ och informella mötesplatser.

Integration

Fysisk planering och gestaltning har stor påverkan på reell eller upplevd segregation och en individs känsla av tillhörighet. Att främja människors delaktighet och inflytande är en viktig del i ett inkluderande samhälle. Kommunen ska använda markanvändningen för att främja integration samt rörelse och utbyte mellan människor.

Ställningstagande

- Nya bostadsområden ska knytas samman med befintliga strukturer för att undvika fysisk och social isolering.
- Befintliga och nya stadsdelar ska innehålla offentliga mötesplatser i form av torg, parker eller platser för idrott och kultur.
- Inom områden med homogen boendestruktur ska kompletteringar som bidrar till ett varierat utbud av bostäder och upplåtelseformer eftersträvas.
- Offentliga rum ska utformas så att de bjuder in till möten mellan olika grupper och åldrar.
- Strategiskt placerade platser för service och samordnade transporter ska stödjas genom fysisk planering för att bidra till mötet mellan olika grupper och åldrar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Planering för nya verksamhetsområden och arbetsplatser ska ske med tillgång till kollektivtrafik och gång-/cykelinfrastruktur.
- Vid exploatering av ny mark ska kommunen beakta hur strukturen kan bidra till sammanhängande samhällen.
- Den fysiska miljön ska möjliggöra informella mötesplatser, kulturella uttryck och integration i vardagslivet.
- Lokalisering av fritidsgårdar, aktivitetsytor och mötesplatser för unga ska prioriteras i områden med ekonomisk utsatthet, hög psykisk ohälsa eller kriminalitet.

Tillgänglighet

En socialt hållbar kommun planeras så att alla invånare, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning eller bakgrund, har möjlighet att röra sig och delta i samhällslivet på lika villkor. Tillgång till utbildning, vård, omsorg och annan service är avgörande för jämlika livsvillkor. Den fysiska planeringen ska säkerställa att service lokaliseras tillgängligt och effektivt. Ett områdes funktion ska kunna nyttjas av samtliga individer i samhället. Det är därför av yttersta vikt att i den fortsatta samhällsbyggnadsprocessen medvetengöra skillnader mellan exempelvis olika åldersgrupper. Att vara medveten om att skillnader finns och ta hänsyn till dessa i planeringen är ett första steg i att skapa en mer socialt hållbar livsmiljö för invånarna. Exempelvis har barn och äldre särskilda förutsättningar som behöver beaktas i den fysiska planeringen.

Ställningstagande

- Alla invånare i tätorterna bör ha högst 500 meter till grönområden och barn högst 1 kilometer till lekplatser.
- Den byggda miljön ska utformas enligt universell design med särskilt fokus på entréer, gångstråk och allmän platsmark.
- Kollektivtrafiknära lägen ska prioriteras för nya bostadsområden och service.
- Tillgängliga gång- och cykelvägar ska binda samman stadsdelar, orter och samhällsfunktioner.
- Lokalisering av samhällsservice ska styras av principer om närhet, tillgänglighet och regional balans.
- Kommunen ska samordna planeringen av servicefunktioner i samband med nya bostads- och verksamhetsområden.
- Multifunktionella byggnader som kombinerar service, kultur, fritid och mötesplatser ska eftersträvas.
- Serviceorter ska förstärkas genom planläggning för kollektivtrafik, bostäder och offentlig verksamhet.

Kommunikationer

Goda kommunikationer och ändamålsenlig infrastruktur är avgörande för att Västerviks kommun ska utvecklas i en positiv riktning. Med utgångpunkt i det geografiska läget är det ett viktigt fokus att utveckla hållbara, tidseffektiva och attraktiva kommunikationer, såväl för invånare, näringsliv som besökare. Effektiva kommunikationer är avgörande för att Västervik ska kunna ta del av och bidra till närliggande arbetsmarknader, studiemöjligheter, besöksmål, vård och fritidsutbud.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Tillgängligheten i stråk i alla riktningar behöver ökas genom satsningar på kollektivtrafik, cykelinfrastruktur, mer fokus på robusthet, ett utvecklat vägnät och upprustad järnväg. Även utveckling av transportinfrastrukturen utanför kommunens gränser har stor betydelse för att korta ner restider längs med stråken för långväga transporter.

Det ska fortsatt vara möjligt att köra bil och parkera i centrala Västervik, men gaturummet kommer att behöva inrymma fler funktioner än vad tidigare planering fokuserat kring. Genom att planeringen sätter människan i fokus i stället för bilen kan staden tillgängliggöras för alla. Att planera för att i ökad utsträckning göra det möjligt att gå, cykla, vistas och åka kollektivt i staden möjliggörs ett jämlikt, jämställt och hållbart transportsystem.

Särskild hänsyn tas i översiktsplanen till barns möjligheter att ta sig till skolan och fritidsaktiviteter själva. Trygga och säkra vägar för barn som går, cyklar och åker kollektivtrafik är avgörande, både för barns självständighet, rörelsefrihet, hälsa och framtida vanor. Barns rörelsemönster och behov sätter ramarna för när vi planerar för ökad tillgänglighet i Västerviks kommun.

Övergripande ställningstagande

- Kommunen utgår från principen om universell utformning vilket är en rättighets- och jämlikhetsfråga som innebär att samhället ska planeras för allas behov. Transportsystemet och infrastrukturen ska vara tillgänglig, miljöer ska vara hinderfria och goda förutsättningar för olika trafikslag ska ges.
- Ta fram en trafik- och mobilitetsstrategi.
- Verka för förbättrade infrastrukturella möjligheter för Västerviks kommun inom samtliga trafikslag.
- Initiativ som främjar utvecklad infrastruktur som kopplar samman kustmiljöer, besöksmål, rekreationsmöjligheter eller liknande längs, eller till, kusten ska betraktas positivt.
- Vid planering av åtgärder i transportsystemet ska Fyrstegsprincipen, som Trafikverket tagit fram, tillämpas. I första hand ska åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt övervägas, i andra hand åtgärder som effektiviserar befintlig infrastruktur, i tredje hand förbättringsåtgärder och i fjärde hand ny infrastruktur.
- Kommunen ska implementera ett hela-resan-perspektiv i all planering för ett fungerande vardagsliv. Detta innebär att olika transportslag sömlöst integreras med varandra för att bidra till effektivitet och tillgänglighet för kommuninvånarna. Det förutsätter bland annat plats för cykel- och bilparkering i det offentliga rummet samt god anslutning till gång- och cykelvägar vid hållplatser och stationslägen.
- Kommunens transportsystem ska möjliggöra ett ökat kollektivt resande där ett större antal människor kan förflytta sig på ett yteffektivt sätt utan att miljö- och klimatbelastningen ökar.
- Samtliga strategiska bytespunkter längs de prioriterade stråken ska göras integrerade med respektive närliggande ort, genom säkra, trygga och gena gång- och cykelstråk. Funktioner som pendlarparkering, möjlighet att ladda bilar och väderskyddade cykelparkering bör ligga i direkt

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

anslutning till bytespunkten. Platsens förutsättningar kan även möjliggöra fler funktioner.

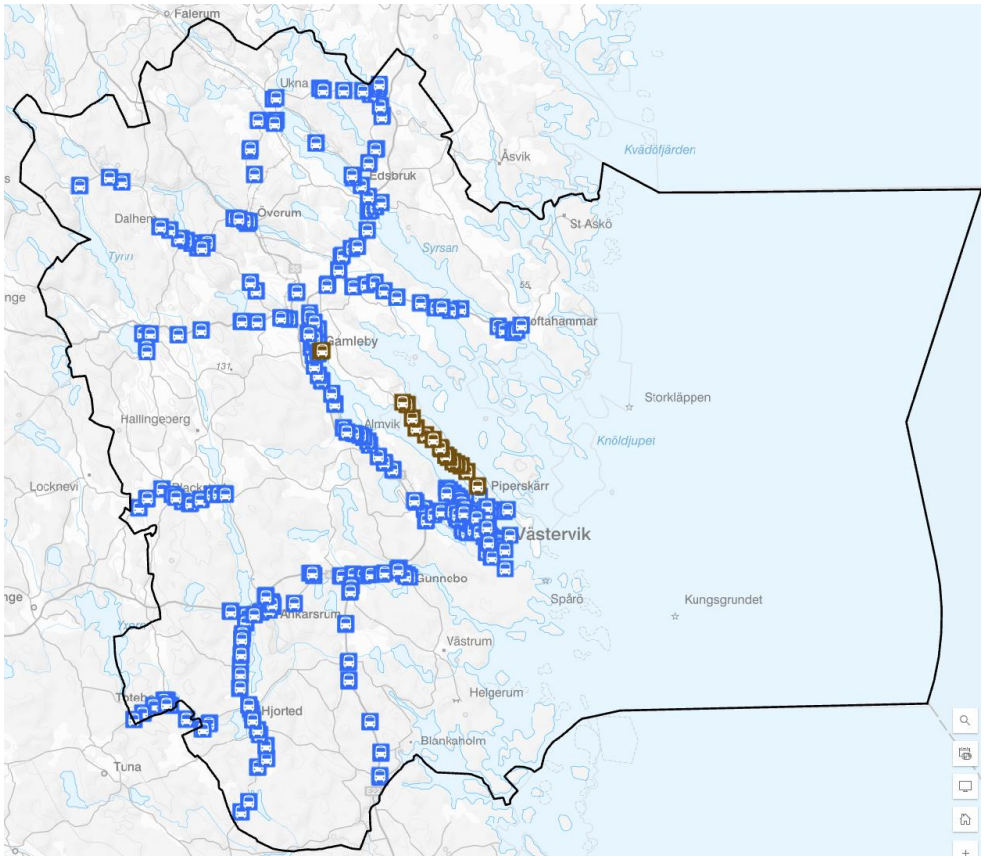
- Säkerställ att Västerviks resecentrum är väl integrerad i staden Västervik, med goda flöden och omgivande gestaltning. Utred lämpligheten av alternativ lokalisering för resecentrum alternativt verka för att rusta upp befintligt stationsområde.
- Västerviks kommunen vill tillsammans med Trafikverket utreda Trafikplats Västervik (vid dagens infart från E22) för att säkerställa kapacitet för eventuellt framtida godsflöden.
- Samverka med Trafikverket och Region Kalmar län för att säkerställa effektivare kommunikationer till kringliggande regioner och andra delar av landet.
- Verka för att minska barriäreffekterna av upplevda stora barriärer, exempelvis järnväg, genomfartsleder och ringled, i kommunens orter.

Kollektivtrafik

Det ska vara enkelt att resa med kollektivtrafik inom kommunen, i tätorterna och till andra kommuner. Med kollektivtrafik avses här resor med såväl buss, tåg eller båt. Det är viktigt att vid all utveckling ha i åtanke de utmaningar som finns för att uppnå en effektiv kollektivtrafik i landsbygder där befolkningsunderlaget är glesare. Genom ett ökat befolkningsunderlag, anpassade rutter och fordon samt riktade insatser mot ökat nyttjande av kollektivtrafiken i landsbygder och i skärgård ges förbättrade möjligheter för kollektivtrafik i hela kommunen.

Närhet till hållplatser är avgörande för en hållbar kollektivtrafik. Rekommenderade längsta avstånd till busshållplats i en tätort är 600–800 meter. I landsbygd är det 1500 meter.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 43 Karta över busshållplatser i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Kollektivtrafiken ska planeras efter de behov som människor har och utifrån de platser där människor har valt att bosätta sig på och arbeta vid.
- Västerviks kommun ska verka för ett ökat användande av kollektivtrafik i hela kommunen genom egna insatser och i samverkan med andra aktörer. Bättre förutsättningar för pendling till arbete, utbildning och fritids-aktiviteter ska erbjudas i samarbete med Trafikverket och Region Kalmar län.
- Verka för att flytta över resor med bil som är under 5 km till cykel, gång och kollektivtrafik. Ambitionen gäller främst inom centralorten Västervik och de större tätorterna.
- Pendling med kollektiva färdmedel över kommun- och länsgräns ska öka i förhållande mot bilresor. En ökad integration med närliggande arbets-marknadsregioner kräver en fungerande studie- och arbetspendling till andra arbetsmarknadsregioner.
- Utgå från resenärens behov och samordna olika kollektivtrafikslag för att underlätta byten.
- Bytespunkter i kollektivtrafiken ska lokaliseras i strategiska lägen där olika transportslag och regionaltrafik kan länkas samman. Kollektivtrafik-noderna ska bidra till orternas utveckling och öka den sociala sammanhållningen.
- Vid utformning av hållplatsmiljöer ska trygghet, tillgänglighet och komfort beaktas, särskild omsorg ska läggas på anslutande gång- och cykelvägar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Verka för komfort och trygghet vid hållplatser och bytespunkter. Förstärk särskilt Västervik, Gamleby, Ankarsrum, Överum och Gunnebo-Verkebäck som bytespunkter för kollektivtrafik genom att vidareutveckla resecentrum/stationerna/centrala hållplatslägen samt stråken till och från stationen med fokus på trivsel och trygghet.
- Säkerställ att bytespunkter för kollektivtrafik finns i strategiska lägen vid stråken längs Edsbruk, Björnsholm, Ankarsrum och Blankaholm.
- Strategiska bytespunkter ska där det är möjligt kompletteras med åtgärder som bidrar till ökad jämlikhet samt trygghet på platsen. Exempel på åtgärder är god belysning och gestaltning.
- Stärk bussens framkomlighet och prioritet genom orterna. Förenkla och effektivisera för att minska restider och öka attraktiviteten och trafiksäkerheten. Koppla samman detta arbete med en vidareutveckling av hållplatserna.
- Säkerställ att skärgårdstrafiken blir en integrerad del av den regionala kollektivtrafiken och som utgår från skärgårdsbornas transportbehov.
- Verka för att ta steg mot att utveckla skärgårdstrafiken som ett alternativ för pendling och tillgänglighet längs kusten, både till Loftahammar, Blankaholm och Västervik från närliggande öar.
- Främja innovationer för kollektivtrafik och mobilitet i glest bebyggda områden för att minska bilberoendet.

Järnväg

Västerviks kommun ser långsiktigt hållbara och effektiva järnvägsförbindelser som en avgörande förutsättning för kommunens framtida utveckling, bland annat när det kommer till kompetensförsörjning, arbetsmarknadsförstoring och hållbart resande.

Tjustbanan

Tjustbanan är den viktigaste länken för att tidseffektivt binda samman Västerviks kommun och länet med Östergötland och vidare nationellt. För att bidra till ett attraktivt och hållbart resande ser kommunen att Tjustbanans funktion och sträckning behöver utvecklas, där ett framtida järnvägsreservat från Överum vidare mot Åtvidaberg följer sträckningen för riksväg 35. Det är även avgörande med andra kvalitetshöjande insatser, exempelvis långsiktigt säkerställd drift och finansiering, uppgradering av signalsystem till ERTMS samt direkt anslutning till Linköpings centralstation.

I september 2022 fattade Trafikverket ett beslut om uppdaterade riksintresse-anspråk där Tjustbanan togs bort som riksintresse. Kommunen kommer fortsatt verka för järnvägens betydelse för utveckling, såväl regionalt som nationellt, då det enbart är genom de större restidsvinster via järnväg som en arbetsmarknads-integrering kan ske med storstadsgeografierna norrut i Östergötland. Banan har även andra kvaliteter av stor betydelse. Den kopplar samman de två riksintresse-klassade anläggningarna Linköpings flygplats och Västerviks hamn, den kan vid höjd bärighet och kapacitet stärka Sveriges totalförsvarsförmåga genom ett robust transportstråk.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Tjustbanan möjliggör tillsammans med industrispåret till Västerviks hamn effektiva godstransporter från inlandet och längs kusten, även internationellt till bland annat Gotland och Baltikum. Sammantaget anser Västerviks kommun därmed att Tjustbanan inte bara bör ses som ett lokalt och regionalt intresse utan även som ett nationellt intresse.

Ställningstagande

- Kommunen ska verka för att Tjustbanan bibehålls och utvecklas i samverkan med andra aktörer, som Region Kalmar län, Region Östergötland, Trafikverket och berörda kommuner. Järnvägsförbindelse till Östergötland är av stor vikt för kommunens möjlighet till utvidgad arbetsmarknadsregion.
- Verka för införandet av ett modernt signalsystem på Tjustbanan.
- Säkerställ ändamålsenlig och långsiktig drift av Tjustbanan.
- Utveckla Tjustbanans funktion och sträckning genom att tillskapa ett järnvägsreservat från Överum vidare mot Åtvidaberg längs riksväg 35.
- Verka för förkortad restid på Tjustbanan för att öka arbetspendlingen från Västerviks kommun till och från Linköping C samt södra Östergötland.
- Kommunen ser som prioriterat att säkerställa en fortsatt koppling mellan Stångådals- och Tjustbanan samt Linköpings centralstation. För att säkerställa goda förutsättningar för att nå Södra stambanan, regional samverkan och hållbara transporter även i framtiden är det av stor vikt av att bevara en stark och funktionell koppling.
- Verka för att fler godstransporter möjliggörs till och från Västerviks hamn via järnväg.
- Verka för att Tjustbanan åter klassas som riksintresse för kommunikation, järnväg. Fram till dess att ett utpekande åter finns ska Tjustbanans behov och utvecklingsmöjligheter beaktas av kommunen som om den är ett utpekat riksintresse. Riksintresset för kommunikation, järnväg ska även omfatta sträckan från Västerviks resecentrum till Västerviks hamn.
- Verka för att persontrafiken på Tjustbanan bibehålls och utvecklas för att möjliggöra attraktivare pendling, genom ökad tillgänglighet till stationslägen, fler avgångar och ändrad zonindelning, inom kommunen mellan orterna Västervik, Gamleby och Överum.

Kustjärnväg

Kommunen ställer sig långsiktigt positiv till en kustnära järnväg som förbinder Västervik med länets sydliga kommuner Oskarshamn, Mönsterås, Kalmar, Torsås och vidare till Karlskrona samt att den kopplas ihop med Tjustbanan mot Linköping. Kommunen ser att denna fråga behöver samordnas med övriga berörda kommuner. Västerviks kommun är positiva till att en kustjärnväg eller framtida kommunikationsstråk är omnämnt i Oskarshamns, Mönsterås och Kalmars gällande översiktsplaner. En kustjärnväg skapar viktiga kopplingar mellan flera kommuner och städer i sydöstra Sverige och möjliggör en utvidgad arbetsmarknadsregion, där en förbättrad vägförbindelse inte har någon möjlighet att uppnå samma restidsvinster. Kustjärnvägen stärker möjligheterna till arbetspendling, kompetensförsörjning, tillgång till högre utbildning och samarbeten över kommun- och länsgränserna i sydöstra Sverige.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Verka för att tillskapa en kustjärnväg från Linköping till Karlskrona via Smålandskusten.
- Utred en mer preciserad sträckning för järnvägsreservatet för kustjärnvägen.

Gång- och cykelvägar

Det ska vara enkelt och tryggt att cykla i Västerviks kommun, både till vardags och som en del av besöksupplevelsen. Satsningar på sammanhängande, säkra och attraktiva cykelstråk mellan större orter och inom samtliga orter är viktiga. Cykeln kan även förstärka hållbar rörlighet i områden där kollektivtrafiken är begränsad. Det är inte alltid avståndet som avgör om cykeln används, utan säkerhet, genhet och tydlighet i cykelvägnätet. Extra viktiga är gång- och cykelvägar för barn och unga.

I stort sett alla resor börjar med en förflyttning till fots, oavsett vilka färdmedel som i övrigt används. Att promenera kan även vara ett mål i sig, och är då av rekreativ karaktär. Fysisk aktivitet i vardagen är positivt för folkhälsan. Kommunens fysiska planering ska därför inriktas på att göra det mer attraktivt att gå och cykla. Detta kräver ett stort fokus på säkerhet, trygghet, genhet, topografiska förutsättningar, underhåll, tillgänglighet och orienterbarhet. Fotgängare och cyklister är känsliga för omvägar. Något som försvårar är förekomsten av barriärer, till exempel större vägar och järnväg. Via tunnlar och broar kan en del av barriärerna korsas planskilt vilket ger god trafiksäkerhet och tillgänglighet, men känslan av otrygghet gör miljön mindre attraktiv.

Fokus för ÖP2050 ligger på att binda samman kommundelscentrumen Ankarsrum och Gamleby med centralorten via cykelstråk för att skapa möjligheter för pendling, fritidsaktiviteter och besöksupplevelser. Cykelmöjligheterna inom centralort, kommundelscentrum och serviceorter ska stärkas och vara av prioritet när satsningar på infrastruktur görs i den fysiska miljön. Ett samhälle med bättre framkomlighet med cykel gynnar även tillgängligheten generellt för flera samhällsgrupper samt ger möjlighet för ökad fysisk aktivitet.

Ställningstagande

- Färdigställa kommunens arbete med cykelplan.
- Skapa trygga, säkra, gena och sammanhängande gång- och cykelvägar inom kommunens centralort, kommundelscentrum och serviceorter för att säkerställa gåendes och cyklisters utrymme, trygghet och tillgänglighet.
- Transportsystemet ska utgå särskilt från barns perspektiv och behov av trygga, tydliga och säkra skolvägar.
- I samverkan med Region Kalmar län och Trafikverket tillskapa cykelvägar som binder samman Gamleby och Ankarsrum med centralorten Västervik.
- God gestaltning av gaturum ska skapa tillgängliga, trygga och trafiksäkra miljöer att röra sig igenom för alla åldrar, med särskilt fokus på barn, unga och äldre. Möjligheten att på ett tryggt sätt ta sig mellan hållplats och skola ska prioriteras. Belysning och andra trygghetsskapande åtgärder bör prioriteras vilket även bidrar till jämställdhet och trygghet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Folkhälsan ska främjas genom att ge invånarna förutsättningar att välja att ta cykel eller gå vid kortare resor under 5 km.
- Verka för ökade möjligheter att cykla till viktiga målpunkter både för invånare och besökare – exempelvis badplatser, fritidslokaler och besöksmål.
- Skapa trygga, belysta och trafiksäkra gång- och cykelvägar till de större kollektivtrafikstråken i hela kommunen där det är möjligt.
- Skapa gång- och cykelvägar till och från nya utvecklingsområden, både bostadsområden och verksamhetsområden.
- Utveckling av gång- och cykelvägnät till och från bytespunkter ska prioriteras för att gynna det intermodala resandet mellan cykel och kollektivtrafiken.
- Utred möjlighet att testa ”bygdevägar” för cykling och fotgängare, där befintlig vägbana kan nyttjas för cykling i landsbygderna.
- Säkerställ plats för cykelparkeringar i det offentliga rummet.
- I samband med åtgärder längs det statliga vägnätet ska möjlighet att anlägga cykelvägar särskilt studeras och tillskapas i utpekade stråk mellan kommundelscentrum och centralort samt genom kommunens orter.
- För att stärka Blankaholm-Solstadströms koppling till kollektivtrafiknoden vid E22an ska gång- och cykelmöjligheterna utvecklas längs med länsväg 763.
- Verka för en planskild gång- och cykelväg vid E22 mellan Edsbruk och Helgenäs.
- En trygg gång- och cykelväg mellan Loftahammar och Källvik ska tillskapas.

Vägar

Här presenteras ställningstaganden som syftar till att utveckla kommunens större och strategiskt viktiga vägar, för en fungerande fordonstrafik. I samband med framtida insatser enligt nedan är det även viktigt att säkerställa tillgänglighet och framkomlighet för cykeltrafik på vägarna.

Västerviks kommun är till ytan en av de större kommunerna i södra landet. Det innebär att det är långa avstånd till större tillväxtmotorer. De långa avstånden kräver goda förbindelser på väg i form av god standard som möjliggör hög hastighet. Snabbare förbindelser kan öppna upp för en större geografi för arbete, studier samt natur- och kulturupplevelser.

Övergripande ställningstagande

- Kommunen ska samverka med berörda aktörer för att stärka infrastrukturen för förnybara drivmedel. Kontinuerlig omvärldsbevakning kring miljöfordon, tekniska innovationer och förnybara bränslen är utgångspunkten.
- Robusta broar i kommunens prioriterade stråk ska säkerställas.
- I viktiga transportstråk ska framkomlighet för jordbruksmaskiner beaktas.
- Verka för högre leveranskvalitet gällande underhåll av kommunala och statliga vägar.
- Skapa pendlarparkeringar i strategiska lägen och i nära anslutning till större kommunikationsstråk för att möjliggöra för samåkning eller intermodalt resande från orterna till övriga kommun- och regiondelar,

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

exempelvis i Gunnebo-Verkebäck, Västervik vid E22 och vid Edsbruk-Helgenäs.
- Samverka med Trafikverket och Region Kalmar för att skapa en tryggare och trivsammare trafikmiljö längs med genomfartsvägarna i Överum, Gunnebo, Loftahammar samt i Hjorted.

Sydlig och nordlig infart till centralorten
För att förbättra tillgängligheten till centralorten Västervik ser kommunen en sydlig infart från E22 som exceptionellt gynnsamt. Den utgör en förutsättning för centralortens, hela kommunens samt norra länets utveckling. Dagens läge med enbart en infart till centralorten är bekymmersam. En sydlig infart är viktig ur beredskapssynpunkt, eftersom den minskar sårbarheten vid exempelvis bränder, olyckor, händelse av kris eller vägarbeten. Den gör det både lättare att ta sig in till och ut från staden och att genomföra en eventuell utrymning. En sydlig infart kortar dessutom restiden för trafik från södra och västra delarna av kommunen och länet, där exempelvis utryckningsfordon och sjukvårdstransporter får positiv utväxling. Hultsfreds, Vimmerby och Oskarshamns kommuner är exempel på geografier som drar nytta av åtgärden med förbättrad restid till sjukhuset, vilket även gynnar en integrering av arbetsmarknadsregionerna.

Närheten till kommundelscentrumet Ankarsrum förbättras betydligt samt ger ökad tillgänglighet till serviceorten Gunnebo-Verkebäck. Åtgärden förbättrar framkomligheten för kollektivtrafik och bil samt stärker oskyddade trafikanter, både inom Västervik och till och från staden.

Tillgången till hamnen från E22 förbättras med en sydlig infart, något som är mycket betydelsefullt ur ett beredskapsperspektiv, för godstransporter samt ur ett besöksnäringsperspektiv. Idag är sträckan från E22 till Västerviks hamn utpekad som riksintresse för kommunikationer, via nuvarande infart, men kommunen ser positivt på att en sydlig infart skulle ge stärkt tillgänglighet och robusthet för funktionen och riksintresset. En sydlig infart skapar därtill möjligheter att utveckla nya områden för bostäder och verksamheter i staden samt flyttar ut delar av de tunga transporterna från centrala Västervik. En infart är särskilt viktig för att möjliggöra fortsatt bostadsutveckling på Hornslandet, vilket är avgörande för centralortens fortsatta tillväxt och attraktivitet.

Projektet sydlig infart är indelat i två etapper. Etapp 1 innebär utbyggnad av en infart som ansluter E22 till Dichmannsgatan. Etapp 2 innebär att ny väg kopplas till den nya infarten i ett läge väster om Kvännarens sydspets och går i en båge söder om centralorten och ut till hamnen. Etapp 2 är av stor vikt att genomföra, dels för att stärka besöksmålet Västervik Resorts transportflöden, dels för att flytta flöden för farligt gods till industrihamnen vid Lucerna från nuvarande sträckning genom centralorten.

Befintlig (nordlig) infart ansluter effektivt de nordligaste delarna av centralorten med E22. Den befintliga infarten är dessutom den främsta anslutningen till centralorten från de norra kommundelarna, däribland Gamleby. De två infarterna skapar tillsammans en robusthet, såväl för centralorten som för kommunen och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

regionen. De bör i framtiden ses som likvärdiga när det kommer till framkomlighet och standard. Den befintliga infarten behöver stärkas för oskyddade trafikanter.

Ställningstagande

- Genomför en utbyggnad av sydlig infart till Västerviks stad från E22. Planeringen ska säkerställa hög standard avseende trafiksäkerhet, framkomlighet och robusthet, inklusive dimensionering för tung trafik och farligt gods. Projektet ska utformas så att det bidrar till redundans i vägnätet och möjliggör effektiva transportkedjor för både näringsliv och samhällsservice, särskilt till sjukhus och hamn. Både etapp 1 och 2 av sydlig infart ska genomföras för störst utväxling av projektet.
- Säkerställ att anslutningen till Västerviks södra stadsdelar utformas med hänsyn till stadsutveckling, gestaltning och god livsmiljö. Trafiklösningar ska prioritera säkra korsningar, god orienterbarhet och framkomlighet för kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik. Åtgärder ska vidtas för att undvika barriäreffekter och för att integrera vägen i stadens struktur.
- Säkerställa att befintlig in- och utfart till Västerviks stad via Allén kvarstår som ett effektivt alternativ för norra staden.

E22

E22 mellan Norrköping och Trelleborg är en livsnerv i sydöstra Sverige. Vägen är viktig för näringslivet, då den utgör en viktig länk för effektiva godstransporter samt för kompetensförsörjning. För kommunen innebär alla förbättrande investeringar på E22 att Västervik kommer närmre omvärlden. E22 kopplar an med andra prioriterade vägar in mot landet som väg 40 och väg 35. Korsningspunkterna med dessa viktiga stråk är högt prioriterade för kommunen i det fortsatta arbetet med förbättrade kommunikationer.

Kommunens vision för väg E22 är möjliggöra för kapacitets- och funktionshöjande åtgärder längs med hela stråket, med höjd standard och genomgående 100 km/h. Alla kapacitetshöjande åtgärder längs med hela E22 är gynnsamt för stråkets totala restid, standard och säkerhet. Exempel på sådana åtgärder är Förbifart Söderköping och 2+1-väg Nygård-Gladhammar. För den fortsatta utvecklingen av stråket ser kommunen att flera åtgärder bör vidtas både inom och utanför kommunens gränser. Exempel på sådana åtgärder är:

- Gladhammar-Verkebäck, mötesfri väg med trafikplats vid riksväg 40
- Verkebäcksbron och korsning med väg 793
- Skramstadsbron inklusive trafikplats Gamleby C
- Västervik-Tindered – faunaåtgärder

Ställningstagande

- Verka för upprustning av E22 längs sträckan Gladhammar-Verkebäck och höjd hastighet på sträckan.
- Verka för kapacitets- och funktionshöjande åtgärder längs med hela stråket E22, med höjd standard och genomgående 100 km/h.
- Utveckla E22s kopplingar mot angränsande vägar, ex riksväg 40 och 35. Kopplingarna ska vara trafiksäkra och effektiva.
- Verka för att hela E22 klarar bärighetsklass 4 mellan Norrköping och Karlskrona.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Verka för ombyggnation av Trafikplats Gamleby C.

Riksväg 40
Riksväg 40 är en viktig tvärförbindelse för kommunen, som kopplar samman och tillgängliggör Jönköping och Göteborg. Vägen passerar genom flera betydande orter som Borås, Ulricehamn, Nässjö, Eksjö och Vimmerby. Denna förbindelse främjar inte bara regional utveckling och tillgänglighet, utan underlättar även transporter för både näringsliv och invånare. Även statliga intressen och totalförsvarets utveckling behöver prioriteras i stråket. Samtliga pågående och planerade projekt som stärker kommunens tillgänglighet i västlig riktning mot Göteborg anses positivt, som exempelvis mötesfri väg Nässjö-Eksjö och förbifart Eksjö.

Ställningstagande
- Stärk framkomligheten och trafiksäkerheten samt säkerställ 2+1 väg med genomgående 100 km/h på sträckan Åkebo-rondellen i Vimmerby till Västervik, inklusive insatser på sträckan på E22 och riksväg 40. Detta för att pendlingsstråket mellan Vimmerby-Västervik ska fortsätta utvecklas med kortad restid så en arbetsmarknadsintegrering kan ske.
- Verka för att höja kapaciteten på riksväg 40 för att möjliggöra fler person- och godstransporter för ett mer robust transportsystem.
- I samverkan med Vimmerby kommun verka för en bytespunkt i korsningen mellan riksväg 40 och väg 779, för att möjliggöra pendelparkering för tätorten Totebo och dess omland.

Riksväg 35
Riksväg 35 utgör den största delen av stråket till Linköping och är en viktig länk, inte minst för den norra kommundelen. Orterna längs med stråket är beroende av goda förbindelser till Östergötland och Linköping, då många verksamheter har ett utbyte norrut.

I nuläget innehåller stråket främst brister ur ett säkerhetsperspektiv, där smala passager, dålig sikt och stort viltbestånd utgör risker. Stråket brister även ur hastighetssynvinkel, då flera delar idag enbart tillåter 70 km/h. En höjning av vägens standard och säkerhet till 90–100 km/h är prioriterat för kommunen.

Mellan Åtvidaberg och Linköping byggs 2+1-väg, vilket Västerviks kommun är mycket positiva till. Anledningarna till att standarden på sträckan höjs, med trafiksäkerhet och restidsvinster som konsekvenser, är att det finns ett pendlings-utbyte kommunerna emellan. Projektet förväntas vara klart och sträckan öppnad för trafik hösten 2028. För resten av sträckan (Åtvidaberg-Gamleby) krävs framgent stora investeringar för att stärka hela riksväg 35 och därmed koppla ihop kommunen med Östergötland. Det finns ett utbyte mellan Kalmar län och Östergötlands län, där besöksnäring, fritidsboende, högskolestudier, godstransporter och affärsresor/sällanresor är de främsta anledningarna till stråkets betydelse. Kommunens viljeinriktning är att nå en arbetsmarkandsintegrering med hjälp av kortare restider.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Verka för att åtgärda säkerhetsbrister, exempelvis i form av smala passager och skydd för vilt längs riksväg 35.
- Verka för en hastighetshöjning, när brister är åtgärdade, till 90–100 km/h på hela riksväg 35.
- Utred sträckan Åtvidaberg-Gamleby för insatser som bland annat ger ökad säkerhet längs riksväg 35.

Blackstadsvägen/Gamleby-Toverum (väg 843/782)

Blackstadsvägen är en viktig förbindelseväg genom kommunens inland, som knyter samman orter och bygder i norra länet. Vägen går från Gamleby och passerar genom både Hallingeberg och Blackstad till riksväg 40 vid Toverum. Den utgör därmed en central länk för boende, service och verksamheter i dessa delar av kommunen. Vägen har även en strategisk funktion genom att koppla samman Gamleby och E22 med riksväg 40 och med Vimmerby vilket stärker tillgängligheten för hela norra kommundelen. För många pendlare är vägen en vardaglig transportled och för näringslivet viktig för godstransporter. Dessutom skapar den en förbindelse från Vimmerby/väg 40 mot Edsbruk och mot skärgården via Loftahammar.

Ställningstagande

- Säkerställ väganläggningens funktion över tid.

Loftahammarsvägen (väg 213)

Väg 213 är en vacker landsväg präglad av jordbrukslandskap som ansluter Loftahammar till E22 i Björnsholm. Utveckling av vägen är avgörande för serviceorten Loftahammars framtida utveckling, då en nedprioriterad vägsträcka skulle innebära att både boende och verksamheter väljer alternativa lokaliseringar med bättre tillgänglighet. Vägen är viktig både för boende och verksamheter i Loftahammar, men även för skärgården som sådan, där Loftahammar har en viktig roll. För turister, boende och för näringslivet är tillgången till skärgården, och därmed även Loftahammarsvägen, avgörande.

Vägen är smal, vilket gör det otryggt och osäkert att köra bil vid möte med tunga transporter, kollektivtrafik eller säsongsgäster med husbil eller husvagn. Lika så uppstår stora risker vid möte av två större, bredare fordon, exempelvis lantbruksmaskiner. En breddning av vägen är prioriterat för att undvika kollisioner och uppnå en trafiksäker väg. Översiktsplanen pekar även på att under planperioden utreda om viss del av sträckan kan gynnas av att rätas ut för att säkerställa höjd standard.

Ställningstagande

- Arbeta för förbättrad standard och trafiksäkerhet längs väg 213 Loftahammar-Björnsholm, inklusive åtgärder för hastighetsövervakning och tryggare trafikmiljö.

Hjortedsvägen (väg 783)

Då Hjorted utgör en serviceort är det av stor vikt att stärka väg 783 för att öka tillgängligheten mellan Hjorted och riksväg 40 och därmed nå vidare till servicen i

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

kommundelscentrumet Ankarsrum. Det är viktigt att utreda sträckan för att visa på vilka brister som finns, och hitta åtgärder för dessa.

Ställningstagande

- Att tillsammans med Trafikverket utreda brister och visa på åtgärder längs med väg 783 för att öka tillgängligheten för trafikanter.

Sjöfart

Sjöfarleden mellan Västervik och Visby är av stor betydelse. Trots att Trafikverket har valt att ta bort riksintresset från farleden, är det fortsatt en central fråga för Västerviks kommun att värna om dess utveckling och framtida potential. Farleden utgör den kortaste sjövägen mellan fastlandet och Visby, vilket skapar fördelar både ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Tack vare det korta avståndet kan överfarten genomföras på drygt två timmar, vilket möjliggör effektivare resor och transporter samtidigt som lägre hastigheter kan bidra till minskad påverkan på den marina miljön. Kommunens ambition är att på sikt etablera Västervik som en året-runt-hamn för både gods- och persontrafik kopplad till Gotland och Baltikum.

Längre in i kustbandet utgörs sjöfarleden av en nord-sydlig sträckning. Att värna och utveckla sjöfarleden är ett långsiktigt intresse för kommunen. Farleden är inte enbart viktig för det rörliga friluftslivet och turismen, utan även för näringslivet och den lokala servicen i skärgårdsområdena. Ett levande kustband bygger på att transporter, tillgång till varor och tjänster samt kommunikationer fungerar på ett tillförlitligt sätt. För företag inom besöksnäring och maritima verksamheter är en väl underhållen och tillgänglig sjöväg en förutsättning för långsiktig utveckling.

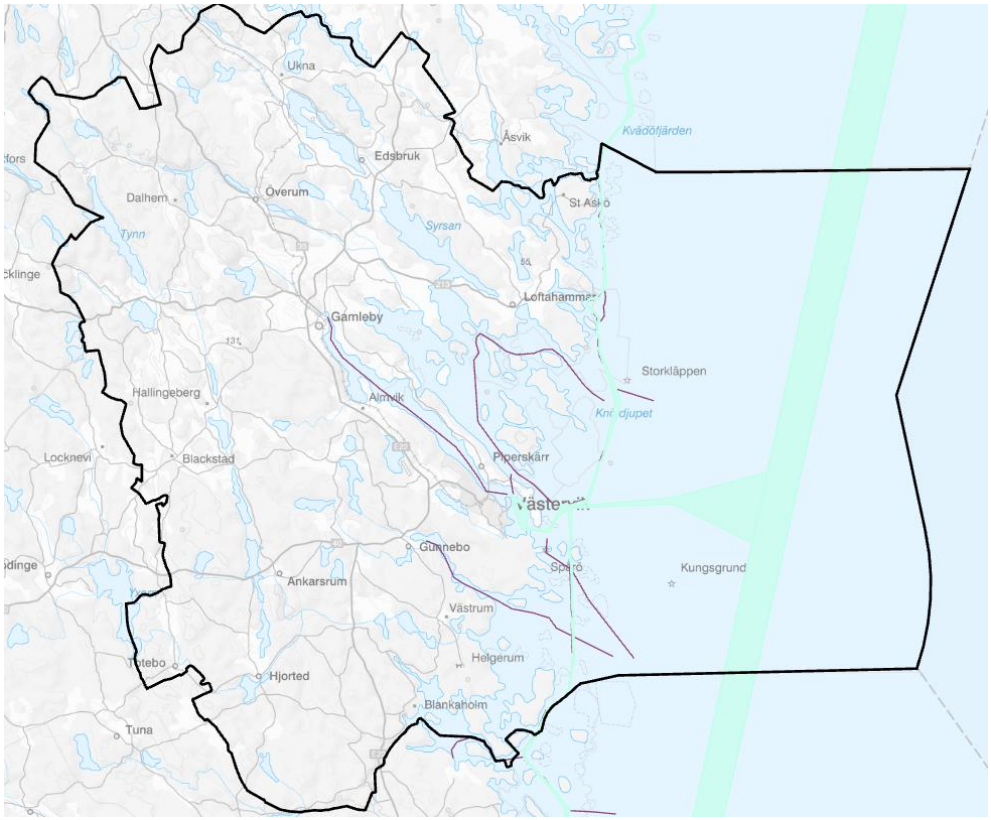
Tjust skärgård är av regionalt intresse då den lockar långväga besökare som vill uppleva Kalmar län och det genuina skärgårdslivet. Regional kollektivtrafik finns året runt och utgår från skärgårdsbefolkningens behov. Kommunen ska verka för att kollektivtrafiken på vattnet kopplas samman med destinationer i andra kommuner. Sommartid förstärks trafiken då fler invånare och besökare vill få tillgång till skärgården.

Viktiga stråk i den regionala kollektivtrafiken är:

- *Västervik (Skeppsbrokajen, Gränsö kanal) - Hasselö* (med hållplatslägen exempelvis på Hasselö, Sladö, Norra och södra Malmö, Smågö, Solidö, Björkö)
- *Hasselö-Loftahammar* (via exempelvis Rågö-Smågö)
- *Hornsudde-Idö* samt
- *Åldersbäck-Östra Skälö* (via exempelvis Marsö, Nävelsö, Flatholmen, Järsö, Ö och V Eknö).

Skeppsbrokajen förbinder centrala Västervik med skärgården. Skeppsbrokajen ska vara tillgänglig för skärgårdens transportbehov. Vid snabba transporter blir utgångspunkten Gränsö kanal, som på sikt behöver breddas för att rymma större båtar. Sommartid är Skeppsbrokajen navet för trafik mot både Hasselö och Idö, med stopp vid större destinationer i Västerviks stad så som Gränsö slott och Västerviks Resort.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 44 Karta över farleder i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Tillsammans med andra aktörer, exempelvis Trafikverket, grannkommuner och grannregioner ska Västerviks kommun utveckla effektiva förbindelser till Gotland för både gods- och persontrafik och på sikt vidare i Östersjöområdet året runt.
- Förbindelsen mellan Västerviks hamn/Lucerna och Visby ska värnas och andra anspråk får inte störa detta samband.
- Stärk industrihamnen Lucerna genom förbättrade transportflöden, både för gods och människor. Säkerställ effektiv markanvändning och lokalisera verksamheter med behov av närhet till denna strategiska resurs.
- Farlederna i kommunen ska värnas och utvecklas, främst kustleden. Trygga och säkra farleder stärker året runt-boende och besökare till vår skärgård. Tillgängliga och tydliga farleder minskar bullerpåverkan och andra störningar i skärgården.
- Möjliggöra möte för större båtar i Gränsö kanal samt att kanalen klimatsäkras.
- Utred möjligheter att bedriva skärgårdstrafik till grannkommuner.
- Verka för att kajer och småbåtshamnar hålls tillgängliga för båtliv i rekreativt syfte och för skärgårdslivets båttrafik och näringsliv.
- Utred behov av omlokalisering av angöringspunkt för skärgårdstrafiken vid Gränsö kanal.
- Säkerställ skärgårdsnäringarnas intressen av tillgänglighet för kajer för tunga transporter. Inventera utbudet av privata, samägda och offentliga kajer.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Säkerställ att strategiska kajfunktioner i Västerviks stad behålls öppna för sjöfart, exempelvis vid Skeppsbrokajen, Gränsö kanal samt vid Fiskaretorget.
- Säkerställ att strategiska kajfunktioner är tillgängliga för sjöfart och båtliv i skärgårdsnoderna Loftahammar och Blankaholm samt förbättra tillgängligheten från fastland.
- Utred ytterligare behov samt lokalisering för angöring och avlastning av godstransporter i skärgården för att skapa robusthet i systemet.
- Västerviks kommun ska, i de fall rådighet finns, verka för att strategiska platser för service till skärgården, exempelvis Hasselö sand, Skorven, Högötorp, Gränsö kanal, Horns udde, Åldersbäck, Östra Skälö, Händelöp fiskehamn samt flera kajer i Västervik, Loftahammar, Blankaholm, förblir tillgängliga för skärgårdsbor.
- Utreda möjliga hinder för hantering av större mängder skrymmande gods vid Västerviks hamn.

Luftfart och UAS

Västerviks kommun äger flygplatsen vid Mommehål utanför Västervik. Ingen reguljär flygtrafik trafikerar den idag. Flygplatsen används av ambulansflyg, polis och sjöräddning samt av sport- och affärsflyg. Inom området sker även tester av drönare (UAS) och annan flygrelaterad utrustning, både av myndigheter och privata företag. På platsen är det förberett för att ladda framtidens elflyg. Fortsatt utveckling för att möta efterfrågan kring företagsflyg och taxiflyg pågår.

Ställningstagande

- Västerviks flygplats ska fortsatt utgöra en plats för framtidens luftburna mobilitet. Platsen ska utvecklas vidare, exempelvis med fokus på innovation för elflyg och som UAS-testbädd.
- Kommunen ska fortsatt verka för att UAS-perspektivet vävs in i fysisk planering, kompetensförsörjning och beredskap, och därmed bidra till ett mer robust, tekniskt förberett och hållbart samhälle, både lokalt och i ett nationellt perspektiv.
- Kommunen ska verka för att möjliggöra hållbara regionala person- och godstransporter från Västerviks flygplats.
- Utred möjlighet till effektiva kollektiva förbindelser från Västervik och Gamleby till flygplatsen.
- Inom drönartestbäddens geografiska område ska forskning och utveckling inom UAS beaktas.

Elektronisk kommunikation

Den elektroniska kommunikationen i Västerviks kommun omfattar den digitala infrastrukturen som utgör fundamentet för vårt moderna samhälle. En välutbyggd och robust digital infrastruktur är en förutsättning för den pågående digitala omställningen och har avgörande betydelse för invånarnas livskvalitet, näringslivets konkurrenskraft och framtidens utbildningsmöjligheter.

Kommunen har nått en mycket hög tillgänglighet till fiber, men i flera landsbygds-områden och i skärgården krävs fortsatta insatser för att säkerställa tillgång. Fram till 2050 ska infrastrukturen inte bara ses som en bärare av internet, utan som ett

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

system för smarta elnät, autonoma transporter och en jämlik välfärd. Genom lokal rådighet och öppna nät säkrar vi att kontrollen över denna livsviktiga funktion stannar nära medborgarna.

Ställningstagande

- Kommunen ska verka för att 100 procent av hushållen och företagen senast år 2030 har tillgång till fast eller trådlöst bredband med en hastighet om minst 1 Gbit/s. Detta är en förutsättning för att nå regeringens och EU:s mål.
- För att säkerställa kommunens digitala självständighet och beredskap ska kommunen verka för en infrastruktur med hög grad av lokal rådighet. Robusthet och redundans ska prioriteras för att säkerställa att samhällsviktiga tjänster fungerar även vid kris eller höjd beredskap.
- Den digitala infrastrukturen i kommunen bör i första hand vara operatörsneutral och öppen. Detta garanterar invånare och företag valfrihet, främjar innovation och motverkar digitalt utanförskap genom konkurrenskraftiga priser.
- Vid all utbyggnad av kommunalteknisk infrastruktur såsom elnät, fjärrvärme, vatten och avlopp samt vägar, ska kanalisation för digital kommunikation samförläggas. Detta minskar kostnaderna för utbyggnad och minimerar ingrepp i natur- och kulturmiljöer.
- Utveckla möjligheterna till digitala lösningar som säkerställer att alla i kommunen, oavsett bostadsort, har tillgång till högkvalitativ utbildning och digitala samhällstjänster.
- Vid uppförande av höga objekt ska Luftfartsverket, Försvarsmakten, Trafikverket och operatörer av samhällsviktiga nät (exempelvis Rakel/G2) alltid remitteras i plan- och lovprocesser för att säkerställa att kritiska kommunikationsstråk inte störs.

Näringsliv och besöksnäring

Näringsliv

För en positiv ekonomisk utveckling behöver kommunen alla de arbetsställen och arbetstillfällen som ett framgångsrikt näringsliv ger. Med ett positivt näringslivsklimat blir det enklare att starta och utveckla framgångsrika företag. Fler invånare kommer i arbete och skatteintäkterna ökar för kommunen. Därför är det viktigt att kommunkoncernen har siktet inställt på att bidra till ett näringsliv i stark hållbar tillväxt. I Västervik finns vår natur, vår kunskap och kreativitet som främsta resurser för våra invånare. En god livsmiljö ger förutsättningar för entreprenörskap som leder till ett varierat, hållbart och välmående näringsliv.

Västerviks kommun behöver, som egen arbetsmarknadsregion, en bred arbetsmarknad och långsiktigt minska pendlingstiderna både inom kommunen och från grannkommunerna samt större städer, som till exempel Linköping, Norrköping, Jönköping och Kalmar. På det sättet kan vi trots våra geografiska och demografiska förutsättningar knyta oss närmare andra.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Idag finns ca 3 500 företag i kommunen. En större andel företag finns inom jord, skog och energi än riksgenomsnittet. Tillverkning, tjänsteföretag och handel och restaurang är andra betydande branscher.

Kommunens Tillväxt- och näringslivsstrategi antogs 2023. Syftet med strategin är att den ska bidra till en långsiktig och hållbar tillväxt i samverkan mellan näringslivet och Västerviks kommun. Strategin innehåller olika fokusområden, där de med störst bäring på översiktsplanen handlar om tillgång till mark och lokaler för företag, förbättrad infrastruktur för person- och godstransporter och digitala tjänster samt kompetensförsörjning.

Högre utbildning och kompetensförsörjning
Campus Västervik är ett lokalt campus som ägs och drivs av Västerviks kommun. På Campus Västervik erbjuds högre utbildning och lokalt producerad forskning, genom samverkan med högskolor och universitet. Utvecklingen började som Högskolecentrum och startade 1997. Sedan dess har Campus vuxit rejält. I dag erbjuds ca 700 studieplatser och över 20 utbildningar. För yrkesverksamma finns flera möjligheter att bygga på sin kompetens under hela yrkeslivet. En forsknings-miljö tillkom 2017. Hittills har Campus genomfört ett 20-tal forsknings- och utvecklingsprojekt inom olika kunskapsområden.

Campus Västervik har ett övergripande och långsiktigt uppdrag från kommun-styrelsen som är att tillgängliggöra högre utbildning och forskning på plats i Västervik, med fokus på arbetsmarknadens behov av kunskap och kompetens. Ofta sker samverkan med andra utbildningsanordnare och med det lokala och regionala näringslivet. Bland annat ligger fokus på att stärka möjligheten för svenska lärosäten och kommuner att samverka, så att högre utbildning och forskning kan bli tillgänglig för fler. En fortsatt utveckling av Campus Västervik är en viktig faktor för norra regionens utveckling. Högre utbildning har stor betydelse när det gäller föryngring och tillskott av högutbildad arbetskraft till arbets-marknaden. Studenter ger även kommunen en möjlighet att öka befolkningen.

Utpekade områden för verksamheter
För att möjliggöra för näringslivets expansion i kommunen är tillgången till planerad mark för verksamhetsändamål en förutsättning. Det är viktigt att kommunen fortsatt möjliggör för näringslivets expansion genom att särskilt säkerställa tillgången på detaljplanerad mark för verksamheter. I kapitel 2 ”Västervik inför 2050” under avsnittet om utgångspunkter, finns ett utvecklat resonemang kring verksamhetsbehovet och vad översiktsplanen möjliggör för.

Ställningstagande
- Prioritera särskilt att tillskapa god planberedskap med detaljplanelagd och byggklar mark för näringslivets olika behov. Kommunen ska även arbeta med strategiska markförvärv och god planberedskap som möjliggör för nybyggnation av verksamheter i strategiska lägen.
- Service, handel och mötesplatser ska stärkas i såväl stadens centrum som i kommundelscentrum och i serviceorternas centrumbildningar.
- Campus Västervik ska ges förutsättningar att utvecklas med attraktiva miljöer för studenter, lärare och forskare. Det ska finnas utrymme för

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

avknoppningsföretag och kreativa samarbeten mellan näringsliv och universitet. Detta för att gynna norra länets kompetensförsörjning, innovationsförmåga och för att behålla unga vuxna som invånare.
- Industrihamnen Lucerna i Västervik stad ska ges förutsättningar att fortsätta utvecklas. Framtida stigande havsnivåer behöver även tas hänsyn till för att säkerställa hamnens verksamheter.
- De gröna näringarna är viktiga för Västerviks kommun genom att ge sysselsättning och bidra till en levande och attraktiv landsbygd. De unika natur- och kulturvärdena som jord- och skogsbruket bidrar till är viktiga för att kommunen ska vara attraktiv att bo i och att besöka.
- Småföretagandet, areella näringar och livsmedelsproduktion ska ges förutsättningar att fortsätta utvecklas i kommunen.
- Pendling och resande är en prioriterad fråga för utveckling av näringslivet, då kompetensförsörjning kräver utbyte med andra arbetsmarknads-regioner.
- Lokalisera de större verksamhetsytorna och störningskänsliga verksamheter främst i anslutning till goda kommunikationsstråk, exempelvis E22 och väg 40, för att minimera störningspåverkan för boende och tillgodose närheten till goda kommunikationsmöjligheter och attraktiva skyltlägen.
- Plats för verksamheter är viktig för sysselsättningen i kommunen, men dessa bör vara yteffektiva och placeras i väl avvägda lägen. Därför bör verksamheter inom samma verksamhetsområde, så långt det är möjligt, samnyttja exempelvis omlastningsytor och parkeringsytor. Verksamheter med större transportbehov bör lokaliseras nära trafikplatser och andra kopplingar till större transportstråk.
- Säkerställ högsta bärighet i viktiga godsstråk. Arbeta med Trafikverket för att påverka säkerhet och framkomlighet i godsflöden.
- Överväg tillkommande etableringar i externhandelsområden noggrant så att stadskärnan i tätorten Västervik inte riskerar att utkonkurreras och därmed urholkas som plats för service, handel och sociala möten. För övriga orter bör externhandelsområden undvikas.

Besöksnäring

Västerviks kommun erbjuder besökare en vacker natur, ett rikt idrotts- och nöjesutbud samt intressanta kulturmiljöer. Kommunen är och kommer förbli en plats som många vill besöka. Besöksnäringen vid kusten finns idag på platser med en kombination av höga natur- och kulturmiljövärden. De aktiviteter som erbjuds idag är i hög grad kopplade till hav och vatten på olika sätt. Vid både sjö och hav finns många badställen och vackra vyer. Vår unika kuststräcka kan upplevas på vattnet på sommarhalvåret med till exempel segelbåt, motorbåt och kajak och under vintern nyttjas särskilt kust och insjöar för långfärdsskridskor och isfiske. De djupa småländska skogarna med sina små sjöar är också attraktiva miljöer för såväl boende som besökare.

Med besöksnäring menas affärsdrivande verksamheter knutna till upplevelser. De attraktiva miljöerna i kommunen, särskilt längs kusten och i skärgården, är inte bara en viktig rekreations- och friluftsresurs för invånare utan även en tillgång för affärsdrivande besöksnäring.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Kommunens naturgivna förutsättningar med relativt oexploaterad kust och skärgård, djupa trolska skogar, vackra kulturmiljöer, ett kuperat landskap och myllrande vattenmiljöer ska ses som positiva och unika värden för friluftsliv och besöksnäring. I kommunen ska miljöer för friluftsliv såsom klättring, vandring, paddling och dykning tillgängliggöras med varsamhet.
- Besöksnäring ska ske med hänsyn till kustens unika natur- och kulturmiljöer eftersom de är själva basen i näringen. En hållbar besöksnäring ska vara ekonomiskt bärkraftig och socialt genomförbar, utan att undergräva den naturmiljö och de kulturmiljövärden som bär upp den.
- Värdena i besöksnäringen ska utvecklas så att nytta även tillfaller folkhälsan och behov av rekreation i lokalsamhället.
- Ta fram en uppdaterad besöksnäringsstrategi.
- Besöksnäringen ska utgöra ett skyltfönster för de potentiella inflyttare kommunen vill nå samt bidra till ortsattraktivitet.
- Orörda kustområden ska kunna utvecklas för besöksnäring för ökad tillgänglighet för invånare och besökare. Möjlighet att med varsamhet utforska kust, skärgård och hav med fritidsbåt, kajak och andra småskaliga transportmedel ska uppmuntras.
- Besökare och invånare ska ha möjlighet att uppleva de stora rekreationsvärdena i Tjust skärgård. Kommunen ska eftersträva att skapa förutsättningar för en tillgänglig skärgårdstrafik för besökare och boende i skärgården under hela året.
- Fasta ankringsplatser eller bojar för fritidsbåtar bör tillkomma och tillgängliggöras i områden där bottenmiljöer behöver skyddas från ankring.
- Det är önskvärt att fortsätta utveckla farleder och målpunkter för båtlivet i hela kommunen.
- Kommunen bör medverka till att befintliga turismanläggningar och campingar utvecklas och vid önskemål utökas i samklang med platsens specifika natur- och kulturvärden. Utvecklingsformerna kan avgöras först vid djupare studier vid varje enskild plats.
- Kommunen bör ha en positiv inställning till etablering av anläggningar som kan bidra till en förlängd säsong i besöksnäringen, med betoning på besök under vinterhalvåret.
- Utveckla aktiviteter, platser, stråk och anläggningar för att bredda utbudet av upplevelser i kommunen även vintertid.
- Tillgängliggör och underhåll kommunens unika kulturmiljöer för besökare och invånare.
- Kommunens naturreservat ska tillgängliggöras för besökare med lämplig infrastruktur som parkeringsplatser, hållplatser i kollektivtrafiken, vindskydd, skyltning etc.
- Bilfria stadsmiljöer bör erbjudas sommartid, då de större orternas gatumiljöer kan upplevas otrygga för gång- och cykeltrafikanter med den ökande sommarbefolkningen.
- Tätorternas centrumfunktioner ska planeras för att kunna erbjuda upplevelser som stärker besöksnäringen, som exempelvis konserter och idrottsevenemang.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- I stadsrummet ska utrymme finnas för restauranger, nattliv, handel, uteserveringar och andra mötesplatser som levande puls för besöksnäring och livskvalitet för invånare.
- Kommunens badplatser ska vara tydligt skyltade och välkomnande. Dessa utgör viktiga utflyktsmål för både boende och besökare och ska skötas väl.
- Kommunen är positiv till utveckling av småskaliga ställplatser för husbilar som en del av besöksnäringen. De bör lokaliseras och utformas så att de inte orsakar störningar, begränsar siktlinjer eller stråk, tar i anspråk värdefull mark från allmänheten eller inverkar negativt på natur- och kulturvärden. Teknisk försörjning och servicefunktioner ska vid behov samlokaliseras med befintliga serviceinrättningar.

Areella näringar

Med areella näringar menas de näringar som använder biologiska och natur-geografiska resurser på land och vatten, så som jordbruk, fiske, skog och jakt. Utöver att vara en basnäring som förser människan med bland annat livsmedel så har dessa näringar också en viktig roll som förvaltare av värdefull natur och kulturvärden. Ett rikt och vackert kulturlandskap gör det i sin tur möjligt att bedriva andra näringar och rekreativa aktiviteter som upplevelseturism, friluftsliv och jakt. Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt miljöbalken.

Västerviks kommun är en kommun där areella näringar spelar en stor roll för näringslivet, för livsmedelsförsörjning och landskapsbild. De främsta produktions-grenarna är mjölk och nötkött och tillhörande växtproduktion. I kommunen finns ca 22 000 hektar jordbruksmark, varav 14 000 utgörs av åkermark. Åkermarken i kommunen har minskat över tid. Det som produceras på åkermarken i kommunen är främst grovfoder och spannmål samt att marken används för bete. Ängs- och betesmarker med blommande miljöer som slås eller betas kontinuerligt och som inte gödslats, har oftast en hög biologisk mångfald. Dessa områden har blivit färre i takt med ett mer rationellt brukande av jordbruksmarken. En förutsättning för att långsiktigt bevara det öppna landskapet är ett fortsatt jordbruk med betande djur. Specialisering, där en enda gröda odlas på stora områden, påverkar den biologiska mångfalden negativt.

Skogen har flera betydelser och funktioner. Den är viktig för det svenska och lokala näringslivet då den bidrar med råvaror för virke, pappersprodukter, bio-energi som skapar välstånd och arbetstillfällen. Skogen har även ett stort värde för rekreation, friluftsliv, naturturism och folkhälsa samt är en viktig närmiljö som ger identitet och trivsel åt hembygden. Ur miljösynpunkt fungerar skogen som en kolsänka som minskar klimatpåverkan samt är viktig både för vattenhushåll-ningen, luftkvaliteten och bevarande av biologisk mångfald. Alla dessa olika aspekter behöver den fysiska planeringen ta hänsyn till när bebyggelse ska utvecklas. Kommunen har ett särskilt ansvar vid förvaltande av kommunalt ägd tätortsnära skogsmark och kan agera som ett föredöme inom skogsförvaltning.

Ställningstagande

- Jordbruk i kommunen ska ges förutsättningar att utvecklas. Ny bebyggelse i jordbruksområden får inte försvåra möjligheten att driva rationellt jord- och lantbruk. Skyddsavstånd från planerad bebyggelse till jordbruks-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

verksamhet ska avse skydd för jordbrukets fortsatta utveckling och inte ett skydd för boende i närheten av jordbruket.

- Lämpliga avstånd till nya bostäder måste avgöras från fall till fall. Terräng-förhållanden, förhärskande vindriktning, typ av jordbruksproduktion med mera påverkar avståndet. För avstånd till nya bostäder gäller generellt följande avstånd:
    - till åkermark och spridningsareal av gödsel 50 meter,
    - till hage 60 meter,
    - till stall 200 meter,
    - till ladugård 300–500 meter.
- Fragmentering av sammanhållen jordbruksmark bör undvikas.
- Värdefull jordbruksmark ska undvikas att tas i anspråk för bebyggelse inom kommunen. Jordbruksmark får endast tas i anspråk när det krävs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen eller möjliggöra betydande utveckling, och då endast i lägen som har direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Alternativ lokalisering ska ha undersökts och bedömts vara icke lämpliga. Vid förändrad markanvändning i områden med bruknings-värd jordbruksmark ska hänsyn tas till näringarnas fortsatta bedrivande. Konsekvensutredning ska göras innan odlingsmark tas i anspråk för ändrad användning.
- I tätortsnära bygder präglade av djurhållning och jordbruk är det viktigt att djurhållningen ska kunna behållas som en integrerad del i landskapet. Detta ska vara vägledande vid utveckling av bebyggelse i aktuella områden.
- Kommunen ska verka för att möjliggöra för etablering av hållbarhets-inriktade anläggningar, exempelvis biogasanläggning, och innovativa samarbeten mellan företag inom areella näringar för att minska klimatutsläppen.
- Fler våtmarker och dammar ska tillskapas i odlings- och skogslandskapet.
- Fler invånare ska ha möjlighet att odla för att öka intresset för livsmedelsproduktion.
- Kommunen ska verka för bevarande och skötsel av värdefulla ängs- och betesmarker samt artrika gräsmarker. Kommunen ska säkerställa en hållbar skötsel av de kommunalägda markområdena och genom informationskampanjer och samarbeten med jordbruksföretag stärka näringslivets påverkan på markerna.

Ställningstagande kring maritima näringar och fiske finns under avsnittet ”Havsområdet” i detta kapitel.

Gruvnäring

Västervik har en mycket varierad berggrund som i huvudsak består av granit och kvartsit. Zoner med mineraliseringar förekommer och det har för länge sedan förekommit gruvbrytning i för södra Sverige förhållandevis stor omfattning. Det förekommer mineraliseringar med hög uranhalt.

Ett undersökningstillstånd enligt minerallagen ger ensamrätt i förhållande till markägaren och andra prospektörer att kartlägga berggrundsgeologin inom det aktuella området. Undersökningstillståndet gör det möjligt att ta reda på om det finns en fyndighet, hur den i så fall är beskaffad, dess storlek och eventuell

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

brytvärdhet. Ett undersökningstillstånd ger också företräde till bearbetningskoncession av den eventuella fyndigheten. Antalet gällande undersökningstillstånd i Sverige var 810 vid slutet av 2024. I Västerviks kommun finns följande undersökningstillstånd (gällande metaller och industrimineral) beviljade (2025):

- Hellerö nr 1001 (2025-2028)
- Stensnäs nr 1 (2025-2028)
- Olserum North (2023-2026)
- Olserum North 2 (2023-2026)
- Dalhem nr 1001 (2025-2028)
- Olserum nr 23 (2023-2026)
- Olserum nr 21 (2017-2029)
- Olserum nr 22 (2023-2026)
- Ottinge (2025-2028)
- Klockaretorpet nr 1 (2025-2028)
- Ringsbo nr 101 (2025-2028)
- Ringsbo nr 102 (2025-2028)
- Gladhammar nr 104 (2025-2028)
- Fårhult nr 101 (2025-2028)
- Långmalms Fältet (2025-2028)
- Gladhammar nr 5 (2025-2028)
- Gladhammar nr 1 (2024-2027)
- Kyrksjön nr 101 (2025-2028)
- Marieborg nr 101 (2025-2028)
- Flugen nr 1 (2024-2027)
- Blankaholm nr 1 (2025-2028)
- Lebo nr 101 (2025-2028)
- Lebo nr 102 (2025-2028)
- Flugen nr 2 (2025-2028)

Kommunen råder inte över beslut om undersökningstillstånd eller bearbetnings-koncession, men kan utifrån sitt planmonopol uttrycka en grundsyn kring vilka typer av brytningsformer och/eller geografiska områden som är önskvärda och icke önskvärda.

Ställningstagande

- Västerviks kommun ska ha ett restriktivt och långsiktigt hållbart förhållningssätt till gruvnäring och brytning av värdefulla metaller.
- Eventuell prospektering och brytning ska endast kunna prövas om den kan ske på ett sätt som inte medför oacceptabla konsekvenser för människors hälsa, naturmiljöer, vattenresurser, kulturmiljö, friluftsliv eller andra allmänna intressen.
- Vid bedömning av etablering eller utveckling av gruvverksamhet ska särskild hänsyn tas till kommunens höga natur- och kulturvärden, känsliga vattenmiljöer samt möjligheten att långsiktigt bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Kommunen ska verka för att gruvverksamhet lokaliseras och utformas så att påverkan på landskapsbild, närboende och befintliga näringar minimeras.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Efterbehandling och återställning ska säkerställas redan i planerings- och prövningsskedet.
- Gruvnäringens samhällsnytta ska vägas mot långsiktiga miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser.
- Kommunen ska i prövningar och dialoger med berörda aktörer verka för öppenhet, kunskapsunderlag av hög kvalitet och ett tydligt ansvarstagande för kommande generationer.
- Kommunen ska motverka gruvdrift och torvbrytning i känsliga lägen, där vattenskyddsområden, riksintressen och andra skyddade områden kan påverkas.

Landsbygd, kust och skärgård

En utveckling av landsbygder, kust och skärgård är viktig för Västerviks kommun och där är möjligheten att bo och bygga i hela kommunen en väsentlig förutsättning för att invånare ska kunna leva ett gott liv. Utvecklingen av landsbygderna ska vara långsiktigt hållbar och bidra till att ännu fler trivs i Västerviks kommun. Inlandet, kusten, skärgården och havet ska vara tillgängliga miljöer för invånare och besökare samt erbjuda attraktiva livsmiljöer med möjlighet till ändamålsenliga kommunikationer, friluftsliv och rekreation.

Tätort innebär att en ort har en sammanhållen yta där mer än 200 personer bor. Är befolkningen under tätortsnivå kan begreppet småort, samhälle eller by användas. Vad som är landsbygd är svårare att förhålla sig till då det kan variera både inom Sverige och inom Europa vad som anses vara landsbygd. Ofta klassas Västerviks kommun som en landsbygdskommun på grund av sin storlek, långa restider och utspridda befolkning, samtidigt som centralorten är Smålands fjärde största stad. I ÖP2050 använder vi begreppet landsbygd för all geografi utanför serviceorterna. Här ingår även skärgård. Dock används begreppet skärgård som en precisering av den landsbygd som präglas av kustmiljön. Begreppet glesbygd används inte.

Västerviks kommun är en landsbygdskommun med ca 36 500 invånare (2025), där cirka 33 procent av befolkningen bor i landsbygderna utanför de största tätorterna Gamleby och Västervik. Helt utanför en tätort bor idag ca 7 600 personer, vilket utgör ca 20 procent av invånarna. Den minskande befolkning som kommunen haft i vissa områden de senaste decennierna har främst skett i bruksorterna och i skärgården där arbetstillfällen försvunnit. Landsbygderna har haft en något minskad befolkning, men växer i attraktiva lägen. Landsbygderna ska därför ses som en resurs i kommunens ambition att erbjuda attraktivt boende.

Landsbygderna utgör merparten av kommunens yta och består till största delen av produktionsmark för skogs-, lantbruks-, och jordbruksnäringarna. I landsbygderna finns en stor mängd företag och företagare som bidrar till utveckling i olika branscher. Landsbygderna har en viktig roll i att stärka Västerviks kommuns identitet och fortsatta utveckling av attraktiva livsmiljöer. Bygderna som utgör vår landsbygd har olika förutsättningar och karaktär, och har utvecklats kring kyrkor, dalgångar, herrgårdar, sjöar, vattendrag samt kring historiska industrier och kommunikationsstråk.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Västerviks kommun vill fortsätta att möjliggöra för boende i hela kommunen. Småhus dominerar som ägandeform i landsbygderna idag men det finns ett ökande intresse för andra ägandeformer, hustyper och bostadsstorlekar. Flera av gränsbygderna upplever en närhet till andra arbetsmarknadsregioner än Västerviks och har goda förutsättningar att erbjuda en attraktiv boendemiljö. Ny bebyggelse kan förbättra och tillföra nya funktioner i bygderna, tydligt stötta lokal service och bidra till stärkt bygdegemenskap. Befintliga områden i kustnära lägen är i flera fall avsedda för fritidsbebyggelse och har därmed begränsade byggrätter. I vissa fall har områdena bristfälliga vatten- och avloppslösningar och underdimensionerade vägar som dock gör dem mindre lämpliga att funktionsomvandla och/eller förtäta.

Västerviks kommun är tillsammans med Norrtälje den kommun söder om Dalälven med längst kust- och strandlängd. Kommunens kust- och strandlängd motsvarar cirka 1 procent av rikets totala kust- och strandlängd. Kusten är och måste få fortsätta vara en attraktiv del av kommunens landsbygd för bostäder.

Innovativa lösningar och digital utveckling utgör en del av möjligheterna för bosättning och försörjning i kommunens landsbygder. Samhället är inte lika beroende av platsbunden service som tidigare, då det går att exempelvis beställa hem varor, arbeta hemifrån med mera. Dock skapar lokal service högre attraktivitet och trivsel för invånarna samt ger minskat behov av resor. Därför ska utveckling ske som ger möjlighet till ett ökat serviceutbud i mindre tätorter och landsbygd. Samhällets ökade fokus på beredskap och självförsörjning stärker landsbygderna med utvecklad livsmedelsproduktion och viss råvaruutvinning.

Beroendet mellan landsbygder och tätorterna är i ömsesidigt. Landsbygdsmiljöerna bidrar till exempel med viktiga energi- och livsmedelsresurser, ekosystemtjänster, rekreationsmöjligheter och unika besöksmål som hela kommunen behöver. Tätorterna erbjuder i sin tur ett större utbud av arbetsplatser, service, utbildning och kultur som är till för alla invånare.

Det finns utmaningar kopplade till bebyggelse i glesa områden. Att ha tillgång till olika former av service, offentlig såväl som kommersiell, är en viktig aspekt för de flesta kommuninvånare som skapar en enklare vardag. En utspridd bebyggelse över en stor kommunyta som Västerviks ger dock ekonomiska konsekvenser för såväl skolskjuts, sophämtning, hemtjänst, teknisk försörjning med mera. Därför finns samhällsvinster i att lokalisera tillkommande bebyggelse i redan ianspråktagna områden.

Övergripande ställningstagande

- Landsbygdsnäringar ska ha goda möjligheter att utvecklas. Landsbygdsnäringar är areella näringar som jord- och skogsbruk, vattenbruk samt verksamheter som är ytkrävande och/eller kräver speciella anläggningar/lokaler och/eller innebär brukande av mark/vatten och som svårligen kan lokaliseras i stad, tätort eller inom befintliga verksamhetsområden.
- Värden för idrott, kultur, friluftsliv och besöksnäring kan med fördel stärkas och tillgängliggöras inom markanvändning ”landsbygd”.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Kustens värde för rekreation i form av friluftsliv och båtliv samt besöksnäring är mycket stor och värdet för rekreation ska värnas för en god boendemiljö men även för näringslivets utveckling.
- Utveckling av infrastruktur (digital och fysisk) är avgörande för landsbygdernas utvecklingsmöjligheter och ska främjas. Kommunen ska verka för att operatörsneutral bredbandsuppkoppling (gigabitnät) finns tillgänglig i hela kommunen senast år 2030. Detta bidrar till att möjliggöra tillväxt av befolkning och sysselsättning.
- Möjligheter till samordning och synergieffekter inom offentlig service ska tillvaratas i hela kommunen.
- Kommunen ska i yttranden, vid tillståndsgivning och vid planläggning i landsbygdsområden beakta och ta hänsyn till skyddade områden och områden med höga värden för natur-, kulturmiljö och friluftsliv.
- Landsbygdsnoderna föreslås studeras djupare i form av ortsanalys för att i gemenskap med invånare lokalisera och planera var de bästa lägena är och ungefärligt innehåll i områdena avseende behov av nya bostäder eller verksamheter. Genom att göra arbetet gemensamt ökar möjligheterna för ett genomförande av utvecklingsåtgärder.
- Kommunen ska fortsatt verka för att ändamålsenlig kollektivtrafik ska kunna erbjudas i kommunens landsbygder.
- Småorternas unika värden och identitet ska tas tillvara vid utveckling av orterna.
- Orörda kuststräckor har värden för rörligt friluftsliv, kulturmiljövård, naturvård och landskapsbild. Sådana sträckor ska bevaras eller utvecklas med avseende på sina värden.

Under rubriken Bostäder och service i det här kapitlet finns ställningstagande som berör service i kommunen.

Bebyggelse i landsbygd

För lokalisering av områden med nya byggnader eller förändring av befintliga byggnader utanför tätortsområden eller för de platser där översiktsplanen inte gjort någon specifik bedömning gäller följande ställningstaganden.

Ställningstagande

- Utgångspunkten är att varje tillskott av boende är av värde och betraktas i grunden som positivt för lokalsamhället och för landsbygdsutveckling i stort.
- Prioritera utbyggnad av planlagda områden och lediga villatomter inom landsbygdsnoderna och byar. Vid behov bör äldre detaljplanerna göras om för att bättre anpassas till dagens förutsättningar.
- Bredda utbudet av ägandeformer och bostadsstorlekar i landsbygdsnoder och landsbygd.
- Ny bebyggelse i landsbygd och i kust- och skärgårdsområden bör på ett naturligt sätt ansluta till befintlig bebyggelse, sett till struktur, landskapsbild och utformning. Den ursprungliga bebyggelsestrukturen bör vara till ledning vid val av läge och placering av nya hus. Platsens förutsättningar styr placering och utformning. Generellt är förtätning och funktionsomvandling att föredra framför helt nya områden eller enskilda lokaliseringar. I skogsbygden och inlandet kan dock en något mer spridd

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

lokalisering av fristående bebyggelse tillåtas. Ny bebyggelse får inte uppenbart vara hindrande för jordbruk, friluftsliv-, natur eller kulturmiljö-intressen.

- Gällande bebyggelse inom kulturmiljöområde ska extra hänsyn tas – se kommunens ställningstagande under rubriken ”Kulturmiljöer”.
- Byggande av flerbostadshus i landsbygderna betraktas positivt för att tillgodose efterfrågan på annan boendeform än villa.
- Kommunen uppmuntrar till permanentbebyggelse i landsbygdslägen utanför fritidshusområden eller landsbygdsnoder.
- För lov och förhandsbesked till ny bebyggelse utanför kommunalt VA-område krävs att förutsättningar för VA-försörjningen är säkerställd i förväg.
- Fritidshusområdens befintliga karaktär bör till största delar bibehållas, där översiktsplanen inte föreslår annat. Det gäller bebyggelsens utformning och byggnadshöjder samt tomtplatsernas storlek.
- Ny bebyggelse planeras i möjligaste mån för att säkerställa fortsatt åtkomst till stränder och för gemensamma båtplatser i stället för enskilda bryggor. Passager som idag är, eller långsiktigt kan bli, viktiga för allmänhetens tillgänglighet till stränder ska hållas öppna.
- Initiativ som gör det möjligt att skapa allmänt tillgängliga bryggor eller båthamnar bör mottas positivt där det kan ske utan konflikt med konkurrerande intressen.
- Fysisk planering ska så långt det finns rådighet ge skärgårdsbor och andra invånare ökad allmän tillgång till platser med koppling mellan land och hav, som kajer, småbåtshamnar och utkikspunkter viktiga för skärgårdens och kustens näringsliv och transporter.
- Stora anläggningar i framträdande lägen bör placeras med varsamhet i landskapet.
- Stora anläggningar bör undvikas i närheten av värdefulla naturområden känsliga för störningar.
- Bygglovsprövning i den nära omgivningen till serviceort och landsbygds-nod bör ta hänsyn till möjligheten att senare kunna expandera aktuell ort.
- Siktlinjer och utblickar ska bevaras för allmänheten. Siktlinjer ska särskilt bevaras när det gäller storslagna havsutblickar. Ny bebyggelse placeras så att den tar vara på utsikten för att ge en attraktiv boendemiljö men inte skymmer grannarnas eller allmänhetens utblickar.
- Nya bebyggelselägen bör anpassas efter det äldre vägnätet. Enskilda hus placeras med fördel intill befintliga vägar för att undvika nya tillfartsvägar.
- Verka för attraktivt gestaltade och underhållna miljöer i serviceorter och landsbygdsnoder för en ökad trivsel.

Havsområdet

Västerviks kommun rymmer cirka 1 700 kvadratkilometer hav, vilket är nästa lika mycket yta som fastlandet. I havet finns unika miljöer för en gynnsam utveckling av natur- och djurliv. Havet är också en resurs för näringslivsutveckling och transporter. Havet är därtill viktigt för kommunens identitet och historia. Det är havet som har stått för transportvägar, rekreation och fiskerinäring för Tjust-bygdens invånare i alla tider. Stora naturvärden finns ovan och under ytan. Det

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

finns en lägre kunskap kring havet vad gäller exempelvis naturvärden och kulturmiljöerna än för fastlandet.

Havsområdet består av en stor variation av miljöer och landskapstyper. Från att innehålla kustremsan allra närmast strandlinjen, till att domineras av skärgården med sina fjärdar, sund, öar och kobbar, till att så småningom nå öppet hav med vida utsikter. Även dessa olika landskapstyper är mångfaldig i kommunens havsområde. Skärgården är exempelvis både kal och trädlös men innehåller också ängsmark och skogar. Havsbotten innehåller en stor variation av miljöer; exempelvis med grunda klippbottnar med näringsrika algbälten, mjukbottnar med kärlväxter och sammanhängande vegetationstäcke samt lite djupare sandbottnar med ålgräsängar.

Miljö och utmaningar

Östersjöns växt- och djurliv består av en kombination av arter som egentligen är anpassade för antingen sötvatten eller saltvatten. Genom långvarig anpassning har de ändå lyckats överleva i Östersjöns bräckta miljö. Samtidigt lever många av arterna nära gränsen för vad de klarar av, vilket innebär att de ständigt är utsatta för en låg men ihållande stress eftersom anpassningen kräver extra energi.

De naturliga förhållandena gör att vattenutbytet i Östersjön går mycket långsamt och tar ungefär 30 år. Med ett genomsnittligt djup på endast 55 meter är den totala vattenmängden relativt liten. Tillsammans med det stora tillrinningsområdet och den mänskliga påverkan från omkring 85 miljoner människor har detta lett till att Östersjön länge räknats som ett av världens mest förorenade hav. Under de senaste årtiondena har omfattande algblomningar under sommaren, syrefria bottnar och stora förändringar i fiskpopulationerna förstärkt denna bild. Samtidigt har arter som säl och havsörn, som befinner sig högst upp i näringskedjan och tidigare minskat kraftigt på grund av miljögifter och jakt, återhämtat sig. Trots de allvarliga miljöproblemen är Östersjön fortfarande ett levande hav.

Övergödningen av kustvattnet är ett av de allvarligaste miljöproblemen i kommunen. Stora mängder näringsämnen förs ut från jordbruksmark och via avlopp. Den biologiska mångfalden i kust- och havsområdet störs även av miljögifter och överfiske. Grunda bottnar är särskilt känsliga, samtidigt är de extra viktiga som uppväxtområden för fisk.

Maritima näringar

Maritima näringar omfattar flera olika sektorer, men gemensamt är att de nyttjar havens resurser. Maritima näringar bidrar till levande kustsamhällen, besöksnäring och regional utveckling. Exempel på maritima näringar är sjöfart, data- och telekommunikation, turism, naturresursutvinning, förnyelsebar energi, marin forskning, vattenbruk och yrkesfiske. Sjöfarten med väl fungerande hamnar och farleder är mycket viktiga för basindustrierna i kommunen och i regionen.

Fiskerinäringen har historiskt varit betydelsefull för kusten. Den är fortsatt av vikt för det lokala näringslivet som en bransch i omställning, som ett intresse för besöksnäringen, ett rekreationsvärde och som en del av kulturarvet som format kustens unika uttryck. Samtidigt är fisketrycket idag alltför hårt i Östersjön och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

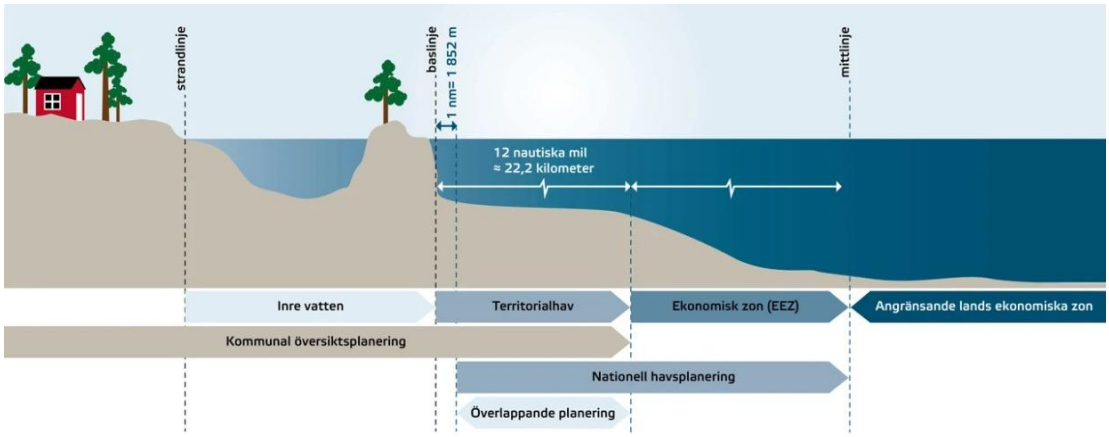
riskerar att bidra till en obalans i havets ekosystem. Levande ekosystem i havet innebär en ökad tillgång på fisk vilket gynnar fiskerinäringen på lång sikt. Idag finns knappt ett tiotal fiskare som bedriver fiske inom Västerviks kommun, de flesta i en begränsad omfattning. En viktig förutsättning för att fiske ska kunna bedrivas är att det finns hamnar som kan tillhandahålla service till fiskefartygen samt att det finns landningsmöjligheter för fångst.

Statlig havsplanering

Havsplanering har tillkommit i Sverige efter beslut i EU. Syftet är att samordna havsanvändningen och skydden av de europeiska haven för att minska konflikter, öka internationellt samarbete, möjliggöra investeringar samt skydda miljön. EU vill att alla medlemsländer gemensamt ska arbeta för ett tryggt och hållbart användande av haven.

För att samordna detta har det på nationell nivå tagits fram tre nationella havsplaner, som styr havets utveckling på nationell nivå. Havsplanerna (för Bottniska viken, Östersjön samt för Västerhavet) antogs 2022. Västerviks kommun ingår i havsplanen för Östersjön, specifikt mellersta Östersjön. År 2025–2026 pågår en översyn av havsplanerna med inriktning mot energiutvinning till havs.

Havsplanerna behandlar de yttre vattenområdena (ekonomisk zon och territorialhavet). För Västerviks del finns här stora öppna havsytor och grundområden med små skär. Havsplanerna är vägledande för riksintressenas tillämpning i olika beslut. Översiktsplanerna vägleder i det inre vattnet och i territorialhavet. Detta innebär att den statliga havsplanen och den kommunala översiktsplanen överlappar när det kommer till territorialhavet.

Figur 45 Illustration över gränser och ansvarsområden i havet. Källa: Boverket.

Skydd i havsområdet

Havsområdet i Västerviks kommun omfattas av flera riksintressen enligt miljöbalken, bland annat för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv, obruten kust, yrkesfiske, sjöfart och totalförsvaret. Dessa riksintressen speglar havets stora betydelse för både ekologiska värden och samhällsviktiga funktioner. Vid planering och prövning av åtgärder till havs ska riksintressena beaktas och avvägas så att deras

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

långsiktiga värden inte påtagligt skadas. Läs mer om ställningstaganden för riksintressena i kapitel 5, Riksintresse, MKN och LIS.

Förutom områden av riksintresse och den skyddsform de innebär, så finns marina områdesskydd i form av marina reservat och biotopskyddsområden. I Västerviks kommun finns fyra naturreservat som är utpekade som marina, det vill säga att de har ett tydligt marint syfte som beskrivs i föreskrifter och skötselplan. Dessa fyra reservat är Rågö, Segersgärde, Södra Malmö samt Norra Tjusts skärgård. Ett arbete har inletts med att besluta om fler marina områdesskydd av både kommunen och Länsstyrelsen. Detsamma kan komma att gälla limniska områdesskydd av sjöar och vattendrag.

Övergripande ställningstagande

- Verka för att öka kunskapen om havsplanering och hur kommunens havsområde används idag och vilka värden som ryms inom området. Det är av största vikt att lyfta fram havsområdets utvecklingsmöjligheter och att stärka dess attraktivitet.
- Delta i samråd och andra viktiga planeringsskeden gällande havsplanering.
- Verka för att höja kunskapsnivån kring havsmiljön, både under och ovan vattenytan. Fördjupad kunskap om ekologiska förhållanden under havsytan behövs. Verka för att säkerställa detta exempelvis via framtagande av grön- och blåstrukturplan.
- Verka för att skydda särskilt värdefulla undervattensmiljöer, exempelvis via marina områdesskydd.
- Samverka med Försvarsmakten kring att få ökad förståelse om bottenmiljöernas naturvärden i händelse av sekretessbelagda områden.
- En ökad kunskap krävs om havsområdets kulturmiljövärden, ovan och under ytan.
- Vindbruk tillåts inte i havet i Västerviks kommun. Det bedöms stå i konflikt med flera andra viktiga intresse, såsom totalförsvarets intressen, riksintresse för yrkesfisket, framkomlighet i farlederna samt rekreations- och naturvärden. Kommunen ska planera för en fortsatt obruten kust.
- En bärkraftig hamnverksamhet är en viktig faktor i kommunens näringslivsutveckling. De funktionsblandade mindre hamnarna och kajerna är också avgörande för det småskaliga kustnära näringslivet.
- För att öka sjöfartens hållbarhet och påverkan på rekreations- och naturvärden ska sjöfarten vara koncentrerad till farlederna.
- Kopplingen mellan transporterna på land och hav, mellan väg, järnväg och sjöfart, bör stärkas.
- Åtgärder som kan ge skador på havets kulturmiljölämningar och arkeologi ska undvikas.
- Kommunens öppna fjärdar och ytterskärgård lämpar sig för musselodling. Prövning av plats för vattenbruk sker i varje unikt fall.
- Kommunen är positiv till att fler kan skapa försörjning inom fiske och vattenbruk. Fiske främjar levande kustmiljöer och bidrar till både utveckling och bevarande av de kulturhistoriska fiskemiljöerna längs kusten. Yrkesfiske och fritidsfiske ska dock bedrivas på ett sätt som är långsiktigt hållbart i förhållande till fiskbestånden.
- Insatser och verksamheter som bidrar till att tillgängliggöra och lyfta fram havsområdets viktiga natur- och kulturmiljöer ska främjas.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på natur- och kulturmiljöer samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.
- Nya storskaliga etableringar som antas påverka oexploaterade värdefulla miljöer bör undvikas i havet.
- Insatser och verksamheter som bidrar till ett ökat utbud av aktiviteter och upplevelser i havsområdet ska främjas. Havsområden som är särskilt intressanta för friluftsliv och turism ska bevaras och utvecklas för att skapa attraktivitet för besöksnäringen.
- Fortsätt verka för minskat näringsläckage från jordbruk och avlopp, för att säkerställa minskad övergödning i havet. Säkerställ god inventering och uppföljning av undermåliga avloppsanläggningar i kommunen.
- Verka för minskade utsläpp av miljögifter samt överfiske i havet.
- Verka för att minska förekomsten av marint skräp.
- Inventera och ha god kunskap om kommunens grunda havsbottnar och säkerställ deras fortsatta funktion som uppväxtområden för fisk.
- Anläggning av data- och telekablar och kraftledningar i havsområdet ska ske med hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer samt annat nyttjande.
- Vid förändrad användning av havsområdet ska konsekvenser på friluftsliv och turism samt påverkan på ekosystemtjänster bedömas och värderas i förhållande till eventuella nya samhällsutvecklingsvärden som skapas på kort och lång sikt.

Natur och vatten

En stor del av kommunens yta består av natur- och vattenområden som rymmer viktiga värden för friluftsliv, naturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, och som är tillgängliga för allmänheten. Dessa värden utgör en betydelsefull resurs för kommunen och är av allmänt intresse. De kan exempelvis vara avgörande för areella näringar, friluftsliv och besöksnäring, men också bidra till att stärka kommunens identitet och skapa en känsla av tillhörighet. Mot denna bakgrund finns ett särskilt ansvar att förvalta och utveckla naturmiljöerna på ett varsamt och långsiktigt hållbart sätt. För att på ett bra sätt kunna beakta natur- och friluftsvärden i den fysiska planeringen krävs kunskap om landskapets karaktär, innehåll och hur det förändras över tid.

Västerviksnaturen är mycket varierad och innehåller allt från karg ytterskärgård till vindlande sjösystem i skogs- och odlingsbygd. De flesta naturtyper finns representerade inom kommunens gränser. Det mest karakteristiska för landskapet är de många dalgångarna. Dessa så kallade sprickdalar har sitt ursprung i stora sprickor i berggrunden och går huvudsakligen i nordväst-sydostlig riktning. Uknadalen är en sådan sprickdal, likaså Långsjösystemet. Vid kusten övergår sprickdalslandskapet till skärgård med fjärdar, öar och skär. I kommunen finns omkring 5 000 öar, 500 sjöar och 50 mil fastlandskust.

Två tredjedelar av Västerviks kommuns landareal består av skog, där merparten består av barrskog, tall och gran. Tallen har den största utbredningen av barrträden i kommunen och finns särskilt i skärgården och längs kusterna med

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

stora områden av hällmarkstallskog. I kommunen finns också större jordbruksområden med åkrar och betesmarker belägna i landskapets dalar, längs med havsvikar, åar och sjöar. Det är områden som tidigare legat under vatten och därför är näringsrika av sediment som lagrats där. Karakteristiskt för Västervik är hällmarkstallskogar och skärgården, men också ädellövskogar och ädellövsmiljöer i och intill odlingslandskapen och kustområdena. De flesta ädellövskogar i kommunen domineras av ek.

EU:s naturrestaureringsförordning syftar till att återställa ekosystem och stärka biologisk mångfald i hela unionen. Förordningen innehåller bindande mål där minst 20 procent av EU:s land-, vatten- och havsområden ska restaureras till 2030, och alla ekosystem som behöver det ska vara restaurerade senast 2050. Syftet är att förbättra livsmiljöer som idag är i dåligt skick, samt att motverka fortsatt försämring av naturvärden. I Västerviks kommun finns ekosystem såsom våtmarker, gräsmarker, skogar, jordbruksmark, vattendrag, sjöar, inlandsvattenmiljöer, stadsekosystem samt havs- och kustekosystem inklusive sjögräsbäddar, som alla kan omfattas av restaureringsbehov enligt förordningen. Kommunen behöver därför arbeta successivt med att identifiera vilka områden som är i otillfredsställande tillstånd och vilka åtgärder som krävs.

Restaureringsinsatserna ska samordnas med kommunens mark- och vattenanvändning, och ekologiska samband ska stärkas i planeringen. Arbetet kräver bred samverkan mellan kommunen, markägare, näringsliv och statliga myndigheter. Förordningen betonar också att restaurerade och känsliga naturtyper inte får försämras över tid och att planeringen ska baseras på bästa tillgängliga ekologiska kunskap.

Planeringsunderlaget för grön- och blåstruktur (som togs fram under 2025) beskriver närmare de olika naturvärdena som finns i kommunen.

Övergripande ställningstagande

- Ta fram en grön- och blåstrukturplan för Västerviks kommun.
- Ta fram en klimatanpassningsplan för Västerviks kommun.
- Ta fram en trädplan för Västerviks kommun. Trädplanen bör innehålla inventering och åtgärder för park- och gatuträd som finns på kommunal mark (ej skog).
- Kartlägg kommunens större orter enligt principen 3-30-300 och arbeta för att införliva att detta efterföljs.
- Kartlägg och synliggör ekosystemtjänster i detaljplaneprocesser, exempelvis genom att använda verktyget ESTER.
- Kommunens olika landskapstyper ska bevaras, utvecklas och tydliggöras i landskapsbilden. Den landskapskaraktärsanalys som genomfördes 2014 (i samband med framtagande av dåvarande vindbruksplan) bedöms fortsatt vara aktuell och fungera som ett övergripande underlag.
- Vid komplettering av ny bebyggelse som berör grönytor ska påverkan på rekreativa och ekologiska värden bedömas och de värden som försvinner bör kunna kompenseras i första hand inom projektet, i andra hand i närområdet och om detta inte är möjligt så på någon annan plats i orten.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Möjligheten till kompensation bör vara avgörande för om grönytor kan tas i anspråk för bebyggelse eller annan exploatering.
- Vid efterföljande planering och utbyggnad som riskerar att påverka miljöer med förekomst av arter som omfattas av artskyddsförordningen och/eller rödlistade arter ska dessa utredas, beaktas och åtgärder vidtas för att i första hand bevara och skydda dessa miljöer.

Grön infrastruktur

Grön infrastruktur är naturens nätverk som skapar bra livsmiljöer för växter och djur och ger människor rekreation och välbefinnande. Den stärker också motståndskraften mot exempelvis klimatförändringar. Genom att kartlägga och värna viktiga områden kan de knytas samman och integreras i planering och utveckling, så att biologisk mångfald och ekosystemtjänster prioriteras.

Alla länsstyrelser har haft uppdrag om att ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Länsstyrelsen i Kalmar läns handlingsplan dröjer dock och enbart utkast på kartskikt finns att tillgå. Arbetet med grön infrastruktur innebär ingen formell planering av markanvändningen, utan ska ses som en satsning för att öka och tillgängliggöra kunskap om ekologiska samband i landskapet.

I Västerviks kommuns fall består den gröna infrastrukturen främst av nätverk av värdetrakter för triviallövskog, tallskog, barrskog, ädellövskog, lövskog och inlandets vattenytor, enligt det utkast på kartering som länsstyrelsen tagit fram. De värdefulla miljöerna återfinns främst i skärgård- och kustbandet, norra kommunens sprickdalar och jordbruksmarker samt runt Ankarsrums och Hjorteds skogar.

Ställningstagande

- När planterade träd av olika skäl behöver tas ner i tätbebyggda områden ska de ersättas av nya träd, på samma plats eller på en annan mer lämplig plats. Valet av arter ska ske utifrån ståndortsanpassning och lokal förekomst.
- Nya grönområden eller grönytor behöver tillskapas när orterna växer så att de kan fortsätta att erbjuda rimlig tillgång, nåbarhet och kvalitet på rekreationsområden.
- Goda livsmiljöer och fungerande spridningsvägar för vilda växt- och djurarter ska säkerställas inom såväl vattenmiljöer som gröna strukturer. Områdens storlek och deras inbördes kopplingar, som tillsammans bildar spridningskorridorer, är av central betydelse för att kunna bevara bland annat känsliga arter.
- De i markanvändningskartan utpekade grönområdena innehåller de mest värdefulla ytorna för rekreation och ekologi och bör prioriteras högt vid eventuellt motstående allmänna och enskilda intressen.
- Grönområden och gröna stråk (kilar, större sammanhängande naturområden, samt parker) som är utpekade i orternas markanvändning ska värnas och stärkas när det kommer till att skapa sammankopplingar och sammanhängande miljöer som främjar biologisk mångfald, spridningskorridorer och ger ökad trivsel för människan.
- Kommunens parker, naturområden och gröna stråk ska bevaras och utvecklas så att de fortsätter vara bra för både rekreation och naturen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Där det behövs ska nya gröna kopplingar skapas så att det blir lättare att röra sig mellan stadsdelar och mellan stad och landsbygd.

- Verka för att återplantera skog, både ädellövträd samt tall, kontrollera och bekämpa invasiva arter som kan hota skogarnas spridning och hälsa samt anpassa skogsvården till de förväntade effekterna av klimatförändringar för att säkerställa skogarnas långsiktiga överlevnad. Genomför informationsinsatser riktade till markägare och skogsbrukare för att säkerställa detta.
- Värna befintliga träd i tätortsmiljöer och säkerställ vidare utveckling av ett varierat och robust trädbestånd genom nyplantering.
- Kommunen ska vid planering av grönstrukturen särskilt utgå utifrån utsatta gruppers behov, såsom barn, unga, äldre och personer med funktionsnedsättning. Högst prioritet har områden med brist på gröna värden där det bor många människor, samt där det finns särskilda verksamheter med utsatta personer, till exempel förskola, skola, vård- och omsorgsboenden.
- Öka mängden kolsänkor i tätorter och tätortsnära miljöer. Kolsänkorna kan exempelvis vara träd, våtmarker eller att utöka användningen av biokol i planteringar.
- Bevara tätortsnära skogar, grönområden och vattenområden i tätorter och tätortsnära miljöer.
- Värna större natur- och rekreationsområden och förbättra tillgänglighet och orienterbarhet till dessa genom exempelvis god kollektivtrafik, gång- och cykelstråk.
- Kommunens grönområden ska vara tillgängliga för alla oavsett kön, ålder eller funktionsvariation. De bör lokaliseras så att barn och ungdomar, så långt som möjligt, kan ta sig dit på egen hand.

Blåa miljöer och värden

Vattnet och de blåa miljöerna är kanske Västerviks kommuns största tillgång. Vattnet tar sig uttryck i allt från havet, sjöar och vattendrag till våtmarker. Dessa miljöer har stor betydelse för den biologiska mångfalden och spelar samtidigt en viktig roll för rekreation och friluftsliv. Vattenområdena bidrar till att binda samman naturmiljöer i landskapet och skapar funktionella samband mellan gröna områden. För växt- och djurlivet fungerar vattenmiljöerna som viktiga spridningsvägar, medan de för människor erbjuder attraktiva och lättillgängliga platser för vistelse och upplevelser i naturen. Ekosystemtjänsterna kopplat till vattenmiljöer är bland annat livsmedelsproduktion, rekreation, vattenrening och temperaturreglering. För att naturen ska kunna fortsätta leverera dessa ekosystemtjänster behövs fungerande vattenekosystem med en rik biologisk mångfald av arter och biotoper.

Västervik är präglad av vår stora tillgång till kust och hav. Den totala sträckan Östersjöstränder uppgår till hela 185 mil. Antalet soltimmar är högt, särskilt vid kusten. Kusten och havet utgör en stor del av vår geografi, då det från kusten till yttersta kommungränsen i havet är 3 mil. Skärgården är till allra största del orörd och innehåller stora naturvärden i grunda havsvikar. Skärgården berörs av olika typer av naturskydd, främst ovan ytan. Dock är få känsliga områden under vattenytan formellt skyddade. Längs kusten och i skärgården, liksom vid några av

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

kommunens sjöar är strandskyddet utökat upp till 300 meter från stranden. Till dessa miljöer är även människors känsla av Västerviks identitet kopplade. Därför är det viktigt att bevarande går hand i hand med att möjliggöra människors tillgång till kust och hav.

Vattenmiljöer utgör ett betydande karaktärsdrag för kommunen även i inlandet, med ca 500 sjöar sammanbundna med vattensystem i form av bäckar och åar. I dalbottnarna finns ofta sjöar eller uppodlade åkermarker. Även för kustvattnets ekosystem är kvalitén på inlandsvattnet avgörande. Värdefulla miljöer i inlandsvattnet är till exempel meandrande bäckar och åar samt sjöar och vattendrag med ett naturligt flöde som inte regleras.

Våtmark definieras som ”sådan mark där vatten under en stor del av året finns nära, i eller strax över markytan samt vegetationstäckta vattenområden”. Västerviks kommun ligger inom zonen för tallmosse-strandvåtmark, där myrar är relativt ovanliga, utan zonen domineras av strandvåtmark. På grund av små mängder nederbörd och stor potentiell avdunstning finns stor risk för torka, speciellt under sommarhalvåret, i zonen. I kommunen finns ett 70-tal våtmarker registrerade i våtmarksinventeringen (VMI), innehållandes allt från låga till mycket höga naturvärden.

Inom Västerviks kommun finns delar av fem huvudavrinningsområden; Vindån, Storån, Botorpsströmmen, Marströmmen och Tjust kustområde. Ett avrinnings-område är det område, både markyta och vattenyta, som samlar upp all den nederbörd som rinner fram till en viss punkt i ett vattendrag. Avrinningsområden begränsas av höjdryggar, som delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll. Dessa gränser kallas för vattendelare. Huvudavrinningsområdena innehåller även delavrinningsområden.

Ställningstagande

- Inventera och identifiera värdefulla undervattensmiljöer för att säkerställa fler skyddade miljöer inom kommunens vatten. Kartlägg de miljöer som hyser rödlistade arter och viktiga fortplantnings- och uppväxtområden för fiskar. Verka för att skydda limniska miljöer genom akvatiska områdesskydd.
- Minimera föroreningsbelastningen på orternas vattenmiljöer genom att avsätta tillräckliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten.
- Via rådgivning tillskapa återvätning i skogslandskapet.
- Värna mjukbottenvikar och grunda vikars naturvärden.
- Kommunen ser positivt på att båtlivet fortsätter utvecklas i farlederna med bibehållen respekt både för de som efterfrågar tystnad i skärgården och för de naturmiljöer som är känsliga för störning. Kommunens uppfattning är att dessa intressen går att förena i vår vidsträckta skärgårdsmiljö genom att styra utvecklingen mot de etablerade farlederna.
- För att begränsa behov och omfattning av framtida muddringar ska bebyggelse inte etableras i anslutning till grunda havsvikar eller andra vattenområden som blir föremål för snabb uppgrundning samt att båtplatser ska samordnas i gemensamma anläggningar istället för via enskilda bryggor.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Nya detaljplaner ska vid behov redovisa lämpliga lägen för gemensamma båtplatser. Flytbryggor är att föredra framför fasta anläggningar som kräver kontinuerlig muddring.
- Muddring ska endast tillåtas restriktivt och främst i syfte att vidmakthålla gemensamma anläggningar.
- Muddring ska inte tillåtas på grunda havsbottnar med rik förekomst av havsväxter. Muddringsmassor ska inte läggas upp på känsliga och opåverkade strandmiljöer.

Ekosystemtjänster och biologisk mångfald

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystem ger till människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det är helt enkelt det som naturen ger oss och bidrar med för vårt samhälle och välbefinnande. Genom att kartlägga och identifiera ekosystemtjänsterna kan en helhetsbild skapas för områden som behöver utvecklas och bevaras. Dessa tjänster kan delas in i fyra grupper beroende på vilken funktion de har; stödjande, reglerande, försörjande och kulturella ekosystemtjänster. Inför arbetet med översiktsplan 2050 har en kartläggning av ekosystemtjänsterna i kommunen genomförts. Läs mer i planeringsunderlag för grön- och blåstruktur (Västerviks kommun, 2025).

Biologisk mångfald handlar om variationen av livsformer i ett ekosystem, som olika arter, genetik inom arter och olika typer av ekosystem. I Västerviks kommun är både miljöer på land och i vatten viktiga för den biologiska mångfalden, eftersom de erbjuder livsmiljöer för många arter och stödjer viktiga ekologiska processer. Biologisk mångfald är avgörande för att ekosystemen ska fungera bra och ge oss tjänster som rent vatten, ren luft och mat. Ekosystem med en hög biologisk mångfald klarar sig bättre vid klimatförändringar och bidrar till stärkt livsmedelsförsörjning och stärkt samhällsekonomi. Detta är särskilt viktigt i Västervik, som har rik natur och många olika typer av ekosystem.

Ställningstagande

- Kommunen ska i planeringen aktivt arbeta med att utveckla natur- och grönområdens förmåga att leverera ekosystemtjänster. Grönytor ska där det är möjligt vara multifunktionella och utformas och skötas för att främja ekologiska och rekreativa värden samt hantera ett förändrat klimat. Det gäller både vid planläggning av nya områden och vid utveckling av befintliga grönstruktur.
- Utvecklingen av den biologiska mångfalden ska över tid stärkas i kommunen.
- Exploatering ska inte leda till nettoförlust av biologisk mångfald i kommunen.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

I miljöbalkens 3 kapitel beskrivs grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Enligt 3 kap 3 § ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt (ESKO) så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

ESKO-områden definieras genom att studera de naturtyper som finns i kommunen och som är särskilt värdefulla för biologisk mångfald. Dessa områden inrymmer utrotningshotade växt- och djurarter, är känsliga för störningar eller har svårt att återhämta sig om de skadas, till exempel gammal skog eller artrika betesmarker. Det kan också vara områden som är värdefulla för de inrymmer särskilda ekologiska värden eller har betydelse som genbank.

Vissa djur och växter kan fridlysas med stöd av artskyddsförordningen. Alla Sveriges orkidéer, groddjur, kräldjur, fladdermöss och vilda fåglar är fridlysta. Ytterligare växt- och djurarter kan vara fridlysta och det innebär att organismen och deras boplatser eller andra livsmiljöer inte får förstöras. Detta kan ha stor bäring på var det är lämpligt med förändrad markanvändning för till exempel områden för exploatering.

Hög koncentration av ekologiskt särskilt känsliga miljöer i kommunen återfinns främst i norra delen av Tjust skärgård, från Västervik till Loftahammar, i anslutning till Uknadalen, vid sjön Tynn, i trakterna runt Stormandebo och sjön Fälgaren samt vid Marströmmen på gränsen mot Oskarshamn. Hela underlaget återfinns i planeringsunderlag för grön- och blåstruktur (Västerviks kommun, 2025).

Ställningstagande

- Skydda ESKO-områden mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Skyddade områden

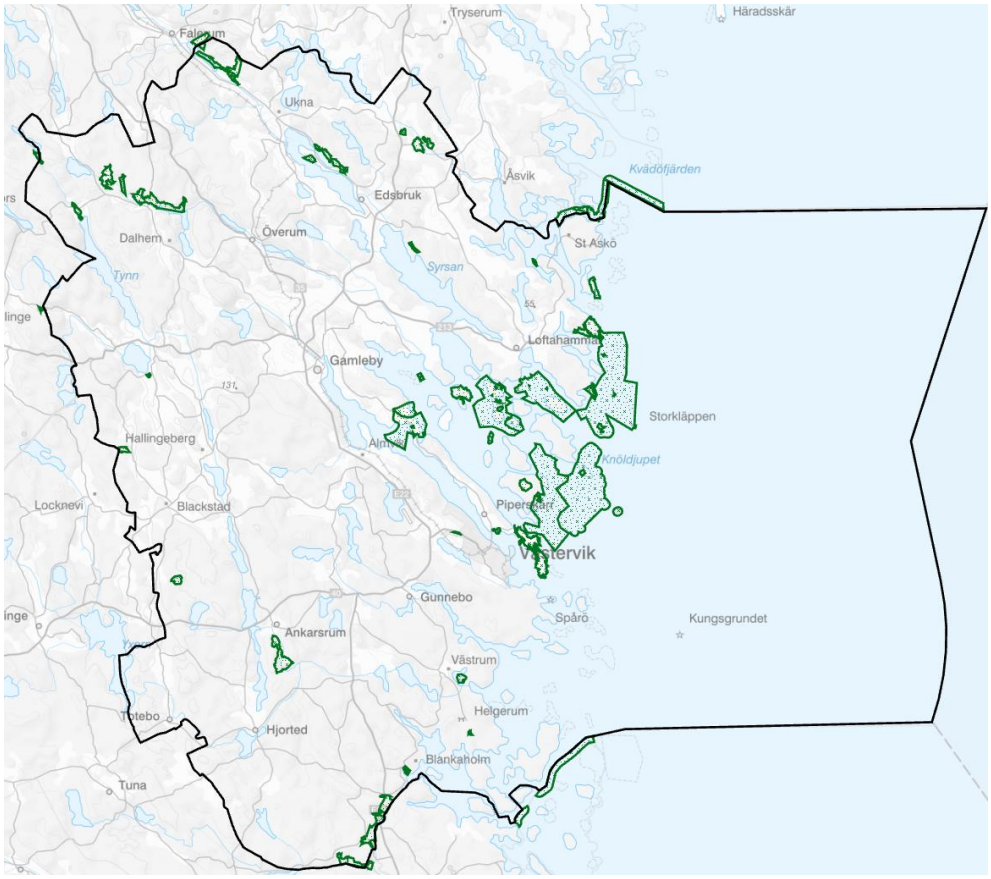
I formellt skydd av natur och vatten ingår flera skyddsformer som skyddar alltifrån stora områden på tusentals hektar till enskilda objekt. Förutom skyddad natur finns riksintressen (se kapitel 5, riksintresse, MKN och LIS), vilka avser områden som behöver bedömas särskilt för att undvika påtaglig skada på områdenas värden vid olika tillstånds- och planeringsbeslut. Nedan presenteras olika skyddsformer kortfattat.

I Västervik är 2,2 procent av landarealen skyddad som naturreservat eller biotopskyddsområde, vilket motsvarar 4 184 hektar. Räknar man även in vattenområden så uppgår den skyddade naturen till 11 310 hektar, motsvarande ca 0,31 procent av kommunens totala land- och vattenytan. Områden med akvatiskt områdesskydd, det vill säga skydd även av undervattensmiljön, utgör 4 390 hektar varav samtliga är marina. Arbete pågår om att öka andelen akvatiska områdesskydd genom både kommunen och Länsstyrelsen.

Naturreservat

Idag finns det 38 naturreservat i Västerviks kommun. Bland dessa finns de flesta naturtyper som förekommer inom kommunen representerade. Med undantag för Gränsö och Tändsticksbergets naturreservat, som är kommunala, så är de övriga reservaten utpekade av staten. Det är länsstyrelsen som har ansvar för tillsyn och skötsel av dessa. Just nu pågår en kommunal reservatsbildning av Lögarebergens naturreservat i Västerviks centralort.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 46 Karta över naturreservat i Västerviks kommun

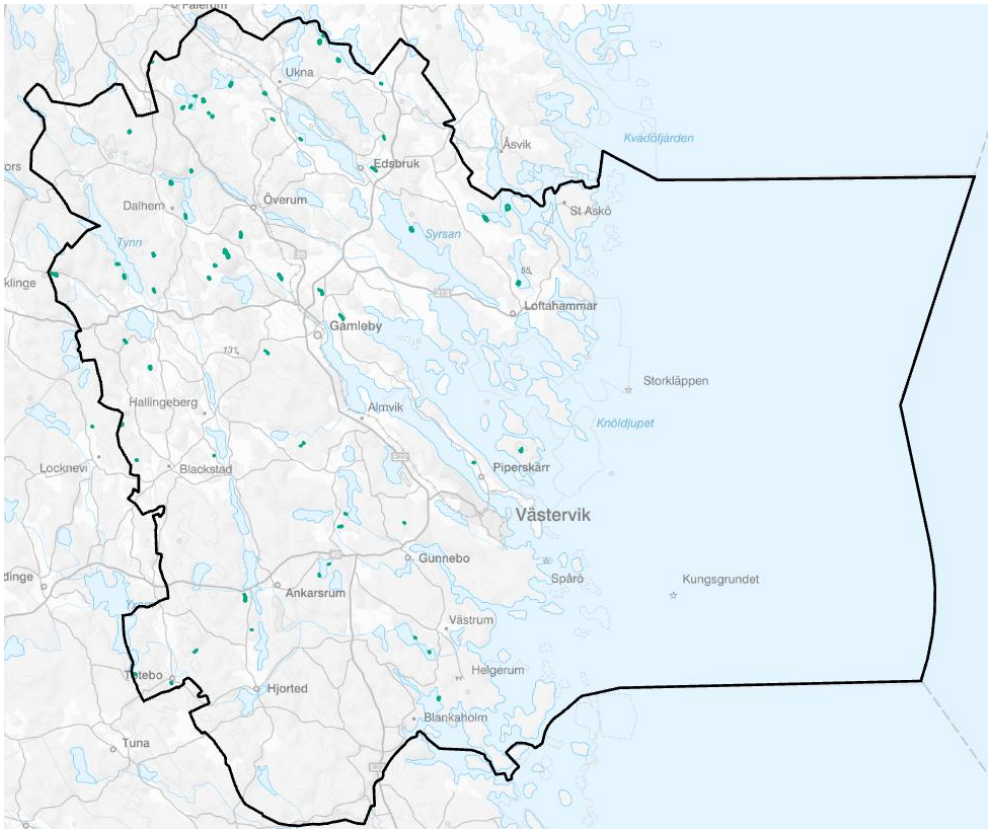
Biotopskydd

Biotopskydd är en skyddsform för små mark- och vattenområden som har särskilda egenskaper och utgör viktiga livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Dessa områden är skyddade för att bevara den biologiska mångfalden och förhindra att de förstörs eller skadas.

Det finns två former av biotopskyddsområden. Den ena formen utgörs av biotoper som länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen i det enskilda fallet beslutar om. Den andra formen av biotopskyddsområde utgörs av generellt skyddade biotopsområden som beslutas av regeringen, vilka gäller hela landet. Generellt skyddade biotopsområden inventeras inför varje planläggning och exploatering av jordbruksmark. Det generella biotopskyddet innefattar följande typer; alléer, källa med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsröse i jordbruksmark, pilevall, småvatten och våtmark i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark samt åkerholme.

Inom kommunen finns ett 70-tal biotopskyddsområden, samtliga i skogsmark. Inom dessa områden får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen har inlett ett arbete med att utse fler biotopskyddsområden i vatten.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

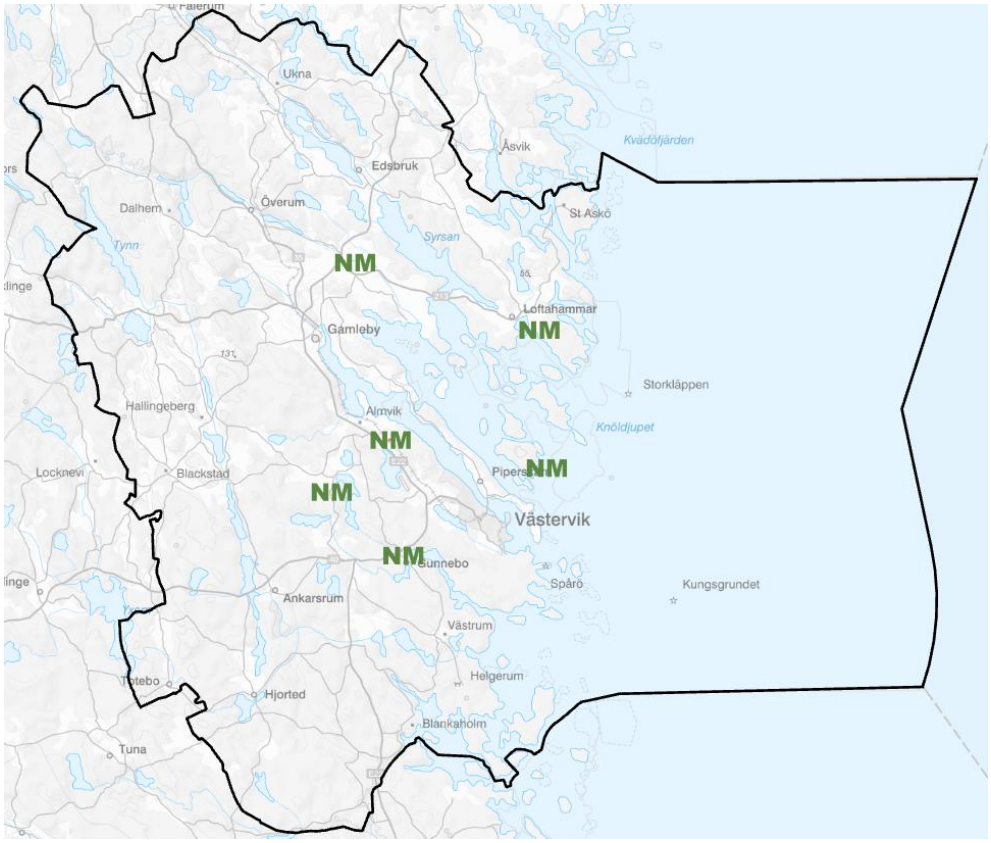

Figur 47 Karta över biotopskyddsområden i Västerviks kommun

Naturminnen

Naturminnen skyddar enskilda naturobjekt som träd, geologiska formationer eller skogsbestånd. De kan bildas av kommun eller länsstyrelse. I Västerviks kommun finns 6 naturminnen, där alla utom ett (1) omfattar enskilda träd (gran, tall och ek). Det sista naturminnet omfattar ett område av smörbollar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

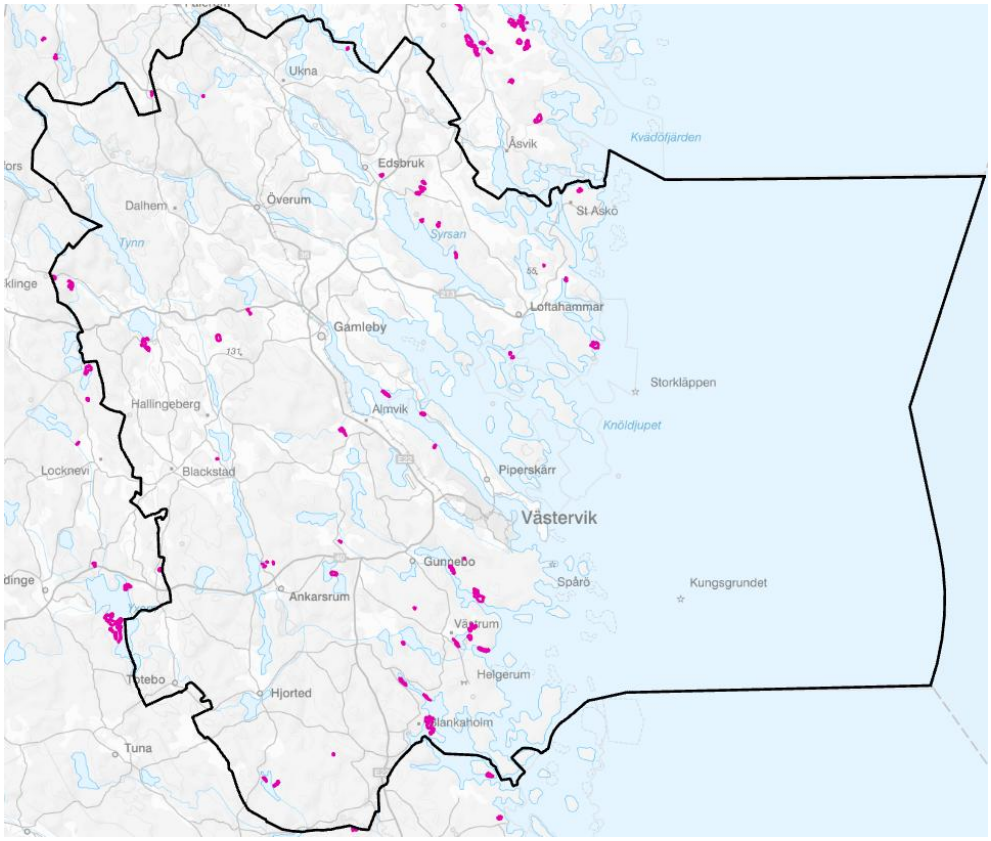

Figur 48 Karta över naturminnen i Västerviks kommun

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är en form av avtal som tecknas mellan myndigheter, såsom länsstyrelser, Skogsstyrelsen, samt med privatpersoner eller kommuner, för att skydda naturen. Dessa avtal omfattar oftast skogsmark, men kan även inkludera betesmarker eller våtmarker. Naturvårdsavtal förbinder markägaren att under en överenskommen tid sköta en yta i enlighet med avtalet för att skydda och vårda de naturvärden som finns där. Avtalen gäller oftast mindre områden. Inom kommunen återfinns naturvårdsavtal främst längs norr om Syrsan, i trakterna runt Odensvi, samt vid kusten söderut mot Ytterhult, Västrum och Blankaholm.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 49 Karta över platser med naturvårdsavtal

Djur- och växtskyddsområde
Djur- och växtskyddsområden är en form av områdesskydd som används för att skydda känsliga eller störningskänsliga djur- och växtarter från att skadas eller störas. Vanliga exempel är fågelskyddsområden och sälskyddsområden. Sådana områden kan inrättas av länsstyrelsen eller kommunen med stöd av miljöbalken (7 kap. 12 §) för att bevara sällsynta eller särskilt skyddsvärda arter.

Skyddet innebär att vistelse inom området kan vara förbjuden under vissa perioder av året, både för allmänheten och i vissa fall även för markägaren. Föreskrifterna kan också begränsa möjligheterna till jakt och fiske. De vanligaste skälen till att inrätta dessa områden är att skydda fåglars häckningsplatser under häckningstid eller sälars uppehållsplatser. Det finns drygt 1000 områden i Sverige. I kommunen återfinns ett stort antal (cirka 60 stycken) djur- och växtskyddsområden, där nära på samtliga ligger i skärgårdsmiljön. För samtliga utpekade områden i kommunen råder tillträdesförbud under stora delar av året.

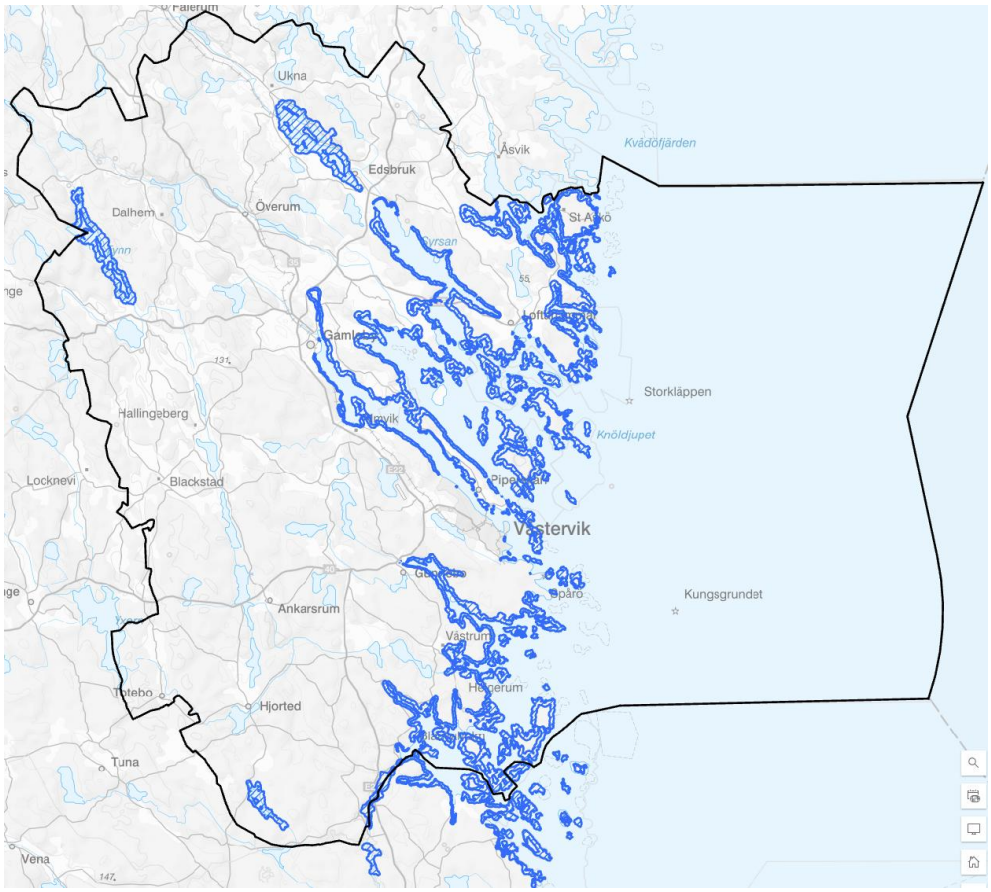
Strandskydd
För att säkerställa allmänhetens tillgång till obebyggda strandområden och samtidigt värna goda livsmiljöer för växter och djur på land och i vatten ska ett område alltid avsättas för fri passage mellan strandlinjen och befintliga eller planerade byggnader och anläggningar. Denna fria passage ska utformas på ett funktionellt sätt och ha en sådan bredd att den både möjliggör allmänhetens

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

framkomlighet och bidrar till att bevara gynnsamma förhållanden för djur- och växtlivet.

Det generella strandskyddet omfattar ett område av 100 meter från strandlinjen räknat. Det gäller både på land och i vatten. Längs kusten och i skärgården, liksom vid några av kommunens sjöar (Tynn, Storsjön samt Gissjön) är strandskyddet utökat. Här kan det sträcka sig upp till 300 meter från stranden.

En särskild utredare ska med start från år 2025 på regeringens uppdrag analysera strandskyddsbestämmelserna och föreslå ändringar för att reformera strandskyddet med inriktningen att öka möjligheterna att bygga nära vatten. Utredningen ska redovisas i december 2026. I juni 2026 presenterades dock en preliminär inriktning från utredaren, där förslaget är att införa ett nytt strandlovsförfarande istället för ansökan om strandskyddsdispens. Vid prövningen föreslås en intresseavvägning göras där förhållandena i det enskilda fallet beaktas och större tyngd kan ges åt intresset av exploatering. Därtill bedömer utredningen att fler undantag från strandskyddet bör införas. Därmed bedöms att fler åtgärder än i dag kan vara tillåtna eller ges tillåtelse vid strandlovsprövningen. Då kommunen på många platser har ett utökat strandskydd upp till 300 meter skulle möjligheten som utredaren beskriver att i framtiden kunna ompröva det utökade strandskyddet som Länsstyrelsen har beslutat om, kunna ge stor påverkan på vilken exploatering som kan tillåtas längs kusten.

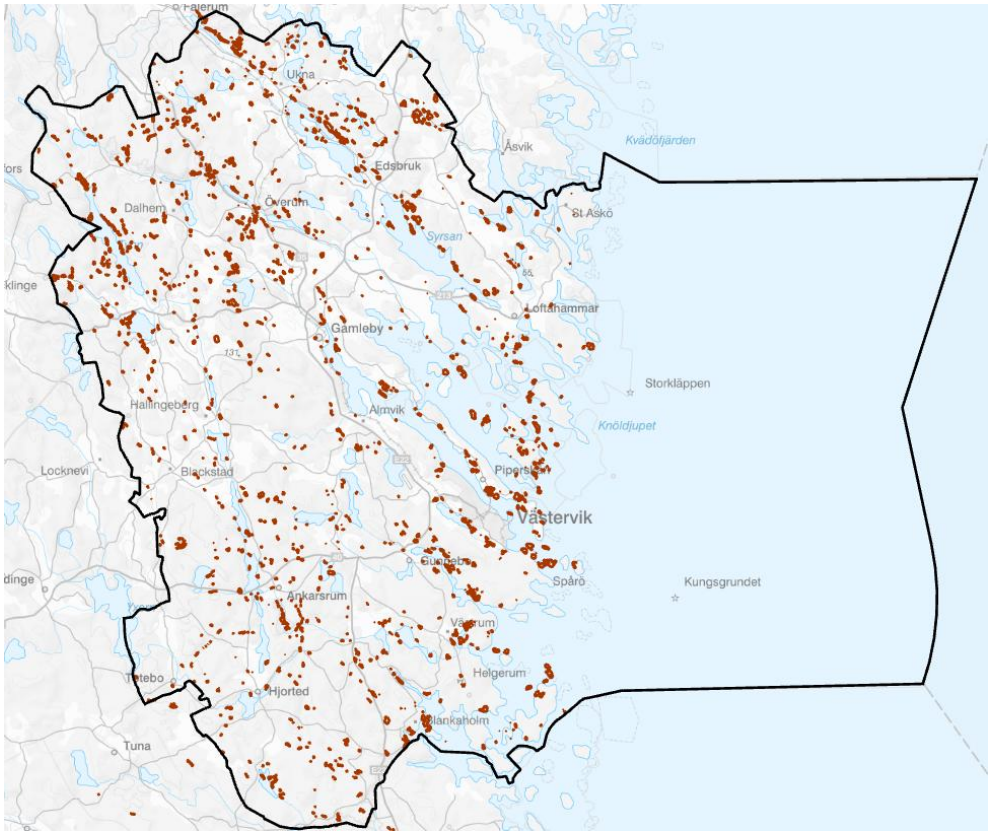

Figur 50 Karta över områden som omfattas av strandskydd i Västerviks kommun

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Vattenskyddsområden
Ett område som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt kan av länsstyrelse eller kommun inrättas som vattenskyddsområde med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken. Ställningstagande finns under avsnittet teknisk försörjning i detta kapitel.

Andra skyddsvärda områden
Nyckelbiotoper är skogsområden som anses ha en stor betydelse för skogens djur och växter. Nyckelbiotoper utgörs ofta av rester av miljöer som försvunnit i det omkringliggande landskapet och anses därmed viktiga för den biologiska mångfalden. Nyckelbiotoperna utgör många gånger även en livsmiljö för rödlistade arter, vilka är fredade enligt artskyddsförordningen SFS 2007:845. Nyckelbiotoper har inget juridiskt stöd. Gällande skogsbruksåtgärder som kan komma att väsentligt påverka naturmiljön ska dessa däremot alltid anmälas för samråd till Skogsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Figur 51 Karta över nyckelbiotoper i Västerviks kommun

Artskydd är ett samlingsbegrepp för de lagar och åtgärder som avser att skydda och gynna hotade djur- och växtarter. Artskyddet regleras bland annat genom artskyddsförordningen. Syftet med förordningen är att säkra den biologiska mångfalden genom att bevara hotade arter och deras naturliga livsmiljöer. Artskyddsbestämmelserna ger fridlysta arter ett skydd som i vissa fall också omfattar deras livsmiljöer. Artskyddet kan påverka var och när åtgärder bör

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

genomföras. Utredning av artskyddsfrågor görs inför planläggning, dispensansökan från strandskyddet eller exploatering av ett område.

Ställningstagande

- Områden med höga naturvärden och skydd enligt miljöbalken bör undantas från exploatering och ges ett långsiktigt skydd genom exempelvis naturreservat eller andra lämpliga skyddsformer. Om exploatering trots detta bedöms nödvändig ska kompensationsåtgärder genomföras.
- Skyddsvärd natur med stor biologisk mångfald och lång ekologisk kontinuitet ska bevaras, och vid behov restaureras, genom anpassad skötsel.
- Strandskyddets syften ska beaktas i samtliga framtida plan- och lovärenden, enligt gällande strandskyddslagstiftning.
- Vid beslut om att upphäva strandskydd inom detaljplan bör en fri passage om 50 meter från strandlinjen som huvudregel eftersträvas, om inte områdets topografiska förutsättningar medför att detta saknar praktisk betydelse eller om platsens utformning på annat sätt gör strandområdet tillgängligt för allmänheten.

Friluftsliv, idrott och kultur

Ett rikt kultur- och fritidsutbud bidrar till att skapa ett attraktivt samhälle som människor vill bo och leva i. Delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter bidrar även till att skapa sammanhang och samhörighet, verkar inkluderande genom möten över generationsgränser och bidrar till integration mellan olika samhällsgrupper. Flera av kommunens kärnvärden är baserade inom kultur, fritid och friluftsliv och är av stor betydelse för kommunens positiva utveckling.

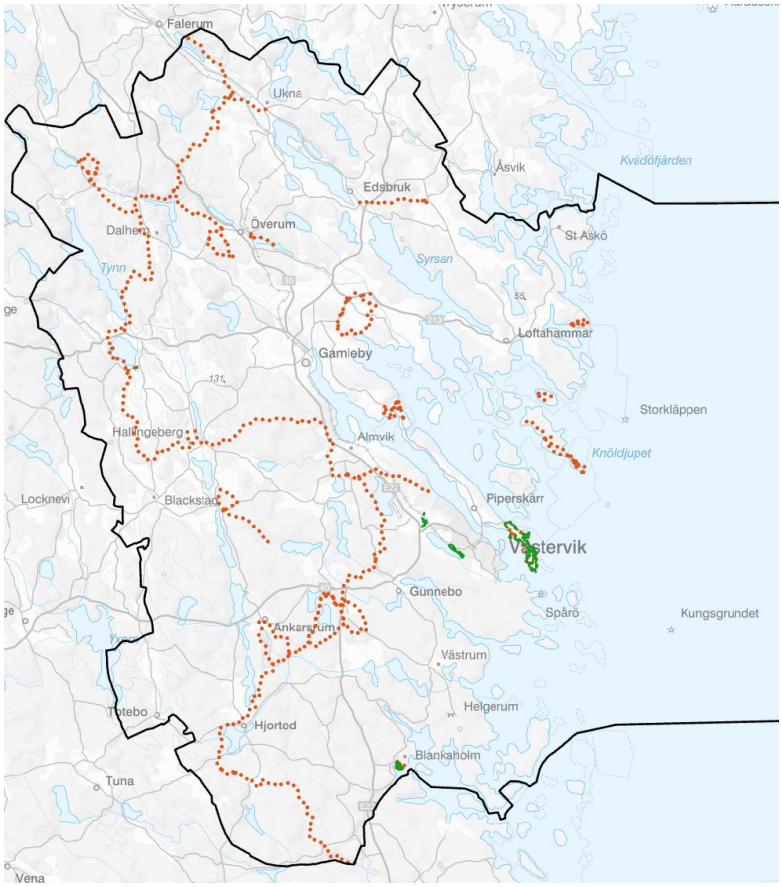
Rekreation och friluftsliv

I kommunen utgör friluftslivet och rekreationsmöjligheterna ett stort värde. Här återfinns flertalet platser för klättring, ett stort fiskeutbud, kajakpaddling, långa vandrings- och cykelleder samt en dykpark. Dessutom finns cirka 20 kommunala badplatser i både hav och insjöar, cirka 10 platser med anlagda motionsspår, ett tiotal utegym och en mängd andra idrottsanläggningar i kommunen. Det är av stor vikt att den fysiska planeringen ger bibehållna möjligheter och skapar långsiktiga förutsättningar för att utveckla en aktiv fritid och möjligheter till ett rörligt friluftsliv för invånarna.

Allemansrätten gör det möjligt för alla att utöva friluftsliv och röra sig fritt i naturen. För att nyttja allemansrätten och vistas i naturen behöver hänsyn tas till natur och djurliv, markägare och andra besökare. Invånarna har generellt god tillgång på större rekreationsområden och de största arealen friluftsliv är knutna till kust och skärgård. Invånarna har även tillgång till större skogsområden på land som nyttjas exempelvis för vandring och cykling. Tätortsnära rekreation, som exempelvis lekplatser, finns särskilt koncentrerat till Västerviks tätort. Däremot har de andra tätorterna inom kommunen en större andel grönytor som kan nyttjas för rekreation och lek.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kommunen är geografiskt stor med många värden för rekreation och friluftsliv. Rekreation och friluftsliv är dock ett värde många uppskattar att ha inpå knuten, det stärker boendemiljön i orterna. Det är viktigt att synliggöra detta genom att värna och skydda de värdefulla och unika platserna som finns i landskapet och i orterna. Det lokala kultur-, fritid- och friluftslivet bidrar starkt till landsbygdsutveckling, attraktivitet och tillväxt.

Figur 52 Karta över vandringsleder i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Friluftslivet ska utvecklas genom att befintliga natur- och kulturmiljöer synliggörs och görs mer tillgängliga, samtidigt som nya områden med goda förutsättningar för rekreation tas i bruk. Målgruppen för insatserna är främst invånare men även besökare.
- De områden som i markanvändningskartan pekas ut för friluftsliv och rekreation ska stärkas, både kvalitets- och innehållsmässigt liksom tillgängligheten till dem. Kommunen ska verka för att dessa områden ges ett långsiktigt skydd och sköts på ett sätt som gör dem attraktiva och lättillgängliga för friluftsliv.
- Kommunen ska sträva efter att friluftsområden och tillhörande information utformas enligt principerna för universell utformning.
- Det ska säkerställas att invånare har god tillgång till kvalitativa naturmiljöer för friluftsliv samt att natur i nära anslutning till tätorter finns inom 300 meters avstånd från bostäder och skolor.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

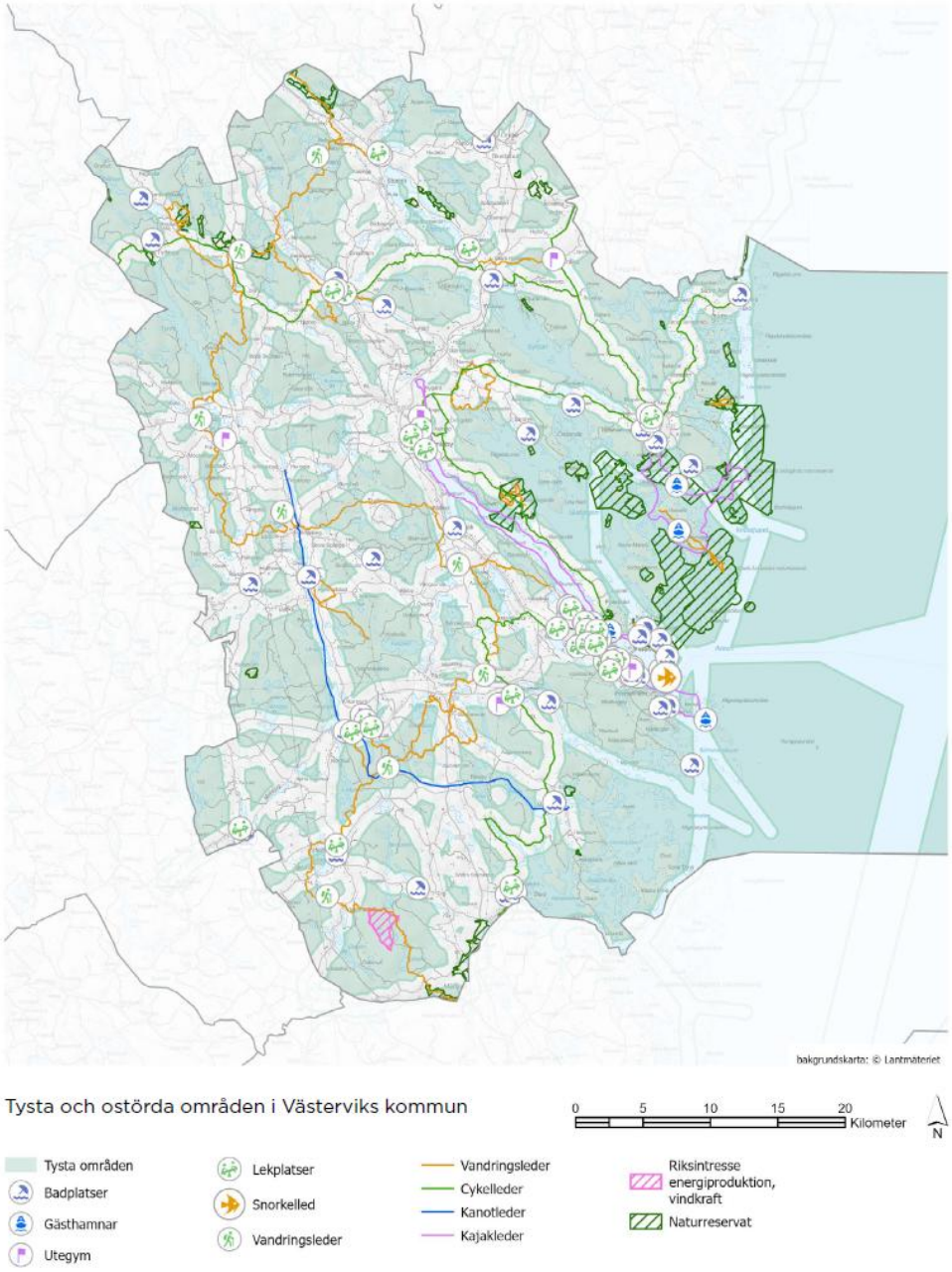
- Utveckla kvaliteter, tillgänglighet och förutsättningar för rekreation och friluftsliv i frilufts- och naturområden nära bostadsområden, för att bidra till rörelse och naturupplevelser i vardagen.
- Kommunen ska arbeta för att områden med särskilt höga värden för friluftslivet ges ett formellt och långsiktigt skydd.
- Kommunen ska verka för att barn och unga ges möjlighet att ta del av och vistas i naturmiljöer, i syfte att stärka deras intresse för natur och friluftsliv.
- Förutsättningar ska skapas för friluftsliv inom skolans verksamhet genom att alla förskolor och grundskolor ges tillgång till naturnära områden av god kvalitet.
- Verka för att alla tätorter ska ha en badplats tillgänglig med cykel eller till fots.
- Kommunens badplatser ska vara tydligt skyltade och välkomnande. Dessa utgör viktiga utflyktsmål för både boende och besökare och ska skötas väl.
- Platser viktiga för utblickar över jordbrukslandskap, sprickdalar, kust och hav ger stora världen för friluftsliv och ska bibehållas.
- Inkludera rekreation och friluftsliv i fortsatt arbete med grön- och blåstrukturplan.
- Allemansrätten är en viktig förutsättning för friluftslivet, både i tätortsnära lägen och på landsbygden. Värna rätten och förebygg eventuella intressekonflikter.
- Utpekade friluftsområden och skyddsvärda områden som naturreservat ska bibehållas och stärkas i såväl tillgänglighet som upplevelse utifrån allemansrättens intentioner.
- Verka för god tillgänglighet till områden där friluftsliv kan utövas. Behovet av den nära naturen som möjliggör friluftsliv och rekreation ska värnas i planeringen.
- Bibehåll och vidareutveckla tätortsnära kopplingar till natur- och kulturlandskap. Vidareutveckla exempelvis gröna stråk, vandringsleder och slingor där orternas och bygdernas identitet synliggörs.
- Säkerställ och vidareutveckla gröna kilar från centralortens inre delar och ut mot omlandet för att skapa en sammanhängande miljö för rekreation.
- Bevara och ge de stora sammanhängande områdena som finns för natur och friluftsliv möjlighet att utvecklas.
- Möjliggör för aktiviteter kopplat till natur och friluftsliv året runt, genom god utformning av natur- och friluftslivsområdena.
- Verka för trygga, belysta och tillgängliga entréer, angöring och parkering av områden för natur och friluftsliv.

Större opåverkade områden/tysta områden

Ostördhet i form av frånvaro av buller är något som påverkar människors hälsa och de flesta djurarters livsmiljöer. Det välbefinnande som kan upplevas på platser där endast naturens egna ljud hörs är något som de flesta människor finner både energi och harmoni i, vilket kan kopplas till ekosystemtjänsten för mentalt välbefinnande. På liknande sätt finns det många djurarter som undviker buller, vilket resulterar i att deras livsmiljöer minskar väsentligt.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

För att kartlägga områden för mentalt välbefinnande i kommunen har kommunens tysta områden identifierats. I kartläggningen har ljud under 30 decibel definierats som ”tysta områden”.

Figur 53 Karta över Västerviks kommuns opåverkade och tysta områden

Ställningstagande

- Det är av stor vikt att stora sammanhängande grönområden och vattenområden med rekreationsvärden förblir tysta och ostörda för att bevara dessa ekosystemtjänster.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Det är särskilt viktigt att prioritera de tysta områdena som innehåller rekreation.
- Inom tysta områden bör placering av störande eller bullrande verksamheter noggrant vägas mot motstående intressen.

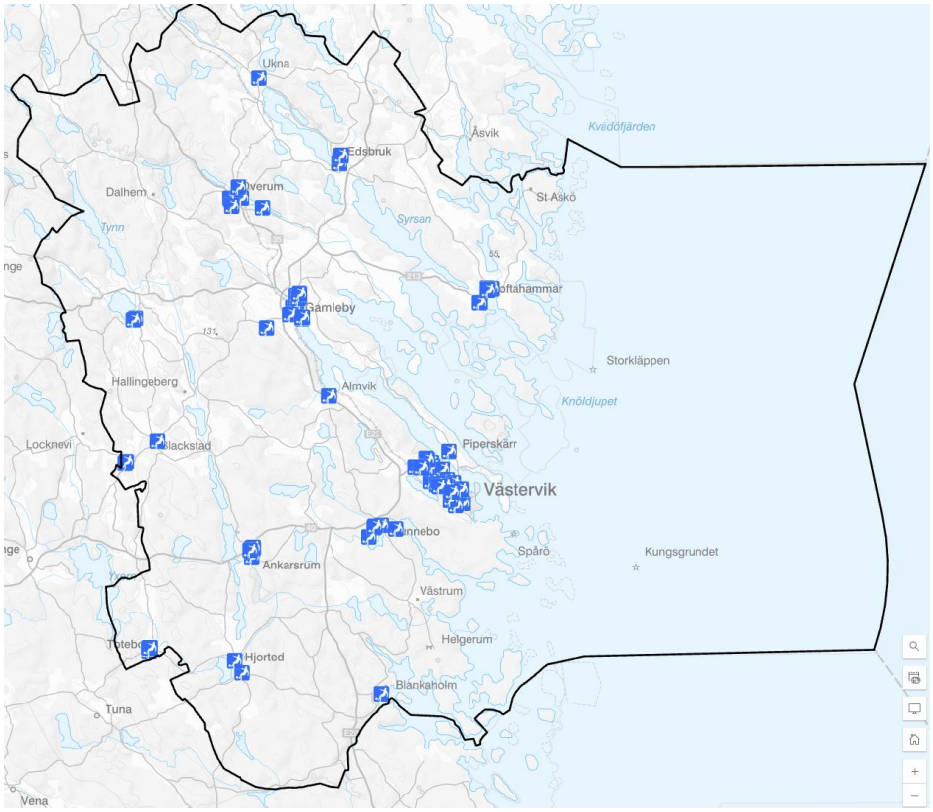
Idrott och hälsa

Att det finns god tillgång till platser för både spontan och organiserad idrott är betydelsefullt för folkhälsa och delaktighet. God tillgång till platser för föreningslivets aktiviteter skapar förutsättningar för ett livskraftigt civilsamhälle som möjliggör gemenskap och fungerar som ett extra skyddsnät för den enskilda kommuninvånaren. Därför betonas vikten av tillgängliga mötesplatser.

Idrottsföreningar är en stor del av föreningslivet och olika idrotter medför olika behov av anläggningar och faciliteter. Idrott bidrar till god fysisk hälsa och föreningsengagemang ger känslan av sammanhang och tillhörighet. Idrottsanläggningar är ofta ändamålsspecifika men kan utformas för att tillgodogöra behov för olika typer av verksamheter, detta ökar nyttjandet av anläggningen och möjliggör för att fler motiveras till fysisk aktivitet.

När det kommer till den fysiska planeringen är det viktigt att säkerställa att de anläggningar som planeras och byggs för idrott och fritid sedan underhålls och utvecklas på ett sätt som gör att anläggningarna håller under låg tid samt är öppna och tillgängliga för flera målgrupper. Inom kommunen har många anläggningar börjat närma sig sin tekniska livslängd och därför blir underhållet av strategisk betydelse för att invånare i hela kommunen ska kunna ta del av ett brett utbud inom idrotts- och fritidsanläggningar. Det är också viktigt ur hållbarhetsaspekter att de anläggningar vi har idag kan finnas med i många fler år för att undvika onödig nybyggnation.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 54 Karta över idrottsanläggningar i Västerviks kommun

Kulturlivet

I Västerviks kommun finns ett rikt och varierat kulturliv. Boende och besökare kan ta del av ett stort utbud av konst, musik, teater, film, dans, litteratur, konsthantverk och kulturarv. Kulturen har en betydande roll när Västervik växer med stolthet och äkthet och utvecklas till en mer hållbar kommun. Kulturen bidrar till social gemenskap och är en mänsklig och samhällelig resurs. Forskningen visar också att ökat deltagande och delaktighet i kulturlivet kan bidra till förbättrad folkhälsa.

Västerviks kommun tillämpar 1 %-regeln. Det innebär att vid ny- och tillbyggnad av kommunala byggnader och vid ny- och ombyggnad av offentliga miljöer avsätts 1 % av investeringsbudgeten till konstnärlig gestaltning. Den konstnärliga gestaltningen kan ta sig olika uttryck som till exempel skulptur eller ljuskonst.

Kultur är viktigt för oss människor och för vårt välbefinnande. Konst och kultur är också viktigt för näringsliv, arbetsmarknad, turism och för kommunens profil och attraktionskraft. Kommunen vill genom den fysiska planeringen uppmuntra invånare till att själva delta i att skapa kultur. Därför är det viktigt att alla upplever att det finns möjlighet till kulturutövande. En annan nyckelfaktor är att professionella kulturutövare får tillgång till relevanta lokaler i kommunen.

Kulturplanering handlar om samhällets offentliga rum, människors sociala liv och orternas identitet. Syftet är att skapa en attraktiv livsmiljö. Konst och kultur har en självklar plats inom stads- och landsbygdsutveckling. Här används begreppet

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

kultur i bred mening och värnar allt från arkitektur och offentlig konst till människors möjligheter att mötas och delta i olika aktiviteter. Utgångspunkten är ett helhetsperspektiv utifrån kommunens samlade resurser.

I Västerviks kommun finns ett imponerande engagemang inom civilsamhället att utöva eller delta i kultur. De kommunala kulturaktörerna kulturskola, bibliotek och fritidsgårdar är också viktiga aktörer inom kulturlivet, inte minst ur ett barn- och ungdomsperspektiv. Bibliotek är den enda kommunala kulturverksamheten som är lagstadgad. Biblioteksverksamheten i Västervik består av ett huvudbibliotek i Västervik och enheter i Gamleby, Ankarsrum samt mobil verksamhet via en biblioteksbuss. Enligt bibliotekslagen ska biblioteken verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i Västerviks kommun är en öppen mötesplats för alla.

I Västerviks kommun finns många spår av vår historia. Vi har tusentals fornlämningar och är också ett av de största hällristningsområdena i norra Europa. På Slottsholmen i Västervik finns Stegeholms slottsruin med sina unika värden och som är viktig för Västerviks stadsbild. Västerviks kommun är ett av landets mest framträdande bronsåldersområden. Här finns tusentals fornlämningar som utgör spår av bronsåldersmänniskornas liv. Det som syns ovan mark är främst hällristningar och gravar i form av rösen och stensättningar.

Ställningstagande

- Offentliga rum bör stödja spontanidrott, rörelse och fritidsaktiviteter. Idrotts- och fritidsanläggningar bör därför lokaliseras i nära anslutning till bostadsområden, till exempel i form av spontanytor.
- För att underlätta för bland annat barn, unga, äldre samt människor med funktionsnedsättningar ska fritidsområden, kultur- och idrottsanläggningar lätt kunna nås med kollektivtrafik och via gång- och cykelvägar.
- Västerviks kommun ska, inom kommunens rådighet, säkerställa att resursfördelningen och markanvändningen gör att flickor, pojkar, kvinnor och män, kan delta på lika villkor och har lika tillgång till kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter och anläggningar.
- Idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar ska vara trygga och välkomnande mötesplatser för kommunens alla invånare och besökare oavsett ålder, kön, etnicitet eller socioekonomiska förutsättningar.
- Nya idrottshallar, bollplaner, och arenor för kultur och idrott ska lokaliseras strategiskt.
- Vid om- och nybyggnationer av kultur- och idrottsanläggningar ska multifunktionalitet eftersträvas. Exempelvis kan en nybyggd idrottshall även vara möjlig att använda som samlingslokal.
- Eftersträva en samlokalisering och samnyttjande av olika idrotts-, kultur- och fritidsfunktioner med skolor och parker.
- Lokala idrottsplatser, hallar och kulturlokaler ska ses som viktiga funktioner och målpunkter som beaktas vid större förtätnings- och nybyggnadsprojekt för bostäder.
- Verka för att invånarna erbjuds kultur- och fritidsaktiviteter i hela kommunens geografi.

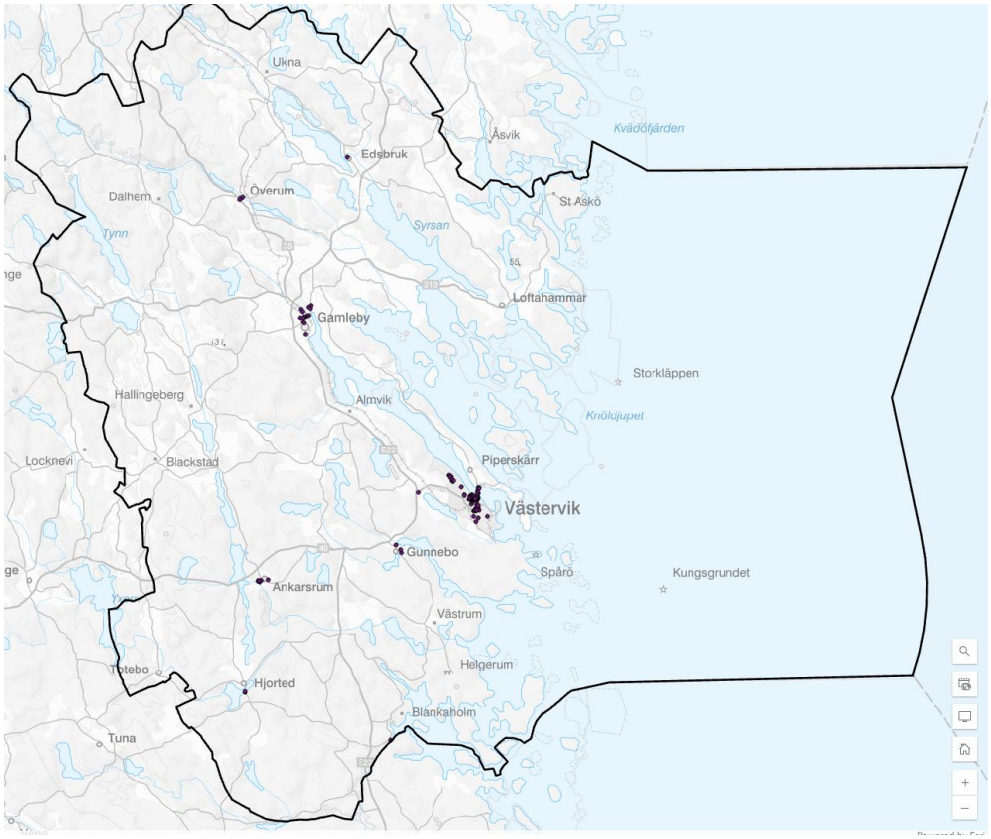
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Möjliggör för kulturinriktad verksamhet utanför Västervik stad genom att säkerställa ändamålsenliga lokaler i hela kommunen samt kollektivtrafik anpassad för fritidsaktiviteter.
- Fritidsgårdarna vänder sig främst till barn och unga och ska vara en trygg plats att gå till, där möjlighet ges att umgås, delta i olika aktiviteter eller bara hänga. De ska även kunna utgöra mötesplatser för civilsamhället och allmänheten. Det är viktigt att kollektivtrafiken anpassas för fritidsaktiviteter efter skolan.
- Kommunen är positiv till och uppmuntrar det lokala föreningslivet att förvärva och utveckla kultur- och idrottsanläggningar i egen regi.
- Verka för ett kultur- och idrottsutbud som riktar sig till och tilltalar invånare med olika intressen och ambitioner. Detta för att ge alla tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter.
- Utveckla och genomför insatser som bidrar till utveckling och bredd av kultur- och föreningsliv.
- Verka för och stötta samverkan mellan föreningar, kommunen och kommersiella aktörer avseende fritids- och kulturutbudet i kommunen.
- I särskilda områden som innehåller för omgivningen störande aktiviteter, som skjutbanor och motorbanor, ska störningar minimeras genom lämplig lokalisering och teknisk utformning. Aktiviteter som alstrar störande buller bör lokaliseras till redan bullerpåverkade områden.
- Konst och kultur ska vara inkluderande och närvarande för att ge liv åt platserna och berätta deras historia. Genom omsorgsfull gestaltning skapas en livsmiljö som blir en del av kommunens framtida kulturarv.

Offentlig konst

De nationella målen i politik för gestaltad livsmiljö är vägledande för Västerviks kommuns arbete med offentlig konst. I kommunens riktlinjer för offentlig konst fastställs detaljerna i arbetet. Den offentliga konsten är en del av det demokratiska samhället och det är av stor betydelse att alla invånare i Västerviks kommun har möjlighet att uppleva offentlig konst i sin närmiljö.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 55 Karta över offentlig konst i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Konsten ska vara en självklar del i att kommunen utvecklas och är attraktivt för boende, besökare och näringsliv.
- Offentlig konst ska ingå som en naturlig del av bilden som förmedlas av Västerviks kommun.
- Den offentliga konsten ska prioriteras samt integreras med byggnads- och landskapsarkitektur samt ytterligare förstärka platsens identitet.
- Konsten ska spegla historiska och kulturella dimensioner och bygga broar mellan människor med olika kulturell bakgrund.
- Stadskärnan ska fungera som en viktig arena för konst och kultur.
- Västerviks kommun tillämpar 1 %-regeln. Det innebär att, vid ny- och tillbyggnad av kommunala byggnader och vid ny- och ombyggnad av offentliga miljöer, avsätts 1 % av investeringsbudgeten till konstnärlig gestaltning.

Kulturmiljöer

Med kulturmiljö avses de miljöer som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, en plats men också ett större landskapsavsnitt. Kulturvärde är en sammanfattande benämning för vad som i den fysiska miljön bedöms som värdefullt ur kulturhistoriskt, estetiskt och socialt hänseende. Begreppen utveckling och bevarande ska inte ses som två motpoler när det handlar om kulturmiljö utan kulturmiljöer är en resurs och bevarande av dessa blir

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

en del av en hållbar utveckling. Den historiska kontinuiteten är viktig i ett samhälle, och därför finns ett ansvar att förvalta och utveckla våra kulturmiljöer med varsamhet.

Kulturmiljöns värden bedöms utifrån flera aspekter, bland annat kulturhistoriska, sociala, estetiska, ekologiska och ekonomiska. Dessa värden ligger till grund för bedömningen av en miljös känslighet och tålighet, och används för att avgöra hur planer, åtgärder eller verksamheter kan påverka kulturmiljön. Landskaps-perspektivet är centralt i miljöbedömningar och utgår från den europeiska landskapskonventionens definition av landskap som ett område sådant det uppfattas av människor. Både värdefulla och vardagliga landskap omfattas, och analysen behöver belysa samspelet mellan naturliga och mänskliga faktorer samt förändring över tid. Bebyggelse i miljöbalken innefattar all byggd miljö, inklusive infrastruktur, tätorter och landsbygdsstrukturer. Bedömningen av påverkan omfattar både hushållningsaspekter och effekter på arkitektur, gestaltning och kulturmiljövärden.

I Västerviks kommun finns många spår av vår historia. Här finns tusentals fornlämningar och kommunen är också ett av de största hällristningsområdena i norra Europa. Landsbygderna inom kommunen är präglade av ett småskaligt jordbruk i skogsbygderna där rad- och klungbyar växt fram. Vissa byar kan spåra sitt ursprung tillbaka till järnåldern och på vissa ställen finns än idag ett ålderdomligt landskap bevarat. I kommunen finns ett antal herrgårdar byggda i den för trakten speciella byggnadsstilen Tjustempir. Det småskaliga jordbruket har mer och mer rationaliserats och övergått till mer storskaliga gårdsstrukturer och produktion. Det innebär att det brutna skogs- och åkerlandskapets läsbarhet riskerar att försämras i de fall exempelvis betesmarker växer igen.

Inom kommunen finns också ett flertal riksintressen för kulturmiljövården, för att läsa mer om dessa se kapitel 5, Riksintresse, MKN och LIS.

Övergripande ställningstagande

- Våra kulturmiljöer är viktiga identitetsskapare och skapar en attraktivitet för Västerviks kommun vilket ska värnas, lyftas och ses som en tillgång vid exploatering och utveckling av kommunen.
- Kommunen ska eftersträva att de kulturhistoriska spåren tydligt går att se och uppleva för att förstå platsens historia och hur den har format platsen till det platsen är idag.
- Prioritera åtgärder som ämnar stärka och utveckla kulturarvet i kommunen.
- Tillsammans med lokala aktörer och föreningar verka för en utveckling av kulturmiljöerna utifrån lokala möjligheter och sammanhang.
- Placering av ny byggnad bör utgå från platsens befintliga och historiska bebyggelsemönster, vägnät och markindelning.
- Avstyckning i äldre gårdsmiljö bör ske på sådant sätt att den äldre gårdsbilden fortsatt upplevs som en sammanhållen enhet.
- I öppna kultur- och jordbrukslandskap bör tillkommande bebyggelse undvikas. Ny bebyggelse placeras så att den blir ett komplement till

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

befintlig bebyggelse, i ett skogsbryn i kanten av åkrar eller ängar eller vid en bergknalle där huset får stöd i landskapet.

Skyddade kulturmiljöer

En översiktsplan ska ta hänsyn till kulturhistoriska värden genom att uppmärksamma platser och miljöer som har särskild betydelse för kulturarvet. Den historiska sammanhållningen i landskapet och bebyggelsen är en viktig del av samhällsutvecklingen, vilket medför ett ansvar att vårda och utveckla kulturmiljöerna på ett varsamt sätt. Inom kommunen skyddas kulturvärden genom flera olika lagstiftningar. Nedan redovisas de skyddsformer och områden där särskilda restriktioner gäller.

Plan- och bygglagen (PBL) lyfter kulturmiljöer som ett allmänt intresse och kräver att hänsyn tas till kulturvärden i all planering och byggande. Bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden ska bevaras, förändringar ska ske varsamt och särskilt värdefulla miljöer får inte förvanskas. Lagen ställer också krav på underhåll så att byggnaders utformning och kulturvärden bibehålls. Kommunen kan därutöver skydda kulturmiljöer genom detaljplaner och områdesbestämmelser, exempelvis genom regler om utformning, skydd och rivningsförbud. Även miljöbalken anger att kulturvärden av allmän betydelse så långt som möjligt ska skyddas från åtgärder som kan orsaka påtaglig skada.

Byggnadsminne

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar kan skyddas som byggnadsminne. Byggnadsminnena har stor spännvidd i tid och rum, från medeltida borgar till bebyggelse från 1900-talet. Byggnadsminnena speglar sociala förhållanden, teknisk utveckling, byggnadstekniker och estetiska ideal under olika tidsepoker i såväl städer som i landsbygderna.

Syftet med byggnadsminnen är att bevara spår av historien som är viktiga för förståelsen av dagens och morgondagens samhälle, men också att garantera människors rätt till en viktig del av kulturarvet. För att reglera hur det kulturhistoriska värdet ska tas tillvara fastställs skyddsbestämmelser för varje byggnadsminne. Den som vill göra ändringar i ett byggnadsminne måste söka tillstånd hos länsstyrelsen.

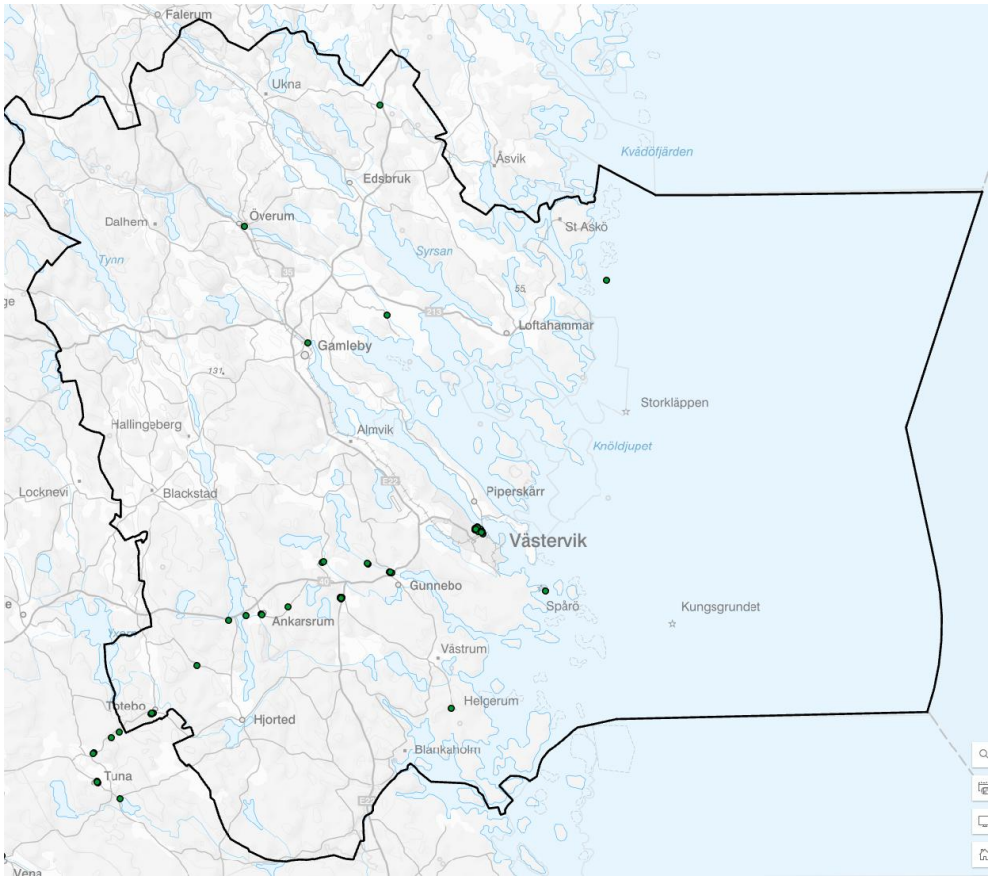
Det finns två typer av byggnadsminnen: byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen (enskilda) som beslutats av länsstyrelsen och statliga byggnadsminnen som beslutats av regeringen. I Västerviks kommun finns båda typerna av byggnadsminnen. Totalt finns det 29 utpekade byggnadsminnen i kommunen, vilka är följande:

- Gamleby tingshus
- Cederflychtska fattighuset
- Båtmansstugorna
- Maechelska huset
- Ideströmska huset
- Aspagården

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Rådhuset i Västervik
- Jernska gården
- Annika Jönsdotters gård
- Kolbergska gården
- Norénska gården
- Lunds by
- Grönlunds gård
- Goldkuhlska gården
- Anderzonska gården
- Väderskärs kapell
- Överums herrgård
- Lindebergska gården
- Helgerums slott
- Ravenäs gård
- Västerviks prästgård
- Loftbodarna
- Enanderska huset
- Gamla sparbanken
- Spårö båk
- Västerviks stationshus
- Åkerholms herrgård
- Smalspårsjärnvägen med tillhörande byggnader och anläggningar
- Fårhults järnvägsstation

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 56 Karta över byggnadsminnen i Västerviks kommun

Kyrkliga kulturminnen

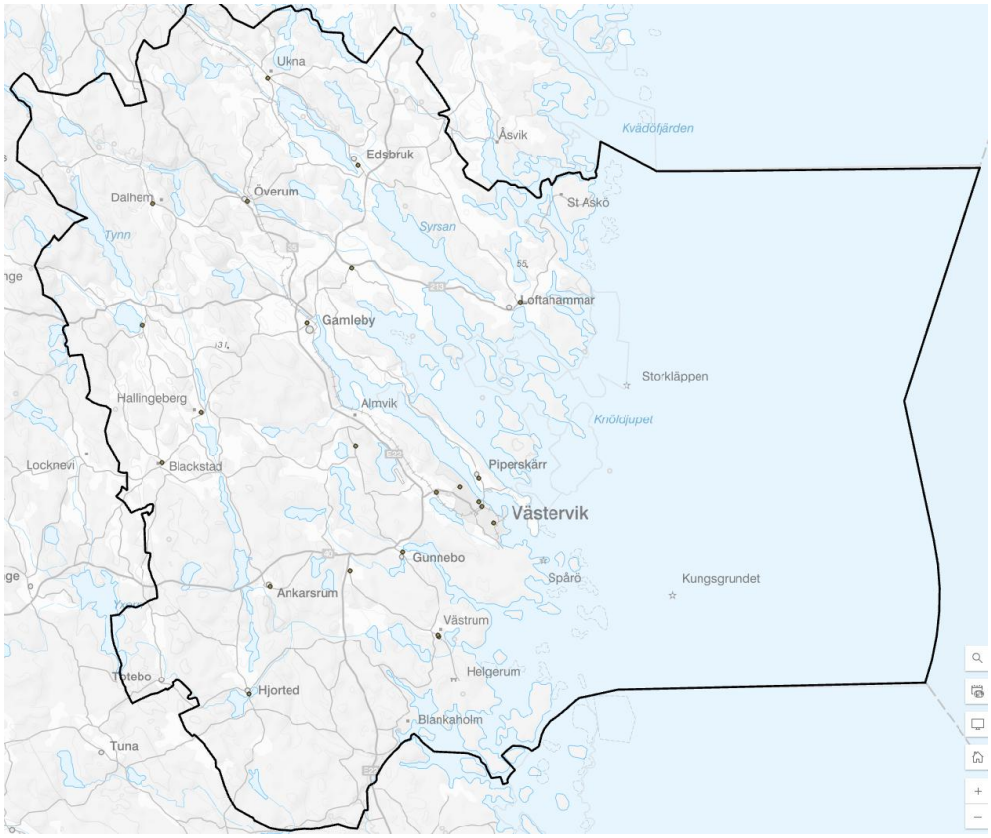
Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som tillkommit före 1940, och som den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar, är generellt skyddade enligt kulturmiljölagen. Även vissa yngre byggnader och platser har pekats ut av Riksantikvarieämbetet eller länsstyrelsen som kyrkliga kulturminnen. Kyrkomiljöerna visar ofta bygdens lokala historia med dess forna invånare, seder, hantverk och näringar. Miljöerna ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller deras karaktär förvanskas. Även inventarier i kyrkobyggnader kan räknas som kyrkliga kulturminnen. För alla kyrkliga kulturminnen som är uppförda och anlagda före 1940 krävs tillstånd från länsstyrelsen för att få genomföra ändringar.

I Västerviks kommun finns följande kyrkliga kulturminnen:

- Sankta Gertruds kyrka
- Loftahammars kyrka
- Gunnebo kyrka
- Jenny kapell
- Gamleby kyrka
- Sankt Nikolai kapell
- Blackstad kyrka
- Hallingebergs kyrka

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Överums kyrka
- Sankt Petri kyrka
- Ankarsrums kyrka
- Odensvi kyrka
- Lofta kyrka
- Ukna kyrka
- Hjorteds kyrka (Sofia Magdalena kyrka)
- Västrums kyrka (fd Gladhammars kapell)
- Johannes kapell, Sankt Johannes kapell
- Andreas kapell
- Gladhammars kyrka
- Västra Eds kyrka
- Törnsfalls kyrka
- Cederflychtska gravkoret
- Dalhems kyrka

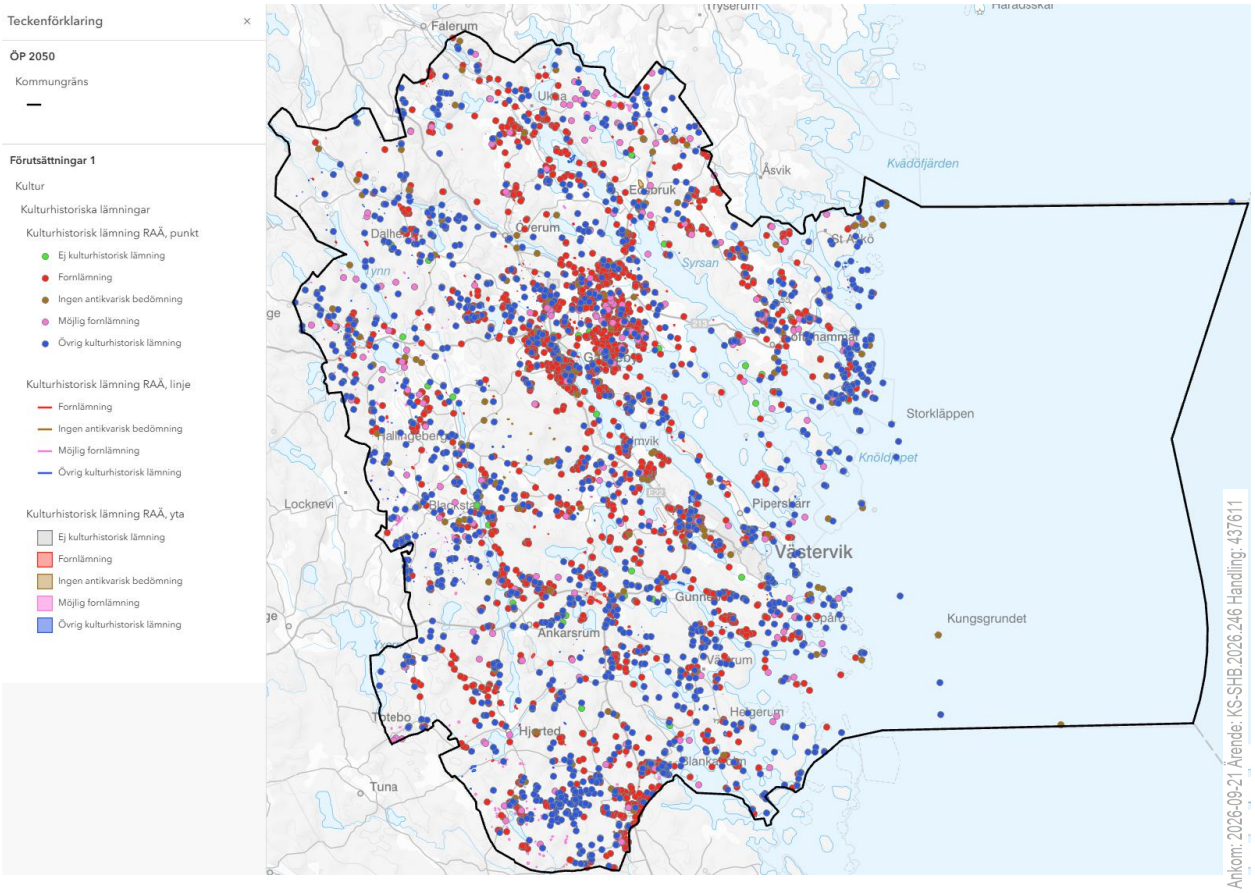
Figur 57 Karta över kyrkliga kulturminnen i Västerviks kommun

Fornlämningar

Inom kommunen finns också många områden med fornlämningar. Alla fornlämningar är skyddade genom kulturmiljölagen. Fornlämningar är lämningar efter människors aktiviteter under forna tider, genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Det kan röra sig om boplatser, gravfält, runstenar, skålgropar, kvarnar och kulturlager i medeltida städer. Fornlämningar återfinns i så väl tätorter som skogs- och åkermiljöer. Till fornlämningar räknas också skeppsvrak

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

och naturbildningar till vilka åldriga sägner och bruk är knutna. I kulturmiljölagen anges vad som är en fornlämning och därmed omfattas av lagskyddet. Enligt lagen behöver du tillstånd av länsstyrelsen för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över, ändra eller skada en fornlämning.

Figur 58 Karta över kulturhistoriska lämningar i Västerviks kommun

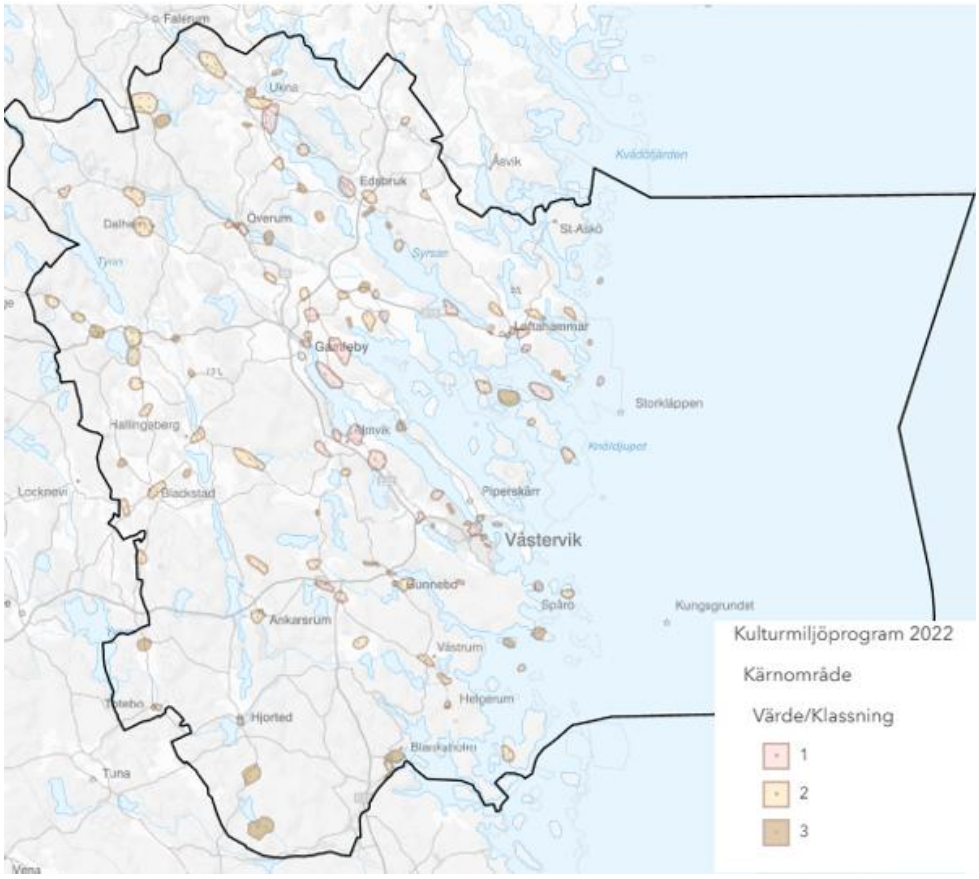
Ställningstagande

- I samband med planläggning, bygglovsprövning eller andra åtgärder som kan påverka de särskilt värdefulla områdena ska kulturmiljöprogrammets värdebeskrivningar, kulturmiljöprofil samt råd och riktlinjer vara vägledande samt översiktsplanens övriga ställningstaganden om hänsyn till kulturmiljön följas.
- Vid planläggning eller annan prövning enligt Plan- och bygglagen inom kulturhistoriskt värdefulla områden kan ett fördjupat kulturmiljöunderlag behövas. Underlaget bör vid behov bland annat redovisa områdets specifika kulturhistoriska värden och utgöra stöd för avvägningar i den fortsatta planeringen.
- Inom värdefulla bebyggelsemiljöer ska ny bebyggelse prövas med särskild hänsyn. Nya byggnader bör, när så är relevant, anpassas avseende lokalisering, placering, storlek och utformning i förhållande till den befintliga bebyggelsen.

- Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen har lagstadgade skydd enligt kulturmiljölagen. Vid ändringar, tillägg eller planläggning ska hänsyn till skyddsföreskrifterna tas och tillstånd från länsstyrelsen inhämtas.
- Fornlämningar och fornlämningsmiljöer ska skyddas och beaktas tidigt i plan- och byggprocesser.

Kulturmiljöprogrammet

I det kommunövergripande kulturmiljöprogrammet från 2022 har större sammanhängande områden där det finns flera saker som gjort platsen betydelsefullt pekats ut och värderats. Kulturmiljöprogrammet redovisar ett urval av miljöer men även utanför de olika områdenas gränser finns fornlämningar, byggnader och miljöer som är kulturhistoriskt värdefulla. Värderingen av de utpekade områdena har utgått från vilka historiska spår som går att finna på platsen samt hur läsbara spåren är. De utpekade områdena har kategoriserats i huvudområden samt tre kärnområdesklasser. Huvudområden kan inhysa flera klasser av kärnområden. Kärnområden i klass 1 har bedömts vara av regionalt eller nationellt intresse, klass 2 är av kommunalt intresse och klass 3 är av lokalt intressen.

Figur 59 Karta över kulturmiljöprogrammets alla kärnområden i Västerviks kommun

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Komplettera befintligt kulturmiljöprogram med en inventering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, byggnadsverk, anläggningar och allmänna platser.

Kulturmiljö och besöksnäring

Västerviks kommun har stor potential att utveckla sitt rika kulturarv för turistiska och besöksmässiga ändamål. Projektet ”Bronsålderskust” lyfter fram kommunens rika lämningar från bronsåldern. De områden som i detta skede av projektet lyfts fram är Casimirsborg, Hermanstorp och Lofta. Kulturmiljöer är viktiga historiska dokument och kan skapa en känsla av förankring och tillhörighet för Västerviksborna men är också viktiga som besöksmål och för det lokala näringslivet.

Ställningstagande

- Ta tillvara de kulturvärden som finns och utveckla dessa vidare, bland annat genom att stödja och uppmuntra turistfrämjande verksamheter som lyfter dessa värden.

Markanvändning natur- och kulturlandskap

I översiktsplanens markanvändningskapitel pekas samtliga kärnområden från kulturmiljöprogrammet ut som natur- och kulturlandskap. Särskild hänsyn ska tas till kulturmiljön vid föreslagen ändrad markanvändning.

Ställningstagande

- Västerviks kommun gör bedömningen att sådana områden som i markanvändningskartan kategoriserats ”natur- och kulturlandskap”, vilka sammanfaller med kulturmiljöprogrammets utpekade kärnområden, utgör särskilt värdefulla områden. Hänsyn ska tas till fornlämningar, kulturvägar, byggnadsminnen och övriga kulturhistoriskt värdefulla byggnader, anläggningar och områden.

Energi

Det moderna samhället är starkt beroende av en fungerande energiförsörjning. Störningar och avbrott i försörjningen av el, drivmedel, gas eller värme kan leda till allvarliga konsekvenser för såväl den enskilde som för viktiga funktioner i samhället. Det gör att det ställs höga krav på tillförlitligheten i energisystemen, det vill säga att det finns en trygg energiförsörjning.

Västerviks kommun har en årlig elanvändning på cirka 350 GWh, medan den lokala elproduktionen uppgår till omkring 300 GWh. Kommunen är därmed i nuläget nästintill självförsörjande på el sett över ett år, även om import krävs vid vissa tider och export sker vid andra.

Energimixen i kommunen domineras tydligt av vindkraft, som står för ungefär 82 procent av den totala elproduktionen. Värmekraft, främst i form av kraftvärme, bidrar med cirka 8 procent, medan vattenkraft och solel vardera står för omkring 5 procent. Sammantaget innebär detta att Västervik har en hög andel förnybar

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

elproduktion och ett robust lokalt energisystem där flera kraftslag tillsammans bidrar till en stabil elförsörjning.

Övergripande ställningstagande

- Arbeta i linje med den klimat- och energistrategi som Länsstyrelsen Kalmar tagit fram. Arbeta för att uppnå det regionala målet om en fossilbränslefri region.
- Följ målen, riktlinjerna och handlingsplanen i kommunens energi- och klimatstrategi.
- Ta fram en energiplan enligt lagen om energiförsörjning.
- Verka för en framtidssäkrad energiproduktion i kommunen, som tar höjd för en eventuellt ökande energikonsumtion.
- Bejaka och uppmuntra småskalighet i energiproduktionen, oavsett kraftslag, för att minska sårbarheten i energisystemet ur beredskapssynpunkt.
- Större luftburna elledningar i nära anslutning till bostadsbebyggelse bör i samband med framtida utveckling markförläggas, särskilt för ledningar inom detaljplanelagt område. Utveckling av markförlagda elledningar bör främjas där så bedöms lämpligt.
- Verka för att elproduktion i kommunen bidrar till energisystemets flexibilitet, exempelvis genom möjliggörande av lagringslösningar och efterfrågeflexibilitet.
- Stödja etablering av innovativa energisystem, såsom sektorskopplade lösningar där överskottsel används för fjärrvärme, vätgasproduktion eller laddinfrastruktur.
- Främja synergier mellan olika energislag för att skapa ett stabilt och lokalt anpassat energisystem.
- Uppmuntra samägda och lokalt förankrade energiprojekt där invånare och företag kan delta i utvecklingen av hållbar energiproduktion.
- Kommunen ska verka för att energi används utifrån sitt kvalitetsvärde (exergi). Högvärdig energi, såsom el, ska användas där den behövs som mest, medan lågvärdig energi bör nyttjas för uppvärmning och liknande ändamål. Detta bidrar till ett resurseffektivt energisystem och minskar behovet av elproduktion.

Markanvändning energiproduktion

I översiktsplanens markanvändningskapitel pekas fem områden ut för energiproduktion. Tre av områdena är nuvarande användning vindkraft, där anläggningarna är i drift sedan olika lång tid tillbaka. Det fjärde området är utpekat och används som energiproduktion solcellsanläggning och det femte området är utpekat som energiproduktion biogasanläggning.

Ställningstagande

- Kommunen bedömer det som lämpligt att nuvarande markanvändning fortlöper för de utpekade områdena för översiktsplanens tidshorisont, det vill säga fram till 2050.
- Ianspråktagen mark för energiproduktion ska återställas efter användningen.

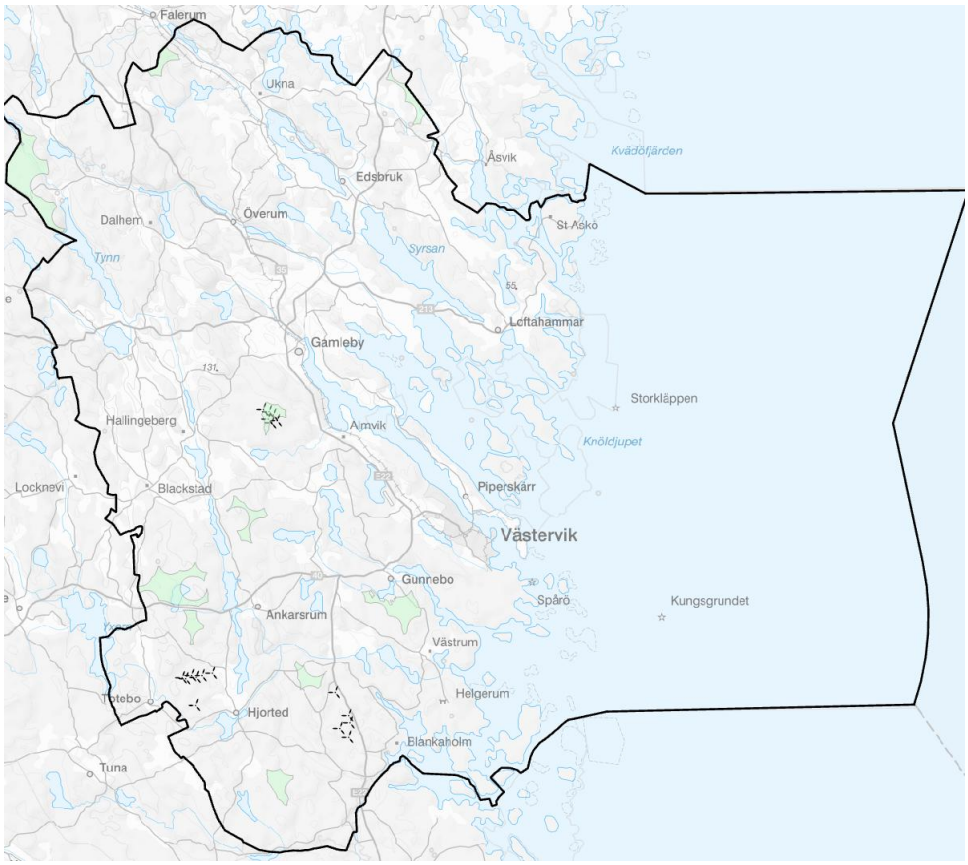
Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Följ ställningstagandena för vindkraft och solkraft i utpekade områden för energiproduktion.

Vindkraft

Vindkraft utgör redan en etablerad del av energiproduktionen i kommunen, med en tydlig effektkapacitet. Västerviks kommun har i dagsläget tre vindparker med ungefär 15 vindkraftverk totalt och med en sammanlagd maximal installerad effekt om cirka 91,8 MW som beräknas producera cirka 240 GWh årligen.

Tidigare gällande tematiskt tillägg till översiktsplan för vindbruk (antaget 2014) beslutades inaktuellt av kommunfullmäktige under 2021. Planeringsunderlaget ”förutsättningar för vindbruk” togs fram under 2024, som stöd för översiktsplaneprocessen. Syftet var att sammanställa förutsättningarna för vindbruk i Västerviks kommun bland annat utifrån rådande förutsättningar, nu gällande lagstiftning och vindresurser. Målet var att identifiera vilka delar i kommunen där det är olämpligt med vindbruk och därmed även få fram vilka områden som inte är direkt olämpliga för vindbruk. Resultatet av analysen gav en indikation på hur förutsättningarna för vindbruk i kommunen ser ut och var det inte är direkt omöjligt att etablera vindkraftverk.

Figur 60 Karta över områden som inte är direkt olämpliga för vindkraft i Västerviks kommun

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Kommunen är noggrann med att vindkraftsanläggningar ska placeras och utformas på ett hållbart sätt sett till hushållning med mark samt i förhållande till andra intressen.
- Pröva främst nya vindkraftsetableringar i redan bullerutsatta områden, exempelvis i anslutningar till större infrastrukturstråk.
- Vindkraftverk bör placeras minst 1 500 meter från bostäder.
- Storskaliga vindkraftsparker bör placeras minst 2 000 meter från befintliga vindkraftsparker.
- Vindkraftverk bör inte placeras i direkt närhet till sjöar, vattendrag och vattenförekomster. Minsta avstånd ska vara 100 meter från sjöar och vattendrag.
- Vindkraftverk bör inte etableras närmare än 1 500 meter från kommunens LIS-områden.
- Vindkraftverk med kortare avstånd till kommungräns än 2 000 meter innebär att en tidig dialog med berörd grannkommun ska genomföras.
- Följande hänsynsområden bedömer kommunen bör uteslutas för planering av vindkraft: riksintresse för naturvård, riksintresse för friluftsliv, riksintresse för totalförsvaret - militära delen (sjöövningsområde till havs samt stoppområde vindkraftverk), riksintresse för kommunikationer, trafikslagen (sjöfart samt vägnät), riksintresse för kulturmiljövård, riksintresse obruten kust, riksintresse rörligt friluftsliv, natura 2000-områden, naturreservat, vattenskyddsområden, biotopskyddsområden, strandskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, kärnområden utpekade i kommunens kulturmiljöprogram samt områden med visuell känslighet enligt landskapskaraktärsanalys.
- Verka för utveckling och anpassning av befintliga vindkraftsområden i takt med teknikutvecklingen för att effektivisera energiproduktionen inom redan etablerade områden. Genom att ersätta äldre verk med nyare och mer effektiva anläggningar (repowering) kan energiproduktionen öka avsevärt inom befintliga områden, vilket minimerar behovet av att ta nya markområden i anspråk.
- Vidareutveckla kommunens roll som dialogpart vid större vindkraftsetableringar, särskilt i frågor som rör lokalsamhällets delaktighet och nytta.
- Uppmuntra etableringar som genererar lokal samhällsnytta, exempelvis genom bygdepeng, delägarskap eller riktade investeringar i lokal infrastruktur. Följ arbetet med den så kallade incitamentsutredningen.
- Verka för att nya och omprövade vindkraftsområden föregås av en omfattande landskapsanalys, där landskapets visuella, kulturella och ekologiska värden bedöms samlat.
- Vid en prövning av lämpligheten av en vindkraftsetablering ska djupare studier göras kring etableringens påverkan på människors hälsa och välbefinnande, infrastruktur, natur- och kulturvärden samt landskapsbilden. Bedömningen sker i varje enskilt fall.
- Stötta initiativ för att mäta och minska buller- och skuggeffekter, bland annat genom ny teknik och digitala verktyg för realtidsövervakning.
- Vindkraftverk bör grupperas.
- Vindkraftverk bör följa och anpassas till landskapet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- I ett tidigt skede bör befintlig elnätskapacitet ses över för att säkerställa etableringens möjlighet att ansluta till elnätet.
- Skugg- och siktlinjestudier i samband med projektering av vindkraftverk ska genomföras.
- Vid eventuell vindkraftsetablering inom områden som omfattas av totalförsvarets riksintressen ska tidig dialog med Försvarsmakten ske för att tydliggöra möjligheten till och förutsättningarna för etablering inom dessa områden.
- Vid uppförande av höga objekt ska Luftfartsverket, Försvarsmakten, Trafikverket och MCF:s verksamhet för Rakel alltid remitteras i plan- och lovprocesser.
- För ansökningar enligt miljötillstånd måste kommunerna godkänna etableringen enligt 16 kap. 4 § MB vilket brukar kallas för det kommunala vetot. Förändras förutsättningarna för det kommunala vetot ska kommunen ta ett aktualitetsbeslut om det finns behov av att ta fram nya riktlinjer för vindkraft.

Solkraft

Västerviks kommun har goda förutsättningar för solkraft och en relativt snabbt växande produktion. År 2024 fanns cirka 1 500 nätanslutna solcellsanläggningar i kommunen med en sammanlagd effekt på omkring 21,7 MW (cirka 3 GWh per år i produktion), där majoriteten utgjordes av småskaliga installationer på villor och fastigheter. Sedan dess har en ny solpark i Mörghult tillkommit på 14 MW, som beräknas producera cirka 15 GWh per år.

Ställningstagande

- Mark som är olämplig för bebyggelse till följd av exempelvis höga bullernivåer, nedlagda deponier, risk för olyckor eller dåliga grundläggningsförhållanden är särskilt bra lämpad för etablering av markförlagd solcellsanläggning.
- Markförlagd solcellsanläggning kan tillåtas inom områden där etableringen kan kombineras med andra markanvändningar, såsom jordbruk, bete, pollineringsytor eller våtmarker, utan att dessa värden påtagligt försämras.
- Vid anläggning av markförlagd solcellsanläggning på jordbruksmark ska jordbrukets fortsatta drift säkerställas. Exempelvis ska vägar eller transformatorstationer som medför försämring av markens framtida produktionsvärde i den mån det är möjligt förläggas vid sidan om eller i utkanten av jordbruksmarken.
- Mark som riskerar att översvämmas vid höga vattenstånd eller kraftiga skyfall är särskilt bra lämpad för markförlagd solcellsetablering.
- Verka för ökad användning av solkraft på befintlig bebyggelse och infrastruktur, såsom industribyggnader och parkeringsytor.
- Uppmuntra energieffektiv arkitektur med integrerad solenergi, där solceller blir en del av byggnaders gestaltning. Hänsyn ska alltid tas till eventuella kulturmiljövärden.
- För större solcellsanläggningar på mark ska särskild hänsyn tas till anläggningens påverkan på landskapsbild och riksintresseanspråk.
- Solcellsanläggningar på tak uppmuntras. Hänsyn ska alltid tas till eventuella kulturmiljövärden.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Kommunen är positiv till att utveckla både storskaliga markanläggningar som mindre takanläggningar.
- I ett tidigt skede bör befintlig ledningskapacitet ses över för att säkerställa etableringens möjlighet att ansluta till elnätet.

Vattenkraft

Vattenkraften i Västerviks kommun består av ett antal mindre kraftverk med relativt låg installerad effekt. Det finns i nuläget ett 10-tal anläggningar i kommunen, främst belägna längs Botorpsströmmen men även vid Storån och Venerna. Den sammanlagda installerade effekten uppgår till cirka 6,8 MW. Den årliga normalproduktionen är 18,6 GWh, vilket innebär att vattenkraften spelar en mindre men stabil roll i den lokala energiförsörjningen. Fallhöjderna varierar kraftigt mellan anläggningarna, vilket påverkar deras individuella produktionskapacitet. Kraftverken ägs och drivs av privata, i flera fall lokala, bolag.

Ställningstagande

- Verka för att befintlig småskalig vattenkraft i kommunen bevaras och moderniseras, förutsatt att natur- och kulturmiljövärden och miljökvalitetsnormer i vatten kan upprätthållas.
- Stödja åtgärder som bidrar till att vattenkraften bedrivs med minsta möjliga miljöpåverkan, såsom förbättrad fiskvandring och ekologiskt anpassad drift.
- Uppmuntra dialog mellan kraftägare, myndigheter och lokala intressen vid omprövningar av tillstånd, för att hitta hållbara lösningar där både energi och miljö värnas.

Kraftvärme

I Västerviks kommun finns produktionsanläggningar för fjärrvärme i Ankarsrum, Gamleby och Västervik som drivs av Västervik Miljö & Energi AB. I Västervik finns även en reservproduktionsanläggning. Cirka 10 000 hushåll har fjärrvärme som primär uppvärmningskälla. Både hushållsavfall, industriavfall och skogsflis används till energiåtervinning. Den producerade energin levereras till fjärrvärmenätet. Fjärrvärme är en trygg och lokal värmeförsörjning som tillgodoser stora delar av Västerviks, Gamlebys och Ankarsrums invånare och verksamheter med värme.

Ställningstagande

- Verka för att i markupplåtelser styra energiförsörjningen till fjärrvärme.
- Fjärrvärme och kraftvärmeelproduktion är viktig ur bland annat beredskapssynpunkt och finns tillgänglig när behovet av el är som störst. Dessa energislag ska därför ges möjligheter att utvecklas och prioriteras.
- Säkerställ att restprodukter från kraftvärmeproduktionen, exempelvis i form av flyg- och bottenaska, tas om hand på utsedda anläggningar för ändamålet.

Kärnkraft

Västerviks kommun ligger i nära anslutning till OKG:s kärnkraftsanläggning i Oskarshamns kommun, vilken är en viktig regional resurs för stabil och fossilfri elproduktion. I Västerviks kommun finns idag ingen kärnkraftsanläggning.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Västerviks kommun verkar för att stödja den fortsatta utvecklingen av OKG:s kärnkraftsanläggning i Oskarshamns kommun och motverkar inte de satsningar som görs på kärnkraft i dess närområde.
- Det bedöms i nuläget inte finnas behov eller förutsättningar för att etablera kärnkraft inom den egna kommunens gränser.
- När det gäller små modulära reaktorer (SMR) följer kommunen utvecklingen och är generellt positiv till nya, säkra och stabila kraftslag. Framtida ställningstaganden kommer att utgå från teknikens mognad, säkerhet och möjligheten att bidra till en robust och hållbar energiförsörjning.

Biogas

I kommunen finns det sedan en tid tillbaka biogasproduktion från avloppsslam vid reningsverket på Lucerna, som framöver ska användas till reningsverkets egen värme- och kraftproduktion. I kommunen finns för tillfället en biogasmack i centralorten Västervik. Det till största delen kommunalägda bolaget Västervik Biogas AB är i nuläget vilande. Fler lokaliseringar för biogasproduktion via den privata sektorn är under utredning.

Ställningstagande

- Stötta utvecklingen av biogasproduktion i kommunen som en del av det cirkulära och lokalt förankrade energisystemet.
- Verka för att restprodukter från lantbruk, skogsbruk och livsmedelsindustri i kommunen tas tillvara för biogasproduktion, vilket minskar klimatpåverkan och gynnar lokal resiliens.
- Uppmuntra etablering av uppgraderingsanläggningar för biogas till fordonsbränsle för att stödja fossilfri mobilitet inom kommunens transporter.
- Främja samlokalisering av biogasanläggningar med andra verksamheter, till exempel reningsverk, avfallsanläggningar eller lantbruksverksamheter för ökad systemnytta.

Klimatpåverkan

Västerviks kommuns mål är att skapa ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser. Utsläppen av koldioxid vid förbränning av fossila bränslen är den största orsaken till klimatpåverkan. Inom sektorer som transport, byggnation, energi, livsmedel och övrig konsumtion finns stora klimatutsläpp. För att minska klimatpåverkan har skogar och våtmarker en viktig roll som kolsänkor. För Västerviks kommun har, sedan 2019, jordbruket varit den största källan till utsläpp av växthusgaser, tätt följt av transporter.

En klimatsmart samhällsplanering bidrar till en struktur som gör att människor har nära till arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel och att invånarna väljer att åka kollektivt, cykla eller gå i stället för att ta bilen. Utmaningarna för Västerviks kommun är främst den stora geografiska utbredningen och därmed möjligheten att säkerställa utbudet av service och möjligheten till kollektivtrafik i landsbygderna.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Både Västerviks kommun och Västervik Miljö & Energi är anslutna till regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige, med målet att göra Sverige till ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Övergripande ställningstagande

- Följ Länsstyrelsen i Kalmars Klimat- och energistrategi 2025–2030.
- Följ kommunens Energi- och klimatstrategi 2021–2030.
- Ta fram ett koncernövergripande hållbarhetsprogram för de tre hållbarhetsaspekterna.

Klimatneutrala resor och transporter

Att välja att gå eller ta cykeln framför bilen är en av de mest effektiva individuella klimatåtgärderna. Genom att ersätta korta bilresor med cykel minskar utsläppen av växthusgaser och ytan i tätorter kan användas mer effektivt. En väl utbyggd infrastruktur med cykelvägar och starka stråk för kollektivtrafik kan öka resande med hållbara transporter.

Västerviks kommun är stor till ytan och har många orter och byar utspridda i hela kommunen, även i skärgården. De långa avstånden tillsammans med en delvis minskad befolkning skapar stora utmaningar för möjligheten att bibehålla och utöka det kollektiva resandet. Kollektivtrafik på vatten kommer med särskilda utmaningar kring gleshet, väderförhållanden och ekonomi. Det är svårt för invånare i kommunen att via kollektivtrafik ta sig mellan orter i kommunen utan att behöva byta färdmedel i centralorten. Det är viktigt att det kollektiva resandet mellan grannkommuner och till övriga delar av Sverige fortsatt får möjlighet att utvecklas.

Västerviks kommun har identifierat saknade länkar och förbättringsförslag för cykeltrafiken. Att ha möjlighet att cykla på ett säkert sätt mellan orter och till strategiskt viktiga punkter som busshållplatser längs med E22, riksväg 40 och riksväg 35 är av yttersta vikt.

Förutom kollektivtrafik och cykling behöver säkra och tydliga gångstråk prioriteras. Dessa behöver, liksom cykelstråken, vara kopplade till strategiska målpunkter som kollektivtrafiknoder, samhällsservice och verksamheter. Det ska vara lätt att ta sig fram som gångtrafikant eller cyklist och man ska känna sig säker i trafiken.

Kommunens övriga ställningstagande för resor och transporter återfinns främst under kapitel 6, tematiska ställningstagande under avsnittet Kommunikationer.

Ställningstagande

- Färdigställ cykelplanen för Västerviks kommun.
- Verka för fortsatt utveckling av kollektivtrafiken för att möjliggöra att fler kollektiva resor sker inom och utom kommunens gränser.
- Möjliggör för arbetspendling med kollektivtrafik till de utpekade serviceorterna och landsbygdsnoderna.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Påverka Trafikverket att genomföra trafiksäkerhetshöjande åtgärder längs med statliga genomfartsleder, exempelvis i Överum, Loftahammar, Gunnebo och Hjorted.
- Verka för strategiskt belägna cykelparkeringar i anslutning till trafiknoder och besöksintensiva funktioner. Cykelparkeringarna måste vara väderskyddade och trygga.
- Verka för strategiskt belägna pendlarparkeringar längs kollektivtrafikstråken för att möjliggöra ett kollektivt resande som en del av resan, främst för boende i landsbygd och landsbygdsnoder.

Klimatsmart byggande

Byggnation har stor betydelse för klimatmålen där ny bebyggelse och infrastruktur medför stora klimatutsläpp under produktionsfasen. När befintlig bebyggelse rivs leder det till stora mängder avfall. Om det är möjligt att ställa om byggnader till nya funktioner i stället för att riva dem innebär det mindre utsläpp och avfall samt en besparing av resurser. Genom förtätning av stadsmiljöer kan befintlig infrastruktur nyttjas snarare än att helt nya områden etableras, vilket också kan gynna hushållningen av mark.

Västerviks kommun antog 2022 en träbyggnadsstrategi som berör det byggtekniska utförandet. Strategin syftar till att vidareutveckla Västerviks identitet som en träkommun och bidra till en hållbar byggbransch. Kommunkoncernen ska vara ett föredöme och verka för ett ökat trähusbyggande för att uppnå mer klimatpositiva byggnader. Till 2030 ska minst 65 procent av kommunkoncernens byggnadsprojekt vara träbyggnader.

Ställningstagande

- Arbeta enligt riktlinjer och mål i gällande träbyggnadsstrategi.
- Vid ny- och ombyggnation ska utformning och materialval göras utifrån ett långsiktigt perspektiv med fokus på hållbara och säkra material.

Klimatrelaterade risker

På grund av den globala uppvärmningen ökar risker för ras, skred och erosion, ökad nederbörd med efterföljande översvämning, höga temperaturer och torka samt översvämning på grund av stigande havsnivåer. Kommunen ska i översiktsplanen ge sin syn på klimatrelaterade risker och hur de ska minska eller upphöra. Klimatrelaterade risker omfattar såväl planerad som befintlig bebyggelse och anläggningar, samt parker och andra grönområden. Riskbedömningen avgränsas till risker för skador på den byggda miljön.

Västerviks kommun har i klimatriskbedömningen (som togs fram 2024) på ett övergripande sätt identifierat områden som riskerar att drabbas av klimatrelaterade risker. De klimatrelaterade risker som bedömts få störst effekt för Västerviks kommun är ökade temperaturer, mer varierad nederbörd med ökad förekomst av skyfall samt översvämningar. Planeringsunderlaget för grön- och blåstruktur (som togs fram under 2025) tydliggör de viktigaste stödjande, försörjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänsterna för Västerviks kommun. Underlaget har legat till grund för ställningstaganden och

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

markanvändningsutpekanden i översiktsplanen samt identifierar värdekärnor och kärnområden för växt- och djurlivet i kommunen och deras relation till varandra.

Översiktsplanens ställningstaganden bidrar till att förebygga och mildra konsekvenserna av ett förändrat klimat genom att ge vägledning för en långsiktigt hållbar utveckling av kommunens mark- och vattenanvändning.

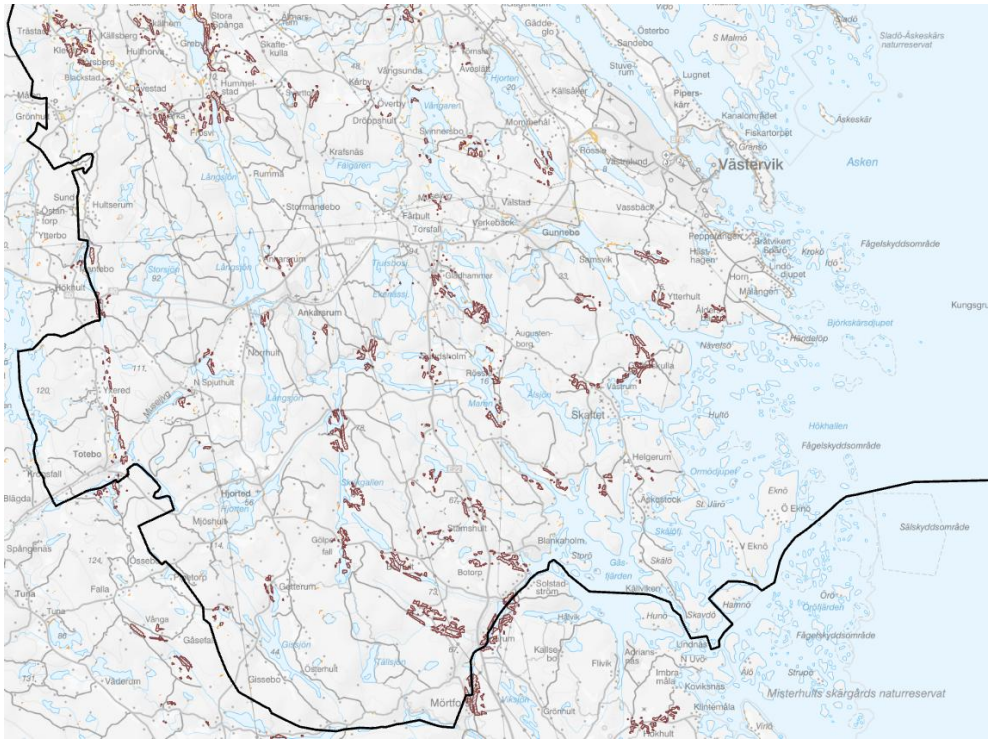
Övergripande ställningstagande

- Kommunen ska i den fysiska planeringen proaktivt verka för klimatanpassning genom att identifiera riskområden, utreda behov av klimatanpassningsåtgärder och säkerställa tillgång till mark för framtida lösningar, inklusive reträttområden där så krävs.
- Grön- och blåstrukturplan ska tas fram.
- Klimatanpassningsplan ska tas fram.
- Kartlägg alltid klimatrelaterade risker vid planering av ny bebyggelse.
- Förstärk de blågröna stråkens möjlighet att möta effekter av ett förändrat klimat genom att exempelvis fungera som en resurs för dagvattenhantering och skyfall samt temperaturreglering.
- Bevara låglänta grönområden i tätorterna för att fördröja vatten och mildra effekten av översvämningar.
- Fortsätta utredningsarbetet och driftsätta en ny och mer robust gemensam dricksvattentäkt för Västerviks kommun för att klara framtidens klimatutmaningar.

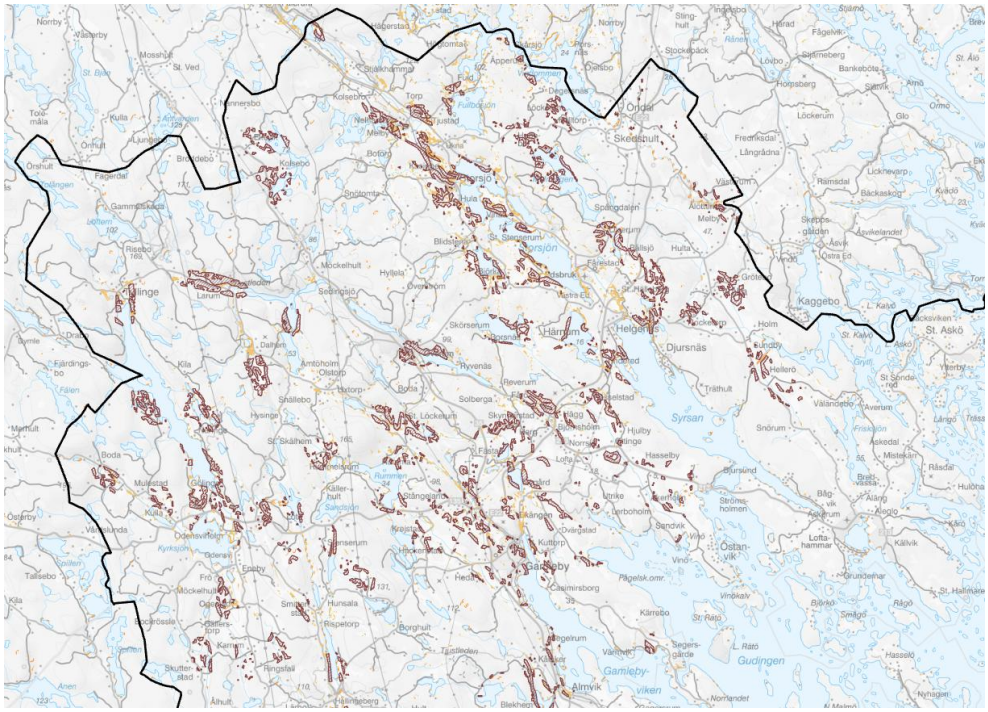
Risk för ras, skred och erosion

Områden för ras och skred är flest i dalgångarna i norra delarna av kommunen och längs med inlandsjöarnas strandområden. Riskområdena karaktäriseras av kuperad terräng och förekomst av instabila ler- eller siltjordar. Landhöjningen, klimatet och människans ingrepp i naturen förändrar markens stabilitet. Under årens lopp kan därför säker mark bli osäker, även på grund av höjningen av havsnivån kan nya riskområden tillkomma.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

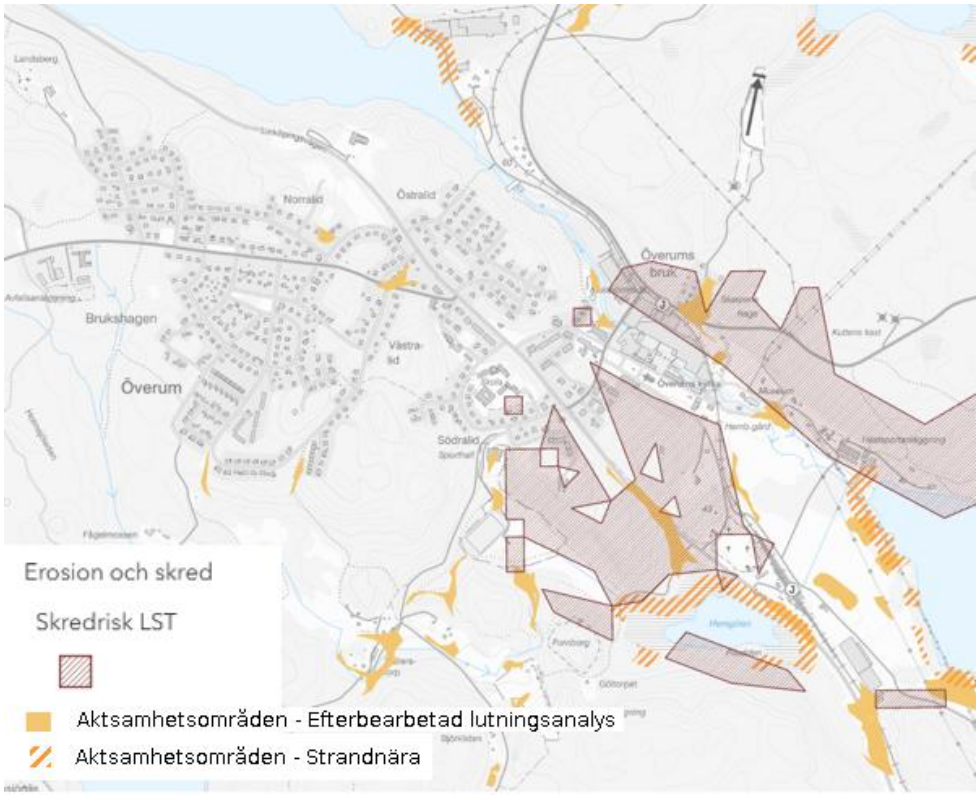

Figur 61 Karta över aktsamhetsområde för skred i södra kommunen

Figur 62 Karta över aktsamhetsområde för skred i norra kommundelen

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 63 Karta över aktsamhetsområde för skred med fokus på Överum

Ställningstagande

- Ny bebyggelse ska inte tillkomma i riskområden för skred och ras.
- Kommunen ska verka för att utredningar om behov av skyddsåtgärder genomförs i bebyggda områden med känd ras- och skredkänslighet.
- Markstabiliteten ska alltid bedömas i detaljplaner eller lovärenden utanför planlagda områden.

Risk för ökad nederbörd och översvämning

I och med det förändrade klimatet förväntas skyfall inträffa allt oftare och bli mer extrema. För Västerviks kommun är risken för återkommande kraftiga skyfall en av de största klimatriskerna. Ett skyfall innebär ett kortvarigt, intensivt regn där vattnet inte hinner rinna undan utan ofta orsakar översvämningar. I och med de ökade nederbördsmängderna riskerar också sjöar och vattendrag på sikt att orsaka översvämningar.

För att skapa ett robust samhälle krävs en resiliens där bland annat multifunktionella ytor för omhändertagande av dagvatten tillskapas. Det är också viktigt att grönytor i stadsmiljön sparas för att skapa buffertzoner för skyfallshantering. Grönytorna är också viktiga för att erbjuda skugga, bibehålla en biologisk mångfald och verka som spridningskorridor för arter.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

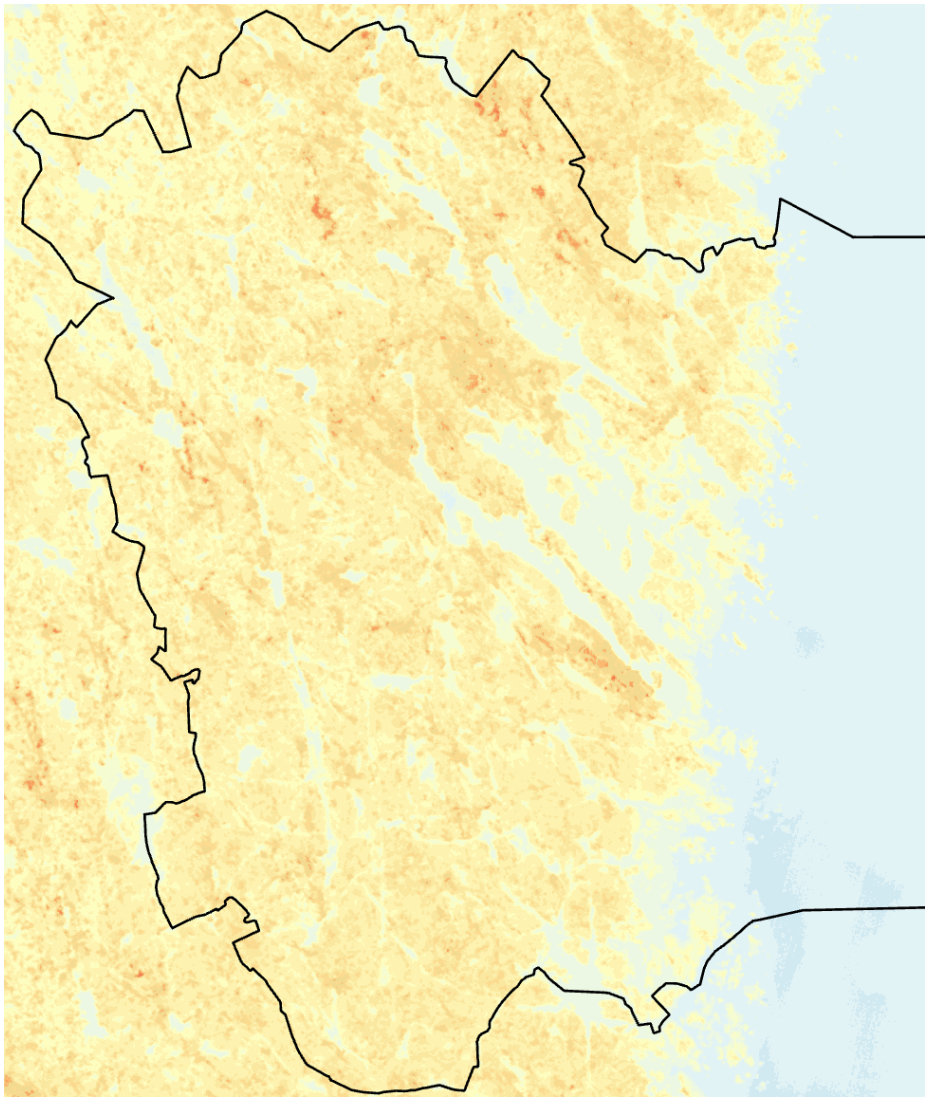
- Vid utpekande av nya områden för exploatering ska hänsyn tas till hela tillrinningsområdet och påverkan nedströms, instängda områden samt markavvattningsföretag.
- En fördjupad skyfallskartering med strukturplan och åtgärdsplan ska vid behov genomföras för Västervik, Gamleby, Ankarsrum, Överum, Hjorted, Gunnebo och Loftahammar.
- Säkerställ en kontrollerad hantering och avledning av vatten vid skyfall, genom att planera för tillräckliga ytor och avrinningsvägar. Skyfallsvägar ska beskrivas i all efterföljande planering.
- I kommande planeringssteg ska multifunktionella grönytor för bland annat fördröjning av dagvatten pekas ut och värnas. Även möjligheten att föreskriva om andelen hårdgjorda ytor vid planläggning samt anlägga regnbäddar och öppna diken bör övervägas.
- Den fysiska planeringen ska verka för att samhällsviktig bebyggelse skyddas mot konsekvenser av ökad nederbörd och översvämning.
- Vid nybyggnation ska instängda områden och riskområden för översvämning undvika att bebyggas.
- Låglänta områden som på sikt riskerar att översvämmas ska ses som en resurs för naturliga översvämningsytor. Dessa områden kan med fördel planeras för bland annat grönytor och parker.
- Kritisk infrastruktur ska identifieras utifrån höga flöden. Vid behov ska åtgärder, alternativa lösningar eller skydd föreslås.
- Båtnadsområden för markavvattningsföretag ska inte bebyggas, dvs sådana områden som markavvattnats genom exempelvis dikning eller vattenavledning.

Risk för högre temperaturer och torka

Myndigheten för civilt försvar (MCF, tidigare MSB) bedömer att det framför allt är i Östersjölandskapen som risken för brand i skog och mark ökar mest. Sammantaget bedöms en ökning av brandriskperioden med upp till 50 dagar fram till år 2100. Myndigheten bedömer också att frekvensen av antal bränder kommer att öka. I dagsläget uppstår en brand två av tre år och i ett framtida klimat bedöms frekvensen öka till att ske varje år. Utöver brandrisken innebär ökade temperaturer också en högre risk för vattenbrist i kust- och skärgårdsområden på grund av längre torrperioder, längre växtsäsong och ökad avdunstning.

Växtlighet är en viktig parameter för att sänka temperaturen i städer och tätorter. Det har konstaterats att ekosystem med hög biologisk mångfald har en större möjlighet att hantera klimatförändringar än ekosystem med en låg biologisk mångfald. Det är av yttersta vikt att värna om befintliga grönområden och låta grönstrukturen ta stor plats i den fortsatta fysiska planeringen. Det är viktigt att äldreboenden, förskolor, sjukhus och deras utemiljöer anpassas för perioder med extrema temperaturer och torka.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 64 Karta över risk för högre temperaturer i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Den fysiska planeringen ska verka för att bibehålla grönområden och befintliga träd i stadsmiljöer och andra tätbebyggda områden eller områden med hög hårdgörandegrad.
- Vid planering av ny bebyggelse ska MCF:s värmekartering och framtida grön- och blåstrukturplan vara vägledande.
- Grönytor, träd, våtmarker/strandängar och annan växtlighet bevaras och utvecklas för att agera kolsänkor, erbjuda väderskydd och absorbera skyfall.
- Vårda naturen och dess ekosystemtjänster för att ge ett bra mikroklimat.
- Bevara och planera för mer grönska i stadsmiljöer, exempelvis gröna fasader, parker och gatuträd som ger skugga och en avkylande effekt.
- I den fortsatta planeringen ska hänsyn tas till att bebyggelse och allmänna platser fungerar vid värmeböljor, med särskilt fokus på grupper som är extra värmekänsliga.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Värna och öka andelen parker, vattendrag och öppna områden i tätorter för att bidra till en minskad effekt av värmeöar.
- Använd naturen och dess ekosystemtjänster för att ge ett bra mikroklimat, genom att bevara och planera för mer grönska i tätbebyggda områden. Vid planteringar av träd och buskar är det viktigt att utgå från lokala arter så långt det är möjligt. Inplanterade arter kan bli invasiva i ett förändrat klimat och har utöver det ett mindre värde för den biologiska mångfalden både för insekter som födosök för fåglar.
- Säkerställ råvattentillgångar både kvantitativt och kvalitativt utifrån ett flergenerationsperspektiv då de förväntade klimatförändringarna riskerar att leda till ökad risk för både översvämningar och torka.
- Den kommunalägda tätortsnära skogen ska skötas för att öka brandresiliensen.

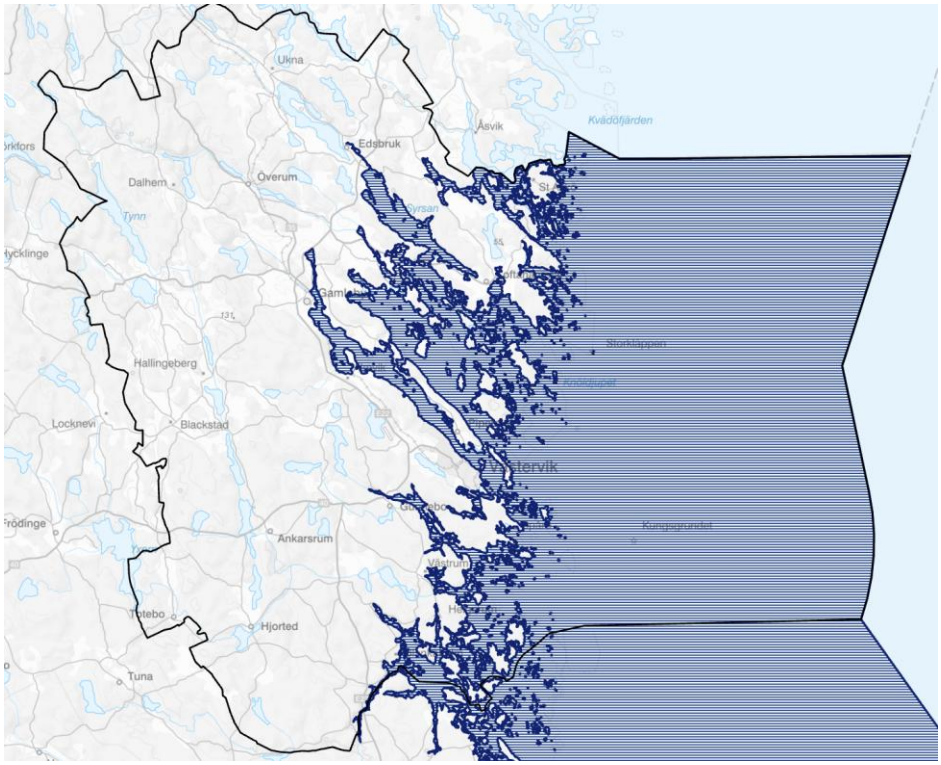
Stigande havsnivåer

Översvämning kan bland annat uppstå till följd av stigande havsnivåer. Klimat-förändringarnas påverkan ska beaktas under den planerade bebyggelsens hela förväntade livslängd, vilken enligt praxis antas vara 100 år.

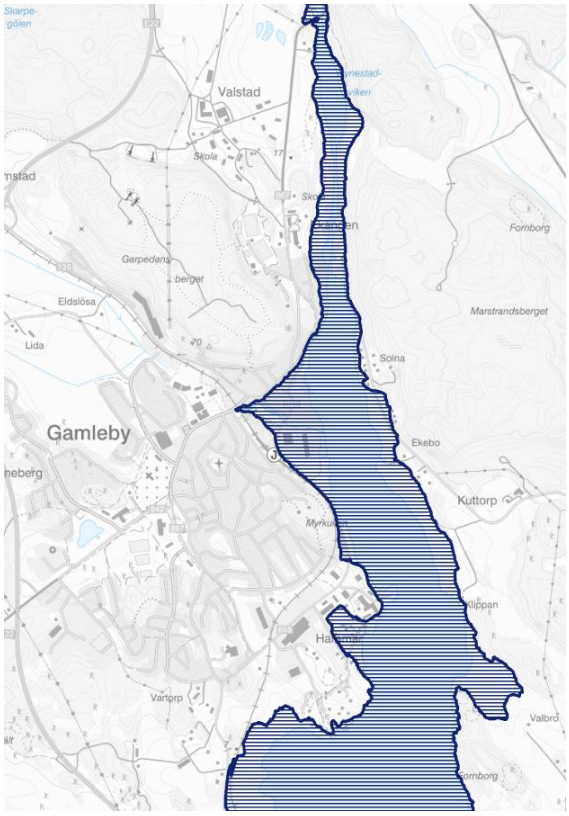
Länsstyrelsen i Kalmar län rekommenderar att ny bebyggelse i Västerviks kommun lokaliseras till minst 3,05 meter över medelvattenstånd. Den rekommenderade nivån baseras på utsläppsscenariot SSP5-8.5 och syftar till att beakta risken för framtida havsnivåhöjningar. Ny bebyggelse bör därför lokaliseras över denna nivå för att minska risken för oönskade effekter på grund av översvämning.

Stigande havsnivåer är en mycket påtaglig fara för Västerviks kommun. Stora områden riskerar att översvämmas i såväl Västervik som Gamleby men också i mindre tätorter samt flertalet havsvikar och öar. Inom vissa, särskilt utsatta, områden kan kommunen behöva retirera från områden som riskerar att svämmas över. På vissa andra platser skulle ett kustskydd krävas för att säkerställa att samhällsekonomiska och kulturhistoriskt värdefulla områden fortsatt kan utvecklas.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 65 Karta över områden som riskerar att påverkas av stigande havsnivåer i Västerviks kommun

Figur 66 Karta över hur Gamleby riskerar att påverkas av stigande havsnivåer på 3 meter

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Ställningstagande

- Initiera arbetet med kustskydd för att undvika att områden i kustnära orter översvämmas. Översiktsplanen kommer till granskningen kompletteras med en utredning om kustskydd eller liknande underlag som bedöms relevant.
- Där kustskydd inte bedöms ekonomiskt rimligt att genomföra bör reträtt av lågt liggande områden utredas.
- Ny bebyggelse av högre värde ska placeras och höjdsättas så att färdigt golv ligger högre än minst beräknad vattennivå vid ett 100-årsregn. Ta hänsyn till vinduppstuvning i vikar samt även våguppstuvning lokalt.
- Samhällsviktig verksamhet, ny sammanhållen bebyggelse eller större riskobjekt ska lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning.
- I efterföljande detaljplanering sätts lägsta grundläggningsnivå för bebyggelse utifrån gällande rekommendationer och praxis.

Miljö- och riskfaktorer

Vid planering och byggande behöver hänsyn tas till olika miljö- och riskfaktorer för att kunna erbjuda en attraktiv och hälsosam miljö för kommunens invånare. Risker som kan påverka människors hälsa och säkerhet handlar framför allt om luftkvalitet, buller, förorenade områden, farligt gods, miljöfarliga verksamheter och strålning.

Genom att identifiera riskfaktorer så som risk- och säkerhetsavstånd i ett tidigt skede kan sannolikheten och konsekvenserna av olyckor minimeras vilket underlättar processerna för att utveckla kommunen hållbart och robust. Det är också viktigt att säkerställa att samhällsviktiga funktioner och verksamhetsområden kan utvecklas på lång sikt.

Lokaliseringen av omgivningspåverkande verksamheter är viktig för att minimera störningar och risker.

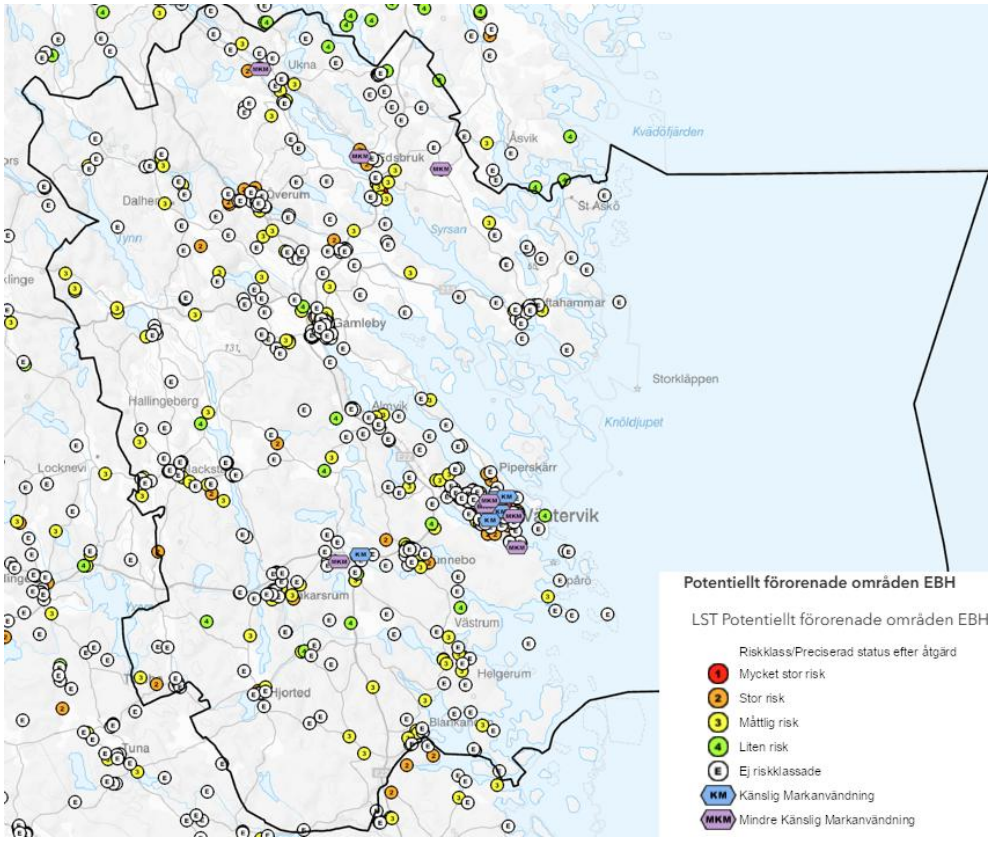
Förorenade områden

Förorenade områden är platser som är så förorenade att de riskerar att skada eller skapa olägenhet för människors hälsa eller miljön. Förorenad mark uppstår genom att industriverksamheter och andra miljöfarliga aktiviteter har lämnat föroreningar efter sig.

I Västerviks kommun finns fyra potentiellt förorenade områden som är klassade som riskklass 1 (mycket stor risk) enligt Länsstyrelsens kartläggning och ett 60-tal klassade i riskklass 2 (stor risk). Ur ett markföroreningsperspektiv är det dessa områden som kommunen bör prioritera i sitt övergripande arbete med förorenade områden. Sanering av ett av dessa områden pågår parallellt med framtagande av ny översiktsplan. Miljö- och byggnadskontoret arbetar med att ta fram en handlingsplan för förorenad mark som efter antagande ska vara vägledande vid planläggning och lovgivning. I samband med planläggning och lovgivning kontrolleras befintliga kartläggningar av föroreningssituationer och dialog förs med miljöskyddshandläggare.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Klimatförändringar ökar risken för att miljöfarliga ämnen i förorenade mark- och vattenområden sprids. Översvämningar, höjda havsnivåer, erosion och intensiva skyfall kan frigöra låsta föroreningar som tungmetaller och organiska ämnen. Särskilt sårbara är historiska industriområden vid kuster och vattendrag. Högre grundvattennivåer och fluktuationer ökar rörligheten hos föroreningar vilket gör att de lättare följer med vattenflöden. Skyfallsliknande regn kan orsaka ras, skred och erosion som frigör förorenade sediment. Även låga vattennivåer innebär en risk för spridning av föroreningar då kemiska förhållanden i marken kan ändras och på så vis påverkar hur föroreningarna beter sig.

Figur 67 Karta över potentiellt förorenade områden i Västerviks kommun

Nedlagda deponier

Kommunen ansvarar för att undersöka och bedöma risker från gamla, avslutade kommunala deponier. Att förvara avfall i en deponi räknas som pågående verksamhet även om något nytt avfall inte tas emot. Kommunen ska i sin avfallsplan redovisa uppgifter, riskbedömning och planerade åtgärder för de nedlagda deponierna. Det finns 45 kommunala nedlagda deponier i Västerviks kommun. Tre industriföretag har dessutom genomfört inventeringar och riskbedömt egna nedlagda deponier. Fyra av de kommunala deponierna bedöms utgöra stor risk (riskklass 2) för människors hälsa och miljön. Resterande, 41 deponier, bedöms utgöra måttlig risk (riskklass 3). 11 av deponierna i riskklass 3 hade åtgärdats till 2014.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

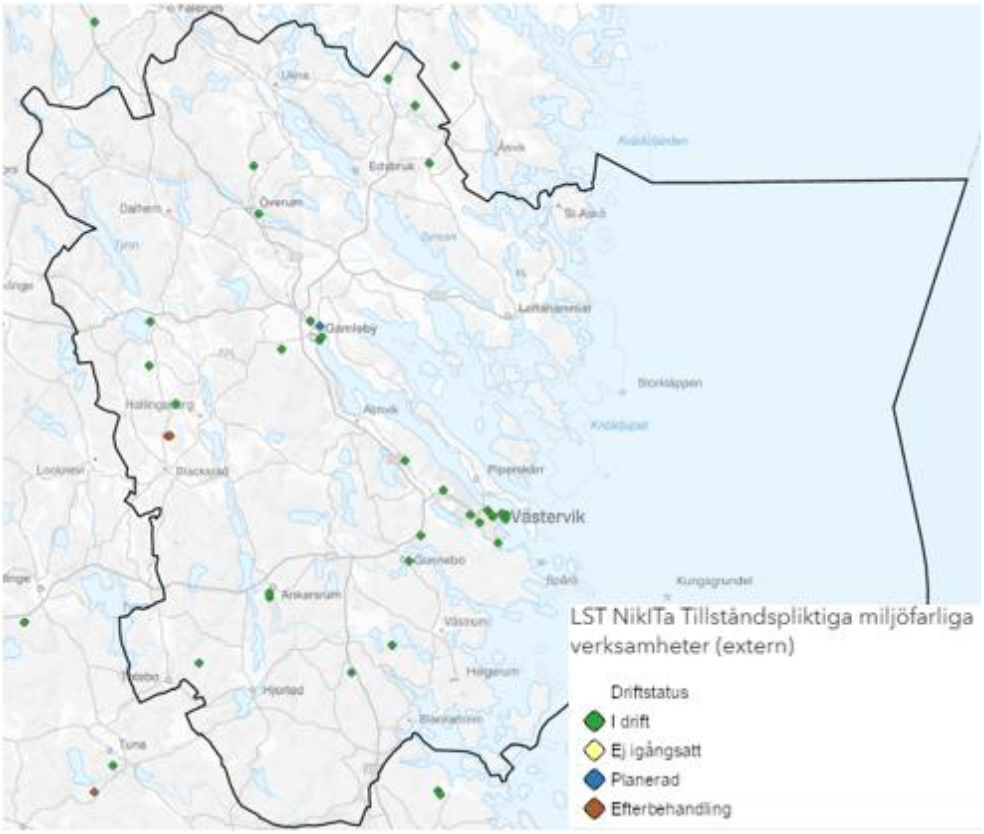
Ställningstagande

- Misstänkta eller konstaterat förorenade områden ska utredas i samband med planläggning, lovgivning, förhandsbesked och anmälningsärende. Sanering ska ske efter de åtgärder och behov som krävs utifrån resultat av markundersökning och kommande markanvändning. Informationen i EBH-portalen och befintlig kartläggning av föroreningsstatusen i kommunen ska ligga till grund för behovet av markmiljöundersökning.
- Vid sanering ska hänsyn tas till klimatförändringar så att området inte återförorenas eller att föroreningar riskerar att spridas i framtiden.
- Vattentäkter ska skyddas från föroreningar för att säkerställa långsiktig dricksvattenförsörjning. Kända föroreningar som kan ha en påverkan på vattentäkter ska åtgärdas genom lämplig sanering.
- Handlingsplan för förorenad mark ska efter sitt antagande vara vägledande vid planläggning och lovgivning.
- Ny bebyggelse ska undvikas på nedlagda deponier.
- Genomför fortsatta undersökningar av mark och vatten vid deponier som utgör störst risk för människors hälsa och miljön. Genomför framtagen åtgärdsplan för samtliga gamla nedlagda deponier där det finns betydande risker för spridning av föroreningar (klass 2).
- Sluttäckning ska ske av den gamla deponin på Målserum.

Miljöfarliga och omgivningsstörande verksamheter

Miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan orsaka störningar för människors hälsa eller miljön. Dessa störningar handlar dels om olika former av utsläpp till mark, luft eller vatten, dels om påverkan på omgivningen genom buller, vibrationer, ljus, strålning eller föroreningar. I Västerviks kommun finns en A-anläggning och 25 B-anläggningar. En typ av omgivningsstörande verksamheter är täkter. I kommunen finns det fem bergtäkter och en kombinerad berg- och grustäkt. Täkterna har en viktig roll för den lokala materialförsörjningen men är också ett störande ingrepp i naturen och kan orsaka olägenheter för människor.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Figur 68 Karta över tillståndspliktiga verksamheter i Västerviks kommun

Ställningstagande

- Omgivningsstörande verksamheter ska placeras där det är lämpligt utifrån verksamhetens påverkan på människors hälsa och kringliggande miljö och där störningarna kan tolereras. Samlokalisering av omgivningsstörande verksamheter förordas.
- Lokalisera störningskänsliga verksamheter främst i anslutning till goda kommunikationsstråk, exempelvis E22 och väg 40, för att minimera störningspåverkan.
- Ny bebyggelse placeras så att pågående verksamheter inte byggs in i samhället och riskerar restriktioner i efterhand.
- Vid planering av nya miljöfarliga verksamheter och SEVESO-anläggningar ska tillräckliga skyddsavstånd och påverkan på kringliggande miljöer utredas.
- Verka för att dålig lukt från exempelvis avfallsanläggningar inte når bostadsområden, exempelvis genom barriärer i form av skogspartier.
- Ta hänsyn till gällande praxis när det kommer till avstånd mellan ridanläggning och bostadsbebyggelse.
- Nyttjande av befintliga täkter ska prioriteras framför etablering av nya täkter.
- I områden där kommunen ser en förändrad framtida markanvändning ska kommunen arbeta för att möjliggöra omlokalisering av omgivningspåverkande verksamheter.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Risker och olyckor

I samband med all samhällsplanering är det viktigt att skador och olägenheter för människor och miljön minimeras. Risken för trafikolyckor, olyckor vid transport av farligt gods och naturolyckor är viktiga att beakta i den fysiska planeringen. Även risker för strålning från bland annat radon och elektromagnetiska fält behöver beaktas i den fysiska planeringen. Naturolyckor såsom översvämning, skyfall och skogsbränder behandlas under avsnittet ”klimatrelaterade risker” i detta kapitel, då risken för dessa ökar till följd av pågående klimatförändringar.

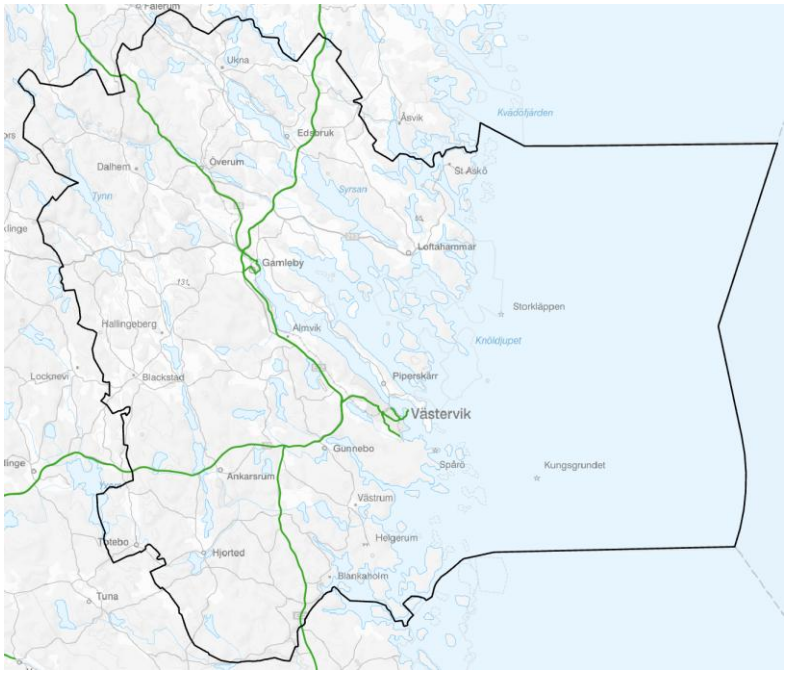
Ställningstagande

- Vid behov ska riskreducerande åtgärder i den fysiska miljön vidtas för att minska risken för och följderna av en olycka.
- Bostäder lokaliseras och utformas så att boende inte får någon påverkan från radon. Markradon hanteras i detaljplan och bygglov genom krav på markradonundersökning och eventuella skyddsåtgärder vid byggnation.
- Utomhusmiljöer till förskolor, skolor och omsorgsboenden ska utformas med skydd mot solens UV-strålning, exempelvis genom träd.
- I samband med planläggning, lovgivning, förhandsbesked och anmälningsärenden tas hänsyn till Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter.
- Bostäder, förskolor och skolor ska utformas och lokaliseras med hänsyn till elektromagnetiska fält.

Farligt gods

I Västervik, Gamleby och Överum går rekommenderad väg för farligt gods genom orterna. För samtliga orter innebär det en ökad risk för allvarliga olyckor för så väl tredje man som för fordon. I Västervik löper rekommenderad väg längs med många bostadsområden. Avståndet från bostad till vägmitt understiger i vissa fall 10 meter. Riskerna vid olyckor från farligt gods är olika från fall till fall. Dessa kan exempelvis bero på hastighet, omgivningens förutsättningar samt vad det farliga godset består av.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Figur 69 Karta över rekommenderade vägar för farligt gods

Ställningstagande

- Vid planering och lovgivning inom 150 meter från transportleder av farligt gods ska det särskilt bedömas om en riskutredning behöver göras.
- Vid prövning av ny bebyggelse eller förändrad markanvändning i närheten av stråk där farligt gods transporteras, behöver säkerhetsrisker beaktas och eventuell riskanalys tas fram.
- Verka för att en sydlig infart till Västervik byggs med anslutning till Lucerna och att den nya sträckningen utgör rekommenderad väg för farligt gods.

Utryckningsvägar

I Västerviks kommun finns det räddningstjänst i Västervik, Loftahammar, Överum, Gamleby, Ankarsrum och Hjorted. Vid en olycka är det viktigt att blåljuspersonal snabbt och säkert kan ta sig till olyckplatsen. I den fysiska planeringen behöver därför hänsyn tas till placering av räddningsstationer och ambulansverksamhet.

Ställningstagande

- Vid utveckling av den fysiska miljön ska behov och framkomlighet för blåljustrafik beaktas.
- Kartlägg utryckningsvägar som vid händelse av översvämning riskerar att hamna under vatten och bli ofarbara. Vid behov ska en åtgärdsplan upprättas.

Buller

De främsta bullerkällorna i Västerviks kommun är väg- och järnvägstrafik. Lokalt kan även andra bullerkällor, till exempel motorsport, skjutbanor, industrier och bergtäkter ge upphov till störningar.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Kommunen strävar efter att begränsa buller och därmed skapa en god ljudmiljö. Detta styrs bland annat av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken och regler om egenkontroll, tillsyn och prövning.

Ställningstagande

- Gällande riktvärden för buller från trafik och verksamheter samt vibrationer ska tillämpas vid planläggning och annan prövning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen.
- Buller ska särskilt beaktas vid förskolor, skolor, lekplatser, parker, rekreationsområden, i stadsmiljö och på torg.
- Nya verksamheter som genererar stora bullerföroreningar ska i första hand hänvisas till områden som redan är bullerpåverkade. Den ackumulativa bullernivån får dock inte överstiga gällande riktlinjer för industribuller.
- Bostäder ska i möjligaste mån planeras och placeras så att pågående verksamheter inte riskerar restriktioner i efterhand.
- Löpande kartlägga bullernivåer i samband med detaljplanearbetet.
- Miljö- och byggnadskontoret arbetar med att ta fram riktlinjer för musikljud. Riktlinjerna ska, efter antagande, följas.

Luftföroreningar

Luftföroreningar ger upphov till ökad förekomst av cancer, allergier, luftvägssjukdomar och ett allmänt försämrat hälsotillstånd. Globalt sett påverkas även vårt klimat av luftföroreningar genom att de har en bidragande effekt till bland annat växthuseffekten och uttunningen av ozonskiktet. Lokala och regionala luftföroreningsutsläpp bidrar till ökad försurning och övergödning av mark och vatten.

Västerviks kommun är en del av Kalmar läns luftvårdsförbund. Luftvårdsförbundet samordnar kommunernas kontroll av tätortsnära luftkvalitet. Mätresultaten för den senaste mätperioden visar att luftföroreningar, med fokus på partiklar och kväveföreningar, inte är något problem i Västerviks stad.

Ställningstagande

- Vid lokalisering av skolor, förskolor, vård och liknande verksamheter ska avstånd till större vägar eller andra föroreningskällor beaktas.

Masshantering

Masshantering utgör en väsentlig aspekt av hållbar samhällsutveckling och påverkar både miljön och ekonomin. Vid stora bygg- och anläggningsprojekt genereras stora mängder schaktmassor som kräver effektiv och hållbar hantering. Masshanteringen får inte innebära risk för skada eller olägenhet för människor eller miljön och att det inte schaktas, transporteras eller hanteras massor i onödan.

Ställningstagande

- Schaktning ska i möjligaste mån undvikas genom noggrann planering av projektet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Massbalans ska eftersträvas i samtliga bygg- och anläggningsprojekt, det vill säga att uppkomna massor ska återanvändas inom fastigheten eller närområdet där de uppkom.
- I de fall massor inte kan återanvändas i eller i närheten av projektet ska de transporteras till en lämplig mellanlagringsplats alternativt en godkänd mottagningsanläggning.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är juridiskt bindande styrmedel i miljölagstiftningen gällande kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. Se kapitel 5, Riksintresse, MKN och LIS för kommunens ställningstaganden gällande miljökvalitetsnormer.

Teknisk försörjning

Översiktsplaneringen omfattar kommunens tekniska försörjningssystem, såsom vattenförsörjning och avfallshantering. Genom planeringen kan resurser som mark, vatten och natur användas på ett hållbart sätt, till exempel genom att skydda känsliga områden eller avsätta plats för anläggningar för återbruk och återvinning.

Vatten och avlopp

Den allmänna VA-verksamheten omfattar dricksvattenförsörjning samt avledning och rening av spillvatten och bortledning av dagvatten. I kommunen är cirka 87 procent av befolkningen anslutna till den allmänna vatten- och avlopps-anläggningen som årligen producerar 3 miljoner kubikmeter dricksvatten och renar 4 miljoner kubikmeter avloppsvatten. I Västerviks kommun finns 16 vattenverk och 17 avloppsreningsverk.

Västerviks kommun är dock en stor och glesbefolkad kommun. Många hus ligger långt från de allmänna vatten och avloppsanläggningarna. 13 procent av Västerviks fasta befolkning, ungefär 5 000 personer, har enskilt vatten och avlopp. I kommunen finns även många fritidshus och den vanligaste lösningen är där enskilt vatten och avlopp.

Just nu pågår två stora projekt när det kommer till vatten och avlopp för att långsiktigt säkerställa dricksvattenförsörjningen och hållbar avloppsvattenreningen i kommunen. Det ena projektet handlar om att utreda ny huvudvattentäkt i kommunen. Det andra är ombyggnation av Lucerna avloppsreningsverk för att anpassa anläggningen efter striktare lagkrav.

Vattentjänstplan och andra styrande dokument

En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen ska också innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Det är från 2024 krav, enligt lag om allmänna vattentjänster 6 §, att varje kommun ska ha en vattentjänstplan fastställd av kommunfullmäktige. Målet är en långsiktigt hållbar VA-försörjning. Vattentjänstplanen är det samlande styrdokumentet för VA-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

planering och lever sida vid sida med vattenförsörjningsplan och dagvatten-strategi. Utöver dessa finns VA-tillsynsplan samt VA-utvecklingsplaner inom respektive verksamhet.

Dagvatten
Dagvatten är tillfälligt förekommande flöden av regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten som avrinner från mark eller hårdgjorda ytor. Hanteringen av dagvatten är en viktig pusselbit i byggandet av ett hållbart samhälle. Utan en fungerande dagvattenhantering riskerar delar av våra samhällen att översvämmas. Vattenfrågor är högaktuella i hela Sverige, men i ännu högre grad i Västerviks kommun där våra största tätorter alla ligger vid kusten och då vi har flera särskilt känsliga vikar och vattenområden.

Förtätningar, utökning av tätorter och ökad andel hårdgjord yta i tätorterna ökar bildningen och avrinningen av dagvatten. Att ta hand om allt dagvatten är en stor utmaning som förväntas bli ännu större i ett förändrat klimat. Större flödesvariationer, intensivare regn och längre torrperioder ställer stora krav på dagvattenhanteringen och ökar värdet av dagvatten som en resurs. Mer om skyfall och klimatanpassning finns att läsa under avsnittet klimatrelaterade risker i detta kapitel.

I dagvattenstrategin från 2020 beskrivs hur ansvar inom dagvattenhantering fördelas mellan kommunen, Västervik Miljö & Energi samt verksamheter och fastighetsägare. I den ställs krav på redovisning av fördröjning av dagvatten i samband med ny- eller ombyggnation. Strategin innehåller också en handlingsplan med åtgärder för en långsiktigt hållbar dagvattenhantering som sträcker sig till 2030. Den innehåller följande åtgärder; skyfallskarteringar och analyser, lokal fördröjning vid prioriterade trafikleder och parkeringar, förnyelse av ledningsnät enligt ny plan, fördröjning vid ny- och ombyggnation av bostäder och lokaler.

Dricksvattenförsörjning
Inom Västerviks kommun finns 16 vattenverk och totalt 100 mil ledningsnät som behöver renoveras eller bytas ut. Många av dem är 50 år gamla – och det finns till och med 100-åriga ledningar som är i full drift.

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. En säker dricksvattenförsörjning är avgörande för ett fungerande samhälle och är således en mycket viktig del av samhällets infrastruktur. De större tätorterna, Västervik, Gamleby och Ankarsrum, utnyttjar ytvatten från sjöar till dricksvatten. Ytvattentäkten Hjorten försörjer drygt 70 procent av kommuninnevånarna med dricksvatten. Grundvatten-tillgångarna i kommunen är mycket begränsade, grundvattenmagasinen är vanligen små och från juni till september förekommer bristsituationer. I kustområden förekommer saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar.

Som en del i arbetet med att trygga vattenförsörjningen i Västerviks kommun antog kommunfullmäktige 2017 en vattenförsörjningsplan. Planen beskriver var vattenresurserna och behoven finns – nu och i framtiden och pekar på känsligheter för variationer i nederbörd och torrperioder. I vattenförsörjnings-

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

planen ingår en handlingsplan som bland annat beskriver åtgärder som vattenbesparing, förbättrat vattenskydd, informationsåtgärder men också prioriterade åtgärder för en långsiktigt säkrad vattenförsörjning i Västerviks kommun. Vattenförsörjningsplanen pekar även på att det behövs en ny huvudvattentäkt som ersätter nuvarande (Hjorten).

Vattenskyddsområden för dricksvattentäkter
En vattentäkt är en ytvattentäkt eller grundvattentäkt som används för vattenförsörjning. Vattentäkterna behöver skyddsområden med gällande föreskrifter. Vattenskyddsområden är geografiskt avgränsade områden till skydd för en vattenförekomst med betydelse för vattentäkt. I kommunen finns 17 vattenskyddsområden för vattentäkter. Tre av dessa gäller för ytvattentäkter och resterande för grundvattentäkter.

1. Blankaholm (grundvattentäkt)
2. Totebo (grundvattentäkt)
3. Hjorted (grundvattentäkt)
4. Västrum (grundvattentäkt)
5. Axsjön och Kannsjön (Ankarsrum) (ytvattentäkt)
6. Grönhult (grundvattentäkt)
7. Blackstad (grundvattentäkt)
8. Hjorten och Vångaren (Västervik) (ytvattentäkt)
9. Odensvi (grundvattentäkt)
10. Rummen (Gamleby) (ytvattentäkt)
11. Dalhem (grundvattentäkt)
12. Tyllinge (grundvattentäkt)
13. Överum (grundvattentäkt)
14. Helgenäs (grundvattentäkt)
15. Storsjö (grundvattentäkt)
16. Ytterby (Stora Askö) (grundvattentäkt)
17. Loftahammar (grundvattentäkt)

Verksamhetsområde för vatten och avlopp
Ett verksamhetsområde för vatten och avlopp är ett tydligt avgränsat område där försörjningen med dricksvatten och hantering av spillvatten ska ske via allmänna anläggningar. Enligt lagen om allmänna vattentjänster ska kommunen besluta om sådana områden för de vattentjänster, dricksvatten, spillvatten och ibland dagvatten, som behöver organiseras i ett större sammanhang för att skydda människors hälsa och miljö, både för befintlig och framtida bebyggelse. Inom ett verksamhetsområde är kommunen skyldig att förse alla fastigheter som har behov av vatten och avlopp med dessa tjänster. För bostäder anses behovet alltid föreligga, och nyetablering av enskilda vatten- och avloppsanläggningar tillåts därför inte inom området.

I Västerviks kommun återfinns verksamhetsområden för dricksvatten och spillvatten samt i vissa delar även dagvatten, i och i anslutning till tätorterna, småorter samt landsbygderna.

Ställningstagande
- Ta fram grön- och blåstrukturplan.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Följ riktlinjer som pekas ut i vattentjänstplan, dagvattenstrategi och vattenförsörjningsplan.
- Säkerställ att VA-utvecklingsplan och VA-tillsynsplan uppdateras och revideras vid behov.
- Ta fram brand- och släckvattenplan.
- Verka för god dricksvattenkvalitet i kommunens allmänna vattentäkter samt skydda de viktiga vattenresurserna i kommunen för att säkra långsiktig dricksvattenproduktion.
- Vattentäkter ska skyddas från föroreningar för att säkerställa långsiktig dricksvattenförsörjning. Kända föroreningar som kan ha en påverkan på vattentäkter ska åtgärdas genom lämplig sanering.
- Kontinuerligt säkerställa skydd av befintliga och framtida dricksvatten- och reservvattentäkter som saknar skydd samt revidera äldre vattenskyddsområden.
- Se över utvecklingszonernas (definierade i vattentjänstplanen) utbredning kring de allmänna verksamhetsområdena vid antagande av ny översiktsplan. Utvecklingszonerna samt översiktsplanens markanvändning ska sträva efter att gå hand i hand.
- Utvidgning av verksamhetsområden för allmänt vatten och avlopp ska ske enligt Vattentjänstplanen och ske i etapper.
- Fördjupa arbetet med skyfallskarteringar inom tätorterna där behov finns. Se mer under avsnittet "klimatrelaterade risker" i detta kapitel.
- Inför samråd i detaljplaneprocessen ska det konstateras om behov av dagvattenutredning eller skyfallskartering inom planområdet finns.
- Säkerställ löpande inventering av områden med enskilt avlopp för att säkerställa att grund- eller ytvattenkvaliteten inte påverkas negativt av tillkomsten av fler enskilda avlopp.
- Förstärk de blågröna stråkens möjlighet att möta effekter av ett förändrat klimat genom att exempelvis fungera som en resurs för dagvattenhantering och skyfall samt temperaturreglerande.
- Bevara låglänta grönområden i tätorterna för att fördröja vatten och mildra effekten av översvämningar.
- I kommande planeringssteg ska multifunktionella grönytor för bland annat fördröjning av dagvatten pekas ut och värnas.
- Säkerställ råvattentillgångar både kvantitativt och kvalitativt utifrån ett flergenerationsperspektiv då de förväntade klimatförändringarna riskerar att leda till ökad risk för både översvämningar och torka.
- Arbeta för att säkerställa reservvattenberedskap för kommunens allmänna vattentäkter.
- Verka för att minska onödig dricksvattenanvändning hos invånare och verksamheter.
- Arbeta med åtgärder i den fysiska miljön för att fördröja vattenflöden, spara vatten och möjliggöra återanvändning av vatten.
- Utför åtgärder för att säkerställa att allmänna vatten- och avloppsanläggningar klarar av höjda havsnivåer.
- Dagvatten ska ses som en resurs som kan tillföra en mängd mervärden. Uppkomst av dagvatten ska minimeras. Dagvatten ska omhändertas lokalt och fördröjas så nära källan som möjligt. Förorening av dagvatten ska förhindras och eventuell rening sker så nära källan som möjligt.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Dagvatten ska vara en naturlig del i planeringen och utvecklingen av nya exploateringsområden. Dagvattenplaneringen ska utgå från områdets naturliga förutsättningar och följa riktlinjer för dagvatten. Ytor ska avsättas för dagvattenhantering vid planering av nya bebyggelseområden.
- I befintliga bebyggelseområden ska kommunen verka för att markägare blir uppmärksammade på eventuella problem med ökade nivåer av dagvatten. Detta kan exempelvis ske genom informationsinsatser, att föregå med gott exempel där kommunen är markägare samt att synliggöra planeringsunderlag för dagvattenproblematik.
- Vid nyexploatering ska det eftersträvas att området inte släpper ifrån sig mer dagvatten än vad som gjordes tidigare.
- Öppna dagvattensystem bör möjliggöras för att de är mindre sårbara vid extrema nederbördstillfällen och för att öppna vattenytor kan tillföra orternas livsmiljöer positiva värden. Detta gäller såväl i områden med nybyggnation som i befintliga bebyggelseområden.
- Huvudvattentäkt och försörjning av dricksvatten för kommunen ska utredas vidare i enlighet med vattentjänstplanen samt direktiv i samband med pågående arbete.
- Då de flesta vatten- och reningsverken i kommunen byggdes under 60- och 70-talet kommer det stora flertalet att behöva bytas ut eller totalrenoveras under planperioden för att säkerställa tillgången till vattentjänster.
- Där det är möjligt och ekonomiskt rimligt ska det eftersträvas att uppföra överföringsledningar mellan orterna för att minska antalet mindre anläggningar och få en effektivare och strukturellt mer hållbar VA-anläggning.
- Arbetet med att förnya ledningsnätet kommer behöva accelerera och bibehållas på en hög nivå under planperioden för att säkerställa att framtida generationer har tillgång till VA-tjänster av samma kvalitet som idag.

Avfall

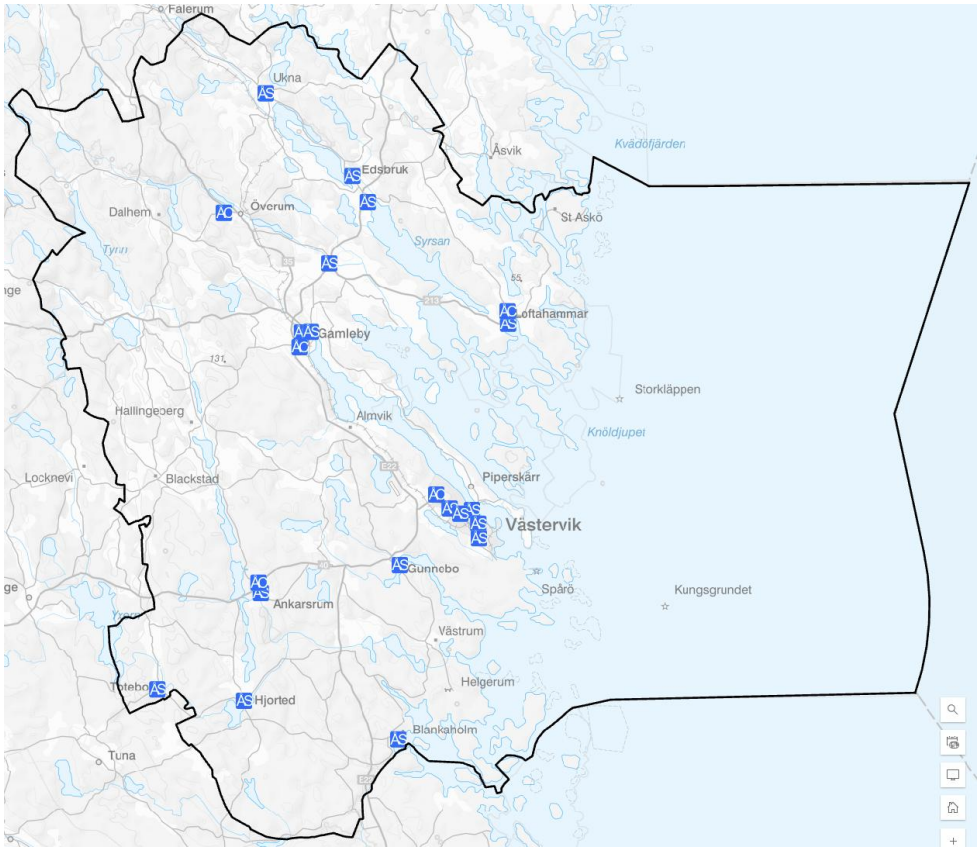
En god avfallshantering är ett allmänt intresse och det är därför en fråga som behöver uppmärksammas tidigt i den fysiska planeringen. Fler krav ställs på avfallshanteringen, såsom att avfallsmängderna ska minska och att återbruk och återvinning ska öka. Det nationella målet är att det ska bli enklare för invånare att källsortera sitt avfall, bland annat genom en utökad fastighetsnära insamling. Det är viktigt att i planeringen av nya områden ta hänsyn till möjligheterna att ordna avfallshantering, till exempel återvinningsstationer, återanvändning, lokala uppsamlingsplatser och hämtningsvägar. Även vid hantering av byggavfall och ett ökat återbruk, är det viktigt att planera in ytor för sortering i staden.

Avfallsplan

Avfallsplanen är kommunens strategiska plan för avfallshantering och behandlar bland annat hur mängden avfall ska minska. De lokala avfallsföreskrifterna (renhållningsordningen) innehåller formella regler för avfallshantering som alla (både privatpersoner och verksamheter) inom kommunens geografiska område har att följa avseende de områden där det kommunala avfallsmonopolet gäller.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Avfallsanläggning, återvinningscentraler och återvinningsstationer
Målserums avfallsanläggning i Västervik är kommunens stora anläggning för mottagning och hantering av olika avfall. Utöver denna finns det fyra återvinningscentraler i kommunen (Gamleby, Ankarsrum, Överum och Loftahammar). Det finns också 18 återvinningsstationer/insamlingsplatser i kommunen (Västervik, Gamleby, Ankarsrum, Överum, Gunnebo, Loftahammar, Hjorted, Totebo, Edsbruk, Blankaholm, Björnsholm, Helgenäs och Ukna).

Figur 70 Karta över återvinningsstation och återvinningscentraler i Västerviks kommun

Fastighetsnära insamling och sortering
Via kommunens fastighetsnära insamling samlas det sorterade avfallet in för behandling och återvinning. Samtliga hushåll har eller ska få fyra kärl för sortering med två separata fack för olika material. De olika materialen som samlas in är:

- Rest/matavfall
- Tidningar/kartong
- Metall/plast
- Färgat/ofärgat glas

Avfallshantering över året och i avlägsna geografier
Västervik är en kommun med många turister och fritidsboende och tar emot 1,5 miljoner besökare varje år. Här anordnas större evenemang och skärgården och landsbygderna i kommunen är också välbesökta av fritidsboende och invånare. Avfallshanteringen i skärgård och andra avlägsna platser är en utmaning året om.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Abonnenter som bor i skärgården får idag sitt avfall hämtat i säck, med båt av entreprenörer. Detta ska upphöra och det pågår just nu framtagande av förslag kring hur avfallshanteringen ska hanteras. Återvinningsstationerna, framför allt i Loftahammar, Västervik och Blankaholm utgör ett komplement till den fastighetsnära insamlingen som ännu inte har erbjudits i skärgården och ett fåtal andra svårtillgängliga geografier.

Ställningstagande

- Möjligheten att samla in avfall och återvinna material ska säkerställas i samband med detaljplanering och bygglov.
- Verka för att uppfylla målen i avfallsplanen och kontinuerligt ajourhållande av planen.
- Verka för att förenkla för avfallssortering och återvinning, bland annat via genomtänkta placeringar för miljöstationer inom orterna, men även för en god spridning i kommunens olika delar. Säkerställ att platser för återvinning följer utbyggnadsinriktning i orterna.
- Utrymme för avfallssortering ska planeras in i bebyggelsemiljöer. Återvinningscentraler och -stationer ska anpassas utefter ny bebyggelse i enlighet med översiktsplanens intentioner. Granskning ska ske att det finns lämpliga ytor för avfallshantering i samband med bygglovsprocessen för flerbostadshus och verksamheter. I detaljplaner och bygglov ska säkerställas att det finns framkomliga och personsäkra vägar för sopbilar till alla fastigheter på fastland.
- Verka för att dålig lukt från avfallsanläggningar inte når bostadsområden, exempelvis genom barriärer i form av skogspartier.
- Hägna in relevanta kommunala anläggningar för att minska risken att smittor från avfall når det vilda djurlivet.
- Identifiera centrala punkter och besöksmål i skärgårdarna med behov av avfallsinsamling av fler fraktioner. Möjliggör för boende att lämna sorterat avfall vid strategiska båthamnar eller angöringsplatser på fastland. Verka för att avfallsinsamling tillhandahålls på strategiska platser i skärgårdarna. Exakt lokalisering för detta ska utredas vidare. Utred vidare kring möjligheterna till fastighetsnära insamling i kommunens glesa geografier.
- Skapa gemensamma platser för källsortering i de planlagda fritidshusområdena.
- Förenkla hanteringen och inlämningen av farligt avfall i landsbygderna. Verka för att säkerställa platser för inlämning av farligt avfall även i glesa geografier.
- Säkerställ god tillgänglighet till återvinningscentralerna för alla invånare. Kommunikationsflöden och skyltning på platserna bör utvecklas.
- Utred frågan om lokal produktion av matavfallsslurry (för omhändertagande av matavfall) som minskar transportbehov till andra kommuner/geografier.

Beredskap och säkerhet

Det förändrade säkerhetsläget i världen innebär att frågor om beredskap, totalförsvar och säkerhet får en allt viktigare roll i den fysiska planeringen. Parallellt med detta påverkas våra livsmiljöer allt oftare av klimatrelaterade händelser, vilket ställer ökade krav på samhällets beredskap. Sammantaget

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

innebär utvecklingen både nya utmaningar och nya förutsättningar för samhällsplanering och krishantering.

Totalförsvarsperspektivet handlar om att bygga ett robust samhälle och stärka dess motståndskraft vid kris, krig och andra allvarliga samhällsstörningar. Kommunens fysiska planering har en nyckelroll i detta arbete, både vad gäller att skydda kritisk infrastruktur, framkomlighet i samhället vid störningar, höjd för ökat flöde av militära transporter, möjliggöra robust försörjning av el, vatten och livsmedel och bidra till civilbefolkningens trygghet och funktionalitet under störda förhållanden. Planeringen behöver också ha kunskap om ett ökat intresse för skyddsobjekt och potentiella militära mål samt större hänsyn till totalförsvarets behov, både det militära och det civila.

Övergripande ställningstagande

- Fortsatt arbeta med risk- och sårbarhetsanalysens föreslagna åtgärder för att bibehålla och stärka kommunens beredskapsförmåga.
- Utveckla förståelsen för hur ett beredskapsperspektiv säkerställs i den fysiska planeringen utifrån Sveriges NATO-inträde och ett förändrat säkerhetsläge när det gäller exempelvis värdlandsstöd och ökade militära transporter, där kommunens strategiska geografiska läge kan ha en stor betydelse.
- Identifiera, skydda och beakta samhällsviktiga funktioner och infrastrukturer i den fysiska planeringen, inklusive sådana med betydelse för både civil och militär verksamhet.
- Ta hänsyn till samhällsviktig infrastruktur och dess behov av skyddsavstånd, redundans och säker tillgänglighet i den fysiska planeringen. Detta gäller även för möjligheten att transportera sig mellan trafikslag, det vill säga intermobilitet.
- Områden för el- och VA-försörjning, kommunikationer och transporter ska ges planmässigt skydd mot störningar och obehörig påverkan.
- Nya etableringar i närheten av totalförsvarsanläggningar ska föregås av samråd med ansvariga myndigheter.
- Bebyggelsestrukturen ska planeras så att den fungerar även vid kris eller krig, med alternativ tillgång till transporter, energi och vatten samt skydd för invånare och samhällsfunktioner.
- Planläggning av nya områden ska beakta möjlighet till bland annat reservkraft, VA-försörjning, skydd för boende vid störningar.
- Mark ska planeras och reserveras för lokala energisystem, vattenresurser och beredskapslager.
- Identifiera befintliga markreserver och byggnader som kan användas för totalförsvarsändamål, exempelvis evakueringsytor, begravningsplatser, tillfälliga skydd eller militär övningsverksamhet.
- Större offentliga byggnader och mötesplatser ska kunna användas som skyddsrum eller samlingslokaler vid kris.
- Håll viss överskottsberedskap i markreserven för behov som inte kan förutses i fredstid.
- Planera för redundanta och alternativa vägnät, särskilt till hamnar, sjukhus och andra kritiska noder. Ny bebyggelse ska inte koncentreras till områden med en enda tillfartsväg eller annan sårbar infrastruktur.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Verka för en geografiskt spridd lokalisering av samhällsviktig verksamhet, för att minska sårbarhet och risken för att flera verksamheter samtidigt utgör strategiska mål vid höjd beredskap eller krig.
- Verka för lokal försörjningsförmåga av exempelvis energi, vatten, avfalls- och avloppshantering, livsmedel och drivmedel för att klara avbrott i externa flöden.
- Arbeta tillsammans med lokala aktörer för att hitta trygga och fungerande sätt att säkra försörjning, exempelvis gällande livsmedel och energi, så att området klarar störningar och kriser bättre.
- Jordbruksmark av strategisk betydelse för livsmedelsförsörjning ska värnas från exploatering.
- Den byggda miljön ska kunna stödja civilsamhällets funktion under kris. Vid krig eller väpnat angrepp utgör exempelvis offentlig konst, landmärken eller kulturmiljöer ofta måltavlor för att negativt påverka civilsamhällets identitetsskapande och försvarsförmåga. Gestaltning och lokalisering av byggnader, samlingspunkter och trafikmiljöer ska bidra till trygghet och fungerande samhälle i svåra situationer.
- Offentliga rum och infrastruktur ska utformas för att minska sårbarhet vid exempelvis sabotage, elavbrott eller trängsel.
- Säkerställ att kommunen har fungerande kommunikation även vid kriser, till exempel genom reservnät och radiosystem, så att information och styrning kan upprätthållas när vanliga nätverk inte fungerar.
- Samverka med myndigheter kring behov av analys och åtgärder för att fler ska ha möjlighet att ta del av varningssystem som exempelvis VMA.
- Säkerställ goda möjligheter till mänskligt skydd i händelse av kris eller krig, exempelvis via skyddsrum. Verka för att den geografiska spridningen av skyddsrum möjliggör för invånare över hela kommunens yta att med kortare avstånd nå ett skyddsrum.
- Genomför infrastruktursatsningen att tillskapa en ny sydlig infart till centralorten för att skapa en större robusthet i samhället, oavsett klimatrelaterad eller annan extraordinär händelse.
- Samhällsviktiga verksamheters placering ska alltid riskbedömas i arbete med detaljplanering eller bygglovsprövning.
- Lokalisering av samhällsviktig verksamhet ska inte ske i områden som är inom risk för översvämning, ras och skred eller extrem överhettning.
- Ta fram lämpliga platser/lokaler för trygghetspunkter, vilka ska beaktas i den kommande fysiska planeringen. Trygghetspunkter bör ha sin utgångspunkt i och kunna samnyttjas med befintliga eller nya vardagliga mötesplatser.
- Kommunen ska vid behov via planläggning värna möjligheten att tillskapa odlingsytor för fritidsodling för ett ökat intresse för lokal livsmedelsproduktion och gemenskap i bostadsområden. Kommunen ser positivt på stadsodling inom kvartersmark.
- Verka för att höja kunskapen kring den yttre beredskapszonen för OKGs kärnkraftsanläggning och vilken eventuell påverkan det kan ha för invånare i Västerviks kommun.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Initiera arbetet med framtagande av evakueringsplan för att säkerställa att bland annat ut- och inrymning kan genomföras vid höjd beredskap.
- Värna befintliga skjutbanor i kommunen för att upprätthålla beredskapsintressena och verka för att återinrätta nedlagda skjutbanor där ingen risk för störning för närboende åligger.
- Värna blue shield-platser.

Regionala frågor

Som näst största kommun i länet vad gäller befolkningsantal är Västervik en självklar regional kärna och viktigt draglok för utvecklingen i norra Kalmar län. Västerviks kommun ligger i norra Kalmar län och gränsar norrut till Östergötlands län. Västervik delar kommungräns med Oskarshamn och Vimmerby kommuner i Kalmar län samt Kinda, Åtvidaberg och Valdemarsviks kommuner i Östergötlands län. Rakt österut från Västerviks kommun, cirka 2,5 h med båttransport, ligger Region Gotland. Västerviks kommun är Gotlands närmaste granne på fastlandet.

Västerviks geografiska läge (med vidsträckt kustremsa med stort havsområde, i utkanten av länet med långt till Region Kalmars samt kringliggande regioners tillväxtmotorer samt den stora yta som kommunen innehar) och det faktum att kommunen utgör en egen arbetsmarknadsregion gör att de mellankommunala och regionala samverkansfrågorna är särskilt viktiga för kommunen. Dessutom stärker samverkan kommunernas lokala utvecklingskraft i en komplex omvärld.

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län med utblick mot 2040, med undertiteln ”Klimat att växa i”, beskriver Region Kalmar läns gemensamma utmaningar och hur regionen önskar möta dessa för att kunna utveckla regionens styrkor. Ett klimat att växa i är ett klimat där människor, natur, företag, föreningar och organisationer växer och där det finns förutsättningar för en hållbar utveckling i länets alla landsbygder, tätorter och städer. I strategin beskriver regionen att det råder delvis olika förutsättningar för exempelvis näringslivsutveckling och infrastruktur i norra och södra regionen, där norra regionen har svagare kopplingar mot regionens enda tillväxtmotor Kalmar och även sämre kopplingar över länsgränser. För att uppnå en god utveckling ska regionen fokusera arbetet i tre kraftsamlingsområden som kallas *Goda och jämlika livsvillkor*, *Hållbara och attraktiva livsmiljöer* och *Konkurrenskraft och innovativt näringsliv*.

Ett inriktningsbeslut är fattat av de fyra kommunerna i norra Kalmar län (Västervik, Oskarshamn, Vimmerby och Hultsfred) kring att samverka särskilt nära i frågor rörande arbetsmarknad, tillväxt och infrastruktur. Denna samverkan är under uppbyggnad via föreningen Samkraft nordöstra Småland med ett gemensamt kansli.

Övergripande ställningstagande

- Vara en naturlig samverkanspart i regionala och mellankommunala frågor som rör samhällsutveckling.
- Arbeta i enlighet med målen i gällande regional utvecklingsstrategi (RUS) samt andra regionala styrdokument.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

- Verka för att Västerviks roll som draglok för utvecklingen i norra länet stärks.
- Samverka med alla berörda parter kring Tjustbanan, med fokus på anslutning till Linköpings centrala stationsläge, långsiktig drift, kortare restid och ett ökat resande.
- Genom väg E22, RV40 och RV35 knyta Västerviks kommun närmare fler arbetsmarknadsregioner och grannkommuner samt bidra till ökat kollektivt resande mellan viktiga noder.
- Samverka särskilt tillsammans med kommunerna i norra länet i frågor som innefattas i inriktningsbeslutet mellan Västervik, Oskarshamn, Vimmerby och Hultsfred. Verka för en utvecklad samverkan i norra Kalmar län, bland annat genom insatser för arbetsmarknadsförstoring och utvecklade pendlingsstråk.
- Verka proaktivt för att säkerställa goda kommunikationer till de kringliggande tillväxtmotorerna Norrköping, Linköping, Kalmar och Jönköping.
- Transporter till länssjukhuset i Kalmar bör förenklas samt även kopplingar till den regionala sjukvårdsnoden Linköping, då region Östergötland är en viktig samarbetspartner i sjukvårdsfrågor.
- Vara en aktiv part i dialogen och samverkan gällande kollektivtrafik-frågor tillsammans med Kalmar länstrafik samt angränsande kollektivtrafikmyndigheter för att säkerställa ett bra utbud av resmöjligheter i kommunen och till kringliggande kommuner och län.
- Verka för mer ändamålsenlig zonindelning i länets kollektivtrafik.
- Verka för en utökad samverkan med kommuner i södra Östergötland, exempelvis Kinda, Åtvidaberg och Valdemarsvik, gällande kollektivtrafik, infrastruktur, besöksnäring och serviceutbud i glesa geografier.
- Befäst och utveckla Västerviks sjukhus som en viktig samhällsservice och arbetsgivare i norra Kalmar län och även för södra Östergötland.
- Delta i regionala nätverk som rör viktiga utvecklings- och bevarandefrågor.
- Besvara remisser från grannkommuner och regionala instanser.
- Vid utveckling av områden eller om förändrad markanvändning i anslutning till kommungräns är aktuell bör tidig dialog ske med grannkommunen.
- Verka för att stärka kopplingen och långsiktigt säkerställa transportmöjligheterna till Gotland och andra strategiska platser kring södra Östersjön.
- Fortsätta vara en aktiv part i samarbetsforumet Skärgårdsrådet.
- Samverka med närliggande skärgårdar kring besöksnäring i Skärgårdsrådets geografi.
- Bevaka frågan om den inre kustfarledens utveckling som riksintresse och värna goda kopplingar för båtliv med angränsande skärgårdar.
- Tillsammans med andra kommunala, regionala och statliga aktörer verka för att skapa ett robust samhälle. Bistå exempelvis Länsstyrelsen och Försvarsmakten i arbetet med att främja regional beredskap och klimatanpassning.
- Knyt ihop större rekreationsstråk som Tjustleden, Uknadalen, farleder samt cykelleder ur perspektivet regional besöksnäring.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

- Samverka med och stödja Oskarshamns kommun kring utveckling av ny storskalig fossilfri elproduktion, bl.a. kärnkraft i Oskarshamns kommun, exempelvis gällande uppbyggnadsskedet, infrastrukturella behov eller långsiktig kompetensförsörjning. Verka för att invånare i Västerviks kommun som berörs av utvecklingen får möjlighet till insyn i processen.
- Samverka med grannkommuner i det regionala samarbetet kring näringslivsetableringar.
- Samverka med grannkommuner, näringsliv, akademi och utbildningsaktörer för förbättrad kompetensförsörjning och livslångt lärande i norra Kalmar län.
- Samverka med grannkommuner i framtagande och delande av analysunderlag för bostadsförsörjning.
- Samverka i länet kring större klimatanpassningsåtgärder, exempelvis kustskydd.

7. Fortsatt arbete

Inledning

Översiktsplanen omfattar flera olika typer av åtgärder. En del syftar till att ta fram nya eller revidera befintliga styrdokument, eller ta fram fler planeringsunderlag för att tydliggöra och fördjupa de frågor och områden som har identifierats under arbetet med översiktsplanen. Andra åtgärder rör samverkan och samarbete som behöver upprätthållas och vidareutvecklas för att möjliggöra välgrundade prioriteringar och investeringar. Ytterligare insatser kan handla om dialog och delaktighet för att öka kunskap och förståelse, vilket i sin tur skapar förutsättningar för framtida åtgärder och beslut.

Genomförandet av översiktsplanen berör både mark som ägs av Västerviks kommun och mark som tillhör privata markägare. I många utvecklingsfrågor är därför ett nära samarbete med markägare, exploatörer och företag av stor vikt. Enskilda intressen kan i hög grad bidra till att uppnå den utvecklingsinriktning som anges i översiktsplanen. Att ta fram detaljplaner, planprogram eller fördjupningar av översiktsplanen, bevilja bygglov och förhandsbesked samt förvärva mark är exempel på åtgärder som kan bidra till planens genomförande.

Styrdokument som föreslås

- Grön- och blåstrukturplan
- Arkitekturpolicy
- Trafik- och mobilitetsstrategi
- Klimatanpassningsplan
- Energiplan
- Besöksnäringsstrategi
- Trädplan
- Hållbarhetsprogram

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Planprogram som föreslås

- Planprogram sydlig infart
- Planprogram Gamleby östra
- Planprogram Hornslandet

Utredningar som föreslås

- Kustskyddsutredning
- Vidareutveckling av kommunens kulturmiljöprogram enligt ny lagstiftning i PBL

Utbyggnadsordning

En översiktsplan ska vara vägledande när det kommer till *vad* som ska ske samt *var* det ska ske. Men för att kunna genomföras behöver även översiktsplanen vägleda kring när och i vilken ordning utvecklingen är tänkt att ske. Detta gör att bland annat sambanden mellan olika utvecklingsområden kan beskrivas bättre.

ÖP2050 har som ambition att senast inför antagandet dela in planområden för utveckling i etappvis utbyggnad och visa på prioriteringar. Kommunen bör därefter arbeta fram en *genomförandestrategi/utbyggnadsplan* som redovisar en helhetsbild över det som ska genomföras och där helhetsperspektiv och resursplanering ingår. Strategin/planen bör bland annat innehålla en utbyggnadsordning med prioriteringar både mellan utbyggnadsområden och mellan enskilda projekt. Där bör också finnas en övergripande tidsplanering för förverkligande.

Uppföljning av översiktsplanen

Genom att följa upp översiktsplanen kan kommunen klargöra om översiktsplanen fungerar som vägledande dokument. Med uppföljning kan kommunen kommunicera och hålla dialogen kring översiktsplanen levande och även tydliggöra hur översiktsplanen förhåller sig till nya förutsättningar och anspråk.

Uppföljning av översiktsplanen är centralt i arbetet med en kontinuerlig översiktsplanering och det kan handla om att följa upp utmaningar, mål, strategier och ställningstaganden. Betydande miljöpåverkan ska följas upp enligt miljöbalken och uppföljningen behöver innehålla en redogörelse för de åtgärder som planerats för uppföljning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför.

Uppföljningar leder inte alltid till revideringar av översiktsplanen, men ger underlag för stegvisa ställningstaganden i fråga om inriktning och innehåll för översyn och ändring av översiktsplanen. Uppföljningar som görs årligen eller en gång per mandatperiod kan fungera som underlag för och underlätta prövningen av översiktsplanens aktualitet.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611

Planeringsstrategi

För att översiktsplanen ska kunna fungera som ett verktyg för politiken måste den vara aktuell. Kommunfullmäktige ska därför ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar i en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod. Kommunen ska också ta ställning till översiktsplanens aktualitet samt redovisa hur översiktsplaneringen ska drivas vidare.

Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Om detta inte görs bedöms översiktsplanen vara inaktuell, vilket får konsekvenser på efterföljande planering.

Årlig uppföljning av översiktsplaneringen

För att underlätta arbetet med planeringsstrategin ska kommunen årligen följa upp översiktsplanearbetet, genom att utgå utifrån frågeställningarna nedan.

- Följs översiktsplanens intention och inriktning - går utvecklingen i den riktning översiktsplanen anger?
- Var har planläggning skett och stämmer detta med översiktsplanens utpekanden?
- Vilken markreserv har kommunen? Har mark köpts eller sålts?
- Var har bygglov getts? Har översiktsplanen utgjort stöd?
- Hur många bostäder har byggts? Med vilka upplåtelseformer? Vilka hustyper?
- Finns det identifierade brister med översiktsplanen? Förändringar i planens förutsättningar?
- Har översiktsplanen fungerat som stöd för hantering av riksintressen och miljökvalitetsnormer?
- Har översiktsplanen utgjort stöd för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras?
- Har översiktsplanen lett till betydande miljöpåverkan? Finns där förutsedd miljöpåverkan som inträffat/inte inträffat? Har någon oförutsedd negativ påverkan upptäckts? Har det i så fall vidtagits åtgärder?

Enheten för samhällsbyggnad ansvarar för samordningen av uppföljningen. Vid behov kan översiktsplanearbetets referensgrupp användas för att kvalitetssäkra uppföljningen. Uppföljningen ska rapporteras till kommunstyrelsen. Den årliga uppföljningen ligger till grund för planeringsstrategins framtagande varje mandatperiod.

8. Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning

Hållbarhetsbedömningen visar att Översiktsplan 2050 sammantaget ger bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i Västerviks kommun än nollalternativet. Bedömningen omfattar miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser och har genomförts parallellt med framtagandet av översiktsplanen.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB 2026.246 Handling: 437611

Översiktsplanen utgår från fem övergripande utvecklingsinriktningar: att stärka Västervik som draglok i norra Kalmar län, skapa en sammanlänkad kommun, ta ansvar för unika naturvärden, stärka beredskap och robusthet samt utveckla en hållbar livsmiljö för människor. Planen bygger huvudsakligen på förtätning och utveckling av befintliga orter, samtidigt som viktiga natur-, kultur- och vattenmiljöer värnas.

Miljöbedömningen visar att planen i flera avseenden stärker skyddet för natur-, kultur- och vattenvärden jämfört med nollalternativet. Särskilt positivt bedöms arbetet med grön och blå infrastruktur, klimatanpassning, bevarande av kulturmiljöer, stärkt vattenhänsyn samt utvecklingen av hållbara transporter och förnybar energiproduktion. Samtidigt medför planens genomförande att viss naturmark, rekreationsmark och begränsade arealer jordbruksmark tas i anspråk för bostäder, verksamheter och infrastruktur. Dessa negativa effekter bedöms kunna begränsas genom planens ställningstaganden, fortsatta utredningar och kompensationsåtgärder.

De sociala konsekvenserna bedöms vara tydligt positiva. Genom att stärka befintliga orter, förbättra tillgången till service, utveckla gång-, cykel- och kollektivtrafik samt värna och utveckla grönområden och mötesplatser skapas bättre förutsättningar för jämlika livsvillkor, folkhälsa och social sammanhållning. Planen innehåller också ställningstaganden som stärker barns, ungas och äldres perspektiv i samhällsplaneringen.

Även de ekonomiska konsekvenserna bedöms vara positiva. Planen möjliggör nya bostäder, verksamhetsområden och investeringar i infrastruktur som stärker kommunens attraktionskraft, näringsliv och kompetensförsörjning. Satsningar på bland annat den södra infarten, Tjustbanan, flygplatsen och förbättrade kommunikationer bidrar till ökad tillgänglighet, robusthet och regional konkurrenskraft. Även om genomförandet innebär betydande investeringsbehov bedöms de långsiktiga samhällsekonomiska nyttorna överväga.

Den samlade bedömningen är att Översiktsplan 2050 skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling av Västerviks kommun. Trots vissa negativa konsekvenser kopplade till exploatering bedöms planens samlade miljömässiga, sociala och ekonomiska effekter vara positiva, förutsatt att planens ställningstaganden och föreslagna åtgärder följs upp och genomförs i den fortsatta planeringen.

Hållbarhetsbedömningen i sin helhet går att läsa i bilagan *Hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning för Översiktsplan 2050*.

Ankom: 2026-09-21 Ärende: KS-SHB.2026.246 Handling: 437611